

BOSTON MEDICAL LIBRARY
in the Francis A. Countway
Library of Medicine ~ *Boston*

15

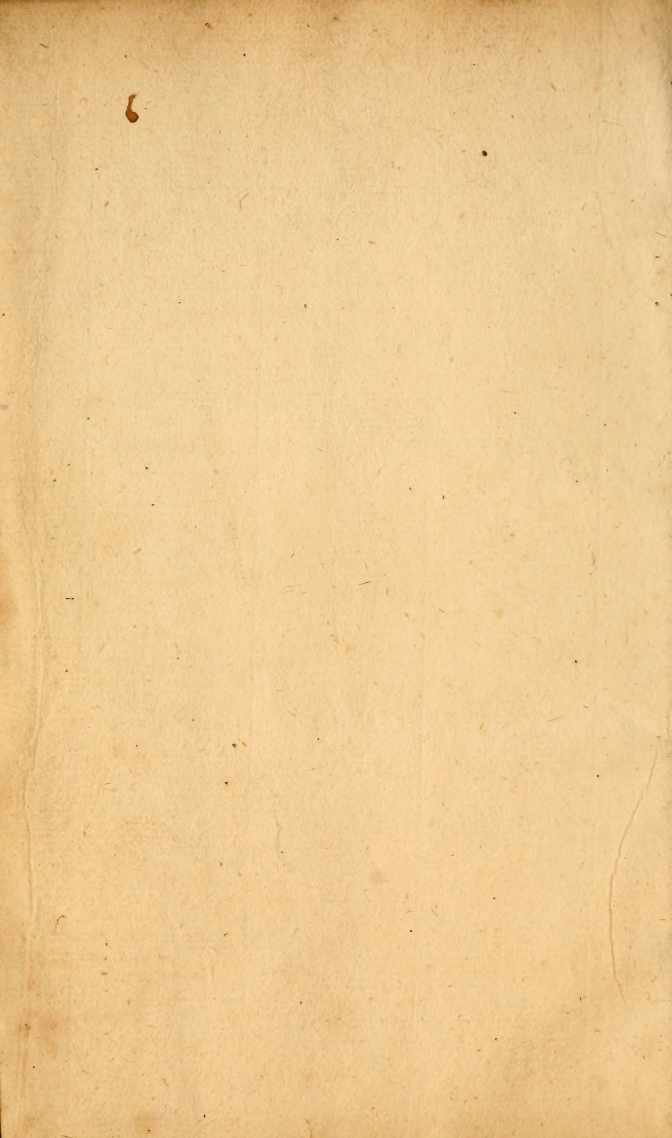
583

Digitized by the Internet Archive
in 2012 with funding from
Open Knowledge Commons and Harvard Medical School

~~Jul. G. Hall~~
LEXICON

MEDICUM GRÆCO-LATINUM, 59

A

BARTHOLOMÆO

C A S T E L L O

MESSANENSE inchoatum.

Nunc verò in commodum publicum

OPERA ET STUDIO

ADRIANI RAVESTEINI

Art. Med. Doct.

EX HIPPOCR. GALEN. AVICENN.

Atque aliorum Celeberrimorum Medico-
rum Monumentis.

*Tertiâ quidem sui parte auctius, & innumeris, quibus
scatebat, mendis, expurgatum, ac perfectum.*

ROTTERDAMI,

Apud ARNOLDUM LEERS.

ANNO M. DC. LXV.

7.

MEDICUM GRÆCO-LATINUM

BARTHOLOMÆO

CASTELLO

Messanenſe inchoatum
In ſine ſuo in commodum publicum

OPERA ET STUDIO

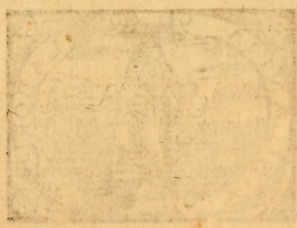
ADRIANI RAVESTINI

Art. Med. Doct.

Et Hæretici GALIENI AVICENÆ

Atque aliorum Celeberrimorum Medicorum Monumentis

Totius præloſi ſui parte æditi, et ſecundum præloſi
ſcientiæ ſuæ, expurgati, et reſtituti.

APUD ARNOLDUM LEERS

ANNO MDCCLXX

I N
C A S T E L L I A N U M
L E X I C O N
N. A N T O N I N I C O L O S S I
C A R M E N.

DÆdalus haud tantùm fert nomi-
nis, implicuisse;

Stamine quàm cæcas explicuisse domos.
Non laus Acetæ servasse penatibus aurum
Phryxeum; Æsonidæ, sed retulisse
datur.

Atlas Hesperidum vigili pomaria clausit
Angue, sed Alcides aurea mala tulit.

Ille quidem summo me iudice dignus ho-
nore est;

Qui, quid habent usus optima quæque,
docet.

Scilicet inventum primus qui cuderit au-
rum:

Murice qui tinxit vellera purpureo:
Quique in Erythraeo projectis littore bac-
cis,

Instituit torques excoluisse nurus.

Quantum igitur laudis dives CASTEL-
LE, mereris,

Qui tot primus opes, tot bona prima
doces?

Non etenim herbarum, & lapidum, quod
munus, & usus,

Sed quae verborum est vis ratioque do-
ces.

Daedaleos nexus filo, ambagesque resolvis,
Auratos villos, aurea poma refers.

Daedalus, Alcides, tibi cedant, cedat Ia-
son:

Te magis his etenim laus diuturna
manet.

Magni-

*Magnificis & Generosissimis Viris
ac Dominis,*

DD. GERARDO WELHOUK, Societatis
Indiæ Orientalis exercitori,

DD. EVERARDO à BLEYSWYK,

DD. BRUNONI vander DUSSEN, Arma-
mentarii confœderatarum Provinciarum præ-
fecto,

DD. NICOLAO BOGAERD, J. U. D. &
præpotentium DD. Hollandiæ Ordinum apud
Delpho-batavos Quæstori ærario.

Gravissimis Reipub. Delphensis Consulibus.

N E C N O N

*Amplissimis, Doctissimis, ac Consultissimis
Viris Dominis.*

D. THEODORO vander DUSSE, J^Cto, & Ex-
consuli,

D. ALBERTO vander GRAEF, Senatori, & ur-
bis Delphensis Ædili,

D. GUILIELMO MEERMAN, J^Cto.

D. SIMONI à GROENEWEGEN, vander MA-
DE, J. U. D. & præfatæ Urbi à Secretis.

*Gymnasi, Collegiique Delphensium Præfectis, ac
Curatoribus vigilantissimis.*

Dominis suis perpetim colendis.

*Annus jam agitur vicesimus, ni fal-
lor, septimus, Viri Amplissimi, qui-
bus in palæstrâ vestrâ literariâ, Rei-*

(* 3)

publ.

E P I S T O L A

publ. seminario desudare, & Sisyphi illud saxum volvendo atatem terere, certo quasi fato mihi contigit. Et sanè, dum tyrones hoc velut in ergastulo ac pistrino quodam lapsibus jugiter vicinos, & in vitium flecti ceros hortamur & erigimus; dum adolescentulos, parentum, Patriæ & Ecclesiæ spem, ut tandem è contemptibus exeant, erudimus; incompositos quorundam è vinculis emissorum, & blandâ nimis indulgentiâ infectorum mores formamus ac componimus; captui nosmet accommodamus eorum rudi, sensui sæpè magis quàm rationi (quippe, qui eos gubernat animus, infirmum gerunt) parentium; nonnullis frænum injicimus, aliis calcar addimus; ipsimet inter labores ac dolores carpimur paulatim, ac contabescimus; donec mors vellat aurem, nosque vendicet sibi. Quocirca rectè & ex ordine, sapientiæ humanæ aquilam, & Philosophorum phœnicem Aristotelem pronuntiasse credimus: Diis, Parentibus, ac Magistris non posse æquivalens reddi; & majorem minime concipiendum, quam parturientium laborem ac docentium. Et profectò res ipsa indicat. Quis enim nisi Hypsæa cæcior non visurus est, ar-

tium

DEDICATORIA.

*rium artem esse, & scientiarum scientiam
 puerum regere, qui vix dum ac ne vix qui-
 dem hominem se esse norit. Et cui quæso id
 quasi ~~magis~~, levidense & minoris nota vi-
 deatur (dum mechanicas exercentes artes fa-
 bulari, cantillare, aliud agere solent) in con-
 tinuâ mentis, potioris hominis partis, deti-
 neri magistros? eâdem prope jugiter oberran-
 tes chordâ variarum æstu cupiditatum ef-
 frenata, indomita, & inconstantis atatule
 salutari à proposito disturbari, interrumpi,
 excarnificari, quæ melius, pejus, prosit, obsit,
 nil videt, nisi quod lubet? relunctanti eo-
 rum naturæ irritò sæpe conatu obluctari? in
 Danaidum & pertusa ingerere dicta dolia?
 vanitati fallaci illi umbra deditis Dei timo-
 rem inculcare? obsequium & obedientiam
 iis instillare? parentibus uti ac senioribus de-
 bitum honorem deferant, humilitatem non
 aspernentur, clementiam diligant, & splen-
 didam gemmam illam in vitâ & vultu ve-
 recundiam, disciplina virgam, malorum ex-
 pugnatricem, vitæ decus, virtutis sedem ac
 primitias, naturæ laudem, & insigne (ut
 cum D. Bernardo loquar) totius honesti se-
 riò tueantur. Præter tamen trivialem spar-*

EPISTOLA

*tam eam & Provinciam exornandam quam
 cepi sic satis duram, aliud Augia quasi stabu-
 lum repurgandum mihi sumpsi, quo adultio-
 ri etiam prodesse possem atati; juventutis co-
 natus sublevarem & labores, auxiliaremque
 errantibus porrigerem manum, (quod pal-
 marium mihi semper visum, & utramque
 apud me, non mihi modò natum, paginam
 jecit.) Quid enim magis à ratione dissonum,
 quàm ad arcem, & artis Medicinæ abdita &
 adyta penetrare velle sine gradibus; immenso
 ac vastissimo sese Iatrices credere Oceano, abs-
 que clavo & Palinuro; & inextricabili se
 committere labyrintho sine Theseo, vel A-
 riadna filo: id est, genuinorum nominum ac
 terminorum spretâ cognitione, ipsissimas Me-
 dicas (quæ ἀόρατα sunt) percipere velle ma-
 terias. Vetus enim est, & velut in triviis
 tritissimum: *αὐτὸς τὸ ἔργον διδασκῶν, οὐκ ἀπὸ τοῦ ἱε-
 ράτου τὰ βιώματα*: unde & ὀνόμα quasi ὀνόμα, (ab
 ὀνό) quod in rerum nos adjuvet cognitione;
 vel, ut nimis argute divinus ille Plato, ab ὄ-
 Ens, & μηδὲν, obstetricari; quod, ut obste-
 trix infantem ex utero matris; ita hoc τὸ
 Ens, sive latentem rei veritatem, protrahat
 in lucem; atque etiam ut ἴψα (ἀ ἴψα) suum
cuique*

DEDICATORIA:

cuique tribuit; ita & nomen suam cuique rerum imaginem representet. Quocirca perspicuum quoque unumquodque eorum sit ac proprium, relegatis in Vtopiam metaphoris, (per quas omnes olim tropos intellexit Aristoteles,) cum primis convenit autore Gale-
no, lib. 1. de meth. med. cap. 5. Quod & unice nobis in votis hic fuit, adversus nugivenduli illius Paracelli institutum, qui rancidis suis enigmatibus, & vocabulorum portentis negligi, ut videtur, maluit, quàm intelligi. Pessimè igitur, inquam, qui ~~antiqui~~, ut ajunt, ~~regis~~, ad Apollinis & Æsculapii sacra illa ausu tam temerario convolant, atque eorum mysteriis initiari volunt, quibus tritum illud semper in ore volvitur: Græcum est, non legitur.

Græca petunt Barathrum, verba Latina polum.

Illi enim, ut stolidi fastuosa illius turris Babylonica architecti, disperguntur, & ubi suam tandem senserint imbecillitatem ac defectum, galeâ, clypeo, hastâque abjectis diffugiunt; vel Andabatarum more in tenebris dimicantes pudore suffusi semet ipsi dant turpiter, & ignorantie suæ sæpè pœnas luunt:

absque illis rerum symbolis Medicorum siquidem filiorum sacra constare haud possunt. Proinde cum aliis Lexicographis omni sanè encomio Machaoniâ in arte dignissimis; ut & in Theologiâ, facultate juridicâ, & Philosophiâ celeberrimis, meam quoque operam qualemcunque ad publicam utilitatem & philiatorum emolumentum conferendam, non abs re esse duxi: cum aliorum, tum in primis aquisissimis, utilissimis juxtâ & necessariis ARNOLDI LEERSII Roterod: Typographi, de Artium liberalium studiis & Republ. literariâ optimè meriti, atque etiamnum indicis merentis, cognati nostri & amici postulatis, in manus sumens BARTHOL. CASTELLI Messanensis Lexicon, compendiosè ex operosissimis Medicina Patrum Hippocratis & Galeni voluminibus depromptum, tum descriptorum, tum tyothesiarum negligentia & incuria usque adeò deformatum atque mutilatum; ut ne quidem ex Æsculapudum familiâ divinissimi ipsi, si in vivis essent, partum suum agnovissent, & uno quasi ore pronuntiaissent.

Lerna palus liber est, vitiorum exercitus hydra.

DEDICATORIA.

Atque uti propemodum onus *Ethnâ* gravius, & quàm sit Troiam capere, difficilius primâ fronte & intuitu videretur, omnia tollere *περὸ ἐπιμὰς*, eum eliminare, pristinoque ac decoro nitore restituere: belluam tamen eam, quantum fieri posset, conficiendam ratus facilitati, necessitate postulante, studui, & cum materia nimis intricatâ obscuritate pro modulo decertare vocum proprietate & perspicuitate, ipsissimos Hippocratis & Galeni fontes perscrutans, sum conatus: cùm ad manus meas perveniret, opere jam propemodum absoluto, tantisque laboribus exantlatis, Exemplar Emmanuel. Stupani, Basil. Medici ac Professoris, (qui non spernendam sanè in illustrandis multis, & enucleandis operam adhibuit.) Quod proinde etiam *ἰς πόδας ἐκ κεφαλῆς* evolvi, & rimatus sum, & in non paucis (ubi dilucidior videretur) secutus; ut nequid mystis desideraretur Apollineis. Quin etiam ex Johanne Goræo (qui affectuum p.n. & terminorum voces, Græcis expressit characteribus, quæ hic, in literarum Græcarum, qui plurimi sunt, ignarorum gratiam, Latinis reddidit) aliisque Medicorum antesignanis præstantis-

simis

E P I S T O L A

simis ac primipilis epitomen hanc ad dimidium propè ampliavi, cum novorum additamento, tum pleniore vocabulorum insignium & illustriorum explicatione, quæ cognitu maximè necessaria viderentur & obvia Rei verò Botanica, & Anatomia perfectior (si quis eam desideret) cognitio & peritia, è Dodonæo, Matthiolo, Clusio, Laurentio, Vesalio, aliisque celeberrimis Viris, in arte sua summis & incomparabilibus (ne in immensum excresceret hoc opus) haurienda.

Vestra verò amplitudini, cui nihil non debeo, Viri Clar. lucubrationes hasce, & operosos sanè labores, subcessivis horis (quoties persolitas occupationes, & curas vacare liceret) natos inscribo, defero, consecroque; cum ob vinculum quasi catenatum, & professionis nostræ communionem, quæ Romana lingue vocibus (uti opus hoc Græcæ) maximâ ex parte, & probâ earum interpretatione constat. Tum imprimis, ut perpetuum gratitudinis erga vos nostræ *εὐχαριστίας*, & perennis observantia extaret *εὐσεβείας*; quippe quos semper literarum & studiorum, studiosorum, & literatorum fautores summos novi & patronos: quod præter cætera, Bibliothecâ tam
insigni

DEDICATORIA.

insigni exstructâ, omnisque propè generis voluminibus refertâ selectissimis, nuperrime etiam satis superque ad publica promovenda studia demonstratum. Vos autem quale-quale literarium hoc munusculum sereno quasi vultu suscipere, & adversus virulentum pus Cynicorum, loliginisque succo turgidos authoritatis clypeo & fulgore munire, qua vestra est industria, ne dedignemini. Bonorum omnium, Viri Ampliss. fons & scaturigo Deus quam diutissimè Reipubl. ac Scholis incolumes Vos conservet ac Superstites. Quod animitus optat ac precatur

Amplitud. V V. Studiosissimus

ADRIANUS RAVESTEIN, M. D.

Patientiâ ac Spe.

Clarissimo Viro,
D. ADRIANO RAVESTEINIO,
Artis Medicæ longè peritissimo :

C V M,
MEDICINÆ LEXICON,
Studio ac Industriâ elaboratum,
Publico daret.

LAUDE caret tacitâ celata scien-
tia mente,
Quæque sub ignavo torpescit
corpore virtus.

Corruit, & meritos nunquam sortitur
honores.

In clarum protraxit opus vis ignea celsi
Ingenii authorem nostrum, dum scribere
doctè,

Atque suis operis Artem illustrare me-
dendi

Aggreditur ; nitidum consummans or-
dine librum

Enu-

Enucleatum aliis, explanatumque mini-
strat.

Plenius à nullo statuendum Lexicon edi,
Concisumque magis, potuisse, magisque
disertum;

Undique perfectum est, nil deficit, nilque
redundat,

Clara jacent, ipso, verborum, Interpre-
te, sensa.

Hæc tua præ reliquis jam præstat in arte
facultas;

Quid mirum? majora potest, cui surgit
ab imo

Vivida mens, demissa polo, nec corporis
arce

Clauditur obtusâ, nec tædia mille labo-
rum

Formidare solet, sed tendere in ardua
gaudet.

Fœlices animæ tales! Non seignibus illa
Contingunt, nec blanda suis Cytheræa
rependit.

Hippocratis Libros scrutanti, *Scripta Ga-
leni*

Cuncta revolventi debetur gratia, soli;
Publica, quo magis ipsa superstitè com-
moda crescunt,

Quô-

Quôque hominis, quæ vita brevis, fit
longa per artem.

Macte, Machaonias, acri studio impiger
artes

Excole, Fata dabunt foelicis tempora
vitaæ.

Finio, Et hæc una est voti sententia no-
stri.

THEOD. VERBURGH,

J. U. D. & ADV.

Spes mea sola, Deus.

1651.

L E X I -

LEXICON
MEDICUM

HIPPOCRATIS, GALE-
NI, ET AVICENNÆ, &c.

Authore

BARTHOLOMÆO CASTELLO,
Theologo, Philosopho, & Medico Messanensi.

A.

BAPTISTA, *Terebella* est, quæ in fracturis capitis (quæ usque ad Cerebri membranam pervenerunt, quando id quod contusum est, excidi debet) utimur. Cui *Terebellæ* (ne dum Medici eam audacius tractantes duram membranam, quæ ossi substernitur, violent,) supra ejus acutam cuspidem, circulum quendam, sive labrum, sive supercilium, parum extans efformant, quam *Terebellam* quod mergi non possit, ab argumento *Abaptistam* vocant, ex *α* & *βαπτίζω*. Gal. 6. meth. cap. 6.

Ab articulatio, idem est quod *Dearticulatio*, Græcis

A

αἰσίο

Αἰσθησις, id est, ea naturalis ossium conjunctio, quæ evidentem motum habet, sicut *Coarticulatio*, Græcis *συνδεδησις*, est ea naturalis ossium commissio, quæ exiguum, & obscurum aliquando, aliquando nullum motum præ se fert, 2. de artic. 9.

Abdomen, ab *Abdendo*, communiter idem est quod imus venter, Aristoteli *πυλὸς*, l. 1. hist. anim. 13. vocari solitus, qui superiùs quidem, cartilagine ensiformi, ad latera costis spuris, inferiùs autem ossibus pubis circumscribitur, ac dividitur in partem supremam, (quam in specie *ἐπιγαστρίας* nominant) mediam (quæ umbilicalis est regio) & infimam seu hypogastrium. lib. 6. de usu part. cap. 4. Pressissimè autem acceptum *Abdominis* vocabulum, *Anatomicis* est ventris imi pars extima, totum illud, quod viscera naturalia integens ex cute, pinguedine, musculis octo, & peritonæo compactum est. Gal. loc. cit. & 2. Aphor. 35.

Abductiones, quæ & *Abruptiones*, *Apagmata*, & *Apoclasmata* dicuntur, fracturæ sunt, quæ propè articulum, per totam ossium crassitudinem fiunt, ita ut à se plurimum distent, quas recentiores caulatim, hoc est, caulis, modò factas fracturas nuncupant, com. 3. in libr. Hippoc. de his quæ in medicativa fiunt, 31.

Ablatio, totum illud tempus paroxismi febrilis est, quod post statum est, qualicumque naturâ præditum, sive id ad integritatem veniat, sive non, quod & remissio, intervallum, declinatio, & submissio dici solet, lib. de morb. tempor. cap. 6.

Abluentia, & *Abstergentia*, medicamenta sunt, quæ succum mordicationem facientem, leniendo evacuant, 1. de simpl. medic. fac. cap. 37. & libr. 2. cap. 14.

Abolitionem Pulsus vocamus, cùm elevatis & mox applicatis digitis invenimus in singulis applicationibus motum deficientem; longè enim abest pulsus abolitio, à pulsu deficiente, illa enim est velut defectus, ut sensus quidem indicat totius functionis,
hic

hic dimidiatæ amiffio, 2. de cauf. pulf. cap. 3.

Abortus, est imperfectorum fœtuum emiffio, utcunque facta fuerit, quam Hippocrates nunc *amblofin*, nunc *perditionem*, nunc *apophthoram* vocat, & medicamenta id præstantia, *amblotica*, id est, *abortiva*. com. 1. in 6. de morb. vulg. 2.

Abrasa sunt, quæ *Aposyrmata* Græci vocant, suntque ulcera, quæ mollem & suspensam habent cuticulam, 1. de compos. med. per gen. cap. 12. Exponitur aliàs quoque locus desquamatus, & fructulum in ulceribus à partis ulceratæ substantiâ abrasum.

Abrasio intestinorum, est ulceratio partium, quæ in superficie intestinorum constat, quâ earundem partium educuntur ramenta, 3. de rat. vict. in morb. acut. 33.

Abruptio, vide *Abductio*.

Abscedentia corpora, sive quæ abscefferunt, vocat Hippoc. omnia, quæ cum corpus secundum naturam sese habet, vel unita aliquibus aliis partibus sunt, vel eas attingunt, cum præter naturam affectum est, unionem vel contactum non amplius servant. *Expansa* autem vocat, quæ plurimo intervallo inter se distant, id quod duobus modis fit, vel in toto, vel in labris tantum, 2. de his quæ in medic. fiunt, 25. vide *Apostasis*.

Abscessio apud Hippocr. id est, quod ego soleo *continuitati solutionem* appellare; & membra, quæ ita affecta sunt, *Abscedentia* vocat, tamen si una quædam species hujus generis sit, quam propriè *Abscessionem*, & *Abscessum*, id est, *Apostasin*, & *Apostema* nuncupant, libr. de his quæ in medicam. fiunt in argumento operis.

Abscessus, tumor est præter naturam suppuratus, non consueto, & bono pure, sed in corruptionem quandam aliam tendente, libr. de tumor. cap. 3. Aliquando Hippocrates non eos solos *Abscessus* vocat, qui per fluxionem fiunt, sed etiam cum alius transit morbus in alium, comment. 2. in 1. de morb. vulg. 21. *Abscessus*

est corporum ex phlegmone in pus transmutatio, lib. finit. med. fol. 97. *Abscessus* etiam appellat Hippoc. qui excretionem noxiorum humorum sunt facti, ne dum qui decubitu, comm. 1. in 3. de morb. vulg. 4. Vide *Simus*.

Abscissio, quæ & *Apocope* dicitur, sive morbus velut ex abscissione solutus, est, qui citra declinationem solvitur & terminatur, vel propter ægrotantium imbecillitatem, vel propter morborum fortitudinem, & ferociam, nimirum cum morbus supra vires existit, quod mortalium morborum est proprium, de totius morb. tempor. cap. 1. & 5.

Abstergentia, vide *Abluentia*.

Abvacuatio, largissima evacuatio est, aut corpori plus æquo plethorico aut cacochymico conveniens, quæ *hypercrisis*, seu *supervacuatio hypercatharsis* dici solet, aut quæ per patientem particulam fit. In arte parvâ, cad. 95.

Acamatos, media est omnium simpliciter membrorum figura, quasi sine fatigatione dixeris, optima, 2. de motu muscul. cap. 1.

Acantha, est *spina dorsi* in specie, Galen. seu *spina apex*, quem natura in spondylis dorsi est machinata, ex mediis partibus postremisque prodiens, quæ esset velut vallum quoddam ante spinam totam oppositum, quod prius ipsum contunderetur, ac comminueretur, modisque omnibus afficeretur, quàm ad ullum spondylum noxa perveniret, 12. de usu part. cap. 15. *Acantha* autem generaliter sic dicta, est spina indiscriminatum qualiscunque; pressius, si sumatur animalium quorundam, ut echinorum piscium notat aculeos.

Accissio, est deterius tempus totius circuitus, quod est à primo insultu morbi, usque ad tempus consistendi, sive per tertium, sive per quartum, sive quotidie fiat, 1. aphorif. 12. quæ & *Paroxysmus* dicitur, & *Invasio*.

Acci-

Accidens, aliquando *passionem* significat, & ipsam operationis læsionem, de different. morb. cap. 7. quæ constitutionem unde actio nascitur, necessario sequuntur, sanis quidem nobis accidentia, ægrotantibus symptomata dicuntur, 1. meth. c. 9. *Non-accidentia* verò vocant recentiores Medici ea quæ non existunt, ut dolore vacare, & hujusmodi, com. 1. prognost. 27.

Accommodatum in corpore, dicitur id, quod quando unicuique rei servatur, justè quodlibet se habet, ac disponitur. 1. de fractur. 2.

Accretio, est uniuscujusque partis terminorum æquabilis quædam promotio in triplicem dimensionem. Joubert. lib. de paral.

Acerbum id omne dicitur, quod linguæ nostræ admotum, valdè deficcet, contrahit, & in multam profunditatem usque, illam exasperat, sicut pyra sive stria immatura, ab austeris solâ intentione diversum, 1. de simplic. medic. fac. cap. 37.

Acetabulum, est illud cavum ossis extremi, quod capita alterius ossis altiùs excipit, quod & *Cotyle* dicitur, libr. de ossibus in proœmio. *Acetabula* adhuc sunt, vasorum & venarum, quæ ad matrices perveniunt orificia, quæ & *Cotyledones* dicuntur, quibus fœtus matri alligatur, per quæ velut per truncos quosdam fœtus ex matrice trahit spiritum & sanguinem, 15. de usu part. cap. 5. non secus ac Polypi acetabula, per quæ Polypus nutritur, corpora enim vasorum sunt Polyporum acetabulis perquam similia, ut nomine etiam non alio appellentur, lib. de Semin. cap. 7. per quæ etiam vasa singulis quibusque mensibus excrementitius sanguis in vulvam derivatur, ibidem; quamvis nonnulli homines vulvam acetabulis carere dicant, lib. de vulvæ dissect. c. 10. plerumque etiam profundos sinus, magnis superciliis circumdatos, tum Hippocrates, tum alii, *Acetabula* nuncupare consueverunt, 1. de artic. 21.

Acetabulares vulvæ eminentiæ, sunt tumores vasorum uteri, ex retento menstruo, quos prægnationis tempore adnatos habet, quales etiam recto intestino esse in hæmorrhoidibus solent, lib. de vulvæ dissect. cap. 10.

Achlys, seu *Caligo*, est circa totum nigrum oculi à superficiali ulceratione, cicatricula tenuissima, aëri caliginoso assimilis, lib. Introd. cap. 5.

Achares, sunt manantia ulcera cutis capitis, plurimis ac minimis foraminibus cutem perforantia, ex quibus tenuis & glutinosa effluit sanies; huic morbo affinis est *Favus*, seu *Cerion*, in quo cum timore foramina sunt quàm in illis majora, melleum humorem continentia. lib. de remed. parat. facil. cap. 5. lib. de tumoribus, cap. 15. 1. de comp. med. loc. cap. 8. quæ vulgus vocat *Tineas*, Arabes *Sahafati*.

Achroi dicuntur decolores homines, pallidi & sanguine defecti, 4. de ratione vict. 115.

Aciam vocat Hippocrates Filum per foramen acus trajectum, quo vel partes corporis dissectas inter se committere, vel caput fasciæ subjectis partibus assueri consuevimus; Nodum verò nuncupat vinctionem, quæ ex fasciis, inter se connexis, fit, com. 2. in lib. de his quæ in medic. fiunt, 7.

Acida bilis, propriè *bilis atra*, aut *succus atrabiliaris*, quid sit, exemplo ostendit Galenus; Vinum quidem dulce (inquit) quod nondum ab uvis sit expressum, fervens & alterascens ex eo, quem in se habet, calore intelligimus, ex cujus mutatione duo proveniunt excrementa, alterum levius, magisque aëreum, quod florem, alterum gravius ac magis terreum, quod sæcem vocant: horum alteri flavam bilem, alteri nigram assimilamus, quando non eandem habent succi speciem, cujus animans naturæ opera regitur, qualem, cum præter naturam se habet, sæpe exhibent, quippe flava quæ est, efficitur vitellina, ita enim nominant, quoniam ovorum

ovorum vitellis, tum colore, tum crassitudine fit affinis, nigra verò longè malignior, ea quoque quæ similis ei, quæ naturalis est, redditur: nomen tali succo nullum est insitum, nisi quòd aliqui vel radentem eum, vel acidum appellarunt, quoniam acris in morem aceti est, & corpus animalis radit, & terram si supra eam sit effusus, quandam cum bullis, veluti fermentationem, ebullitionemque excitat, ubi adventitia putredo nigro illi succo naturaliter se habenti accessit; plerique autem id quòd è tali succo naturaliter se habet, quòd & infra dejicitur, & sæpè suprà fluitat, atrum vocant succum, non atram bilem; quòd verò exustione quâpiam in acidam migravit qualitatem, id atram nuncupant bilem, 2. de nat. facult. cap. 9.

Acida petuita est, quæ omnino cruda est; omnimoda autem cruditas intelligenda est, quæ in eâ concoctione incidit, quæ in venis peragitur; non autem in eâ, quæ prima est, quæque in ventriculo perficitur, 2. de nat. facult. cap. 9.

Acinesia, id est, *immobilitas* est media quies, quæ inter systolem & diastolem pulsus, intercedit, 1. de differ. puls. cap. 7.

Acinosa tunica oculi, vide *Rhagonis tunica*.

Acinus, vide *Staphyle*.

Acmaistica febris est, quæ continuo crescendo procedit, ut *Epacmaistica*, quæ decrescendo: *Homonota* verò, quæ similem servando calorem ad finem usque terminatur, 9. method. 4.

Acmen, ἀκμή, id est, maximam exercitationis & motuum intentionem Græci vocant, 2. de sanit. tuendâ. cap. 2. sic & ætatem integram, & summum corporis robur significat; inde translata est vox tum ad alia omnia, tum ad morbos. Sic enim Medici tertium totius morbi tempus appellant, in quo summum habet vigorem, 1. cap. 13. quam mediam ætatem Leoniceus vocat eodem eph. *Constitutam*, alii *Constantem*, alii

Subsistentem, quæ media est inter senes, & juvenes, 1. 1. de san. tuen. cap. 2. & 6. de san. tuen. c. 6.

Acopa medicamenta, quæ *Copon*, id est, lassitudinem ex multo vehementique motu corpori, vel toti, vel particulis abortam tollunt, appellamus: Cæterum postea Medicis in usu fuit, etsi non ad lassitudines tantum medicamen ab ipsis sit compositum, sed vel ad dolorem diuturnum in alto corporis latentem, vel morum difficilem, vel sensum stupidum, vel particulæ durtiæ, vel tensionem, vel tumorem scirrhosum, appellare similiter *Acopa*, modò humidam consistentiam *Acopi* similem habeant, quæ liquidis ceratis, quibus in luxatis & fractis utimur, est affinis, 7. de compos. mod. per gen. c. 11. etiam si gratiâ vehementer calefaciendi assumantur, 7. de compos. med. loc. cap. 1.

Acor, est ructus quidam acidus ex præsentia ciborum corruptorum in ventriculo, 5. de usu part. c. 4.

Acordius homo, id est, *secors*, quòd apud eos duntaxat intelligas, qui principatum animæ in corde statuunt, 3. de placit. Hippocr. & Plat. cap. 4.

Acosmia, vide *Ataxia*, in prognost. com. 30.

Acrisix vocabulum ab Hippocrate dupliciter usurpatur, vel cum omnino iudicium nullum futurum sit, aut pravum, com. 2. in 1. de morb. vulg. 46.

Acrochordon, verrucarum genus dolens, estque exortus orbicularis, angustam obtinens basim, lib. Introd. folio 97. quam vocat *Penfilem verrucam*, 2. method. 2. Sunt autem *Acrochordones*, vitiosi succi multi ad exteriora & cutim repentis soboles. Aëtius & Celsus definiunt, quòd *Acrochordon* sit verruca sub cute durior, asperior, callosa, & plerunque teres, cuti concolor, infra tenuis, ad cutem latior, juniores maximè infestans; sic dicta, vel quòd vertice suo similis sit reflectæ chordæ, secundum extremitatem, vel quòd in imo adeò angusta sit, ut pendere videatur.

Acromion propriè, est summus humerus, humerive pars

pars summa, exterior & prominens, brachioque hærens. Insuper ea est compactio, quâ os scapulæ à spinâ tenue inchoatum, paulatimque plenius effectum, ad Acromii locum pervenit, ibique brachio connectitur. Alii præter hæc ambo quæ conjunguntur, tertium os esse inquirunt, quòd in hominibus solùm deprehenditur, idque *Cataclida* & *Acromion* appellant, lib. de ossibus, cap. 14. quòd etiam *summum humerum* vocat, 13. de usu part. cap. 10.

Actiones, prisca omnes *activos motus* nominant, sicuti omnes qui naturaliter se habent, nisi activi sint pathemata, quæ *passiones* Græci vocant, 2. meth. c. 3.

Actu aliquid tale esse, ex adverso est ei, quòd est facultate, vel potentiâ, 1. de simpl. med. fac. cap. 9. at quòd energia sive actu calidum, frigidum, humidum, siccum, unumquodque tale esse dicitur, vel quòd summam habet ejusmodi qualitatem, vel vincentem qualitates contrarias, vel ad cognati generis mediocre aliquid, vel ad unumquodlibet à nobis est collatum, 3. de temp. cap. 5.

Acuta exercitatio est, cujus celeres motus sunt, 5. de sanitat. tuend. cap. 3.

Acuta febris, vide *Acutus simpliciter*.

Acutus morbus est, qui ob sui magnitudinem, & casuum vehementiam, ad summum vigorem celeriter properat, & cum ægri periculo tempora sua celerrimè percurrit, 2. aphor. 23.

Acutus simpliciter, morbus est, qui intra quartumdecimum diem integrè judicatur; *Acutus verò ex decidentiâ*, seu *delapsu*, usque ad quadragesimum terminatur, 2. aphor. 23. *Peracutus verò morbus*, qui ad septimum usque diem extenditur; qui longiùs procedit, *Simpliciter acutus*. *Exactè peracutus* est, qui quartum diem attingit; *Non exactè*, qui septimum; *Exactè acutus*, qui ad decimumquartum; *Non exactè*, qui ad vigesimum usque durat, quamquam & ipse acutus sit: quod

autem ex delapsu acutum ad quadragesimum usque diem porrigitur, 2. de dieb. decret. c. 12. quem Acutum ex delapsu, sive ex decidentia vocat, Hippocrates Acutum ad auctum, & Acutum ex conversione morbum notat, 3. progn. 25. Acutas etiam simpliciter vocat eas febres, quæ maximâ ex parte continuæ sunt. 2. de cris. 12.

Acutus ex decidentiâ, vide Acutus simpliciter.

Acutus adauctus, vide Acutus simpliciter.

Acutus ex conversione, vide Acutus simpliciter.

Adedentes, id est, Phagedenæ, lib. de aër. aqu. & loc. cap. 2. vide Phagedenæ.

Aden, id est, Glandula, convolutio quædam est sicca, & carnosa, vel carnosa conglomeratio, lib. finit. medic. fol. 97. Eundem Adenem Corpus carniforme vocat, quod utique velut cuneus quidam, vasorum divisionibus incubans, fulcimentum ipsis tutum suggerit, ut à nullo violento casu afficiantur, 4. de usu part. cap. 20. quem Adenem Thymum vocat, 6. de usu part. cap. 4. Adhuc & Adenas, seu Glandulas, vocat carnosas partes raras, & spongiosas, quæ in alis, inguine, & collo sunt, 13. method. cap. 5.

Adeps, qui & Axungia dicitur, & Sævum, differt à pinguedine, quod ille crassior sit, animantibusque totam naturam magis terrestrem habentibus provenit, velut humidioribus pinguedo: At tu, si voles, oleosam & pinguem in animalibus substantiam omnem, Adipem appellato, ut plerique Medici, sed & pinguedinem appellare totum hoc genus licet, 11. de simplic. med. fac.

Adiapneustia, id est, Impedita perspiratio, 11. method. 10.

Adjunctio, vide Appositio.

Adjutorii os, id est, Os humeri, quòd maximum omnium est, scemore excepto, lib. de ossib. cap. 16.

Adnata tunica, quæ & Agnata, vide Rhagôn.

Ad-

Adstringens, vide *Attrahens*.

Ægilops, sive *Anchilops*, Arabibus, *Algavas*, abscessus quidam est ad angulum oculi, qui naribus propior est, pus continens, quod erumpens, aut os exedit, aut ad angulum, vel usque ad nares destillat, lib. qui Introd. dicitur, c. 15. & 5. de compos. med. loc. c. 2. & lib. de remed. paratu facil. cap. 12. quod ulcus si neglectum fuerit, in fistulam definit, lib. de oculis, c. 9. Est affectio ægre curabilis propter corporum tenuitatem subjecto osse corrupto. Aët. lib. 7. cap. 87.

Æqualis ad pondus temperatura, est in omnibus animalibus, & stirpibus, eâ quæ ex pari elementorum commixtorum spectatur mole, non quæ tum animalis, tum stirpis naturæ convenit, (convenit enim aliis, ut humidum sicco, & frigidum calido præponderet,) sicque æqualis temperatura ad justitiam est, non quæ pondere, & mensurâ; sed quæ eo, quòd pro dignitate convenit, æqualitatem explorat; animalia enim & stirpes optimam, mediamque habere in suo genere temperiem dicimus, non utique absoluto sermone, cum paritas exacta contrariorum in iis non sit; sed cum ea mediocritas, quæ ad potestatem refertur, & cujuslibet mixti naturæ accommodata est, his adfit, 5. de temp. cap. 6.

Æqualis inæqualitas dicitur, non in pulsibus modo, sed aliis propè omnibus, quæ pristinam naturam immutantia, sive magnitudine, sive qualitate æqualia, vel inæqualia capiunt incrementa: nam quatenus æqualitatem commutant, vocantur inæqualia; sed quatenus æquam semper mutationem assequuntur, æqualiter dicuntur mutari; sed quæ pristino constant statu, nec accipiunt parem mutationem, hæc semel inæqualia vocantur, 1. de differ. puls. cap. 11.

Æqualis morbus est, qui æquales habet motus, & symptomata similia, cum non, ut inæquales morbi aliquot diebus vehementiores fuerint, postea sine aliqua signi-

significatione torpent, deinde rursus adaucti continuitatem accipiunt, sed perpetuò sibi constant; quo argumento ab Hippocr. dictum est, continuorum morborum & æqualium acutiem non posse ultrà diem decimum quartum protendi, 2. aphor. 23.

Æqualis pulsus est, cùm omnes ictus æqualem inter se servant proportionem, ita ut secundus respondeat primo, & tertius secundo, è contra dicitur *Inæqualis*, 1. de differ. puls. cap. 10.

Æquivoca sunt, quæ non sunt unius generis, quæcumque enim nomina unam speciem in multis singularibus significant, univocè de ipsis dicuntur; quæ verò de multis differentibus specie, eâ *æquivocè* nuncupantur, & res quæ ipsis subjiciuntur, ab ipsisque significantur, *æquivoca* sunt; com. 3. in libr. de his quæ in medic. fiunt, 24.

Aërosus, quasi *Aëratio*, sanguinis portio maximè aërea, vaporosa, aëri, qui per inspirationem attrahitur, permixta, ex quâ spiritus generantur pariter, & instaurantur. Quin & *ἀήρωσις* idem est quod vel sanguinis attenuatio, & in halitus solutio, est & custodia, vel conservatio, vel restauratio spiritus deperditi ex respiratione, & transpiratione, & qui ex sanguine attollitur, vapore, 11. method. 3.

Æruginea bilis, quæ ærugini similatur, vide *Bilis pallida*.

Ætiologica, *αιτιολογική*, sive *Pathologica*, medicinæ pars est, in quâ ea, quæ præter naturam sunt, inquiremus, morborum causas, accidentium concursus, & affectuum statum, lib. introd. cap. 7.

Affectio sanguiflua est, idem quod *αιμορροαίσις*, in quâ plurimum sanguinis profunditur, comm. 2. in 6. de morb. vulg. 14.

Affectus præcordialis, vide *Affectus flatuosus*.

Affectus melancholicus, vide *Affectus flatuosus*.

Affectus gravis & magnus dicitur, aut propter præcellen-

cellentiam partis laborantis, aut propter affectus magnitudinem, aut propter ipsius cacoethiam, 4. meth. cap. 6. Spectatur autem affectus magnitudo tripliciter; ex læsæ actionis præstantiâ; ex propriâ affectus essentiâ; & ex facultate quæ læsum corpus gubernat, 7. method. cap. 12.

Affectus flatuosus præcordialis & melancholicus est, quo iis plurimum, qui inclinante ætate plurimâ Venere utuntur, sub autumnum maximè inflatur, & tumescit venter, com. 3. in 6. de morb. vulg. 12.

Affectus implicatus est, in quo multæ sunt affectæ partes, à diversis tum morbis, tum causis morbidis obsessæ; nam potest idem homo non solum laborare ex thorace, sed etiam simul & eodem tempore ex pulmone, capite, ex imo ventre, & ex jecinore decumbere, comm. 2. in 3. de morb. vulg. in argum.

Affectus qui & *Schesis* dicitur, est dubia & non certa, aut firma corporis dispositio; is verò qui firmus & certus est, & quasi habitus, *Hexis* dicitur, 8. meth. cap. 3.

Affectus, quos Græci *Pathemata* vocant. passiones sunt, quæ in corporibus nostris fiunt præter naturam, com. 2. in 1. de morbo vulg. 23. *Affectus* verò sive affectionis vocabulum, ab *Afficiendo* dictum, de multis effertur rebus, sed in medicinâ recessus in statum præter naturam, qualescumque ii fuerint, *Affectus*, sive *Affectiones* nuncupantur, libr. de cur. rat. per sanguinis missionem, cap. 3.

Affectus puerilis, vide *Comitialis morbus*.

Affusio nutrimenei, Græcè *Parenchyma* dicitur, lib. Introd. cap. 9. vide *Parenchyma*.

Agathon, significat apud Hippocratem idem quod idoneum, naturæ nostræ congruum, certum, stabile, verum, & perpetuum, ut auctor est Galen. com. 2. in libr. de fract. Idem verò testatum reliquit in comm. lib. 2. de artic. *Agathon* apud Veteres id omne dici solere,

folere, quòd in suo genere primum est, & perfectum.

Agerasia, id est, *Insenscentia*, lib. de marcore, c. 2.

Agglutinatio, vide *Prosthesis*.

Agitatio, vide *Vibratio*.

Agnata tunica, sive *Adnata*, vide *Ophthalmia*.

Agonia, est inæqualis motus ex timore & irâ compositus; timore intrò & ad vitæ principium tum sanguinem, tum spiritum unà cum refrigeratione eorum, quæ in summo corpore sunt, abducente & contrahente: irâ verò foras agente, & fundente calorem, simul spiritum & sanguinem, 2. de sympt. caus. cap. 5.

Agrestis lichen, id est, *Impetigo*, 6. de compos. medic. per genera, cap. 2. vide *Impetigo*.

Agrypnia, id est, *Vigilia*, 2. meth. 2.

Aipathia, Perpetua passibilitas, ut *Apathia*, Impassibilitas, lib. art. med. cap. 8.

Ala quid sit, hinc patet; *Brachium* appellatur, quod inter duas juncturas humeri & cubiti intercedit, totius brachii pars: super-humeralis verò, id est, ἐπ' αὐτοῦ, superior humeri pars quæ ad collum vergit, nam humerus totum id, quod in dearticulatione hâc apparet, vocatur: nam quod non apparet à posteriori parte, est os scapulæ; ab inferiore est id, quòd dum totum brachium attollitur, manifestum fit, quæ *Ala* in specie etiam nuncupatur, 1. de artic. 4.

Alæ aurium, vide *Aures*; vide etiam l. Intro, c. 10.

Alæ narium, sunt tenuia cartilagineaque corpuscula, utrique nasi lateri à parte inferiori adnata, lib. de ossibus, cap. 4. quæ etiam *pinnulas* vocant, libr. Intro. cap. 10. vocant adhuc & *pinnas*, 2. de loc. affect. cap. 2.

Alaria ossa, vide *Sphenoi*.

Alba vitiligo, vide *Leuce*, & *Vitiligo*.

Albam pituitam consuevere Medici, quandam aquæ intercutis speciem, *Leucophlegmatian* nominare, tanquam quæ vel lividâ quâdam pituitâ, vel secundum suam

suam certè ipsius rationem albâ semper manente , sed propter alios quosdam humores admistos , verum exactumque colorem mutante constat, 7. aphor. 29.

Albaras, vide *Ægilops*.

Albugineus oculi humor, similis *Albumini ovi*, aliàs & *Aquem*, oppositâ parte vitrei humoris exterius, ante crystallinum positus, non concretus, ut alii humores, sed liquidus, in foramine tunicæ uveæ collocatus, superfluitas est crystallini humoris aquea, ad ipsum defendendum suâ humiditate adversus visibilibus vehementiam, lib. de anat. vivor. Vide *Hyalœides*, & *Crystallinus*.

Albugo, cicatrix est crassa, & profunda, ulcèri inducâ, libr. finit. medic. non quâcunque corporis parte, sed solum in Iride oculi, lib. Introd. cap. 17.

Albulam vocant aquas aluminosas, quin & *Rhætiæ montem*, nivibus jugiter obsitam, 8. method. 2.

Alexipharmaca medicamenta sunt, quæ deleteria, id est, lethalia venena intus assumpta evacuant, obtundunt & fugant, 5. de simpl. med. fac. cap. 18. & 1. de femin. cap. 16.

Alexiteria medicamenta sunt, quæ venenatarum bestiarum morsus & ictus, aut venenosa sanant. Siqui, inquit Galen. ea quæ ven. & c. *Alexiteria* nominare velint; quæ verò medentur deleteriis, *Alexipharmaca*, desceptandum cum istis de nominibus non est: nec enim ex istis comparatur curandi morbos peritia, sed ex rerum ipsarum cognitione, 5. de simplic. medic. fac. cap. 18.

Albacab, est illud ligamentum, quod ad musculum non extenditur, sed ab uno osse natum, continuatur inter duo extrema ossium, aut inter alia duo membra, annectendo unum alteri, firmiter subsistit, lib. de anat. vivor.

Alica, ex genere tritici est, 1. de alim. fac. cap. 6.

Alienam caliditatem vocat Aristoteles, externam,

non

non insitam, neque nativam in quocunque rerum genere, nam hæc coquere apta est; externa autem & extrema corrumpere solet, & putrefacere, 2. de differ. febr. cap. 2.

Alindesis fuit corporis exercitatio, quâ oleo delibuti, sese in pulvere volutabant. Hippocrates libr. 2. de Diætâ.

Allantæides, vide *Chorion*.

Alopecia, capillorum defluvium est, propter vitiosos humores, sic appellata, quòd vulpibus frequenter accidat, 1. de comp. med. loc. cap. 2. in quâ locus affectus apparet *Scaber*, colore prorsus exanguis; de remedic. part. facul. cap. 6. quam etiam *Areas* vocant, aliqui vocabulo specialiori, 2. meth. c. 2. Evenit autem pilis hoc vitii genus eâdem ferè quâ stupibus ratione, quæ corrumpuntur intereuntque; interdum penuriâ nutrientis ipsas succi, interdum immutatione hujus in alienum ac contrarium.

Alphi, id est, *Vitiliginis*, ex humorum vitiositate, quæ in cute est, quemadmodum etiam de Leprâ planum est, oriuntur, libr. de humor. com. 3. vide *Vitiliginum*.

Alteratio, est alimenti concoctio, usque dum in similitudinem partis, quæ nutritur, transmutatur, 8. de comp. medic. loc. cap. 6.

Alteratrix, vide *Attractrix*.

Alius pulsus, vide *Pulsus latus*.

Alveoli, vide *Phatnia*.

Alvus liquida appellatur, in quâ liquida dejiciuntur, com. 2. in 1. prorrh. 3.

Amara bilis, ea & pallida, & flava dicitur, 2. de differ. febr. cap. 1. vide *Bilis pallida*, & *Picra*.

Amaurosis (quasi dicas *obscuritatem*) est totius in oculo lucis impedimentum, acutis morbis accidens, quæ est imbecillis facultatis animalis signum, com. 2. in 1. prorrh. 11. 20.

Ambai,

Ambai, vide *Ambonæ*.

Ambitorica medicamenta, id est, *Abortiva*, vide *Abortivus*.

Amblyopia, est visus hebetudo, in quâ oculi nec phlegmone tenentur, nec influxu torquentur, nec ulcerati sunt, nec aliud quidvis mali perpeffi, 5. de simplic. medic. facul. cap. 23. ab occultâ quâdam causâ proveniens. Ægin. lib. 3. cap. 22.

Ambonæ, sunt margines, sive labra, sive supercilia cotylarum, & cavitatum, 2. de usu part. cap. 17. quas quidam etiam *Ambas* appellant, 1. de artic. 10.

Ambusta sunt, quæ igne vel ardenti aquâ comburuntur, ita ut bullas aliquando excitent, 9. de simplic. medic. facult. quæ etiam *ambustiones* vocantur, 11. de simplic. medic. facult. Constat autem, si quis in aquâ ferventi ustus fuerit, hunc etiam affectum *Pyricauton*, seu *Pyricauton*, id est, *ambustum igne*, nominari, 1. de com. med. per gener. cap. 4.

Amentia, vide *Anæa*.

Ametria, est à justâ temperie recessus, 2. meth. c. 4.

Amiculum, vide *Chorion*.

Ammata, *Fasciæ* Græci vocant, quibus venter, pectus, costæ, lumbique alligantur, 3. de sanitat. tuend. cap. 2. ἀμματα, nodus, aut nexus est, qui fasciarum cruribus implexis aut nexis efficitur: quâ dictione sæpè utitur Hippocrates:

Amnium, vide *Chorion*:

Amolynta, id est, non inquinantia medicamenta, similia his, quæ propriè *epithemata* dicuntur, 7. de compos. med. per gen. cap. 11. ἀμόλυτον Cælius Aurelianus vertit, quòd attrectatum manibus, nihil à se inquinamenti dimittit, cap. 37. lib. 2. de morb. acut.

Amphiblestræides, seu *Retiformis*, id est, *Verricularis tunica*, quæ à cerebro ad oculos profecta, vitreum, & crystallinum humorem ambit, cujus tunicæ figura in latum diffusi, atque expansi nervi, verriculo similis

apparet, ad placit. cap. 5. vocant ipsum nonnulli propriè tunicam retiformem, quod figura quidem reti sit similis, cæterum nullo pacto est tunica, neque colore, neque substantiâ, sed si exemptam ipsam reposueris, in unum acervum conjiciens, tibi planè videbere videre Cerebri portionem quandam exemptam, 10. de usu part. cap. 2. vide *Choroëides*.

Amphemerina, febris est, quæ singulis diebus accenditur, atque intermissione finitur; idem enim est ac quotidiana simplex, nullâ aliâ sermoni adjectione factâ: eam verò quæ intermissionem non habet, non *Cathemerinam*, ut quidam, sed *Quotidianam continuam* vocat Galen. 2. de differ. febr. cap. 7.

Amphisnæla, est Instrumenti genus, quo Anatomici secant corpora, 6. de anat. adm. cap. 10.

Amuleta medicamenta, quæ Græci *Periapta*, aut *Periammata* vocant, sic appellantur, quòd de collo suspendantur, aut alicui corporis parti alligentur, lib. de remed. part. fac. c. 1. quæ qualitatis familiaritate attrahunt, aut totius essentiæ similitudine noxam depellunt, 5. de simp. c. 17. Galenus autem ea *Periammata* rejicit, quæ non vi quâdam medicâ, sed ignotâ quâdam ratione, aut latente efficiâ, mira ilique contrarietate hominibus incognitâ, aliquid efficere dicuntur,

Amygdalæ, vide *Paristhmia*.

Amylum, ex tritico cibus, 1. de aliment. fac. cap. 8.

Amylion Hippocrati, quod cæteris *Amylum*, ita dicitur, quòd molam non sit expertum, ac sine molâ fiat, ut testatur Dioscorides. Fit verò ex omni tritico ac filigine, sed optimum trimestri. Plin. cap. 7. lib. 18.

Anabatica, id est, *assurgens*, vide *Continua & Epacnastica*.

Anabrosis, quæ & *Diabrosis* dicitur, est solutio continuitatis in osse, vel in vase aliquo, ex erosione ab humoribus mordacibus introducta, 5. loc. affect. vide *Diabrosis*.

Ana-

Anacollemata, medicamenta sunt restringentia fluxiones oculorum, de remed. part. fac. cap. 10. quæ frontis & temporibus imponuntur; 11. de simpl. med. facul.

Anadiplosis, est accessionum reduplicatio, libr. de Typis, cap. 4.

Anadosis, est nutrimenti per venas transitus ad hep- par, quòd idem est ac *Digestio*, seu *Distributio*, differens à *Diadosi*, quod sit translatio, traditio, vel porrectio nutrimenti in singula simplicium, & invisibilium nervorum, & arteriarum, extimarumque partium substantiam intimam nutrimento à lateribus illorum vasorum attracto, & translato, 2. de nat. fac. 6.

Analeptice, renutritoria refectoriaque vocata, est victus ratio, 7. method. 6. inde *Analepsis*, id est, re- sumptio, lib. de marcore, cap. 9.

Analogismus, est comparatio & perceptio causarum morbidarum, præsidiorumque juvantium per similitudines, ad Thrasib. cap. 11. sive *Analogismus* est ratio, quæ ab evidenti auspicatur, rei obscuræ faciens cognitionem, 1. prognost. 6. Dogmaticorum propria, ut *Epilogismus* Empiricorum.

Anaplerotica, medicamenta sunt, quæ cicatrices crassant, atque in carne alta vulnera complent, & lymphant, lib. de Dynamid.

Anasarca, ἀνασάρκα, vel divisis nominibus τὸ ἀνασάρκα, quæ & *Catasarca*, *Hyposarcidium*, & *Episarcidium* dicitur, Hydropis species est prima & mitissima, in quâ humidi substantia tenuis copia, & cruditates in totâ inferiore thoracis regione acervantur, habitusque totus pituitæ plenus redditur, 4. de rat. vict. 111. diciturque *Anasarca*, & aqua inter cutem, quod per carnem ille humor pituitosus crudus fluat. lib. finit.

Anastoichiosis, quod reëlementationem seu resolutionem in elementa dixeris, est colliquatio seu resolutio, seu dissolutio, aliquando totius corporis substan-

tiaë, aliquando succorum, qui in venis sunt, duntaxat: quòd autem ex eâ colliquatione provenit, aliàs ad ventrem confluit, aliàs ad urinas, aliàs ad sudores pellitur, 3. de sympt. caus. cap. 2. Galenus ἀναστικείωσιν, ἀνάλυσις, & σύντηξις, idem æstimare videtur, lib. de symp- tom. caus.

Anastomotica, id est, aperientia medicamenta, quæcunque vasorum oscula aperire apta sunt, extergendo, incidendo, obstructions tollendo, & dividendo: differuntquæ à rarefacientibus, seu Diaphoreticis, quæ cutis tantum meatus referando sudores, aut τῆ ἀνάισθητα ἀγπιοὴν promovent, 5. de simpl. med. fac. c. 14.

Anastomesis, vide *Osculorum apertio*.

Anatasis, vide *Catasis*.

Anatome, est humani corporis totius, abditarumque imprimis ejus partium dissectio, & speculatio, ut lensibus, quæ in iis delitescunt, patefiant, pleniorque & facilius earundem instituatur curatio, lib. finit. med.

Anatripsin, id est, *refrictionem*, seu *defrictionem*, veteres Græci solent appellare, non eam duntaxat, quæ ab inferiori parte sursum ducitur, sicut compositio videtur significare, sed absolutè omnem quomodocumque factam. Nos autem *Tripsin*, *frictionem*, seu *fricationem* vocamus, com. 3. lib. de his quæ in medic. 25. ἀνὰ τὴν ψεῦσιν nomen Antiquis crebrò usurpari, τριψῆσις autem rarum esse, testatur etiam Galen. in Hippoc.

Anchilops, vide *Ægilops*.

Anchorali processus, vide *Ancyroides*.

Anchyle, vide *Ancyle*.

Ancon, est cubiti gibbus, & eminentia aut cubiti flexura, vel gibbi medium cui innitimur, diciturque *Ancon*, alterum majus & acutissimum ossium cubiti, quod & *Olecranon*, hoc est, *Vlnæ verticem* & *cubitum* vocat Hippocr. 2. de usu part. cap. 2. vide *Brachium*.

Ancos, sive *Galianconas*, quasi muselæ cubito præditos, eos vocat Hippoc. quibus cùm auferentur eo-

rum

tum corpora, ex luxatione brachii, vel ex capitis humeri prolapsione in alam, os brachii brevius evasit, 3. de artic. 88.

Ancyle poplitis, sunt partes retrorsum post genua spectantes, ejusdemque flexuræ & curvaturæ, lib. Introd. cap. 10. unde *Ancylas*, sive *Anchylas*, vocat difficiles artuum motus, & ligationem nervorum, & articulorum contractiones, ubi præ tumoris duritie, aut crassioribus infarctis humoribus contrahuntur, cum extendentibus membrum musculis tendo non obsequitur. Id in Poplite, cubito & digitis contingit, 7. de compol. med. per gen. cap. 6. vide *Poples*.

Ancyloblepharon, ἀγκυλοβλήφαρον, vitium est in oculis, in quo palpebræ vel inter se, vel cum albâ aut nigra oculi parte concresecunt & cohærent. In causâ ulcus est negligenter & imperite curatum. Sanescendo enim quod diduci potuit, & debuit, agglutinatur. Ἀγκύλωσις τῆ βλεφάρου dicitur Aëtio, qui & πρόσφυσιν τῆ βλεφάρου id vitii appellavit, lib. 7. cap. 66. ubi ejus curationem persequitur.

Ancyroides, processus acutus exiguusque est in interiore parte ossis cervicis & scapulæ, qui cum anchoræ, vel corvini rostri similitudinem referat, *Ancyroides* à nonnullis, *Coracœides* ab aliis nuncupatur, quandoquidem extrema ejus pars, uti Corniculæ rostrum ad exteriora inclinat, libr. de ossibus, cap. 14. quem etiam *Anchoralem*, & *Cornicularem* nominant, 1. de artic. 2.

Aneurisma, est affectio, quâ os in arteriâ fit ex vulnere, cum ad cicatricem pervenerit, quæ ei adjacet cutis, manente verò arteriæ ulcere, eâ neque conglutinatâ, neque ad cicatricem simul perductâ, neque à carne obstructâ; quo fit, ut arteria sanguinem jaculetur, qui contineri non potest, lib. de tumor. cap. 11. Ubi etiam hæc addit: Dignoscuntur porrò Aneurismata, arteriarum haud solum pulsibus, sed &, quod

cùm premuntur, omnis tumor delitescat, recurrente in arterias sanguine, qui illum fecit, tenui spirituoso, & est venosi vasis dilatatio aut spirituosæ materiæ per subsultum distributæ sub carnem dispersio. Paulus Ægin. c. 37. l. 6. Aliis describitur arteriarum & partium, quibus illæ implantantur, tumor præter naturam, pugni interdum magnitudine, pulsus edens velut arteria magnum & molestum, qui cùm premitur ex parte refugit, sed mox iterum erumpit. Causa antecedens, est arteriarum substantiæ nimia dilatatio, orificiique earundem apertio; proxima est sanguis arteriosus tenuis, ex arteriâ erumpens sub cutem, qui eam tumorem attollit, illicque sinum sibi efformat, in quem arteria sese exonerat.

Angina ab *Angendo*, quòd angat guttur, sive *Synanche*, est phlegmone aliis extra collum, ut partes tumescant, aliis intra tonsillas, ut simul partes quoque afficiantur respirationis, & ægra spiratio sequatur, lib. finit. vel brevius, est tumor ad venas jugulares, sive à glutinosâ, frigidâque fluxione, quam *pituitosam* vocant, sive à calidâ & acri, quam *Picrocholam biliosamque*, appellaveris, quæ & *Cynanche* dicitur, 4. de rat. vict. 30. Tandem Hippoc. omnes affectus gutturi accidentes, si spirationem quoquo modo reddant deteriorem, *Synanchen* vocat, aliis *Paracynanche*, aliis *Parasynanche* dicitur, 4. loc. aff. 3.

Angor, est nativi caloris cordis contractio, & in centrum retractio, ad quam sequitur ejusdem cordis dolor, palpitatio, & tristitia, pessimumque est signum si in principio acutarum febrium advenerit, lib. de humor. com. 1. 4. de differ. puls. c. 3. & com. 2. in 1. de morb. vulg. 75.

Anguli oculi sunt interioris oculi termini, ubi palpebræ coalescunt, alter juxta nasum, juxta tempora alter; hic *parvus*, ille *magnus* dicitur, uterque autem *Canthus* dicitur, id est, *Angulus*, libr. introd. cap. 10.

Di-

Dicuntur & *hirqui oculorum*, lib. de venæ sect. contra Erasistratum, cap. 6.

Angustus pulsus, vide *Pulsus latus*.

Anhelosi sunt, qui densum spiritum habent, & simul thoracem multum distendunt, quod contingit in affectionibus, multâ inspiratione indigentibus, ut à cursu, aut vehementi exercitatione, & ardentibus febribus, 3. de diffic. respir. cap. 11. etiam Anhelationes *Asthmata* vocat, 8. de simplic. Clariùs autem, inquit, qui citra febrem densè respirant, qualiter faciunt, qui velociter cucurrerunt, ab accessione hâc, Medicis Græcis *Asthmatici*, Latinis *Anhelosi* appellantur; eodem etiam ab aliâ accessione, *Orthopnoicos* vocant, quod thoracis corpus rectum habere coguntur, & erectâ cervice spirare, ob timorem suffocationis; quin, & stratum circa supernas partes, ad quas thorax reclinatur, sibiipsis erectius faciunt, ne dormientes strangulentur, 7. de comp. med. loc. cap. 6. & 3. aph. 26. & com. 2. in 3. de morb. vulg. 4.

Anima (apud Galenum) aut temperamentum activarum qualitatatum est, aut illud, quod temperamento alteratur, & organo veluti in operando utitur, 3. loc. aff. 7. & com. 5. in 6. de mor. vulg. 5. vide *Calor natus*.

Animalis motus est, qui animantium corporibus cum sana sunt pro arbitrio, voluntate, ac impetu nervorum, musculorumque ministerio fit, quem Medici *voluntariam actionem*, sive *animalem*, appellare solent, lib. de trem. & palp. cap. 2.

Animalis virtus est, quæ ex Cerebro originem ducit, quæque ex motuum voluntariorum vigore aut imbecillitate deprehenditur, ut virtus, quam ex corde prodeuntem agnoscimus, quam *vitalem* nuncupamus, ex pulsum debilitate, at quæ ex hepate oritur, ac *naturalis* dicitur, ex sanguineis egestionibus ab initio aquosis, atque tenuibus, postmodum verò crassis ad modum fæcis, 1. ad Glauc. 14.

Annotatio, quam *Episemafiam* vocant, est accessionis febrilis principium, 2. aph. 1. Dicitur etiam *Annotatio*, sive *Significatio*, sive *Semeiosis*, id est, morborum dignotio ex similibus ac dissimilibus consideratione; ante alia artis opera, *Diagnos*, 1. de his quæ in medic. fiunt, 1.

Annotatio incompressa, quæ hæcticarum febrium proprium est indicium, est, cum pulsus major statim, ac velocior à cibo efficitur, sine aliquo horrore, dormitione, pigritiâ, frigefactione extremorum, inæqualitate pulsus, aut frigiditatis, aut caliditatis sensu, 1. de differ. feb. cap. 9. vide *Fibræ significatio*.

Anodyna, medicamenta sunt, quæ ad sedandos dolores, sensum stupefaciendo parantur, sopientia & narcotica, 12. meth. 1. Eadem *Anodyna* dicuntur, id est, *Indolentia*, quoniam dolores sedantur, non tamen dispositiones penitus sanant, sed vim sentiendi obtorpecere faciunt, 2. ad Glau. 6. sed rectius *Anodyna* dolorem sedantia sunt, & facultas *Anodyna* alia re verâ est, alia improprie dicitur, tanquam si quispiam hominem mortuum dicat *Anodynou*, quia dolore vacet. Cæterum, vera *Anodyna*, facultas est eorum, quæ primo ordine calefaciunt, si utique in essentiâ tenui contineantur: at facultas eorum, quæ improprie dicuntur *Anodyna*, sed non sunt, frigidorum est, quæ absoluto utentia frigore partem obstupefaciunt, unde & *Narcotica*, id est, stupefacientia dicuntur, 5. de simpl. medic. fac. cap. 9.

Anoa, Græcis ἀνοια, id est, *Amentia*, est ratiocinatricis functionis veluti paralytis, & abolitio, lib. de sympt. differ. cap. 3.

Anomæomeres, membrum est, quod ex dissimilibus partibus est conflatum, 7. method. 6.

Anorexia, id est, *Inappetentia*, & ciborum fastidium, idem significat quod *Asitia*, & *Apositia*, id est, *abstinentia à cibo*. 4. aph. 17. vide *Apositia*.

Ante-

Antecedens, vide *Antegressa*.

Antegressa causa, quæ & *Procatarchon* dicitur, est, quæ extra corpus posita, quidquam in corpore alterat, quæ & *Procatarchica*, *Anticipans*, & *Antecedens* dicitur, quòd eas quæ in corpore dispositiones sunt, antegrediatur, 5. de caus. puls. cap. 1. quascunque dispositiones, vel motus in ipso animali præter naturam, morborum præcedentes causas nominant, quæ verò extrinsecus adveniunt, & alterant corpus, atque naturam vehementer transmutant, *præincipientes* appellant, in lib. de caus. morb. cap. 2. eadem *Præmissiva* & *Initiatrice* dicitur, 6. de loc. affect. 4. eadem *Propbasis* & *Occasio* dicitur, com. 3. in 1. de morb. vulg. 19.

Antendeixes, & *Endeixes*, sunt contra-indicationes, seu contradictiones indicationum; Item communitates, scopi, & auxiliorum materiæ, & indicationes, quæ sunt auxiliorum inventiones, 9. method. cap. 7. vide *Endeixis*.

Antheræ, id est, *Floridæ* appellatæ compositiones, quod colorem floridum habeant ac prærubrum, 5. de comp. med. loc. *αἰθροὶ* etiam dicuntur Hippocr. floridi & rubore valde perfusi, quos idem *ἐξερῶδες* vocat, ut scribit Galen. capite humorum calidiorum copiâ repleto,

Antiades, sunt *Tonsillæ* Latinis dictæ, hoc est, Glandulæ duæ supra laryngem sitæ, quæ sibi ex adverso in oris termino utrinque respondent, Item earum morbus & inflammatio, aut earundem ex fluxione tumor, eodem *Antiadum* nomine donatur, 3. de caus. sympt. cap. 4.

Anticardion, sic dicitur cavum illud quod est sub pectore carneum molleque ad os ventris pertingens; vocatur etiam *sphage*; Rufus verò cavitatem eam pectoris quæ est ad claviculas, tradit ab Homero dici *Leucaricon*, à Medicis verò *Anticardion* & *Sphagen*.

Anticipans morbus est, qui cum diversis horis sem-

per accedat, & remittat; prævenit quidem continuò, citiùsque horas perfolvit, unde *Anticipans* dicitur, sive *Prolepticus*: qui verò tardat, *Hystericus* sive *posterius veniens* nuncupatur, lib. de Typis, cap. 3. vide *Antegressa*.

Anticheir, est magnus digitus manus, qui & *Pollex*, & *Promanius* dicitur, lib. de muscul, dissect. cap. 22. *Ἀντίχειρ*, est digitus primus à carpo sive brachiali incipiens, eique per *Diarthrosim* insertus, reliquis quatuor digitis multo inferior, & illius non recta, sed ex obliquo oppositus. Sic à Græcis dictus videtur, teste Galeno, quòd solus ipse tantùm valeat polleatque, quantum cæteri quatuor, Latine *Promanius* dicatur; quod manus actiones omnes per eum habeat firmiores, eo solo tantùm roboris præbente, quantum reliqui digiti simul juncti: easque omnes æquè cessare & aboleri necesse est, sive ipse solus, sive alii desint: itaque à *pollendo* etiam *Pollicem* Latini appellavere. Sunt autem qui *ἀντίχειρος* dictum velint, quòd cæteris digitis oppositus sit, ex adverso situs. Dicitur & *μέγας* propter magnitudinem seu præstantiam.

Anticnemion, vide *Gastrocnemion*, *Sura*, & *Tibia*.

Antidotus, medicamentum est, quod non extrinsecus impositum, sed intus assumptum, malignas, cæcas, & latentes corporis affectiones sanat, 1. de Antidotis, cap. 1. Mos est junioribus Medicis, *Antidotos* appellare, non modò quæ adversus mortifera medicamenta, quæque ad morsus ictusque venenosos exhibent; sed etiam, quæ contra malas corporis affectiones præsertimque diutinas valent, ex aliquo ulcere, aut abscessu confurgentes, 2. de antidot. cap. 6.

Antispasis, id est, ad contrarium revulsio, avertitur enim sanguis, atque ad alia membra convertitur, tum ad proxima derivatus, tum ad contraria revulsus: illud *Parocheteusin*, hoc *Antispasin* Græci vocant, 5. method. c. 3. vide *Revulsio*. *ἀντισπασίς* est revellere.

Anti-

Antispasmodicon, id est, auxilium in diversa revellens, 13. method. 11.

Anthrax, id est, *Carbo*, vel *Carbunculus*, seu *ulcus escarosum* aut *crustosum*, cui adjungitur multa partium circumstantium inflammatio, 6. aphor. 45. Ortum autem ducit ex sanguine melancholico putrescente, ad eoque per incensionem ardente, ut cutem deurat. Galen. lib. 2. de præfag. ex puls.

Antitasis est, cum quæ dissident ossa, ad hoc, ut è directo admoveantur, prius retrorsum trahuntur. Hæc ad oppositum tractio *Antitasis* dicitur, aliis *Diatosis*, id est, *extensio*, 6. meth. 5.

Anulus, est recti intestini orificium sphinctere musculo donatum, per sedem prodiens, quo excretionem cum lubet, aliquamdiu retinemus, sic dictus à figurâ, ab officio verò *strictor* dicitur, lib. introd. cap. 10.

Anus dicitur inferior corporis pars quâ excrementa redduntur, 3. de usu part.

Apagma, id est, *Abductio*, Medicorum appellatio propria est, vulgò inusitata: quoties ossis finis, quâ parte maximè cum alio committitur, abruptus est, 6. meth. 5. vide. *Abductiones*.

Apanthismos, est subtilissima linea, quæ ægrè videri potest, quasi tu exolescentem lineolam diceres, cui simillimæ sunt venarum quædam propagines filorum aranæ, aut capillorum modo angustæ, & extensæ, quæ *venæ capillares* dicuntur, lib. de dissect. venarum & arter. cap. 8.

Aparachyton, vinum meracissimum originale; cui marina aqua non est admixta. Erant autem hujusmodi vina generosa, atque ignobilibus aut imbecillis vinis marina immiscebatur, indeque *περασσομύρον ὄνον* dicebatur, 4. de comp. med. per genera, cap. 7.

Apechema, diremptio, est ossis superficiali, vel etiam profunda in partibus ictui oppositis, lib. finit. medic.

Apepsia, id est, *Cruditatis*, 2. meth. 2. vide *Concoctio*.

Apepra

Apeptaphymata, solitus est Hippocr. nominare *Cru-*
datubera, seu tumores præter naturam, nervosa corpo-
ra, vertebris ipsis, atque spinali medullæ insita, exten-
dentia: causam nempe gibborum effectricem, 4. de
loc. aff. cap. 3.

Aperientia, vide *Anastomatica*.

Aperistatum, id est, *Cavum* ulcus apertum, 2. de
compos. med. per gen. c. 1.

Aphonia, id est, *vocis carentia*, *privatio*, seu *defectio*,
quæ ægris solet accidere, læsis duntaxat iis quæ voci
efformandæ subserviunt instrumentis, vel etiam iis
quæ respirationi deputavit natura, vel ob recentem
quandam exolutionem, & afflictionem virtutis, 4. de
ratione, vict. 23.

Aphorismus, est oratio, quæ omnes rei proprietates
brevissimis verbis circumscribit, 1. aphor. 1. quin &
aphorismos definitiones appellat, 3. de his quæ in
medic. 32.

Aphibæ, sunt ulcera puerorum, summam oris par-
tem occupantia, ob mollitiem maximè facta instru-
mentorum, quæ neque tactum, neque qualitatem lac-
tis sustinent, quod non parvam in se serosam conti-
neant partem. Est autem serum naturâ abstergendi
facultate præditum, adeò ut nil mirum sit, si in mol-
lioribus corporibus quædam in superficie exulceratio-
nes efficiat, 3. aphor. 24. ex quo etiam habent aliquid
igneæ caliditatis, vel adhuc quòd infans lac non pro-
bè concoxerit, 6. de comp. med. loc. c. 4. & com. 3.
de morb. vulg. 12.

Apices matricis, sunt processus quidam mamilla-
res utrimque ad latera matricis ad ilia inclinantes, à
Græcis *Cornua matricis* appellantur, per quæ cornua
semen à propriis testiculis vulva attrahit, ut virile per
collum, lib. de consecr. vulvæ, & 2. de semin.

Apios, cibus est & potus omnis qualitatis quæ sensu
deprehendi potest, expers, qui neque adstrictionem,
neque

neque acrimoniam, aut aliam insignem facultatem obtinet, qualis inter humiditas substantias est aqua, 1. de aliment. facult. 8.

Apnoea, id est, *Ablata spiratio*, 2. de rat vict. 43.

Apoclasmata, id est, *Abruptiones*, vide *Abductiones*.

Apocope, ut ὀστέα ἀποκοπή *ossis abscissio*, aphorif. 28. lib. 7. idem quod ἀλαγήνη, aphor. 19. lib. 6. cùm ossis pars abscinditur, & detrahitur, vide *Abscissio*.

Apocrustica, id est, reprimentia & repellentia medicamenta, quæ adstringendi vim obtinent, 11. meth. 15.

Apodacrytica, id est, delacrymativa pharmaca, & repercussoria lacrymarum, 4. de comp. med. loc. c. 5.

Apoplepsis, vide *Interceptiones venarum*.

Apomeli, mellis decoctum intelligo, quod nos conficimus aceto cum melle commisto, tantisper tamen simul decocto, quoad utrorumque qualitates inter se uniantur, & aceti vis retundatur, 3. fract. 49.

Aponeuroses, sunt tendines quos muscoli generant, qui ad artuum fines pertinent, qui ab Hippoc. τένοντες, id est, *Chordæ*, dicuntur, 3. de aliment facult. 5. Dicuntur autem *Aponeuroses*, quasi denervationes, & nerveæ musculorum extremitates, 1. de anatom. adm. cap. 5. quoniam muscoli in eos desinunt, 1. de motu musc. cap. 1. vide *Nervus*, *Tendines*, *Denervationes*.

Apophlegmatismus, medicamenta quæ ore colluuntur, aut dentibus manduntur, omnia unâ nomenclaturâ comprehendentes, *Apophlegmatizantia* nominant, ac eorum facultates, *Apophlegmaticas*, 5. de simplic. 20. Rectius autem *Apophlegmatismus* est medicamentum, quod pituitam per os educit ex capite aut thorace, 6. de sanit. tuend. cap. 10.

Apophthora, vide *Abortus*.

Apophysis, est extranea ossis pars, instar tuberculi prominens, seu adnata appendix, lib. de ossib. in proœmio. ἀποφύσεις dicuntur etiam Hippocrat. excrescentiæ carneæ tantum in massâ carneâ, & sætu apparentes,

tes, quæque processus ac exortus membrorum & protuberantiæ, non certæ aut exactæ distinctiones, quales in foetibus masculis contingere dicit.

Apoplexia, est ablatio sensus, & motus in toto animalis corpore, seu vehemens & repentina totius corporis resolutio ac stupor, 3. de loc. aff. 10. & 2. aphorif. 42. vide *Caros*, & *Paraplegia*.

Apoplectica vena, quæ & *Sphagitides*, & *Iugulares externæ*, seu *Superficialiæ*, Arabibus *Guidex manifestæ* vocantur, sunt quæ infernè ad aures utrinque singulæ feruntur, à quibus *Superficialiæ* omnes, tum colli, tum capitis partes nutriuntur, 6. de usu part. & initio secundi de rat. vict. *Apoplectica* vocantur, quòd harum ex enterceptione, & obstructione, *Apoplexia* oritur.

Aposcemmata, ἀποσκήματα, seu ἀποσκήψεις, id est, *decubitus humorum* vocantur, cùm qui priùs unum membrum infestant humores, eo relicto, ad alterum transeunt, 2. ad Glauco. Interdum & Hippocrat. dicuntur morborum transmutationes & transitus, ut aphor. 56. lib. 6. Dicuntur etiam Galen. ἀποσκήματα corporis excrementa quæ in alvum deponuntur, totumque corpus aut etiam partem quandam, veluti humoribus in eam decumbentibus exonerant, com. 2. in prognost.

Aposceparnismus, abscissio est ossis, cùm ejus pars decussa vulnerando fuerit, fracturæ species, lib. finit.

Apositi, & *Anorectoi*, more antiquorum Græcorum, ii appellantur, qui appetentiâ carent, & cibos refugiunt, com. 3. in 3. de morb. vulg. 72.

Apositia, ciborum fastidium, vide *Anorexia*. ἀποσπιτική Galen. in exeg. exponit, quæ cibi fastidium & inappetentiam inducunt.

Apospasmata, avulsa omnia nominantur, de constit. art. cap. 6. quæ verò continui solutiones, *Apospasmata*, id est, *Avulsiones* vocantur, instrumentariarum tantum-

tantummodo partium propriæ sunt passiones, de differ. morb. cap. 11. vide *Rhegma*.

Aposphagma exponitur Galeno; apud Hippocratem *faculenta colatura*, aut *excolamentum*, quod & *ῥασμα* dicitur. Intelligi autem potest sanguis qui supposito vase pecudi jugulatæ defluit, & excipitur, ac in cibum variâ conditurâ formatur, ut testatur Plin. lib. 28. cap. 14.

Apostasis, fracturæ species est, quæ sub generalem affectionem subjicitur, quæ est continuitatis dissolutio, ita enim (ait Galenus) ego totum hoc genus soleo appellare; at Hippocrates, *abscedentia corpora*, quæ ita affecta sunt, vocat, ut & affectio ipsa, *abscessio* merito nominetur, tametsi una quædam species generis hujus sit, quam propriè *Abscessionem*, & *Abscessum*, id est, *Apostasin*, & *Apostema* nuncupant, 3. de his quæ in medic. initio.

Apostasis, & *Metastasis*, differunt, quod *Apostasis*, id est, *Abscessus*, judicationem infert, ægrumque à molestiis omnibus liberat: *Metastasis* autem, id est, *Commutatio*, aliarum habet principium accessionum, ut & aliud exigat tempus ad coctionem mali aliumque corporis locum, ad quem infestantium humorum facta est translatio, 4. de rat. vict. 68. ex quibus colligitur ea inter se differre universali & singulari notione. Cùm sint enim utraque humorum in partem aliquam illapsus & decubitus, generalius tamen quiddam *ἀπίσταισις* continet, quæ vitiosos humores feliciùs & velut ex toto vacuat, solutionemque facit: *Μεπίσταισις* autem, peculiarem partis cujusdam depositum significat, in quam illapsi humores judicatione vacuari nequeant: sed concoctione indigent.

Apostema, vide *Apostasis*, & *Sinus*.

Aposyrmata, Delquamata dicuntur, aut summæ cutis abrasiones. Est solutio continuitatis in superficie species, abrasâ scilicet cute. vide *Abrasa*.

Apothepia, nunc pro postremâ parte omnis probè peractæ exercitationis sumitur, nunc pro eâ medicinæ parte, quæ lassitudinem ex immodico exercitio succedentem, submovet, 3. de sanit. tuenda, cap. 2.

Apothermis, *Sapa*, *Siraon*, *Hepsema*, nomina Synonyma sunt, significanti mustum plurimum coctum, 1. de alim. fac. cap. 13. de attenuante vict. rat. 12.

Appetitus caninus, vehemens est comedendi desiderium, quo & plurima edunt, & maximè gravati assumpta inalterata paulò post revomunt, 7. de comp. med. loc. c. 2. & 1. de sympt. caus. c. 7. ὀρεξις κυνῶδης, affectio est τῆ ἀρορηξία prorsus contraria. Provenit magnâ ex parte ab humore aliquo vitioso & acido, sive is pituitosus sit, sive melancholicus, qui in os ventris impactus, ipsum mordet & irritat. Talis namque mordacitatem suctioni similem inducit, & ventriculi tunicis coactis adstrictisque inanitionem perinde ac naturalis fames invehit, atque inexplebilem cibi cupiditatem: Itaque eorum copia gravati, coguntur cibos evomere, deinde cibus denuò se ingurgitare, postea redire ad vomitum, inde ad cibum, atque ab eo identidem ad vomitum, canum modo in eandem noxam relabentes, à quâ per vomitum fuerant liberati. Quo fit, ut tantam ventriculus imbecillitatem contrahat, ut nihil continere possit, sed perpetuâ ferè laboret vomitione. Nec verò vomitu tantum reddunt ingestos plus æquo cibos, sed alvi etiam profluvio aliquando deji- ciunt: quo fit, ut his succedant, & cæliacæ & dysentericæ affectiones, & ipsa aqua inter cutem, propterea quòd ante prioris cibi concoctionem, ingesto alio, cruditas vitari non potest.

Appositio, quæ & *Adjunctio*, & *Prosthesis* dicitur, finis est actionis, quæ ab attrahente vi perficitur, attractum enim & adductum nutrimentum singulis partibus apponit assimilandum, 3. de nat. fac. cap. 1. vide *Prosthesis*.

Apsychia, id est, *animi deliquium*, com. 2. in 1. prorrh. 20. & 1. aphor. 23.

Aptysius, id est, *morbus sine sputo*, præsertim morbus lateralis, cum pars dolens exquisitè angusta fuerit, & veluti alligans in se ipsâ, universum fluxum cohibuerit, nec per sputum se exonerarit, 2. cris. cap. 10. ἀπτυσί πλωβήιδης, *Pleuritides*, in quibus nihil expuitur. In Coac. prænot.

Aqua inter cutem, seu *aqua intercus*, id est, *Hydrops*, vel *Hyderos*, 5. de loc. aff. 7. 4. aph. 11.

Aqualiculus, qui & *Pubes* nonnullis dicitur, & *Epi-seion*, est ea trunci pars, in quam *Thorax* finitur, ubi & masculorum pudenda constituta sunt, quin & fœminarum, ad femoris utriusque exortum, ut sub hoc occultentur, lib. introd. cap. 10.

Aqueus humor, qui & *Albugineus*, vide *Crystallinus*.

Aquosa urina, quæ & *Cruda* dicitur, est ea, quæ alba est, & tenuis, 1. de cris. cap. 5.

Aquosus hydrops, hydropis species ea est, quam *Asciten* vocant, cujus proxima causâ aquosus humor est, partim à jecinore manans, partim à totâ carne corporis, veluti in aquam resoluta, à quo aquoso humore totum *Abdomen* distenditur, qui colligitur inter *Peritonæum* & *Intestina*, veluti in utre quodam, unde illi nomen dedit, opposita alteri hydropis speciei, quam Hippocrates vocat *siccum hydropem*, qui & *Tympanias* dicitur, vide *Ascites*, *Hydrops*.

Aquila, vide *Hydatis*.

Arachnoeides pulsus, araneæ speciem referens, sive aranealis, hoc est, parvus, ac brevis auræ agitati movetur, lib. finit. medic.

Aræotica, id est, *rarefacientia*, ἀραιωτικὰ φάρμακα, quæ meatus cutis aperiunt, 5. simplic. cap. 14. vide *Anastomatica*, & *Rarefacientia*.

Aranea tela, ἀραχνειδής, est oculi tunica, quæ cum Rhetinâ perfectam sphæram efficit, circundantem cry-

stallinum humorem, diciturque aranea, quia ad modum telæ aranæ subtilis est, ne impediatur lumen ingrediens ad crystallinum, & albugineum humorem, lib. de anatom. viv. vide *Rhagon*.

Arcuatus morbus, vide *Arquatus*.

Ardens febris, vide *Synocha*.

Area, vide *Alopecia*.

Argemon, ἄργεμον, & ἄργεμα, est oculi ulcusculum, quod in iridis circulo nascitur, partem quidem aliquam candidi, partem verò etiam nigri comprehendens. Id extra quidem iridem rubicundum, intra verò candidum apparet: Per ipsum tunica uniformis aliquando procidit, si profundius sordidiusque evaserit: Quo vitio qui laborant, ἐπαργέμενος vocat Galenus.

Argyrite, ἀργυρίτις γῆ, *argentea terra*, quæ ex argenti metallis sumpta, pluribus parvis terræ particulis, plures parvas argenti mistas habet particulas. 2. simpl.

Ariditas, est summorum pilorum lanuginosa superficies, pulvere conspersis adsimilis, lib. fuit. med.

Arytæna, vide *Arytænoeides*.

Arytænoeides, ἀρυτæνοειδής guttalis, est cartilago laryngis, tum ordine, tum positione, tum magnitudine tertiâ, in supremâ innominatæ cartilaginis parte sita, gutturniis, infundibulisque, quas *Arytænas* appellant, non adsimilis, lib. vocal. instr. diff. cap. 4. unde aliqui eam *Arytænam* vocant, & *Guttalem*, 7. de usu part. 11. vide *Cricoeides*.

Armatura conceptus, ab Arabibus *Abgas*, tunica est postrema tenuis, toti fœtui undique circumjecta, ipsius velut sudorem excipiens; quasi agninum à mollitie deducto nomine, *Amnion* Græcis appellata, 15. de usu part.

Arquatus morbus, qui & *Regius*, & *Icterus*, & *Auriginosus*, & *Arcuatus* dicitur, est bilis in summam cutim effusio, interdum cum febre acutâ, interdum sine illâ, cum interiorum adustione, & stomachi vitio, lib. *Introd.*

trod. 5. loc. aff. 7. Clariùs, *Flavabilis*, quando sui fervans naturam, unà cum sanguine per totum corpus defertur, morbum facit, qui *Icterus*, id est, *Regius* appellatur: sola verò quando secreta est ab aliis succis, & in aliquo membro consistit, Herpetem concitat, 2. ad Glau. 1.

Arteria. est vas membraneum, ortum habens à corde teres & cavum, duplicique compactum tunicâ, quo vitalis spiritus & tenuissimus calidissimusque sanguis per corpus universum pulsu distribuitur, lib. de anat. viv. differt autem à venâ, quod vena sit vas sanguinem continens, non pulsans, sed arteria vas est pulsans, lib. de caus. morb. cap. 3. quondam non dum eas, quæ similiter ut cor, pulsant, arterias (in solam eam quæ ex pulmone in laryngem emergit arteriam, arteriæ nomen inferentes) sed venas appellabant, in totum velut alias quæ non pulsant; sic etiam pulsantes, postea verò consuetudine obtinente, arteriæ appellationem in pulsantibus dici propter æquivocationem asperæ nomen apponentes, eam, quæ ex larynge in pulmonem descendit arteriam, *asperam arteriam* appellârunt, quam ipsam etiam *Bronchum* vocant, quoniam cartilaginosa corpuscula, quæ plurima ejus pars sunt, *Bronchia* appellant, 7. de comp. med. 1. loc. cap. 1. *Asperæ* autem *arteriæ* dicuntur, quæ in pulmones divisæ sunt; quæ verò toto insunt corpore, quæque ex asperis arteriis contracto corde, spiritum transumunt, *laeves*, 7. de anat. ad 4. & 7. de usu part. cap. 9. vide *Aspera arteria*.

Arteria crassa, vide *Arteria aorta*.

Arteria magna, vide *Arteria aorta*.

Arteria aorta, *magna*, *maxima*, *crassa*, synonyma sunt, significantia unum omnium arteriarum tanquam caudicem, à sinistro cordis ventriculo propagatum, quæ omnes tum sibi invicem, tum eorum pulsandi modo respondent, 7. de anat. adm. cap. 1.

Arteria venosa, est vas à sinistro cordis ventriculo ad

pulmonem procedens, ore rotundo, & admodum patenti, quòd in ipso ferè ortu, in duos ramos dividitur. Eorum dexter sub basi cordis productus, & in cordis involucrum subiens, in dextrum pulmonem multifidus spargitur; sinister verò in sinistram pulmonis partem multis propaginibus inseritur. Ambo pleni sunt aëris, quem è pulmonibus in cor transferunt. Arteria vocatur, quia pullat; venosa autem, quia venæ tunicâ vestitur: quæ verò ex dextro cordis ventriculo est, Vena arteriosa, sive arterialis dicitur; Vena quidem ab usu, arteriosa autem, quoniam arteriæ corpus est duplici tectum tunicâ, 7. de anat. adm. 4.

Arteriæ emulgentes, sunt duæ propagines magnæ, à maximâ arteriâ, quæ spinæ incumbit, profectæ, non aliter quàm duæ venæ magnæ, quæ in renes inseruntur, quibus renes urinam à sanguine tecernunt & trahunt, quâ ratione *Venæ & Arteriæ emulgentes* appellantur, lib. de dissect. ven. 5. 14. & 16. de usu part.

Arteria aspera, vide *Arteria*.

Arteriæ carotides, quæ & *Soporariæ*, & *Apoplectiæ*, & *Subjectæ* dicuntur, sunt, quæ infernè à corde ad jugulum rectâ tendunt, atque ad partes collo superiores distribuuntur, de dissect. art. & 16. de usu part. Sic autem à veteribus Medicis ejusmodi arteriæ dictæ sunt, quòd vinculo exceptæ carum, lethargum, & apoplexiam inducant.

Arteriæ læves, vide *Arteria*.

Arteriam conjugem vocant, non eam arteriam, quæ venæ est per membranas conjuncta; sed eam, quæ cum alteri adjuncta sit, ad eundem usum extiterit, 16. de usu part. cap. 13. nusquam enim vena ab arteriâ relinquitur, sed ubi vas arteriosum videris, ibi necesse est venam etiam esse, 16. de usu part. cap. 14.

Arteriæ, & *Venæ umbilicales* sunt, quæ acetabulis uteri adhærescunt, quibus foetus in utero alligatur, & alimentum trahit, 14. & 15. de usu part.

Arteriace, ἀρτηριακῶν. Mos est recentioribus Medicis arte iæ pharmaca *Arteriacas* appellare, non apponentibus, num Antidotos dicant, an juxta aliud significatum; quidam verò *Ecleiæta* nominant ipsa, non apponentes pharmaca; at quidam penitus nullum discrimen ipsis adscripserunt; aliqui verò rarò addiderunt; alii ad vocem interceptam; alii adhuc generalius ad vocem læsam; sunt qui & ad exasperatam arteriam, & ad exulceratam vel inflammata, ut aliquando per magnas vociferationes accidit, eandem hujusmodi accommodata esse scripserunt, 7. de compos. medic. loc. cap. 1.

Arteria trachea, vide *Aspera arteria*.

Arteria coronalis, vide *Stephanicæa*.

Arteriosa vena, vide *Arteria venosa*.

Arthritis, sive *morbis articularis*, est artuum vitium, sive articuli tumor dolorificus, quem fluxio in eum decumbens excitavit, 11. method. 20. sunt & ex genere *Arthritidum*, *Ischias*, *Podagra*, & *Chiragra*: quòd enim in omnibus aut multis simul articulis *Arthritis* est, hoc in uno juxta coxendicum quidem *Ischiada*, hoc est, *Coxendicum morbum* appellant; juxta pedem autem, *Podagram*, juxta manus, *Chiragram*, 10. de compos. med. loc. cap. 2. unde *Arthriticos* vocant, qui hoc articulari vitio laborant, 11. meth. 20.

Arthrodia, per oppositam sibi articulationis speciem, *Enarthrosin*, clariùs intelligitur; utraque enim est species *Diarthroseos*, id est, *Dearticulationis*; sed *Enarthrosis* est, cum excipiens cavum admodum altum est, caputque quòd in id inseritur, oblongum; *Arthrodia* verò, quæ cavum leve superficialium, & capitulum etiam depressum habet, lib. de ossibus, in proæm.

Articulus, est naturalis ossium syntaxis, seu compositio, vel per *Diarthrosin*, id est, *Dearticulationem*, quæ est ossium structura, quorum motus est evidens, vel per *Synarthrosin*, quæ est ossium manifestum motum,

non habentium compositio, lib. de ossib. in proœmio; Sed rectius, *Articulus* est, cùm duo ossa, ita invicem coeunt, ut alterum quidem ipsorum sit quod movetur, alterum velut sedes quædam ei, quod movetur, & firmamentum, ut in ostiorum cardinibus apparet; unde manenti, cavitas, (quæ *Glene*, id est, *Pupilla*, & *Cotyle*) id est, *Acetabulum*, ei, quod movetur, convexitas, (quæ *Condylus* dicitur) inest, 1. de motu muscul. cap. 9.

Articularis morbus, vide *Arthritis*.

Artomel, id est, primum jusculum ex pane, & melle, 10. method. 6.

Artus, extremæ & compositissimæ corporis partes sunt, crura scilicet, pedes & manus.

Arythmus, pullus est, non is, qui absolutam abolitionem significat, omnique rythmo aut modulo orbatus est, sed is, qui nativo rythmo caret: cui opponitur pulsus, qui *Eurythmus* dicitur, 1. de diff. puls. cap. 9.

Asaphia, ἀσάφεια, est vocis obscuritas, vel propter vocem efformantium organorum offensam (quàm ex nervorum vitio contraxerunt) vel propter mentis læsionem, com. 2. in 1. prorrh. 3. ἀσάφεις ægri dicuntur Hipp. qui obscure loquuntur, nec clarè differunt.

Ascarides & Helminthes, sunt tenues & minuti lumbrici, in parte præcipuè inferiore crassi intestini progeneriti; rotundi verò sive teretes lumbrici sunt vermes, qui in superioribus magis intestinis generantur, adeò ut ad ipsum quoque ventriculum quandoque ascendant; latus est, qui & longissimus est, & per tota sæpè extenditur intestina, 3. aphor. 26.

Ascensus morbi, *augmentum*, *incrementum*, synonyma sunt, significantia totius morbi, sive paroxysmi secundum tempus, 1. cris. 3. ait, ubicunque accenditur, atque augetur caliditas præter naturam, istuc ab alijs partibus sanguinem solere confluere; quo verò tempore confluit, illas quidem partes mandantes refrigerari,

rari, privatas sanguine, est necessarium; quòd verò patitur membrum gravari, ac distendi, ac sanguinem ipsum confluentem alterari, tum quia aliis, quæ jam putruerunt, superfluitatibus permiscetur; tum quia intrusum diffilari non potest, atque hoc tempus accessionis principium nuncupatur. Cùm verò jam caliditas materiam convicerit, tunc hoc tempus, & ascensus, & augmentum vocatur; in hoc verò usque adeò calor augetur, ut non modò locum exurat, qui est quodammodo putredinis focus, sed etiam continuatim per totum corpus dispergatur; ac cùm jam ad summum fervoris devenerint humores accensi, id accessionis tempus consistentia appellatur; tunc verò universum laborantis corpus igneum videtur, extensâ per totum corpus æqualiter caliditate, 2 de differ. febr. 11.

Ascia, est revolutio fasciæ, quæ cùm parum à recto declinet, in obliquum tamen nondum vergit insigniter; à fabricorum *asciâ*, quæ paululum à recto abiens, in summitate decurvatur, dicta, 3. de fract. 21.

Ascites, hydropis species est, in quâ in membranâ abdominis interiore, *Peritonæo* Græcè dictâ, aut potius inter *Peritonæum* & *Omentum*, humor serosus veluti in utre quodam continetur cum paucissimo spiritu, unde eam vocat Hippocrat. *aquosum hydropem*, præcipua ejus causa frigiditas est. Contrâ, *Tympanias* (quam *siccum hydropem* vocat) in quâ *Abdomen percussum* talem sonum edit, qualem *Tympana percussa*, quoniam in illis per cutem extentam subjectus aër flatuosus percutitur, quemadmodum aër in hoc morbi genere, qui in profundo *Abdominis* conclusus coercetur. 4. aphor. 11. *Ascitem* etiam *utricularium hydropem* vocant, lib. finit.

Aselli, vide *Axes*.

Asema, crisis est, quæcunque à nullo dierum indicantium antea fuerit indicata, unde sine signo dicitur. 3. de Cris. 10. *ἀόνηα πρὸ βυβάλα* spirationem exiguam & obscuram, ac velut interceptam, nullamque ferè

fui significationem edentem significant, libr. 6. Epidem. 3. sect. 7.

Astia, id est, ciborum abstinentia, fastidium, & inappetentia, aliquando etiam valorum inanitio *astia* dicitur, tanquam nomine generis in specie uti liceat, 2. de rat. vict. 47.

Aspera arteria, est particula simplex in animalis corpore, quæ aliarum omnium est durissima, solo osse mollior, quam Græci *Chondron*, id est, *Cartilaginem* vocant, quam totam in exactam naturâ circuli circumferentiam contorsit, circularum multâ serie continuâ in longitudine interiore compositorum, à pharynge ad pulmonem usque pertingens, sanguine vacua, 7. de usu part. cap. 3. eademque prout corpus est ex cartilaginibus (ut instrumentis vocis) & ex vinculis membranosis, (ut instrumentis respirationis) compositum, *trachea arteria* dicitur, ab inæqualitate, & ad differentiam arteriarum lævium, ibidem cap. 6. quam *Bronchon* nominant, ibid. cap. 11.

Asperæ arteriæ dicuntur etiam, cùm eversæ sanguinolentiores apparent, & magis asperæ carnosæque & fici acinis similes, lib. introd. cap. 15.

Asphyxia, id est, *pulsus privatio*, sive *defectio*, cùm non percipitur nostro tactui motus, atque hoc per totum animal accidit, ut nulla usquam arteria moveri videatur, quòd tamen, si ad veritatem exigas, in corpus vivum nunquam cadit, ad nostrum tamen tactum frequenter reperitur, 1. de prælag. ex pull. capit. 3. quam Hippocrates vocat *spirituum interceptionem*, 4. de rat. victus, 26. Quod si in quibusdam partibus arteriæ moveri videantur, in aliis verò immobiles sint, jam non *ἀσφυξία* erit, sed differentiæ species in longitudine pulsus. Galenus lib. 1. de præserv. ex puls. *ἀσφυξίαι* dicuntur Galen. pulsus privati, & in quibus motus arteriarum cordis non sentitur, libr. 4. de diff. puls.

Asperdo oculi, est duritia, & asperitas inæqualis, quæ intra genas oritur, lib. finit.

Assa, id est, *stomachi fastidium*, & *nausea*, 4. de sanit. tuend. cap. 4.

Affidentia signa, quæ & *mox apparentia*, Græcis *συνεπιούσα* dicuntur, distinguuntur à *pathognomonica*, seu passionis infallibiliter & firmissimè significativis signis; exemplo morbi lateralis, in quo acuta febris, spirandi difficultas, tussis, pungens dolor lateris, passionis significativa sunt; quòd autem dolor ad hypochondrium, aut ad clavim perveniat, aut quòd facilius in latus patiens, quàm in alterum æger decumbat, affidentia signa sunt, 1. apher. 12.

Assimilatio, & *assimilatrix facultas* est, quæ ab actione ipsâ generaliter *alteratrix*, in specie verò *assimilatrix* dicitur, quâ id quòd nutrit, alteratur, & ei, quòd nutritur, simile fit, 3. de natur. facult. capit. 1. naturalium actionum prima, ac propemodum maximè necessaria, nutritio est, quæ alteratricis actionis quædam est species; est enim & concoctio, quæ in ventre peragitur, alteratio, non secus autem & quæ in venis, quibus accedit ea, quæ in quâque est particulâ, post quam quarta est, quam *assimilationem* vocant, nomine quidem à nutritione dissidens, re autem non dissidens, 3. de caus. sympt. cap. 2.

Assistentes, sive *Astites glandulosi*, vel *Parastatæ*, vide *Glandulosi*.

Asthma, id est, *creber anhelitus*, aut *anhelatio*, affectus est, in quo propter angustiam organorum spiritus & bronchiorum oppilationem, apparet summè moveri, usque ad operta scoptula & scapulas, thoracem, etiam citra febrem motu celeri ac denso, ut etiam in iis, qui velociter cucurrerunt, quique respirando pinnas narium movent, quas in spirando contrahunt, expirando dilatant, com. 2. in 3. de morb.

vulg. 4. vide *Anhelosi*. Morbus hic nomen habet à symptomate: neque enim anhelatio ipsa morbus, sed morbi symptoma: namque fistularum & cavitatum pulmonis angustia, ipse morbus est.

Astites, vide *Glandulosi assistentes*, & *Parastata*.

Astragalus, id est, *Talus*, (*osballistæ* vulgò) 3. de usu part. cap. 6. est principalissimum ossium, quæ ad pedes movendos pertinent, in circumferentias quasdam desinens, magnum quidem & maximis supernis ossibus dearticulatum, in medio tibiæ, & calcanei locatum, ibidem, cap. 8. Est & *Astragalus fruticellus* exiguus, foliis & ramis *Ciceri* similis, 6. de simplic. medic. facult.

Astrictio, est densitas cutis, & necessariorum excrementorum suppressio, ad *Thrasibulum*, cap. 27.

Ataxia, & *Acosmia*, est inordinatio decretoriorum dierum febrilium. *Cosmon*, id est, *ordinem*, appellavit Hippocrat. decretoriorum ordinem dierum; ut enim *Acosmias*, id est, *inordinationis*, proprium est *Ataxia*, id est, *inordinatio*; ita *εὐσμος*, id est, *ordinationis*; *ταξις*, id est, *ordinatio*. Et ob eam rem appellaverunt mortales universum hoc, *Cosmon*, argumento ordinationis, 3. prognost. 7.

Ater succus, est melancholia, quartus naturalis humor in ordine, frigidus, & siccus, sanguinis limus velut & fæx, quem humorem, cum ex ustione quâpiam, ac putrescentiâ, in acidam migravit qualitatem, *atram bilem* nuncupant, sive *radentem*, 2. de natur. facultat. cap. 9. vide *Acidabilis*, & *Melancholicus humor*.

Athera, vide *Atheromata*.

Atheromata, *Steatomata*, & *Melicerides*, alii quidem inter Abscessus reponunt, alii verò ad aliud genus referunt; omnes tamen tumores præter naturam sunt, quorum natura ex ipsis nominibus patet, pulticulæ enim aliquid simile, quæ *αἰθρῆ* dicitur, in ipsis atheromatibus invenitur, melli verò in ipsis meliceridibus, sevo

sevo autem, in ipsis steatomatibus, lib. de tun. cap. 5. ipsum verò *Atheroma* Græci quoque *ἀθήρον* vocant, 14. method. cap. 14.

Athymia, id est, *animi dejectio, desponsio, ac desperatio*, 6. de loc. affect. cap. 1. *ἀθυμία* significat eum qui animo est abjecto & desperato, quique animum despondet, lib. 3. Epidem.

Atra bilis, vide *Acida bilis, & Alter succus*.

Atroûs, est secretio & alteratio p. n. subito facta, violenta, dolorosa, ex ipso dividendum genere, videturque in omnibus sensibus, ex secretionem, ac divisione continui, unitique corporis, dolor excitari, cum sensoria, vel universa, vel magnis portionibus, & celesriter (quòd Græci *ἀτρόως* vocant) dividuntur, aut aliàs affatim corruptivè alterantur, incidit, 1. de symptom. caus. cap. 6. *ἀτρόον*, attritum densum & in se ipsum contractum signat. Contrarium est distracto, atque disperso.

Atrophia, est talis species, cum particula aliqua corporis, vel diminutè alimentum attrahit, vel non trahit, vel perperam trahit, unde corpus non nutritur, sive id quidem, quòd nutrit, & quantum & quale esse oportet, suppeditetur, sive non. Cæterum symptoma aliquod in retentrice facultate incidit, simile his, quæ in ventre sunt dicta, quòd nutritionem tollit: *Atrophia* quoque excreticis vitio accidit, cum plus quàm opus est, vacuatur, de symptom. diff. cap. 4. & 1. meth. 9. Est adhuc quædam *Atrophia* in oculo, cum ex longâ imbecillitate, vel aliâ quâdam latente causâ, paululum quasi propulsus, deinde cavatus ad radicem, cum dolore minor evadit, obscurèque, aut nihil omnino videt, lib. Introd. cap. 15. *ἀτροφία* dicuntur, ut ait Plin. libr. 22. cap. 25. qui cibum non sentiunt, id est, qui non aluntur.

Atrophusæ, *ἀτροφῆσαι*, id est, corporis particulæ, quæ ex nutrimento fructum non sentiunt, 2. meth. cap. 7.

Atro-

Attonitus morbus, id est, *Apoplexia*, 2. aphor. 19. quem & *morbum stupidum* vocant, 8. de placit. cap. 6. Est autem obstructio principii communis nervorum, sensum motumque omnibus corporis partibus repente adimens, & principes actiones offendens.

Attrahens virtus est, quæ peculiare parti succos, alendi ipsam gratiâ, & appetere & attrahere potest; altera quæ generatim *alteratrix* dicitur, quâ succus attractus similis evadit parti, quæ alitur, quæ membratim in hepate, *sanguificativa* dicitur. *Retentrix*, quâ pars attractum succum coquit, donec in suam ipsius naturam eum mutaverit. *Expultrix*, quæ à concoctis quod inutile est, secernit, idque *excrementum* vocatur, 5. de loc. affect. cap. 7.

Attrahens, sive *Attrahoria*, sive *Epispastica facultas* est, quæ ex alto vehementius attrahit propter essentialiam calidam, & tenuium partium sive talis essentia sponte nata sit, sive ex putrefactione acescente generationem sortitâ, directè opposita est repercutienti, & adstringenti virtuti, quæ in altum occurrentes, sibi succos repellit, 5. de simplic. cap. 17.

Auditorius meatus, est rotundum foramen, quod ad aures pertinet, non solum usque ad Cerebri membranam pertinet, sed etiam nervum auditorium contingit, qui in ipsum à Cerebro descendit, 6. method. 6. quod & *cæcum foramen* dicitur, libr. de nervor. dissect. 6. Græcè *τὸ φλὸν τῆ ἡμᾶ*, vide *Aures*.

Auditus gravitas, vide *Obauditus*.

Augmentum morbi, vide *Ascensus*.

Aures, quâ frons ad tempora porrigitur, in ipsius terminis sitæ sunt, quarum pars aperta, *Ala* dicitur, refracta ab interiori, in posterius, ipsis summitatibus inflexis Cubiformis, sub quâ semicirculus rotundus in mucronem exurgens, Græcè *χυσήρ* appellatur, hujus acumini concavum quod subjacet. *Conchula*, in
(cujus

cujus medio quòd conspicitur rotundum foramen, *meatus auditorius* nuncupatur, libr. Introd. cap. 10.

Aures cordis, sunt duo sinus cordis, concavi, nigriores nervosiores, & magis cuticulares membranosioresque corde, in utrâque cordis parte, sinistrâ & dexterâ collocatæ ad similitudinem aurium, 7. de anatom. adm. cap. 9. Nominatæ autem porrò ita sunt, non ab utilitate, aut actione aliquâ, sed à parvâ similitudine, quòd utrinque cordi ipsi, ut animalis capiti, aures adjaceant, 6. de usu part. cap. 15.

Aurigo, & *Auriginosus*, vide *Arquatius*.

Autopsia, est eorum observatio & memoria, quæ proprio intuitu unusquisque inspexit, de part. art. medic. cap. 2. Vocabulum est Empiricæ sectæ proprium, quo significabant memoriam eorum, quæ frequenter & eodem modo visa essent.

Autopyrus, qui & *Syncomistus* dicitur, panis genus est, quòd ex farinâ universâ comportatâ, confusâ veluti & permistâ, non discussis furfuribus, constat, libr. de ren. aff. dignot. cap. 6. *Syncomistum panem* vocant, qui medius est inter exquisitè purum, & furfuraceum; vocant autem nonnulli eundem panem *Autopyrum*, quoniam ad puri panis confectionem farinam, non qualis natura est, talem ad conficiendum panem assumunt, sed prius purgantes furfur excernunt: contrâ autem, in furfuraceo prius adimunt eam farinæ partem, quæ purissima est; panis autem, qui *Autopyrus* appellatur, qualem habet ex naturâ farinam triticum, talem etiam servat, 2. ad Glauc. 7. *αὐτὸς ὁ πυρὸς*, id est, ipsum triticum totum.

Avulsa, vide *Avulsio*, & *Apospasmata*.

Avulsio est, cum ossa, quæ membrum colligant, divulsa dicuntur, com. 3. in lib. Hippocr. de his quæ in medicat. 31. vide *Vnionis solutio*.

Axes ipsos, *Asinos* appellare consuevit Hippocrat.

&

& parvos axes, *Afillos*, quas etiam *Succulas* vocant, 2. de fract. 48.

Axillaris vena est, quæ per axillam percurrens, major humerali per totum brachium in ramos scinditur duos, superiorem, inferiorem, externum, internum; ille *vena hepatica*, 3. de anat. adm. cap. 5. hic *subalaris*, *basilica*, & *vena cubiti interna* appellatur, libr. de anat. vir. & contra Erasistratum, cap. 6.

Axiomata, propositiones indemonstrabiles vocant, 1. meth. 4.

Axungiam, omnes soliti sunt vocare *adipem suillum veterem*, 1. de comp. medic. per gen. cap. 4. Dictum Latinis *Axungia*, quod axibus rotarum inungendis accommoda sit. Receptum tamen Græcis nomen, neque *suillo adipi* tantum attributum, sed & *αξυγιον* *αξυγιον* *adeps hircinus* dicitur, Galen. vide *Adeps*.

Azygos vena, est propago, ex venæ cavæ superioris trunco exorians, parte dextrâ, & octo costis inferioribus inserta, quam sub corde oriri semper à se observatum fuisse, testatur Galen. 5. de loc. aff. 2. & initio secundi de vict. rat. & 2. de usu part. in iis videlicet corporibus, in quibus thorax longior erat: nostro vero seculo propter thoracis brevitatem, supra cor, & pericardium exoritur, ad quintam plerumque thoracis vertebra: & per ejusdem ramulorum officia aperta materia pleuritica effunditur. Capiunt ex eâ nutrimentum, tum costæ octo inferiores, tum earum spatia, iisque propinqua dorli medulla, & thoracis membrana, & qui spinæ eo loco inserviunt muscoli, ejusque rei gratiâ in octo pluresve ramulos scinditur. Ac cum natura omnes venas geminas creaverit, unam dextram, alteram sinistram; hæc dextra tantum est, eamque ob causam *αξυγος*, à Græcis, & vulgò ab Anatomicis *vena sine pari* dicta est. Verùm natura ne sinistrum latus alimento suo defraudaret, in id interdum insignem ramum mittit, qui perinde in sinistrum, atque

que ipsa *Azygos* in dextrum sese explicat.

Azymus panis, id est, fermenti expers, 1. de alim. facul. cap. 2.

B.

B *Allistæos*, vide *Astragalus*.

Barycoia, *Obauditus*, sive *Obauditio*, est auditus gravitas, & difficultas, proportionem respondens *Amblyopiae*, quæ est visus habetudo, sive diminuta visio, 1. de caus. sympt. cap. 4.

Basilare os, quod & *os Palati*, *os Cunei*, *os Sphenoidis* dicitur, est os, quod toti *Calvariæ* substernitur, quod à nonnullis inter *Capitis*, ab aliis, inter *Maxillæ superioris ossa*, (cùm inter utrumque sit medium) numeratur, cap. 1. lib. de ossib. & in fine, 11. de usu part.

Basilica vena, vide *Axillaris*.

Basis cordis, quam alii *caput visceris* appellant, est vertex cordis, figurâ turbinata, quæ & *circulus* est, 7. de anat. adm. cap. 3. quam & *mucronem* appellant, 2. de placit. cap. 4.

Bathmides, sunt sinus quidam ac cavitates in brachii esse utrinque singulæ, in quas extendentibus totam manum, & flectentibus, *Cubiti ipsius Coronæ*, sive *processus ingrediuntur*. *Conditæ sunt à naturâ ne vel præter modum flecteretur cubitus, vel tantum etiam extenderetur, & ipse posteriorem partem recederet*, quantum modo adducitur in anteriorem, 2. de usu part. cap. 15.

Becchica medicamenta sunt, quæ tussim sedant, vel cient, 1. de simpl. cap. 1.

Belenocides os, vide *Graphioeides*, & *Lithoeides*.

Beneolentia dicuntur, quorum vapores à corporibus defluentes aëri ambiendo permisti, ac deinde per narium inspirationem in *Cerebrum* delati, familiares sunt *Cerebri naturæ*, & animali spiritui, proportionem quâ-

quâdam ad ea, quæ linguæ sunt dulcia; è contrâ, *gravidolentia*, 4. de simplic. 22.

Berenicum, quod est *nitrum*, vel *spuma nitri*, valens maximè ad vulnera nervorum, 6. de compos. medic. loc. cap. 1.

Bilis simpliciter si proferatur, sive *bilius humor*, audimus pallidam & amaram, non acidam & nigram: hanc enim semper cum adjectione nominamus, appellationi humoris colorem adjungentes, lib. de tum. cap. 9. *Bilis*, sine adjectione, *flavam* & *amaram* significat; sed cum adjectione, bilis atra, humorem melancholicum, 7. aph. 32. & 1. de nat. hum. 27. & com. 5. in 6. de morb. vulg. 14.

Bilis acida, vide *Acida bilis*.

Bilis æruginosa, vide *Bilis pallida*.

Bilis amara, vide *Bilis*.

Bilis atra, vide *Bilis*.

Bilis flava, vide *Bilis pallida*.

Bilis isatodes, vide *Bilis pallida*.

Bilis nigra, vide *Nigra bilis*.

Bilis pallida est, quæ ex bile syncerâ, & tenui aquosâ, ferosâque humiditate, ex quâ etiam urina sudorque provenit, constat. *Flava* verò, quæ & *Vitellina* dicitur, colore pallidior, tenui humiditate constans, sed crassiori quàm pallida, crudo vitello ovorum, & colore & consistentiâ similis, in vasis genita. *Porracea* verò, in ventriculo genita, porrorum colori similis: *Æruginosa*, quæ ærugini assimilatur: *Isatodes* autem bilis, quæ ab *Isatide* cæsum colorem referente, dicta est; sic etiam & *rubram*, nonnulli bilem nominant, quæ consistentiâ ad tenuem sanguinem proximè accedit, sed quoniam non concrevit, idcirco *Bilem* eam nominant, lib. de atra bile, cap. 2.

Bilis porracea, vide *Bilis pallida*.

Bilis radens, vide *Acida bilis*.

Bilis rubra, vide *Bilis pallida*.

Bilis viellina, vide *Bilis pallida*.

Bis-feriens pulsus, vide *Dicrotus pulsus*.

Blæsum corpus est, cujus pectus pronum in partem anteriorem redditur; *Rhæbum* autem, cum posteriores partes, quæ ad spinam pertinent, gibbæ redduntur, lib. de caus. morb. cap. 7. *ρριβός, incurvum & obortum* significat, & propriè *Varius* dicitur, cruribus recurvis & contractis: cui crura sunt introrsum obtorta. Dicitur & *ρριβός*. Ei opponitur *βλαγσός, palgus*.

Blena, sive *Mucus*, *μύζα*, est humor per palatum, & nares defluens, concoctus, adeoque crassior, minusque acris, & mordax, propterea & crassior pituita ab Hippocrate vocatur, lib. de totius morb. tempor. cap. 3. & 2. de semin. cap. 6. *βλένια*, sive *βλένα*, frigidus humidusque succus, quem omnes homines *φλέγμα* vocant, ut scribit Galenus, lib. 2. de facult. nat. vide *Phlegma*.

Borborygmus, est sonus, vel murmur, in crassis intestinis factum à flatibus, cum excrementorum sunt vacua, humidum excrementum denuncians, & flatum in humore versari. Flatus namque sicciore cum sono prodiens, *βόμβος* nuncupatur, 3. de sympt. caus. c. 2. vide *Physis*.

Bothor, vide *Exanthemata*.

Bothrion, est ulcus cavum, corneæ tunicæ in oculo, parvum, angustum, puncturis rotundis simile, ulcusculo altius, lib. Introd. cap. 15. sic dictum est à cavitate, quasi fossula. *βόθρον* enim *foveam* significat. Differt *ἀπὸ τῆς κοιλώματι*, quod hoc amplius & rotundius sit *Bothrio*, sed minus profundum. Est & *βόθριον* autore Galeno, cujusque dentis alveolus & cavitas. vide *Phatnia*.

Brachiale, quod Græci *Carpon* dicunt, Arabici *Ras-cetta*, est prima pars palmæ manus, octo constans ossibus, in superficie leniter gibbis, sinuatis intrinsecus, lib. de ossibus, cap. 18. cujus inferior pars quatuor

ossibus, (quæ quasi post-brachiale, vel metacarpium dixeris) colligatur, ibid. cap. 16.

Brachichronius, vide *Polychronius*.

Brachium, totius manus pars maxima, cujus termini infernè sunt articulus, qui in curvaturâ cubiti est, quem *Ancona*, sive *Cubitum* cui innitimur, vocamus; supernè autem rursus, *humeri articulus*, lib. 2. de motu musc. cap. 2. *Brachium* inîsuper appellatur, quòd inter duas juncturas humeri, & cubiti intercedit, totius brachii pars: *Super-humeralis* verò, id est, *Epomis*, superior humeri pars est, quæ ad collum vergit: nam humerus totum id, quòd in dearticulatione hâc apparet, vocatur: nam quòd non apparet, à posteriori parte, est os scapulæ, ab inferiori est id, quòd dum totum brachium attollitur, manifestum fit, & *ala* nominatur, 1, de articul. 4.

Bradypepsia, est imbecilla & imperfecta cibi concoctio, vide *Concoctio*.

Branchos, aliàs, *raucedo*, *desillatio*, & *Coryza* nominatur, 5. de sanitat. tuend. cap. 8. Qualis in ventre, diarrhœa passio ex malâ concoctione fit, tale *πύθμεα* est in Cerebro Catarrhus; & *Coryza*, Catarrhus scilicet est, cùm, quòd supervacuum est, in os diffluit; *Coryza*. cùm in nares: *Branchos* autem, sive raucitas Catarrhus superveniens, fit faucibus humore imbutis; quòd si in Gargationem fluxio procumbit, aut (quam ex similitudine, Græci *σφοδραν*, id est, *acinum* vocant) in uvulam, hanc in tumorem attollit: at si in Glandulas, quæ sibi ex adverso in oris termino utrinque jacent, *Antiadas*: si autem in eâ, quæ iis proxima sunt humorum fiat decubitus, oriuntur *Paristhmia*, 3. de sympt. caus. cap. 4.

Bregma, Latinè *Synciput*, est pars anterior capitis supra frontem sita, & à lateribus ad tempora usque protensa. Ea constat duobus ossibus propemodum quadratis, quorum unum dextrum, alterum sinistrum est.

Ambo

Ambo autem parte quidem posteriore lateribus futuræ *λαμδοειδῆς*, anteriore verò futurâ coronali, à lateribus *περιελάθημασι*, sive futuris *λεπιδοειδέσι*, superiore denique eâ futurâ terminantur, quæ utrique communis est, & secundum longitudinem capitis rectâ procedit, *ὀβελιαίαν* nominant, constant; ut & reliqua ferè omnia cranii ossa, duabus squamis, inter quas valdè fistulosa raraque apparent, nisi quâ temporum ossibus conjunguntur: hic enim tenuissima quidem sunt, sed solida & minimè fistulosa. Nec frustra quidem hæc ossa natura machinata est, quòd toto vitæ decursu tenuia & halitiosa cerebri excrementa maximè per syn-
ciput diffuari oportebat. Est enim cerebrum eâ cranii parte quam reliquis copiosius. Sunt qui *ἀπὸ τῆς βρέχθῆ* dictum putent, quòd hæc pars capitis humidissima mollissimaque sit, præsertim infantibus, ut videri possit *βεβρέχθαι*, hoc est, madefacta esse. Ex quo fortè etiam oblitrices partem eam *fontem capiti* appellant.

Brevis pulsus, vide *Pulsus latus*.

Bronchia, sunt asperæ arteriæ cartilagines, penè circulares, in totum pulmonem divisæ, & sigma literæ figuram referentes, 4. loc. affect. cap. 8. hæc cum in medio crassiores sint, extremis partibus attenuantur, & tandem in membranam degenerant, quâ parte œsophagum respiciunt, eique incumbunt, eandemque constructionem per totum pulmonem sparsæ habent, membranas plures sortitæ sunt: unam quidem propriam, quomodo & ossa omnia, & præter eam alias duas, unam internam, crassam & validam, sed tenuem; alteram externam, propriè membranæ pertinacissimè connatam, quibus omnibus cartilagines illæ sibi invicem connectuntur. Dicta sunt *βρόγχια* diminutionis formâ *ἀπὸ τῆς βρόγχῆς*, quòd *asperam arteriam* significat. vide *Arteria*.

Bronchocele, id est, gutturis tumor magnus & rotundus, aut in aspera arteria exoriens: utrumque enim

Βρόγχος significat, 2. de comp. medic. loc. cap. 17.

Bronchus, id est, *trachea arteria*, ita dicta, quòd maximâ ex parte cartilaginibus constet, quæ *βρόγχια* appellantur, 7. de usu part. cap. 11. vide *Aspera arteria*.

Bubo, *βυβών*, est tumor, præter naturam, in collo, & secus aures, vel inguina, emissaria veluti communia iis, quibus in collo, capite, vel aliquâ vicinâ parte, vel prope magnam arteriam, aut venam cavam ulcus est natum, ortus, 13. method. cap. 5. vide *Struma*.

Bubonecele, est tumor mollis in inguine factus, peritonæo, (id est, membranâ interiore) plus nimis dilatato, vulnerato, aut rupto, & postea non conglutinato, diciturque *ramex in inguine*; quod si Umbilico hoc accidat, dicitur *Exomphalos*, libr. de tumor. capit. 16.

Bulimos, est vehemens esuritio, ex indigentia simul, imbecillitate, & refrigeratione oris ventriculi, orta, 1. de caus. sympt. cap. 7. Symptoma est malè affecti oris ventriculi, quo primum quidem ægri expleri cibis nequeunt, paulò verò post destituuntur prorsus appetentiâ, animo languentur, viribus deficiunt exolvuntur, decolores sunt, torquentur stomacho, refrigerantur corde & extremis partibus, pulsusque habent admodum obscuros. Differt autem *Bulimos* à *caninâ appetentiâ*, quod ille sit casus potentiæ naturalis appetitivæ, tractricis, & concoctricis, ex frigiditate exteriore, qui à fame quidem inchoavit, sed non habet eam ampliùs adjunctam, *Caninus* autem appetitus fieri consuevit, vel propter solam intemperaturam frigidiorè, vel propter humores acidos, melancholicos, lancinantes, & venarum suctioni similem sensum inferentes, quos exorbuit os ventriculi, 2. aphor. 21. Præterea verò inter se differunt, quòd in appetitu canino, propter insatiabilem ingluviem vomitiones perpetuæ infestent, *Bulimus* autem sine vomitu sit.

Bulla,

Bulla, id est, *pustula oculi nata*, 9. de simpl. medic. facult.

Bursa testium, est communis tunicarum, utrumque testem cooperientium, rugosus sinus, utriusque testiculo circumdatus, ὄρχεον Græcis, Latinis *Scortum*. aliis *Scrotum* dicitur, lib. de dissect. vulvæ, & Introd.

C.

C *Achexia*, pravus corporis habitus est, 1. meth. 9. Contraria τῆ δὲξιοῦ: (hæ autem duæ sunt τῆς ἰξείως differentiæ, Medicis supra cæteras usurpatæ.) Est autem solidarum corporis partium depravatio, quâ alimentum omne corrumpunt. Habitus enim corporis ipsæ solidæ partes appellantur, quas continentia Hippocrates appellavit. Hic ubi permultum recessit à naturali temperamento, tertiam alimenti concoctionem, quæ in ipso, hoc est, in solidis partibus peragi debet, malè perficit, alimentum corrumpit, & in qualitatem à naturâ alienam depravat: Inducitque cacochymiam (quam perpetuo illa conjunctam habet, cum è contrario non sit necesse, ubi cacochymia sit, illic esse protinus & cachexiam) atque omne excrementi genus. inde *Cachecticus*, id est, *mali habitus homo*, lib. de cur. rat. per sang. cap. 19. vide *Habitus*.

Cacochymia, vitiosus succus, seu redundantia vitiosi alicujus humoris in toto corpore; vide *Plethora*.

Cacoëthe ulcera, ex dysepulotis clariùs intelliguntur; quæ enim ex humorum confluxu, vel multorum, vel acrium oriuntur, ita ut locus affectus hanc dispositionem quâ id, quod influit, licet bonum sit, tamen ipsum corrumpat, non habeant, *Dysepulota* nomino; quæ verò dictam dispositionem jam obtinent, præcipuo vocabulo *Cacoëthe*, id est, *maligna*, appello, 1. de compos. medic. per gen. cap. 18. sed generalius, quæ ulcera omnibus ritè decenterque factis non sanantur,

ea Medici *Cacoëthe*, id est, *maligna, contumacia, rebellia* que dicimus, 4. method. 5. Adhuc generalius, *Cacoëthes* morbos, id est, *malignos, appellamus, quicunque periculum minantes, spem salutis non adiungunt; nam quod summè perniciosum existit symptoma, non Cacoëthe, sed mortiferum dicitur, comm. 1. in 1. prorrh. 14.*

Cacophonia, id est, *vitiata vox*, de sympt. differ. c. 3.

Cacosphyxia, id est, *vitiosus pulsus*, circa pulsum actionem est symptoma, ibid. c. 4.

Cacotrophia, id est, *vitiosa nutritio*, ibidem.

Cairos, occasio & opportunitas rei cujuscumque agenda, quomodo apud Hipp. καίρος ὀξύς dicitur: Item tempus, propriè pars anni, quæ & ὥρα vocatur. Dicitur & in morbis spatium id temporis, quo insignes in iis mutationes fiunt. Habent enim & morbi sua tempora, à temporibus anni & ætatibus non valdè dissentanea, insignioribus, ut & illa, mutationibus distincta, quæ quadruplices à Medicis annotantur, à quibus totidem morborum tempora statuuntur, ἀρχή, principium; ἀύξινσις, augmentum seu incrementum, quod & ἀνάστασις & ἐπίδησις vocatur; ἀκμή, vigor, seu status; ὀψιμαχία, declinatio. Hæc quatuor tempora non modò in universo morbo, sed in singulis etiam totius morbi accessionibus spectantur; illa, *universalia*, hæc, *particularia* appellantur. Non est autem ea facilè in singulis morbis definire, quia pro morborum causarum, symptomatum, naturæ, virium, & reliquarum substantiarum varietate variis quoque spatiis signisque distinguuntur. Summatim quidem & in genere circumscribi possunt, ut principium dicatur primus morbi motus: incrementum tempus id, quo non modò ipse morbus, verùm ejus etiam symptomata graviora fiunt: status autem in quo ea quodammodo consistunt, neque auferentia, neque se remittentia: declinatio verò, cum primum decrescere incipiunt, donec

nec morbus ex toto defierit. Particulatim verò, in singulis morbis cuiusque horum exordium finemque exprimere, & certos limites assignare difficile.

Calcæoidea ossa, sunt tria ossa parva circa calcaneum posita cuneiformia, quæ certis nominibus carent, inferiori naviformis ossi per synarthrosin copulata, cum quibus etiam exteriori ex parte *Cyboeides* pariter connectitur, 3. de use part. & de ossibus, cap. 24.

Calcaneus, seu *os Calcis*, quòd Græci $\pi\tau\epsilon\pi\rho\alpha\upsilon$ vocant, maximum, & principalissimum est pedis os, ad firmationem pertinens, quòd *Astragalo* subest, 3. de usu part. & de ossibus, cap. 24.

Calcis os, vide *Calcaneus*.

Calculus, sive *Calculosus morbus* est, ubi in renibus ex collectâ crassorum humorum copiâ, à calore immoderato calculi generantur, libr. finit.

Calescere & *calesfactum esse*, non parùm refert dicere, exemplo lebetis, & aquæ calidæ: fervens enim aqua in frigidum lebetem injecta, vel fervens lebes aquam frigidam excipiens, illic quidem aqua calesfacta est, & lebes calescit, juxta typum putridarum febrium, hic lebes calesfactus, aqua calescit, ad morem febrium hæcticarum, 1. de differ. febr. cap. 1.

Calidum, hoc ipsum verbum aliquando transferimus ad qualitatem, cujus proprium nomen est *caliditas*, aliquando denominativè totum corpus. Dicimus *calidum* à caliditate; estque hic modus loquendi plurimus in omni vitâ, 1. aphor. 14. Sæpè etiam Hippocrates à qualitatibus nominat elementa, *calidum* quidem appellans, neque solam qualitatem, neque quòd ab ejus exuperantiâ dicitur, sed corpus, quòd summam participat qualitatem, ut ignem, 1. de elem. c. 8.

Callicreas, sive *Pancreas*, caro glandulosa est, substrata arteriis, venisque ventriculi, quæ eâ parte in ramos capillares finduntur, libr. de ven. & art. dissect. cap. 1. vide *Pancreas*.

Callosum corpus, id est, *calli naturam referens*, regio quædam in cerebro est, in quâ naturalis concavitas esse videtur, quæ ex superjacentibus, & circumdatis corporibus, portionem alimenti non perfectè elaborati, (*Peritoma*, sive *Recrementum* vocant) recipit. 9. de anatom. admod. capit. 3. quod *Recrementum* ab Aristotele, *Excrementum* dicitur, libr. de instrument. odor.

Callus idem quod *Clavus*, Græcè *κάλος*, 6. simpl. diciturque etiam *Tophus*, ex crudo humore, qui crassus est, ad similitudinem puris crassioris, 10. de comp. med. loc. cap. 2. vide *Myrmecia*, & *Tylosis*.

Calvaria, sive *Cranium*, os capitis appellatur, lib. de ossib. cap. 1. vide *Cranium*.

Calvata, *Ferramenta* appellat Hippocrates, quæ rotunditatem quandam levem in extremis partibus habent, cujusmodi sunt specillorum capitula, & quæ *Nucleata* appellantur, & *Spatularia*. *Oblonga* verò his contraria nuncupat, quorum extrema minimè sunt rotunda, sed mucronata, ad suffusionem & cataractam punctione tollendam accommodata instrumenta quodammodo similia, 1. de artic. 43.

Calvities, est capillorum defluvium, propter humorum ex quibus nutriri consueverunt, inopiam; si verò propter eorundem humorum vitium, corrumpantur, & cadant, non *Calvities*, sed *Alopecia*, *Area*, & *Ophiasis* dicitur, 1. de compos. medic. loc. cap. 2. vide *Madarosis*. Capitis sanè cutis, pueris, mulieribus, & Eunuchis humida est; sed *Calvis* immodicè arida. Cerebrum quidem in juvenibus molle cùm sit, atque humidum, *Calvariam* tangere, omnemque interiorem inanitiem complere; in senibus verò siccescens subsidensque ab eâ distare sæpiùs in animalium dissectionibus conspicimus: in quibus calvescentibus syncipitis ossa, fistulosiora aliis, & molliora, ac superincumbentia ob Cerebri distantiam exarescunt, cùm
ad

ad ipsa usque non pertingat, neque ea attingere possit: subsidet enim, in sumque, ac ipsius basim depressum cadit: consequenter igitur, ossibus istis reficcatis, & ipsis obtenta cutis inarescit, atque ipsi sensui valdè sicca in Calvis apparet, ut rationali demonstratione non egeat, com. 3. in 6. de morb. vulgar. 2.

Calx, est totius pedis posterior pars, libr. Introd. cap. 10. Clariùs, *Calx* est os pedis maximum, ossi scaphoeidi seu naviculari subjectum, quod & rotundas ex talo partes recipit, & geminos, quos habet, processus in sinum ejus inserit, parte quâ ingredimur leviter rotundâ, & latiusculâ, lib. de ossib. 24.

Camarion, $\psi\alpha\lambda\iota\delta\epsilon\iota\delta\epsilon\iota\varsigma$, sive $\psi\alpha\lambda\omicron\epsilon\iota\delta\epsilon\iota\varsigma$ corpus, est pars Cerebri, quæ supra communem cavitatem est, (quâ Cerebrum Cerebello suâ perforatione committitur) velut domus tectum quoddam in sphaeræ superficiem concavam circumacta, ad similitudinem testudinam, & fornicum, quibus Architecti utuntur, ne medius Cerebri venter concidat. Dicitur $\delta\alpha\pi\epsilon\ \tau\ \psi\alpha\lambda\iota\delta\epsilon\iota$, quæ *Cameram* & *Testudinem* significat, 8. de usu part. cap. 11. vide *Fornices*.

Camarosis, est ossis perruptio, cùm ex alterutrâ refractum parte similem Cameræ figuram acceperit, lib. finit. unde recentiorum nonnulli vehementissimas fracturas vocant *Camaromata*, & $\epsilon\gamma\sigma\iota\omega\mu\alpha\tau\epsilon\iota$ quidem, quæ in medio sui membranæ innituntur; *Camaromata* vero, quæ eandem ipsam partem exaltatam habent; Cæterum, quâ primum ab integris fracturæ partibus deduci ægra cepère, intrò magis recedunt, ac membranæ innituntur, 6. method. 6.

Camisia foetus, vide *Chorion*.

Campylon, *Erotianus* exponit apud Hippocratem, minimè rectum, sed tortuosè incurvatum & flexum, vide *Helosis*.

Cancer, est tumor præter naturam, fusci & lividi

coloris, in quo venulæ quædam exaltatæ primò occultæ (& *Cancerum latentem* vocant, libr. de atrab. c. 4.) deinde manifestæ, à crasso & nigriore sanguine faci vini assimilés sunt, 11. meth. 9.

Canina cupiditas, est prava qualitas oris ventriculi superioris multa impetuosè ingerentis, nec potentis devoratorum pondus sustinere, quare ea inalterata supernè, vel infernè excernere cogitur; ita in renibus quoque, ubi ex diabeticâ passione accidit, serosæ humiditatis cupiditas tanta adest cum virium imbecillitate, ut & humiditatem affatim attrahere, ac eam deinde in vesicam confestim renes impellere cogantur, 6. loc. aff. cap. 3. vide *Bulimos*.

Canini dentes, quos Græci *Cynodontes* vocant, sunt duo utrinque mandibulæ superiori, & inferiori inhærentes dentes, inter Incisorios & Molares, qui Canum dentibus quam similimi sunt interiore basi, lati, parte supernâ acuti, quibus singulæ quoque radices longissimæ insunt, ut, si quid propter duriciem ab incisoribus dentibus scindi minùs potuit, id frangere possint, libr. de ossib. cap. 5. vide *Dentes*.

Canities, est pilorum ante legitimam ætatem in album commutatio, libr. finit. Cani autem ob id contingunt, quòd longo tempore permeante in homine humido, id quòd candidissimum est, secernitur, & in summam cuticulam illabitur, ita ut attracta candidiore humiditate pilus quam antea candidior evadat, ipsaque summa cuticula, eo præsertim loco ubi cani sunt, quàm quovis alio candidior existat. Quique à primâ origine canos habent in capite, illis summa cuticula, ubi cani sunt, quàm alia quævis candidior existit, quòd illic albissima humiditas insit. Sic autem se res habet: qualem humorem caro attraxerit, sive album, sive flavum, sive nigrum, talem etiam colorem capillus imbuat. Hippocrates de naturâ pueri.

Canthi oculi, vide *Anguli oculi*.

Capil-

Capillaris vena, vide *Apanthismus*.

Capillitium, vide *Trichiasis*.

Capistratio, vide *Phimosis*.

Capitis vena, & *Cephalica*, & *Humeraria*, & *Externa* dicitur, est, quæ ex jugularibus externis jam divaricatis, quibuscum radicem habet communem, utrinque extra thoracem ascendit, & per humerum in externam regionem declivis excurrit; initio secundi de ration. vict. vide *Axillaris vena*.

Capreolaris, sive *Hederarius anfractus*, est arteriarum, & venarum ad utrumque testiculum descendentium non recto itinere, sed instar *Capreoli*, aut *Hederæ*, variis modis involutarum connexus, 1. de semin. cap. 12. vide *Glandulosi assistentes*.

Caprizans pulsus est, ubi motum arteria interpellat, velut & interrumpit, ita ut motus à quiete alter celerior primò, & vehementior sit, 1. de differ. puls. cap. 29

Capsula cordis, id est, *Pericardium*, vide *Membrana Pericardios*.

Caput, est suprema corporis pars, quam nonnulli *ventrem superiorem* nominant, collo terminatur, & partes animales continet.

Caput cordis, est ampla, & orbicularis superna ejus pars, & basis, 6. de usu part. cap. 7.

Caput ossis, est extrema tenuis processus ossium pars crassior, & orbiculata, libr. de ossibus, in proœmio.

Caput-purgia, sunt medicamenta omnia, quæ capitis purgandi gratiâ induntur, sive naribus, & dicuntur *Errhina*, sive ori, ut colluendo, vel mandendo per sputum caput purgent, & vocantur *apophlegmatizonta*, seu *apophlegmatismi*. Sunt autem ejusmodi calidæ & acris facultatis, per quam pituitam partim eliquantia, partim attrahentia, partim etiam facultatem, quæ in cerebro est, alieni expultricem irritantia, actionem

nem suam perficiunt , §. de simplic. capit. 20.

Carbo, qui & *Carbunculus* dicitur , cùm melancholicus humor, in cutem decumbens simul cum febre, exanthemata per cutem crassescentem, siccescentemque concitat, assatum sanguinem indicantia, libr. de atrabile, cap. 4. *Carbunculus*, ulcus est, crustam citò, cum inflammatione totius partis vicinæ validâ, faciens, ut & febres vehementes, & extrema pericula inferens, §. de compos. med. per gen. cap. 15. cujus crusta nigra est, & cinerulenta, aliter quàm quæ sanguine suffusa sunt, aut quæ algore frigent: non enim vehementer lividus, ut in illis, tumor est, sed habet aliquid splendens, ut bitumen & pix; talis autem est exactè atrabilis, libr. de tum. cap. 6.

Carbunculus, vide *Carbo*.

Carcharaonta, dicuntur animalia, quæ serratis sunt dentibus, ut *Ursus*, *Leo*, 9. de anat. adm. cap. 1.

Carcinoma, sive *Cancer*, est tumor durus, inæqualis, concolor, dolens (ad differentiam *Schirri*, à quo solo dolore differt) quem & à cancro animali *Carcinon* vocant, lib. defin. med. Si verò ulceretur, oris prætumidis, aspectu teter, lividus & dolens, ab atrâ bile genitus, serosum, eumque acrem, exudat humorem. In quâcunque corporis parte oritur vel sine, vel cum ulcere; atque in ipso quoque oculo, ut plurimum tamen in mulierum mammis frequens est. Venæ in eâ parte manifestè apparent, sanguine nigro & crasso plenæ, atque tumentes, ita tumori circumpositæ, ut *Cincri* figuram referre videantur. Siquidem tumor ipse *Cancrici* corpus, venæ tumidæ crassæque ejusdem pedes oculis repræsentant.

Carcinos, καρκίνος, *Cancer*, etiam vinculi genus est apud Galen. lib. de fasciis, quod capiti convenit: fascia scilicet in plures partes scissa, cancrorum pedum speciem referentes.

Cardia, hoc est, *Cor*. quod non solum ei visceri, (quod

(quod suâ naturâ palpitat , & principium vitalis est facultatis) nomen fuit apud antiquos, sed etiam ori ventriculi superiori, pro confesso habetur apud omnes, 4. aphor. 65. propter affinitatem maximam quæ est illi cum co. de , & mutuum consensum, Galen. libr. 2. de plac. Hippoc. & Platon.

Cardiaca dispositio, est innati roboris labefactatio , & languor ; fit plerumque conflictante ore ventriculi & stomacho, cum sudorum immodicâ vi: sunt qui Cardia, id est, Corde phlegmone laborante, fieri affectum putaverint, atque ab hâc virium exolutione, quod evenit malum , *Cardiacam*, vel *dispositionem*, vel *syncopen* (quæ & *stomachica* dicitur) nominarint , 1. de caus. symptom. cap. 7. & lib. finit. καρδιακῆς dicuntur, quî propter oris ventriculi languorem animo deficiunt, & sudoribus resolvuntur. Est autem os ventriculi in his primariò affectum, per consensum autem cor ipsum vehementer offenditur.

Cardiacus morbus, vide *Cardialgia*.

Cardialgia, id est, *cordis*, seu *oris ventriculi dolor*, & *morsus*, qui & *Cardiogmos* dicitur, à forti ventriculi æstu, flavâ bile in ipsius tunicis ebulliente, quin & à pituitâ impensissimè frigidâ, & flatuoso spiritu frigido genitus, 5. aphor. 65. dicitur etiam *Cardiacus morbus*, lib. Introd. cap. 13. & 8. de comp. med. loc. cap. 1. Symptoma est non cordis quidem, hoc est, visceris hujus, quod vitæ pulsusque principium est, sed oris ventriculi. Nec verò omnis oris ventriculi dolor καρδιαλγῆα appellatur, sed ille tantum, quem humorum acrimonia irritando & mordendo excitat: Id quòd fit in angoribus, unde mærore confecti bilem evomere consueverunt. Neque dolore vexatis tantum, verùm etiam iis, qui diutius paulò jejunium tolerarunt, accidit ut morsus hos ventriculi sentiant, præsertim cum vehementi aliquâ exercitatione fatigati cibum nullum assumpserint. Siquidem & mæror, & vehementior exer-

exercitatio facit, ut flava bilis in ventriculum confluat, à quâ postea irritati, & morfi homines cordis doloreprehenduntur.

Cardiogmos, vide *Cardialgia*.

Carnosa cutis, vide *Musculus cuticulosus*, aut *Panniculus carnosus*.

Caro vocatur propriè tantum ea, quæ in musculo est, reliquarum partium nullam homines carnem vocant, præterquam admodum pauci; sed quæ in visceribus, seu jecore, renibus, liene, pulmone, visuntur carnes, eas *parenchymata*, (quasi *effusiones* dixeris) Græci vocant, quæ in intestinis, ventriculo, stomacho, & utero sunt, sine nomine relinquunt, 11. meth. 11. *Parenchymata* autem eas partes vocant, non carnes, propterea quòd ex venis effusus sanguis circum vasa omnia concresecat, 11. de simpl. in initio.

Caros, sive *Sopor*, est deperditio sensûs, & motûs in toto animalis corpore, illæsâ manente spirandi facultate, læsâ autem ante anteriore Cerebri parte, & temporum musculis; [sed tamen & medius ventriculus sæpè consentit. Sequitur inde somnus profundus, oculis perpetuò clausis: Nec tamen ita perit sensus, quin si pungantur, sentiant, non tamen propterea vel loquuntur, vel oculos aperiunt,] si verò spirationem adeò vehementer opprimat, ut quis vel magno conatu vix spirare possit, eorum exemplo qui per gravem somnum stertere solent, *Apoplexia* tunc affectio nominatur, cui *Paralyfis* sæpissimè succedit, 4. loc. aff. cap. 2. & 13. meth. 21. & com. 2. in 1. prorreth. 29.

Carotides, id est, *soporaria arteria*, sunt duæ illæ, quæ ab arteriâ magnâ, à sinistro cordis ventriculo emergentes, rectâ ad caput feruntur, omnibus, quæ sunt suprâ cor, partibus distributæ, 16. de usu part. cap. 12. & 1. de placit. cap. 7. sed has non rectè *Carotidas*, & *Soporarias*, & esse, & dici, censendum est, sed jam obtinent nomen ex multâ omnium, qui post Hippocrat.

pocrat. fuerunt Philosophorum, & Medicorum ignorantia, ceu sentium, Soporem affectionem propriam esse, dictarum arteriarum, 1. de plac. cap. 7. vide *Soporaria*.

Carpon, & Carpos. Carpius, est pars manus quâ cubito per articulum conjungitur, vide *Brachiale*.

Cartilago. quam Græci *Chondron* vocant, est particula simplex in animalis corpore, quæ aliarum quidem omnium est durissima, toto autem osse est mollior, 7. de usu part. cap. 3. Quamvis autem diversa sit ab osse Cartilago, sæpè tamen ætatis spatio in os degenerat, imo verò nulla ferè sunt ossa, quæ ante cartilagine non fuerint. Ossa namque omnia, & dentes generis adhuc conclusi infantibus cartilago sunt, quæ tandem in ossa duratur, uti cartilagine, quæ inter sterni ossa continentur.

Cartilago ensiformis, est extrema ora ossis medii pectoris, quæ est propter os ventriculi, cui alligatur; Græcè dicitur *Chondros Xiphoides*, 6. de usu part. c. 3. Eadem dicitur *nucronata*, lib. de ven. & art. diff. c. 5. Aliqui sunt, qui *ensiformem cartilagine* dicunt esse, totam pectoralis ossis figuram (non eam tantum, quæ in imo ejus est) quia gladii similitudinem repræsentat, lib. de ossib. cap. 13.

Cartilago innominata, est secunda laryngis cartilago, quæ nomine caret Veteribus, Recentioribus *verges-deis*, id est, *annularis* dicitur, quòd annulo similis sit: in internis partibus, quâ Oesophagus est, positionem habens, 7. de usu part.

Cartilago peltalis, est imperfectus circulus in principio asperæ arteriæ collocatus, ad modum peltæ, cujus gibbositas apparet in gutture, ac *Adami pomum* appellatur; ejus verò defectus est versus gulam, unde *cartilago peltalis* dicitur, cujus defectum supplet quædam cartilago supposita isti inferiùs, faciens etiam circulum imperfectum, sed contrario situ cum superiori, quia

quia ejus gibbositas interiùs est versus gulam, defectus exteriùs, versus guttur, diciturque *Cartilago cymbalaria*, vel *Cœopertoria*. Estque ibidem tertia *Cartilago* nomen non habens, cùm modò versus partem exteriorem, nunc versus interiorem collocetur, nunc cùm cibus deglutitur, ut os tracheæ arteriæ, nunc cùm vox formatur, ut os gulæ tegat, lib. de anat. viv. *Cartilaginum* præcipuus usus est duplex: unus ut partes quasdam leves ac politas ad motuum promptitudinem efficiant, in articulis scilicet, alter ut violentiæ foris occurrentium mediocriter cedant. *Cartilaginis* enim substantia maximè idonea est ad tegendum & defendendum partes subjectas. Non enim potest comminui & trangi, ut dura & friabilia, neque incidi & contundi, ut mollia & carnosa.

Carunculae, nunc partes sunt substantiæ intestinorum, quæ in difficultate intestinorum excernuntur, adeò magnæ, ut possimus eas *carnes* nominare, 4. aphorif. 26. nunc verò carnosam quandam particulam, in summo ore pendentem, quam & *Columellam* vocant, significant, 6. de compos. med. loc. cap. 3. vide *Gargareon*, & *difficultas intestinorum*.

Casis, qui & *signa*, & *symptomata* mox apparentia dicuntur, 1. aphor. 12. vide *Iudicatoria signa*.

Cataclida, sive *Subclavium* dixeris, primam Thoracis costam parvam significat, libr. de muscul. dissect. cap. 12.

Catagma, id est, *ossis fractura*, 2. method. cap. 2.

Catagmatica emplastra, quæ & *Cephalica* vocant, sunt quæ *Calvariæ* fracturis accommodantur, habentque abstergendi, digerendi, & siccandi potestatem, quibus plerique & paululum ex astringentibus pharmacis admiscent, 2. de comp. med. per gen. cap. 16. Dicuntur & *Catagmatica ligamenta*, quibus falciarum instar ossis rupturæ deligantur, 1. de comp. medic. per gen. c. 4. vide *Cephalica emplastra*.

Catalepsis, est deperditio sensûs visûs, apertis palpebris, servatâ tamen secundum naturam spiratione, in quâ posteriora Cerebri potissimum, & nervorum exortus intemperie frigidâ & siccâ, unde etiam affectus hic nervorum *Exortus* dicitur, afficiuntur, 4. loc. aff. cap. 2. licet alibi *Catalepsim* dicat esse spiritus cohibitionem, lib. de muscul. dissect. cap. 26. & alibi dicat *Catalepsim* fieri refrigeratâ primâ parte sensitivâ, id est, Cerebro ipso; quæ refrigeratio cum fortis fuerit, mista humiditati, facit lethargicas passiones; cum siccitate verò eas, quæ à Græcis *καταληψεις* dicuntur, id est, *Depreberationes*, 2. aph. 3. eundem affectum, *Catochen*, & *Catochon* vocant, 4. de caus. puls. cap. 16. vide *Catoche*.

Catalotica medicamenta sunt, quæ cicatrices grossas æquant, & lymphidant, lib. de Dynamid.

Cataphora, id est, *veternosa affectio*, prorrh. 1. quâ ægris sopori gravi simile quid obvenit, fiuntque tum omnis sensûs, tum vocis expertes, 1. de dieb. decr. c. 4.

Cataplasma, compositio est pulti similis, ex aliquo farinæ genere, floribus, & aliquo humido, sive unctuosio, 3. de compos. medic. per gen. cap. 2. sive, medicamentum est molle, & consistentiâ mediocri, quòd repellendo, concoquendo, digerendo, resolvendo, laxando, vacuando, detergendo, calefaciendo, siccando, dolorique sedando adhibetur. Quæ crassiora siccioraque sunt, *Emplastra* & *Cerata*: quæ liquidiora, *συγχεύματα* & *Vnguenta* appellantur.

Catapotia, id est, *pilula*, de remed. part. fac. cap. 6. *καταποτιον* aut *καταποσιον*, medicamentum quod devoratur, aut deglutitur, neque diluitur, lib. 5. Epid.

Cataprosia, morbus non est, sed symptoma comitialium, attonitam concidentiam repentinam significans, lib. de tot. morb. temp. cap. 4.

Cataracta, sive *suffusio*, est pituita inter uveam, & crystallinum humorem coagulata, prohibens spiritum

visibilem ab oculo exire, & intrare, lib. de oc. part. 4. cap. 12. vel suffusio est, cùm cernendi facultas, deperditur, apparente, sive non apparente in oculis malo aliquo, & aut propriâ affectione molestatis, aut oris ventriculi, aut cerebri ex cognatione, & consensu, iisdem afflictis, 4. loc. aff. cap. 2. quam vocant Græci *Hypochyma*, 10. de usu part. cap. 1.

Catafarca, vide *Anasarca*.

Catasthesis, dispositio est, quæ facilè discutitur; opponitur hecticæ dispositioni illi, quæ tenaciter inhæret, & habituata est fixa, firma, 3. loc. aff. cap. 2.

Catastasis, *Constitutio*, apud Hippocratem dicitur collocatio cujusque rei in suam sedem. Idem etiam sic solet vocare omnem cujusque rei formam, ut scribit Galenus, sed peculiariter dicitur de aëre & morbis: Ac in aëre quidem est ejus præter naturam temperies. Quæ enim secundum naturam est *ώρα*, hoc est, *anni tempus* dicitur, suntque illius quatuor differentiæ propriis temperamentis & nominibus designatæ: ver, æstas, autumnus, hyems, in quæ si aliqua præter naturam temperies inciderit, ea non jam *ώρα*, sed *κατάστασις* propriè nuncupatur. In morbis verò *κατάστασις* vocatur quædam veluti forma morbi, secundum quam ex tantis & talibus constituitur universalibus temporibus, seu qualiscunque ex totius morbi temporibus compositio, ut docuit Galen. libr. 1. τὴν κατάστασιν. Hæc autem non aliud est quam totius morbi duratio circumscripta temporibus quatuor, quæ totius morbi tempora, seu universalia appellamus.

Catastasis, est ad inferna loca corporum tractio, quæ obitur partim organis tentoriis, è regione oppositis, partim transumptione in contrarium, nempe transmissis per rotulas principis, quæ tentionem molliuntur, ac superius adnexis. Opposita huic est *Anastasis*, quæ est tentio ad loca superna per traductionem, libr. finit. *ἀναστήσει* & contentis esse viribus, firmis & integris, aut
contrâ

contrà obniti & se erigere significat, quod totum Celsus per firma viscera complexus est.

Catarrhus, $\kappa\acute{\alpha}\tau\alpha\rho\rho\acute{\iota}\varsigma$, seu *Defluxus*, est multorum humorum delatio ex cerebro, per palati foramina & nares, quæ in exitu unà cum flatu egrediente, strepitum quendam faciunt, libr. finit. Nascitur ejusmodi distillatio à cerebri intemperie frigidâ & humidâ, & ab omnibus quæ replent caput. vide *Coryza*.

Cathartica, seu *purgans facultas*, vel *medicamenta*, duo significant, alterum commune omnium, quæ quovis modo animalis excrementa expurgant; alterum, quod per excellentiam, de iis tantùm dicitur, quæ aut per vomitum, aut per ventris dejectionem purgant; neque ejusdem est generis cum iis, quæ per nares, aut vulvæ admota, expurgant. §. de simplic. med. facult. cap. 20. Primi generis sunt quæcunque vel calfaciendo, vel humectando, vel crassa lentaque extenuando, & obstructa solvendo urinam mensesque movent, aut ex pectore sputa eliciunt, aut aliud aliunde vacuant. Secundi verò, quæ trahendi facultate vacationem moliuntur, sive per alvum, sive per vomitum, sive per urinas, sive per uterum, seu aliâ quâvis ex parte. Quæ enim urinas mensesque movent aut sputa, tum quæ naribus purgandi gratiâ infunduntur, aut ore colluuntur, aut dentibus manduntur, si trahendi humoris vitiosi facultatem possident, eaque vacationem perficiant, ejusdem sunt generis cum iis quæ per vomitum aut per alvi dejectionem trahendo purgant.

Cathemerina febris, id est, *quotidiana*; ita enim consueverunt vocare quidam Medici recentiores eam febrem, quæ singulis diebus accenditur, neque ullam habet intermissionem; ego verò (inquit Galen.) solitus sum eandem febrem *Amphimerinam continuam* appellare, nam *Cathemerinon* vocabulum, nusquam apud Græcos scriptum invenitur: omnem verò rem, quæ quotidie eodem modo fit, *Amphimerinam* vocant: vo-

cetur itaque, quæ singulis diebus accenditur, & finitur febris, *Amphimerina*, id est, *quotidiana simpliciter*; quæ verò non intermittit, *quotidiana continua*, 2. de diff. febr. cap. 7.

Catherinea medicamenta sunt, quæ excrescentiam carnis ulceribus detrahunt, 5. de simplic. cap. 2. eisdemque cicatricem inducunt, ibid. cap. 15. Ea genere quidem & facultate *σηπλιγὸς*, hoc est, putrefacientia sunt, sed multò tamen iis imbecilliora. Siquidem extimam modò superficiem quam contigerint, detrahunt; ut sunt testacea omnia usta. vide *Septa*.

Catheter, est fistula cannulave urinaria, cujus extremum aliquo cataplasmate, linimento, aut oleo illinimus, & ad removendam urinæ suppressionem, virgæ immittimus; ad *Thrasib.* capit. 23. Sive, est instrumentum chirurgicum cavum, & alterâ parte recurvum, quo urina retenta elicitur, & vesicæ vitia probantur. *ἀπὸ τῆς καθέτης*, id est, ab *immittendo*, sive *infundendo*, quod eo instrumento in vesicam injici solent quæ injicere expediat, Galen. lib. 5. meth. med. Cæterum *καθετήρ* ab Hippocrate non pro eo instrumento usurpatur, sed pro linimento torto quòd intra ulcera inditur, ut Galenus annotavit.

Καθετήρ Cues, est administrationis chirurgicæ ratio, quâ injicimus per Catheterem in vesicam id quòd ad ejus curationem convenit: vel eximimus id quòd impedit ne urina reddatur, sive concretus intus sit sanguis, sive calculus, sive aliud quippiam, recto siphone immisso, quem Græci *καθετήρ* vocant.

Cat' ixin, seu secundum rectitudinem, eruptio sanguinis est, cum sanguis è directo loci affecti, effluit, & emittitur, lib. de cur. rat. per sang. miss. 15.

Catoche, qui & *Catochus*, vigilans sopor est, 3. loc. aff. cap. 5. eisque solius Cerebri affectus, veluti & per totum corpus convulsionem, com. 3. in 1. prorrh. 69. Aliter est insomnium, sed sine somno & febre, propensio,

pensio, per quam & oculi manent aperti, & servatur secundum naturam spiratio. Eo qui detinentur καίτοι & κατηχόμενοι dicti sunt. Habent autem tenfos apertosque oculos, non ut comatosi & cataphorici clausos. In his siquidem humiditas affectionis causa est, nervorum firmitatem roburque dissolvens; in illis vero propter siccitatem tensio oritur. Galen. com. 2. in 1. prorrh. Est quoque *Catochus* fascia longior, quæ in orbem faciei, & capiti circumdatur, ut operculum comprehendat, lib. de fasciis. καθολικός autem appellatur fascia oblonga, quæ capitis totum vinculum quod ὠδύσσει πείσμα dicitur, continet, & prohibet ne ipsum vinculum diducatur. Galenus de fasc. vide *Catalepsis*.

Catoterica medicamenta, κατωπεριχόμενα φάρμακα, quæ & *Hypelata* Græcè dicuntur, sunt medicamenta dejectoria, quibus renes, vesica, & gibba hepatis, cum multo vitioso succo sunt referta, expurgantur, sin mediocri, per urinales meatus, ut *Cava jecinoris* & intestina, dejectione, tantum ventriculus autem vomitu dejectioneque inanitur, 7. meth. 13.

Cava vena (sic appellata, quòd venarum omnium, quæ per corpus animalis disseminantur, latissima sit, & capacissima, 4. rat. vict. 27.) est vena magna à gibbis hepatis orta, libr. de ven. & arter. dissect. cap. 2. per quam hepar, ex particulis, quæ ad ventriculum attinent, attractum, alimentum, & in ipsâ hepatis substantiâ elaboratum, in omnes superiores corporis partes distribuit, 4. de usu part. cap. 13. quæ à convexis jecoris partibus orta, tum *cava* propter sui magnitudinem, tum *jecoraria*, à viscere unde egreditur, nominatur, 8. de plac. cap. 1. Nec verò à jecinore solùm hæc vena quæ à gibbis hepatis egreditur, sed alia etiam, quæ à simis & concavâ ipsius parte, quam *portas* vocant, (unde & *vena portæ* appellatur) promanat. 4. de usu part. cap. 13.

Cauda, vide *Coccyx*,

Cavernosa ossa, foraminulenta, Ithmoidea, & spongiosa, seu *spongoeidea*, sunt ossa quædam parva supra nasi radicem, ante meningas in meatu olfactorio posita, à Cribri, vel Spongiæ similitudine sic dicta, 8. de usu part. cap. 7. vide *Ossa Ithmoidea*,

Cavernosum nervum appellant *Penis colem*, à quo *Penem*, & ipsum totum nervosum dicunt. *Coles* enim in marium genitalibus, & uteri cervix quoniam extendi, & in se rursus retrahi, & subsidere videntur, *nervosum* proinde dicunt, com. 1. in 6. de morb. vulg. 2. diciturque *flatuosus, & fistulosus*, 6. de loc. aff. 6.

Cauledon, *καυληδὼν*, hoc est, *caulis*, in morem fractura facta, est species fracti ossis, quæ fit per transversum, in quâ fracti ossis partes ita à se dissident, ut è directo non jaceant, 6. method. 5. Paulus Ægineta author est τὸ καυληδὼν κάτασμα dici etiam ῥαφανηδὼν, & σικυνηδὼν, à similitudine fractæ radiculæ & cucumeris: vide *Schidacedon*.

Caulos, id est, *pubendum virile*, 14. de usu part. c. 12. quòd vulgò *Virgam* appellant, & *Penem*. Sic etiam Ostium uteri vocatur in mulieribus. Dicitur in Plantis & Oleribus *Scapus*, & in altum surgens veluti *Virga*.

Causa morbi, est id, quo præsentè afficimur, & quo sublato, statim cessat affectus, 1. de loc. affect. cap. 2. aut quod ei, qui fit morbo, aliquam generationis partem tribuit.

Causæ præincipientes, vide *Fibres putridæ*.

Causæ præcedentes, vide *Febres putridæ*.

Causodes febrî, id est, *Incendens*, 1. aphor. 12. quam etiam *Causon* vocat, id est, *Febrem ardentem*, 1. de cris. cap. 4. vide *Continua febrî*.

Causos, vide *Causodes*, *Continua*, & *Synocha*.

Causos legitimus, qui ex redundante flavâ bile fit; *Nocturnus* verò, qui ex putrescente crassâ pituitâ, 4. de fat. vict. 13.

Causfica, hoc est, *urentia medicamenta*, sunt, quæ & vehementer calida sunt, & consistentiâ crassâ, quæque ignis instar corpus colliquant, & sæpè *escharas*, hoc est, *crustas*, ritu cauterii efficiunt, §. de simpl. cap. 15. quociens & *ἰζαροσίμη* appellantur. Eorum materia sunt: *Lixivium*, *Calx viva*, *Auripigmentum*, *Sandaracha*, *Chalcitis*, & id genus alia inde, & *affectiones causticæ*, & *caustica excrementa*, id est, *urentia*, appellantur, quarum virtus est morbum & acutum, & periculosum, & velocis judicationis reddere, *comm. 2. in 1. prorreth. 60.*

Καυτήριον, *Cauterium*, est, quòd urendi vim habet. Usurpatur tam pro medicamento quod potestate urit, quàm pro ferro candente, cujus usus plerumque necessarius est, vel ad sistendum sanguinis profluvium, undecunque manaverit, vel ad intercipiendas defluxiones, vel ad ossa cariota, & maligna ulcera. Id ferrum, *καυτήριον* Hippocrates appellavit. Erat autem, ut scribit Galenus, æreus calamulus perforatus in fundo, per quem parvum ferrum adurens demissum adurebat.

Cedmata vocat Hippocrates fluxiones in crura decumbentes, & ex ipsis eas maximè, quæ primum articulum, ubi coxendix est, occupant, *com. 5. in 6. de morb. vulg. 22.* Affert Erotianus ex eodem Hippocrate, *κῆδματα* appellari *τῆς χροίας ἐπὶ τὰ ἄρθρα* *Algebētis*, hoc est, vetustas in articulis affectiones.

Cele ex Herniâ, *Rame*, *Circocle*, Medicorum juniorum nomina sunt, significantia omnes testiculorum tumores, *libr. de tumor. capit. 15.* Barbaram sectantes medicinam, *Rupturam* vocant; hæc variis fit modis, variasque à parte affectâ, affectusque hujus causâ conjunctâ, etiam appellationes accipit: si enim peritonæo rupto, intestina in Scrotum descendunt, *Enteroccele* Græcis, *Ramex intestinorum* Latinis appellatur: ubi verò intestina suprâ in inguinibus hærent, *Bubonoccele*, hoc est, *Ramex inguinalis* vocatur; si humor aliquis lentus in

Scrotó colligitur, *Hydrocele*, id est, *Ramex aquosus* nuncupatur. Quum autem caro dura intra testium tunicas concrevit, *Sarcocele*, hoc est, *Ramex carnosus* dicitur. In summâ, nomen semper à rebus opplentibus, & in tumorem sublatâ à parte accipiunt. Proinde, si *Omentum* in *Scrotum* devolvatur, *Epiplocele*, hoc est, *Ramex Omenti* nominatur; sic, ubi venæ ultra modum repletæ, ac dilatatæ glomerantur, *Cirsocele*, id est, *varicosus Ramex* vocatur.

Celer pulsus est is, cùm celeriter, & brevi tempore arteria distenditur, fit, 1. de diff. puls. cap. 7.

Cenchrias, *κίχελος*, alterum est herpetum genus, quod à similitudine, quam habet cum Milio, *Cenchriam* vocant, (*κίχρη* enim Milium, semen panico simile significat) humores mistæ facultatis, bilem scilicet, & pituitam continens, quæ non protinus ulcus faciunt, quemadmodum bilis sincera, sed admodum exiguas pustulas ad speciem Milii, quæ tamen & ipsæ interposito spacio, in ulcus transeunt; diciturque etiam *Herpes miliari*, 14. meth. 17. vide *Herpes*.

Ceneangia propriè & primùm vasorum inanitionem significat, atque ob id *Astia*, id est, *ciborum abstinencia*, *Keneangia*, id est, *vasorum inanitia*, sæpiùs dicitur, tanquam nomine generis etiam in specie homines omnes uti consueverint, 2. rat. vict. 47.

Cencon, vide *Ile*.

Cephalæa, *Cerebri morborum symptoma*, est capitis diuturnus dolor, difficulter solubilis, qui à parvâ occasione vehementes habet accessiones, ita ut neque voces aut motum tolerare possit infirmus, sed tranquillitatem, obscurumque cubiculum quærat, ob doloris vehementiam, cùm nonnulli veluti malleo se percuti, alii caput sibi contundi distendique sentiant, non paucis ad oculorum radices dolor extendatur, (quod signum est *Cerebri* membranas dolore affectas esse. Nam quandoque in *Pericranio* tantùm est, qui in superficie

perficie solum hæret dolor,) suis intermissionibus circumacti, non secus ac qui *Cephalalgia* laborant, sed in *Cephalæa* affectæ partes redduntur multò debiliores, quàm in *Cephalalgia*, 3. loc. aff. cap. 9.

Cephalalgia, est dolor capitis, nec diuturnus, nec vehemens, nec cum magnâ capitis imbecillitate conjunctus, sed qualis à crapulâ, à Sole, à labore, aut febris excitari solet, vide *Cephalæa*, 2. com. med. loc. c. 2.

Cephalica vena, quæ & *Humeralis*, sive *Humeraria* dicitur, ramus est venæ cavæ ad jugulum ascendentis, ibique ad furculas divisa, altera pars humero superposita ad manum tendit, unde & *Cephalica* dicitur, lib. de anatom. viv. vide *Humeraria*.

Cephalica emplastra, capitis fracturarum, quæ usque ad crassæ meningis duplicaturam pervenerunt, accommodata sunt pharmaca, quorum virtus est, ut osium squamam sursum attrahant, & in pristinum locum revocent, & fragmenta tum ex capite, tum ex aliis corporis ossibus, educant. Nonnulli communi genere hæc etiam vocant *Catagmatica*, propriè verò nuncupata *Cephalica fortiora* sunt, si quidem ex alto superficiem extimam non ossa modò, sed his multò quoque magis, humorem aliquem crassum, & viscosum, vel omnino depravatam suâ caliditate attrahunt, 2. de comp. med. per gen. cap. 18. Horum materia est *Irâ Illyrica*, *Ervi farina*, *Manna sive purgamentum thuris*, *Aristolochia*, *Cadmia elota*, *Squama æri*, & omnia quæ extergere citra morsum possunt. Similiter adhuc medicamentum siccum, quod carnem producat, *Cephalicon* vocant, method. 2.

Cerææ, mulieres sunt, quarum uterus propriis ex morbis (tum qui in processibus ejus supernis, & lateribus consistunt (*Κεραίας* Græci vocant) tum qui in collo aut fundo, aliquando quidem plura quàm prius, vel pauciora, vel nulla, vel mala emittit menstrua, 3. de sympt. caus. cap. 4.

Ceratoides, κεράτωσης χιτών, cornea, seu corniformis tunica vel membrana oculi secunda est, à durâ meninge orsa, (tunicam choroeidem complectens) crassa admodum, sed parte ejus mediâ tenuissima, & densissima, splendida ad splendorem recipiendum, & transmittendum, cornibus admodum extenuatis similis; unde eam à cornu similitudine *Ceratoidem*, *Corneam* & *Corniformem* appellant, 10. de usu part. cap. 3. vide *Rbagoides tunica*.

Ceratomalagma, nonnulli Medicorum, nomine à solâ consistentiâ desumpto, vocant medicamenta, quæ corpori imponuntur, non omninò quidem humida, siccitatem verò tantam nec dum consecuta, quantam emplastra possident, 7. de comp. medic. lib. cap. 11.

Cercis, κερκίς, *radius*, à figurâ rotarum parvarum radios imitante. Est os alterum cubiti superius, sed minus & brevius; vide *Cubitus*. Κερκίς significat etiam pistillum, quod sæpè & δειδύξ, *cochleare* aliàs significans; itemque *τελεόδιον* atque ὕπερ à Græcis Medicis appellatur.

Cerchnos, est exiguus quidam ad tussendum impetus, & conatus, non tussis; sed veluti nausæ vomitiones præcedunt, ita tussim hoc symptoma; Atque ut nonnulli nausæarunt quidem, non tamen vomuerunt, ita nonnullis Cerchnòs incidit, nec tamen tussis propter causæ parvitatem est secuta, 2. de sympt. caus. cap. 4. nam sæpè ex parvâ faucium aspredine κέρχινος fit. Sæpè verò ex tenui aliquo exiguoque profus humore, sive is à capite descendat, sive in asperis arteriis collectus sit. Sic autem appellatur ἀπὸ τῆς κέρχινος. Significat enim ἡ κέρχινος apud Iones idem quod ἡ κέρχινος, *milium*. Itaque cùm in faucibus, asperitates quædam parvæ veluti granorum Milii sentiuntur, id τῆς κέρχινος nominant, à quo κερκινώδες dicitur, quod fauces exasperat, & exiguam tussim movet, Galenus comment. 3. εἰς τὸ πρὸς ἀσθῆνιν.

Cerealia appellatio, in toto eorum genere est usitatior, quòd legumina vocant, lib. de attenuan. vict. rat. cap. 6.

Cerebellum, posterior est Cerebri pars, ex multis & parvis corporibus coagmentata, quæ à nonnullis, *Encranion*, vel *Parencephalū*, vel *posterius Cerebrum* dicitur, 9. de anatom. admod. cap. 2. estque spinalis medullæ principium, & ejus ratione nervorum omnium, qui in toto animali sunt activi, fons & origo, libr. tegn. cap. 11. Totum namque cerebrum in duo divisum est, anterius & posterius, sed supernis tantum partibus. Nam sua basi continuum est, non sibi modò, sed spinali etiam medullæ, & per hanc cerebello. Durius autem sicciusque est reliquo cerebro, quòd quo ulterius procedit, eo siccius evadit: colore quoque diversum est; nam cùm reliquum candidum sit, cerebellum velut ustione quâdam subflavium est, & plenum animali spiritu, quem nervis duris à spinali medullâ prodeuntibus impertit.

Cerebrum, quòd Græci à situ *Encephalon* appellant: (nam nominatur ita, quod ἐν τῇ κεφαλῇ, hoc est, in capite situm habet) animæ ratiocinatricis est domicilium, nervorum, & sensûs omnis, motûsque voluntarii principium, substantiâ nervis simillimum, nisi quod mollius; nam id illi conveniebat, ut quod sensus quidem omnes recipit, omnesque imaginationes, atque mentis notiones complectitur, 9. method. & 8. de usu part. Substantia ipsius glandularis est alba, veluti è spumâ quâdam concreta, & humida, lib. finit. Anterior cerebri pars duplex quoque statuitur, dextra & sinistra, duosque sinus seu ventres habet, dextrum & sinistrum, qui à corpore calloso, quod *πυλοειδὲς* dicitur, dirimuntur. Hi posteriore sui parte in tertium sinum mediocrem sub psalloide concurrunt, à quo meatus est longus *τῶν γλαπίων*, id est, natibus (ita enim ob similitudinem quandam vocant) subditus, qui

qui in sinum alium quartum, omnium postremum minimumque inter cerebelli basim spinalemque medullam situm, incidit.

Cereleon, compositio est ex cerâ, & oleo, 7. de compos. med. per gen. cap. 2.

Cerion, id est, *Favus*, ulcus parvum in capite est cum tumore, ex cujus foraminibus crassior sanies, & quasi mellitus humor profluit, lib. de tumor. cap. 15. & 1. de comp. med. loc. cap. 8. Itaque tum ob foraminum figuram, tum propter excreti humoris speciem *κηρίον*, id est, *Favus*, appellatur, & alio nomine *μελι-κηρίς*. Aëtius libr. 6. Differt foraminum magnitudine ἀπὸ τῆ ἀχρότης, qui ulceris etiam in cute genus est, sed minimis foraminibus præditum, per quæ humor dimanat. Cæterum *κηρίον* frequenter in musculosis partibus, in articulis & plantis pedum oritur: sæpè etiam sextam colli vertebra occupat, & aliquando etiam costas invadit. Si verò in capite generatur, primum reliquis partibus, deinde calvaria etiam putredinem transmittit, ut sæpè dissecto pericranio, os ipsum deradere conveniat. vide *Melicern*.

Certatoriâ, hoc est, agonisticâ aquâ frigidâ uti dicuntur illi, quibus ea & affatim, & frigidissima exhibetur, lib. de marcore, cap. 8.

Cervix, vide *Spina*. Dicitur & *Cervix*, tenuis ossium processus, lib. de ossibus, in præm.

Chalastica, id est, *relaxantia*, seu *remittentia*, vocamus, quæ medicè calefaciunt, quorum usus est, ut conniventia, astrictaque corporis laxent, flatuosum spiritum tenuent, & phlegmones materiam digerant, 13. method. 5. Medicamina induratorum corporum, quæ ipsorum solvunt duritiem, *Malactica*, hoc est, *emollientia*, dicuntur: quæ autem tensioni medentur, *Chalastica*, 7. de compos. med. per gen. cap. 9. Cùm autem tensio multis contingat modis, non videtur una esse laxantium species, sed alia humectando laxant, alia

alia calefaciendo, alia molliendo, alia vacuando, alia tumores præter naturam purgando, alia aliud quippiam faciendo. Attamen si universalem quandam horum omnium substantiam constituere licet, ea certè erit ex genere modicè calefacientium. Præcipuas in eorum ordine tenet partes *Oleum chamæmelinum*, item, *Adipes, Butyrum, Oesypus*, & reliqua quæ intra secundum gradum calefaciunt. Verùm Methodici multò longiùs τὸ χαλαστικὸν nomen extendunt, ut docet Galenus, ad omnia remedia significanda quibus astrictus affectus, quo unà cum fluente humore omne morborum genus comprehendebant, curaretur. Itaque & venæ sectionem χαλαστικὸν esse præsidium asserebant, & omnia similiter purgantia medicamenta, vide *Relaxantia*.

Chalazia, id est, Tubercula instar grandinis (quæ χαίλαζα dicitur) in palpebris, quæque *Posthias* Græci nominant, si quando in iis lentus quidam humor concreverit, 4. de comp. med. loc. c.7. estque morbus ex vitiiis, quæ oculos infestant, cum toto genere præter naturam aliquid peccat, 14. method. 19. Sunt, ut ait Celsus, Tubercula parva in palpebris mobilia, simulatque digito huc & illuc impelluntur, condunturque aliquando sub cute, nonnunquam sub cartilagine, non dissimilia κριθαῖς, sed non figuræ ejusdem. Sunt autem rotunda & pellucida, ideoque grandini similia, iisque dissectis humor manat candido ovi similis. Dicitur & hic affectus χαλαζωσις ἐν τῇ εἰσαγωγῇ. Sic etiam nominatur vitium quoddam in suis ore, sub linguâ, Ath. l. 3.

Chemosis, morbus oculi est, quando album oculi tumefactum circulum Iridis adeò excedit, ut & nigrum, oculi concavum videatur, lib. de anat. oculi. Alibi, *Chemosis* ex vehementi inflammatione, utraq; palpebras in exteriorem partem detorquet, ita ut totus oculus contegi non possit, lib. introd. cap. 15. Ergo, cum nigrum cavum sit & subsidat, album undique tumeat &

& attollatur, non ineptè veteres Medici malum hoc & *χίμης* nomine designarunt, siue illi eo animal intellexerint, quod inter ostrea nominatur, hiatque semper, siue simpliciter hiatum qui *χίμη* & *χίμα* dicitur. Cæterum affectum hunc duo maximè symptomata consequuntur; unum, rubor oculorum propter inflammationem; alterum verò, palpebrarum, ut ait Paulus *ἀκτροπή*, hoc est, *peruersio*, siue *contorsio*, ita ut oculos tegere claudereque nequeant. Tumor enim oculi impedit, quo minùs palpebræ adduci committique possint: itaque laborantes oculi perpetuò manent aperti. Scribendum est autem *χίμα* non *χίμα*, ut vitiosè multis in codicibus legitur, quia, ut dixi, derivatur *ἀπὸ τῆς χίμης*, uti Galenus testatur *ὡς τῆς ἰνσπῆς*, seu quicumque alius author est.

Chion, *χίων*, idem prorsus quod *χιονίς*, hoc tantum interest, ut ait G. d. quod τὸ *χαρχαρεῖνα* Veteres *χίονα*, posteriores autè *χιονίδα* appellarunt, vide *Cion*, & *Staphyle*.

Chironia, & *Telephia*, species ulcerum sunt malignorum, oras habentia duras, callosas, & tumentes, lib. de tumor. cap. 13. Tria tantum ulcera propriam habere appellationem, *Anthrax*, *Phagedæna*, *Herpes*; cætera omnia, communibus deteriora, per se ipsa solebant antiqui ulcera simpliciter *chironia* nominare, quæ in longum tempus protrahuntur, cùm ne quidem post multum tempus fuerint, ad cicatricem producta, rursusque influente Ichore, ex osse corrupto, in parte penitiorè inflammantur, & pus generant pessimum, à quo cicatrix eroditur, & caro exulceratur, 6. aph. 45. Inveterata ulcera, & dyssepulota, hoc est, cicatricem ægrè ducentia, *chironia* nominant, 4. de comp. med. per gen. Dicuntur autem partim *Chironia*, ab eo nempe Chirone, qui primum ea sanavit; partim ab ipsis, qui iisdem sunt affecti, ut *Telephium*, 2. meth. 2.

Chirurgia, id est, *manualis operatio*, 6. method. 6. Inde *Chirurgica* ea est medicinæ pars, quæ manu medetur,

detur, 3. de comp. med. per gen. cap. 2. *χρυσία*, vel *χρυσρεκη*, pars est τῶν *θεραπευτικῶν* morbos, qui in solutione continui, aut in partium externarum immoderatione consistunt, tollens sectione, ustione, restitutione in naturalem situm, & medicamentis foris apposis. Sectione enim & ustione tollit quod redundat, luxata & fracta ossa reponit in locum naturalem. Ulcera medicamentis deterget, carne implet, & cicatrice obducit. Quibus in rebus tria sibi maximè proponere debet Chirurgus, tum ut brevi curet, tum ut curet citra dolorem, tum ut maximè tutò. Ac rursus ut tutò curet, tria potissimum considerabit: Unum primumque ut absolutionem operis consequatur; alterum, ut sicubi hanc non consequatur, saltem curandum non lædat; tertium, ut vitium non revertatur facilè. Hæc enim qui præstiterit, meritò optimus Chirurgus censebitur.

Chloron, id est, *pallidus & æruginosus color*, 2. prognost. 20. *χλωρόν* duo significat, interdum quidem viride, ut cum brassicam *χλωρόν* dicimus. Quod coloris genus, ut scribit Galen. comment. 1. in progn. rubro nigrius est, & veluti principium quoddam nigri & lividi. Provenit à frigiditate, ut & color niger, sed longè minori. Interdum verò pallidum, quod propriò *ἄχρὸν* dicitur, ex loquendi quâdam consuetudine Asiæ Græcis familiari, qui aliquos pallore suffusos videntes, quærere solent quâ de causâ *χλωροί* evaserint, non arbitantes *χλωρόν* atque *ἄχρὸν* ab invicem differre, ut notavit Galenus, comment. 2. εἰς τὸ πρὸς διαίτης βιβλίον. Hinc *Chlorosis*, quæ partim de morbo, febre pallidâ, uteri vasorum oppletionem; partim de symptomate, discoloratione universi corporis habitus virginum nubiliū, ex utero ægrotantium usurpatur.

Choana, *Infundibulum*, *Scypho*, *Πελύνη*, *Pyelos*, significant, dictum, canalem seu cavitatem quandam, in quam meatus cerebrum expurgantes in palatum desinunt

nunt, usque ad adenis ventriculum, 9. de usu part. cap. 3. quæ vulgò *lacuna* dicitur. Aliàs, *Choana*, $\chi\omicron\alpha\nu\textcircled{\text{C}}$, seu $\chi\omicron\epsilon\alpha\nu\textcircled{\text{C}}$, à $\chi\omicron\omega$, id est, *liquefacio, diffundo*, vas dicitur ex argillâ, quo argentarii & chymici utuntur, infundendis ac liquefaciendis metallis.

Chœnicidas, instrumenta quædam vocant, quibus in *Calvariæ* fracturis utimur, 6. meth. 6.

Chœras, id est, *Struma*, sæpè propter ulcus quod in manûs, aut pedis digito fit, glandulæ in inguinibus, & alis, tùm intumescunt, tùm phlegmone occupantur, quin etiam in collo, & secus aures, sæpè glandulæ iis (quibus in collo, capite, vel aliquâ vicinâ parte ulcus est natum) intumescunt: nominant autem ipsos adenas, cùm sic intumuerunt, *Bubones*, quòd si scirrhoriosior earum partium phlegmone aliquando fuerit, hæc & ægrè sanabilis redditur, & *Chœras*, id est, *Struma*, dicitur, 13. method. 5. Oritur non ex calidâ quidem materiâ, neque ad suppurationem tendente, sed pituitosiore & frigidiorè, qui subinde affluens, *Strumam* non modò duram, sed miræ etiam magnitudinis aliquando excitat. Omnis autem *Struma* includitur membranâ, uti *Steatoma*, *Atheroma*, & *Meliceris*. Dicitur autem $\chi\omicron\epsilon\gamma\epsilon\textcircled{\text{C}}$, vel $\delta\alpha\textcircled{\text{C}} \tau\textcircled{\text{C}} \chi\omicron\epsilon\gamma\epsilon\textcircled{\text{C}} \delta\alpha\nu \pi\epsilon\textcircled{\text{C}} \rho\alpha\textcircled{\text{C}}\nu$, vel à porcis, in quorum gutture frequentes ejusmodi tumores reperiuntur. Alii verò à multiplici partu porcorum, nomen desumptum putant.

Cholagoga, id est, bilis educativa medicamenta, 4. aphor. 2.

Choledochos, id est, *vesica bilis receptiva*, quam etiam *Jecoris vesicam* nominant, libr. 6. de anatom. admod. cap. 2. Eandem etiam *Cystim bilis*, id est, *Vesicam bilis susceptricem* vocant, 4. de usu part. capit. 12. ut & *fellu folliculum*, 5. de loc. affect. capit. 7. Est autem $\chi\omicron\upsilon\textcircled{\text{C}}\tau\textcircled{\text{C}}\chi\omicron\lambda\eta\delta\acute{\omicron}\chi\textcircled{\text{C}}$, vesica in cavis jecinoris sita, inter venæ portæ & cavæ radices, bilem ex jecinore attrahens. Constat simplici tunicâ, villos habente intus rectos, nec

nec ita multos, foris transversos, & medios horum obliquos. Ac rectis quidem bilem trahit ex hepate, obliquis retinet, transversis verò expellit. A collo enim suo stomachos habet duos; unum in hepar inter venæ portæ & cavæ radices, numerosis furculis distributum, quibus bilem in se allicit; alterum verò rarò geminum, sæpiùs simplicem in ecphysim delapsum, quo in ipsum & intestina bilem flavam expellit, eversâ facilè geminâ membrana ejus osculum in ecphysi claudente. Maximo illa hepatis lobo dimidia mergitur, reliquam simæ hepatis tunica tegit ad venæ portæ exitum, à quâ venulas duas, quas *κυστικὰς* quibusdam appellare placuit, & à vicinâ hepatis simæ arteriâ arteriolas in imum usque fundum admittit. Recipit verò etiam una portionem quandam nervi, qui à sectâ conjugatione per costarum radices dextrâ parte ad partes ventris inferni per venit.

Cholera, id est, *biliaris*, 1. progn. 25. est acutus affectus, cum vomitibus biliosis multis, alviq; dejectionibus, Suris quoque se contrahentibus, ac frigescentibus extremitatibus, fiuntque in his ægris pulsus minores, & obscuriores. *Cholera* duplex est apud Hippocratem; altera, *humidâ*, in quâ, ut omnes norunt, vehementis est excretio bilis suprâ infrâque erumpentis, intestina graviter torquentur, accedunt convulsiones, sæpè etiam crurum Suræ contrahuntur; alteram, *siccâ choleram* vocat Hippocr. ab eâdem proveniente causâ, ac circa eadem consistentem, at citra ventris fluorem, & vomitum, lib. finit. Hic morbus ex continuâ ciborum cruditate proveniens quibusdam accidit certis intervallis, omnemque corporis redundantiam educit, unâ cum vitiosis humoribus, magnam quoque bonorum partem evacuans: tantus est impetus, tantaque vis erumpentis humoris biliosi *χολεικοί* seu *χολειῶντες* dicuntur à Medicis, cholera morbo laborantes. Nomen habet non tam à *χολή*, quam à *χολῶς*,

id est, *intestinum*, per quod materia ex ventre egeritur.

Chondros, id est, *Cartilago*, 7. de usu part. cap. 3. pars corporis omnium, post os, maximè terrea & solida, sensus expers. Communi autem significatione dicitur *Granum*, & quod seorsum ex aliquo concrevit, ut *salis frustum*, aut *grumus*, & *thuris mica* seu *granum*, quod $\chi\omicron\delta\rho\omega$ $\lambda\iota\beta\acute{\alpha}\nu\varsigma$ à Medicis appellatur: Quod & à Latinis *Alica* dictus sit $\chi\omicron\delta\rho\omega$, nemo Doctorum ignoravit: tam consentiunt omnia inter se quæ Græci $\omega\epsilon\iota$ $\chi\omicron\delta\rho\varsigma$, Latini de *Alicâ* prodiderunt.

Chondrosyndesmus, id est, *cartilagineum ligamentum*, 1. de temp. cap. 9. Hinc & $\sigma\upsilon\lambda\chi\omicron\delta\rho\omega\sigma\iota\varsigma$, unio ossium, cartilaginei interventu facta.

Choræ, $\chi\omicron\rho\alpha\iota$, id est, *regiones oculorum*, seu *cavitates*, quæ superciliis subjacent, 8. de usu part. cap. 6.

Chorion, id est, *secundina*, est membrana extrema foetus vulvæ prægnantis mulieris adhærens, multarum venarum, & arteriarum contextu, intervalla membranæ obducta habens, cui duæ aliæ membranæ interiùs adnascuntur: Altera, quæ *Amnium*, id est, *Amiculum*, dicitur, toti foetui circumjecta: Altera, quæ *Allantoïdes*, id est, *Intestinalis*, eminentibus tantùm partibus, capiti, natibus, pedibus, duplex superjecta, libr. de vulvæ diff. cap. 10. quæ Arabicis *Abgas*, *Camisia foetus*, & *profundatio sudoris* dicitur, libr. de anat. viv. $\chi\omicron\epsilon\iota\omicron\nu$ augetur unà cum foetu, cumque utero extenditur, ac foetum totum involvit, etiam quâ os est uteri, ut scribit Galenus. Dicitur $\delta\acute{\alpha}\pi\omicron$ ξ $\chi\omicron\rho\omicron\varsigma$, quod in eo vasa, veluti in choro disposita sint. Sunt tamen qui $\chi\omicron\epsilon\iota\omicron\nu$ per ω scribant, quod foetus veluti domicilium & sedes sit: vel quod unà cum foetu $\chi\omicron\epsilon\iota\omicron\varsigma$, id est, *procedit*. Dicitur alias $\delta\epsilon\upsilon\lambda\iota\epsilon\iota\omicron\nu$, id est, *secundæ*, ut scribit Paulus, libr. 6. cap. 75. Quo tamen nomine non extrema modò foetus membranæ, sed totum etiam foetus involucrum tribus membranæ compactum significatur.

Choroëides plexus (qui & *Retiformes*, & *Reticulares*, dicuntur, vide *Plexus retiformis*) sunt convolutiones membranarum cerebri, ex multis venis & arteriis, secundarum instar effigiatæ, nomine *ἀπὸ τῆς χορῆς*, id est, *membranâ deducto*, quæ fœtum extrinsecus in orbem ambit, 9. de anatom. adm. cap. 3. Constituitur autem prope medium cerebri ventriculum, 9. de usu part. capit. 7. Dicitur adhuc & tenuis cerebri membrana *Choroëides*, id est, *secundi formis meninx*, 8. de usu part. cap. 9. eò, quod cerebri vasa non aliter sustineat, quàm τὸ χορῆος vasa ad fœtum pertinentia complectitur. Dicitur & *Choroëides*, oculi tunica, corpus quoddam retiforme, quasi tunica, (*Amphiblestroëides* dicta) humorem vitreum oculi ambiens, quod ex portione tenuis meningis, & ipsius quasi cerebri supernè descendente, atque amplificatâ, est conflatum reti simile, quod retiforme corpus, à *Choroëide*, id est, *tenui meninge*, quæ illi supernè committitur, continetur; unde tunica oculi *Choroëides* dicitur, 10. de usu part. cap. 2.

Chorda, est membrum, ab extremitatibus musculi òrtum habens, ad similitudinem Chordæ arcus effecta. Est autem *Chorda* idem quod *Tendo*, non quod *ligamentum*, 6. aphor. 46. & libr. de anat. viv.

Chordapsus, *Ileos*, seu *Volvulus*, est tumor eminens, in tenuium intestinorum parte internâ, ut videatur intestinum ad similitudinem Chordæ obvolutum, vel ab inflammatione, vel obstructione aridi stercoris, graviter ægros vomitionibus crucians, adeò, ut nonnulli stercus quoque evomere conspiciantur. Hinc *Stercoraria* etiam dicitur *Vomitio*, & *Miserere mei Domine*, 6. de loc. affect. Dicitur autem *χορδῶψος*, quod qui manum loco dolenti admoverit, is veluti τὸ χορδῆς ὄπτειται, id est, videtur sibi Chordam tangere, propter magnam ex intestini inflammatione tensionem, vide *Ileos*.

Chronica ægritudines, id est, *longæ*, de part. art. med. cap. 7. vide *Polychronius*.

Chrysum, χρυσίος γῆ, terra est aurea, in quâ parvis terræ particulis immittæ sunt parvæ auri partes, quæ ab igne in fornacibus fusæ secum coeunt, 5. de simpl.

Chylus, est hordei lactifve cremorianalogus succus, albicans ex assumptis cibis, nativi caloris vi elaboratus, partim tenuioribus portionibus, partim crassioribus constans, ex ventriculo per mesaræas in jecur, ut ibi sanguinis formam consequatur, transmittitur, lib. de atra bile, cap. 3. Ejus generatio χύλωσις dicitur, ventriculi propria actio, per quam cibus in Chylum mutatur.

Chymethla, id est, *Perniones*, 6. simpl. vide *Perniones*.

Chymosis (quæ & *Chemosis*) est utriusque palpebræ distortio, ex inflammatione oborta, 4. de comp. med. loc. cap. 4. Est item *Chymosis*, rubra, carnosaque corneæ oculi pelliculæ inflammatio, lib. de remed. part. fac. vide *Chemosis*.

Chymus, est nutrimentum, seu humor ad nutrimentum animalis in hepate præparatus, depositis excrementis. 4. de usu part. Atqui Antiqui *saporem* vocaverunt *Chymum*, id est, *liquorem*, lib. de ocul. part. 2. cap. 1. *Chymi* autem appellatio apud Hippocrat. semper humoribus corporis destinata est, ex quibus nos constituimur, sanguini inquam, nutrimur, & fovemur, pituitæ, & duplici bili flavæ & nigræ: Apud Platonem verò, & Aristotelem, gustabilis qualitas quævis nobis infita, *Chymus*, id est, *Sapor*, nominatur, lib. finit. χυμός itaque communi significato omnem humorem designat coctione quodammodo increffatum, tam in animantibus, quàm in plantis: Inde τὸ δ' χυμός & κακοχυμός nomina deducta sunt. Quibus ea designantur, quæ humorem bonum malumve, hoc est, nutriendo corpori servandoque aptum aut incommodum continent: In quo nihil differt χυλὸς ἀπὸ τῷ χυμῷ. Sed peculiari

culiari quâdam significatione *χρῆσις* appellatur ipsa gustandi facultas sive qualitas, quam *Saporem* vocant. Hic autem non aliud est, quàm partis siccae terrenæque in humore permistio, vel partis siccae per humorem vi caloris percolatio: efficitur enim Sapor permistione quâdam.

Chyphosis, id est, *gibbositas*, (quam etiam *Chyrtofin*, id est, *Incurvationem*, dicunt) est distortio spinæ in posteriorem partem, ut in anteriorem *Lordosis*, *λόρδωσις* dicitur. Galenus scribit, Hippocratem *κυφῆσις* solum nominare, quos omnes *κυφῆσις* appellant. Est autem *κύφωσις* vitium spinæ, quod à casu, ictu, & tuberculis, anteriorem thoracis partem distendentibus, pulmonemque prementibus aliquando contingit, ut docet Galen. comment. ejus aph. quo scribit Hipp. gibbos ex asthma aut tussi factos, ante pubertatem mori.

Chyrtofin, vide *Chyphosis*.

Cicatrix, *ἔλκη*, ab Hippocrate nunc sumitur pro ipsis ulceribus, nunc pro consolidatione ulcerum, caro callosa, pro cute inducta, ubi vulneris, quod jam coivit, hiatus fuerat, 1. de artic. 56. Particulatim autem *cicatrix oculi* appellatur, ubi nigro oculi ex alto ulcere, membranæ crassities supervenit, & color albior apparet; quæ *Cicatrix*, si sit & major, & crassior ex ulcere Iridis nata, dicitur *Albugo*, lib. Introd. cap. 15. vide *Albugo*.

Cilia, extremæ illæ palpebrarum partes sunt, quæ in somnis clausis oculis simul committuntur, quæ & *Tarsi* nominantur, lib. Introd.

Cingentes, sive *Succingentes*, membranæ simplices quædam tunicæ sunt, telæ araneorum similes, (membranæ quidem ab essentiâ, tunicæ verò ab usu nuncupantur,) quæ totam utramque thoracis regionem internam subcingunt, vocanturque in costis *Cingentes*, Græcè *ὑπεζωκότες*; ubi verò rectà ad jugulum perforantur, *Intercipientes*, Græcè, *ἀναφερόμεναι*, (medium

thoracem latera duo distrahentes) ubi pulmone circumhærescunt, hujus operimentum sunt; quarum basis supernis partibus septi transversa objicitur; inferioribus autem alia quædam membrana, huic persimilis substrata, quæ *Peritonæi vertex*, & *principium*, jure optimo nuncupatur, 6. de anat. adm. cap. 8.

Cinumenus, κινέμενος, id est, qui movetur, morbus est, qui diversis horis semper accedit, ac remittit. Contrarii hujus sunt affectus ἐσώπις, iidem horis subinde accedentes, & remittentes. Illius species duæ: *Anticipans*, & *longius emanens*, ἀεθληπτικός, καὶ ὑπερμακρός. Ille qui prævenit, citiusque horas persolvit, *Prolepticus*, sive *Anticipans* dicitur; qui tardat, *Hystericus*, id est, posterius invadens, lib. de Typis, cap. 3. Κίνησις omnem motum significat, & pro absurdâ in ægris motione sumitur, cum aut mente turbati, aut incontinentiâ corporis vexati, inordinatos & temerarios motus exercent, πίπτει Cρωῖ que jungitur. In Coac. prænot.

Cion, hoc est, *Columna*, idem profus quod κίονις. Hoc tantum interest, ut ait Galenus, quod τὸ γαρζαρεῖῶνα, Veteres κίονα, posteriores autem κιονίδα appellarunt. vide *Gargareon*, & *Staphyle*.

Cionis, vide *Staphyle*.

Circuitus, sive *Periodus*, est tempus intentionum & remissionum in morbis quæ fiunt: ut *Typus* est ordo earundem intentionum & remissionum, lib. de Typis, cap. 3. vel *Circuitus*, sive *Periodus*, est similis ab eodem ad idem reditus, 1. aphor. 12. Sic enim singulis accessionibus recurrit morbus, ut redintegrari renovarique videatur. Is in febribus intermittentibus manifestissimus est, atque aliis morbis qui similiter post aliquod intervallum repetunt. Continentes perpetuæ morbi circuitus nullos habent. Est autem alius brevior, qui citò recurrit, alius plurium horarum vel dierum, alius analogiam servat, alius non servat. Est autem analogia temporis ad tempus, moris ad morem
colla-

collatio; ut si fiat eâdem horâ, vel tardet, vel anticipet, æqualiter aut inæqualiter, ordinatè vel inordinatè, mitiùs vel sævius. Omnis autem per circulum videtur fieri, ut qui ab uno statu redeat in eundem, atque id perpetuò ad finem usque morbi observetur. Itaque ab horrore qui febrem tertianam inchoat, usque ad alterius accessionis horrorem circuitus unus est: similiter à rigore febris quartanæ, usque ad initium alterius rigoris unus circuitus est: Ergo in circuitu remissio continetur, sive perfecta sit, sive imperfecta. Dividitur enim circuitus in duas partes, παραρρηξιμὸν & ἀνεσιν, hoc est, *accessionem & remissionem*, uti Hippocrates distinxit, & Galenus multis in locis explicavit.

Circumcisio, vel *Circumsectio*, est ablatio cutis glandem contegentis. in virili pudendo, quæ *Præputium* dicitur, lib. finit.

Circumnuens, vide *Innuens*.

Circumocularis tunica oculi est, quæ à crassâ meninge orta, toti oculo substernitur, circumtangens, & circuminduens ossæam oculi substantiam, ne oculus huic indatur nudus, lib. de anatom. viv.

Circumossalis membrana, quasi ossium involucrum dixeris, est, quæ singulis ossibus in longitudine circumjicitur, 1. de sem. cap. 10. quam in capite, *Pericranion* dicimus, libr. de anat. oculi. In costis autem, aliisque ossibus ferè cunctis, *Periostion*, 8. de anat. adm. c. 10.

Cirri, vide *Cornua vulvæ*.

Cirsocèle, vide *Cèle*.

Cirfos, id est, *Varix*, alias quoque venas omnes dilatatas, Antiqui sic nominabant, lib. de tumor. cap. 16. Id autem contingit venæ, non etiam arteriæ, propter tunicæ mollitiem. Arteriæ namque tunicæ crassiores sunt atque robustiores. Distentionis causa est sanguis multus & crassus, qui non facilè cedit, sed cui contrâ cedere vena cogitur, præsertim verò flatulentus, qualis melancholicus est, proindeque ab eo varices ut plu-

rimum fieri, Medici omnes prodiderunt. Fiunt tamen interdum à pituitoso atque à puro etiam sanguine, præsertim quidem in cruribus, propter ejusmodi sanguinis gravitatem; aliquando verò etiam in temporibus, & in imâ parte ventris sub umbilico, & circa testiculos & scrotum, atque in ipsis etiam inguinibus. Nascitur & in palpebris, authore Aëtio, atque, ut semel dicam, in omni parte quæ venas habeat, maximè si prona est, & longiùs distita à fonte caloris nativi; vide *Varices*.

Citta, vide *Cittosa*.

Cittosa, id est, *vitiosi cibi appetentia*, qualis gravidis contingit, 6. de sanitate tuenda, cap. 9. Dicitur etiam *Citta*, *Pica*, & *Picatio*, 1. de symptom. caus. capit. 3. & cap. 7. Causa est vitiosum quoddam recrementum, ventriculi tunicis impactum, sed cujus vitium faciliè explicari non possit. Pro diversis autem ejus qualitatibus varia appetuntur, sed imprimis Acida, Acerba, atque etiam Acria, & aliquando Terra, Testæ, Carbores. Panni veteres, Putria coria, & alia ejusmodi à naturâ abhorrentia. Maximè autem hoc malo gravidæ infestantur ad extremum usque secundum tertiumve mensem. Quarto namque eo ferè liberantur, partim vitioso humore per vomitum vacuato, partim concocto, atque etiam absumpto crebris vomitionibus, fatidio, & ciborum quibus vitium ali debuisset, abstinentiâ, quodque auctior eo tempore fœtus unâ cum sanguinæ vitiosum pariter humorem attrahat, atque conficiat. Verumtamen viros quoque idem affectus aliquando exercet, cum & ii vitiosum depravatamque ejusmodi humorem in ventriculo collegerint. Vocatur hoc vitium à Græcis *πίκα*, vel à picæ varietate, (est enim avis varia, nec sibi concolor, sed quæ alias plumas & pennas candido, alias nigro colore præferat) vel quod fortè affectu consimili picam laborare observatum sit. Pijn. gravidarum malaciam sæpè dixit.

Claves, five *Jugulum*, sunt duæ primæ costæ propè guttur, inter os pectoris, ac spinæ finem, quæ ad scapulas est, à naturâ constitutæ, 13. de usu part. cap. 11. *Claviculas* etiam vocant, lib. de musc. diff. c. 12. quas vulgò *Furculas* dicunt, quarum una *superior*, altera, *inferior* nuncupatur. Recentioribus autem, elatiore in thoracis sine, & quidem in anteriori parte *Claves* existunt; sic dictæ, quòd sterno, *Omoplatas*, id est, humerum firment, is autem finis vulgò, *Furcula superior* dicitur; *Cavitates* sub his *Clavibus* *σφαγαί* appellantur, id est, *Juguli*, ut sint duæ *Claves*, & *Juguli* totidem, *dexter*, & *sinister*: unde & *σφαγιτιδες*, *jugulares venæ* à Græcis appellantur.

Clavus, five *Gomphos*, est oculi morbus, cùm *Uvea* locum suum egrediens, pelliculas superficie tenus operit, unde ejus forma fit, quasi *Clavus*, libr. de ocul. cap. 11. vide *Gomphos* & *Myrmecia*.

Clunes, vide *Coxa*.

Clydones, *κλύδων*, Symptoma est retentricis facultatis ventriculi, cibos, vel non complectentis, vel diminutæ, vel vitiosæ, unde flatulentia, & fluctuationes cum sonitu succedunt; flatulentia quidem, ubi & cibi flatuosi sunt, & ventriculus non admodum frigidus; fluctuationes cum sonitu, cùm vel nihil in eo continetur, quòd verti in flatum possit, vel vehementer sit refrigeratus, 3. de sympt. caus. cap. 2. Qui hoc symptomate laborant, non possunt concoquere sufficienter, & eò diutiùs in eorum ventre gravitas manet, quo tardius concoquunt.

Clyster, *κλύσηρ*, Latinis idem est quod *Lavamen*, seu *Ablutio*, à Verbo *κλύζειν*, quod & *lavare* significat; Alio nomine Græcis *ἐνεμα*, ab *ἐνίημι*, *infundo*, dicitur, quæ vox Latinis *injectionem* significat. Medici hujus temporis, *Clysteris* & *Enematis* Græcis vocibus quàm Latinis malunt uti. Dicitur adhuc & *Clyisma*, unde *Diaclysma*, id est, lavatio ad ulcera, & dentes

titubantes, infirmosque. Dicitur adhuc & *Clysmus*, de medic. facult. part. cap. 16. Est autem *Clyster* medicamento genus, quod liquidum intra partem aliquam corporis injicitur: Sed privatim etiam instrumentum ipsum significat, quo medicamentum injicitur. Id Galeno, ut multis apud eum locis videre licet, fuit vesica, cui cornea vel alterius materiae fistula recta, & fracta ad finem annexa erat. *Clysteris* usus præcipuè inservit intestinis, iisque crassioribus; neque enim ad tenuia, ferè pertingit. Convenit tamen & utero & auribus & fistulosis sinuosisque ulceribus: sed qui utero adhibetur, peculiari nomine *μητρεισχύτος* dicitur. Est autem multiplex *Clysteris* facultas. Intemperiem emendat contrariâ qualitate, deterget ulcera, siccatur, conglutinatur, mollit alvum, vim excretoriam sopitam irritat, vacuat omnis generis humores intestinis contentos, solvit flatum, sedat dolores, adstringit alvum, pro variâ medicamentorum, ex quibus constat, facultate.

Cneme, *Κνήμη*, id est, *Tibia*, seu alterum ex duobus ossibus tibiæ, eodem cum toto membro nomine; alterum verò *Perone*, seu *Fibula* dicitur, 3. de usu part. capit. 9. ambigua ergo significationis est. Interdum totam eam partem significat, quæ inter astragalum genuque posita est, ossibus geminis constantem, quam *Cnis* Latini dicunt. Interdum verò id os peculiariter designat, quod eorum est maximum, Latini *Tibiam* vocant, nam quod minus est, *περόνη*, id est, *Sura*, appellatur. Sic *πήχυς* modò utrumque os cubiti, modò eorum longissimum significat, ut annotat Galenus. Certum tamen est, *τὴν κνήμην* partem esse *Ἰσπέλας*, quod Galenus dividit in tres partes, *μηρὸν κνήμην καὶ πῶδα*. Est autem os tibiæ crassissimum & interiori in parte situm, eique soli femur per *Diarthrosim* articulatur. Nam *περόνη* tenuior multò est, & exteriori sita, nec tam altè assurgit, ut genu contingere possit. Inter

ter se autem hæc duo ossa membranoso ligamento sursum deorsumque colligantur, in medio multum ab invicem discedunt, ut se habet etiam in cubito & radio. Quâ parte verò tibia cum femore copulatur, magnam habet epiphysim, & in eâ cavitates duas, in quas duo femoris condyli inferuntur. Inter eas autem corpus quoddam *νευροχορδῶδες* eminent, ipsas etiam cavitates adaugens, & inter duos illos femoris condylos attollitur. Habet autem & tibia inferiore in parte epiphysim internâ in parte prominentem & gibbam, sicut & aliam *πρόση* externâ in parte, quæ quidem duæ apophyses *σφυραὶ*, id est, *malleoli* propriè appellantur. Est autem tum tibiæ tum perones figura prope triangularis. Ac tibiæ quidem anterior angulus quia multum acutus est, à quibusdam *ἄκαρδα*: quia verò veluti frons est *τὸ κνήμης, ἀντικνήμιον* nominatur.

Coadjutrix causa est, quæ suâ virtute morbum efficere non potest, sed alteri auxiliatur, ut libido articulare morbum promovet, & sanguinis eruptionem remigatio, lib. Introd. cap. 8.

Coarticulatio, vide *Abarticulatio*, & *Dearticulatio*.

Coccyx (vulgo *Cauda*) id est, *Cuculus*, est os quod subest ossi sacro, lib. de ossib. cap. 12. & 3. de art. 104. vide *Cuculus*.

Coctio, quid sit, hinc nosces, cum facultates quatuor sint, atque inter eas non minimè valeat alteratrix, per quam natura alimentum assimilat, *Coctio* nuncupatur nutritivæ substantiæ permutatio, secundum qualitatem, 4. rat. vict. 44. *Perfecta urinae coctio* est, quando in urinis subsederit aliquid album, & læve, & æquale, & continuum: *Debilis autem coctio* est, quando ex aquosâ mediocriter subpallida facta fuerit, & quidem si turbulenta apparuerit, & talis permanerit, hæc quoque imminutæ, & debilis coctionis est signum, & rufa etiam ac tenuis, ex eodem genere est, 1. de cris. cap. 27.

Coctio.

Cœtionis signa sunt, quæ hominis salutem, non tamen per Crisim, futuram ostendunt, quo distinguuntur à *Decretoriis*, quæ salutem hominis futuram, per Crisim ostendunt. *Cœtionis* autem, quæ in spirandi sit instrumentis, *sputa*; ejus quæ in venis, *urinas*; illius quæ in ventre, *alvi excrementa, indicia, & characteres* statuere oportet; in febribus (quoniam venosi generis sunt *passiones*, nam & arterias in hoc genere comprehendimus) ad *urinas* præcipuè attendere oportet, 1. de cris. cap. 7.

Cœcum foramen, est angustius illud foramen, quod ex duobus inæqualibus foraminibus, quibus quinta nervorum conjugatio à Cerebro excipitur, propè aures est collocatum, cui subditur labyrinthus quidam, quem natura effecit, musculis temporalibus consulens, nervum eis durum simul, & labiis immittens, 9. de usu part. cap. 13. vide *Meatus auditorius*.

Cœcum intestinum, sive Orbum, sive Monoculum, est quartum intestinum in ordine, primum locum inter crassa obtinens, lib. de anat. viv. Quidam illud *saccum* nominant.

Cœli status, id est, ambientis nos aëris temperies, temporisque præsentis constitutio, 9. meth. 5.

Cœlia, κελία apud Græcos, sine adjectione omnem ventrem significat, 6. aph. 20. Apud Aristotelem tamen dicitur *Cœlia*, illa tantum corporis partis cavitatis, in quam cibus devoratur, & prima concoctio peragitur. Latius tamen patet hoc nomen, nec receptaculum modò ciborum significat, sed omnem etiam cavitatem in profundo positam, ut cerebri, cordis, jecinis, & reliquarum partium. Apud Hippocrat. nunc cum adjectione superior, & inferior venter significantur; ut *superior* sit ventriculus; *inferior*, omne, quod sub diaphragmate est, spatium latius. Erotianus annotavit τῆς κελίας ab Hippocrate dici non modò spatium illud latius, sed interdum internum quoque thoracis

racis spatium, & ventrem ipsum, & ulcerum cavitatem.

Cæliaca, id est, *Ventralis dispositio*, communis morbus est ventriculo, & intestinis, in quo materiæ, non mordaces, egeruntur, ob intestinorum imbecillitatem, quæ retinere contenta, ne exiguo quidem tempore possunt, sed ea illicò excernunt, perinde ac si grave aliquod onus deponerent, haud secus quam in stranguriâ, in quâ ob acrimoniam & vellicationem vesica jugiter, quicquid ad eam pervenerit, excernit, quòd molem ipsius vel exiguam sustinere nequeat; 6. loc. aff. cap. 2. unde *κρίλια κρι* dicuntur, quibus excrementa lævia, humentiâ & semicocta, alvo continenter fluida redduntur aliquanto postquam assumpta fuerint tempore. Causa hujus mali est assidua cibi corruptio & cibus cacochymus, adhæc frigiditas, aut vehemens ardor, aut plagæ ventri inflictæ. Ex longis quoque morbis facilè hic morbus contrahitur; vide *Lienteria*.

Cælomata, sunt rotunda, & cava ulcera, bothriis latiora, quæ in oculis circa Irim nascuntur, in corneâ eorum tunicâ, lib. Introd. cap. 15.

Cælum, *κρίλον* more vulgi, appellat Hippoc. aërem, 1. de morb. vulgar. 1. qui supra nos est, usque ad nubium regionem, com. 1. in 1. de morb. vulg. 4. quamquam eo nomine *cavitas omnis* designari potest, tamen specialiter *Cælum* vocatur *superioris palpebræ superficies*, sicut *Hypocælum ὑπὲρ κρίλον* pars inferior, quæ ei respondet, illud tùm in aquâ inter cutem, tùm in alterius generis malo habitu, tùm in diuturnis hæmorrhoidibus, longis mulierum profluviis, atque inchoantibus ophthalmiis intumescit. Sunt qui *Cælum τὰ κρίλα* oculorum interpretantur cavitates, quæ sub oculis, & utrâque nasi parte cernuntur, quæ tamen *καὶ δεῖ* dicuntur.

Cærulea oculi tunica eadem est cum *Rhagocide*, *Ὑπὲρ*, &

& *Vniformi*, procul dubio ob verficolorem internam hujus superficiem sic dicta, 10. de usu part. cap. 4. vide *Rhagon*.

Coincidentia, sive *Intercidentia*, quam *Paremptosim* Græci vocant, est, cùm aliunde in aliud vas humor fuit, 7. de anat. adm. cap. 16. In oculo autem *coincidentia* est, ubi in meatum porumve opticum qui à basi cerebri veniens, oculo videndi facultatem tribuit, humor adaperto, vel rupto vase incidit, obturatque eum, unde cum dolore visus offenditur, libr. Introd. cap. 15.

Coindicantia sunt, quæ præter proprias cuiusque morbi indicationes, ad hæc ægri virtutem, naturam, ætatem, anni tempus, regionem, consuetudinem, & si quæ sunt id genus alia, considerant, ac à primis indicantibus indigitata præsidia approbant & confirmant, 13. meth. 16.

Cola, dicuntur in homine longiora, majoraque membra, à Thorace separata, & quasi dependentia, ut brachia & pedes, Latinis dicuntur Artus, 3. de usu part. cap. 1. verùm Pollux *κῶλον* (quod & *κόλυμα*, inquit, vocatur) ex femore tantum & crure constare scribit. Dicuntur & *Cola*, ossa narium, vide *Isthmoidea*.

Colatoria ossa, sunt narium foraminulenta & cavernosa ossa, quæ à cribri similitudine, *Isthmoidea*, vel à Spongiâ, *Spongocidea* appellantur: varia enim habent foramina, quo modo & Spongiæ; neque ea habent recta, ut cribra, quòd per ea superflua Cerebri excrementa transcolentur, & odoratarum rerum species ad processus mammillares rectà ascendant, 8. de usu part.

Coles, est particula quædam corporis insignis, ad extremum collum vesicæ sita, quâ inares scæminas exsuperant, quam Græci *Caulon*, *περίαιον*, seu *περίαιον*, Lati-

Latini, *Penem, Colem, Mentulam, Virgam, & Pudendum* virile nominant, 5. de usu part. cap. 15.

Colica dispositio, est morbus plenioris intestini diuturnus, in quo cruciatus intolerabiles, difficultates spirandi, sudores, perfrictionesque suboriuntur, libr. finit. Suntque *Colicus & Volvulus* intestinatorum etiam inflammationes, quorum alter tenuioris intestini affectus est, alter plenioris, quare dejectiones includuntur, & flatus intestinis involuti, eò quòd exitum non habeant, dolores vehementes, & tormenta concitant, libr. Introd. cap. 13. & 2. de loc. aff. 5. Inde *Colica* medicamenta sunt, quæ ad sedandum *Coli* dolorem sunt comparata, quæ quidem etsi anodyna sunt, à communi tamen anodynorum formâ differunt, quòd quæ propriè *Colica* appellantur, aromatis odoratis, ac urinam cientibus feminibus permiscentur, & quantum *Colica* vocentur, non tamen ad *Colicos* tantum, sed ad omnem dolorem in quâcumque corporis parte factum, sedandum admoventur, quo factum est, (inquit Galen. initio libri sexti de locis affectis,) ut Antidotos omnes dolorem sedantes, Veteres *Colicos* nuncupaverint; vide *Narcotica*. Quamvis autem *Colica* variis de causis oriri possit, sic tamen potissimum dicitur, qui à frigido, crassoque aut viscoso humore, aut flatuoso spiritu excitatur. Eum consequuntur nausea & vomitus pituitosi atque corrupti humoris multo graviores & magis assidui, quàm per nephriticos affectus, adhæc excrementorum retentio, ut ne flatum quidem, neque etiam ructum possint emitte-
tere. Sæpè etiam veluti circuire videtur dolor, atque plurima loca occupare, & modò in hoc, modò in illâ parte vehementior fieri, cùm nephritici dolores eodem in loco stabiles jugiter infestent. Difficile tamen est discrimen, adeò ut non modò plebei, sed Medici quidem discernant, omnesque eos dolores, sive *Renes*, sive *Ureteras*, sive *Mesenterium*. sive tenuia
etiam

etiam intestina occupent, κωλικήν indifferentē appellent.

Collectiva medicamenti facultas est, quæ ulcera, & vulnera glutinat, 5. de simpl. cap. 2. κρηνητικὸν φάρμακον, glutinatorium medicamentum, est quod conjungit & unit divisas partes, ut in pristinam unitatem reducantur. Quidam ἱταίμην & τραυματικὸν etiam appellant, quod cruentis & vulneribus adhibeatur. Verum non in cruentis modo protinus glutinandis eorum usus est, ubi sanguinem ex plagâ adhuc profluentem spongiâ deterferimus, deinde futuris aut fibulis coarctaverimus, sed etiam in sinibus veteribus, cum ab omni inflammatione eos vindicaverimus, puerosque medicamenti reddiderimus. Cæterum quod glutinandi facultatem habet, plus siccet quidem oportet, quàm quod carnem producit, nec tamen detergeat, nec expurget, sed contrâ prorsus substantiam omnem in idem cogat, cujusmodi facultatem habent medicamenta ea, quæ *austera & adstringentia* vocantur: hæc namque in idem cogendi ac stipandi, non detergendi neque purgandi facultatem habent. Eorum namque finis est, prohibere ne ulla inter coituras partes subnascatur humiditas. Est autem glutinantium materia diversa pro corporum varietate, quæ glutinari debent. Quæ ex Argenti spumâ, Oleo & Aceto præparantur, imbecillam mollemque carnem glutinant: quæ Bitumine, Ærugine, Squamâ, Aloë & Myrrhâ constant, robustam & duram.

Collectiva inæqualitas pulsuum, quæ ex inæqualitate plurium pulsuum est conflata, 1. de diff. puls. cap. 30. quæ est *Systematica* dicitur; vide *Systematica*.

Colliculum idem est quod *Nympha*, caruncula nimirum membranosa, ad fissuram colli matricis exorta, quæ dum virgo defloratur, rumpitur, quam quod multum promineat, Ægyptii in Virginibus excidere contueverunt, libr. Introd. cap. 10. Atqui plures ex antiquis

tiquis Anatomicis, tum præfertim Avicenna, dicunt iis, quæ nondum Venerem sunt expertæ, circa medium colli uteri, panniculum virginalem dictum esse, qui *Hymen*, aliis *Hymenæon* vocatur, & ut ajunt, in primâ coitione rumpitur, quod verisimile non videtur; nam in dissectione Virginum non apparet, nec usquam quod legerim, meminit Galenus, sed potius credendum est, collum ipsum, quod musculosum sit, & nervosum, ex ipsâ texturâ tantummodò connivere, & angustum esse. Nympha verò est adnata Epiphysis, & appendix cutacea, lata, intra pudendum muliebri, supra alarum commissuram, ad urinarium meatum sita; gemina autem est, utrinque scilicet una, data est à naturâ, tum ornamenti causâ, (nam quod Peni virili præputium est, & Uva Pharingi, id Nympha utero) tum etiam, ut Uterum à pulvere, frigore, & aliis externis injuriis tueatur, 15. de usu part.

Colliquatio, vide *Anastoicheiosis*.

Collisio, & *Contusio* est, cum exterior superficies percussæ corporis continuitatem servat, multæ verò exiguæ divisiones in profundo apparuerint; at cum cavitas aliqua forinsecus apparet, quam rei collisæ percussor impresserit, tunc *Illisio*, Græcis *Ἰλλίσια* dicitur, lib. de sympt. caus. cap. 11.

Collum uteri, sive *Os uteri*, est illud, quod intus est, ubi Uterus desinit, Collum verò incipit, quod magis propriè *Os uteri* diceretur; nam altera colli extremitas, quæ mulieris pudendis conjungitur, non *Vteri*, sed ipsius *Colli os* non sine ratione diceretur, 5. aphorif. 46.

Collum, vide *Dorsum*.

Collyria, Latinis medicamenta vocantur, quæ oculis admoventur, Græci *Κολύβια* nominant, hæc verò duùm generum sunt; quædam enim liquida sunt, & passim *Collyria* nominantur; quædam arida, & hæc

barbarâ voce dicuntur, *Sief*, Græci hæc vocant *ἔρο-
καλλεία*; illa verò, *ὕδροκαλλεία*, 9. simplic. & 4. de
comp. medic. loc. cap. 5. *Κολλείων* quodque medica-
mentum est oblongum, rotundum, ex liquoribus, fuc-
cis, feminibus, fructibus & metallicis, ad varios usus
compositum, compactum, cohærensque in modum
ferè ejus, quòd vulgus *Pharmacopolarum Magdaleonem*
appellat. Sic enim olim reponebantur & aliervaban-
tur *Collyria*, cùmque utendi occasio esset, ea vel inte-
gra, sicuti condita erant, adhibebantur in usum, vel
soluebantur in pulverem, qui aut ficcus, aut humore
aliquo dilutus affectæ parti vel oblinebatur, vel lini-
mento exceptus indebatur, vel suffitionibus, aut alio
modo inserviebat. Namque *τὸ καλλείων* Antiquis figu-
ratum fuisse, & certam habuisse formam, ex veterum
Medicorum lectione cognoscitur, qui pleraque me-
dicamenta in *Collyrii* formam fingenda præcipiunt.
Sunt ex Græcis, qui *καλλείων*, sine diphthongo scri-
bant. Sunt etiam qui malint *καλλείων* dictum esse *ὡδρᾶ
τὸ καλλείων ἢ ῥέον*: hoc est; quod comprimat fluxionem:
alii verò, *ὡδρᾶ τὸ καλλείων*: utrique credo existimantes,
eam modò unam esse *Collyriorum* facultatem, ad sisten-
das fluxiones. Verùm tamen non ad eam rem modò,
sed ad omnes omnium partium affectiones, quibus ad-
moveri possunt, comparata sunt à Medicis *Collyria*,
diversarum omnino facultatum; Fistulis enim indun-
tur aliàs ad conglucinandum, aliàs ad detergendum,
aliàs verò ad exterendos earum callos. Imponuntur
& naribus ad Polyporum & Ozænarum curationem,
itemque auribus ulcere affectis, authore Galeno. Ad-
hibentur & utero tum ad ciendas purgationes, & ad
foetum atque secundas expellendas, tum ad sistendum
etiam immodicas sanguinis excretiones, &c. Verùm
Collyria in oculis præcipuum usum habent, qui quan-
tò sunt reliquis corporis partibus præstantiores, tan-
tò magis Medici veteres in eorum *Collyriis* elabora-
runt,

tunt, & eorum copiâ quodammodo luserunt.

Collobomata Græci vocant partes, quæ in labiis aut narium alis, aut aure deficiunt, & decurtantur, 14. method. cap. 16. quæ propriè *Curta* vocantur, seu *Mutila*. Hujus generis sunt & quas in majore oculi angulo *ποσάδας* vocant, eo utique vel impensius extenuato minoreque facta, vel prorsus abolito.

Colon, intestinum quintum in ordine à ventriculo, secundum autem in crassis, inter cæcum & rectum medium, 6. de anat. adm. cap. 9. Dicitur verò *Colon*, id est, *Laxius intestinum*, quod excrementa ex distributione segregata suscipit, lib. Introd. cap. 11. quod & *pingue intestinum* appellat Galenus, 2. de sympt. caus. capit. 5. unde propter sui latitudinem, ipsum solum quidam *ventrem inferiorem* appellant, 4. rat. vict. 112. Id dextra prius ilia prætervectum, ad sinistram renem emergit, perque ventriculi fundum & jecinoris cavum exporrectum, descendit ad rectum intestinum. Abscedit longissimè à centro mesenterii, quod non expediat venas mesaraicas valdè exugere ea quæ continet excrementa: cæco autem, ut ait Galenus, ad portionem respondet. Sicut enim cæcum valdè extuberat globosumque est, ita & *Colon* totâ sui longitudine multos habet medios globos, & veluti cellulas, exiguas quidem, nec tantas quantum cæcum (hoc enim totum veluti quidam venter est) sed ad portionem ejus similitudinemque factas. In eo crassiores fæces diutius commorantur, donec excernendi tempus appetat. Itaque fit, ut sæpè ab his malè afficiatur, variisque morbis tentetur, pro contenti excrementi qualitate.

Columella, *Κίων*, *Κίωτις* & *Columna*, sive *Gargareon*, & *Vva*, caruncula est membranosa, in fine palati, à faucibus dependens, vocis instrumentum, quod hiantem ore conspicitur, lib. finit. vide *Gargareon*, & *Staphyle*.

Coma, id est, *Sopor*, sive *Propensio* & *Dilatio* in somnum,

num, est, cum vigilare ægri nequeunt, non apertos habentes oculos, sed conniventes, & alto somno, detinentur, com. 1. in 3. de morb. vulgar. 7. vide *Caros*. Hippocrates verò *Cataphoram*, omnem ad somnum propensionem, *Coma* appellat; est enim in somnum delatio, non valentibus infirmis vigilantium munia obire, sed cum palpebras claudere cupientibus, tum dormire sperantibus; cum autem ægri clausis palpebris dormire nequeunt, sed plurimum vigilant, *Coma* ἀγρυπνώδης, id est, *Pervigil*, & non somniculosum vocat, com. 1. in 1. prorrh. 1. Aliquando *Coma* pro *marcore* sumitur, 4. sanit. tuend. cap. 4. Marcere enim torpere significat, atque languore & inertia teneri, unde Celsus de Lethargo dicit; *Marcor* est inexpugnabilis dormiendi necessitas, & comatosos proinsomnolentos, & inertes appellat. vide *Sopor*.

Comitialis morbus, est omnium corporis partium, ex temporum intervallis facta convulsio, cum mentis ac sensuum oblæsione, qui & *Epilepsia* dicitur, 3. loc. aff. 7. & de differ. morb. cap. 5. Quin etiam *morbis magnus*, *morbis sacer*, aff. etus *puerilis*, & *Herculeus* dicitur. *Puerilis* quidem, quoniam pueritiæ tempore sævit; *Herculeus*, non quod *Hercules* eò vexaretur, sed quidam morbi sævitiam exprimere volentes, nomen hoc magnitudinem significans, *Herculeam* effinxerunt, comm. 6. in 6. de morb. vulg. 7. Dicitur adhæc *Puerilis*, ut qui à pueritiâ incipiens, ferè semper convescat; Latini *Comitiales* dixerunt, quod in comitiis, & hominum frequentiam maximè ægros corripit. Quo in morbo quia spiritus se ferè totum in suos ventriculos tanquam in arcem recipit (quod & spiritui vitali calorigue accidit, si quid cordi molestum est, tunc enim in cordis ventres, spiritus calorque vitalis se recipiunt, reliquis partibus calore destitutis & frigentibus) idcirco ægri neque vident; neque audiunt, neque aliter omnino sentire possunt, sed facultate pri-

flinâ

finâ destituti musculi urinam, stercus, & semen quasi resoluti profundunt. Horum enim symptomatum ego potius eam causam esse existimo, quàm cerebri ventriculorum obstructionem. Nam præterquam non est tanta ventriculorum obstructio (qualis in Apoplexiâ esse perhibetur) ut cursum prorsus intercipiat spiritus animalis, certum etiam est eam non esse communem omnis Epilepsiæ. Tres enim cùm sint, authore Gale-
no, comitialis morbi differentiæ, una omnium frequentissima cerebri propria est, hoc est, ab humore in ipso cerebro genito aut cumulado: altera, ab ore ventriculi, affectu scilicet ab eo ad cerebrum per consensum ascendente: tertia verò, à quavis alia parte, à quâ affectus ipse incipiens, sentiente ægro ad cerebrum usque conscendit. vide *Epilepsia*.

Commissura, quæ & *Sutura* dicitur, Synarthrosis species est, & ossium compositio; ad consutarum rerum similitudinem, quæ & *Serrata* dicitur, cum Serræ modo, contrario occursum congregiuntur, ubi dentatæ alterius partes in alterius sinus committuntur, libr. de ossibus in proœmio.

Communis morbus, sive *universalis*, Græcis *πᾶσι νοσῶν*, est, qui multos in communi invadit, cui oppositus est morbus, qui *Dispersus*, sive *Sporus*, dicitur, qui aliquos separatim tantum invadit. *Σπορῶδες* igitur sive *σποραδικὰ νόσα*, plures sunt simul morbi vagantes, & genere diversi sive perniciosi, sive mitiores, quorum alius alium invadit. Non ab aëre, sed à victus ratione nascuntur, quam singuli habent propriam & peculiarem. Inter communes alii sunt *publici*, quos vocant *Endemios*, in quo genere Scorbutus est; alii, *vulgares*, seu *publicè grassantes*, quos *Epidemos*, seu *Epidemios* vocant, ut est *pestilentia*. *Endemius morbus*; si alicujus sit civitatis, vel loci proprius, dicitur *Vernaculus*, comm. 1. in 1. de morb. vulg. in argumento; vide fusiùs, in verbis *Pandemus*, & *Epidemus*.

Communi, sive *media Cubiti vena* est, quæ communis ei, quæ humeralis nominatur, atque ei quæ per axillam ad manum fertur, 2. de loc. aff. cap. 7. quæ & *Mediana*, & *Corporalis*, & *Purpurea*, & *Nigra* dicitur, libr. de anatom. viv. vide *Media*,

Compages, Capitis sunt futuræ, quâ parte ossa capitatis inter se mutuò compacta coaptantur; futuræ verò ex translatione dici consueverunt; Galvaria enim ossa adeò exquisitè inter se conjunguntur, & coaptantur, ut ipsorum conjunctio per Harmoniam, id est, ex compage, & coaptatione facta, merito futura ex pannorum, qui consuuntur, similitudine, dicatur, com. 3. in lib. de iis quæ in med. fiunt, 36.

Complexio febrium est, quando quæ febres horis differentibus invaserunt: *Confusio* autem, quando eodem tempore inceperunt, 2. de differ. feb. cap. 8.

Compositus morbus est, qui ex pluribus accessionibus, & remissionibus, sive ejusdem generis, ut duarum, vel plurium tertianarum, quotidianarum, vel quartanarum, sive diversi generis, ut unius tertianæ cum quotidianâ, vel cum quartanâ, constat: cui oppositus est *morbus simplex*, unam genere intensionem, & remissionem faciens, libr. de Typis, cap. 3.

Compressio, est laterum cujusque vasis astrictio, & angustatio per coalitum, 1. de caus. sympt. cap. 5. differens ab *obstructione* (quæ & *oppilatio* dicitur, 2. de caus. puls. c. 1.) quippe hæc est meatuum nostri corporis interclusio, ex aliquo tumore, vel corpore interposito, non per coalitum, libr. de differ. morb. cap. 7. Illa autem imprimis ab externis oritur causis, E. G. compressio extrinsecus nervo, angustia meatui ejus contingit, 1. de sympt. caus. cap. 5. & de differ. morb. cap. 5.

Compunctio, est perforatio, quæ acu fit suffusis. 10. de usu part. cap. 6.

Conarium, vide *Conooides*.

Concava vena, est *Vena portæ*, 5. loc. affect. cap. 3.
vide *Vena portæ*.

Concausa, vide *Continentes*.

Conceptio, id est, *seminis comprehensio*; motus est quidam contractionis Uteri, dum semen in seipsum ejaculatum amplectitur, manu veluti quâdam avidissimè, lib. an animal sit id quod, cap. 2.

Conchula, Κόρυς, vide *Aures*.

Concoctio est ciborum à ventriculo, in convenientem animali qualitatem alteratio; quæ concoctio si tarda, & ægrè longiorique justo tempore fiat, *Bradypepsia*; si autem in alteram qualitatem, non in eam, quæ sit secundùm naturam, fiat mutatio, *Dyspepsia*: si verò nulla fiat alteratio, sed quales sunt assumpti cibi, tales in omni qualitate manent, & dejiciuntur, dicitur *Apepsia*, 1. lib. de symptom. differ. cap. 4. Alteratio ipsa, usque quò alimentum in similitudinem partis, quæ nutritur, transmutatur, *Concoctio*; ubi verò jam parti apponitur, *Nutritio* dicitur, 8. de compos. medic. loc. cap. 6. *Concoctio* eorum quæ præter naturam sunt, est ipsa maturatio morbi; at ipsa *Concoctio* in coquentis substantiam deductio quædam est ejus, quod concoquitur, com. 2. in 1. de morb. vulg. 44.

Condensantia medicamenta omnia frigida sunt, & aquea, quare poros cutis, & meatus in unoquoque corpore condensant, & contrahunt: Cæterùm, instrumentum undique totum constringere nequeunt, unde & *Pycnotica* dicuntur, differuntque à *siccantibus*, quod frigida & sicca sint, ab *obstruentibus*, quod frigida & crassa sint substantiæ, 5. de simplic. cap. 14. vide *Obstruentia*.

Condyloma, quasi dicas *Nodus*, est extuberatio, quæ cum phlegmone in rugosâ contrahentique se ani parte, exsurgit, lib. finit. quæ & *Thymus* dicitur, 14. method. 6. 3. Est adhuc carnis excrescentia callosa in digitis manuum & pedum, in sede item, ac uteri ore

coalescens ; sic dicitur tumor hic , quod promineat in modum articuli , quem *Condylon* appellant , sed hic affectus in sede præcipuè oritur , rugâ aliquâ corporum in ano reduplicatorum insurgente , ac præter naturam intumescente. Quum enim sinuosus sit anus , rugas coagmentatas habet ; ubi verò ampliùs intumuerit , tunc fit *Condyloma* , & aliquando citrà inflammationem fit , & molle est ; quandoque verò cum inflammatione , tumque durum est , & dolorificum. Galenus lib. de ossib. cap. 5.

Condylus , id est , *Tuberculum* , seu *Nodus* , est gibba ossium explantatio Radii , & Cubiti , quæ Carpo dearticulatur ; ob id etiam aliquando *Capita* dicuntur , & *Apophyfes* , 2. de usu part. cap. 2. Dicuntur & *Epi-phyfes* , id est , *artuum capita* ; ubi enim os medullam habet , ejus finibus utrinque caput instar operculi cujusdam , ut plurimùm vides adnasci , 10. de usu part. cap. 18. vide *Nodi* , & *Articulus*.

Confusio febrium , vide *Complexio*.

Congelationes , passiones omnes dicuntur , quæ à causâ frigidâ , & vehementibus algoribus ortum duxerunt , lib. de differ. morb. cap. 5. In specie *Catalepsin* , & *Nervorum rigorem* , sic vocitant.

Conia stacte , id est , *Lixivium destillatum* , 1. ad Glauc. cap. 3. *Kovix* tria potissimum significat , *Calcem* , *Cin-rem* , *Lixivium* , sed aliquando additur hoc ipsum de quo intelligi debeat , ut *ηγία αὐτίστου* , *ηγία αὐτίστου* , *Lixivium calen*. Similiter *ηγία σκετῆ ηγία δέντροπύου* , *Lixivium stillatitium & excolatum* , ex loto & percolato cinere factum , cujuscumque generis ille sit , *Vitis* , *Fici* , *Mali* , *Tithymalorum* , *Lapidum partiumve animalium*. Ex reliquiis enim quorumlibet corporum ustorum ablutis , lixivium fieri potest præditum diversis facultatibus , pro ejus quod elucitur natura. Ejus enim quod empyreuma , seu igneam naturam habet acerrimam , ipsum quoque acerrimum est , ejus quod

tâle

itale non est. etiam moderatius: Idem verò etiam simpliciter *σακτὴ* appellatur. Quod si Cineri cuicumque Calx addatur, id Lixivii genus *πρωτίσακτοι* appellari, Paulus Ægineta author est, lib. 7. Sunt & alia lixiviorum genera, varias sortita appellationes ab artificibus, quibus illa inserviunt; ut *πυλοποιητικὴ*, & *σαπωναεική*, quorum illud figulis, hoc verò saponariis in usu est, nisi quis malit paratum ex sapone lixivium intelligere.

Conjectura artificiosa est, quæ prope ad veritatem accedit, 1. de cris. cap. 9.

Conjunctiva oculi tunica, vide *Rhagon*.

Conjunctiva causa, vide *Continens*.

Conoidea corpus, sive *Turbinatum*, quod & *Conarium* dicitur, Cerebri particula est, veluti firmamentum quoddam venis, à magnâ venâ cavâ propagatis adjacens, libr. 9. de anat. admod. cap. 3. cujus substantia glandula est, figura autem *Cono* perquam similis: unde ei nomen quoque est impositum; utilitatem autem ei eandem esse existimant aliqui, quæ est Pyloro ventriculi; nam ut hunc confirmant esse glandulam, prohiberéque ex ventriculo cibum prius, quam is coctus sit, in tenue intestinum transumi; ad eundem modum, & hanc glandulam *Conarion* in principio meatus ejus constitutam, qui spiritum ex medio ventriculo in *Parentecephalidn* ventriculum transmittit, custodem quendam esse ajunt, & velut *Oeconomum*, non plures spiritus de sese emittens, quàm quantum spiritus mitti oportet, 8. de usu part. cap. 14.

Connutritus morbus est, qui longinquo tempore hominum corpora infestat, atque his veluti connatus est, com. 5. in 6. de morb. vulg. 6.

Consistentia urinae, hujus est tenuitas, & crassitudo, 9. meth. 4. quam Arabes vocant *Vrinae substantiam*.

Consistentia, seu *Status Paroxyismi*, *ἀκμή*, est illud tempus accessionis febrilis, cùm jam caliditas mate-

riam convicerit, atque usque adeò calor augetur, ut non modò locum exurat, in quo est putredinis focus, sed etiam continuatim per totum corpus dispergatur; ac cùm iam ad summum fervoris devenierint humores accensi, id accessionis tempus *consistentia* appellatur; tunc verò universum laborantis corpus igneum redditur, extensâ per totum animalis corpus æqualiter caliditate, 2. de differ. febr. cap. 11. vide *Ascensus morbi*.

Constitutio, Κατίσσις, est in propriam sedem alicujus luxati corporis collocatio, restitutio, & repositio, 4. de fra. 38.

Contenta, ἐχόμενα dicuntur ab Hippoc. humores in solidarum partium spatiis & cavitatis conclusi: qui tamen non hâc tantum ratione contineri dicuntur, sed quod etiam ab ipsis solidis partibus regantur & gubernentur. Quod enim ii gignantur, quodque usibus corporis inserviant, id habent à solidis partibus; vide *Contentinentia*.

Contentiva causa, vide *Continens*.

Contentus pulsus, idem est ac vehemens, 3. de diff. puls. cap. 5.

Continentes causæ (quæ *continuae*, & *conjunctæ* dicuntur) sunt, quæ cùm præsentis sunt, morbi quoque adfunt; cùm tolluntur, morbi etiam discedunt; aut (ut in Scholis dicunt) quibus positus, ponitur; sublatis verò tollitur morbus; ut spina, telum: opponuntur *evidentibus*, seu *procatarticiis*, & *antegressis causis*, quæ cùm adversam valetudinem creârunt, separantur & secedunt ab eâ: ut, labor, Solis ustio, cruditas. *Concausæ* sunt, quæ affectum suâ vi generare licet possint; generant etiam, & alteri cohærentes, unde *Synaitiæ* dicuntur: ut, lapis in vesicâ, & inflammatio; nam ambæ urinæ suppressionis causa sunt, etsi per se utraque illam generare possit. *Coadjutrices causarum partes* sunt, quæ suâ virtute morbum efficere non possunt, sed

sed alteri auxiliantur ; ut libido articulare morbum promovet. *Præcedens causa interna* est, quæ ab evidentibus, vel præparantur, vel coadjuvantur ; ut sanguinis abundantia, nutrimenti soboles est. *Introd. cap. 8.*

Continens febrî, vide Synocha.

Continentia, ἰσχυρία vocat Hippocrates solida corporis membra, ut quæ comprehendant, regantque humida ; *Contenta* autem appellat humores, ut qui à solidis comprehendantur, quæ cum impetu feruntur spiritus ; siquidem in omnem corporis partem momento temporis, & facilè, & citrà impedimentum perveniunt, lib. de trem. palp. cap. 5. *Continentes* ergo partes erunt, ut corpus solidum cordis, arteriarum, & aliarum partium cavarum, atque aliquid suo sinu concludentium, quæ sunt bases, radices, & fundamenta aliarum : in ipsis enim singulis triplex adest substantia verè solida, & ipsam ambiens, muniens, fovensque, carnosa, & per utramque sparsa, spirituosam, in quarum trium substantiarum, & maximè in solidæ quantitate idoneâ, & justâ qualitate seu temperamento, vitæ primum robur & firmitas residet. Hæc ob id omnium maximè continet ac regit reliquas duas, & hujus præcipuè beneficio corpora solida dicuntur ἰσχυρία ab Hippocrate, à quibus singularum partium actiones proficiuntur. Nam ventriculi solidum corpus trahit, retinet, coquit, expellit calore suo & spiritu adjutum. Eadem hepatis solidum corpus præstat, suis duabus aliis substantiis similiter adjutum. Pari ratione & reliquæ partes. Ex quibus fit, ut Hippocrates optimo jure corpora solida continentia vocaverit, non aliter quàm sæcem vini vinosam & spirituosam ejus substantiam fovere & continere videmus. Neque enim continere tantum significat loco aliquo & spatio concludere, sed etiam regere, moderari & gubernare, quomodo & Præceptor discipulos, & Imperator milites continere dicitur.

Continua febris, Συνεχὴς πυρετὸς est, quæ ad infebri-
 citationem, antequam ex toto solvatur, non devenit,
 etsi declinatio aliqua & remissio sensibilis appareat.
 Cùm verò declinatio aliqua sensibilis non fiat, sem-
 per verò à primo principio febris, usque ad crifim si-
 milis perseveraverit, erit *febris deitrens, ardens, Causon*,
 à continuis solâ acutie differens (quæ enim idem cum
 genere nomen sortiuntur, atque in pluribus particu-
 laribus accessionibus continentur, *continua* appellan-
 tur) quæ & *Synocha* appellatur; alia quidem *Epac-
 mastica*, sive *Increfcens*, sive *Anabatica*; alia, *Homo-
 тона*, sive *Acmaftica*, in eodem semper vigore & tenore
 perseverans; ultima, *Paracmaftica*, sive *decrefcens*,
 2. de crif. 6. & 2. de differ. cap. 2. Bifariam Veteres
 uti *continui* nomine, & *intermittentis* videntur; nam
continuas vocant febres, quandoque omnes, quæ nul-
 lum tempus liberum habent accessione; quandoque
 non omnes, quæ accessione nunquam vacant, sed so-
 las præcipuè illas, quæ omni carent, usque ad judi-
 cium mutatione, Ita *Intermittentes* interdum appel-
 lant illas solas, quæ accessionem perpetuam non ha-
 bent; interdum eas, quarum equidem non recedit ac-
 cefsio, sed insignes sunt mutationes singularum accef-
 sionum, in initio, incremento, vigore, & remiffio-
 ne. At Medici quidam juniores, quæ non magnam
 mutationem habent, non *Continuas*, id est, *Synochas*,
 sed *Synochos* nominant: *Continuas* autem has solas,
 quæ non veniunt ad integritatem, & intermittunt fin-
 gulis accessionibus, has vocant *Antiqui*, interdum
Continuas, interdum *Intermittentes*; nam sunt re-
 ctè inter *Continuas*, & *Definentes* in integritatem,
 mediæ. Proinde rectè, ubi cum *Synochis* conferun-
 tur, *Intermittentes* appellantur; cùm ad integritatem
 venientibus, *Continua*, comm. 3. in 1. de morb. vul-
 gar. 2.

Continui solutio, ἀπὸ πύρετα, vide *Vnionis solutio*.

Con-

Contractiones, vide *Ganglia*.

Contraindicare, vide *Endeixis*.

Contraria, apud Hippocratem & Medicos sunt, non in corporum modò qualitate, ut calidum frigidum, humidum sicco; sed in quantitate etiam, ut magnum parvo, laxum denso, plenum vacuo, quæ Aristoteles *Opposita* vocat; quo sensu dicunt Medici, curationem fieri per contraria, 11. method. capit. 12.

Conturbatio, seu *Perturbatio*, *τάρaxis*, vide *Taraxi*.

Contusio, *θλάσμα* est, cum grave aliquid supra corpus incidit, ac id ipsum collidit; ita ut carnea pars disrumpatur; cum verò caro contusa, in loco sub cute cruorem contraxerit, sine ullâ cutis divisione, *exuccatio*, *sugillatio*, *effusio*, *nigror*, & *nigritia* affectio hæc dicitur; venas tamen exiguas, simul cum carne rumpi, ac discindi in hujusmodi sugillationibus, est perspicuum, 3. de his quæ in medic. 30. libr. de tumore, cap. 105. de compos. med. per gen. cap. 3. Id quoque in osse aliquando videtur evenire, sed in pueris maximè. Oportet enim in sese cogi id os quod colliditur, atque ita molle evadere, ut perfectè durum non sit. *Θλάσις* etiam numeratur inter fracturæ cranii differentias, quamvis fractura cranii non sit, nec fracturæ quidem simpliciter, sed ossis calvariæ in anteriorem partem impulsio, & veluti inflexio, cavitatem tantum, non etiam unitatis solutionem in calvariâ efficiens, ut licet in plumbeis, & æneis vasis videre, si foris illidantur; vide *Collisio*, & *Unionis solutio*.

Convexa Hepatî, vide *Sima*.

Convulsio, *σπασμὸς*; Cum omnes arbitrarii motus, musculis obeantur, quando ad sua ipsorum capita retracti, unamque particulam, cui inseruntur, simul attraxerint, si affectus aliquis p. n. in tensionem musculos ducens, iisdem acciderit, hunc motus sequi-

sequitur, similis quidem naturali, sed citra voluntatem, & vocatur affectus *Convulsio*, lib. de Trem. palp. cap. 3. quam Cellus libr. 2. cap. 1. vocat *nervorum distentionem*; quæ *Convulsio*, vel universalis est (ut cum totum corpus curvatur, aut in anteriora, & dicitur ἐμπροσθεν, ut in posteriora, ὀπισθεν, aut in utramque partem æqualiter, πταν, quibus additur & ἐπιληψία) est enim quædam totius corporis convulsio, patiente nimirum nervorum principio, vel particularis, aut in musculis oculorum, & dicitur σπασμὸς; aut *mandibulae*, τετραμὸς; aut *orū*, κωικὸς σπασμὸς; aut *penni*, σαρτρίαισις. Sunt autem plures earum causæ, quas tamen omnes Hippocrates in duas contulit, inanitionem & repletionem. Ad inanitionem quidem revocatur febris ardens, hellebori potio, immodica sanguinis profusio, vigiliæ, inedia, & quæcunque corpus vehementer exiccant; ad repletionem verò ebrietas, crapula, suppressa vacuatio consueta, exercitatio intermissa, phlegmone, & quæ eam consequuntur dolor morsusque, præterea & flatus qui in musculis conclusus, sive illic genitus, sive aliunde influens, eos distendit atque contrahit, ut docet Galenus, libr. 1. de symptom. causis, Quo etiam loco ab utrâque illâ causâ convulsionem fieri chordarum elegantî similitudine docet: ut enim illæ vel nimio humore imbutæ, vel vehementiùs resiccatae tenduntur, contrahunturque, ut interdum etiam rumpantur, sic & nervi afficiuntur, atque ita tensi musculos adducunt. Itaque in nervis quidem ipsis convulsionis causa aliquando est, non etiam in ipso musculi corpore: musculi tamen non nervi morbus esse, *Convulsio* dicitur, quod ipse non autem nervus proprium sic motus, qui in convulsione læsus est, instrumentum. Itaque si nervi ex chordarum comparatione convelli aliquando dicantur, id non propriè dicitur, sed quod ita affectis, necessario quoque musculus contrahatur. Ergo quæcunque ner-

vorum

vorum principio, vel copiâ, vel acrimoniâ, vel malignâ venenatâque qualitate molesta sunt, convulsionem possunt excitare: siquidem ab iis gravati nervi irritati que contrahuntur, & musculos secum adducunt. Ex his patet, convulsionis causam vel in musculo, & præsertim ejus capite esse, vel secundum nervi ipsius ductum, vel in ipso nervorum principio, quod geminum à Medicis statuitur; unum in spinali medullâ, alterum, in cerebro; vide *Rhegma*, & *Vnionis solutio*.

Convulsio canina, *αακμὸς κωνικὸς*, est affectio musculorum maxillarium, per quam os, nasus, oculus, labrum, atque adeò dimidia faciei pars in obliquum torquetur; quæ affectio nonnunquam dicitur *Convulsio*, interdum *Paralysis*, quæ ad musculum latum pertinens affectio est, quam quidam vocant *orâ torturam*, 4. loc. aff. cap. 2. versûs finem.

Convulsio c. mirialis, quæ laboranti Epileptico affectu accidit, 5. loc. aff. 5. & 3. loc. aff. 7.

Convulsivum affectum vocat Galenus, qui antè mortem necessario convulsionis habet symptoma, 1. de prælag. ex puls. c. 4. & com. 3. in 1. prorrh. 89.

Convulsivus & *Vibratus pulsus* sunt, qui naturali sede relicta, unum locum non tenent, sed sursum atque deorsum agitantur. In *Vibrati*, arteriæ quædam partes quasi jacula superiora petere, quædam demitti, uno eodemque tempore conspiciuntur, quæ distentio parva est in *Convulsivâ*, 1. de diff. puls. cap. 28.

Convulsivus pulsus est, in quo ad utrumque terminum tenditur arteria, quem convulsio sequi solet, 2. de caus. puls. cap. 12.

Coopertoria cartilago, vide *Circoeides*.

Cophosis, *κωφωσις*, id est, *Surditas*, est abolita auditûs actio, inducta ab iis, quæ vel ipsam audiendi facultatem, ejusque primarium instrumentum (quod est animalis spiritus in aures affluens,) aut ipsius organa, quæ natura ad audiendum comparavit, lædunt. Ad
primum

primum genus pertinent causæ omnes quæ ipsum sensuum nervorumque principium, hoc est, Cerebrum, malè habent, præsertim quâ parte ex eo nervus auditorius producitur; cujusmodi sunt intemperies aut vitiosus aliquis humor, vel sensim in Cerebro cumlatus, qui habitualem aliquando & incurabilem surditatem facit: vel confertim & subito in ipsum irrum-pens, sicuti per febres acutas accidit, de quo celebris apud Hippocratem habetur Aphorismus: *Quibus biliosæ dejectiones, superveniente surditate cessant, & quibus surditas supervenientibus biliosis dejectionibus cessat*: Item, qui non multò postea scriptus est; *Quibus in febribus aures obsurduerunt, sanguis è naribus fluens, aut alvus turbata solvit morbum*. Pleno enim ejusmodi humoribus cerebro, iisque ad aures maximè vergentibus, fieri non potest, quin & audiendi potentia vel hebetetur, vel etiam in totum auditu privetur, & ipse animalis spiritus impurior, crassior & sæculentior redditus, ad audiendum prorsus ineptus evadat. Possunt tamen & hæ ipsæ causæ organis auditus esse communes, & in ipso auditorio nervo, præsertimque meatu ejus interno talem intemperiem, tantamque obstructionem excitare, ut nec sonis in aures aditus pateat, nec interno spiritui in ipsum nervum via. Id quod etiam à sorde, callo aut alio tumore præter naturam meatum nervi auditorii occupante accidere potest. Hæc quidem causæ si magnæ sint, surditatem inducunt: Sin autem exiguæ, auditum vel obtusio-rem reddunt, vel depravant, vel in eo dolorem etiam movent. Sunt enim harum omnium affectionum communes causæ solâ magnitudine ab invicem differenti-tes. Præter quas tamen aliud quoddam discrimen adferri potest, quod læsis aliis instrumentis auditioni usum aliquem præbentibus, iis scilicet quæ aurem foris circumstant, intemperie, aut tumore præter naturam aut continui solutione, aboleri quidem in totum audi-

auditus, surditasque fieri non potest, sed tantum hebetari, vel etiam depravari. Quod autem ad dolorem attinet, qui in auditu sensu aliquando movetur, non est dubium quin à proprio sensibili fiat, ut voce asperâ, gravissimâ, maximâ, celerrimâ, qualis sonus est tonitruum, à quo sæpenumero inductam esse surditatem, animadversum est divulso audiendi instrumento, sicut è contra vox lenissima tardissimaque sano auditui solet esset grata: fatigato autem gratior, si præterea sit perexigua, ægro verò longè gratissima, eaque etiam magis ipsum silentium.

Copos, id est, *Lassitudines*, Græci vocant *Affectus*, ex multo vehementive motu corporibus, vel totis, vel particulis, quæ justo plus laborârunt, obortos; unde *Acopa medicamenta*, quæ talem lassitudinem tollunt; 7. de comp. medic. per gen. cap. 11. Triplex in universum omnis lassitudo est, *ἐλαχίστης, τοιῶδης, φλεβιγνώδης*. In ulcerosâ lassitudine ulceris sensus, cum movetur, se exhibet: in inflammatoriâ, inflammationis: intensivâ, incendi tendique sibi videntur qui laborant. Ulcerosa quidem oritur ab excrementorum tenuium copiâ & acrimoniâ, quos ipsa exercitatio nimia, & celeres ac multi motus pariunt, eo excremento, quod crassius erat, fuso & attenuato, nec tamen toto expulso, aut adipe mollive carne liquatâ. Nec verò solus exercitationis excessus eam gignit, sed sponte etiam aliquando provenit, & maximè in ea incidit corpora; quæ & mali succi sunt, & excrementis abundant. Succedit verò & recentibus cruditatibus. Tensiva verò à nullo quidem excremento gignitur, de quo magno pere sit curandum, sed residet in musculis & nervis ex nimia tensione, quàm exercitando admiserunt, affectus quidam effectricis causæ potestatem testificans. Accidit namque in vehementi tensione omnes musculorum fibras contendit, non tamen similiter omnes lassari; sed eas maximè quæ per longitudinem tensionis por-

riguntur. Quippe quæ obliquiores quodammodo jacent, minùs in directum aguntur; quare his nullum instat periculum. In iis verò quæ immoderatiùs sunt extentæ, ita ut parùm à rumpendo absint, relinquitur affectio quædam similis ei, quæ inter agendum fiebat. Quippe tendi adhuc videntur, cùm tamen nullâ jam tensione urgeantur. Tertia autem lassitudinis differentia, quæ inflammatoria, seu inflammationi similis dicitur, in quâ nimirum ceu contusas aut phlegmone obfensas partes sentimus, tum maximè solet incidere, cum muscoli nimium exaltafacti attraxere quippiam ex circumfusis sibi excrementis. Ex vehementissimis nascitur motibus, solaque supra naturalem habitum musculos attollit, ita ut phlegmone persimilis sit affectio. Itaque & levitatu offenduntur, & calidiores apparent. Dolent verò etiam, si ipsi per se moveri conentur. Incidit hæc lassitudo iis plurimum, qui assue in exercitationibus non sunt: Nam exercitati assuetis raro incidit, etiam ex vehementissimis, plurimisque motibus. Illud autem huic uni præter cæteras commemoratas egregiè inest, nempe major quàm pro naturali habitu tumor, nec doloris ipse sensus idem in hâc atque in tensivâ lassitudine habetur. Quippe in illâ tendi, in hâc contusos esse usque ad ossa nervos putant, qui ipsâ laborant. Quare in his saltem proprium à reliquis duabus discrimen habet, nec est composita tantùm. Præter tres has proprias lassitudinis differentias alia est, quæ ceu lassitudo sit, nonnullis imponit. Hæc incidit, cùm supra justum muscoli siccantur, ita ut squalens contractumque corpus appareat, atque ad motus quodammodo pigrum, non tamen ei vel ulceris, vel tensionis, vel phlegmones sensus inest: sed nec horrorem ullum doloremve, nec pigritiam ad motus ei similem infert, quam lassitudines invehunt, sed gracilitatem tantum ariditatemque facit. Hæ quidem sunt lassitudinis simplices quatuor differentiæ ab immodicis

modicis motibus genitæ, quibus aliæ totidem respondent spontè venientes quas *αὐλομαίτες κήρες* Hippocrates appellavit, & dixit morborum esse prænuncias. Ut enim quæ immodicas exercitationes lassitudo excipit, sanorum symptomæ est: ita quæ sine his consistit, morbosum. Ac lassitudo quidem ulcerosa spontanea, eadem prorsus est cum eâ quæ exercitationi supervenit, sive ipsum affectum, sive ejus symptomata spectemus, causâ tantum differt. Hujus enim externa, illius interna causa est, acrimonia scilicet tenuis & calidi humoris corpus erodentis, stimulantis ac pungentis, qui imprudentibus nobis in corpore succrevit. Tensura verò, quoties suâ sponte incidit, plethoris supervenit. Tertia verò, quæ phlegmones sensum affert, ex ambobus oritur, tum nimia succi boni abundantia, tum acri illo & vitioso succo, non utique in venis cum bono sanguine misto, sed ab his translato, atque in carnibus & ad cutem solo hærente.

Copula, seu *Ligamentum*, *Σύνδεσμος*, terminus musculi est, sensu omni carens, durior & crassior *Nervo* & *Tendone*, usum eum, quem vel nomine ipso præ se fert, exhibens: differt à *Nervo* & *Tendone*, quod *Nervus* à *Cerebro*, vel *spinali medullâ* exorsus, sensum, aut motum membris inducit: *Tendo* verò finis musculi nervosus est, ex *Copulâ* & *Nervo* procreatus, 1. de placit. cap. 9. quam quidam *Nervum* nuncupant, com. 1. in 6. de morb. vulg. 2. vide *Nervus*.

Cor, *Καρδιά*, est viscus, carne compactâ, durâ, fibrosâ, cavâ constans, principium vitalis facultatis: sunt qui Musculum esse definiunt, verùm & minùs rubet quàm Musculus & longè durius, spissius, solidiusque est, multòque aliter fibris intertextum; fibris namque validis, & rectis, caro ejus circumfusa est, (unde *Parenchyma*, nomine quoque aliis visceribus communi appellatur,) à basi ipsius in mucronem tendentibus. Habet præterea & transversas, in eas ad angu-

lum rectum incidentes, & obliquas earum medias. Ac rectis quidem per diastolas è venâ cavâ sanguinem per arteriam venosam attrahit: transversis autem per Systolas in venam arteriosam, & arteriam magnam expellit, fuliginosumque pariter excrementum in arteriam venosam: obliquis verò per quietes inter Diastolen Systolenque medias sanguine ex venâ cavâ in ventricululum dextrum, & spiritu ex arteriâ venosâ in sinistrum attracto retentoque perfruitur. Sunt namque cordi duo ventriculi seu sinus, *κρηλίας* Græcis dicti, carnis ipsius portione mediâ seu Diaphragmate quodam distincti. Dexter multo amplior est, carne & parciore & molliore circumseptus: Sinister verò multo angustior, ut qui carne tum largiore, tum densiore contineatur. Utrique autem sua est auris nervosa, cava, ad ora vasorum materias in cor immittentium affixa, in quibus veluti in penu quodam sanguis & aër recondita sunt: has Græci *ἄραι* & *ὕμφαις ἀποειδεις* appellant. Habet enim uterque sua vasa; dexter quidem venam, tum cavam, tum arteriosam; sinister autem arteriam tam magnam quàm venosam, in quorum vasorum orificiis certæ quædam sunt membranarum epiphyses, quarum aliæ foris ortæ, inuorsum feruntur, (cujusmodi tres habentur in venæ cavæ orificio, duæ autem in arteriâ venosâ, omnes inæquales & veluti laceræ) aëri atque sanguini in cor immittendo destinatæ: aliæ verò ab internis sedibus foras vergunt, tres quidem in magnæ arteriæ osculo, & totidem in venâ arteriosâ sitæ inter se æquales, per quas sanguis tum crassior ex dextro sinu in pulmones per venam arteriosam, tum spirituosus ex sinistro in magnam arteriam emittitur. Omnium autem orificiorum quæ in cor dehiscunt, maximum est arteriæ magnæ, quod ut juvenibus cartilagosum est, ita natu grandioribus, præsertimque senibus, osseum. Cordi porrò sua est tunica, nervulum à sexto pari aut recurrente sinistro sortita.

Venam

Venam etiam à venâ cavâ habet, antequam ea in dextrum ventriculum subeat, coronæ modo (σφαιραία ob id dicitur) circa cordis basim implexam, & ramulis postea plurimis in cordis partem extimam distributam: duas item arteriolas inæquales ab aortâ sub membranarum epiphyfis productas, & ut vena coronaria variè per summum viscus dispersas. Interna namque ejus caro à sanguine in ventriculis contento, abundè nutritur & temperatur. Est autem cordis figura pyramidata, è lato in acutum tendens. Arteriarum, & caloris nativi, quo animal regitur, ac vita continetur, quasi fons & domicilium, in medio omnino Thorace situm est, præsertim suâ basi, quàm caput ejus nominant. Ea vis cordi insita à Medicis facultas vitalis nuncupatur, 6. de usu part. & 7. de anat. adm. Vocant adhuc & *Cor*, Veteres omnes, *Os ventriculi*, propter affinitatem maximam, quæ illi est cum Corde, & mutuum consensum; ut ostendit Galenus, 2. de placit. & 5. loc. aff. 6.

Coracoeides, vide *Ancyroeides*, & *Acromion*.

Coryphe, vide *Vertex*.

Cornea, sive *Corniformis*, (Κερατοειδής ἡ τῶν ὀφθαλμῶν) oculi tunica est, tenuis, dura, & densa, quæ à durâ cerebri meninge proficiscitur, & tenuem oculi tunicam choroeidem in orbem amplectitur, quæ & *Ceratocides* dicitur, 10. de usu part. cap. 3. & *Cærulea*: estque tunica secunda oculi, hoc est, proximè subjecta adnatæ tunicæ, quam ἰσπίτι φωνήται appellant. Prætenditur humori crySTALLINO veluti operimentum & propugnaculum adversus ea quæ extrinsecus possunt accidere. Ideoque non modò densam, sed etiam prætenuem, albam & pellucidam fieri oportuit, ne ullo pacto visionem humori crySTALLINO (quod primum est visus instrumentum) prætensa impediret. Itaque non aliter quàm cornu prætenue, & quàm accuratissimè derasum condita, & humorem eum tuetur, & splendorem ni-

hilominus transmittit. Græci *Κεραλοειδής* appellantur ; sive propter firmitatem, sive quod per eam, qui illi adjacet internus humor, tanquam per cornu tranfluat, sive quod cornus instar veluti in laminas dissolvatur, ut scribit Rufus Ephesius. Pluribus enim ceu corticibus constare dicitur à Galeno, lib. de oculis. Ut autem illa sic composita aptissima est ad visionem, ita cum ejus pars, quæ pupillæ antestat, crassior, aut spissior, aut humidior est facta, visionem impedit ; similiter si colorem mutavit ; nam crassior & spissior visus hebetudinem creat : humidior non eam tantum, sed etiam ut quasi per caliginem vel nebulam, vel halitum quempiam, vel fumum cernatur, efficit : Mutato autem ejus colore, ut per regium morbum contingit, pronaturâ coloris error in visu respondet. Rugatur & ipsa iis, qui ad extremum senium pervenerunt ; tum propter senectæ imbecillitatem, tum propter spiritus superne influentis penuriam. Eoque fit ut ii, servatâ etiam pupillæ magnitudine, imbecillius, aut nullo etiam modo videant. vide *Cerulea*, & *Ceratoides*.

Cornicularis processus, vide *Ancyroides*.

Corniformis, vide *Cornea*, & *Ceratoides*.

Cornua, *Κέρατα*, numerantur inter affectus præter naturam ; sunt autem duæ eminentiæ osseæ, quæ prope tempora nascuntur ; Dicuntur & *Dionysisci*, *Διονυσίκοι* ; sunt & cornua vulvæ, sive sinus, duo processus insignes, à lateribus vulvæ, ad utraque ilia, quos alii vocant *Cirros*, libr. de vulvæ diff. cap. 3. vide *Apices matricis*.

Corona oculi, vide *Iris*, & *Stephanos*, *Ἰεῖς*, *Στεφάνη*.

Coronale os, ut *Coronalis sutura*, *Στεφανοειδὴς ραφή*, *Στεφανοειδῶς ὄσθον*, sunt sutura anterior Cranii ab uno temporum osse ad alterum transversim perveniens ; sic etiam *Os frontis*, *Coronale* dicitur, quoniam eâ capitis parte, ubi id ipsum consistit, Coronæ gestari soleant, vel quod in orbem frontem cingant, 9. de usu part. 2.

de

de offibus, cap. 1. & 6. de anat. adm. cap. 1. Inde & *Coronalis vena*, Σπφανιαία φλέψ, propago est, veniens à magno trunco venæ cavæ sursum ascendens, cingens cordis basim in modum Coronæ, eidemque alimentum advehens. Ea quidem magnâ ex parte simplex est, interdum tamen gemina apparet. Distribuitur autem in partem cordis externam. Est & alia venæ cavæ propago, quæ *Coronalis stomachica*, Σπφανιαία στομαχική appellatur, quæ à ramo splenico venæ cavæ proficiscitur, & ad stomachum effertur, ibique bipartito ramo majore, ceu Coronâ, stomachum totum cingit; ramulis sursum ad Æsophagi finem, & deorsum in ventriculum demittis; minore ad piloron descendit, ramulis obiter ante & post distributis. Quemadmodum autem à venâ cavâ, Coronalis hæc vena proficiscitur; sic à magnâ arteriâ statim, ubi à corde orta est, arteriæ duæ coronariæ prodeunt, major sub valvulâ dextrâ, minor sub posticâ, quæ in cordis superficiem, & ejus partem crassiorem, perinde ac venæ, distribuuntur, 7. de anat. adm.

Corona, sive *Coronon*, Κορώνη ἢ Κόρωνον, est extremum ossis, quod in mucronem definit, lib. de offib. in proœmio, unde omnes Apophyses rotundas appellant *Coronas*: sic autem dicitur, quia τὸ Κορώνης, hoc est, cornicis rostro similis sit: quæ autem Apophysis in caput crassum & rotundum definit. non Κορώνη, sed αἰνυχήν nominatur, 2. de usu part. cap. 14.

Corporalis vena, vide *Communē*.

Corrugatio pupillæ, vide *Tabes oculi*.

Coryza gravido, Κόρυζα, tenuis & incoctus humor aquens est, qui per nares iecernitur, quasi gravedinam dixeris; hic cerebri morbus est, præsertim verò priorum ejus ventriculorum: sunt enim eo humore repleti pleni que: talis defluxio, cum per palatum fit, dicitur *Catarrhus*, 2. progn. 49. Est autem hic humor; non qui propriè ὄρος, sive *Cruentus* dicitur, sed qui

ἀπείθε, hoc est, *Liquidus & Tenuis*. Celsus autem author est, & *destillationem, & gravedinem*, κρυζας Hippocratem appellasse. Verum tamen non locorum modo, qui ad nares habentur, obstructio fit, sed etiam tum spiritui ipsi, qui in ventriculis est, tum cerebro quod hos continet, intemperies quædam accedit, qualis ab obstructione solet contingere. Causa ejus est Solis æstus, vini potus largior, balnea calidiora, perfusio capitis ex aquâ calidâ, maximè si caput calidius existat, & cibus in ventre incoctus manens, neque per infernâ descendens: his enim caput humorem superfluum colligit & repletur: Sed immodicè refrigeratum Cerebrum Coryzam creat. Sic enim caloris penuria malè concoquit alimentum, patiturque idem quod ventriculus diarrhæâ laborans. Quod enim in ventre diarrhæa est ex malâ concoctione, talis in Cerebro est Catharrhus & Coryza. *Catharrhum* appellamus, cùm quod supervacuum est in Cerebro, in os diffluit; *Coryzam*, cùm in nares; *Bronchos* autem, sive raucitas Catharrhis supervenit, faucibus scilicet humore imbutis; quod si in Gargulionem fluxio procumbit, quam ex similitudine Græci *Staphylen*, id est, *Acinum*, vocant, in eâ gignit, aut aliàs eam in *tumorem* attollit; at si Glandulas, *Antiadas*; si in eas, quæ iis proxima sunt, *Paristhmia*, 3. de symptom. caus. cap. 4.

Costa extrema est, non parva illa reverà spuria, quæ ab aliis discedit, & carnosæ parti septi transversæ obducta est, sed ipsi proxima, cui manifesta jam membrana tenuis intèrs subtenditur, ei continua, quæ omnes costas subcingit, 5. de anat. adm. cap. 3.

Costæ, ossa pectoris sunt, quæ à collò toto ad ilia usque ex anteriore parte, ad utrumque latus protenduntur, libr. Introd. capit. 10. & 3. de articul. 37. Duodecim ut plurimum numero sunt; ex quibus superiores septem simpliciter κλύραϊ dicuntur; quinque verò

verò reliquæ costæ inferiores ῥῆται dicuntur, hoc est, *spuria*, & *illegitimæ*, quia imperfectæ sunt.

Cotyle, Κοτυλη, vide *Articulus*, & *Acetabulum*.

Cotyledones, Κοτυληδόνες, vide *Acetabulum*.

Coxa, quæ & *Ischion*, magnum femoris ossis caput est, Græcè ἰσχίον, id est, *Coxa*, appellatur, veluti cavitatis ejus, *Acetabulum* dicitur, 2. de fract. 70. unde affectus sit, qui *Ischias* & *Coxendix* appellatur; inde *Ischiadici*, & *Coxarii*, id est, *Coxæ* morbo laborantes, 7. de compos. medic. per gener. cap. 16. *Ischion* aliquando significat ligamentum ipsum, quo Femur *Coxendicis* *Acetabulo* colligatur; interdum verò ipsum articulum; sed & *Ischia*, ἰσχία, dicuntur à quibusdam, partes carnosæ ex utroque sacri ossis latere, (quæ & *ακκία* Græcis, à Latinis *Clunes* appellantur.) *Os* autem *Coxendicis*, est apophysis ossis sacri, ad *Coxendicis* *acetabulum* undique pertinens. *Os* enim *sacrum*, quâ parte femoris caput ei inseritur, *Ischion* vocatum est.

Cranium, *Calva*, *Calvaria*, κρανίον, est os capitis crassum, rarum, rotundum, ossibus septem compactum, futurisque veris tribus, coronali, lambdoeidea, & sagittali, distinctum, *Cerebrum* continens, atque utramque meningem ambiens, quod quasi κρανίον, id est, *Calva*, cerebro adiaceat, sic dictum, 8. de usu part. cap. 9. Crassitudo quidem illi magna est, ut validum sit, nec obnoxium externis injuriis: solidum verò esse non expediebat, tum ne justo gravius evaderet, tum ne ineptum esset transmittendis cerebri excrementis: itaque rarum & cavernosum esse oportuit. Idem verò, si rectè à naturâ conformatum est, rotundum quidem est, ac sphaeræ simile, ita tamen ut sphaeram non omnibus numeris æquet. Siquidem oblongum est, & à lateribus quidem utrimque parùm depressum: anteriore autem ac posteriore parte parumper extuberans & gibbosum, inferiore autem planum.

Crassis, Græcè Κρασίς & Κρήσις, temperiem significat, 1. de natur. hum. 12.

Crassa membrana, vide *Membrana dura*.

Crassa vena, id est, *humeralis*, 1. de artic. 53.

Crassus pulsus, vide *Gracilis*.

Crea, vide *Tibia*.

Creber pulsus est, cujus intermediae quietis est breve tempus; rarus, cum longum; 4. de puls. ad Tyron. cap. 4.

Cremasteres, Κρεμαστήρες sunt musculi duo, utrimque scilicet unus, à quibus testes sursum trahuntur. Eorum uterque gracilis est & longus, & cum vasis spermaticis à musculis hypogastrii descendit ad ipsos testes, eos relevans: Contrariis carent musculis, qui contrarium motum efficiant: nullus enim est, qui testes ad inferiora reveilat, quod satis suâ gravitate impetant, ægris præsertim & senibus.

Cremor idem est ac *Chymus*, χυμός, 3. de natur. fac. capit. 4.

Cremor ptisanæ est, ubi à decoctione quis Ptisanam colaverit, deinde cremorem à decocti parte aquosâ separaverit, 1. acut. 26.

Cricoides cartilago, est *Laryngis cartilago*, basim annuli figuram repræsentantem efficiens; Tribus enim cartilaginibus constat Larynx, quarum prima maxima ex internis partibus collocatur, cujus convexum extrâ prominens, *Pomum Adami* vocatur, concavum intus, quæ dimidium totius capacitatis laryngis comprehendit, ad formam scuti, à quo Anatomici *Thyreoidem*, id est, *scutiformem*; alii, *Peltalem*, quod *Pelta* formam agat, nominant: posterior, quæ basim *Cricoidem*, id est, *Annuli figuram imitantem* efficit, postremæ ipsius asperæ arteriæ cartilagini, figuræ literam imitanti, incumbit; Scutiformi verò in priori sui ipsius parte subjacet, (quæ & *Cricoides*, *Cymbalari*, & *Cooperatoria* dicitur.) Reliqua ab his *Cartilago*,

lago, quæ tùm positione, tùm magnitudine tertia est, in supremâ Cricoeidis, (quæ & *innominata* dicitur) Cartilaginis parte sita est, gutturniis, infundibulisque, quas *Arytænes* vocant, similis; unde & *Arytænoïdes* dicitur. Quæ autem à radice linguæ exoritur, quam *Epiglottida*, quasi *Superlingulam* dixeris, non est *Bronchii* propria, lib. de vocal. inst. diff. cap. 4. & 7. de usu part. cap. 11. & libr. de anat. viv. κεῖξω annulum & circulum significat. Unde κεῖξω & ἐκκεῖξω, quod est, annulis trajicio, infibulo, aut fibulæ modo illigo & pernecto. Hippoc.

Crimnoïdes *urina*, Κεῖνωδης, cujus sedimenta *crimnoïdea* sunt, id est, quæ speciem furfuris, vel spumæ referunt, significantque sanguinis cremationem, si rubea sedimenta sunt; vel solidorum nimiam liquationem, si alba; lib. de urinis, cap. 29. itaque omnis hujusmodi hypostasis mala est, ut scribitur in prognost. Nam si per exitiales morbos inciderit, brevi futuram mortem significat: si verò in morbis non mortiferis apparuerit, morbi longitudinem portendit, aphor. 31. libr. 7. Sed plurimi quidem per ejusmodi morbos citò pereunt, aut si evadant, diutissime ægrotant. vide *Hypostasis*.

Crisis, *Judicium*, sive *Judicatio*. Κρίσις apud aliquos est subita in morbo in melius pejusve, ad vitam aut mortem, mutatio; apud alios, est ea, quæ antecedit judicium, humorum agitatio; apud alios, integra totius morbi solutio; apud alios, illa tantùm morbi solutio, quæ ad bonum fit, 1. de cris. capit. 1. Sed ea, quæ repente fit, per excellentiam *Crisis* dicitur, & à naturâ, ea, quæ præter naturam sunt, superante, exquisitè perficitur, 3. de cris. cap. 1. *Judicatio* per morbos, de foro translatitiâ appellatione dicta est, significans, præcipitem in morbo mutationem, cum quâdam evidenti evacuatione, vel abscessu, quæ quadriariam existit; aut enim statim vindicantur à morbis,

bis, aut magnam obtinent in melius mutationem, aut statim moriuntur, aut multò deteriores evadunt. Itaque duas primas iudicationes bonas appellant, proximas duas magnâ ex parte cum adjectione, malam, aut pravam iudicationem, quandoque verò sine adjectione simpliciter sic vocant, 3. prognost. 1. Utitur item Hippocrat. *Crisi* pro λύσι, id est, solutione morbi, ut in prognost. optimam eam dicit esse urinam, in quâ per totum morbi curriculum, donec ipse iudicatus sit, subsidet album, læve, & æquale. Neque enim aliter κρείεαξ illic interpretatur Galenus, quam λύεαξ, hoc est, *solvi*: ut nec aliis plerisque locis cum κρείεαξ in luxationibus usurpat. Unde Cor. Celsus pleraque ex Hippocrate in Latinum convertens, κρείεαξ nunquam aliter vertit, quàm *solvi* & *finiri morbum*. Eodem etiam modo Ephemeræ & Hæcticæ febres dicuntur iudicari per abusionem, ut scribit Galen. lib. 2. de cris. quòd & sine magnâ perturbatione & minimè subita permutatione finiuntur. Tertia adhuc est ejusdem κρείεως significatio, denotans motum vehementem naturæ ad cuiuslibet rei molestæ depulsionem: & hæc quidem generalis est, secundum quam non modò morbi, sed & conceptiones, & abortiones, & partus, & omninò quæcunque magno conatu naturæ indigent, dicuntur iudicari, & per *Crisin* solvi. libr. de symptom. part.

Crisis, ἄσημα, quæ à nullo dierum indicantium, aut signo in illis apparere solito, prædemonstrata fuerit indicata, 3. de cris. 10. Α' σήμας citra ullam iudicationis significationem, citra rationem, significat Hippocrates, ἀκρίτως, ἀλόγως, aut ἀρρητὸς λόγως, & in iudicationis ratione iis quæ temerè aut præter rationem contingunt, attribuitur: *Periculosa*, quæ cum gravibus symptomatis accidit; *Infida*, seu *incerta*, cum morbi recidiva contingit; *Obscura*, quæ citrà excretionem, vel abscessum evidentem evenit; *Absoluta*,
crisis

crisis autem est, quæ in morbo nihil facit reliqui, 1. die. de cr. cap. 2.

Crisis imperfecta, quæ non omninò à morbo liberat, 3. de cris. 7. sed ex morbo quippiam relinquit, 1. die. de cr. capit. 2. Κρίσις etiam sumitur aliquando apud Hippoc. pro ipsâ accessione, ut aphor. 1. lib. 1. sicut Galen. & Philotheus in explicatione ejus loci scripserunt. A quibusdam vocatur etiam *medium spinæ foramen*, quo omnes spinæ articuli sibi junguntur, & spinæ medulla à cerebro descendit: magis usitato nomine *σπλήν* dicta. Julius Pollux id spatium inter scapulas cavum, quod secundum longitudinem ad lumbos porrigitur, *κρίσιον* nuncupari scribit, fortè quod dextram partem à sinistra *Δξκρίσιον*, hoc est, discernit, & determinat.

Crisis magna signa, id est, *decernentia*, & *judicantia*, 1. aphor. 12. Κρίσιμον, duobus modis accipitur apud Hippocratem, ut lignum, & ut causa per se τὴ κρίσις. Signum quidem id dicitur, quod futuram crism prænunciat. Eorum duplex est differentia: alia signa tantum sunt; alia, non modò signorum, sed causarum etiam rationem habent. Signa tantum sunt colli dolor, temporum gravitas, tenebræ oculis obversantes, vertigines, capitis dolores, lacrymæ invito abortæ, facies & oculi rubentes, labiorum motus, vigilia, somnus gravis, asthma, dyspnæa, præcordiorum retractio, stomachi fastidium, nausea, æstus, sitis ingens, rigor, cardialgia, molestus decubitus, lethargus, delirium, vociferatio. Signa verò & causæ sunt vomitus, excrementa alvi, copia urinæ, sudores, sanguinis eruptiones, parotides, & abscessus, quos *δυσσκημματα* vocant. Nam si quædam ex iis die *θεωρητικὰ* apparuerint, eademque proximo die critico graviora magisque evidentiæ sint, non est dubium eodem die futuram esse crism. Qualis verò futura sit ex aliis notis petendum, tum à iis quæ concoctionem cruditatemque significant.

tum

tum aliis quibusdam incertis & ambiguis quidem, sed magnam tamen vim habentibus, qualia sunt mente conitare, bene se habere ad ea quæ offeruntur, faciliè respirare, faciliè ferre morbum, pulsus bonus, facies sanis simillima, decens accubitus, totius corporis æqualitas, & alia, de quibus Hippocrates in prognost. Nam pro horum signorum viribus illa superiora bonam malamve crism, & perfectam vel imperfectam fore ostendent. *κρίσιμος* autem ut causa dicitur omnis vacuatio, & abscessus, per quem crisis ipsa perficitur, ut vacuatio per alvum, per hæmorrhoidas, per vomitiones, per sputa, per *αιμορροαιαν*, per sudores. Omnes præterea abscessuum differentia post aures, in alas, in inguina, in articulos, in cutem (est enim quidem icterus criticus) & in alias omnes corporis partes. Hæc quamvis *κρίσιμα* ut causæ propriè dicantur, signorum tamen etiam rationem quandam habent, ut paulò ante dictum.

Crisis, *κρίσις*, id est, *Hordeum*, sive *Hordeolum*, sive *Posthia*, hoc est, *Præputiolum*, est tuberculum parvum, oblongum, palpebræ cilio, quâ pili sunt, adnascens. Externum est, & foris prominet, atque in eo, sicut *Cellius* ait, tunica quiddam quod difficulter maturescit, comprehensum est. Ex quo patet plurimum pituitæ in eo contineri, vel simplicis ustæque, vel cum alio humore mistæ. Sic dicitur à similitudine *Hordei*, quod vulgò notum est, culmo tritici fragiliore minorique, sed octonis geniculato articulis, simplici in stipulâ folio, & eo quidem scabro latoque, grana ferè nuda, longiore capillamento, mordaci aristâ striatim spicantur, radice frequenti, comâ fibratâ refrigerat, siccat, extergit. Ex eo saluberrima illa ptisana, & tot laudibus ab Hippocrate celebrata conficitur, refrigerandi detergendi que facultate insignis; unde & *κρίσιον ὕδωρ*, aqua hordei, quam in vehementi siti propinat, *Hippocrat. libr. de rat. vict. in morb. acut. de remed.*

remed. part. facult. cap. 10. vide *Hordeolum*, *Pofthia*, *Chalazia*.

Crotaphitæ, *κροταφίται*, id est, *temporales muscoli*, quæ maxillam inferiorem movent, & sursum trahunt, libr. de muscul. diff. cap. 6. *κροταφοί*, tempora, sunt ossa duo cranii, utrinque singula ad aures sita, trilatera, parte superiore futuris *λεπιδειδῆσι*, posteriore laterum & *λαμβδειδῆσι* additamentis, anteriore futura quæ cranio & ossi *σφηνοειδῆσι* communis est, terminata. Sunt autem omnium cranii ossium infirmissima, tum quod tenuissima sint, tum quod pertusa meatu auditorio, & cavata partim ad genæ supernæ diarthrosim, partim ad venæ jugularis ramos intus & foris excipiendos: Non sunt verò simplicia, sed multiformia: Et omnia hæc ossa musculus à totâ temporum cavitate exoriens, contegit, innixus ossi jugali, quo solo à cerebro ipsiusque membranis dirimitur. Est autem ille valde sensibilis, ut qui oblaesus convulsiones & stuporem indicat. Motus autem duos habet: homini namque firmanti dentes, & os claudenti atque contrahenti tenditur, hianti verò lexatur, A partis nomine cui incumbit, *κροταφίτης* dicitur; vide *Manducatorii*.

Cruda urina, vide *Aquosa*.

Cruditas, *ἀμύτης*, est, cum Ventriculus, vel proprio morbo, vel vitiosis humoribus in ipso accumulatis, vel pravâ, alimentorum qualitate, ut nidorosâ, acidâ, fœtore aut putredini, aut corruptioni obnoxia, aut ex præparationis modo, ad hujusmodi aliquam dispositionem deductâ, cibos non amplectitur, sed in ipso corrumpi eosdem sinit. Differt ab *incoctione*, quæ est rerum, quæ non possunt concoqui, ut acinorum, & omnium, quæ omninò integra & immutata dejiciuntur, 1. de loc. aff. cap. 3. Provenit ob defectum caloris nativi, aut hujus quod in fructu coqui debet immensam copiam. Sed ut Arist. ait, veluti ἡ πίπυρις, matu-

maturatio, sic etiam ἡ ὠμόςτις multipliciter dicitur? Nam & alvi excrementa, & urinæ & catharrhi, ὠμοί dicuntur, quod à proprio calore non vincantur, neque consistant. Sed & testa, & fictile etiam dicuntur cruda, quod ab externo calore non sint evicta.

Crudus humor, ὠμός χυμός est, cùm alimentum suam naturam, in ventriculo, hepate, & intestinis, quàm diutissimè servat, nullâ alteratione ex particulâ, quæ ad ipsum concoquendum est destinata, susceptâ; vel, cùm transmutatio fit, sed in peregrinam qualitatem, s. de compos. med. loc. cap. 6. *Humor crudus*, pituita crassior est, ac minùs flatulenta, qualis in urinis subsidet, iis præsertim, quæ ex edacitate sedimentum multum fabaceæ, pulticulæ simile obtinent: quin & corporibus iis, quæ ab exercitatione abstinuere, cibis verò quam plurimis, ac balneis post sumptos cibos utebantur; sæpè ejusmodi humor confertim per alvum descendit, sed & unâ cum hoc humore, perinde ac cum pituitâ, decolor quædam in toto corpore subest albedo, qui crudus humor inappetentes homines efficit, lib. de mul. cap. 11. ὠμός dicitur propriè in fructibus: per metaphoram tamen non modò fructus, sed cibi, humores & morbi à Medicis ὠμοί appellantur. Cibus ὠμός, id est, *Crudus* dicitur, qui licèt in suo genere perfectus sit, nullam tamen ab externo calore mutationem alterationemve perpessus est, ut cùm carnem vel Perdiciis, vel Galli, vel aliam etiam optimam crudam vocamus, quæ nondum assa sit vel elixa. Aliter verò crudum cibum dicimus, qui quamvis optimè ab externo calore alteratus coctusque sit, à nostro tamen calore difficillimè concoqui potest, sed humores omnino crudos generat. Morbus autem ipse *Crudus* nominatur, quamdiu videlicet noxius humor resistit naturæ conanti ipsum mitigare, & in meliorem statum reducere.

Crura, à *currendo*, (quod crurum ministerio curramus)

mus) κνήμῃ καὶ σκέλῃ. dicuntur extremæ corporis partes, quæ thoracem medium, & imum ventrem prætergrediuntur; ut, quicquid prominet ultra os sacrum, & carnosos musculos ibi subiectos infernè, usque ad pedes; id Crura dicantur. Dividit hæc Galenus in partes tres, εἰς μῆρόν τε, καὶ κνήμην, καὶ πόδα. Κνήμῃ etiam dicuntur Tibiæ in rotâ, à similitudine Tibiæ in animantibus, libr. Introd. capit. 10.

Cryforchis, Κρυσορχεῖς, est testiculi, aut testiculorum occultatio, vel recessio, libr. finit.

Crystallinus humor, κρυσταλλοειδὲς ὕγρον, & *crystalloides*, (qui *glacialis* adhuc dicitur, quod concretam glaciem seu crystallum imitetur, 7. de placit. cap. 5.) est humor albus, splendidus, lucidus, non omninò rotundus, sed aliquantulum planus, in medio oculorum situs; (estque ejus veluti centrum, propter dignitatem & præcipuum usum) in quo fit visio, primumque videnti instrumentum, qui per Diadosin alimenti, id est, transumptionem (non per venam quidem, quæ nulla inest) vitreo humore nutritur. Cui adhæret vitreus oculi humor, qui & *Hylœides* dicitur, quique quantò crassior & albior est sanguine, tantò à crystallino humore, humiditate, atque albedine superatur; subest huic *Albugineus*, albo ovi similis, quem *Hydatœidem*, quod aquæ sit similis, vocant, 10. de usu part. cap. 1. lib. de ocul. cap. 2. & Introd. cap. 11. Crystallino humori ejusmodi est durities, ut per sectionem à cæteris oculi partibus solutus non defluat, sed instar molliusculæ ceræ per se consistat, suamque afferret figuram: Nec verò eò durior humor ullus in oculo continetur. Solus à coloribus alteratur, & in ejusmodi corpore omnes colores facillè citòque suscipiuntur & relucet; neque propter puritatem & coloris sinceritatem vitiantur, adulteranturque.

Crenis, κρενῖς, *Pecten*, Πέκτεν, *Cunnus*, Μυλῖβρις pudendi finnis, *Pilis decoratus*, appellatur: quæ Sinum ambiunt,

πρυμνομοῖα, id est, *labra*, & *ala* vocantur, 15. de usu part. cap. 3. Κτίνες dicuntur à quibusdam dentes quatuor primores acuti, qui & δίχαστες, τομειῖς, & γλαζινοὶ dicti. Sunt etiam qui κλίνας vocent partem manus externam, τὰ ἴνεασι oppositam, quam propterea alii ὀπισθίναρ, alii, ἀποκρίπτιον, alii, δῶρον appellant. Sunt & κλίνας θαλάσσιοι, *Pectines marini*; Plinius, *Pectuncul*os vocat.

Cubitus, (πῆχυς, ἀγκῶν, ἀρσῶ, ἐλέκρανον, ἀλένη) est os, quod inter *Humerum*, & *Carpum*, quod *brachiale* dicitur, situm est; ejusdemque partis os grandius. *Cubitus* item dicitur, qui alteri subest ossi, quod *Radius* nominant, lib. de ossibus, cap. 17. quem *Cubitum Pechyn*, id est, *Vlnam* dicunt, 2. de usu part. 2. Clarius; *Cubitus Pechys*, πῆχυς, seu *Vlna*, Arabibus, *Focile majus*, est ea pars totius *Brachii*, quæ supernè terminatur, quâ *Brachio* quidem continua est, per articulum, qui in curvaturâ cubiti est, cui innitimur: infernè autem, quâ *Carpo* manus extrema conjungitur, quo spatio, duo ossa recipiuntur, alterum magnum & rotundum, nominatum eodem nomine, quo pars, id est, *Cubitus*; alterum, quod *Cercii*, Arabibus, *Focile minus*, id est, *Radius*, appellatur, 2. de motu muscul. cap. 2. & 1. de fract. 18. sicut κνήμη, *Tibia*, & totam partem, & partis totius portionem significat. Est & πῆχυς mensuræ nomen, quâ rerum intervalla dimetimur. Est autem extensio à cubitu usque ad summum medium digitorum pedis unius & dimidii. Est igitur mensura digitorum quatuor & viginti: Latini, *Cubitum* etiam vocant. Ab eo derivantur, πηχυαῖον, ἡμιπηχυαῖον, διπηχυς, τριπηχυς, ἐξάπηχυς, quæ sæpè apud *Authores* occurrunt.

Cubiforme os, quod Κυβοειδὲς ὀστέον, sive *Os cubicum* dicitur, est os quod ab externis pedis partibus firmum in terrâ statuitur, externisque *Tarfi* partibus est locatum, & articulatur cavitati calcanei, ad finem adjacenti,

centi, 3. de usu part. 7. Est enim os unum, ex quatuor Tarsi ossibus, solum nomine donatum, cum reliqua tria careant nominibus; est autem os, ut reliqua Tarsi ossa, intus cavum, foris gibbum, cubo simile, quod latera sex habeat cubo communia, admodum inæqualia, & ferè aspera.

Cuculus, Coccyx, est os in imo sacri ossis positum, tribus propriis partibus constans, Sunt autem partes illæ ossicula, etiamsi Galenus ita non audeat appellare, propterea quod pueris adhuc sint cartilagine, quæ quamvis annorum spatiis ossæ evadant, in ambitu tamen & commissuris & sine adhuc cartilaginosa permanent, ut & Epiphyse omnes solent. Uniuntur autem inter se Symphyse, quamquam Coccygis tertium os, (quod proprio nomine & *αποθελιον* & *ὀρθον* & *ἔροπύχιον* appellatur) ut ossis sacri primum per læpè Synarthrosi jungatur, & in iis foramina intus ampliora, foris angustiora, ut in osse sacro, nisi quod ad Coccygis ossis secundi cum tertio commissuram, pro foraminibus futura tantum sit. E Coccyge tria nervorum paria prodeunt per ejus foramina, non lateralia, sed antica & postica: Quorum prima conjugatio ex eâ oritur parte, quâ Coccyx sacrum os attingit: secunda, ubi prima hujus ossis pars cum secundâ committitur: tertia, medio inter secundam & tertiam spatio.

Cucurbitulæ leves, quæ citra scarificationem adaptantur, 3. de loc. aff. cap. 4.

Cunei os, quod & *ὀστέον σφηνοειδές*, *Os cuneiforme*, *Os basilare*, & *Os palati*, appellant, medium inter superiora, & inferiora totius capitis ossa; de ossibus, cap. 1. Galenus scribit fuisse apud Veteres controversum ad quam pertineat partem, quod à nonnullis inter cranii, ab aliis inter genæ superioris ossa numeretur, quia inter utrumque est medium; vicit tamen eorum opinio, qui id cranio tribuunt. Est igitur unum ex ossibus cranii, quod in capitis basi collocatum inter ca-

pitis & genæ superioris ossa, velut σφήν, id est, *Cuneus*, adigitur, atque immittitur. Sic dicitur à *Cunei* formâ, vel potius usu, quòd omnibus suis partibus *Cunei* modo se insinuet inter ossa capitis omnia, & probe omnia genæ supernæ. Nam os occipitis λαμδεδίδς tangit, atque ab eo distinguitur futurâ communi, deinde longo tractu attingit ossa temporalia, & supra hæc angulum bregmatis, &c.

Cunnius, τὸ γυναικειον, *Pudendum muliebri*, inanitas ea est, quæ inter ossa pubis penetrat, extrinsecus pelliculam quandam habens, virorum præputio correspondentem, lib. de vulvæ, diff. cap. 2.

Curatoria, Θεραπευτική, medicinæ pars est, quæ tùm factum morbum tollit, tùm fieri occurrit, tùm eum qui imminet, aut futurus timetur, amolitur, & præcavet, (quòd est proprium αεσφυλακτικῆς, quæ hâc ratione sub Therapeuticam cadit.) Tres autem sunt partes ad curationem necessariæ, Therapeutices, Διγνητική, Φαρμακωδτική, χειρουργική, quarum prima victus rationem instituit; altera, medicamenta propinat; postrema, manum adjutricem admovet, de part. art. medic. cap. 1.

Curta, κλοδάματε, id est, *Mutila*, & *Curta*: id autem dicitur à Græcis *Coloboma*, quòd in labiis, aut narium alis, aut aure deficit: hujus generis sunt, & quas in majore angulo *Rhæadas* vocant, eo utique, vel impensius extenuato, minoreve facto, vel prorsus abolito. vide *Colobomata*.

Cuticula, vide *Cutiſ suprema*.

Cuticularis membrana, vide *Membrana dura*.

Cuticulosus musculus est, qui extrema sedis ora cuti commixtus obtinet, ut vel cuticulosus musculus, vel carnosa cutis dici possit, lib. de musc. diff. cap. 30.

Cutiſ suprema, Δερμὶς, & δέρμα appellatur Græcis, quasi *Corium* dixeris, quia excoriari potest. Est autem membrana omnium amplissima, partium subjèctorum

tegu-

tegumentum, munimentum, ornamentum. Quia membrana est, ex eo intelligitur simplicem esse, planam, tenuem, albam, nervosam, atque ob id sentientem. Siquidem per cutem dispersi nervi, dant illi sensum, verumtamen sentit tantum, non etiam motum habet voluntarium. Oritur ab extremitatibus vasorum per subjectam carnem disperforum: hæ namque dilatatae, conjunctæque in cutem degenerant: quo fit, ut à subjectâ carne sine summo dolore separari non possit. Ac quanquam ex carne, venulis, & alicubi arteriis composita sit, ex nervis tamen præcipuè conflatur, nec tamen nervi profus naturam retinet, sed inter nervum, carnemque quodammodo media est. Nec verò solùm omnium corporis partium, sed etiam universæ quæ generationi corruptionique subijcitur, substantiæ media est: quòd enim in duritiâ & mollitie, & in calore ac frigore similiter medium omnium particularum sortita sit, ex ejus quàm dixi substantiâ, maximè intelligitur. Est enim veluti sanguine præditus nervus, qui sit inter carnem & nervum quiddam planè medium, & iis ambobus secum mistis, conflatum. Est enim nervus durus, exsanguis, & frigidus: caro mollis, multi sanguinis, & calida: media inter utrumque est cutis, nec dura, & planè exsanguis ut nervus, nec mollis & sanguine abundans, ut caro. Est igitur cutis extremorum media calidi, frigidi, humidi, & sicci; præsertim autem manus, in qua tanquam temperatissima, perfecta tangendi potestas sita est. Cujus exterior pars, ab illius excremento producta, *Epidermis*, sive *summa cutis corporis*, sive *Cuticula* dicitur, & toti superextensa, sensuque destituta, aut certè hoc perquam obtuso pollens, quippe quæ sæpè citra dolorem facillè ab ea separatur; 2. de usu part. cap. 6. & 3. method. 4.

Cyboides, vide *Cubiforme*.

Cyclifci, sunt cava excisoria scalpra, 6. meth. 6.

Cyllum, Κυλλόν dicitur apud Hippocratem *Cruis vatum*, id est, in exteriorem partem luxatum, vel conversum, adeò ut Suræ processus, qui talum exterius complectitur, sine ullo stabilimento suspensus relinquatur, quamvis propriè mutilum, & imperfectum significet, ut scribit Galen. 3. de diebus criticis; ubi in eâ significatione mensem κυλλόν appellari inquit, qui diebus viginti novem constet; alios autem perfectos, qui triginta. Unde *Cylosim*, κύλωσις, distortionem cruris in exteriorem partem vocat Galenus, 4. de artic. Idem tamen com. 3. dicit, nonnullos de omni longorum membrorum distortionem κύλωσις intelligendam censere, generalèque ei tribuere significatum; alios verò eo nomine distortionem solùm intelligere, in quâ in interiorem partem membrum inclinatur.

Cyema, κύημα, foetus est, cùm nondum menses duos in utero absolverit, quo tempore *Embryon* dici nequit; sed *Cyema*, id est, *uteri gestatio*, & *conceptus*, & *genitura*, 1. de symptom. caus. cap. 7. Quanquam autem κύημα animalium propriè sit, in iis tamen quæ florent, præsertimque in brassicâ, tum à Græcis, tum à Latinis etiam usurpatur. *Cymata* enim in iis, quasi κύηματα vocarunt scaporum delicatiores tenerioresque coliculos, quos appetente verè in primâ florum germinatione, & in summâ stirpe hoc olus profert, discretis, verùm clausis adhuc, florum calicibus, quales quotannis videre licet, in quibus floris primum, mox seminis foetus clauditur. Theophr. à Græcis κύημα dici, scribit, in quo flos ad semen clauditur. Latini non tantùm *Cymata* neutro genere dicunt, sed etiam fœminino *Cymas*.

Cymbalaris, vide *Cricoeides*.

Cynanche, est inflammatio extra guttur existens, quæ & *Paracynanche* dicitur; si autem sit inflammatio adjacentium muscutorum faucibus adveniens, dicitur *Synanche*, vel *Parasynanche*, 4. aphor. 34. Propriè loquendo,

quando, *Angina* Græcis est *inflammatio*, quæ in gutture, & faucibus advenit; Hippocrates verò & alii Veteres, omnes passionés in iis locis advenientes, quas spirandi difficultas comitatur, *Anginæ* nomine vocant, nullo existente in pectore, vel pulmone vitio; quâ in re differt *Angina* à *Peripneumoniâ*, & *laterali morbo*, ex eo, quòd angustia sensus in gutture est, cunctis in *Anginæ* speciebus, suntque ejusdem (exquisitè loquendo) quatuor differentiæ: una, ubi fauces inflammantur; altera, ubi neque reliquæ oris partes, neque etiam externarum partium ulla inflammata videtur, æger tamen suffocationis periculum in gutture perferit; tertia, quando gutturis partes, tum externæ, tum internæ similiter inflammantur; quarta, ubi ad anteriorem regionem, cervicis vertebræ luxantur, & inde cavus apparet locus, doloremque quando tangitur, æger sentit. Recentiores Græci quidam, ut est Paulus, libr. 3. cap. 27. & nostræ ætatis Medici non pauci, inter *Cynanchen*, & *Synanchen*, inter *Paracynanchen*, & *Parasy-nanchen* discrimen faciunt, quòd tamen Galenus, l. 4. de loc. aff. cap. 5. & 3. prognost. 20. reprehendit. Inflammationem itaque, quæ in interioribus faucium musculis oritur, *Σωάσχιλω* nominant; eam verò, quæ in exterioribus eorundem musculis fit, *Παροσωάσχιλω*; Inflammationem item, quæ in interioribus musculis gutturis accidit, vocant *κρωάσχιλω*; eam autem, quæ in exterioribus ejusdem musculis oritur, *Παρακρωάσχιλω*. Est autem omnibus *Anginæ* differentiis communis deglutiendi difficultas, adeò ut potus sæpè per nares re-meet; vide *Angina*.

Cynodontes, vide *Canini dentes*.

Cyphosis, *Κύφωσις* *Gibbositas*, seu *Gibberositas*, vitiuna spinæ est, quod à casu, ictu, & tuberculis crudis & duris, anteriorem thoracis partem distendentibus, pulmonemque prementibus, aliquando contingit, ut docet Galen. eo aphor. quo scribit Hipp. *gibbos* ex asthma.

aut tussi factos, ante pubertatem mori; vide *Gibberositas*: Dicitur eadem, *Κύρτωσις*, nempe Spinae dor-
si distortio in posteriorem partem; hæc & *ὀπισθοκύ-
φωσις* dicitur, ut annotavit Galen. 8. de artic. Oppo-
sita huic Contorsio, dicitur *Lordosis*, *λόρδωσις*, spinae
vertebris in anteriorem partem converfis; vide *Lor-
dosis*.

Cyrtoſis, vide *Cyphosis*.

Cyrtoma, *Κύρτωμα*, *Tuberculum in Iliis*, appellavit
Hippocrates, & omnem tumorem præter naturam
generali significatione, quod & *Oedema* ab eodem ap-
pellari solet, 2. prognost. 25.

Cyſſaros, *Κύσσορος*, est ultimum intestinum in ordi-
ne, quod & *Rectum* dicitur, & Podex est, libr. quod
animal sit, id, cap. 5. vide *Rectum*.

Cystis, *κύστις*, *vesica*, est pars membranosa, urinam à
renibus excipiens, & foràs excernens, exanguis, ner-
vosa omninò, latissimè distendi, & arctissimè contrahi
idonea, ut reliqua omnia alba, & exanguia, nervis in-
signibus instructa; partim à ramo sextæ conjugatio-
nis, qui per costarum radices ad partes ventris infimi
tendit, partim ex infimâ spinali medullâ derivati: in
quam renes, tanquam in lagenam, urinam deponunt
per meatus *ὀυρητήρες* dictos, qui à renibus prodeun-
tes, obliquo itinere delati, inter ipsius tunicas, paulò
supra ipsius os, inseruntur; cujus vesicæ cervicem
musculus ambit, transversis constans fibris, quibus un-
dequaque constrictis, vesicam claudit, ne urina effluat.
Duabus constat tunicis, unâ propriâ & internâ villis
valdè intertextâ, intus rectis, foris transversis, mediis
inter hos obliquis; alterâ verò exteriore, ex perito-
næo pubis os intus vestiente ortâ. Præter nervos di-
ctos, etiam venæ & arteriæ inter vesicæ tunicas à colli
lateribus ad usque fundum sparsæ sunt, à ramo per fo-
ramen ossis pubis in crus descendente. Illæ sanguinem
& spiritum vesicæ subministrant, cum ipsa alioqui ex-
sanguis

sanguis sit. Urinam autem ubi continuerit, donec vel quantitate vel qualitate molesta sit, excernit: in foetu quidem quamdiu utero continetur per *ἔραρον* in cavitatem tunicae allantoidis, edito autem in lucem foras per *ἔρηθρον*.

Cystis choledochos, quæ & *vesica fellis*, & *vesica bilis* susceptiva, Græcè autem *κύστις χοληδόχος* dicitur, vesica est, in cavâ ipsius hepatis parte sita, inter venæ portæ & cavæ radices, bilem ex jecinore attrahens, quam rectis fibris trahit ex hepate, obliquis retinet, transversis verò expellit, quæ & ob id, *fellis folliculus* appellatur, 4. de usu part. cap. 12. & 2. de natur. fac. cap. 9. & 9. de anatom. adm. cap. 2. A collo enim suo stomachos habet duos, unum in hepar, inter venæ portæ & cavæ radices numerosis sulculis distributum, quibus bilem in se allicit: alterum verò rarò geminum, sæpiùs simplicem in Ecphysim delapsum, quo in ipsum & intestina bilem flavam expellit, eversa faciliè gemina membrana ejus osculum in Ecphysi claudente. Maximo illa hepatis lobo dimidia mergitur, reliquam simæ hepatis tunica tegit ad venæ portæ exitum, à quâ venulas duas, quas *κυστικὰς* quibusdam appellare placuit, & à vicinâ hepatis simæ arteriâ arteriolas in imum usque fundum admittit. Recipit verò etiã unâ portionem quandam nervi, qui à sextâ conjugatione per costarum radices dextrâ parte ad partes ventris infini pervenit.

D.

DACTYLIOS, ὁ περιεχτὴς καὶ ἡ ἕδρα, id est, *Po-
dex*, 1. de compos. med. loc. cap. 15. sunt quoque qui *rectum intestinum* eo nomine intelligant. *Δακτύλιοι* etiam ab Hippocrate aliquando dicitur, ὁ κύκλος καὶ τροχίσκος, hoc est, *Circulus*, *Pastillus*, sive *Orbicularis*, quo in medicinâ utimur: *δακτύλιοι* dicitur à quibusdam τὸ σκαμνῶσιον.

Darſis, id eſt, *excoriatio*, quâ cutis, à ſubjectis partibus ſcalpello deciditur, & ſeparatur, 3. de anatom. adm. cap. 2.

Dartos, una eſt è quatuor membranis, quæ teſtes involvunt: earum prima & intima, *Epididymū*; poſt eam, *Erythroſides*, id eſt, *vaginalis*; tertia, *Dartos*, carnoſa, *Erythroide* multò valentior & craſſior; quarta & extrema, *Scrotum* eſt, Introd. cap. 11. Mulierum autem teſtes, penitus in vulvâ latentes, unicâ tantùm tunicâ contenti ſunt, quæ *Darta* appellatur, proportione reſpondens tertiæ teſtium virilium tunicæ, cæteris autem reſentiſtis carent, de diſſect. vulvæ, cap. 9.

Daſymma, oculi vitium, vide *Trachōma*.

Dearticulatio, ea eſt offium naturalis conjunctio, cujus ratione copulata offa evidentem motum habent, & contra, *Synarthroſis*, *Coarticulatio* naturalis offium eſt commiſſio, quæ exiguum & obſcurum aliquando, aliquando nullum motum præ ſe ferunt, & edunt, 2. de artic. 8. & 1. de artic. 1.

Declinatio eſt illa paroxyſmi pars, quæ ſtatim ipſum ſubſequitur, uſque ad ſecundæ acceſſionis principium, 1. criſ. 3. vide *Principium*.

Decreſcens febr̄is, vide *Continua*.

Decretorius, ſive *Judicatorius dies* eſt, in quem ut plurimum morborum judiciū tempus incidit, 1. de diebus decretor. cap. 3. Eſt adhuc alius dies *Judicatorius incidens*, ſive *intercalariū*, in quo imperfectæ ſolent fieri judicationes, ut *dies tertia, quinta, ſexta, nona*, 3. prognostic. 1. *Decretoria* autem ſigna ſunt, quæ ſalutem ægri, per criſim futuram oſtendunt, 1. criſ. cap. 7. *Incidentes* verò, ſive *Intercidentes dies*, differunt à *Judicatoriū*, & *Decretoriū*, cùm eorum naturâ, tùm uſu. Naturâ quidem, quòd naturæ ſuæ ratione *Judicatorii* perfecti ſunt, (omnibus ſiquidem ritè factis, ſolâ naturâ ſponte agente, in iis criſes fiunt,) ac numero quaternario, & ſeptenario dividuntur; *Intercidentes* autem
minùs

mindis perfecti sunt. & in eos, non nisi aliquo errore interveniente, crises incidunt; unde non vi naturæ, sed morbi malitiâ, aut aliquo extraneo impellente, in iis crisis accidit: Atque hinc est, ut à nonnullis *dies provocatorii* nominentur, quòd in his natura ad pugnam irritata, insurgat. Uti adhuc differunt *dies judicatorii* & *intercidentes*, quòd ad futuri vigoris & iudicii cognitionem, quaternariorum circuitus sufficiunt; ad crìsim verò jam factam discernendam, num scilicet fida, aut infida sit, intercidentium cognitio concludit.

Deficiens pulsus est, qui admoventi digitos, videtur exsolutus, & tenenti applicatos paulatim, prorsus desinit, 2. de caus. puls. cap. 3.

Deficiens decurtatus, *Μυελιζων σφυρμὸς pulsus*, qui & *mutilus*, & *decreescens pulsus* dicitur, est, qui perpetuò diminuitur, nec minui desinit, ad quietem denique omnimodam venit, prorsusque deficit; qui pulsus, si iterum redit, & de integro augetur, *decurtatus reciprocus* dicitur, 1. de diff. puls. cap. 11. quòd si in eo nulla servetur æqualitas, motuque ipso frequenter deficiat, *deficiens inæqualis* appellatur, 2. de caus. puls. cap. 12. nomen autem Græci à figuris, quæ in acutum desinunt, & à Caudâ muris transtulerunt: hujusmodi autem pulsum inæqualitas, *Systematica*, sive *Collectiva* dicitur. Pulsus omnis *μὲν* provenit ab imbecillitate facultatis pulsificæ. Verùm ea imbecillitas in eo, qui *μὲν* *ἐκλείπων* dicitur, maxima est, neque enim se recipit, & recolligit; postea in eo, qui in quâ desit parvitate, hanc servat, minor verò, ubi magnitudinem recuperat.

Deglutitio, *κατέποσις*, est cibi & potus ab ore in ventriculum per œsophagum descensus. Actio est facultatis attractricis, quam vi fibrarum rectarum agit, quas multas interna ventriculi tunica possidet, ad id munus naturâ comparatas. Id quòd liquidò cernitur, deglu-

tien-

cientibus nobis, larynge simul sublatâ, sursumque in tantum currente, quantum gula deorsum trahitur. Cum autem completâ jam deglutiendi functione laxaverit se gula, tunc luculenter descendere cernitur summa arteria: siquidem interna ventriculi tunica quæ rectas habet fibras, quæque tum gulam intrinsecus vestit, tum os ipsum, ea super internis summæ arteriæ partibus extenditur, quo fit, ut cum ipsa à ventriculo deorsum trahitur, simul etiam summa arteria necessario attrahatur.

Dejectiones, & Subductiones, solet Hippocrates vocare, *excrementa per alvum exeuntia*, 7. aphor. 64. *Syncera* autem dejectio est, quæ unum tantum humorem, cæteris impermixtum habet, 2. prorrh. 5. ut dejectio biliosa, sola bilem flavam egerit.

Deleterium, quod & *Phtharticum*, & *Phthoropæum* dicitur, lethale venenum est, quod ubi in animalis corpus ingressum fuerit, totum id momento temporis immutat, sibi que simili affectione alterat, penitusque enecat, 1. de semin. capit. 16. Id genere duplex est: Unum quod omnino corpori contrarium est, & nullâ qualitate à corpore alterari potest, ejusmodi est papaveris succus, siquidem nullâ substantiæ suæ mutatâ parte, sed tota servata integra corpus nostrum afficit: neque enim in eum quicquam agere, ne unâ quidem qualitate potest, multò minùs totâ suâ substantiâ possit. Alterum genus est eorum, quæ ex nostro calore momentum, aliquod mutationis accipiunt, ac deinde in multifarias alterationes vertuntur, quibus naturam nostram corrumpi accidit. Sunt autem hæc genere duplicia: alia, potestate calida, ut quæ corporis naturam rodunt, putrefaciunt & liquant: alia verò frigida sunt, ut cicuta, hyoscyamus, mandragora. Hæc enim omnia calido corpori applicata, & mutationis momentum aliquod hinc adepta, partim eorum ad summam caliditatem, partim perveniunt ad putredinem, partim in cor
delata,

delata, calorem nativum suo frigore extinguunt. Tametsi verò etiam Alexipharmacum medicamentum ultra modum exhibitum nos interficiat, moderatâque in dosi assumptum sanet, non ob id deleterium censendum est; propriissimè enim deleterium est, quòd quocumque tempore, loco, & quantitate quantumvis minimâ sumptum, aptum est interficere: comm. 6. in 6. de morb. vulgar. 5.

Delirium, desipientia, ὀφθαλμοσκόπια, mentis alienatio, duobus modis dicitur, generaliter, & speciatim; generaliter, est motus errans, & depravatus facultatis imaginatricis, aut ratiocinatricis; plerumque in utrâque facultate consistit delirium, tum parùm probè imaginando, tum parùm aptè ratiocinando; aliquando verò in alterâ tantùm facultate, ut exemplo illustrat Galenus, libr. de sympt. diff. cap. 3. Theophilo nempe Medico, contigisse, ut sola ei imaginatio depravata fuerit, similiter & phrenetico cuidam, qui omnia vasa discernens, & suis nominibus appellans perfrigit: huic enim sola vis ratiocinandi depravata fuit, atque tum maximè sine febre est, 1. prorrh. 1. & 4. Insanire omnes dicunt eos, qui citra febrem desipiunt; & subdit omnes, qui mente læsi, continuè febricitant. *Phrenetici* vocantur, solâ febre ab iis, qui *deliri* appellantur, discrepantes. Speciatim verò significat mentis alienationem cum febre, à Phrenitide differens, quòd hæc fiat, Cerebro primario affectu laborante, cum symptomatum magnitudine & vehementiâ: Delirium autem ejusdem febris symptoma est, atque ex subjectis Cerebro partibus affectis, imprimis verò ex inflammato Diaphragmate originem ducit, sublato in caput acri, & ferventi biliosi sanguinis vapore; neque impetus tantos habet, quantos Phrenitis, 5. de loc. aff. 4. Accidit autem potissimùm in februm ardentissimarum vigore: quanquam & aliquando in principiis, pro qualitate scilicet humoris moti,
& ce-

& cerebri robore aut imbecillitate. Eâ autem qui detinentur, nemo φρενιτις appellaverit, ut ait Galenus, libr. 3. de libr. aff. Sed vel ὠδὸφρονίτις, vel ὠδὸπαίτις, vide Phrenitis, & Paraphrosyne.

Deltoides, quasi deltæ literæ figuram imitans, musculus est multum carnosus, & in longum exprorectus, qui superiorem humeri partem, quâ brachii caput est, tegit, (unde & ἐπωρεῖς dicitur, quasi humero instratus & superpositus) qui etiam totius manus initium est, 3. de anat. adm. cap. 3. Græcè Δελτοειδής sic dicitur, quòd triangularis videatur, ut ad literæ Δ similitudinem efformatus: cujus basis intelligi potest à mediâ claviculâ, ad extremam usque scapulam secundum humeri longitudinem, à quibus scilicet partibus ducit originem: latera verò hinc quidem internum à claviculâ, inde verò externum ab imâ scapulâ ad medium usque brachium, quo loco hujus musculi veluti vertex est.

Denervationes, (ἀσθενήσεις Græci vocant) sunt nervæ musculorum tenuitates, in quibus musculi desinunt, & *Tendones* dicuntur, 1. de motu musc. cap. 1. & 1. de anatom. adm. cap. 3. Nervus quidem non est, sed corpus inter ligamentum atque nervum naturâ medium, latum semper & aliquando tam tenue, ut membrana videri possêt, nisi fibris quibusdam intercurrentibus ab eâ distingueretur; vide *Tendones*.

Dentem, sæpè Hipp. secundam colli vertebra vocat, proptereâ hunc processum à dentis hominis similitudine, *Odontoidem*, id est, *Dentiformem*, appellat, lib. de ossibus, cap. 8. Est autem ea apophysis secundo spondylo propria, perque eam cum primo spondylo, & cum occipitis cavitate inter suis apophyses κερυοειδής per diarthrosim jungitur, & valido quodam rotundoque ligamento occipiti alligatur, eique locum cui aptè & tutò affirmetur, & stabiliatur, præbet spondylus primus, ipse quoque ligamentum quoddam

trans-

transversum producens, quod illi apophysi intus injicitur: Subit enim dens in cavitationem primi spondyli. Ab hâc apophysi totam etiam ipsam secundam vertebra Hippocr. ut Galenus ait, ἰσθμὸς appellavit. Alii *Pyronoeidem* productionem, à nuclei similitudine nominant: Alii, à nuce Pineâ *καρυοειδῆ*. Ab eo caput inflecti & extendi, quod ἐπιρροῆς καὶ ἀναρροῆς Græci dicunt, Galenus existimavit, 12. de usu part. cap. 7.

Dentes in ossium numero reponuntur, mollium Cerebri nervorum participes, ob idque soli sentiendi vim habent evidentem, libr. de ossib. cap. 5. A reliquis ideo ossibus differunt primum, cum reliqua sensu careant: dentium enim radicibus mollis quidam nervus à tertiâ conjugatione utrâque genâ inferitur. Superiore quidem per foramen ejus quod sub oculo est, inferiore verò ad musculum in ore latentem. Hic autem nervus secum venam ad dentium nutritionem, & arteriam ad caloris nativi custodiam, cum meninge tenui in dentes adducit. Inde fit, ut dolor in dentibus pulsatorius per inflammationes sentiatur: verumtamen foris & in superficie integros dentes non sentire verum est, quod in eam dentis partem densissimam nervi fibræ non permeant, eamque ob rem cum eâ parte limantur, secantur, uruntur, punguntur, non dolent. Totâ verò parte interiore quam sint dolori obnoxii dentes, apertè docent qui eos cavos asperius tractant, aut frigidi calidive contactu irritant. Deinde verò differunt ab aliis ossibus, quod toto vitæ tempore dentes augeantur: Id enim nisi fieret, prorsus deficerent, cibus comminuendis attriti. Differunt & ab aliis ossibus, quod nudi sint, sine membranâ, sine carne, quodque sint reliquis ossibus, ut ait *Celsus*, duriores, videlicet ne occursum mutuo, mandendo, frangendoque attenuarentur magis quàm reliqua ossa, propterea quòd nec cartilagine, nec adipe, ut reliqui articuli, superlinuntur, quibus atteri vetentur. Sunt autem dentes

tes in perfectis hominibus utraque gena sedecim. In aliis enim plures sunt, vel pauciores, & tam multos fieri potius, quàm unum expediebat, ne uno aut dolente, aut vi vel vitio pereunte, affectio aliis communis existeret. Quatuor autem incisoris unam modo radicem habent. *Κλωόδοντες* singulæres sunt radices fortiti. Hi à basi rotundâ in acutissimum mucronem fastigiati desinunt. Post hos sequuntur *ζάμφροι* sive *μούλοι*; hoc est, *clavales*, seu *morales*, quini ab utroque latere ut plurimum, aliquando autem pauciores aut plures; omnes asperi inæquales, ampli & lati. Hi pluribus radicibus genis infixi sunt, ternis quidem genæ superiori, binis verò inferiori, nonnullis tamen exceptis qui supra sæpè cum quaternis, infra verò cum ternis radicibus deprehenduntur. Sunt enim dentium genæ inferioris, quàm superioris radices & pauciores & minores, quoniam genæ inferioris substantia durior densiorque dentes suâ etiam gravitate incumbentes, firmiùs continere potest, quàm gena superior rara molliorque pendulos, & velut in casum ob suam gravitatem proclivis. Habent autem dentes omnes in pueris epiphysim, quæ ipsis sæpè excidit sponte, sed relicta dentis radice, alia prompte in ejus locum succrescit. Omnes præterea dentes infiguntur, ut ait Galen. *ὅτι τοῖς τ' φαρίων βοθρίοις*. Sunt autem *φαρίαι*, ossa ipsos continentia: *βοθρία* verò, alveoli & cavitates quas subeunt: priores quaterni, quia secant, *Τομί*; *τομίεις* vel *τομίει*, id est, *Incisorti*, ad cultri similitudinem, ad eos cibos incidendos, qui molliem in se habent; hisce utrinque *Cinini* adjacent, quòd *Cannum* dentibus sint quàm simillimi, ad dura cibaria non secanda, sed admodùm confringenda. Ultra hos, maxillares, & molares ab utroque latere, quòd iis cibi (veluti molis cereales fruges) tenuantur, & atteruntur: ibidem.

Dentes genuini, qui omnium novissimi nascuntur;

Σαφρο-

Σωφροσύνης, ut plurimum ab anno duodevigesimo, usque ad annum vigesimum sextum; visi aliquando sunt etiam anno octogesimo nasci, aliquando indolenter, sæpè cum magno cruciatu, utrobique singulares, in penitissimâ oris parte oriuntur; ideoque ita nominantur, quod nascantur, cùm homo *σωφρονίζεν*, id est, sapere incipit; sunt autem è genere dentium molarium.

Dentifricium, medicamentum est, quo utimur ad dentes confricandos, à sordibus abluendos, quin & gingivarum circumsitaram, quando humore fuerint prægnantes, ad depurationem, & absterisionem, s. de loc. aff.

Dentitio, *ὀδονταίσις*, est dentis jam concreti, extra gingivam eruptio, seu dentium ortus, s. de placit. cap. 6. Dicitur & *ὀδοντοφύια*. Primum quidem dentes intra suos alveolos concipiuntur & concresecunt; deinde erumpunt, quorum utrumque magno cum dolore fit. Illud *ὀδοντοκμήν*, hoc *ὀδοντοκλίον* Græci vocant. *ὀδοντοκλάρα* Instrumentum est Chirurgicum seu Volsella, ad evellendos dentes, cuius usum simplicem nulliusque negotii esse, dicit Hippocrates.

Depascens ulcus, idem est ac *Phagedæna*; vide *Herpes*, & *Phagedæna*.

Deperditio, vide *Abortus*.

Deprehensiones, vide *Catalepsis*.

Depressum, & oblongum ossis caput voco, ad cervicem utrumque, cui adnascitur, referens. l. de ossib. in præc.

Derivationem appellare consuevit Hippocrates, quando succus aliquis evacuatione indigens, neque per convenientem regionem ferri incipiens, artis auxilio vacuatur per loca proxima: E. G. si per lotii vias exire cœperit, vitiatâ vesicâ, aut renibus, tunc per alvum derivare satius fuerit; veluti, si per ventrem vitiatâ intestinis ferri tentaverit, succum evacuandum ad urinarios meatus dirigemus. In mulieribus verò nonnunquam ad uterum; aut è contrario, interdum uteri

profluvium, ad urinæ vias, ac ventrem derivabimus. At, si in aliquâ id genus evacuatione vomitum concitaverimus, *revulsionem* hanc nominant; ut, si vomitus etiam retraxerimus, ad uterum, aut vesicam, aut sedem, com. 2. in 6. de morb. vulg. 7. *Derivatio*, Græcis *παροχέτης*, ejusdem est generis cum evacuatione, facta per particulam, quæ fluxionem suscipit; fit autem per aliquam vicinarum partium. *Rivare* igitur est, per rivos ducere; *Derivare* autem est, à rivis ad latera divertere. Ex Oribas. lib. de Cucurbitulis; vide *Purgatio*.

Derma, vide *Cutis suprema*.

Desipientia est, cum ægri nihil rationi consentaneum dicunt, aut agunt, 7. aphor. 14.

Desipientia ferina est, in quâ ægri calcitrant, pedibus feriunt, mordicus impetunt, & excandescunt, eos, qui ingrediuntur; tanquam hostes suos reputantes, com. 1. in 1. prorrh. 25.

Desiccatio oculi, est idem ac spasmus oculi, libr. de ocul. cap. 13.

Desperata ulcera sunt, quarum curationem plerique aggressi non absolverunt, sed tanquam ab insanabilibus desistere, 4. de comp. med. per gen. cap. 5.

Destillatio, id est, fluxio quælibet, quæ per venas à capite ad partes inferiores fertur, 3. aphor. 12.

Desudatio, ab Hippocrate sumitur, vel pro sudore circa Thoracem, & Caput apparente, vel pro eo, qui ex toto manat corpore, ubi tùm paucus, tùm nihil conferens, fuerit, comm. 3. in 1. prorrh. 33. quæ & *Sudamina* dicuntur; vide *Sudamen*.

Detritio, vide *Rhacosis*.

Dûrens febrî, vide *Continua*, & *Synocha*.

Diabetes, est *Vrinæ profluvium*, *Hydros ad matulam*, *Hydros matillæ*, *Dipsacos*, *Hydros in vas urinale*, *Diarrhæa in urinâ*, *Διαβήτης*: *ὕδρῳ ἐς αἰδρα*; *ἐς ἄρα Αἰδίπον*, *διψαγῆς*; *Synonyma* sunt, quæ significant, cum

cūm continuò & exuberanter per urinam redditur id, quòd bibitur, nihil planè immutatum, 6. de loc. aff. cap. 3. de symptom. diff. cap. 6. Passio hæc talis est, qualis circa alvum lævitas intestinorum, & bulimos, extinctio, ut diceret quispiam, utriusque virtutis, & retentricis, & alteratricis, 1. de cris. 12. Consentit quidem quodammodo vesica, & copia urinæ premitur, at nec ipse morbus, nec morbi causa est in vesicâ, sed in solis renibus. Est autem attrahendæ urinæ inexplebilis cupiditas, & ejus retinendæ impotentia. Attractionem tantam excitat vel calida & sicca renum intemperies, vel humor biliosus, acris, salsus, & renes assiduè irritans, inque ipso renum corpore impactus, vel, ut ait Aretæus, morbus aliquis acutus in renes firmatus, & per crism malignitatem suam in eos deponens, vel venenum aliquod deleterium, ex eorum genere quæ vesicam & renes infestant, quale id est quod à Dipsade funditur. Hæc enim omnia sitim ingentem movent, ob quam assiduè æger bibit. Potum autem hunc avidè renes attrahunt, antequam etiã in ventriculo concoquatur, sed eum propter imbecillitatem non retinent, sed talem effundunt, qualis sumptus est. Quã in re Diabetes appetentiæ caninæ persimilis est, quam ὀρεξιὸν καυώδη vocant. Nec verò id solūm quòd bibitur, protinùs crudum mingitur, sed humor etiã copiosus à renibus colliquato corpore trahitur, in eoque Diabetem propriè consistere, Aretæus arbitratur, definiens esse σαρκῶν καὶ μελέων ἐς ἔρος σύντηξις, hoc est, carniū & membrorum in urinam colliquationem, ob quam & summa totius corporis macies est, & copiosior multò urina redditur, quàm potus est. Quod si vel modico tempore à menjendo abstinuerint, tument lumbi, testes, & ilia. Rarūm id prorsus mali genus, & à Galeno bis tantūm visum. Eo autem nomine appellatur, quòd humor corporis nullo in loco consistat, sed subinde de loco in locum μεταβαίνει,

hoc est, pertransit, non aliter quàm aqua per siphonem, quem *Δαβήτην* vocant Mechanici, ut scribit Colum. libr. 3. cap. 10. Latini nullum illi peculiare nomen dederunt.

Diabotanium, Emplastrum ex herbis factum, 6. de compos. medic. per gen. cap. 2.

Diabrosis, sive *Anabrosis*, *Διάβρωσις*, καὶ *Ανάβρωσις* erosio, est oris alicujus vasis apertio, 5. de loc. aff. 5. à re acri, & mordaci facta, sive intrinsecus à vicioso succo, sive extrinsecus à valentioribus medicamentis, aut igne. Hæc ab effectu *Διάβρωσις* καὶ appellatur, media quodammodo inter *ἐκφρακτικὰ καὶ καυστικὰ*, hoc est, *extergentia*, & *adurentia*. Sunt enim extergentibus valentiora, urentibus autem debiliora, & periculosa minus, ut scribit Galenus. Hujus generis sunt, *Auripigmentum*, *Sandaracha*, *Asiae petraeflos*, & *Missi*.

Diachylon, *Διαχυλῶν*, Emplastrum, quod ex succis est compositum, emolliens, concoquens, 7. de comp. med. per gen. cap. 9.

Diacodion, confectio est, ex capitibus papaveris, 7. de comp. med. loc. 2.

Diadosis, *Διάδοσις*, digestio, seu distributio alimenti est, cum sanguis alimentarius ex jecore, per venas majores, in minimas, ipsumque in corporis habitum transit, vide *Anadosis*.

Dieta, victus ratio, est certa victus institutio, & norma, non in solo cibo, & potione consistens, verum in omnibus aliis sex rebus externis non naturalibus, ut Otio, Exercitatione, Venere, Somno, Vigiliis, Repletione, Inanitione, Animi affectibus; ad Thrasib. cap. 35. In *Dieta* duo hæc potissimum sunt præcepta, in quibus tota ferè vertitur: integram sanitatem similibus esse conservandam, inclinatum autem & in vitium propè ruentem, modico contrariorum usu retinendam esse. Inde *disciplina*, quæ hanc instituit, *Dietetica*, *Διαιτητικὴ* dicta, est pars artis medicæ curativæ,

Θεραπευτικῆς, tūm quæ sanis ad imminentes arcendos morbos, tūm quæ ægris ad præsentēs profligandos debetur, II. method. cap. 15. Præter diætā *Θεραπευτικῆν*, alia est *ἀναληπτικῆ*, quæ convalescentibus à morbo convenit, in quibus quia nulla præter naturam causa superest, neque affectio morbosa, sed infirma tantūm sanitas, aut parva admodum vitia, quæ per imbecillitatem vitari vix possunt, eā diætā utendum, quæ robur quòd deest, suppleat, quodque vacuatum est atque dissipatum, resarciat, simulque concoquat, evacuet, purgetque excrementa, & ab his absteineat, quæ sanitatem sæpè labefactant, cujusmodi sunt albor, æstus, lassitudo, cruditas, ebrietas, vigiliæ, iracundia, & reliqui animi affectus. Hæc enim omnia ὁ *ἰατρὸς* nomine comprehenduntur.

Diagnostica signa sunt præsentium rerum, causarum morbidarum, & morborum declarativa, libr. de opt. sec. emp. cap. 5. vide *Prognostica*.

Dialeimma, est illud intervallum, quo febris ad infabricitationem venit, antequàm sequens annotatio adveniat, lib. de morb. temp. cap. 3. Dicitur quidem in febribus *ἀπυρεξία*, in aliis verò morbis, ut *Cephalæa*, *Epilepsia*, *Podagra*, simpliciter *Ἀλείμμα* ὁπὸς τῆς *Ἀλείπειν*, hoc est, ab intermittendo; significat autem apud Hippocratem, *εὐλικεῖν ἢ ἀνεῖν*, hoc est, remissionem puram & synceram, ut aphorif. 43. lib. 4. Febres quæcunque non intermittentes, tertia die fortiores fiunt, magis periculosæ: si verò quovis modo intermiserint, periculum abesse significatur. Sic enim in Comment. Galenus explicat: Idem verò scribit intermissionem bifariam dici, primum quidem de iis febribus, quæ accessionem perpetuam non habent. Deinde verò de iis, quarum accessio non solvitur integrè, et si insignes subeat mutationes, & post principium, augmentum atque vigorem manifestam habeat remissionem.

Diapedesis, Διαπήδησις, est exiguorum vasorum apertio, vel potius eorundem tunicæ extenuatio, adeoque excretio feri sanguinis, 3. de caus. sympt. cap. 2. Fit ergo ex tunicâ rarefactâ, sanguine verò tenuato, & ex gracilium vasorum ore adaperto; unde transcolatur sanguis, & sudoris aut roris more transmittitur, 5. method. cap. 2. Eumque in modum ex jecinoris renun- que debilitate mejitur, ac sæpè per alvum dejicitur sanguinolentum serum. Itaque τῆ Διαπήδησεως præci- pua causa est sanguis serosus, tenuis, & calidus effluens per vasorum tunicas rarefactas. Quod si contigerit ali- quando Διαπήδησις apertis vasorum osculis, vasa qui- dem omninò exigua sunt, & ex quibus sanguis impe- tu, & copiosus emanare non potest. Differt ab *Ana- stomosi*, in quâ tùm majorum venarum, arteriarumque ora aperiuntur, tùm sanguis impetu, & copiâ erumpit, ex iisdem apertis.

Diaphanes, Græcè Διαφανής λίθος, Latinè dicitur, *Lapis specularis*, ex iis est, qui leniter, ac sine morfu ex- ficcant, qui ulcus ulceribus ægrè cicatricem admit- tentibus, non item malignis, ac rebellibus, conducit, 4. de comp. medic. per gen. cap. 1. Significat etiam *Perspicuum*; item *Candens* apud Hippocratem, ut in- terpretatur Galenus, commentar. 1. εἰς τὸ εὖ εἰ ἄρρητον. Quo loco consulit Hippocr. ferramenta quæ ad alam admoventur, candentia esse oportere.

Diaphoresis, Διαφώρησις, Latinè *Digestionem*, seu *Eva- porationem* dixeris, est, quæ humorem, qui in phleg- mone obsesâ inflammâtâve parte continetur, per me- tus insensibiles educit, sub specie halitus, 13. method. cap. 16. & medicamenta quæ id præstant, Διαφωρητικά, hoc est, *Discussoria*, & *per halitum digerentia*, appellantur. Omnia in universum desiccant, idque duplici ra- zione, aut *humores ebibentia*, velut & *per cutis meatus exu- gentia*, cum poris quibusdam insunt, aut *totam alteran- tia partem*, 5. de simplic. med. fac. cap. 5. Ea proxima sunt

sunt attrahentibus; siquidem vicinæ sibi virtutes sunt, eorum quæ in alto latent attractrix, & attractorum digestrix. Nam quæ trahunt, etiam nonnihil omnino discutiunt; & quæ discutiunt, pariter trahunt.

Diaphragmæ membranæ, *Διὰ Φρεγίτιοντες ὑπόψες* dicuntur membranæ illæ, quæ totum thoracis spatium, à jugulo ad septum usque, in duos sinus, dextrum, sinistrumque dividunt, vulgò *Mediastinum* vocatur; vide *Hypozocotes*, *Cingentes*.

Diaphragma, septum transversum est, quod & *Phrenas*, id est, *Mentem*, appellarunt Antiqui; quia (ut aliqui putant,) eo inflammatione affecto, mens lædatur; nam multi quidem, varios ob morbos, delirare solent; sed quæ eo affecto incidunt deliria, non multum distant à Phrenitide; nulla enim pars, Cerebro subdita, præter Septum transversum, perpetuum delirium excitat; itaque maximus illi videtur esse cum mente & hujus sede (Cerebro) consensus. A Platone *Diaphragma* vocari cœpit, id est, Septum transversum: est enim musculus rotundus, obliquus, membranofus, & carnosus, medius inter partes nutritioni servientes, (quas Peritonæum continet,) & inter spiritus organa, (quæ tunicâ succingente concluduntur:) eamque ob rem *Diaphragma* nominatur, quòd eas partes *Διὰ Φρεγίτι*, id est, dividat, quasi Septum quoddam medium: quâ ratione Aristoteles illud *Succincturam* appellat, 5. de loc. affect. 4. Majores nostri *Præcordia* nominarunt, quia cordi prætenduntur, com. 1. in 1. progn. 24. Hic musculus liberæ respirationis instrumentum, nec situ, nec formâ, ulli alteri musculo responderet: siquidem in medio caput principiumve habet, ex quo fibræ, instar linearum, à centro ad circumferentiam excurrentium, in eas partes proficiscuntur, in quas ipse inseritur. Est autem suo capite membranofus, indeque paulatim carnosior efficitur. Totus admodum obliquus est, si quidem antè pectoris ossi, juxta mucronatæ cartilaginis

radicem adhærens , per spuriarum costarum extremâ in lumbos duabus aponeurosis longiùs protenditur, itaque à prioribus partibus deorsum ad posteriora vergit. Duabus membranis tegitur , unâ inferiore à peritonæo ; alterâ superiore , à tunicâ costas succingente. Dicitur & in naribus *Διάφρασμα* . quòd narium meatus dividit : *Κίων* & *συλὶς* à quibusdam dicitur.

Diaphthora , est corruptio ciborum in ventriculo , 2. de loc. affect. 1.

Diapnemata , vide *Empyemata* .

Diaria febris , *ἡφήμερον πυρετός* , *Ephemera febris* est, quæ unicâ accessione , unoque plurimùm die naturali , à solâ ferè naturâ curatur , à causâ manifestâ (ut ex irâ, insolatione, luctu, pugná) orta , 9. method. 1. In spiritibus accensam , excitant causæ, aliis febribus communes (præter spirationem , & putredinem) Ira , Dolor, Vigilia, Cura, Æstivus Sol, Fatigatio, Bubo, Pertinax studium, Cruditas.

Diarrhœa , *Διάρροια* , id est, *Profluvium* , copiosior est alvi fluor, sine phlegmone , & ulceratione intestinorum, libr. finit. Per *Diarrhœam*, vel pituita, vel bilis altera, syncera, aut invicem mista vacuatur , ab humoris copiâ , vel cruditate, quæ aut in toto corpore, aut in certâ quâdam parte sedem habet, exorta : Ventriculus enim multitudine gravatus, quam vel ipse colligit, vel ex aliis sese in eum exonerantibus suscipit, aut pravâ aliquâ qualitate irritatus, quàm cruditas (quæ propriè *δυσανεψία* dicitur) invexit, τῇ *Διάρροια* infestatur, præsertim si ejus orificium, supernæque partes valentes sint ; infernæ autem & *πυλωρός* languidæ : nam si contra acciderit, vomitiones pro *Diarrhœâ* succedent, ut docet Galenus , 3. de natural. facultat. Uti autem ex ventriculo in intestinâ materiâ *Diarrhœa* fluit ; sic etiam per Venas mesaraicas in eadem portio ipsius defertur. Cæterum humorum cruditatem cum vitiosi cibi posusque , aëris intemperies ,

insue-

infuetum otium, cutis adstrictio, tum etiam febres longæ aut acutæ moliuntur, quæ & humores & ipsum corporis habitum vitiant, ut inde facilè *Diarrhœa* excitetur. Verùm sicut ea febribus quandoque succedit; sic illas utique non minimè proritat, ex defurgendi frequentia. Quod si etiam rosio, aut dolor, aut calor immodicus (quæ pro qualitate humoris fluentis sentiuntur) in ventre atque intestinis sit, huic certè vel longè magis affectio febrilis increfcit: sed nec solæ febres *Diarrhœam* movent, sed etiam venena sumpta, & purgantia medicamenta, quæ intemperiem in jecinore ventriculo, aut intestinis reliquerint: Quæ quamdiu manebit, alvus descendet, perque eam corrupti & putres humores, non unius quidem generis, sed varii pro ciborum differentiis, & ægrotantis in temperaturâ vacuabuntur.

Diarrhœa in urinâ, vide *Diabetes*, & *Canina cupiditas*.

Diarthrosis dicitur aliquando generatim omnis ossium compositio ad motum voluntarium comparata, apud Gal. sed nonnunquam speciatim sumitur: estque altera ἁ ἄρθρωσις, id est, articulationis differentia, quam definit Gale. esse σύνθεσις, sive σύνταξις, hoc est, commissuram naturalem ossium, inter se motum evidentem habentium. Eam alio nomine Hipp. ἀρθροσύνθεσις appellat. Est autem ea ossium connexio omnino laxior, sic ut evidens, facilis, magnusque motus sit, cujusmodi in cruribus, brachiis, manibus & pedibus habetur. Hujus tres differentias Gal. statuit, ἐνάρθρωσις, ἀρθρωδία, γίγλυμος.

Diaspermaton, medicamentum est, quod ex seminibus constat, 7. de comp. med. per gen. 7.

Diaspoleticum, medicamentum est, cujus compositionem, Cuminum, Piper, Ruta, ingrediuntur, 2. de sanitat. tuend. cap. 5.

Diastole, est motus dilatationis, & elevationis arteriæ, ad substantiam quandam exterius attrahendam, quo natus totius animalis calor, cùm primis æreæm,

per immiffum fpiritum refrigeretur ; quemadmodum *Systole* eft arteriæ fubmiffio, & contractio, ut id, quod ex humorum deuffione in toto animali contractum, veluti fumida fuperfluitas eft, expellatur, libr. de ufu pulfuum, cap. 3. Ut eundem ufum præftet *Diaftole*, & *Systole*, totius animalis calori, quem infpiratio & expiratio, particulatim calori Cordis, ibidem.

Diatefferon, Emplaftrum, quod ex quatuor rebus contiat, *Chalcitide*, *Mify*, *Diphyrge*, *Chalcanto* ; 5. de compos. medic. per gen. cap. 14. *Διατέσσαρον* Græcè. *Διατέσσαρον* nomen quoque eft potionis, quam Antiqui ad coxendicis dolorem inffituerunt continuandam toto anno. Sic dicta eft, quòd quatuor medicamento- rum generibus conflet, hunc in modum : Chamædryos pondo, gentianæ uncia novem ; Aristolochiæ rotundæ uncia novem ; Rutæ feminis ficci sextarius : Hæc tufa, dantur quotidie ad annum jejuno ex duobus aquæ frigidæ cyathis. Autor Paul. lib. 3. cap. 77.

Diatrion piperion, id eft, medicamentum, triplici piperis genere confans, 4. de fanit. tuend. cap. 5.

Diatritos, id eft, tridui inedia, ut *Diatritarii*, qui triduanam inediam præcipiunt, 4. method. cap. 4. cujus primus autor Theffalus ; *Διατριτός* Græcis. Inventum eft Empiricorum, totum autem erat in victus ratione, quam ita inffituebant in omnibus ægris, ut primum in quarto die ipfos cibarent, poft in sexto, mox in octavo, deinde in decimo. Prima quidem cibatatio poft primam *Diatriton*, reliquæ alternis diebus. Sed nugæ eas & deliramenta Galenus multis in locis ridet.

Dichophya, pilorum defectus eft, quando bifurcantur, lib. finit.

Dichroma, (*διχρωμον* Græcè) Emplaftra funt, quæ & *Gilva* dicuntur, coloris ambigui, 2. de compos. medic. per gener. cap. 1. Neque enim particularis alicujus medicamenti nomen eft, fed multorum quæ duplici

plici colore prædita sunt. Horum autem colorum rationem Galenus explicat, libi. 2. ad Glauconem, de sinu differens. Ex Lithargyro, inquit, & Æugine, plurimum decoctis emplastra fiunt *κίττρα ἢ φαιά*, id est, fulva dicta; quibus, ubi statim reponuntur, quædam extrinsecus supereminentia fusca concrefcit, sub quâ pars medicamenti profundior, plusquam ab initio fulva videtur, propterea *dichroma* vocant, id est, *bicolora*; quidam verò eadem vocant, *Diprosopa*, *διπρόσωπη*, id est, *bifacia*, 2. ad Glauc. 8.

Dicrotus pulsus, *διπρόσωπος σφυσμὸς*, seu bis feriens, est, cum in diastole, quæ sit quali recessio arteriæ, non perfecta obitur, sed cunctatur, idque pro subductionis, aut inhibiti spiritus quantitate, deinde repetitio perfecta, debitæ sit contractionis, libr. finit. Estque unus pulsus, non duo (contra Archigenem) qui simulatque omnem distentionem effecit, se paulisper subducit, ac mox pulsat iterum, ut intermittencium quies media, ictus intercipiat, cujus dicroti contractio, congressus, vel redivus dicitur, 1. de differ. puls. cap. 17. qui post absolutam diastolen, antequam perfectè contrahatur, secundò tactum ferit, ut ex malleis incudem percutientibus, & postea resilientibus, apparet. Talis fit nonnunquam propter inæqualem cordis intemperiem, propter quam inter se contendunt calidæ partes cum frigidis, ut subsistere interim necesse habeant calidæ retentæ à frigidis, interim celerius frigidæ moveri à calidis attractæ. Fit etiam & cum collectus est in multis ejus partibus ingens fuliginosorum excrementorum acervus: si namque unâ contingat, ut cordis partes quædam sint præcalidæ, aliæ fumosâ fuligine præfocentur, ad contrarios prosilient motus, ut alteræ distentionem moliantur, alteræ verò ad superfluitatum expulsionem confidant, ex quâ lucta tres numero pulsus hujus differentiæ existunt, ut docet Galenus, lib. 2. de præfag. ex puls.

Didymi, *διδυμοί*, 14. de usu part. cap. 14. dicuntur propriè fratres uno partu editi; dicuntur & *Testes*, honestiore vocabulo, ut ait Galenus; dicuntur & *διδυμοί* in Cerebro, de quibus vide *Glutia*.

Dies, apud Medicos non solùm *lucem*, sed etiam *noctem* complectitur, non id tempus tantùm, quo Sol supra terram fertur, appellantes *Diem*; sed etiam illi tempora noctis adjacentia, 2. de crif. cap. 2.

Difficultas intestinorum, quæ & *Δυσουτεσία* dicitur, 2. de faculiat. nat. capit. 9. propriè *ulcus intestinorum* est, ex mordaci bile flavâ, atrâ & pituitâ falsâ, quam sequitur interaneorum abrasio, cum quibus paulum cruoris secernitur, immitissimis cum torminibus, 6. de loc. affect. cap. 2. in quibus difficultatibus intestinorum, cùm adhuc constituuntur, quædam corpora pingua excernuntur; post hæc autem nisi finiri anticipaverint, quædam ramenta intestinorum, (ablatâ ipsorum superficie interiore, quæ membranosa existit, & densa, illi, quæ cutem exterius contegit, *Epidermidi*, id est, *Cuticulæ* appellatæ, proportionalis) post hæc autem (*Dysenteriâ* videlicet jam completâ) aliquid ex ipsâ abraditur substantiâ intestinorum: excernuntur enim partes magnæ intestinorum, quas & *Carnes*, & *Carunculas* vocare possumus, 4. aphor. 26. Consistit autem illa interdum in crassis, aliquando in tenuibus intestinis, id quod ex cruore, & ex ipsis ramenti dijudicatur. Nam si & cruor & ramenta ita mista sunt reliquis excrementis, ut universa misceantur universis, in superioribus: si verò supernatant, in inferioribus intestinis ulcus esse ostenditur. Talis quippe propriè dicta, *Dysenteria* est, nomen habens à læsâ particulâ, quam solam plerique *Dysenteriam* nominandam censent; etsi Hippocrates atque alii, non ipsam modo intestinorum exulcerationem, verùm omnem cruoris per intestina vacuationem, *Dysenteriam eruentam* nominent; nomen morbi, symptomati tribuen-

buentes, 4. de artic. 40. Sunt autem excretionis sanguinis per intestina sine ulcere tres modi: unus propter boni sanguinis copiam in toto corpore aucti, qui ex venarum orificiis in intestina apertis effunditur, eo tantum differens ab hæmorrhoidum profluvio, quod in hoc venæ ani duntaxat, in illo autem secundum totam intestinorum longitudinem, perque omnes eorum anfractus, longèque ab ano venæ aperiantur. Talis *δυσεντερία αιματηρά* appellatur, acciditque potissimum iis, quibus aliquod membrum excisum est, aut intermissa exercitatio. Secundus est, cum propter jejunos imbecillitatem aquosus sanguis dejicitur, loturæ carniū persimilis: quod enim imbecilla sit vis ejus retentrix atque alteratrix, sanguis ejusmodi excernitur, vocatur autem ea *δυσεντερία ήπατηρά*. Tertius est, cum sanguis, propter bilis flavæ vel atræ permissionem acrior, venarum orificia aperit, & per intestina fertur. Hæc proprio nomine caret, & à Paulo comprehenditur sub eâ dysentericæ specie, quam *αιματηρά* vocant: distinguitur verò à Galeno, libro tertio, de causis symptomatum, illam propter sanguinis copiam, hanc propter acrimoniam effici asserenti. Itaque quatuor sunt in universum dysentericæ: una verè & propriè dicta, tres verò impropriè à symptomate, quod omnium commune symptoma sit sanguinis per alvum excretio.

Difficultas urinæ, vide Ischuria.

Difflatio, Perflatus, & Difflatus. Quicumque in Hippocrat. placitis legitimè versatus fuerit, is demum didicit difflationem esse, quam Medici omnes usitato vocabulo, sensum latentem transpirationem appellant, quâ difflantur corpora vaporosa, aliam quidem talem esse, qualis vapor est, aliam autem, qualis aër siccus, atque aliam, cum, quæ videri possunt, exeunt humiditates. Adversus Lycum, cap. 2. quæ Græcis, *Λόσις διαρηχτης ἀλεπνοῦ*, & *ἀδύλατον αἰσθητὸν ἀλεπνοῦ*, hoc est,

perō

perspiratio, & diffatus, qui ratione comprehenditur, & transpiratio sensu, imperceptibilis appellatur. Hæc corporibus omnibus toto vitæ curriculo inest, ejusque autor est calor natus, etiamsi varia sit pro discrimine ætatum, anni temporum, studiorum, & totius, ut breviter dicam, diætæ. In quibus tamen differentiis commune hoc inest, quod calidioribus temporibus, regionibus, ætatibus, naturis, diætis non parva substantiæ nostræ portio per *Ἀπνοίη* exhalet, ut contra in frigidioribus pauca propter cutis astrictionem. Est autem necessaria difflatio ad corrigendam qualitatem & intemperiem, quæ retentis fuligionosis & acibus excrementis necessariò excitatur: eoque fit, ut quibus suppressa est, eos febres faciliè corripiant; vide *Inspiratio*.

Digiti, *Δάκτυλοι*, quinque sunt in omni manu. Primus, *Pollex*, quod oppositus cæteris quatuor digitis, hisce æquipolleat; *ἀνίχθρα*, hoc est, *Primarium*, tanquam pro totâ manu esset, vocârunt. Hippocrates *μέγαν*, hoc est, *magnum*, nominat, quamvis parvus sit, quia cæteri sine eo ferè inutiles sunt; apud Aristot. 4. de part. animal. cap. 10. *Magnus* Galeno dicitur, non solum *viribus*, sed & *magnitudine*; nam principium Pollicis, ut ait, propè radium est, adeò ut eum ferè attingat. Celfo, & Aristoteli, *viribus* tantùm *magnus* dicitur. Secundus, *λίγανός*, *Index*. Tertius, *μέσος*, *Medius*: Quartus, *ἑξήμιστος*, *Annularis*, *Medius*, à Medicis appellatur: Quintus, *μικρός*, *Minimus*, *Auricularis*, omnibus aliis corpore, & viribus inferior, Singuli terna ossa continent, (præter Pollicem qui duo) mutuò sibi colligata, & ordine sibi succedentia, veluti in acie, unde & *Φάλαγγες* à Græcis appellantur; ab aliis autem *Σκυζάιδες*, à turmâ equitum, quam Græci *Σκυζάλλω*, vocant; Latini communi vocabulo, *digitorum internodia* dicere solent. Græci verò etiam eorum singula suis nominibus distinxerunt, à quibus

bus primi articuli metacarpio proximi *προκρίδουλοι*, medii *κρίδουλοι*; postremi, *μετακρίδουλοι* appellantur, & ab his unguium principia seu radices *ράξανυχία*; extremi deinde digitorum fines, *ράζες καὶ κερυφαί*, ut scriptum est à Kuso, in partium hominis nomenclaturâ. Porro ima digitorum ossa metacarpio per diarthrosim alligantur, excepto pollice, cujus os infimum non metacarpio, sed carpo per diarthrosim copulatur: Ex quo quidam censent os illud non ad pollicem, sed ad metacarpium pertinere, ipsumque pollicem, uti & eos qui sunt in pedibus, duobus tantum ossibus constare. *Δάκτυλος*, *digitus*, minima etiam mensura est earum, quibus rerum intervalla dimetimur. Hæc autem non secundum digiti longitudinem, sed secundum ejus latitudinem sive crassitudinem accipi debet. *Δάκτυλοι* dicuntur quoque *Palmae fructus*, quos Græci alio nomine *φαινιθεβαλαίους*, Latini *Palmulas*, Franci *Dattas* vocant.

Dignotio, est præsentis morbi, hujus sedis item & causæ effectricis conjunctæ cognitio, Græcis *τεκμηρίσις* dicta. *Præcognitio* verò, est futuri morbi cognitio, 3. de cris. cap. 1. *Dignotionem* autem proprio nomine denotationem appellamus, 1. prognost. 5.

Dimotio, vide *Prolapsiones*.

Dionysisci, sunt ossæ eminentiæ, quæ propè tempora nascuntur; dicuntur autem *Cornua*, *Κέρατα*, detorto à cornigeris animalibus nomine. Sic dicuntur à *Baccho*, quem Poëtæ *Cornutum* fingunt.

Diplasiasmus, id est, *Duplicatio*, quæ est duorum musculorum, qui ab ipsâ scapulâ excipiuntur, ad exteriora, posterioraque membrum circumagunt, quatenus ambo simul agentes, brachii circumductionem efficiunt, lib. de muscul. dissect. cap. 13.

Diplœ, secunda lamina Calvariæ, 6. method. 6. & *Mediullium* vocatur Recentioribus. Sic autem vocatur ossis Calvariæ, *duplicata lamina*; & interior ejus

pars rara & laxa, cavernosa, & mollissima, quâ ossa inter se connectuntur.

Dipsacos, vide *Diabetes*.

Diprosopa, vide *Dichroma*.

Discissiones, magna vulnera solet Hippocrates appellare, quæ lethalia sunt; ut vulnus in cerebro, cùm ad aliquem ejus ventriculum pervenerit, 6. aphor. 18.

Discretiva, Medicinæ pars est eæ, quam *Significativam* recentiores vocant, Græci *σημειωτικὴ*, 1. de his quæ in medic. fiunt, 1.

Dispersus morbus, vide *Communis*.

Dissimilare membrum, *heterogeneum*, seu *compositum*, est, cujus quamcumque partem assumpseris animalis, toti communicans non erit nomine, nec definitione, sicut manus, & facies, libr. anatom. viv. vide *Instrumentale*.

Dissidentias vocat Hippocrates, cùm ossa, quæ natura cohærent, ac sese mutuò contingunt absque articulo, ob aliquam læsionem dissident à se, ac distant; ut *Cubitus* & *Radius* in brachio ad gibbum, & ad manum; In *Crure*, *Tibia*, & *Sura*, quâ & *Genu*, & *Calcis* committuntur, com. 3. in medic. 31.

Dissolutiones, vocant animi defectus, Græci *λεπθυμίας*, & *λειποψυχίας* vocant, 1. ad *Glauc.* 14.

Distensio, idem est, ac nervorum convulsio, quæ est triplex; *Opisthotonos*, id est, tensio ad posteriora; *Emprosthotonos*, id est, tensio ad anteriora; & *Tetanos*, id est, æqualis tensio, 4. aphor. 57. Qui *Tetanus* est per universum corpus nervorum convulsio, 3. de loc. aff. 10.

Distorsiones sunt, cùm vel à suâ sede dilabitur aliquid in exteriorem corporis partem, vel introrsum in inanitatem aliquam prolabitur, ut in naribus, si in exteriorem partem, aut os, aut pinnula earum abiit: & contrâ memoratæ partes si in foramen descendunt, introrsum *distorsio* fit, 2. de iis quæ in medic. 33.

Diure-

Diuretica pharmaca, Διαρηκτικὰ Φάρμακα, medicamenta sunt, quæ ad ciendas urinas accommodantur, quæ & *Vresica* dicuntur, 11. method. 16. & 5. simplic. 20. quæ duùm sunt generum; aliqua enim mediocriter id præstant, ut *Eccabartica*, id est, Poros expurgantia, quia calida & tenuium partium; alia, vehementiùs, ut quæ plurimùm movent urinam, quæ acriora sunt, multoque magis ficcant, & excalescunt, prioribus: cujus generis sunt semen Apii, Petroselini, Fæniculi, Dauci, Smyrnii, & quæcumque lac augent: & menses movent, quòd ab his sanguis non modò extenuetur, sed fundatur etiam atque secernatur. Siquidem quò facilè ad se attrahant renes, quòd in sanguine aqueum; tenue & serosum est, hæc duo moliri oportet; primum, totius sanguinis fusionem, deinde segregationem, quorum neutrum absque valido calore fieri potest. Calori autem adjunctam esse oportet siccitatem, quod humiditas acrimoniam retundat in ciendis urinis necessariam.

Diuturnus morbus est, quicumque acutorum ex decidentia, terminum prætergreditur, quem nunc quadragessimum, nunc sexagesimum diem Hippocrat. facit; 2. de diebus dec. cap. 12.

Dodecadactylon, sive *Duodenum intestinum*, δώδεκαδάκτυλον, primum est intestinorum fundo stomachi alligatum, à longitudine duodecim digitorum sic appellatum, 6. de anat. adm. cap. 9. Quod quidam non dignantur vocare intestinum, priusquam in anfractus, orbisque convolvatur, sed ipsum ἐκφυσιν, id est, productionem simpliciter, vel cum appendice productionem duodecim digitorum, ἐκφυσιν δώδεκαδάκτυλον nominant, primumque intestinum in ordine dicunt esse jejunum, ibidem, cap. 12. Hoc idem *Duodenum*, vocant *Portinariæ*, sive *Ianitoræ*, libr. de anatom. viv. In id meatus inferitur, à vesicâ bilem continente, per quem ea in ipsum expurgatur.

Dolor, ὀδύνη, tristis sensus est, ut voluptas blandus; 2. de loc. affect. 2. Propriè dictus, Dolor non morbus est, sed symptoma. In sensu omnis consistit: est enim ejus fons & radix sensus, neque potest contingere, nisi in partibus sentientibus: Contingit autem omnibus sensibus. Est autem doloris, qui per sensus omnes fit causa duplex; una, communis; altera, cujusque propria. Communis, est violenta & celeriter facta alteratio & corruptio: quòd enim sensim & paulatim fit, sensum latet. Propria verò, in unoquoque sensu est, in tactu quidem magnæ mutationes à frigidi calidique violento contactu: namque humidum & siccum, si absint calefactio & refrigeratio, citra violentiam corpus contingunt: præterea ab iis, quæ quassandi, secandi, distendendi vel exedendi vim habent: hæc enim omnia vel substantiam divellendo, vel disumpendi corporis periculum adferendo, dolorum causæ sunt, qui si per inflammationes fiat affectus, atque in corporibus sensibilibus, vel per se, proprio & primario affectu, in arteriis, vel reliquis partibus sensibilibus omnibus per consensum, eò quòd à vicinarum contactu premantur, *Pulsatorius*, sive *Pulsativus*, σφυσμαώδης ἢ σφυσματῶδης, dicitur, 2. de loc. aff. 3. Si verò in aliquo viscerum, circumambiens membrana, per quam nervus dispergitur, à tumore præter naturam extendatur, ita ut gravitas quædam sentiatur, dicitur *sensus*, sive *dolor gravis* βαρὺς, aut *gravitatis*, ibid. cap. 4. qualis fit calculo majore in parte renum carnosâ impacto, aut eâ phlegmonem patiente; similiter & jecinoris parte carnosâ inflammatâ. Accidit & capiti, humorumque copiam simpliciter significat. ὀξὺς acutus est, & pungens, finitimus punctorio, cùm ceu acu aut terebro perforante, aut palo impacto, pars divelli videtur, ut crassum intestinum in colico dolore Galeni, à pituitâ vitreâ facto, & in quibusdam cephalæis, & à calculo præcipuè inæquali, acuto. Si autem partes inflam-

flammatae sunt, unico doloris modo vexantur, tenfivoι
 τενώδη, sive extensionis. Qui verò in membranis fit,
 ipsius affectus veluti radice, eo loco fixa, ubi membra-
 na pungitur, qualis est in morbo laterali, *dolor puncto-
 rius νυσματώδης* dicitur, ibid. capit. 5. Si nervis ipsis
 primò accidat dicitur *dolor νερκώδης*, *stupidus*, 2. de
 loc. affect. capit. 2. Quod si in lateribus spiritus qui-
 dam flatuosus procreatur, qui tùm extenuatus, tùm
 discussus, dolorem sedat, deinde rursus procreatus al-
 ter, dolorem augeat, *dolor, δραιοός, rarius* dicitur, com. 1.
 in 1. prorrh. 22. *Dolores* autem *ulcerosos*, tum Medici,
 tum Gymnastæ, vocant eos, per quos, inter moven-
 dum, vel tangendum, lassatas partes, sensus veluti ulce-
 ratarum partium *ελκώδης*, percipi solet, 2. de loc. aff. 76.

Dorsum, quòd Græci Νῶλον ἢ Ἀντίσποννον, & Μεπί-
 φρενον appellant, est omnium vertebrarum, quos *Spon-
 dylos* vocant, compactarum basis velut & fundamen-
 tum. Nonnulli tamen ex recentioribus Medicis, non
 totam vertebrarum structionem, *spinam* appellandam
 censent, sed circa thoracem tantùm, & lumbos, non
 circa collum, 3. de art. 1. Aristoteles verò, 1. de hist.
 animal. *Dorsum* dicit esse totam posteriorem corporis
 partem, ab occipite usque ad extremum *Coccygem*,
 triginta quatuor vertebris (si modò ossis sacri partes,
 vertebris annumerentur) compactam; quod *Dorsum*
 conficiunt, *Collum*, *Thorax*, *Lumbi*, *Os sacrum*, &
Coccyx, in quo costæ, velut in carinâ trabes, conne-
 ctuntur, totumque corpus stabiliunt. Sed aliter Gale-
 nus, lib. de ossib. cap. 7. his verbis; *Spina* est tota con-
 nexio, viginti & quatuor vertebrarum, à *Capite* usque
 ad *Os sacrum*, ita ut septem primæ à *Capite* vertebræ
Collum, sive *Cervicem* constituent; duodecim quæ
 sequuntur, *Dorsum*, cui à parte anteriori respondet pe-
 ctus, quinque reliqui *lumbos*; *Os*, in quod omnes
 vertebræ finiuntur, *sacrum*, vel *latum* dicitur, sive
 etiam *Os magnum*, 12. de usu part. cap. 12. vide *Spina*.

Doshien, Δοσῖβὸν, id est, *Furunculus*, 2. method. 2. Id nomen, ait Galenus, nec locum affectum repræsentat, nec causam, quæ ipsum efficit. Significat autem tumorem δόσιματώδη, ex crassis humoribus in carnis plerumque partibus consistentem; mitem quidem, cum solam cutem occupat, sed pervicacem ac malignum, ubi subter actis radicibus erumpit. vide *Furunculus*.

Dracunculus, Δρακονίσιον, est ulcus partis propinquæ, ipsius nervi dilatationis, sic dictum, quod nervus movendo corpori destinatus, in id ulcus recedat, in eoque quasi occultetur, lib. finit. Aëcius ex Leonidâ, *Dracunculum* Lumbrico similem esse dicit, interdum magnum, aliàs parvum reperiri, & frequentius quidem in cruribus; aliquando verò & in brachiorum musculis oriri & consistere; nasci autem in Æthiopiâ atque Indiâ, maxime pueris, lumbricis latis non absimilem, moverique sub cute sine molestiâ, sed temporis progressu circa *Dracunculi* extremitatem suppurationem fieri, cûteque aperrâ, *Dracunculum* caput exerere. Quem si quis tentet attrahere, dolorem ingentem moveri, præsertim si eum abrumpi contigerit: quod enim intus relinquitur, acerbissimos dolores excitare: proinde ut ne intrò animal recurrat, valido filo brachium constringi oportere, idque quotidie agendum esse. ut *Dracunculus* paulatim progrediens, integer excludatur. Verùm Soranus, ut refert ex eo Paulus Ægineta, non existimat animal esse, sed nervosam quandam substantiam, quæ opinionem motus solum præbeat: Sed quid reverà sit, nemo Medicorum explicare potest, qui Europam incolunt: posse tamen animal esse, ratio nobis dicat, cum non modo in ventriculo atque intestinis creari, verùm etiam ex cute erumpere, tum pediculos, tum majora quandoque animalia, comperitissimum habeamus ex historiis.

Drimea medicamenta, id est, *Acria*, quæ cacoëthiam humo-

humorum extinguunt, libr. de dynam. in proœmio. Δειμό, *acre*, id dicitur, quòd linguam mordet, & cum multâ caliditate erodit: Sunt enim omnia acria valdè calida, & tenuium partium: proinde vehementer calfaciunt, incidunt, digerunt, aperiunt, purgant, irritant, atque ad excretionem impellunt. Δειμότης, *acrimonia*, qualitas est gustatilis, iisdem facultatibus prædita.

Dropax, Δρῶπιξ. est medicamenti forma quædam, interdum liquidioris, in modum malagmatis, interdum siccioris, emplastris modo, prout usus exigat, cuius materia eadem est, quæ Acopis & Emplastris debetur. Est autem *Dropax* duplex; simplex alius, qui & πικῶσις, hoc est, *Picatio*, appellatur, solâ pice aridâ, oleo liquatâ constans; quæ dum calet, cuti illinitur, & præterea locis agglutinatur, & antequam omnino refrigeret, avellitur: deinde rursus ad ignem calfacta reponitur, & similiter priusquam frigescat, avellitur, & tertio quartoque vel sæpius etiam id repetitur. Convenit frequentibus vomitionibus, & cruditatibus, & cæliacis affectionibus, & reliquis partibus alimentum non sentientibus. Maximè verò antè synapismum adhibetur ad corporis præparationem, & post synapismum etiam, ut reliquiæ morbi evellantur. *Dropax* verò compositus est, cui præterea adjiciuntur alia ad diversos usus; ut ad excitandum calorem, Piper, Pyrethrum, Semen rosmarini, Bitumen: ad desiccandum verò, Sulphur vivum, Sal, Cinis farmentorum: ad lancinandum verò, Limnestis, quæ & Adarce vocatur, aut Euphorbium. Hæc enim trita, liquefactæ pici insperguntur, aut alia etiam ejusdem facultatis. Si vires ægri imbecillæ sint, liquidior fieri debet in formam malagmatis, & præradi pili in loco cui adhibebitur, & paulatim postea avelli. Sin valentes sint emplastris, modò præparandus est, & non derasis pilis admovendus, confertimque avellendus, nisi fortè

capiti aut mento, aut pubi applicandus esset. Sic enim plus habet efficaciam, spiritumque remissum magis firmare potest, & ad superficiem magis revocare, humoresque attrahere ac discutere. Sed & medicamenta depilatoria *ψιλοθρα* proprie dicta, *Dropaces* appellantur, ut constat ex versibus Martialis, lib. 10.

*Levni Dropace, tu quotidiano,
Hirsutis ego cruribus genisque.*

Fortè quod solà pice constarent in oleo liquatâ, ut & *Dropaces*.

Duodenum, vide *Dodecadactylon*.

Dura mater, vide *Membrana dura*.

Dura ulcera, quæ Græci *ὄχθῶδη*, id est, *Verrucosa ulcera*, vocant, sunt, quæ callum contraxerunt, & prætumidas ac duras oras habent, 4. de compos. medic. per gener. cap. 12.

Durum, *σκληρόν*, Medicis est, quod repletionem largo, & superfluo humore, aut vapore, in partem aliquam affluente, tactui renititur, nec cedit spontè (aliter ac Philosophis) & propterea quòd ita durum est, proprie *ἀντίσπον*, hoc est, *renitens*, appellatur.

Durus pulsus, vide *Mollis*.

Dysæsthesia, id est, sensus difficultas, est vitium actionis sensitivæ, diminutæ, lib. de symptom. diff. cap. 2. *δυσαισθησία*, sed *δυσκινησία*, non modò difficultatem motionis, sed etiam immobilitatem significat; ibid.

Dyscrasia, *Intemperies*, est mistio inæqualis quatuor primarum qualitatum; ubi enim illæ ita coierint, ut earum pares sint vires & portiones, temperamentum emergit exquisitissimum, quod cæterorum omnium norma est; ab eo quodcumque desciscit, *Intemperies* dicitur; tunc enim aliqua qualitas exsuperet, necesse est, vel duæ. Itaque cùm quatuor sint ex quibus temperamentum illud exquisitissimum, &, ut ita dicam, temperatissimum absolvitur, singulorum excessu simplices

plices quatuor intemperaturæ fiunt, calida, frigida, humida, sicca: & totidem compositæ, calida humida, calida sicca, frigida humida, frigida sicca. Nec verò singularum modus unus est, & una ratio, sed immensa omnino latitudo, adeò ut intemperaturarum infinitæ propemodum habeantur differentiæ: Nec tamen omnes ejusmodi intemperies morbosæ sunt, sed plurimæ contra salubres, quæ videlicet intra limites sanitatis consistunt. Quum enim omnis actio à partis temperamento proficiscatur, & varii prorsus generis actiones esse oporteat, multiplices quoque temperaturas esse oportuit, quæ non simpliciter, sed ad justitiam temperamenta appellantur. Non aliud autem ad justitiam significat, quàm prout cuique parti expedit. Itaque in singulis partibus primarum qualitatum etiam inæqualis mixtio, quoniam secundùm naturam est, non dicitur intemperies, etiamsi reverà intemperies sit, sed temperamentum, quamdiu scilicet naturæ modum non excedit: cùm verò excessit planè absolutèque, intemperies est, & jam morbus aut morbi causa evadit. Est & præter istas alia intemperiei differentia, per quam æqualis aut inæqualis dicitur. Æqualis quidem est, quæ in omnibus intemperanter affecti corporis partibus æqualiter solaque inest. Ea enim ita inducitur, & occupat corpus, ut depulsâ naturali temperie sola in corpore dominetur: neque enim ea in fieri est, ut aiunt, sed in factò esse. Itaque in habitum transit, & evadit, veluti altera natura acquisitiva, & priori contraria, neque ullo dolore molesta est. Ejusmodi intemperies in febre hecticâ esse perhibetur. Sicut autem in toto corpore, sic & in unâ certâ parte corporis contrahi potest. Intemperies verò inæqualis dicitur, cùm idem corpus simul & calidius, & frigidius, aut humidius, simulque siccius quàm pro naturali habitu redditur. Ea in fieri est, eamque ob rem dolore non vacat, & aliàs in toto animalis corpore fit, aliàs in unâ

quâlibet parte, idque vel cum fluxione, vel absque materiæ affluxu. Galen. Dicitur etiam inæqualis intemperies, quando singulæ corporis partes non sunt similiter intemperatæ, sed varias sortitæ sunt intemperaturas. Cùmque corpus totum intemperatum sit, non tamen unica intemperies dominatur in toto corpore, sed plures in singulis partibus.

Dysenteria, vide *Difficultas intestinorum*,

Dyspulota, vide *Cacoëthe*.

Dyspathia, hoc est, ad patiendum difficultas, 1. de usu part. cap. 15.

Dyspepsia, est depravata alimenti concoctio, sive alimenti corruptela. Symptoma est actionis naturalis coctricis depravatæ: quam libuit eo nomine appellare, sicut debilem *βραδύπεψια*, prorsusque abolitam *ἀπεψια*; depravatur autem cùm alimenta in qualitatem à naturâ alienam alterantur. Ea gemina statuitur, *κνισάδης* & *ὀξείδης*, hoc est, nidrosa & acida: hæc frigidis, illa calidis de causis provenit, vide *Concoctio*.

Dysphonia, id est, vocis difficultas, ut *Aphonia*, ejusdem abolitio; de symptom. differ. cap. 3.

Dyspnœa, difficultas spirandi, vel inordinata spiratio, 2. meth. 2. & 1. de differ. respir. cap. 1. *Δύσπνοια*, symptoma est læsæ respirationis, commune orthopnoicis, pleuriticis, peripneumoniacis, synanchicis, & aliis plenisque malè affectis, à quo ægri *δυσπνοικοί* appellantur.

Dystherapeuta ulcera, id est, curatu difficilia, 6. de comp. med. per gen. cap. 1.

Dyslichia, est alterius pilorum ordinis in genæ margine exortus, præter naturam, libr. finit.

Dysibema, id est, *mæstitia melancholica*, sive animi *mæror*, 6. de loc. aff. cap. 1.

Dysuria, *δυσουρία*, est urinæ vel difficilis saltem & debilis, vel cum dolore solo, sive dolorosa simul & languida excretio, 7. aphorif. 48. Hujus quæ cum dolore

lore fit causas, recenset Gal. inflammationem, abscessum, exulcerationem, inæqualem intemperiem, & spiritum flatulentum. Illius verò quæ cum difficultate, aut facultatis imbecillitatem, aut tumorem præter naturam. Ab his enim causis fit, ut cum mejere æger cupiat, non statim urinæ excretio sequatur, sed magno cum conatu, atque etiam aliquando dolore. Iis autem duobus exceptis symptomatis urina naturalem excretionis modum servat, neque intercisè fluens, neque guttatim, neque maturius, quàm naturæ conveniat; vide *Ischuria*.

Dytrichifis oculi morbus est, cum pilis naturalibus alii subnascentes, ipsum pungunt, fluoremque concitant, libr. *Introd. cap. 15.*

E.

ECBO^{LI}A, Εκβολιγὰ, Pharmaca, id est, abortiva medicamenta, quæ abortum faciunt, quæ & φθώρα appellatur; eadem & fœtus demortuos extrahunt, vide *Abortus*.

Eccathartica, quæ & *Ecphrastica*, vide *Rhyptica*.

Ecchymoma, Græcè Εκχύμαμα ἢ Εκχύμασις, id est, sugillatio, est affectio circa cutem, cum, tenuibus in ipsâ venis contusis, sanguis per fissuras effunditur, nondum in grumos coactus, sed postquam per persultationem, i. e. Diapedesin, effusio ipsa facta est; contingit sanè aliquando, ubi ita coërit temporis progressu eundem livescere, & denigrari, parvis nimirum grumulis, ex, disperso in multas cutis partes sanguine, coactis, 2. de comp. med. loc. c. 1. & 4. meth. 1. Eandem vocat *Ecchymosin*, solutionem continuitatis cum contusione, & ruptione conjunctam. Generatim verò Hipp. solitus est vocare *Ecchymoses*, ex vasculis sanguinis effusiones, & inanitiones, & alio nomine νωσιώσις, com. 2. in 9. de morb. vulg. 9. quæ effusio, in phlegmone quoque fit à causâ internâ, ubi sanguis è vasis effunditur,

& tumor excitatur, tactu mollis & cedens ; distinguit tamen Galenus, 6. aphor. 20. *Phlegmonem* ab *Ecchymosi*, quòd in Phlegmone sanguis per musculorum cavitates, solâ ratione contemplabiles secundùm minimas sui partes effunditur ; In *Ecchymosi* verò in spatia effluit, quæ venis adjacent. Species *Ecchymomatis* sunt, *Hypopion*, & *Hyposphagma*, ὑπόπιον καὶ ὑπόσφαισμα, & sanguinis ad unguis concursus ex plagâ. Atque id quidem propriè significat ἐκχύμασις, vide *Vnionis solutio*.

Eccope, ἐκκοπή, *Excisio*, divisio est Calvariæ, quâ os offensum restructum est, libr. finit. Inde *Ἐκκοπεωμένα*, medicamenta imbecillia sunt, quæ movendi tantùm stercois, & ea, quæ in spaciis intestinorum primæque regionis viis continentur, dejiciendi vim habent, non etiam ex alto attrahendi, & humores evacuandi. In eo genere Galenus Aloën collocavit. Dicuntur δὲ τὰ κήρα.

Eclegma, (Græcis ἐκλεισμα, ἢ ἐκλεικτὸν φάρμακον) medicamentum est per sputum evacuans, quæ in faucium partibus, Phlegmone obsessis, uti etiam in aliis partibus spiritalibus, continentur, 4. de rat. vict. 20. ori enim inditum, sensim liquefcit, & deglutitur, ad pectoris, & pulmonis vitia ; quòd & alio nomine vocatur *Arteriacum*, ἀρτηριακόν, diciturque δὲ τὸ φλεῖχειν, id est, à *lingendo*, Arabes vocant *Looch*, Paulus verò, lib. 4. cap. 57. nomen hoc tribuit medicamentis, quæ devorantur ad lumbricos enecandos, vide *Arteriace*.

Ephraxi, id est, *pororum apertio*, & *reclusio*, 11. method. c. 13. Inde ἐκφρακτικά medicamenta vocantur quæcunque obturatione & obstruptione ægrotantes liberant ; facultate nitrosâ, & amarâ ; opposita emplastificis medicamentis, quorum est meatus obducere, & obturare, 4. de compos. med. loc. cap. 1. quæ dicuntur alio nomine *Eccathartica*, ἐκκαθαρτικά.

Ephyfis, id est, *exortus*, seu *processus* alicujus ossis, vel

vel intestini, vel visceris, 2. de anat. adm. cap. 5. sed sine adjectione prolatâ. Ecphysis est illud spatium, quod est medium inter intestinum jejunum, & fundum ventriculi, carens circumvolutione, lib. 1. de usu part. cap. 3. Sunt verò & qui non totum eum processum ἐκφυσις appellandum censent, sed ipsius tantum orificium, quo dependet à ventriculo. Cæterum ad hoc intestinum meatus deferitur, qui bilem ipsam ex hepate in ipsum dimittit. In osse autem dicitur idem quod ἀπίφυσις; vide *Dodecadaetylon*.

Ecphyssis, Efflatio, sive Exsufflatio, est exspiratio copiosissimi aëris confertim facta, 2. de motu musc. Græcis ἐκφύσησις, ἢ ἀπρόα τῆ πνέουσαι ἐξω φουρα; Ejus opifices sunt musculi omnes intus inter costas sici, adjuti etiam iis, qui ad thoracem perveniunt ex scapulis & dorso, atque aliis etiam magnis, qui in Epigastrio habentur: efflationis enim gratiâ eos factos esse, Galenus docuit, lib. 4. de usu part. Propria est vocis materia, neque vox citra eam fieri potest; differt à simplici exspiratione, tùm violentiâ tùm musculis, à quibus efficitur, 4. de usu part. nam & paulatim exspiratio fit à solo septo transverso, 4. de loc. aff.

Eplexi, est subitus & vehemens timor, ἐκπληξις, cujus oppositum *Pericharia* dicitur, ἀεχέριαι Græci vocant, quasi *excessum gaudii* dixeris: Scimus autem amborum occasione, plures subito periisse, 12. meth. cap. 5. Multi Syderationem & Tabem interpretantur, Galenus comm. aphor. 14. libr. 7. ἐκπληξιν esse scripsit, cùm quis ex morbo nec loquitur, nec quicquam agit, sed apertis oculis quietus manet, veluti præ timore attonitus, quo loco obstupescencia ab Interprete vertitur.

Ecpyesma, ἐκπίσμα, calvariæ in multas partes diffractio, simul ubi intrusæ ossis partes in imum decubuerint; ac meningem membranam innixu suo premant, lib. finit. Est, inquit, affectio, in quam profundius

dus fracta officula descendunt, & membranam Cerebri comprimunt. Significat & ἐπίσμηα apud Medicos rei cuiusque recrementum, quod expresso ab eâ succo superest, nec id tantum, sed etiam sæpenumero succum ipsum; ut cum dicitur μυροβαλάνης ἐπίσμηα, sive quod idem est, μυροβαλάνης πίσμηα, quod & δρόπλιμμηα & κάρμηα appellatur. Sumitur in eâ significatione apud Dioscor. libr. 4. de glande unguentariâ: Unde Ecripsmis, ἐκπιεσμῶς, est totius oculi prolapsus extra suam cavitatem; ut prominens appareat. Differt à Proptosi, δρόπ' ἀεθρίωσης, hoc est, à procidentia, quod in hâc nvea tantum tunica, in illâ totus oculus foras erumpat, præsertim iis, qui strangulantur, Athleticis, & sceminis, quæ præ dolore partûs vehementius distenduntur, aut fluxionibus à capite in oculos tentantur. Avicenna, oculi exitum & egressionem vocat. Id malum intellexit Celsus, cum ait, nonnunquam ingentem inflammationem tanto impetu erumpere, ut oculos suâ sede propellat.

Ecryema, ἐκρύημα, dicitur ab Hippocrate, copiosissimi puris collectio, tumore aliquo, p. n. phlegmonoso, pleuræ cum primis suppurato, & hinc concocto, ἐκπύειν, ad suppurationem perducere significat.

Ecrhythmus pulsus, est Pulsus Arrhythmus, qui nullius ætatis, naturæ, temporis, aut reliquorum rhythmum retinet, vel, ut ait Paulus, qui omnem prorsus Eurhythmiam evertit. Tertia species est pulsus Arrhythmi, i. de diff. puls. cap. 9.

Ectasim melancholicam, mentis motionem, aberrationemque intelligimus vehementem, & ferinam, quæ irrigante Cerebrum assatâ flavâ bile oritur, comm. i. in prorrh. 14. Vigiliis habet conjunctas, atque ideo comati contrariam esse, Galenus scribit. Ea non est, quam plerique interpretantur, abstractionem mentis à corpore, ad contemplanda cœlestia, quam alio nomine

mine *ἀναγωγὴν* appellant; hæc enim morbus non est. *ἐκταπκὴ δύναμις* dicitur facultas quæ vim habet abalienandi animum, qualis est in Hyoscyamo, Coryandro viridi, & Ephemero.

Ἐθλίμμα, est exulceratio, quæ in summâ cute ex compressione violentâ nascitur, 2. de fractur. Græcè item *ἔκθλιμμα* dicitur.

Ἐθύματα, *ἐκθύματα*, cutis velut efflorescentiæ, pabulæ sunt per summam cutem erumpentes, ab humoribus superfluis, falsis, & tenuibus, ideò in cute leviter extuberant, quòd tenues humores exulcerationem potiùs, quàm tumorem insignem procreent. Dicuntur & alio nomine Græcè *ἐξαιθήματα*, ejus generis sunt, tum quæ per febres ardentes exeunt, tum *Variolæ* vulgò dictæ, & *Morbilli*. Sic autem dicuntur *ἀπὸ τῆς ἐκθύσεως*, quòd significat, *ἐξορμῶν*, hoc est, impetu ferri, & erumpere.

Ἐκπίσις, *ἔκπτωσις*, *luxatio*, hoc est, ossium à propriâ sede amotio, & divulsio, citra fractionem, nec verò id modò significat, sed etiam, *ἐξάρθρωσις*, sive *ἐξάρθρωμα*, apud Hippocratem, ut notat Galenus, in initio libri de articulis; cujus luxationis causa alia est externa, id est, vis omnis quæ articulum loco dimovere potest; alia interna, estque humoris defluxio articulum præ copiâ, vel mollitie loco propellentis. Est autem duplex omnis luxationis differentia; una sursum, cùm à musculorum contentione articulus ad supernum locum trahitur: altera, extrorsum, cùm in partem anteriorem aut posteriorem, dextram aut sinistram emotus transit. Omnis autem ejusmodi luxatio, aut simplex est, aut composita. Simplex quidem est, cùm luxationi nihil insuper accessit, non ulcus, non ossis denudatio aut fractio. Composita verò est, cùm præter luxationem aliquid eorum accessit.

Ἐθροπion, est suppullulatio carnis in genâ, quæ genam ipsam suâ gravitate foras convertit. Causa est
genæ

genæ evertendæ, vel caro adnascens, vel resolutio, vel cùm cicatrix inducitur, libr. finit. Sed alibi *Ectropion*, inquit, est Inversio, palpebrarum vitrum, cum exulceratis oculis, plùs extrà feruntur, libr. *Introd. cap. 15.* Est autem affectus solius inferioris palpebræ oculum contegentis, ita inversæ, & retractæ deorsum, ut parum sursum attollatur, sed pendeat, & hiet, neque ex toto oculum integat. Quod vitium, si palpebræ superiori acciderit, *λαγρόφθαλμον* dicitur, quod vitium naturaliter contingere potest; *Ectropion* verò non nisi à causâ præter naturam, à cicatrice, carnis excrescentiâ, relaxatione, medicamento, futurâ, vel ustione inartificiosâ, vel à senectute summâ dependet.

Ectrosmos, apud Aristot. 7. de hist. animal. sunt abortus, & imperfectorum fœtuum corruptiones infra diem quadragesimum factæ; quæ verò intrâ septimum diem fiunt, non *ἐκπεσμούςς*, seu *abortiones*, sed *ἐκρύσεις*, id est, *effluxiones*, vocat idem Philosophus.

Eczemata, sunt pustulæ ardentes. & fervidæ, dolorem cientes, citra saniem; ingens enim fervor, omnem materiam absumit, Græcis *ἐκζέματα* & *ἐκζέσμαλα*, Latinis *Carbones*.

Efflationes, sunt magnæ, & vehementes spiritus expulsionones, quæ per eadem instrumenta fiunt, per quæ tussis, & tussiendo efficiuntur, quæ & *efflatus* dicuntur ab expiratione, quæ sine strepitu sit, copiâ & velocitate motûs differentes, 2. de motu muscul. capit. 8. & 2. de sympt. caus. cap. 4. vide *Ecphysefis*.

Efflorationes, sunt ulcerationes factæ in superficie & corporis ambitu, subrubræ, & asperæ, de medic. fac. part. cap. 5. quas, si noctu enascantur, *Epinyctidas* vocant, libr. de tumor. cap. 15. & 2. meth. 2. quas Celsus vocat pustulas pessimas, colore sublividas, & subnigras, albas, suo humori similes, magnitudine fabam non superantes, cum vehementi inflammatione, & dolore, ex quibus adaperitis sanies effluit, & exulceratio
mucosa

mucosa intus retenta. Paulus, & Aëtius, dicunt esse ulcuscula sponte nascentia, phlyctænis similia, subrubra, ex quibus cruenta sanies effluit; utrumque verum est, & pustulas, & ulcuscula esse.

Effulgescentiæ, quas Græci ἐπιλάμψιας vocant, Hipp. præsertim significant morbum puerorum proprium, aut certè perquam familiarissimum, id est, Epilepsiam, com. 1. in 6. de morb. vulg. 5. Nonnulli hoc nomen interpretantur mutationem temperamenti ad calidius & siccius; hoc enim ætatis progressu velut flamma effulget. Alii verò interpretantur corporum perfectionem, quòd juvenes per ætatem evadant carnosiores, magis adulti, colore formæque gratiores, & viribus ingenioque præstantiores, ut quodammodo fulgere videantur. Verùm libr. 6. τ' ἐπιδημι, alii non ἐπιλάμψιας, sed ἐπιλήψιας scribunt, aut ἐπιλάμψιας ἀντὶ τ' ἐπιλήψεων interpretantur, ut annotat Galen. comm. 1. in eum librum.

Effusio, vide *Contusio*.

Effusa, & *Nigrores* fiunt, sanguine à venis effuso sub cutem, nunc per tunicas contusas, nunc verò in finibus referatas, lib. de tumor, cap. 10.

Elcos, Latinè *Ulcus*, solutio continuitatis est in omnibus corporis partibus, (præterquam in solo osse) ab internâ causâ, humore scilicet vitioso, acri, & erodente, particulæ, cui incumbit, continuitatem (sive ea caro sit, sive cutis, sive cartilago, sive membrana) solvens. Id autem vitii, ubi in os incidit, περιδών, sive *Caries* appellatur. Aliquando verò Hippocr. ulceris nomen ad omnem morbum dolorificum extendit, continui solutionem eo nomine significans. Neque enim ut arbitror, indita adhuc fuerant nomina ἰσχυροῦς, ῥήματι, ῥήματι, ῥήματι, & reliqua quibus recentiores Medici solutæ continuitatis differentias distinxerunt.

Elementa, στοιχεῖα Græcis, apud Medicos sunt calidum,

dum, frigidum, humidum, siccum, ex quibus homo primis velut & simplicibus, minimisque ex corporibus est constitutus, & in quæultima apparentia, & simplicissima, ac minima, resolutionem capit, libr. finit. Adhuc *elementum* appellatur minima pars ejus rei, cujus est elementum; omnium autem corporum, quæ gignuntur, & corrumpuntur, quatuor sunt Elementa; Ignis, Aër, Aqua, Terra; ut minimum intelligatur id, quòd minime divisionem suscipere potest; 8. de placit. cap. 2.

Elephas, (qui & *Elephantiasis* dicitur) morbus est, in quo naturalis faciei figura mutatur, resimatur nasus, labra crassa fiunt, extenuantur aures ad Satyrorum effigiem, libr. de caus. morb. capit. 7. ex sanguine melancholico primam generationem habens, quam affectionem cum incipit, *πελευεΐασιν* nominant, tum à genarum rubore, & facie Satyris persimili, tum propter inexplebilem & impudentem coëundi libidinem. Aliqui verò osseas eminentias, quæ in temporibus fiunt, sic vocant. In aliis autem partibus quoque fiunt tales ossium eminentiæ, quas *exostoses* vocant, libr. de tumor. capit. 14. *ἑλιφας καὶ ἑλεφαντίασις*, universi corporis cancer est, qui nullam omnino admittat curationem. Id nominis nactum est hoc malum, quòd in eo cutis corio Elephanti persimilis videatur; nam maculis quibusdam ad atrum colorem vergentibus inficitur, atque inæqualiter aspera, crassa, ac veluti squamis foeda, livens, ferinaque redditur; Nec *Elephas* quidquam (apud aliquos) à *Leprâ* Arabum differt, Vocarunt & Veteres morbum hunc *ἠρακλειον*, hoc est, *Herculeum*, quòd nullus eo major sit, & violentior. Nam morbo ingravescente, primum quidem stupet cutis, deinde sensum profus amittit, ut ne acu quidem compuncti dolorem sentiant, aut fervente aquâ affusâ urantur.

Elminthes, *ἔλμινθες*, *lumbrici*, animalia sunt in humano

mano corpore genita, cum primis in intestinis, sive in auribus, sive in vesicâ, sive in ventriculo, interdum etiam in sordibus ulceribus, quos Græci *σφάληκεις* vocant; sunt autem trium generum; primi generis sunt *seretes*, seu *rotundi*, à figurâ, quæ est secundum crassitudinem, longitudine aliquando palmares, sæpè longiores, quos vocant *ἐλμινθας στρογγύλας*, in gracilibus plerumque intestinis consistunt, & ventriculum subeunt, ideoque sæpè per os ejiuntur, quibusdam è naribus redduntur, ut plurimum consistunt cum febriculâ, atque hoc genus pueris infantibus, & pueribus peculiare est. Alterius generis sunt, qui *lati* vocantur, *ἐλμινθα πλατείαν*, aliquando *κειρίας*, hoc est, *Institas*, à similitudine, quam cum *Institis* obtinent; instar enim harum lati sunt, & longi aliquando *παρίας*, id est, *fascias*, vocant, quod fasciarum effigiem suâ latitudine, & longitudine, referant. Plinius lib. 11. cap. 33. tradit tricenùm pedum tæniâs ventris aliquando visas, interdum plurium. Tertii generis lumbrici sunt, qui *Ascarides*, nuncupantur, breves ac tenues, parvis vermibus similes, qui in extremo intestino reperiuntur, & masculi spinâteris initio, qui glomeratim in multas phalanges compacti, per sedem dejiciuntur. Omnes lumbrici in intestinis nascuntur ex crassâ lentâque pituitâ frequentibus cruditatibus collectâ. Animantur autem à plurimo calore nativo: Itaque pueri quam adulti lumbricis sunt, magis obnoxii.

Elythroides membrana, quæ & *Erythroides*, *ερυθροειδής* dicitur, testium est tunica, & vasorum spermaticorum, ubi extra ventrem processere: quamdiu enim intra ventrem sunt, eorum tunica, quod illic nihil habeat eximium, nullo proprio donatur nomine: posteaquam verò extra ventrem processit, quia rubet, *ερυθροειδής* incipit appellari. Rubet autem tum à calore rubro muscoli testium gracilis, tum à vasis multis quibus implexa est, Vaginalis etiam dicta, 2. de semin. cap. 5.

qua tunicâ, (ut & scroto) foeminarum testes carent; vel tam exigua est & obscura, ut oculis videri non possit, lib. de vulvæ, diff. cap. 9.

Embroke, Græcis ἐμβροχή ἢ ἐμβρεγμα, medicamenti genus est, cùm locis affectis, liquore aliquo humiditatis, perfusisque, lanam deinceps aut linteum, eodem liquore imbutum imponimus, imbecillids cataplasmate. Sed tamen ubi commodè aptari id non potest, ut in capite, ibi ἢ ἐμβροχή aptè adhibetur, & illis similiter qui propter imbecillitatem ferre non possunt cataplasmatum gravitatem: item præcordiis inflammationis, per initia morborum, quo tempore intempestivus est cataplasmatum usus: præterea fracturis & contusionibus, cum Emplastis uti non licet.

Embryon, est animal utero gestatum, 6. de usu part. cap. 13. licet non antea *Embryon* dici debeat, quàm duos menses in utero absolverit; vide *Cyema*.

Emmota, ἔμμοτε, medicamenta, id est, linamenta sunt humidæ consistentiæ, similia iis, quæ linamentis, vel linteolis excipiuntur, cerati specie, 13. method. 5. *Emmotos* verò vocat Hippocrates eos, qui ulcus cavum & exesum contraxerunt ex suppuratione, quòd curationem per linamenta desideraret, 3. artic. 55. sic dicuntur, quòd ἐν τοῖς μοῖσι adhibeantur. Ipsa enim linamenta μοτοὶ καὶ μοῖσι appellantur.

Emollientia, vide *Chalastica*.

Emphraxi, ἐμφραξις, *Obstructio*, est meatuum, aut cavitatum naturalium stipatio, ex copiâ, vel vitiosâ qualitate (ut lentore, & crassitie) succorum proveniens, cujus species Galen. 12. method. ponit στέγνωσιν, & πύκνωσιν. Unde medicamentum quod suo lentore obstruit, ἐμπλοστικόν: huic contrarium, est medicamentum ἐκφρακτικόν, quod obstructione liberat, 5. simpl. 12. Est autem *Obstructio*, morbus organicus, pertinetque ad formam organicæ partis corruptam, amissis videlicet meatibus aut cavitatibus parti alicui debitis, vel propter

propter succorum abundantiam, vel propter vitiosam qualitatem, quòd ii nimium lenti vel crassi sint. Hæ enim duæ esse possunt obstructionis causæ, quæ morbus est instrumentalis eorum quæ obstructa sunt corporum. Hanc symptomata multa consequuntur, & maximè quidem ipsa transpirationis retentio, atque rursus putredo, aliorum morborum antecedens quædam causa. vide *Rhyptica*.

Empirici sunt, (Græcè *ἐμπειροί*) qui à solâ experientiorum notitiâ procedunt, nomine ab *ἐμπειρία*, hoc est, experientiâ deducto, lib. de sect. cap. 1. unde *Empirica medicorum secta*, accidentium concursus, qui ægris accidunt, respicit, illorumque curationem ab experientiâ solâ deducit, idque nec morbo, nec causâ cognitâ, in *Introd. cap. 3*. Illius *Sectæ* primus auctor *Heraclion* exitit, qui naturæ cognitionem rationalemque disciplinam nihil ad medicinam pertinere professus, in usu & experimentis eam posuit. Quem *Apolodorus* & *Glaucias*, & aliquantò post *Heraclides*, *Tarentinus*, & aliqui non mediocres viri secuti, ex ipsâ professione se *ἐμπειροὶς* appellarunt. Erant autem *ἐμπειροὶς* genera tria, *πειρατικόν*, *αἰολογέδιον*, & *μιμητικόν*. Primum quidem dicebatur cùm aliquid experirentur, in quod fortè fortuna nihil tale cogitantes incidissent. Secundum, cùm ad alicujus rei experientiam deditâ operâ venirent, sive per somnia, sive aliter admoniti. Tertium verò, cùm ea quæ profunt vel nocent, sive naturâ, sive fortunâ, sive aliquo consilio, iti morbis iisdem experirentur, alios qui eadem priùs experti essent, imitantes. Quicquid autem juvat aut nocet, hoc est, causarum òmne genus, dicebant vel naturale vel fortuitum esse, vocantes naturale quod casu fieret, neque haberet manifestam causam: fortuitum verò, quòd sine electione quidem nostrâ fieret, sed evidentem causam haberet. Tribus autem his theorematibus utebantur, *πρήξις*, *ισορία*, *τῆ ἑὸς ὁμοίᾳ μεταβολῆς*.

M 2

Appel-

Appellabant *τήρησιν*, quicquid aliquando observassent, quorum cum magnam habebant copiam, eam omnem *ἀφροισμα* nuncupabant, atque id rursus *αὐτεψίαν*, quæ est eorum memoria, quæ frequenter & eodem modo visa sunt; quæ cum didicissent, *ιστερίαν* appellabant. Quâ in re diligenter considerabant quæcunque simul acciderent symptomata, eorumque omnium observationem *συνδρομὴν* appellabant, hoc est, concursum & congeriem symptomatum omnium, quæ in affecto essent loco. Quod si in morbos nondum visos inciderent, aut eò loci essent, ubi inventorum remediorum facultas non suppeteret, transibant ad consimile, quòd *μιτάβασιν τῶ ὁμοίῳ* vocabant, eamque triplicem faciebant, de affectu in affectum, de loco ad locum, de remedio ad remedium. Eam autem observationem quam per illam *τῶ ὁμοίῳ μιτάβασιν* habebant, *πείραν τριβικλήν* appellabant.

Emphysema, Inflatio, quæ Græcis *ἐμφύσημα*, *ἐμπνυμώτισις*, *καὶ πνυμώτισις*, est spiritus flatusque collectio, in inanibus corporis partibus. Ejus principium, inquit Galenus, malè concoctus cibus est, à calore videlicet debili, & à quo flatus excitati, resolvi nequeunt. vide fusè infrà, *Physis*.

Emplastron, sive *Emplasticum*, *ἐμπλαστῆρον*, Pharmacum est, quòd meatus obducit, ut picatio, quæ imponitur pilis in totum abrasis, 1. de comp. med. loc. c. 1. Atque hoc pharmacorum emplasticorum genus, substantiâ terrestre est, citra refrigerationem, aut caliditatem manifestam, aut in primo ordine refrigerantium, vel calefacientium, 4. de comp. medic. loc. c. 1. suntque sine mordicatione siccantia, 5. simpl. c. 5. & lib. 5. cap. 11. Duplex est Emplastorum natura; altera exquisitè terrea & sicca; altera tenax omnino: mista verò ex aquâ & terrâ, & plerumque etiam aëre, ut oleum dulce salis expers. Ovi quoque album ex iisdem quodammodo mistum est, magis tamen terreum est, quàm oleum. Quin etiam caseosa lactis pars emplastica est, gener-

tenerque ac recens caseus, & suilla pinguedo, & cæteri quoque adipēs, qui nondum acrimoniam contraxerunt, eoque magis quo sicciore magisque terrei fuerint. Eadem medicamenta etiam *ἰμφρακτικὰ* appellantur. His contraria sunt *ἐκθαλαστικὰ*, quæ & *ἐκφρακτικὰ* vocant.

Emplastomēna medicamenta vocant, quæ exiguis totius corporis meatibus hærentia, prohibent, ne quid per urinas, vel universam cutim difflatur, & effluat, 8. method. cap. 2.

Emprosthotos, vide *Dissentio*.

Empyemata, quæ & *Diaplymata*, *ἰμπύματα*, suppurantia omnia sunt; aliqui, cum in viscere phlegmone in pus conversa est, *πύημα*, id solum *Empyema* nominant, & qui sic affecti, *Empyos*; alii, eos solos *Empyos* dicunt, quibus inter Thoracem, & Pulmonem Pus aggregatum est, lib. de tumor. cap. 3. *ἰμπύς* ἢ *ἰμπύκῆς* Græci vocant, suppuratos, & purulentos, qui multum puris in capedine inter Thoracem, & Pulmonem collectum habent, 4. de caus. puls. c. 9. Tandem omnes quibus inflammatum viscus aliquod suppuratum est Suppuratos vocant, ubi Pus universum constitit, concocto tumore quoque præter naturam, comm. 1. in 1. prognost. 40. & 2. prognost. 59. & 69. Symptoma est peripneumoniæ vel pleuritidis, si digeri vel per sputa vacuari non potuit. Succedit etiam interdum anginæ, Hippocrat. aphor. 10. lib. 5. Rupto namque internè abscessu, Pus in vacuum Thoracis locum effunditur, ibique fluctuationis cujusdam sensum movet, cum æger è latere in latus convertitur, inde verò per occultos meatus in alvum, intestina vesicamque subit, vel aliquando ad cutem erumpit, sibi que foràs viam uno aut pluribus ulceribus aperit. Cæterum non semper inflammationi succedit empyema, sed quandoque nullâ febre præcedente serosus aut pituitosus humor ex reliquo corpore eò loci delapsus putrescit, & *Empyema* movet, ut Aëtius testatur.

Empyreuma, reliquæ sunt caloris febrilis post solutam accessionem. Dispositio quædam est neutra, mediæque inter febrem, & febris intermissionem, intermittentium & putridarum febrium propria, ut solutâ accessione supersit nonnihil caloris, vel in ipsis humoribus relictis, vel adhuc solidis etiam partibus impressi, quem aliqui *febris fomitem* appellant; huic contraria, est *ἀπυρεξία*, sive *infabricatio*.

Emulgentes venæ & arteriæ, quæ sint, hinc patet; Vena cava ubi ex hepate primùm emergit, vicinis partibus prætenues impertit furculos: deinde ramum maximum in utrumque renem subjectum mittit. Similiter, alia duo vasa æquè magna à maximâ arteriâ, quæ spinæ incumbit profecta, non aliter quàm venæ in renes inseruntur, quæ *venæ & arteriæ* vulgò *emulgentes* appellantur, per quas renes urinam à sanguine secernunt, & trahunt, simul etiam multum bilis, ac propemodum omne id, quòd ipsæ continuerint, attrahunt, libr. de venar. diss. cap. 5.

Enarthrosis, species est Diarthroseos, cùm cavum excipientis ossis altum admodùm est, caputque quòd in id inseritur, oblongum, libr. de ossib. in proœmio. Ejus pauca sunt exempla, ut cruris cum ischio, & fortè tali cum osse navis speciem referente; vide *Arthrodia*.

Enæmon, ἐνάμων, est medicamentum quòd glutinat, 6. meth. 2. imponiturque maximè cruentis vulneribus sistendo sanguini, 1. de compos. medic. per gen. cap. 14. cùm cruor, qui *αἷμα* dicitur, ex cute ipsâ vulneratâ, vel etiam ex carne in roris speciem distillat; atque ideò, & *sanguinarium*, & *cruentis opitulans*, & *glutinatorium* dicitur, 3. de comp. med. per gen. cap. 2. His emplastris, inquit Celsus, nulla majorem usum præstant; nam reprimunt inflammationem, nisi magna vis eam cogat, atque illius impetum minuunt: tum glutinant ulcera, & cicatricem iisdem inducunt. Constant autem, inquit, ex medicamentis non pinguibus, ideoque

ideoque ἀλίπανα nominantur. Quæ enim hujus generis sunt, siccare debent, & citra abstersionem leniter adstringere. Hæc maximè ex bitumine componuntur, cumque varii sint generis; duo tamen habentur præstantissima, unum βάρβαρον, alterum, κυζικηδὸν appellatum. Hoc tamen paulò plus quàm cruenta exsiccat, ideoque nisi diluatur, nocet magis quàm proficit, contrahens membra, atque dolorem inducens. vide *Glutinatorium, & Sanguinarium.*

Enæorema, ἐναϊώρημα, quod & *Appendiculum* quidam vocant, est portio urinæ crassa, candidaque in ejus medio sublimis. Partem quidem urinæ esse, patet ex eo, quòd omnes vias emensa sit, & mutationes sortita quas & urina, attracta primum per emulgentes venas à renibus, deinde demissa in vesicam, & concoctionem iis in locis sortita, non aliter quàm urina. Sed nulla etiam urina est, quæ eam non habeat vel secretam, vel in se confusam, ut & *Hypostasin*. Differt autem ab eâ solâ crassitie & gravitate; unde fit, ut *Hypostasis* matulæ fundum petat, *Enæorema* autem in mediâ urinâ pendulum sit, aut si fortè exquisitè medium non est, paulò magis deorsum quàm sursum vergat. Est enim corpus urinâ paulò crassius & gravius, multò tamen leviùs, quàm *Hypostasis*. Ac quamquam quòd optimum est, eo loco situm esse oporteat, & in imum magis inclinare, (quantò enim magis deorsum subfudet, tantò meliùs haberi, Galenus author est) sæpè tamen in adversâ valetudine supra medium fertur, atque ipsi etiam urinæ supernatat, pendetque in eâ, veluti nubes in aëre, propter flatuum copiam, atque ab eâ similitudine ab Hippoc. etiam νεφέλη nominatur. Sic enim putavit Galen. ἐναϊώρημα & νεφέλη apud Hipp. idem significare: quanquam ipse comm. 2. in progn. dubitare videatur, num Hipp. τὸ ἐναϊώρημα genus faciat τῆ νεφέλης κὶ τῆ θρονοειδὸς ἐναϊωρήματι. Ita ut duæ Enæorematis species sint, una nubeculæ similis, altera geni-

turæ. Cæterum quòd pertinet ad colorem quem candidum esse decet, ejus ratio posita est in perfectâ concoctione, uti albus color lactis, seminis, atque ipsius etiam sedimenti; vide *Sublinamentum*.

Encanthis, ἐγκανθίς, id est, *Inangularis*, immoderatum est augmentum angulorum oculi, ut *Rhoeas*, ροείας, immoderata diminutio, de differ. morb. capit. 9. est etiam quidam præter naturam tumor, in magnis hircus oculorum, quòd tuberculum non est omninò præter naturam, libr. de tum. cap. 17. estque ut plurimum in majori angulo; quam carunculam quidam Chirurgici rescindentes, effluxum excrementis eâ parte aperuerunt, quem affectum *Rhoeada* quidam appellarunt, 10. de usu part. c. 11. Aliàs, *Encanthis* propriè *angulum oculi* significat; *major* autem *angulus*, qui naso est proximus, proprio nomine *ῥαιθῆρ* dicitur; *minor*, qui est ad tempora, *παρωτίαι*; inde verò ejus nomen, morbo inditum est. Malum hoc in canibus frequens est, & homines minùs corripit, se eos magis qui in mari versantur; cujus duæ differentię observantur: siquidem aliquando hoc carnis incrementum benignum est tenerum, laxum, & sine dolore, quod medicamentis siccis consumendum est: aliquando verò malignum, durum, inæquale, & cum dolore punctorio, quòd manu curare & scalpro evellere oportet.

Encathisma, ἐγκάθισμα, est sessio in aquâ medicatâ, ab imis pedibus, vel feminibus, usque ad umbilicum, ita ut supernæ partes non madescant, 5. de compos. medicam. per gen. cap. 13. Quod quidem auxilii genus cum plerisque morbis conveniat, iis tamen solis adhibetur, qui partes intra peritonæum conclusas, infestant: itaque inflammationis renibus sedere convenit in decocto sænigræci, malvæ hortensis ac sylvestris, & seminis lini. In calculosis affectibus convenit *ἐγκάθισμα* in iisdem propter inflammationem, & præterea artemisiæ decocto, & rosmarini, & petroselini, & spicæ-

Spicæardi, quibus etiam in vesicæ morbo utendum est adjectâ rutâ: Ad uterum verò, Artemisiæ decoctio, Salviæ, Lauri, & similitium: Ad sedem, Meliloti, Papaveris, & Rosarum: Ad hæmorrhoidas & fluxiones uteri, Plantaginis, Polygoni, Malicorii, Rosarum, Ruborum, & eorum quæ similes vires habent: Ad vulnera verò, ex quibus nervorum distentio timeri potest, Aqua, & Oleo. Quod si ad alios præterea affectus convenire potest, id accidit vel ob balnei penuriam, vel ob imbecillitatem ægroti, qui totius balnei usum non possit admittere, vel ob supernæ alicujus partis debilitatem, vel affectionem cui aquæ perfusio inutilis sit, aut aliquod aliud impedimentum. Cæterum, qui in talibus decoctis sessuri sunt, omnes sunt illinendi & immergendi in aquam usque ad infimum umbilicum. Oportet autem partes quæ non madefient, prius inungere, sed præsertim caput quod tegi debet, ne repleatur. Qui Medicinam nunc faciunt, id genus remedii *Semicupium* appellant.

Encephalos, ἐγκεφάλῳ, *Cerebrum*, vide *Cerebrum*.

Encharaxi, ἐγχάριξις, *scarificatio*, est cutis & subjectæ ejus carnis, per scalpellum sectio, non punctum, sed cæsim facta; multis foraminibus differt à Phlebotomiâ, quod hæc uno vulnere venam adaperiat, illa multis sectionibus cutem, carnemque dividat. Divisio autem ipsa cum multas habere possit differentias, in treis tamen referri potest secundum Galen. libr. 2. ad Glauc. aut enim tenuis & superficialis est, aut è contrario magna & profundior: aut longitudine & profunditate inter eas media: quibus omnibus Galenus se usum fuisse, prodidit in abscessuum curatione. Quæ in superficie fiunt, non attrahunt è longinquo, non revellunt, non derivant sed in summâ modo cute hærentem humorem, quâ ulcuscula facta sunt, educunt, nec magnis morbis opitulantur. Quæ longæ sunt & profundæ, plurimum sanguinis expatriant (cujus rei Ori-

bafius testis locuples est, qui scarificato sibi crure, cum pettilentiâ laboraret, duas fermè sanguinis libras inde detraxit) adeò ut animi deliquium aliquando inducant; & è partibus etiam remotissimis, & à capite in crura, à crure in manum revellant: & quia in carnem altiùs adactæ sunt, propriam curationem in modum vulnerum efflagitant. Quæ ambarum mediæ sunt, earum pariter incommoda declinant; ideoque aliis præferri debent, si quando scarificationis usus inciderit. Ea autem tribus de causis suscipitur, ad revulsionem, ad derivationem, ad vacationem, humoris tum corpore toto redundantis, tum eâ in parte quæ scarificari debet, impacti: Quæ omnia quamvis per phlebotomiam consequamur, quia tamen (ut ex Apollonio refert Oribasius) multum nocere solet corporibus venæ sectio sæpiùs repetita, ideo eâ omisâ, tutius est scarificationes moliri, quod eâ citra validam totius molis corporeæ commotionem, eadem quæ & venæ sectio commoda præstare valeat. Itaque si crura fluxione vexentur, si phlegmone laborent, manus scarificare conveniet, ut è contrario crura, si manus malè affectæ fuerint: similiter si dextrum crus doleat, aut dextra manus sinistrum crus aut sinistram manum scarificare poterimus, quod revulsio non tantum à summo deorsum, aut ab imo sursum, sed etiam à dextris ad sinistra, & contra fieri rectè possit, uti & secundum alias situs differentias.

Encherida, grumi sunt ceræ modo facti in emplastris, dum liquida illis infunduntur, 4. de comp. med. per gen. cap. 5.

Enchymoma, est sanguinis, & humorum in partem aliquam naturalis effusio, per quam, & partis ejus venulæ replentur sanguine, & color vividus rubens ac naturalis parti inditur, ut in irâ, verecundiâ, gaudio, somno, fit, diciturque Græcè ἐγχύματα ἢ ἐγχύματα; quæ effusio si fiat præter naturam, ut in vulnere contingit,

tingit, abscessu, aut phlegmone, dicitur *Ecchymosis*, vel *Ecchymoma*; vide *Ecchymoma*, 2. de morb. vulg.

Enchya, medicamenta sunt, quæ oculis instillantur, ut fœnugræci decoctum, candidum & tenue ovi, lac muliebre, & quæ in hunc usum præparantur collyria; de remed. part. fac. cap. 10.

Encope, ἐγκοπή & ἀγκοπή, Incisio dicitur propriè in capitis ossibus, inquit Galen. soluta continuitas ab aliquo acuto occursante & abscindente, vide *Hedra*.

Encranion, vide *Cerebellum*, & *Paracephali*.

Enema, id est, infusum, quod per inferna in alvum infunditur; dicitur quoque ἑκλυζαα, κλυσηρ, lib. de ren. aff. cogn. capit. 4. ἀπὸ τῶ ἐνέμας, quod infundere significat, *Enema* appellatur.

Endemus, & *Endemius morbus*, ἐνδημος, ἢ ἐνδημοῦ, appellatur, quasi Patrium dixeris, & Vernaculum, qui morbus communis est multis, eandem regionem incolentibus: ut *Epidemus*, & *Epidemius morbus* est, qui cùm perniciosus non sit, tempore tamen statò in regione aliquâ sævit, & insolescit; si enim perniciosus sit, *Pestis* dicetur, 1. de vict. rat. 9. Morborum itaque alii *Sporades*, hoc est, dispersi, (Σπόραδες, qui singulos separatim corripunt, non ab aère, sed potiùs à victùs ratione cuique propriâ exorfi.) Alii *communes* sunt, quos Græci κοινῆς, παγκοινῆς, ἢ πανδημοῦς vocant, qui sunt certi morbi, & singulares, qui alicubi vagantur, & multos æquè simul corripunt, causamque habent communem, ut aërem, quem omnes inspiramus, vel depravatæ aquæ potum, aut gravem, & vitiosum cibum, quem omnes pariter absorbuerint, vel terram exhalationem, vel quid simile, quod vitarinequeat. Qui morbi communes *Panœni*, & *Pandemi*; si patrii sunt, *Vernaculi*, & alicujus regionis familiares, *Endemi*, & *Endemii* vocantur, causamque communem agnoscunt, & communem insultum, de quibus Hippoc. lib. de aquâ, aère, & locis; si verò à communi causa nati,

com-

communes quidem sunt, non tamen patrii & familiares, sed potius externi, & adventitii; sin autem perniciosi, & contagiosi, *Pestilentes* dicuntur, Græcè *Λοιμώδεις*; si verò non pestilentes, sed pestilentibus mitiores sunt, *μη Λοιμώδεις*, carent proprio nomine; quam Galenus, quasi oblitus eorum, quæ in proœmio, libr. 1. epidem. scripserat, asserat, eos, qui pestilentes non sunt, vocari *Epidemios*, mutuato scilicet generis nomine.

Endeixes, εὐδειξες, Indicationes sunt, id est, communitates, scopi, & auxiliorum fontes, velut & loci, *ἀνιδειξες*, verò his opposita sunt, 9. meth. cap. 7. Indicatio est ejus, quòd fieri in singulis rebus debet, significatione sumptâ à propriâ cujusque rei naturâ. Cùm enim in singulis rerum generibus quæri possit quid sequendum quidve fugiendum sit, ejus cognitio ab ipsâ rei, de quâ quæritur, naturâ pervestiganda est, quodque illa faciendum insinuaverit, id ejus indicatio dicitur. Ut si quærat de sanitate quid sentiendum sit, primum perpendere oportet sanitatis naturam, quæ quia bona omnibus mortalibus videtur, facit ut judicemus eam à nobis servandam esse, quamobrem sui custodia, sanitatis indicatio est. Idem verò in morbo agendum, qui quoniam totus præter naturam est, & toto genere malus, indicat & ostendit se tollendum esse. Itaque ut duo sunt summa rerum omnium genera, bonum & malum, ita duæ sunt primæ & generales indicationes, Custodia & Ablatio, illa quidem boni, hæc verò mali: Singula enim de se ipsis alterum eorum necessario indicant.

Engisomata, instrumenta sunt, quibus in calvariæ fracturis utimur; vel ut alii, est ossis pertusio, cùm pars affecta in profundum descendit, ac super illæsum os corruit, lib. finit. vide *Camarosis*.

Engonios, id est, angulosa brachii figura, quæ illi membro naturalis est; omnis enim cujusque partis
figura

figura rectissima, maximè est à dolore aliena, 6. method. 5.

Eurhythmus pulsus, commune quoddam genus est, ad *Eurhythmum pulsus*, & *Arrhythmus*, 1. de differ. puls. cap. 9. qui enim naturalem, & optimum servat *Rhythmus*, ἑυρυθμῶς dicitur unusque est, & indivisus; qui verò non servat, ἄρρυθμῶς, in tres divisu differentias; omnis autem pulsus, qualiscunque ille sit, modò servat *Rhythmus*, ἑυρυθμῶς appellatur.

Ensisiformis cartilago, vide *Cartilago ensiformis*.

Entera, ἔντερα, *Intestina*, sunt corpora cava, rotunda, membranosa, ab imo ventriculo ad anum protensa, distribuendi ad jecur chyli, & continendi, expellendique stercoris instrumenta, in orbem involuta, fibris circularibus, & transversis contorta, ad chyli, & stercoris expulsionem; quorum tria superiora tenuia sunt, ἑκφυσις, sive δαδῆκαδίκτυλοι νῆσις, εἶλεος, ἢ λεπῶν, hoc est, *Echphysis*, *Iejunum*, *Ileon*, sive *Tenuis*; tria inferiora, crassa, τυφλόν, κῶλον, ἀπὸ θυσομέριον, *Cæcum*, *Colon*, & *Rectum*; atque inde patet, etsi unum, & continuum numero sit intestinum, loco tamen, magnitudine, numero orbium, & anfractuum evariare, senariumque resultare numerum, & 5. de usu part. & 6. de anatom. admod. Ubi verò ἔντερον, in singulari numero, id est, *Intestinum*, ab Hippocrate profertur, docente Galeno, com. 4. in 6. de morb. vulg. ipsum significatur *Colon*, per excellentiam, ratione suæ magnitudinis, quòd solum ex Intestinis in Scrotum descendit, & *Enterocelen* efficit, id est, *Herniam intestinale*, apud alios verò *Cæcum*, 4. de usu part. cap. 17.

Enterocèle, *Epiplocèle*, & *Hydrocèle*, sunt species herniarum, in quibus rumpitur is meatus, qui à Peritonæo ad testiculos pertingit, libr. de caus. morb. c. 10. cùm articuli suis sedibus excidunt, aut loco tantùm moventur; aut cùm omentum, vel intestina, ad inferiores testiculorum tunicas devolvuntur, alterum morbum

bum Græci *Epiplocelen*, alterum *Enterocelen* appellant, de differ. morb. capit. 10. Præter hæc ex ambobus etiam morbis compositum affectum, *Enteröepiplocelen* juniores Medici appellant, lib. de tumor. cap. 15. vide *Cele*.

Enthusiasmus, id est, *fanatica percussio*, seu *numinû afflatio*, est, velut, cùm quidam in sacris faciendis, mente capiuntur, si quæ viderint, aut si tympana, vel tibus, vel signa audiverint, lib. finit.

Epacnastica, 9. method. 4. vide *Continua*.

Ephæresis, ἐπιφαίρεσις, id est, *repetita sanguinû missio*, de cur. rat. per sang. cap. 1.

Eparmata, præter naturam tumores, secundùm aures, in ægrotantibus exortos, vocat Hippocr. com. 4. in 6. de morb. vulgar. 1. Ea etiam ὀδὴματια communi significatione appellat. Sed Galen. 3. de comp. med. loc. cap. 2. dicit *Eparmata* (quæ & *Parotides* sunt,) è genere esse inflammationum, quæ fiunt glandulis, circa aures p. n. affectis. Paulus verò ait: Tumor omnis, sive œdematosus, sive scirrhosus, etiam citra inflammationem, glandulas sub auribus occupans, περιπτιε dici potest.

Ephæaon, *Pubes*, & *Pecten*, *Aqualiculus* Latinè, Græcè ἐφήαιον, ἐπίκειον, ἦον, id totum est, quòd est ab Hypogastrio, seu imo ventre (quem & *Sumen* vocant) usque ad pudenda; Introd.

Ephelcis, id est, ramentum, seu cruoris exigua guttula, quæ interdum tussi in hæmoptoicâ passione, rejicitur, 4. de loc. aff. 5. aliquando generalius, ἐφελκίς, crustula est, quæ ulceri obducitur, diciturque de internis; quandoque enim crustulæ & per tusses è pulmonibus, & per dejectiones ex intestinis, dejiciuntur.

Ephelis, ἐφελίς, est aspreudo, & nigrities, in facie ex ardore Solis progenita, ἀπὸ ἡλίου, id est, Sole, nomen inditum, non quòd à Sole tantùm vitia illa in cute contrahantur, sed quòd à reliquis inducta causis, si-

milem

milem asperitatem & colorem habeant. Quæcunque enim causa ea excitarit, cutis ceu multo Sole exusta, candorem & lævorem amittit, contrahitque nigritiem & aspredinem. Plinius aliquando discolorem à Sole cutem, aliquando à Sole usta, vel à Sole adusta interpretatur, eoque vitio deformes, Solatos appellat. Alii, Vitia cutis simpliciter Latinè reddunt.

Ephemera febris est, quo à causâ procathartica, sive præincipiente, fit cum urinæ coctione, primâ die apparente, suavi caliditate, pulsu ad magnitudinem, & celeritatem effatu dignam ascendente, systole pulsus parùm à naturali tenore mutatâ, æquali atque incompresso ascensu in caliditate, etiam consistente febre, sudore adhæc aut rore, aut omninò cum aliquo optimo vapore integrè judicari solita, 1. de diff. febr. cap. 7. *Ephemera febris*, ait, in spiritibus citra humorum putredinem accensa est, ibid. cap. 5. vide *Diaria*.

Ephialtes, Affectus Græcis dictus, est nocturna corporis oppressio, & quædam quasi suffocatio, cùm quis somni ab initio, supinus jacens, grandi se mole opprimi, atque ab alio invadi imaginatur, cum difficili respiratione, immobilitate, ac voce præpeditâ, propè suffocari, æger videatur; Græcis quoque dicitur ἐπιβολή & πιζαλίων, Latinè verò *Incubus*, vel *Incubonus* dicitur; fortè quia ex Veteribus quidam *Dæmonem*, alii, *Cupidinem*, alii, *incubantem Vetulam*, aut *externam quandam vim, quæ quiescentes invaderet, & pondere oppressos, gravaret*, esse voluerunt, quamvis tota malâ causa, intra corpus esset, in libello de utilitate respirationis, Galeno ascripto. Ea autem causa non est humor, sed crassus & frigidus vapor, ut scripsit Posidonius, ventriculos cerebri implens, & prohibens, spiritus animales per nervos ferri. Per somnum tantùm fit, eoque laborantes per ipsam accessionem eadem patiuntur, quæ & apoplexia correpti, sed tamen mitiora. Quia enim vapor in causâ est, non in totum opplentur ventri-

ventriculi cerebri, nec tam difficulter excitantur, qui eo laborant. Manent tamen aliquandiu immobiles: deinde verò multo labore, & conatu tenuato, & disscusso spiritu, & meatibus obstructione solutis, derepentè e somno excitantur. Læditur illis potissimum imaginatio, ex quo verisimile est, in priori potissimum ventriculo morbum consistere. Ex his intelligi potest incubi differentia ab *Apoplexiâ* & *Epilepsiâ*. Præludium tamen proœmiûmque eorum mortuorum est, atque etiam insanîæ. Diuturnior enim & frequenter repetens, crudo humore in ventriculis cerebri paulatim cumulado, in eos facillè degenerat. Præcedunt incubum suffocatio, vocis amissio, gravitas & immobilitas, & hæc rursus crapulæ & cruditates, ex quibus crassus ille frigidusque vapor suscitatur. Proinde quidam morbum hunc rectè quidem, sed imperfectè definirunt, vaporum in caput discursum ex nimio cibo & cruditate.

Ephidrosis, ἐφιδρωσις, duo significat, vel sudoris circa thoracem & caput exortum, vel in universo corpore sudoris proventum, tum paucum, tum inutilem.

Epialus, vide *Febris Hepiala*.

Epicauma, est velut ex igne facta crustulosa ulceratio, quæ oculi nigro advenit, nec permanet, lib. finit. id morbi ἐπίκαυμα, & ἑγκαυμα vocant Græci, Latini *Visionem*, sive *Inustionem*. Sed advertendum est duo ulcerum genera hoc uno nomine apud Paulum & Aëtium designari. Scribit enim Paulus, ἐπίκαυμα ulcus esse oculi sordidum, impurum, crustosum, quòd dum repurgatur, sæpè humores oculi effluunt: Id verò ab Aëtio, non ἐπίκαυμα, sed ἑγκαυμα appellatur. Vocat enim ἐπίκαυμα, ulcus superficialium, cum videlicet nigrum oculi in superficie exasperatum, inustum fuerit, & coloris cinerei evaserit, cujus ulceris non meminit Paulus.

Epiceraistica, ἐπικεραστικά, medicamenta sunt, quæ &

temperata dicuntur; quæ si valentiora evaserint, humoribus mordicantibus morsum eorum retundunt, 2. simplic. 12. veluti uva passa mordentes mediocriter stomachum humores obtundit, apud Galenum, lib. 2. de aliment. Idem medicamentorum genus etiam *ἰπικραστὸς* appellatur.

Epicrasis, *ἐπικρασις*; est vitiosi succi seu cacochymicæ curatio, cum indicationes sibi adversantur, in quâ paulatim, quod vitiosum est, vacuatur, & paulatim quod salubre est, pro eo reponitur, 9. method. 10. Est enim in universum duplex omnis curationis ratio: aut enim in totum summoveatur vitium, si & vires valent, & humor concoctus se facillè educi patitur: aut si vires imbecillæ sunt, ut confertim factam vacuationem admittere nequeant, vel humor propter cruditatem non sit futurus obediens medicamento, tunc ubi eum attemperaveris; tenuaveris, mitigaveris, paulatim educere oportebit, inque locum ejus benigniores sufficere; quanquam non sit necesse *ἐπικρασι* vacuatione perfici. Nam quæ etiam in corpore manens, alterari, mitigarique possunt, permittâ soli naturæ vacuatione, quæ eorum partem vel convertat in corporis alimentum, vel per alvum, urinas, sudorem, aut aliter expurget.

Epicrisis, id est, *Adjudicatio*, ad Thrasyb. capit. 6. Quæ mutuo inter se dependentia colligantur, per appellatam *Epicrisim* à Græcis, à nostris *Adjudicatio* dici potest, judicanda sunt.

Epicrasis, certa quædam est percussio, quâ mangones puerorum, hoc ipso præsidio succurrunt iis, quibus à natali die, gracilia sunt membra, 14. meth. cap. 16.

Epicryema, *ἐπικρύμα*, est secundus foetus, conceptus gravidâ jam existente muliere, id quod fit, ut scripsit Hipp. cum foetu jam concepto, non clauditur exactò uterus, sed semen aliud etiam postea intro admittit; Arabibus, *Superimprægnatio* dicitur, & *Superfatatio*.

Epidemus, vide *Endemus*, & *Communis*.

Epidermis, summa cutis corporis, seu *Cuticula*; 3. method. 4. solâ sensatione à verâ cute differt, hæc enim à nervorum extremitatibus dilatatis fit: *Epidermis* verò à cutis excremento vaporoso, ambientis aëris à frigiditate, provenit: itaque vel sensu caret, vel exigui sensus est, proinde citra dolorem facile à subjektâ cute separatur: Sic dicitur, quòd suprâ cutem nascitur, quodque eius veluti quædam efflorescentia fit; sicut τὸ ἐπίθυρον ἔ θυμῶ, καὶ τὸ ἐπίθυρορον τὸ θυμῶρας.

Epidismus, sive *Hypodesmidas*, id est, *Fascias*, *Subfasciaciones*, & *Subligamina*, sine ullâ distinctione, Veteres vocaverunt; Ac Hipocrates *Fascias*, quæ ipsi corpori circumdantur, *Subligamina*, seu *Subfasciaciones* appellat, quæ Plagulis extrinsecus superligantur, 3. de his, quæ in medic. 6. vide *Plagula*.

Epidesis, genus ligationis est, ad sanguinis profuvium fluentibus vasis injecta; quamquam ipsum vas circulo non complectatur, sicut vinculum; verùm cum ex parte suo complexu committat quodammodo vulnerati membri labra diffidentia, & quæ superimposita sunt, contineat, meritò inter claudentia remedia numeratur, 5. method. 3.

Epididymus, ἐπιδιδυμῖς, id est, supergeminalis tunica, & parvus quidam quasi testis, testium involucrum simul est, & appendix; est enim pars quædam animalis gemini, hoc est, testis capiti superimposita; id quòd nomen ipsum præ se fert, ex quâ multæ fistulæ, seroso quodam humore plenæ, ad testem permeant, 1. de sem. cap. 15. Est autem propria & intima testium tunica, & illis omni ex parte contigua, dura, crassa, & admodum valida. Huic alia tunica superposita est ἐπιθυροειδῆς dicta, non eam modò, verùm totum etiam testem comprehendens. Malè quidam eo nomine testiculi quoddam caput, & veluti efflorescentiam significari putant, nominibus manifesto abutentes, (id enim ἐπιθυμῶς vocatur) & ob id in errorem lapsi, quòd existiment

τὸ ἐπιθιδυμίδου eâdem ratione dici, quâ τὸ ἐπίθυμον (flos qui suprâ thymum) & τὸ ἐπίθυμβρον, id quod suprâ Thymbram sive Satureiam provenit.

Epigastrium, vide *Abdomen*.

Epigenema, ἐπιγένημα, quasi superveniens, vel supergenitum, idem est ac Symptoma, de sympt. diff. cap. 1. quanquam aliqui ita distinxerint, ut Symptoma esset quicquid præter naturam animali accidit; ἐπιγένημα verò, quod solos morbos necessario sequitur, ἀπὸ τῆς ἐπιγένεως, vide *Symptoma*.

Epiglottis, ἐπιγλωττῖς, id est, *Superlingula*, est membrana cartilaginosa, rotunditatis oblongæ, in interiori gutturis parte collocata, 1. de loc. aff. 1. quæ à radice linguæ exoritur, libr. de vocal. instr. diff. cap. 4. quæ & *Glottis* dicitur, 7. de usu part. cap. 13. Dicitur etiam *Lingula*, *Ligula*, id est, *Laryngis lingua*; est enim corpus quoddam simile linguæ alicujus fistulæ; ubi arteria, & larynx inter se connectuntur, 7. de usu part. capit. 13. velut operculum omni tempore, quo animal respirat, apertum stans, quo transglutit, laryngi accumbens, ibid. cap. 17. Cujus ligulæ, nisi tanta esset magnitudo, figura, substantia, & litus, quem nunc habet, vomentibus nobis non pauca in asperam arteriam deferrentur, ad laryngis cavitatem acervata, ib. estque hæc proprium vocis instrumentum, 1. de loc. affect. 6. Vergit autem ad stomachum, positionemque habet tertiæ cartilagini aritænoëidi contrariam, ut quæ ex adverso etiam loco exoriatur.

Epigonatis, ἐπιγονάτις, vel ἐπιγονίς, est os cartilagineum, latum, rotundum, intus læve & cavum, toti genu suprâ positum. Duabus constat substantiis; una ossea, interiore; altera, cartilaginea, quæ exterior superficiariaque est, sicut cartilagine quodammodo incrustatum videatur internâ præsertim parte, quâ articulum respicit. Verùm à lateribus asperum est, quo commodius ei tendines tibiam extendentes, ipsumque

femori atque tibiæ alligantes aptarentur; propter quos etiam iis locis cartilagosum videri cum Galeno possit, maximè in juvenum corporibus: at grandioribus, abrasis cultello, aut cocturâ abscedentibus tendinibus, manifesto osseum apparet. Contegit femoris tibiæque articulum, alioqui nimia patentem, prohibetque ne antrorsum laxetur. Formam probè orbicularem habet, fastigio ad tibiâ acuto. Umbonem imitatur, medio corpore crassiore, orisque tenuibus. vide *Patella*.

Epilampsies, vide *Effulgescentiæ*.

Epilepsia, (quæ & *Epilepsis* dicitur,) id est, *Morbus Comitialis*, de diff. morb. cap. 5. estque totius corporis convulsio, non perpetua, cum mentis & sensuum oblæsiõne. Eam molestæ rei sensus invehit, & cerebro noxiæ, tùm quantitate, tùm qualitate. Quantitas quidem cerebro gravis est, ejusque vim expultricem excitat, consistitque in humore vel pituitoso, vel melancholico, sed ferè semper frigido, crasso, & viscoso. Quem tamen non adeò multum esse oportet, ut penitus obstruat, vimque ipsius cerebri exuperet, alioqui non *Epilepsiam*, sed *Apoplexiam* potiùs pareret, sed quantitate mediocrem, ut ad ejus depulsionem, quàm natura totius corporis concussu molitur, cerebro adhuc vires suppeditet. Qualitas verò maligna ac venenata, & virtuti animali infesta est, sive à veneno sumpto, sive ab ulcere cacoëthe cerebri vel subjectarum partium, sive ab aliâ affectiõne, ut ventriculi cruditate, & largo meri potu proficiscatur. Itaque ubi eorum aliquid in cerebro præter naturam fuerit, ipsum movendi sentiendique principium in sese recurrit & contrahitur, atque ita totius corporis convulsionem inducit, quin etiam eam à se amoliri contendit crebrâ & inæquali cerebri totiusque corporis concussione. Apparent enim manifesto in eo morbo hæc duo symptomata, convulsio, concussioque tanta, ut spumam etiam eliciat. Valido in motu humor qui in cerebro continetur

nētur exagritatus, non aliter quàm ovi candidum, spumam creat. Sunt autem (quamvis loci affecti nulum signum appareat) cerebri ventriculi, anterior maximè & posterior, hujus mali sedes, in quibus spiritus gignitur atque continetur, primum animæ instrumentum, tùm in sensilibus actionibus omnibus, tùm in iis quæ à consilio & voluntate prodeunt. Spiritus igitur cùm laboret, & veluti attonitus in depellendâ morbi causâ versetur, alias interim functiones deferat, necesse est; quare non imaginari, non ratiocinari, non meminisse potest; 2. de sympt. caus. cap. 2. vide *Comitialis*.

Epilogismus, communis est quædam ratio, & omnium assensu comprobata, 1. prorrh. 6. vel est ratio apparens, nec recedens ab his quæ manifesta sunt, sed illa semper usurpans, ut idem Galen. ait, lib. de sectis. Hujusmodi rationes multæ habentur apud Hippocratem in prognost. ut quæ à facie ægri & signis aliis evidentibus sumuntur.

Epinyctides, vide *Efflorescences*.

Epiparoxinestai, id est, supervacui, & superexacerbari dicimus, cùm paroxysmus plures habet insultus, ac veluti reduplicaciones, ut in semitertianâ, quæ tertio die duplicatam habet accessionem tertianæ intermittens, cum quotidianâ continuâ, & ἀναδιπλώσεως quædam. Est & ἐπιπαροξύνει, & de abscessibus ad aures subortis, dicitur, in prorrh. sicut & pulsuum Thlipsis, id est, compressio; sic enim nominant, quando incipiente accessione satis parvi, atque inæquales pulsus sunt, 1. de diff. febr. cap. 7.

Epiphora, ἐπιφορᾶ, tùm inflammationis magnæ, universo illatæ corpori, tùm largorum fluorum, & fluxionum commune nomen est; propriâ verò, de oculis profertur, ubi cum maximâ inflammatione, etiam humoris copia in illos influxerit, libr. Introd. cap. 15.

Epiphysis, ἐπιφυσίς, est ossium quasi adnata appendix, lib. de ossib. in proœmio: differt autem ab *Apophysi*,

ut idem Galenus annotat, quòd *Apophyfis* sit totius ossis extrema pars, *Epiphyfis* verò non est ossis pars, sed aliquid ossi adnatum.

Epiphyfis vermiformis, ἐπίφυσις σκωληκείδης, idem est ac *Conarium*, sive *Conoëides corpus*, & *Turbinatum*; vide *Conoëides*.

Epiplasma, idem est ac *Cataplasma*; ut, cùm tritici farina, ex Hydrelæo decoquitur, ac vulneribus imponitur, 3. de compos. medic. per gen. cap. 2.

Epiplotele, vide *Celas*.

Epiploomomista, plerique homines pingues & obesi dicuntur, quasi dicas *Omenti gestores*, dum in magnam molem omentum iisdem excreverit, 6. de anat. adm. cap. 5.

Epiploomphalon, omenti est in umbilicum prolapsus, libr. finit.

Epiploon, sive *Epiplun*, vide *Omentum*.

Episarcidium, vide *Anasarca*.

Episemasia, est ipsum principium, sive insultus accessionis febrilis, in quo ægri solent horrere, refrigerare, oscitare, pandiculari, dormitare, aut aliud quid simile pati: dicitur Græcis, ἐπισημασία, *Significatio*, (aliàs, ἐισβολὴ παροξυσμῶν, id est, Annotatio paroxysmi, tempus indivisibile, exactè jam primum, quo ista ferè quæ retuli, solent oboriri: horum si quod ægri senserint, jam accessionem adesse, quasi eo signo præsentiant. Ac ejusmodi quidem accessionis significatio, quæ scilicet cum talibus signis invadit, simpliciter ἐπισημασία appellatur, estque febrium putridarum propria. Verùm habent & suam ἐπισημασίαν hecticæ febres, sed ab illâ differentem: eâ autem est unâ ferè horâ vel duabus post assumptum cibum, quo tempore qui hecticâ febre laborantem tetigerint, quandam febris veluti accessionem deprehendent, calorem & pulsuum magnitudinem atque celeritatem intendi sentientes, nec quicquam tamen eorum observantes accidisse,

disse, quæ solent in putridis febribus evenire, hoc est, non horrorem, non extremitatum refrigerationem, non dormitationem, non aliquam pigritiam, aut aliquam omnino inæqualitatem, in calore aut pulsu, sed neque parvitatem, neque debilitatem, neque aliud quid simile. Ideò hæc qui ἐπισημασία non est, non absolute, sed cum addito, ἐπισημασία ἀθλιώτης nominatur, quod careat iis angustis molestisque, quibus alii graviter premuntur per initia accessionum: Est autem hæc februm hecticarum propria; Galen. lib. 1. de diff. febr. capit. 9. vide *Annotatio*.

Epision, vide *Aqualicus*, sive *Aqualiculus*.

Epispasticum, ἐπισπαστικὸν φάρμακον, quod & ἐλπηθὸν, & ἐξίπωπικόν dicitur; vide *Atrahens*: est medicamen aridum insperfile, ad malignorum ulcerum curationem, non inefficax, 4. de comp. med. loc. capit. 5.

Epithemata, ἐπιθέματα, pharmaca sunt, ceratis valentiora, quæ tum ex unguentis, tum ex iis, quæ similem vim obtinent, medicamentis componuntur, 7. meth. 4. *Epithema* quoque Operculum est, 2. de usu part. cap. 9.

Epnematosis, vide *Physis*.

Epoche, est suspensa sententia, nihilque definiens: ut cum quamdiu humores sunt in nutu, de nullâ re pronunciamus, nec asseveramus quicquam certò, lib. de optimo docendi gen.

Epomida, id est, *superhumeralem*, superiorem humeri partem dicunt, 1. de anat. adm. cap. 11. vide *Ala*.

Epulis, ἐπυλῖς, est Tuberculum, & carnis excrescentia in gingivis proveniens, & ad intimos molares dentes sese extendens, ita ut æger aliquando os aperire nequeat, 5. de compos. med. loc.

Epulotica, ἐπυλωτικὰ φάρμακα, medicamenta sunt, quæ non detrahere, neque liquare carnem, sed indurare, desiccare, & cicatricem inducere apta sunt; ut *Alumen*, *Galla*, *Omphacium*. *Æs combustum*, præsertim lotum, 5. simpl. cap. 15.

Equus, (qui Græcè ἴππος dicitur, libr. finit.) oculorum affectus est, insitus quibusdam, quibus oculi nullo tempore manere possunt requieti, sed tremuli subinde niſtant, & instabiles, 1. prognost. 21. Hanc oculorum affectionem Galenus comparat stridori dentium naturali & congenito, patetque ex eo non esse morbum, præsertim cùm nemo Medicorum ejus meminert.

Erratica febrîs, sive *Inordinata*, est, quæ extra horas consuetas, vel tardiùs, vel celeriùs invadit, & inordinatè tùm movetur, tùm consistit, lib. de Typis, c. 4. sunt enim (ait) in erraticis, inordinata principia.

Errhina medicamenta sunt, quæ naribus, quas Græci *Rhinas* vocant, capitis purgandi gratiâ infunduntur, aut induntur, 5. simplic. capit. 20. Quicquid autem eam habet facultatem, extergens, & acre sit oportet: sic enim & commodissimè attrahit, & vim expultricem irritat. Ejusmodi est Betæ succus, Cuminum, Medulla Cucumeris sylvestris, Staphisagria, tum oleo aut unguento, aut lacte, aut alio liquore excepta, & naribus inuncta, tum in pulverem trita tenuissimum & per arundinem insufflata. Quòd ubi actum est, æger deorsum pronuere debet, quo videlicet coactus humor distillet.

Erythroïdes, est intima testiculorum tunica, de caus. morb. cap. 10. vide *Elythroïdes*.

Eruptionum, sive, ut Græci dicunt, *Exanthematum* nomen, quidam in communi usurpant, de affectionibus videlicet ulcerosis, & asperis, in mento, & corporis universi ambitu suâ sponte provenientibus, 5. de compos. medic. loc. cap. 6.

Erysipelas, est tumor præter naturam non altè descendens, sed in cute consistens, à bilioso humore obortus, colore pallido, 14. method. 1. Si verò ipsius color non sit omninò pallidus, sed mixtus ex pallido & rubro, erit etiam mixta affectio, ex phlegmone (in
quâ

quâ sanguis peccat, coloris rubei) & ex *Erysipelate*, utique ab eo, quòd in mixturâ superat, nomen ipsi inditur, ac dicitur vel *Pblegmone erysipelatosa*, vel *Erysipelas pblegmonosum*, 14. meth. 1. & 2. Habet quidem doloris aliquid, sed longè moderatiùs quàm pblegmone, neque ut illa pullat, premit, aut distendit. Verum multò calidior est, & aspectu flavior, & si tetigeris, sanguis facitè refluit, rursusque affluit valdè tenuis & rubens. Nominant autem *Erysipelas*, *Viciniraham*, vel *Vicinirubiam*, quòd incensum quidem atque inflammatum est semper, cum tumore & rubore partium circumpositarum, libr. 3. de his quæ in med. 30. & 2. ad Glau. 1. *Exactum* autem *Erysipelas* est, quòd à biliosa fluxione ortum ducit, 7. simpl.

Eschara, crusta est, quæ ulceribus veluti septum, vel suâ sponte, vel arte pyroticorum medicaminum usu adnascitur, 5. meth. cap. 3. Crassa, nigraque est: quæ autem levior, non *ἰχάρα*, sed *ἰφελκίς* dicitur. Propriè verò *ἰχάρα*, quæ ab ardenti ferro, aut medicamento caustico inducta est, appellatur. Ejus generatio, inquit Galenus, ex subjectis circumpositisque corporibus, ut sic dicam, semiustis, sic ut cujusmodi rem in hyemem extinctos hos carbones parant, ejusmodi ipsæ crustæ carnis exustæ sint reliquiæ. Quare quantum particulæ adustum ad crustam est, tantum ipsi de naturali carne deperditur.

Escharoticum, medicamentum est, quòd perinde ut causticum, in crassâ essentiâ est, & cuicumque inhæserit parti, stipitis ritu infixum eam, comburit & excruciat, 5. simplic. 15. Est autem duplex τὸ ἰχάραπικόν, ignitum ferramentum, & crustificum medicamentum: hoc autem calidum & siccum est, quarto gradu: id carnes colliquat & adurit, sicque crustam facit. Ejus usus imprimis necessarius est, ubi ex erosione putrescentis alicuius profluvium sanguinis excitatur, atque ubi quòd computruit, sublatum est ad adurendam

ipſius veluti radicem. Eſt autem incruſtantium medicamentorum materia non utique ſolus calor, ſed cum quo adſtringendi facultas ſit conjuncta, qualis in chalcitide & miſii, & atramento ſutorio, ſive uſtis, ſive inuſtis. Quæ verò ex calce non extinctâ conficiuntur, ea utique valentiora his ſunt; cæterum, calx adſtringendi vim non habet. Excidunt igitur citiùs quæ ab his fiunt cruſtæ, hærent autem corporibus diutiùs quæ ab aſtringentibus: quòd utique longè eſt utiliùs in profluſio ſanguinis, quando ita priùs naſcitur in imo earum caro, efficiturque profluenti vaſi velut operculum quoddam: unde nec noſmet præcipites eſſe ad cruſtas, ubi hæmorrhagiæ periculum imminet, detrahendas oportet, niſi in illis tantum affectibus, in quibus propter putredinem candens, ferrum admovere coacti ſumus; tunc enim celerrimè cruſtam excidere expedit.

Eſthiomenos herpes, ἐσθιομένους ἕρπης, eſt inflammatio ex ſincerâ flavâ bile ad cutem decumbente acriori, & mordaciori quàm ea eſt, à quâ oritur herpes miliaris; in hoc enim fluor pituitâ miſtus videtur, in illo exacta bilis totam exulcerans, & corrodens cutem, libr. de tumor. cap. 9. vide *Herpes, Phagedæna, Nomæ*.

Eſhmyodes platyſma, id eſt, latus ille muſculus, ſive muſculoſa dilatatio, quæ cuti ſubnaſcens, λεπτί, id eſt, buccam, ſive maxillam movet, libr. de nerv. diſſ. cap. 6.

Evacuationem omnem, ſive fiet inediâ, ſive ſanguinis miſſione, ſive purgante medicamento, ſolitus eſt vocare Hippocr. vaſorum inanitionem; *Evacuatio* autem preſſiùs dicta eſt humorum, qui ſuâ quantitate moleſtant, purgatio: ut purgatio eſt humorum, qui ſuâ qualitate moleſtant, evacuatio. 1. aphor. 2.

Euchymia, id eſt, ſuccorum in corpore bonitas, 2. de ſimpl. 13. unde *Euchymon* nutrimentum eſt boni ſucci, 6. de ſan. tuen. cap. 7. Id autem duplex eſt, tum quòd portio-

portionem quandam boni succi continet ad nutriendum habilis, sed plurimum habet recrementi, tum quòd plurimum habet, quòd nutrire potest, minimum autem quòd sit inutile, Galen. lib. 9. method. med.

Eucrasia, est medium omnium temperamentorum, 1. de sanitat. tuend. cap. 4. ex optimâ & convenienti cuique naturæ, corporique misto, mixturâ quatuor primarum qualitatum, consurgens. Unde ejus magna est latitudo, quàm qui adeptus est *ευκρατον*, sive *Eucraton corpus*, id est, optimè temperatum corpus nactum esse dicitur; secus *dyscraton*, sive intemperatum, 2. de temper. 1.

Euëctica, medicinæ pars, quam alii *Gymnasticam* vocant, est, quæ optimum habitum corpori inducere studet, de part. art. med. cap. 5.

Euexia, est bona corporis habitudo, 1. de sanitat. tuen. cap. 8. ut huic opposita *Cachexia*, id est, pravus corporis habitus, *ευξία και κακεία*, illam complent bona omnium partium temperies, actionum robur, *Euchymia*, sanguinis, carnis, totiusque corporeæ molis symmetria. Est autem duplex *η ευξία*; una est *η απλως ευξία*, quæ in optimâ corporis constitutioneprehenditur: altera verò, *μη παροδηξης ευξία*, quam habent singulæ corporum naturæ propriam & in comparatione dictam. Itaque *η απλως ευξία* nihil aliud est, quàm *τ υγιεινης εξεως η τελειότης*, hoc est, perfectissima & absolutissima sanitas: Et quia species & ipsa *τ εξεως* est, non facilè à causis insalubribus offenditur, sed firma constansque in corporibus perseverat. Quæ autem ab hâc deficit, modò nondum vitiosa sit, non jam *ευξία*, sed ab omnibus *υγεία*, hoc est, *Sanitas*, nuncupatur, quæ eadem est cum *τη μετὰ παροδηξης ευξία*: tunc enim non simpliciter, sed hujus vel illius *ευξία* dicitur. Sic *η τ αθλητῶν ευξία* non simpliciter dicitur, quoniam optima non est, quam periculo proximam esse Hippocrates pronuntiavit, & negavit natura

turâ esse comparatam : nam ut reliqua habeat optima ; attamen sanguis , & præcipuè carnosum genus in eâ suprâ modum excrevit.

Evidentes causæ, vide *Continentes*.

Eúochon, ἔυοχον, *Vinculum* vocat Hippocrates , quòd benè gestat , & sustinet , hoc est , firmiter , & sine ullâ compressione continet , 3. de artic. 22.

Eupathia , id est , patiendi promptitudo , 4. de usu part. 14.

Euphyian, vocat Galenus , bonam habitudinem , 1. de usu part. 9.

Eupnœa , ἔυπνοια, proba spiratio , quæ secundum naturam fit , opposita *Dyspnœa* , quæ est difficilis spiratio , apud Hippocr. ut annotat Galen. in com. prognost.

Eurhythmus , pulsus est cuique ætati , loco , tempori , temperamento , naturalis & conveniens pulsus ; cùm suum rhythmum quoque servat in *Diastrale* pariter , & *Systole* , 1. de differ. puls. cap. 9.

Eusarcon, vide *Quadratum*.

Eufema crisis , quæ cum bonis signis à suâ indicatoriâ die fuit indicata , ut quæ undecimo die coctionem in urinâ , noctem gravem , quæ accessionem præcedit , insultus , cum concussionem pulsum , decretoriam commotionem , & sudores bonos , citra horrenda pericula habuit , 1. dier. de cr. cap. 7.

Eustomachus , cibus est gratus stomacho , ventremque roborans , 6. de tuend. san. cap. 9.

Euthyporos , id est , in rectum procedens , alterum ex instrumentis , & organis est , quæ fractis , vel luxatis cruribus supponuntur , (σώλιος, Græci vocant) quòd quidem *Euthyporos* per unicum axem ; qui in fine machinæ ad infimam ejus partem est collocatus , contrarium nixum toti membro , geminâ tensione efficit ; quòd verò priùs sursum , mox deorsum , illud *Metalepticum* dicitur , quasi *Translativum* dixeris , 6. meth. cap. 5.

Euthrophia, id est, bona, & uberior nutritio, 3. de sanit. tuend. cap. 8.

Exanastomosis, vide *Osculorum apertio*.

Exanques corporis partes sunt, ut ossa, & cartilaginee, quæ mucoso quodam humoræ suæ analogo aluntur, lentore quodam & albedine prædito, 3. de artic. 65.

Exanthematum nomen, quidam in communi usurpant, de affectionibus videlicet ulcerosis, & asperis in aliquâ corporis parte provenientibus, quæ & *Pustulæ*, & *Bothor* dicuntur, 5. de compos. medic. loc. cap. 6. Sunt autem *ἐξανθήματα*, sive *Papulæ*, quædam leves eruptiones humorum per cutem efflorescentium; rubræ, pallidæ, flavæ, nonnunquam & nigræ, & lividæ, pro humorum ratione, nunc indolentes, nunc prurientes cum scapitu, interdum sine pruritu, nunc ulcerosæ, nunc ad ulcus non devenientes; harum generum sunt *φλυκταίνας*, *ψυδράκια*, *ἐπιούκιδες*, *λειχήνες*, *Variolæ*, *Morbilli*, quæque in lue Venereâ etiam gignuntur, & quæ in febribus pestilentibus; vide *Pustulæ*, *Eruptiones*.

Exarthrema, luxatio est, non omnis, sed ea tantum, in quâ totus articulus à suâ sede naturali excidit: Nam parvam luxationem, non *ἐξάρθημα*, sed *ωρθάρθημα*, quidam vocari contendunt, 2. meth. 2. Alii per *ἐξάρθημα* intelligunt positionem articuli depravatam, & præter naturam. Ea fieri potest sursum, deorsum, intro, foràs, antè, retro. Sex enim istis differentiis in articulo ossa à suâ sede transponi possunt. Est autem luxatio morbus ossis, non quâ os pars similis est, sed quòd partis organicæ portio sit. Sic enim & in multis aliis partium organicarum morbi partibus similibus per accidens tribuuntur, & contra similiarium morbi, organicis.

Exarticulatio, est alicujus membri luxatio, libr. de morb. differ. cap. 13. *Exarticulationes* interdum vocat

exarticulata, id est, ossium è propriâ sede excessus, sine fractione, com. 1. in 1. de fract. 1. vide *Luxationes*.

Ex aegritudine senectus, sive *ex morbo senium* (quod & *Tabes*, seu *Marasmus*, & *Marcor*, febrisque à quâ proficiscitur, *Tabida*, vel *Marasmodes* dicitur) est extinctio summave imminutio nativi caloris, ad quam totum corpus contabescit, instar arboris cujusdam supra modum arefactæ, aut ob longitudinem temporis, aut flammæ viciniam, aut vehementem, atque immoderatum squalorem. Cùmque hæc qualitas senibus, annorum multitudinis ratione comparetur, tabidis tamen à febrili caliditate, §. de sanitat. tuend. cap. 9. & 1. de differ. febr. cap. 8. fitque ex defectu nutrimenti, ubi quis vel ex electione famem tolerat, vel præ ciborum inopiâ, fame conficitur, lib. de marcore, capit. 1. vide *Marasmus*.

Excavatio, vide *Lordosis*.

Excidentia, apud Hippocratem nunc sine adjectione luxatione ossium à propriâ sede significant, 1. de fractur. 1. nunc articularum tantùm luxationes, com. 3. de iis, quæ in med. 31. vide *Luxationes*.

Excrementum id omne dicitur, quod in alendo corpore, nec confici, nec assimilari potuit: Cùmque corpori non adnascatur, nec adcreseat, propterea per ipsius laxiora intus spatia, supervacaneum errat; unde nomen quoque rectè à majoribus ei rei *περὶ ἴαμα*, id est, *pererrans*, est inditum, 1. de sanitat. tuend. cap. 3. vide *Attraxix*, & *Lotium*.

Excutiones, id est, ossium extra cutem ejectiones, de ossibus enim extantibus est sermo, 4. de art. 34.

Exelcismus, est ossis, vel ossium deductio à superficie in profundum, lib. finit.

Exercitatio acuta, cujus celeres motus sunt, est, quæ corpus extenuat. & consumit; *contraria*, crassum reddit; *multa*, corpus siccat; *mediocris*, obesum præstat, §. de sanit. tuend. 3.

Exipo-

Exipotica, digerentia sunt medicamenta, 7. de compos. medic. per gener. 9. ἐξίπωτικὰ φάρμακα. eadem sunt quæ & ἐπιπρωσιακά.

Ex morbo senium, vide *Ex ægritudine senectutis*.

Exomphalos dicitur, cui umbilicus foras prominet, quod malum, alii *rupturam* vocant, alii *egressionem umbilici*, quod accidit, vel Peritonæo rupto, aut procidente Omento, aut Intestino, vel humore ibidem collecto, vel carne subnatâ, vel sanguine in locâ hæc irumpente, per *Diapedesim*, vel *Aneurisma*, vel solo aliquando spiritu irruente; vide *Bubonocèle*. Ipsum autem malum ἐξόμφαλον πάθος appellatur. Si Omentum procidit, circa umbilicum tumor concolor, mollis tactu indolens, & inæqualis apparet. Si Intestinum, præter hæc tumor magis inæqualis est, digitis cedens & evanescens aliquando cum strepitu, balneisque & distentionibus magis increfcit. Humorem denotat mollis tumor, qui compressu non cedit, nec decrefcit, neque tamen augetur. Si præter superiora signa lividior tumor est & durior, adnatæ illic carnis signum est. Introductorii author tres tantum causas videtur novisse, scribens omnes ἐξομφάλης tribus differentiis comprehendi; alios appellans πνευματομφάλης; alios, ἐνπερομφάλης; alios, ὑδρομφάλης. Non est autem malum hoc peritonæi solius, sed oportet omnino transversorum quoque musculorum epigastrii nerveas appendices affectas esse.

Exostosis, ἐξόστωσις, ossis eminentia & extuberatio, quâcunque corporis parte præter naturam contigerit; Peculiari tamen nomine ossium tuberæ, quæ in genis contingunt, σαλευισμοὶ appellantur. Non dubium est hujus tumoris, qui præter naturam est, materiam crassam esse & melancholicam. Sunt autem hujusmodi tumores Gallico morbo laborantibus frequentes.

Expansa, ἐκπεπρωμένα, vide *Abscedentia*.

Experientia, est ejus, quod læpius & eodem modo visum

visum est, observatio, atque memoria, ad *Traſſibus* cap. 11.

Exſpiratio, eſt motus, quo ſpiritus per reſpirationem ad interiora latus, ad exteriora cum fuliginofis excrementis propellitur, 4. aphor. 68 quâ in cordis compressionibus, id, quod fuliginofum eſt in eo, ac fumidum, per læves arterias, extrâ funditur; 7. de uſu part. 9. vide *Inſpiratio*.

Exſpiratum, ſpecies quædam eſt reſpirationis ex convulſione proveniens, quæ muſculorum, qui exſpiratum efficiunt, convulſionem ſequitur, quam appellat *Hipp. ſpiritum inter exeundum offendentem*, 2. de ſympt. cauſ. cap. 2. & 4. aphor. 68.

Expulſrix facultas, vide *Attrahrix*.

Exquiſita tertiana, vide *Tertiana ſimpliciter*.

Exſuccatio, id eſt, *ſugillatio*, 2. de fract. & 14. vide *Contuſio*.

Exſudare, eſt circa frontem, & claviculas parùm ſudare, com. 2. in 1. de morb. vulg. 75.

Exſufflatio, eſt multi ſpiritus extra animal ex thorace per guttur affatim facta emiſſio, agentibus ad id intercoſtalibus muſculis, contractoque Thorace, 1. de loc. affect. 6. quæ duplex eſt: altera, citra ſonitum & ſtrepitum, cum ex utriſque Thoracis partibus nihil omninò exſpirat animal; altera, cum unâ tantùm thoracis parte reſpirat animal, ita ut ſemiſpirans, vel ſemi-vocale reddatur, diciturque *exſufflatio ſtrepens*, vel *cum ſonitu*, 4. de loc. affect. 6. illa, hiantibus, hæc, conſtrictis ſic faucibus.

Extaſis, id eſt, *menti amotio*, inſania eſt, quæ brevi finitur, lib. finit. *ἔκστασις* & *ἐκστησις* dicuntur, apud Hippocrat. de vehementi motione & aberratione mentiſ, eâdem prorfus ſignificatione quâ *μανία* & *ἐκμανῆσις* uſurpat, ut annotat Galenus comm. 3. in libr. 3. Epidem. Fit à flavâ bile uſtâ per cerebrum diffuſâ; vide *Ecſtaſis*.

Extensum intestinum, vide *Rectum*.

Extergentia, vide *Rhyptica*.

Externa causa, vide *Procatarctica*.

Extuberatio, est vertebræ alicujus ab interiori, ad anteriorem regionem facta luxatio, 9. de placit. 4.

Exustio, quæ & *Deustio* dicitur, sive ipsa Solis operatio, talem sortitur appellationem, aut qui ab eâdem fit in corpore affectus, sive ille jam effectus sit, sive adhuc fiat: ubi sæpius adest calor quidam præternaturalis, nondum tamen febris, nisi cor quoque simul sit ultra modum calefactum, 1. de diff. febr. cap. 2. 3.

F.

FACIES. Græcè *ἄσσωτος*, est quidquid à priore capitis parte, sub totâ fronte, auribus, oculis, naso, & ore ad mentum usque, à superciliis incipiens, circumscribitur, libr. Intrad. cap. 10. De homine tantum dicitur *ἄσσωτος*, quod cum unus animantium erectus sit, solus antroisum prospectet, vocemque antè versusemittat. In brutis autem *ἄσσωτη* appellatur; in avibus *ῥαμφος*.

Facies Hippocratica, quam mortiferam vocant, est, cujus nasus acutus, cavi oculi, adstricta tempora, aures frigidæ, & contractæ, & fibræ earum versæ, cutis circa frontem dura, intenta, arida, color totius vultus viridis, aut niger est, 1. prognost. 7.

Fætus, (quo tempore in utero semen seminis speciem refert, ut in abortu & dissectione visum est) ab Hippocrate appellatur, ubi semen in uterum injectum, sanguine repletum fuerit, & Cor, Cerebrum, & Jecur, indistinctam quidem, & informem, quandam tamen coagulationem, & magnitudinem præ se tulerint, & carnea fætus substantia, & non amplius seminalis apparet; tunc non *Genitura*, ut prius, sed *Fætus*, ab Hippocrate appellatur talis forma, 1. de sem. cap. 9.

Fames, vide Sensus indigentia.

Fatuitas, (quæ & μάρωσις, *Stultitia*, & *Soliditas* dicitur) symptoma est citra delirium, ægros naturalibus fatuis similes reddens, quales etiam ex iis, qui consenescent, nonnullos fieri novimus, cui pathemati simile quidem est, quanquam non idem, quòd vocant ἀνοϊαν, id est, ignorantiam, de quâ Thucydides scripsit, in his, qui ex peste servati sunt. hoc pacto ignoraverunt, tùm seipfos, tùm familiares, com. 2. in 1. prorrh. 60. deficiens est, seu infirma motio facultatis ratiocinatricis. Ad eam quidem facultatem propriè pertinet fatuitas, non tamen reliquæ principis facultatis actiones integræ sunt, sed pariter imperfectæ: nam & parum aptè imaginantur, nec probè meminisse solent fatui, quippe qui cerebrum non habere vulgò dicantur. Quæ eam inducunt in prorrh. sect. 2. dicuntur μεταωραρρημα, hoc est, τὴν μάρωσιν ἐμποιοῦν τῇ ἀνοϊᾳ, sicut Galenus explicat. Ejusmodi sunt vel minus idonea, decensque cerebri conformatio, vel frigida intemperies, aut frigidus aliquis & pituitosus humor in cerebro collectus, vel medicamenta, quæ foris imposita, caput modicè refrigerant. Neque enim μαρώσεως causa tam magna ac vehemens est, quàm τὸ ἀνοϊᾳ, quæ ejusdem facultatis abolitionem privationemque significat: Eo enim discrimine ἀνοϊα καὶ μάρωσις distinguuntur. Jam verò differt ἡ ἀνοϊα ἀπὸ τῆς ἀσφραγοῦνης, quòd ut scribit Galen. illa quidem abolitio sit, hæc verò functionis ratiocinatricis aut imaginatricis etiam depravatio, quodque ut ait Aëtius, stultitia consentanea dicit & facit: delirium autem, quòd & λήθη & ἀσφραγοῦνη vocatur, non servatâ rerum consequentiâ, alium alii sermonem implicet, qui nihil ad rem faciat, & delirium quidem ut plurimum senibus, μάρωσις autem & pueris & adolescentibus & reliquis ætatibus à morbo accidat.

Fauces, sunt internus oris locus, ubi simul conveniunt, & gulæ, & gutturis partes extremæ, 4. de loc. aff.

aff. cap. 3. quas Fauces *Pharynga* vocant, id est, præ-jacentem gulæ, & gutturis sedem, quâ apertâ videmus evidentem amplitudinem, in quâ gemina ostiola visuntur, tum gulæ, tum etiam gutturis, 3. progn. 16. vide *Isthmus & Pharynx*.

Favus, qui & *Κηρίον*, & *μελικηρίς* dicitur, vide *Achæres*, & *Cerion*.

Febrire existimamus, non eum modò qui in cute corporis exteriori igneam habet caliditatem, verùm eum cum primis, qui eam, in corporis imo, & visceribus continet, com. 1. in 1. prorrh. 7.

Febris, secundùm communem omnium hominum consensum, est caliditas præter naturam, maximè quidem in totum animal effusa: sin minus, at omninò vel in plurimis partibus, vel in nobilissimis accensa, com. 1. in 6. de morb. vulg. 29. cùm is calor adeò auctus est, ut & hominem offendat, & actionem cordis lædat, 8. method. cap. 1. sive idem calor ipsum cordis corpus occupaverit, sive eos, qui in ejus ventriculis continentur humores, 1. de diff. febr. cap. 1. & 3. de cur. per sang. cap. 5. *Febrim* autem dicit Hippocrates à fervore, & igne dictam; uti nomen *πυρετός* dicitur ἀπὸ πυρός, id est, ab igne, siquidem Febris essentia calorem igneum habeat; 3. de fract. 8. de caus. morb. cap. 2. Genere quidem intemperies est, habetque substantiam in calore præter naturam positam; non modò intensiōne, sed genere etiam diverso à calore nativo: Solâ quidem intensiōne in hæcticis & diariis videtur differre, sed in putridis toto genere. Hic in corde primùm concipitur, tanquam in primo februm subjecto, indeque per arterias in corpus universum facilè spargitur. Neque enim cor solum febris subiectum est, sed reliqui pariter corporis spiritus, vel humores, vel solidæ partes. Sunt autem februm multiplices differentiæ, quas omnes Hippocrates, ut ait Galenus, breviter complexus est, libr. 6. Ἐπειδ. his verbis: *Februm hæc quidem*

dem manu sunt mordaces, he verò mites: he autem non mordaces quidem, sed post insurgentes: alie verò acutæ, sed que manu succumbunt, alie sunt statim exardentes, quedam semper passille, siccie, quedam sanguinose, quedam fisionis plene, aspectu graves, nonnullæ ad tactum humedæ, nonnullæ vehementer rubidæ, aliæ vehementer pallidæ, aliæ lividæ; & alia ejusmodi. His enim verbis præcipuis febrium differentias comprehendit.

Febris ab apostemate (quam febrem phlegmonodem vocat, 14. meth. cap. 9.) est, cum aliquæ, vel ob inflammationem obtortam, abscessum, dolorem, vel erysipelas, larem, pulmonis, vel al. ejus partis febricitant; licet Veteres eos non simpliciter febricitare, sed vel pleuriticos, peripneumonicos, lienolos, simpliciter dicerent, 4. apoc. 73. Eadem etiam *febris accidentis* dicitur, si post sensibilem alicujus membri advenit affectum, alioquin ægrotudo, & passio censenda est, de diff. morb. cap. 6. & com. 1. de morb. vulg. 29.

Febris accidentis, vide *Febris ab apostemate*.

Febris Aethiopsica, Anabasis, Epacmaestima, Paracmaestica, Humilis, Castra ardens, diutina, continua; *augmentis*; & *typicis*, *anabasis*; & *typicis*, *anabasis*, *typicis*, *anabasis*, *typicis*; Græci vocant; vide *Continua febris*.

Febris Amphimerina, *Amphimerina*, vide *Amphimerina febris*.

Febris Cathemerina, vide *Cathemerina febris*.

Febris Colligativa, Carnalis, typicis, ex genere est februm, quas *Marsmodos* vocant: hoc solo excepto, quod que portio carnis in his colligatur, ea semper vaporis vice digeritur, adeoque evaporat, in illis in ventrem ducunt; in ardentissimis enim febribus, si carnes humidæ, ac molles cum adipis copiâ fuerint, eas sensu liquari deprehendas, unde postea in *Marsmodos* febres transierint, in quibus sicciore carnes rediguntur, & consistit durantur, nec ducunt in ventrem

ulla ex his sensibilis liquatio, 10. method. 11, Idque fit, cum corporis humores tenues fuerint, & febris calor acris; nam evaporantur, qui ita extenuantur, per insensibilem evacuationem, 2. de rat. vict. 47. Præcedit se. è semper colliquans febris, deinde Marasmodus, exhaustis iam prorsus humoribus, consequitur.

Febrim confusio, vide *Complexo febrim*, *ἰσπαλοχὴ*.

Febris Diaria, vide *Diaria febris*.

Febris diurna, & *nocturna*, quam Græci *Cathemerinam*, & *Mesemerinam* vocant, est Febris quotidiana, quæ nocte, vel die remittit quidem, sed non intermittit; quæ verò remittit, & ad infebrecitationem venit, *Amphemerina* dicitur, com. 3. in 1. de morb. vulgar. 2. & 9. vide *Amphemerina*.

Febris Ephemera, vide *Ephemera febris*.

Febris facta & siens, vide *Febris febrica*.

Febris focus, est ea animalis particula, quæ prima, solidâ suâ in substantiâ immodicè fuerit calefacta, quòd in Æthicâ febre primùm est Cor, tum Jecur, tum Venter, tandem quæcunque aliæ in consensum Cor abripiunt; lib. de Marcore, cap. 7. *Focus febris* est particula, quam vel obstructio, vel putredo, vel phlegmone obsedit, 11. method. 20.

Febres Hæticæ appellant, quæ solidas animalis partes occupant; sic dictæ, vel quoniam firmæ, ac solutu difficiles sunt, (quemadmodum habitus) aut quoniam ipsum corporis habitum, comprehendunt, 1. de diff. febr. cap. 7.

Febris Hætica exquisitè, est, quæ nullum particularis accessionis, aut principium, aut incrementum; aut vigorem, aut denique remissionem habet; à solo autem cibo assumpto, *Hæticæ febres* effervescent, quo incremento ablato, aliàs ex toto æquales semper perseverant, libr. de marcore, capit. 8. *Ἐπιπλοχὴ*, geminam habet significationem. Una quidem dicitur, omnis febris solutu difficilis, sive sit pituitosa; sive melanco-

lica. Opposita est τῇ χετικῇ, hoc est, febrī solutu facili. Ut enim χέσις qualitas est à subjecto facillè mobilis; ἔξις verò ægrè mobilis: sic χετικῆ & ἐκτικῆ invicem opponuntur, ut scribit Galenus, lib. 8. method. med. Alterâ verò significatione speciatim magis dicitur, quæ & putridæ & diariæ opposita sit. Retinet tamen eandem nominis rationem: sicut enim ἔξις ægrè separatur à subjecto, sic Hæctica curatu difficillima est: vel ἐκτικῆ dicitur, quòd in habitu corporis, ut suprâ dictum, quem ἔξις appellant, tanquam in subjecto consistat.

Febrū Helodes, quæ & *Typhodes*, & *Humida* dicitur, est, cùm à primâ statim die ægrotantes sudant, sudoreque ipso, aut parùm, aut nihil levantur: E contrâ, sicca, in quâ sitis urget vehemens, ac scabra visitur lingua, duraque tanquam Corium cutis, plurimusque adest in corpore squalor; adversus Lycum, cap. 2.

Febrū Hemitritia, vide *Febrū semitertiana*.

Febrū Epiala, ἠπιαλὸς, ex genere est quotidianæ, quando simul ægri rigent, & æfluant, atque eodem tempore in toto corpore utrumque sentiunt affectum, 2. de differ. febr. cap. 6. quæ & *Epialus* appellatur, lib. de inæqu. intemp. cap. 3. De genere autem quotidianarum esse, non potest esse obscurum, quod à pituitâ vitreâ & acidâ oriatur, Nam ubi ea moderatè, aut potius dimidio sui putret, febrim excitat *Epialam*. Febris quidem oritur à portione vitreæ pituitæ incensâ & putrente; frigus verò à reliquâ ejus parte non putrente nec incensâ, sed frigidâ manente. Siquidem non putris pituitæ pars per omnes venas vel universum corpus dispersa, rigorem concitat: quæ vero jam putruit febrim accendit, non aliter quàm si pituita vitreâ, & bilis flavâ simul abundaret, & per partes sentientes moverentur. Frigoris ergo calorisque sensus in *Epialâ febre*, eodem tempore, eâdemque parte contingit, eoque à lipyriis & reliquis febribus differt, in quibus

quibus vel interna uruntur, cùm extima frigeant, vel ardor summus in visceribus est, cùm extremæ partes algeant. Nam quòd in his majoribus portionibus accidit, hoc in Epialis contingit exiguis portionibus, eoque universum corpus pariter ambo perferunt, Quidam ajunt sic vocatam hanc febrem, ἀπὸ τῆς ἡπίως καὶ αἰλός, quòd mare in summâ etiam tranquillitate perpetuò agitetur, vel ὡς τὸ ἡπίως αἰλαινεῖν. quòd molliter & moderatè incalescat.

Febris homotona, vide *Continua*.

Febris horrida est, in quâ magna accessionis pars horrore consumitur, 2. de differ. febr. cap. 8.

Febris humida, vide *Helodes*.

Febris hyemalis, ea est apud aliquos, quæ hyeme fit; apud alios ea, quæ hyemis tempori est peculiaris, 4. rat. vict. 61.

Febres livida, à colore cognomen adeptæ sunt; ægri enim cutis tota livida & labia, qualia exesis moris esse solent, & oculorum album livescit; quæ sanguineum succum deficere nunciant, & cum ipso itidem ingentum calidum summè exhaustum, atque idcirco mortiferæ sunt, ex quibus nonnullæ syncopas etiam efficiunt, com. 1. in 6. de morb. vulg. 29.

Febris lipyria, λειπυρία, est, in quâ intus in ipsis visceribus, calor sentitur urens, adeò ut neque valdè subtilium vestimentorum, neque linteolorum velamenta, neque aliud quidquam præter nuditatem ferre possint; in externis autem partibus, frigus adest, libr. de inæquali intemp. cap. 8.

Febrem magnam, aut *parvam*, consueverunt Medici appellare, non propriè quidem rei quali, nomen quanti accommodantes; hoc tamen facere assueti, non in febribus tantùm, sed in mille aliis rebus, quæ licet in qualitate subsistant, *magnæ* tamen, ac *parvæ* dicuntur, 1. de differ. febr. cap. 1.

Febris marasmodes, sive *Febris marcida*, est, in quâ

omnes corporis partes æqualiter marcescunt, libr. de marcor. cap. 5. dide *Marasmus*.

Febris marcida, apud Philippum idem est, ac *Ex morbo senium*, quanquam eam Galenus non vult febrem dici, cum in eâ frigidius, quàm natura postulat, cor sit factum, ostendunt id, pulsus parvus, & rarus redditus, respiratio parva, tarda, ac per longa intervalla, quæ & ipsa cordis, & partium ad cor pertinentium frigiditatem indicat, lib. de marcore, cap. 5. *Senium* igitur *ex morbo*, quoniam in illo frigiditas siccitati adjuncta est, febris non est; sed is tantùm febris dici potest marcor, qui & Torridus dicitur, & Marcor syncopticus; his enim ambobus est pulsus frequens, & parvus, ægrique, dum oscitant, spiritum efflant calidum, ut jure ipsum ardori, & æstui assimilare possis, qui marcor torridus, ex caliditate, ardentissimisque febribus, præsertim in sicciori corporis habitu, fit; frigidus autem marcor, senilis, fit ex permutatione febrium, quæ tùm per aquæ frigidæ potionem, tùm per ea auxilia, quæ refrigerandi gratiâ Hypochondriis, ac Thoraci imponi solent, fuerint secùs, ac oportet refrigeratæ, lib. de marcore, cap. 5. vide *Ex ægritudine senectus*.

Febris Mehemerina, μεμημερινὸς αὐγῆς, vide *Febris diurna*.

Febris mitis est, quæ medici manum non mordicat, neque exurit, aut ferit admodum, sed vaporem adeò minimè mordacem exhalat, hujusmodi est *Diaria febris*; *mitis* autem dicitur non simpliciter quidem, sed per comparationem cum febribus ardentibus; si quidem febrilis omnis calor, sit igneus, acer, & mordax, sed hic magis, ille minùs; vide *Febris simplex*.

Febris modos, nonnunquam *mores* vocant, nonnunquam *differentias*, vel *essentias*; cum E. G. dicimus, febrem boni vel mali moris, esse benignam, vel malignam, i. de morb. vulg. 10.

Febris Pemphigodes, πεμφιγώδης, est, quæ per caloris inten-

intensionem, pustulas in ore, quæ Græcis *φλυκτίδεις* dicuntur, generat, libr. fivic. Insuper *Pemphigodes febres*, per spirituum effluvium evanescentes interpretantur: testimonia enim plerumque rei fabricitantium cutes, sentiam quendam halitum effluentem. Dicitur quoque *Pemphigodes*, flatulentatibus, ve si tuosa; sed hanc plerumque vario modo interpretati sunt. Quidam *Diariam febrem* intelligunt, natam ex spiritibus accensis, quæ & *πυροματωδης*; alii, *febrem madentem, & humidam*, ab effluvio quodam vaporoso, per cutem erumpente; alii, *eam febrem* sic vocant, quod veluti exientium, & manui occurrentium scintillarum opinione præbet; vel ita appellatur *pestilens*, ἢ *μὲν πεμφίγων*, id est, quæ cum pustulis efflorescit. Quanquam possit etiam per *Pemphigodem febrem* intelligi *synochus non putris*, quam ob id *inflativam* vulgus Medicorum vocat, quod sanguinis calore febrili ferventis copiâ, venæ omnes plurimum sint inflatæ, & sanguine flatuoso, & bulliente, plenæ. Verùm Galenus in eam sententiam inclinat, ut *Diaria*, intelligatur, quæ in spiritibus accensis, & rarerer putrentibus subsistit, com. 1. in 6. de morb. vulg. 29.

Febris pestilens est, quæ à calidiori ambientis aëris constitutione (qualis maximè circa Canis ortum contingit) vel à putrescibili vaporazione manifestè cor calefaciente, excitatur. In febribus omnibus simul cor affici, est necessarium, & cùm supra modum incaluerit, ipsum primùm atque potissimùm febrilem calorem suscipere, atque ad universum corpus transmittere, 1. de diff. febr. cap. 4. vide *Endemus*.

Febris putridæ sunt, quæ ex humorum putredine accenduntur, cum rigore, extremorum frigore, vel horrore incipientes, inæqualitatem pulsuum habent & calorem, sive in principio, sive in augmento acrem, & mordacem: Systole est velocior ipsâ diastole, urinae crudæ, ejusdem febris declinationem integra non

subsequitur quies, 1. de diff. febr. cap. 7. Generantur autem à præcedentibus causis, non à præincipientibus, quæcunque enim in ipso animali sunt, vel dispositiones vel motus præter naturam, *ægritudinem præcedentes causas* nominant; quæ verò extrinsecùs adveniunt, & alterant corpus, atque transmutant naturam vehementer, *præincipientes* appellant, de caus. morb. cap. 2.

Febris putrida intermittens, est, quæcunque ad sensibilem infebrecitationem pervenit, ortum habens ab humore putrido, qui per omnes corporis partes expultrice vi defertur, 2. de diff. febr. cap. 1. cujus tres sunt omnino differentiæ, *quotidiana, tertiana, quartana; quotidiana*, quæ ex pituitâ putredine est; ex utriusque verò bilis flavæ quidem, *tertiana*; nigræ autem, *quartana*, 2. de differ. febr. cap. 2.

Febris quartana, vide *Febris putrida*.

Febris quintana, sextana, septimana, est, cùm ægri non prorsus ab affectione morbosa sunt liberati, sed semen aliquod retinuerunt; his usu venit ad victum convenientem negligentioribus, sæpè sexto die à principio febricitare, sæpè septimo, non rarò octavo, vel alio; & cum febris stata periodus cessaverit, putantibus, se prorsus esse liberatos ægris, eodemque omnino victu utentibus, ex semine morbi reliquo, totidem diebus affectio febrilis prima redit. Non igitur ex vi morbi hic circuitus datur, sed ex residuo affectionis, & inordinato infirmorum victu, comm. 2. in 1. de morb. vulg. 7. De *quintana* quidem Hippoc. scripsit, lib. 1. de morb. vulg. 7. Negat tamen Gale. visam à se, nisi obscuram valdè & difficilem. Hippocratis verba de eâ habentur: *Quintana pessima est omnium; etenim & ante tabem, & jam tabidû superveniens, perimit.*

Febris quotidiana, vide *Febris putrida intermittens*.

Febris remissio, sive *Infebrecitatio*, totum illud tempus est, quòd accessionem sequitur; quod tempus alii

inter-

intervallum, alii, *declinationem*, *submiffionem*, vel *ablationem* nominant, de morb. temp. cap. 6.

Febris reverfiva est, non acuta, fed diuturna, imperfectas habent folutiones, quæ poftèa rurfum exoriuntur.

Febris fanguinâ, est *Febris fimplex*, *Synochus non putridâ* dicta, in quâ fanguis fecundùm naturam fe habens, accenditer quidem, fed non putrefcens generat febrem fimilem *Ephemeris*, & quæ ex inflammationibus inguinum accidit: nam & inguinis inflammatio, ex bono fanguine, fed accenfo, fit, 2. de crif. 12. Putrefcit quidem interdum fanguis, fed ex eo fimpliciores fiunt febres, quàm ex aliis humoribus; fimilem verò accessionum proportionem affumunt, qualem tertianæ febres oftendunt. Quòd fi fanguis fuprà modum affertur, pars ejus subtilior, ac pinguior, in flavam omnino convertitur bilem, quæ autem craffior, in atram; ut in carbunculis contingit, in quibus fanguine fuprà modum effervescente, ad melancholicum humorem fit tranfmutatio, 2. de diff. febr. cap. 9. Præfentem itaque febrem videtur reponere in ordinem febrium *Synocharum*, non *putridarum*, quo etiam numerat febres diarias, 9, method. 2.

Febris fchetica, quæ facilè difcutitur, oppofita eft *Febris hefticæ*, quæ difficulter folvitur; ut enim illa fit, ita hæc facta eft, 8. method. 1.

Febris femitertiana, five *Hemitritæus*, ἐμῆριταιός, est, quæ ex quotidianâ, continuâ, & tertianâ intermittente, complicatis confunditur, 2. de differ. febr. cap. 7. Fit ex pituitâ & flavâ bile fibi proportionem respondentibus, & æquipotentibus, ibid. cap. 8.

Febris fignificatio, quæ Græcè ἐπισημασία dicitur, est primus insultus, accessionis tempus indivifibile, exactè jam primùm, libr. de morb. temper. capit. 6. in quo ægri folent horrere, refrigerari, ofcitare, pandiculiari, dormitare, aut alia quædam his fimilia pati, quæ

quæ & *Annotatio* dicitur, 2. aphor. 1. vide *Insultus*.

Febris simplex dicitur, quæ à primo statim die, etsi acuta est, non tamen supremè, sed simplicissima, & cum tutissimis signis invadit, quam Hippocrat. *ἁπλοῦν*, id est, *nitem*, nominat, seu *bonimorni*, 1. de cris. c. 16.

Febris singultuosa est, in quâ ægri singultiendo, rodentem, acerrimumque humorem vomunt, à quo singultu non liberantur, nisi febris in totum soluta sit, vel propè, 4. acut. 69.

Febris spirituosas quidam nominant (quas *Pemphigodes* aliter appellant) ob difficilem anhelitum, in quibus siquidem magnus creberque spiritus redditur, com. 1. in 6. de morb. vulg 29.

Febris syncopalis, *συγκοπὴς πυρετὸς*, est, ubi propter maximam crudorum succorum copiam, unâ cum oris ventriculi offensione, præcordia inflantur, totum corpus ampliore mole, quàm pro naturæ modo, cernitur, tùm color ad albidius, vel lividius, vel nigrius, seu plumbei coloris tendit, pulsus minores, obscuri, & inæquales, & syncope etiam solet apprehendere ægros stomachica, 12. meth. 3. Est & aliud syncopalis febris genus, quòd non ex crassorum, & crudorum succorum copiâ fit, sed ex tenuibus succis, qui ocissimè exhalant, in quâ ægri syncope similiter opprimuntur, 12. meth. 6. Priorem vocat Avicenna *syncopalem humorosam*; posteriorem, *syncopalem minutam*.

Febrē Synochon Græci Medici eam appellant, in quâ una similisque ferè accessio ab initio ad finem perpetuò manet: cùm enim accessionis remissio ex ferventium humorum transpiratione contingere solet; non transpirant autem in vehementi stipatione, quod est in *Synocha*; necesse est igitur multorum dierum febrilem fieri accessionem, 9. meth. 2. Vel ea est *febris synochus* quæ omni magnâ mutatione usque ad iudicationem caret, hæc Latinis *continens* dici potest. Cæterùm, etsi una sit idea hujusmodi febrium, à quâ *Synochos*

nochos eas nominant: natura tamen earundem minime simplex, unaque est; quædam namque earum manifestam habent putredinis notam, quædam verò prorsus non habent: quæ ex diatarum febrium genere sunt, illas vocamus *synochos putridas*, has, *synochos non putridas*; Barbari hanc vocant *synocham*, illam, *synochum*; Gal. 9. meth. & 2. de diff. febr. indiscriminatim, utrâque voce utitur, & *synochi*, & *synocha*, utrasque sub *synochi* nomine comprehendens. Atqui *synochus febris*, & *synoches*. Græcè *σύνοχος*, *σύνοχης*, hoc est, *Continens*, & *Continua*, differunt, quòd in *synocho* nulla sit fervoris remissio, in *synochi* autem singulis, accessiones in remissionem sensibilem terminentur; neutra tamen ad infebritationem pervenit, 2. de crif. 6. vide *Synocha*. *Febris tabida*, vide *Marasmus*.

Febris tertiana exquisita, est ea, quæ tertio quoque die accessionem faciens, intermittit, cum brevi accessionis tempore, cum frigore invadens, sudore, bilis vomitu, & biliosis excrementis terminatur in infebritationem à bile putrescente fit, cui si aliqua horum deficit, non exquisitè, sed *simpliciter tertiana* dicitur; quòd si intermissio sit minor, & accessio longior, dicitur *tertiana extensa*, 2. de diff. febr. 8. & com. 2. in 6. de morb. vulg. 25. vide *Febris putrida intermittens*.

Febres Tritæophyes, *τριτανοφύεις* hoc est, tertianarum naturam referentes sunt, quæ tertio die invalescunt, 2. de diff. febr. cap. 2. vide *Tritæophyes febres*.

Febris Typhodes, *τυφώδης*, vide *Febris Helodes*.

Fellis folliculus, est Vesica fellis, 5. de loc. affect. 7. vide *Cystis*, & *Choledocos*.

Femen, vide *interf-mineum*, & *Perinæon*.

Femur, à Ferendo, quòd totius corporis reliquum ferat, & sustineat veluti onus, idem ferè quòd *Crus*, *Os*, magnitudine cunctis animantis ossibus præstat, supra coxendici, infra tibiæ ossi alligatur, cujus cervicis duo sunt exigui processus, quos *Trochanteres* vocant, quorum

quorum exteriorem, qui longè major est, *Gluton*, hoc est, *Natem*, appellant, libr. de ossib. cap. 21.

Ferina desipientia, vide *Desipientia ferina*.

Fermentatio, vide *Fervor*, & *Zymosis*.

Fervor, sive *Fermentatio*, affectus est, ab atrâ bile preveniens, ubi ampliùs incaluerit, aut propter putredinem aut febrem phlegmonodem, quàm nullum animal, ac ipi quidem mures gustaverint: terra quoque raditur ab eâ, ac partes, quæ ab atrâ bile raduntur, omnes in altum attoluntur, 14. method. cap. 9.

Fibræ, seu *Villi*, sunt tenues quædam, & subtiliores nervorum & ligamentorum propagines, aponeuroses, & denervationes, quibus opitulantis (perindè ut manus digitis) nervi & muscoli actiones suas obeunt, 9. de usu part. 2. & 1. de placit. cap. 10.

Fibula, vide *Cneme*.

Ficatio, vide *Sycosis*.

Ficatum, id est, *Iecur*, sic dictum est, quòd omnium animalis partium compactissimum ad coquendum difficile, tardèque permeet, propterea mactandi animalis jecur, multarum ficuum siccarum esu præparatur, ut evadat seipso melius, cùm animal ipsum caricas affatim comederit; quâ solâ ratione factum est, ut hanc appellationem fortiretur, 3. de alim. fac. cap. 12.

Ficosus tumor, est tumor in mento, natus ex crassiori humore, & ferosiori tenuitate, quàm Varus, 5. de compos. medic. loc. cap. 4.

Ficus in oculo, est Tuberculum quoddam à crassiori humore oculi partibus affectis adhærescente, com. 3. in 3. de morb. vulgar. 48. Græcis, *σύνχη* καὶ *συχώσις*, eruptiones ulcerosæ sunt, rotundæ, subduræ, rubicundæ, quas dolor comitatur; fit hoc malum magnâ ex parte in capite, sed & reliquo etiam in corpore; fit etiam in ano, & *Marisca* dicitur: in palpebris adhuc fit, & dicitur etiam *σύνχωσις*, quòd scilicet ficus granorum referat similitudinem, unde *ficosam* appellant *palpebram*.

Fistula,

Fistula, *Σύριξ*, est angustus, & longus sinus, libr. de tumor. capit. 5. per translationem dictus à Musicis instrumentis, quæ oblonga obtinent cava, & *Fistulæ* nominantur, 2. prognost. 64. Nascitur ut & sinus ex abscessu. Præcipua ejus substantia callus est, materia autem humor melancholicus, qui discussis & per halitum digestis tenuioribus humoribus remanet: Itaque in genere tumorum præter naturam continetur, quamvis ob manifestam continui solutionem, inter ulcera potius quàm inter tumores numeretur à præstantissimis etiam Medicis. Duæ ejus produntur differentiæ; cæca, quæ osculum in profundo, sinum ad superficiem habet; occulta, quæ & os & sinum obtinet in profunda

Fistula urinaria, quæ *Vrethra*, *ὑρήτρα* dicitur Græcè, est meatus urinæ reddendæ accommodatus, qui in pene est, à cervice vesicæ ad extremam usque glandem porrectus. Hic in viris longus, angustus, & S. Romanæ literæ modo obliquus est: In mulieribus verò, brevis, latus, & rectus. Ex nervosâ tunicâ contextitur instar coriaceæ fistulæ, 4. aphor. 76.

Fistulosus, seu *flatuosus nervus*, vide *Cavernosum*.

Flatuosus morbus, vide *Hypochondriacus*.

Flatuosus spiritus, qui & *Flatus* dicitur, tumorem excitans flatuosum, crassus ac vaporosus est vapor, neutiquam tenuis; ille enim Aëri, qui Austrinis constitutionibus fit; hic vero qui Aquilonaribus regnat, assimilatur: estque hic is, qui in nobis secundum naturam est, spiritus, & proin conservandus, ille verò ceu crassus, extenuandus, ac corrigendus, 2. ad Glauco. 6.

Flava bilis, vide *Amara*.

Flexus variciformis, est plexus ille venarum, & articularum in testibus multipliciter flexarum, in cujus primis flexuum partibus sanguis sincerus continetur, qui certè in ultimis ejusdem flexûs vasis, ad ipsos testiculos non ampliùs ruber planè est, sed jam quodammodo albicat succus is, qui in ipsis continetur, exiguum adhuc

adnuc requirens ad perfectam substantiæ feminis generationem, quòd ei à testiculis ipsis accedit, 9. de viis part. cap. 4. vide *Glandulosi assistentes.*

Fluctuatio cum sonitu, Græcè *κλόδω*, symptoma est facultatis concoctricis, & retentricis, nec acriè satis, nec sufficienti tempore complectentis, eimque ob rem insufficienter etiam concoquentis alimentum; unde eò diutius in ventre gravitas ex alimento manet, quò tardius concoquitur, præsertim cùm nihil in eo continetur, quòd verti in flatum possit, aut cùm ventriculus vehementer fuerit perfrigeratus. Nam si quid in eo hæsit, quòd possit in flatum converti, flatus non *κλόδω* excitabit, nisi sit admodum refrigeratus. In flatulentâ enim materiâ flatus fiunt à debili calore: à nullo autem calore nullus flatus est: itaque rationaliter ventris imbecilli symptoma creditur. Interim enim cùm minimum ciborum assumptimus, non fiunt eiusmodi fluctuationes, complectente prorsus eos ventre, ac undique constringente. Interim plenus cibo venter est, sonitus tamen fluctuantis in eo humoris veluti ex vacuo exaudiuntur. Cùm enim pro suâ naturâ se habet, ac constructoriâ vi ritè utitur, quamlibet exiguum sit quòd in se continet, totum id undique complexus, nullum vacuum relinquit locum. Cùm imbecillus est quâcunque parte complecti ex ætè assumpta non valet, ibi laxum quoddam spatium efficiens permittit ea quæ in se continet humida, pro figurarum varietate ex alio loco in alium transire, ac fluctuationum sonitus edere. Itaque qui hoc symptomate laborant, non possunt concoquere sufficienter, & eò diutius in eorum ventre gravitas manet, quo tardius concoquunt.

Fluxio, quædam est inflammationum causa, nempe quæ perinde ut inflammationes, non admodum occulta, tamen quandoque nulla sensibili fluxione præcedente, membrum confestim patitur inflammationem.

Affectio, inflammationem; quæ generat, *Rheuma*, id est

est, *Fluxio* vocatur: ipsa verò passio, *Dispositio rheumatica*, 2. ad Glaucon. 2. *Fluxio* adhuc simpliciter dicitur, pilorum defluuium, quòd tabescentibus magnâ ex parte, atque ex diuturno morbo convalescentibus, evenit; lib. finit.

Fluxiones ventris, vocat Hippocrates, cùm semper, & assiduè humida deijciuntur excrementa, sine tenesmo, & lenteria, 1. de morb. vulg. 36.

Fluxus, est tenuium humorum delatio, quam cohibere nequeas, non ex nostrâ voluntate proveniens, lib. fin.

Fluxus hepaticus, est, in quo ob imbecillitatem hepatis, ab intemperie frigidâ inductam alvi sedimenta; aquæ, in quâ nuper mactata caro abluta est, redduntur simillima, 5. de loc. aff. 7.

Fluxus muliebris, est sanguinis albi saniosi ex utero profluvium, 9. simplic.

Focile majus, & minus, vide *Cubitus*.

Focus febris, vide *Febris focus*,

Fœtus, (quo tempore in utero semen, seminis speciem refert; ut in abortu, & dissectione visum est) ab Hippocrate vocatur, ubi semen in uterum injectum, sanguine repletum fuerit, & Cor, & Cerebrum, & Jecur, indistinctam quidem adhuc, & informem, quandam tamen coagulationem, & magnitudinem alicujus momenti præ se tulerint, carneaque appareat fœtus substantia, & non amplius seminalis; unde neque *genituram* amplius talem formam appellat Hippocrates, sed *fœrum*, 1. de sem. capit. 9.

Folliculus fellis, vide *Fellis folliculus*.

Fomenta, & Fotus, sunt, qui per spongas calidâ aquâ decoctionis alicujus simplicis imbutas, & expressas, alicui corporis parti fiunt, 2. de loc. aff. 1.

Foramen cœcum, id est, *Auditorium meatus*; vide *Auditorium meatus*, & *Cœcum foramen*. *Cœcum* verò dicitur, non quòd reverâ cœcum sit, sed ob flexuosam meatus auditorii obliquitatem, quæ causa est, cur funi-

culum, aut setam porcinam in hoc ipsum foramen immis-
missam, transmittere non possis, 9. & 11. de usu part.

Foraminulenta ossa, vide *Cavernosa*.

Foratio, est idem quòd *Perforatio*, sive *Trepanatio*,
quâ utimur in fracturis capitis, cùm usque ad Cerebri
membranas, Calvariam dividimus, 6. de comp. mede
per gen. cap. 2.

Formatrix virtus, est, quæ jacto in uterum semine,
sive in terram, statis temporibus universas & singulas
constat partes ejus, quòd gignitur; quæ est optima, &
summa ars, quæ omnia alicujus gratiâ molitur, sic ut
nihil otiosum sit, aut supervacaneum, 1. de nat. fac. c. 6.

Formica, quæ & *Myrmecia*, & *S. filis verruca* dicitur,
2. method. 2. vide *Myrmecia*.

Formicans pulsus, vide *Vermiculans*.

Formices, seu *Testudines*, quas Græci *Psalidas*, $\Psi\alpha\lambda\iota\delta\iota\alpha$
vocat; est forma, & figura concava, figurarum
omnium ad patiendum difficillima, quâ formâ multa
ædificia configurantur, ad cujus similitudinem, pars
Cerebri intrinseca quædam efformata, *Fornix* dicitur,
11. de usu part. cap. 15. vide *Camarion*.

Foveola, est cavum ulcus, sed parvum in nigro oculi,
libr. finit.

Fractura, vide *Unioni solutio*, & *Rhegma*.

Fractura caulatim, sive ad instar disruptorum caulium,
& in medio perfracti raphani facta; vide *Abductio*.

Fricatio (quæ $\tau\epsilon\lambda\epsilon\iota\sigma$) *secca*, est, cùm corpus univer-
sum solis manibus vel linteolo, nullo admisto humido
aut pingui corpore, fricatur; cui opponitur *Fricatio hu-
mida*, quæ fit per aquæ, & olei admisionem; ubi enim
cum oleo aqua confunditur, haud facilè solubili mi-
stione coit, ita ut quibus corporibus ita inungitur
oleum, necesse sit, & plusculùm inhærere aquam: sola
enim aqua, quæ foris circumfunditur, facilè defluit, &
quæ in poros ingressa corporis, nullam habens ansam,
prom-

promptè effluit, nisi oleum admisceatur, 3. simplic-
 capit. 25. Frictio duobus modis usurpatur: uno qui-
 dem pro omni motu; qui extrinsecus tam sanis quàm
 ægris adhibetur ad cutem, quovis tempore: altero
 verò vel pars est exercitationis, vel potius, ut ait Ga-
 lenus, exercitationi subservit. Hanc Gymnastæ, ut ait
 Galen. duplicem fecerunt, *ἡ ἀποθεραπευτικὴ καὶ ἀποκατα-
 ρητικὴ*, hoc est, *præparatoriam & recuratoriam*. Totâ
 frictio præparatoria, quæ corpus ad exercitationem
 præparat, ne quid in ipsâ vel rumpatur, vel obstrua-
 tur, huc spectat, ut corpus molliat; quòd tamen non
 omnes præstant frictiones. Nam cum sex omnino sint
 frictionum differentia, mollis, dura, & inter eas me-
 dia, multa, pauca, & in eo genere mediocris, dura li-
 gandi, mollis solvendi, multa minuendi, mediocris
 carnem augendi vim habet, ut scripsit Hippocrates.
 Altera frictionis species, quæ & ipsa exercitationibus
 subservit, *ἀποθεραπευτικὴ* dicitur. Recentiores, Gym-
 nastæ, ut ait Galenus, eam etiam *ἀποθεραπευτικὴν* vocave-
 runt, quòd totius Apothepiæ præcipua portio sint
 frictiones, quæ post exercitationem adhibentur. Ea-
 rum usus est, ut quæcunque excrementa per exercita-
 tionem calefacta extenuataque in corpore adhuc ma-
 nent; foras evocentur, ipsæque partes solidæ per exer-
 citationem tensæ & induratae emolliantur, & lassitudo
 præterea tollatur. Id quòd fit, tum frictionibus cui-
 que corpori convenientibus, unâ cum partium ipsa-
 rum quæ fricantur tensione, & spiritus cohibitione;
 tum plusculo etiam oleo.

Frigus, *ἄψυξις*, non eodem modo in sanis, & ægris su-
 mitur: in ægrotantibus enim aliud est in rigere, aliud
 horrere, aliud algere; sæpè enim accessionis insultus
 cum rigore, alteri cum horrore, alteri cum solâ frigi-
 ditate suboritur. Quod si quis cum nullâ concussionē,
 & agitatione corporis perfrigescit, nec corpus, nec
 omninò cutis inæqualiter, & præter voluntatem er-

dem moveatur, *Perfrictio* dicitur, non hic tamen riget, nisi motum concussionis inæqualem, & cutis, & totius corporis sentiat, ilque *Rigor*, ἄργος, dicitur; si autem cutem quidem perturbet, & per quosdam insultus quatiat, corpus autem totum non commoveat, *Horror*, & *Horripilatio*, Græcè φεικὴ nominatur, & proin *Horror* affectus solius cutis talis existit, qualis totius corporis pallio existit *Rigor*, libr. de trem. & palp. c. 6.

Frons, Μέτωπον, est pars faciei supra oculos sita, & ad tempora usque protensa, substantiâ musculosâ, & osse subjecto (quod *Coronale* vocant) constans, superposita superciliis, pilis nuda, inter utramque aurem sita, Introd. cap. 10.

Fugaces fructus, qui & *Horarii*, & *Horæi* dicuntur, sunt, qui nascuntur eo tempore, quod *Horam* vocant: Est autem *Hora* Græcis id anni tempus, in cuius medio Caniculam exoriri contingit; Tempus autem id, est dierum quadraginta, quo tempore *Horarii fructus* constant, nonnulli jam declinantes, alii incipientes, alii in suo vigore, aut ultra vigorem, aut citra consistentes. Vocant autem ipsos *Horarios*, non solum quod dicto hiant tempore, sed (ut mea fert opinio) ut ita ab his, qui ad reponendum sunt idonei, distinguantur, quando & triticum, & hordeum, semina cerealia, & omnia ætivism quidem atque anniversariam habent generationem, sed non citò corrumpuntur; uti propriissimè *Horarii* dicti *fructus*, ut Cucurbitæ, Mora, Pepones, Melopepones, Persica, & alia id genus; quæ si quis in hyemem servare volens, exsiccata reposerit; eo etiam modo veterem naturam, in contrarium imitabuntur; 2. de aliment. fac. cap. 2.

Fuliginosus vapor est, qui ex deustione assatorum elevatur, libr. de usu puls. 7.

Fuligo, vide *Fumus*.

Fumus & *Fuligo*, vapores sunt, qui elevantur, ille quidem ex materiis semiustis, hic verò ex immodicè assis,

affis, utriusque. Est namque fuligo, vapor terrestris, fumus, mistio quædam ex terrestri, aqueâque substantiâ, 8. meth. 5, utramque materiæ, ex quâ oritur, adustum excrementum, quòd in sublime fertur, significat, non secus ac in febribus fuliginosum excrementum, exspiratione, & contractione arteriarum, natura ex corpore expellit, 3. de præfag. ex puls. cap. 7.

Fulva, vide *Dichroma*.

Funnâ brachii vena, est pars venæ humeralis, quæ protenditur, secundùm diversas adjutorii, id est, ossis humeri partes, libr. de anatom. viv. & de ratione cur. per sang. cap. 16.

Fungos, vocant crâssas palpebrarum eminentias, item ex capitis vulneribus quæ nascuntur, *πλάσῃμγοι σαράδη*. Galenus com. 3. in 3. de morb. vulg. 94.

Furcula superior, & inferior, vide *Claves*.

Furfuratio, quæ & *furfur*, & *πύρος*, est, cùm quibusdam se scalpentibus furfuribus similia, ex capitis cute decidunt, à vitiatis succis nutritiis provenientia, 1. de comp. med. loc. 6. quæ & *Pityriasis* dicitur, & *Porri-go*. Hæ quasi squamulæ interdum madent, multò sæpiùs siccæ sunt: idque evenit modò sine ulcere, modò ex ulcerato loco, huic quoque modò malo odore, modò nullo accedente. Id malum ferè in capillo fit, rariùs in barba, aliquando etiam in supercilio, vel reliquo etiam corpore. Provenit à vitioso corporis humore, falsâve pituitâ, aut bilioso & melancholico sanguine caput subeunte, ut ait Paulus, vel à vitiosis serosis humoribus, ut Galenus & Aëtius scripserunt. Nomen morbo inditum à similitudine;

Cùm caput immensâ pexum porrigine ningit,

Copia farræ uti frendentibus edita saxi.

ut Quintus Serenus Poëta cecinit.

Furor, vide *Melancholia*.

Furor ispativçs amatorius, qui ex amore fit, perinde atque is, qui ex Musis *αἰσθητικὸς* dicitur.

Furunculi, Ανθήνες Græcis dicti, tumores sunt præter naturam, ex genere phlegmonum ex similibus humoribus quibus Vari geniti, per universum corpus, duplices sunt, aliqui, ut ita dixerim, varosi, duri, & ægrè concoctiles: aliqui inflammatorii, adnexas habent febres, ubi tumor in magnitudinem excrescit, & in pus transmutatur, §. de compos. medic. loc. cap. 7. Estque furunculus *mitis* quidem, cum in ipsâ solâ cute constituitur; *malignus* verò, cum altè exoritur, Phymati, id est, Tuberculo similis, à quo sola duritie differt, lib. de tumor. cap. 15.

Fusaneus morbus est, qui omni loco & tempore fit, libr. finit.

G.

GALIANCONES, γαλιάνκωνες dicuntur ab Hippocrate, ut scribit Galenus, qui ob humeri caput in alam prolapsum dum adhuc crescebant, humerum breviorum habent. Hujus autem rei ille duplicem assignat causam, vel quòd dum in utero sunt, humeri luxentur, vel quòd post ortum tenerâ adhuc ætate juxta humeri caput in intimis partibus altèque suppurationes oriuntur, sive secuntur, sive urantur, sive per se pus aperiatur, ut ab eo scriptum. Idem verò scribit sic appellari eos qui parvum & gracile habent brachium, partes autem circa cubitum tumentiores in modum mustelæ, quam γαλήν appellat, à quâ deductum hoc nomen esse videtur.

Ganglia, γαστήριον, quæ Avicenna & Paulus vocant *Glandulas*, Apostemata sunt glandulosa, sicut Avellana, & Nux accidunt super manus, talos, & frontem, quæ si comprimantur, digitos effugiunt, & mox redeunt, & aliquando multiplicantur, sæpèque impositione, & forti alligatione laminæ plumbeæ curantur, & discutiantur, passiones has etiam *Contractiones* vocat Galen.

Galen. 5. de compos. medic. per gener. cap. 7. Paulus libr. 4. capit. 14. Vocantur etiam & *Gangilia*, quasi concreciones, & contortionem quædam, ex lento & mucoso humore accrescente, & conglomerato, quod proprium nervorum alimentum est, 2. de art. 56. His ferè notis deprehenditur: tumor est parvus, inæqualis, nullo præter naturam colore, dolorisque expers, nisi validè comprimatur: Verùm ne tum quidem vehemens, sed stupidus dolor movetur. Plerumque ex plagâ aut lassitudine, rarò sponte provenit, nec in alto, sed sub cute radices agit, neque in orbem vel ad interiora posterioraque transferri potest, sicut Melicerides & Atheromata, sed si vim facias, ad latera tantum, hoc est, ad dextram vel sinistram pro nervi situ, moveri & flecti potest.

Gangrana, γὰγγρηνα, est alicujus membri mortificatio, ex magnitudine inflammationis, quæ jam fit, non quæ facta est, 2. ad Glauco, 9. Nam cum omnino membrum effectum est demortuum, ita ut punctum, vel sectum, vel ustum non sentiat; quæ patitur, statim rescindere oportet, quâ sanam partem vicinam attingit, sed quod ita affectum est, denigratur; quod verò in medio est constitutum, ita ut tendat ad mortificationem, *Gangrana* nominatur; ibidem. vide *Syderatio*. Hippocrat. *Gangranas* quoque emortuarum venarum torporem nominat, qui ex nimia inflammatione consequitur, 2. de fract. 24.

Gargarion, sive *Gurgulio*, *Cion*, *Columna*, *Curgulio*. est ea gutturis pars, quæ Fauces adjacet, cum secundum naturam se habet; cum autem morbo afficitur, ita ut ejus extremitas phlegmone laborans, sit similis *Acino Uvæ*, dicitur *Vva*; quando tota hæc pars afficitur, *Cion*, *Columna*; dicitur & ἰμῶς. Γαργαρίων, σαφύλη, Κίων, & Κιονίς, 4. de loc. aff. c. 3. Id ipsum *Gargarion*, quia ad vocis modulationem fit, ideò à quibusdam *Plectrum*, πλῆκτρον, id est, vocis refractorium ap-

pellatur, 7. de usu part. cap. 5. Hanc eandem partem, *Columellam, Staphylen, & carnosam particulam summo ore dependentem* vocant, 6. de com. loc. cap. 3. vide *Columella, Pharynx, Staphyle, Epiglottin.*

Gastrocnemion, est posterior carnosae tibiae pars, seu tibiae venter, liquidem extuberat, propter musculorum eam tibiae sedem occupantium crassitiem, (ut anterior tibiae pars carnis expers, dicitur *Anticnemion*, ἀντικνήμιον.) Graecè Γαστροκνήμιον, καὶ Γαστροκνημίας, *Sura* appellatur, lib. de musc. diff. cap. 32. & 2. de anat. adm. cap. 4. Ea uni homini inesse dicitur, cum reliqua omnia animalia crura habeant sine Suris. vide *Sura*.

Gastroraphia, id est, *Abdominis sutura*, 5. de anatom. adm. cap. 6. γαστροράφια, ventris vulnerati connexio.

Gemelli, vide *Nates Cerebri*.

Genae, faciei pars, sunt, quae inter nasum & aures sitae sunt, quae bene coloratis, & ingenuis, pudore suffusis, rubent, quae & *Malae* dicuntur, *Introd. c. 10.* Γένυς significat *Maxillam*, tam superiorem, quam inferiorem: additur autem ad distinctionem ἢ ἄνω, vel ἢ κατώ. Dicitur & alio nomine γνάθος, sed ambigua pariter significatione. Vocatur ἢ ἄνω γένυς, hoc est, *Gena superior*, pars faciei fronti proximè subjecta, auribus utrinque, ab imo autem gingivis terminata. Non unico osse, sed pluribus solidis, duris & levibus constat: ἢ κατώ γένυς dicitur pars faciei infima & mobilis, dentes inferiores continens. Constat osse non simplici, ut plerique putant, sed gemino, sicut Hippoc. & Galeno visum est, quorum distinctio medio in mento est, ubi *Sutura* apparet, in pueris quidem evidenter, in adultioribus autem paulò obscurius, quae etiam in proVectis tamen cocturâ fatiscit. Aliter namque ea duo ossa separari vix possunt, adeò inter se τῆ συνφύσει coaluerunt.

Geneion, lib. de musc. dissec. cap. 2. vide *Mentum*.

Genitali meatus, quem *varicosum assistentem* vocant, maxima illa via est, quae genituram à testibus haustam,

ad

ad Colis radicem defert, 1. de semin. capit. 15.

Genituram appellat Hippocrates illud, quòd in abortu rejectum, vel dissecto utero exiens, seminis speciem repræsentat, non autem animal constitutum: id quòd primis duobus mensibus solet accidere, quo tempore neque *Fœtum*, neque *Embryon* vocat, sed *Genituram*, 1. de sem. c. 9. *Genituram* etiam aliquando appellat *Membra genitalia*, in scæminis quidem uterum, in maribus verò seminaria vasa quæ nuncupantur, 3. de art. 41. vide *Cyema*: frequentius autem *Genitura* sumitur pro semine recenter emisso, vel in suis vasis adhuc contento, Græcè γένη. Hipp. libr. de naturâ pueri.

Genu, Græcè γένυ, est femoris & tibie dearticulatio, & artificiosissima connexio, in quâ sinus est quidam prominens, alterius caput excipiens, quòd anteriori parte, quò firmitus fieret, *Rotulâ*, seu *Patellâ* munit, quàm μύλλω, & ἐπιγναπίδα vocant, quæ prohibet, ne femur curvatis, aut per declivia currentibus loco excidat, & dilabatur, libr. de ossib. cap. 21. & 22. & lib. Introd. cap. 10. Est autem ea dearticulatio omnium expeditissima, iustissimaque, ut scripsit Hippocr. libr. de fract. præterea firmissima, magnoque naturæ artificio comparata, ut quæ in eâ epiphyfes & cavitates ita construxit, & ad amissim fabricata est, ut neque laxior sit Epiphyseôn in cavitates ingressus, neque etiam adstrictior. Continentur autem & firmantur extrinsecus superciliis quibusdam ipsorum ossium & ligamentis, aliis quidem in profundo positis, aliis autem in circuitu totam dearticulationem comprehendentibus.

Gerocomica, γηροκομική, est ea medicinæ pars, quæ senes regit, iisdemque convenientem vitæ ac victus rationem præscribit, de part. med. cap. 5. Incertum an ad γηραιώ, an ad θροσποδική, pertineat, cùm senum corpus neutrum sit, & senectus non exacta planè sanitas, sed vel morbi & sanitatis affectio quædam media,

vel omnino ejus generis non est, quæ firma constansque sit, quam καὶ ἴξιον appellant, sed potius fallax & incerta. quæ καὶ χέσιον dicitur. Plures tamen eam salubris medicinæ partem esse statuunt.

Gibba Hepatis, vide *Sima*.

Gibborositas, quæ Græcis Κύφωσις dicitur, est distortio spinæ in posteriorem partem, 3. de art. 2. vide *Cyphosis*, & *Incurvatio*.

Gibbus est, ubi inter distractas vertebrae, vel una, vel plures illæ per manserint; accidere solet, ubi unica duntaxat vertebra, aut etiam duæ, aut tres, sese deinceps consequentes, distrahuntur, eâ parte quatenus spinam cavari contingit, 2. de loc. affect. 5.

Gilva emplastra, vide *Dichroma*.

Gingivæ, Οὔλα, carnes sunt, quæ sunt circa dentes, 9. de usu part. cap. 15. ubi primùm è locellis suis & alveolis emergunt, 5. de comp. med. loc. cap. 8. quarum connexio χαλιὸς dicitur. In iis nuper natorum dentes latent, & veluti in præsepiolis conditi sunt, & ut siccioribus adstrictisque continentur, ita redundante humiditate laxioribus decidunt, Nervos habent à tertio pari, ut & dentes, per quos sentiunt & dolent, sæpèque in iis dolor est, qui in dente putatur esse.

Ginglymos, species est Diarthroseos, quâ ossa sese invicem ingredientia, junguntur; ut vertebrae inter se, ac cubitus, humerusque colligantur, lib. de ossibus in proœmio; ita ut unius caput in alterius cavitatem condatur, & vicissim hujus caput in illius sinum excipiatur. Est enim hæc Αλεθρωσις plerisque ostiorum cardinibus similis, in quibus ferramenti utriusque (quod propriè à Græcis γήχυμοσ appellatur) tum ejus quod parieti infixum est; tum alterius, quod ostio adhæret, pectines mutuò implexu sese subeunt. Quæ quidem compositionis ratio non videtur, ἀπὸ τῆς ῥα-
σῆς, id est, à Sutura valdè differre. In quibus vero ostiis clavus crassior parieti affixus ostii verticillum
subit,

subit, non γήλυμο, sed verius γήμφωσις dicitur.

Glabrities, vide *Madarosis*.

Glacialis humor, vide *CrySTALLINUS*.

Glandium, vide *Thymus*.

Glans, est finis, & extrema totius Colis pars, cuius cutis, quæ eam vestit, *Præputium*, dicitur, 5. method. cap. 13. Aristoteles verò, 1. de histor. animal. cap. 13. dicit cutem, quæ Glandem integit, carere nomine, & totum quòd ex eâ cute, glandeque constat, *Præputium* appellat. Dicitur etiam alio significato *Glans*, *Suppositorium*, quòd clysteris loco sedi inditur, 6. de comp. medic. loc. cap. 3.

Glandula, corpus quoddam carniforme est, laxum & fungosum, quòd utique velut cunei quidam, vasorum divisionibus incubantes, fulcimentum ipsis suggerunt, ut à nullo violento casu afficiantur, 4. de usu part. capit. 20. *Glandulam* etiam *Suppositorium* vocat. com. 2. in 1. prorrh. 6. *Glandulam* etiam *Thymum* dicunt, 3. de alim. facult. cap. 6. Sunt autem propriè sic dictæ *Glandulæ*, (quas etiam *Adenes* vocant) imbecilliores corporis partes, ad quas valentiores corporis partes, supervacuâ sibi tum quantitate, tum qualitate, & præsertim ad eas, quæ rariores naturâ sunt, transmittunt; quippe valentius est arteriarum, venarum, nervorum, muscutorum robur; imbecillius autem, aut prorsus nullum corporum, quæ *Glandularum* sunt naturâ, 13. method. cap. 5.

Glandulæ laryngis, sunt corpora laxiora, & fungosiora cæteris *Glandulis*, laryngi utrinque adjacentes, factæ à naturâ, ut partes omnes, quæ tùm ad laryngem, tùm ad fauces pertinent, humore ad ipsas largiter decumbente perfunderent, 7. de usu part. 17.

Glandulosi assistentes, vel *Assites*, vel *Parastatæ*, *Vasa seminaria*, *Vasa spermatica*, *Plexus* seu *Flexus varicosiformis*, *Flexus capreolaris*, & *hederarius*, 1. de sem. cap. 12. homonyma sunt, significantia duo vasa, venam scilicet, eique

eique cui subjacentem arteriam, flexus multos numero æquales, instar Capreolorum quorundam, variè complexorum efficientia, quo in implexu sanguis, & spiritus, qui ad testes feruntur, diutissimè coquuntur, ipsumque semen elaboratur, eidem flexus postremi in testes terminantur, qui testes, laxi & cavernosi, chymum, qui in vasis incepit concoqui, excipientes, exactius percoquunt, & perfectam seminis formam ubi adeptus est, id ipsum per aliud vas, quòd ad pudendum porrigitur, semen ejaculantur (quòd *varicosum assistentem* vocant, 1. de semin. 15. vulgus *vasa deferentia*, ut priora, *vasa præparantia* appellat,) quòd vas spermatis cum maribus latum & longum, foeminis angustum & breve, natura concessit, 14. de usu part. 10. & 11.

Glandulosa corpora, quæ primus, *Herophilus*, *αδηνοειδής προστάτης*, quasi Glandulosos Præfides, aut Prostatares, appellavit, utrâque parte colli vesicæ sunt locata, in quibus humor quidam spermatis similis, crassus, viscosus, verùm longè tenuior continetur, quo in coitu repente, ac simul unà cum semine elabatur, reliquo autem tempore omni paulatim congeritur: cujus usus est, ut ad venereum coitum excitet, & in coitu deleat; denique ut ad instar olei meatum urinarium humectet, & iungat adversus urinæ rosionem, & ne exsiccatus confideat, prohibeatque, quò minus per se lotium, ac semen facillè feratur; in masculis Glandes hæ (aliàs *vesicula seminaria* dictæ) notabilis magnitudinis sunt, 14. de usu part. & 1. de semin.

Glaucosis, *γλαύκωσις*, *Glaucido*, est oculorum affectus, qui ex immodicâ siccitate, vel concretione humoris crystallini, vel ex largiori ejus evacuatione, (quæ fit in compunctionibus) solet progigni, qui que cœcitatem præ omnibus maximè, qui oculis accidunt, morbis, inferre solet; 10. de usu part. cap. 6. *Glaucoma* verò, (*γλαύκωμα*,) est naturalium humorum,

rum, in Glaucum colorem mutatio, libr. finit. diciturque id oculi vitium, quòd ortâ priùs suffusione, & humore circa pupillam valdè concreto, & resiccato, contractum est; unde *Glaucedo* à siccitate est, ut *Glaucoma* ab humiditate; & propterea Galenus, 3. aphorif. 31. dicit *Glaucoma* speciem esse *ὑπερχύματo*, id est, suffusionis, non tamen docet esse eundem morbum; differt enim suffusio tum à *Glaucedine*, tum à *Glaucomate*; est enim *Suffusio* extranei humoris, & aliunde influentis concretio; *Glaucedo* verò, ipsius humoris crystallini, densatio, & resiccatio. Nec omnes suffusiones tantæ sunt, ut toti pupillæ prætendantur, & visum ex toto adimant; *Glaucoma* verò, crystallini universi est, atque siccitas, per ipsum totum ex æquo diffusa, & ex siccitate concretio. Adhæc, pleræque *Suffusiones* curationem recipiunt, cùm tamen nullum *Glaucoma* curetur, uti nullus alius morbus ab immodicâ siccitate proveniens, facilè & plenè curatur.

Glaucedo, vide *Glaucosis*.

Glaucoma, vide *Glaucosis*.

Glene est, quòd in superficie extremi ossis, tùm capicum, tùm sinuum, situm est, ab ocularis sinus similitudine sic dicta, lib. de ossibus, in præfem. *γλήνη*, pupilla oculi: Cavitas ipsa oculi. Ab eâ facta metaphora est ad alias ossium cavitates. Siquidem apud Hippocratem *γλήνη* significat cavitatem ossis, in quam alterum os inseritur, quæ & *κρύλη* appellatur: Inter quæ tamen posteriores Medici distinxerunt. Nam auctore Galeno, libr. de ossibus, ex cavitatibus ossium capita suscipientibus quæ profundior est, *κρύλη* dicitur: quæ verò superficialia, ut ambigere possis an cavitas sit nec ne, *γλήνη* nominatur: Id verò quoniam in latitudine quâdam dicitur, idcirco *γλαυοειδής* appellatur sinus qui obscurus est: Nec tamen sinus *γλαυοειδής* & *γλήνη* differunt, sed idem sunt omnino.

Gle.

Glenoïdes, sunt duo sinus leviter cavi, in inferiore summæ vertebræ parte (quos ab ocularis sinus similitudine sic appellant) similes superioribus; sed sinus superiores, (cùm caput ipsum excipiant) non abs re sunt majores; infrà verò minores sunt, qui vertebram secundam admittunt, libr. de ossib. cap. 8.

Glossocomion, quòd & *Glottocomion* dicitur, machina quædam est, in quâ extenduntur, & vinciuntur fracta membra laqueis, ad justam eorundem distentionem, 7. de usu part. cap. 14. γλωσσόκημιον ἢ γλωσσόκημιον, nomen est Atticum, ut scribit Galenus, & propriè significat arculam, in quâ homines recondunt res pretiosas, & quam multi iter facientes portant; est autem oblonga & angusta. Ab ejus similitudine Medici Hippocr. posteriores (nam Hippocr. id genus instrumenti non novisse Galen. author est) machinam quandam chirurgicam, fracto femori vel cruri, ubi callus circumdatur accommodatam γλωσσόκημιον nominarunt. Est autem machina cava oblonga, & ad femoris proportionem arcta supernâ parte trochleas utrinque singulas habens ad latera fitas, & infernâ parte transversum axem, ad quem alligati laquei contrarium nixum toti membro geminâ tensione efficiunt.

Glutia, Græcè γλέπια, id est, parvæ nates Cerebri, sunt tenues ac prælongæ Cerebri eminentiæ, ex utraque parte illius meatus, qui spiritum ex medio Cerebri ventriculo, in Parencephalidis ventriculum transmittit, quarum concursus, hominum conjunctis inter se femoribus, sive natibus, rectissimè comparaveris; sunt autem qui Didymis, hoc est, Testiculis, ea assimilantes, malunt vocare *Didymia*, sive *Testes*; quæ verò his proxima, *Glutia*, 9. de usu part. c. 14. Producta sunt ex Cerebri substantiâ duriore, supraque & antecorarium sustinent, posterius verò Epiphysim σκαλη-ἀγειδῆ inter latus dextrum & sinistrum constituunt meatum, qui à medio ventre ad postremum fertur.

Eorum

Eorum autem usus est, ne meatus ille à supernis cerebri partibus comprimatur & intercludatur.

Glutinatorium medicamentum, quod & *sanguinarium*, *cruentis opitulans*, & *enemon* dicitur, est, quod vulneris oras committere, & glutinare molitur, 3. de compos. medic. per gen. cap. 2.

Gluton, hoc est, *Natem*, appellant alterum ex duobus processibus cervicis ossis femoris, qui major, & exterior, & gibbus est, lib. de ossib. cap. 21. γλετός autem ea apophysis (quam & τροχανίτης μέγαν appellant) dicta est vel à similitudine quam habet cum natibus, vel quod muscoli, quibus nates constant, ei præcipuè inferantur, vide *Femur*.

Glycea medicamenta sunt, quæ aliquando purgant, & interdum acres humores indulcant quasi & alterant, lib. de Dynamid. in proœmio.

Gomphos, affectus oculi est, qui Latinè dicitur *Clavus*, cum pupilla egrediens pelliculas uveæ, superficie tenus operit, unde ejus forma fit quasi *Clavus*, lib. de ocul. cap. 11. vide *Clavus*. Γόμφιοι, clavales seu molares dentes, sunt dentes asperi, inæquales, ampli, lati, molendis, atterendisque cibis comparati, à caninis ad extremam usque mandibulam pluribus radicibus affixi. Dicuntur γόμφιοι, quod clavorum modo generis infixantur, unde & γόμφωσις dentium ferè propria.

Gomphosis, Synarthroseos species, cum ad instar clavi os, ossi infixitur; vel cum os unum, alteri penitus est infixum, ita ut ne tantillum quidem (veluti dentes suis alveolis) moveatur, lib. de ossib. in proœmio. Per γόμφωσις quoque juncta quædam ossa dici possunt in *Carpo*, *Metacarpo*, *Tarso*, *Pedio*, & aliis quibusdam partibus, Synarthroses Enarthrosi, & Arthrodiaë similes, solâ motuum magnitudine ab eâ differentes.

Gonorrhœa, est feminis invita, & assidua excretio, sole non extenso. *Gonorrhœæ* autem nomen placè com-

compositum est, ἀπὸ τῆς βίης, καὶ γίνουσα, quasi seminis genitalis suor, ob imbecillitatem retentricem continentium ipsum corporum, 6. de loc. affect. 6. Quæ verò intento pudendo fit, propter convulsionem accidit, inque eâ duo morbi conjunguntur.

Gracilis, sive *senus pulsus*, est, in quo longitudinis dimensio, quodammodo duabus reliquis dimensionibus præstat; in quo autem duæ reliquæ superant longitudinem, *pulsus* hujusmodi *turgidus*, sive *crassus* appellatur, 1. de differ. puls. cap. 5.

Grando, est tumet crassus, in partibus interioribus palpebrarum coagulatus, ut quasi *Grando* videatur, lib. de ocul. cap. 9.

Graphioeides, aut *Belenoicides processus*, id est, *graphio*, seu *stylo*, & *acui similes*, qui & *styloides* dicuntur, à Columnæ specie, quæ partibus hujusmodi sese offert, *tenuis ossium capitum processus* appellantur, 10. de usu part. cap. 4. Adhuc *Graphioeides* & *Styloides processus*, est *Cubiti processus*, quem è directo parvi digiti porrectum, à *Graphii*, seu *Styli* modo, Græci *difsectores*, sic vocant, 1. de anat. adm. cap. 10.

Gravativus dolor, vide *Dolor tristis*.

Gravedo, sive *Coryza*, est tenuis & incoctus humor, qui per nares seceritur, 2. progn. 49. quem Galenus docet non esse pituitæ speciem, ut quidam falso asserunt, sed excrementum, quod à Cerebro destillat, tenue, aut crassum, quod tùm in senibus, tùm iis, qui ratione quâvis sunt perfrigerati, plurimum acervatur. 2. de natural. fac. cap. 9. vide *Coryza*.

Graveolentia, vide *Beneolentia*.

Gravis, seu *Gravativus dolor*, vide *Dolor tristis*.

Gressuram, γλιχάδα, vocat Hippocrates totum id, quod inter inguina utriusque cruris est, cujus mediam partem αἰεταίον, nuncupat, hoc est, *interfeminum*, eò, quod duobus feminibus interjaceat. Est Intestinum, seu Intercapedo, quæ ab exortu pudendi, usque ad anum

anum pertingit, ubi etiam vesicæ collum, collocatum est, 4. de artic. 45.

Grumus, Græcè *ῥόμβος*, est concretus sanguis, lib. de atrâ bile, cap. 2. estque aggregata concretio sensibilis sanguinis, lib. de tumor. cap. 2. Propriè quidem significat continuæ rei fragmentum & frustum: Inde ad lac & sanguinem Medicis transfata vox est, qui *ῥόμβωσις* dixerunt, in lacte quidem quoties à puerperio fœminis lac fluere desinens, in mammis densatur, & in exigua frustra concrevit: in sanguine verò, cum à venis suis effusus, & in vicinâ spatiâ abscedens, sive per Diapedesin, sive eroso aut rupto quomodolibet vase similiter coit atque condensatur, non in vesicâ modo, verùm etiam in stomacho, in renibus, in intestinis, in utero, in naso, in omni denique corporis cavitate: In quâ quoniam præter naturam inest, calorem nativum amittit, indeque niger evadit & cogitur, tandemque putrescit, ut & reliqua omnia quæ extra naturalem locum sita sunt.

Guidex venæ, vide *Apoplecticæ*.

Gula, vide *Oesophagus*.

Gurgulio, vide *Staphyle*, & *Gargareon*.

Guttur, vide *Larynx*.

Gutturosos, id est, *ἐξερόγχοις*, quasi *gutteremilos*, vocat Hippocrates eos, qui prominentia in anteriorem partem, guttura habent: Guttur enim (Græcis *βρόγχον*) vel totam asperam arteriam nominat, vel fauces tantum, 3. de artic. 8.

Gynaiceia, id est, mulierum passiones, lib. de Gynæciis.

Gynæcomaston, muliebris mammæ, & subjectæ, additæque mammis pinguedinis, auctio est, præter naturam, libr. finit. *γυναικομαστία*, muliebrium mammarum summum incrementum, τὰ ἢ *γυναικεία*, muliebriâ sunt, & mulierum menstruæ purgationes.

H.

HABITUS est partium nostri corporis structura, constitutio, & compositio: quâ ratione dicimus, hujus corpus esse habitus solidi, compacti, rari, cujus ratione etiam corpus rarum facilè evaporatur, & syncopen incurrit, habitus verò densiores in morbis cunctanter, diutiùsque laborant, 2. de ratione vict. 47. Præterea *Habitus* nomine de omni re uti solemus, quæ constans est, ægrèque amovetur; unde & sanitatem *bonam habitudinem* dicimus, lib. de bonâ habitudine, & 4. de rat. vict. 25.

Hemalopa, est oboriens cruenta suffusio ad plagas oculi illatas, 4. de compos. med. loc. cap. 8. & proin sugillatio in oculis, ex plagâ, aut ictu, vel effusio, sub contusum locum, sanguine. Unde Archigenes dicebat, *Hemalopa* idem malum esse cum *Hyposphagmate*, atque etiam in omni aliâ corporis parte posse contingere, præter quàm in oculo. Dicitur autem *αιμάλωψ*, quasi *αἷμα ἐν ὀπί*. Dioscorides verò etiam cruorem per adipem sparsum *αιμάλωπα* nuncupavit, scribens lib. 2. capite de hircino & ovillo sevo: tere paulatim aquam affundens, donec ne ampliùs quidem cruentum virus excernatur. Galenus etiam *ἐν ταῖς γλῶσσαις* annotavit *αιμάλωπες* vocari rubentes quosdam in cute circulos, qui alio nomine *αιθάλιες* appellantur.

Hematosis, id est, *Sanguificatio*, vide *Hepar*, & *Sanguificatio*.

Hæmodia, est affectus, qui dentes, gingivæque infestare solet, cum quispiam & austeros, & acidos cibos ingesserit, adeòque dentium quidam quasi stupor, cui portulacam manducatam mederi, experientia probat, 2. de loc. aff. 6. Eum affectum oratione quidem explicare, impossibile est; sed cum quis ejusmodi cibos manducavit, ut iis dentes & gingivæ malè afficiantur, affectum hunc in eo, & omnibus similem, esse credi-

mus, qualem in nobis ipsis experimur. Sunt autem qui
 & αἰμαθίας nomine, omnem simpliciter dolorem den-
 tium intelligant.

Hæmophobus, id est, sanguinis mittendi timidus, 9.
 meth. 5. vide *Psychrophobus*.

Hæmopticus is est, qui sanguinem sputo ejicit, lib. 7.
 de comp. medic. loc. capit. 4. sive vomendo, sive tuf-
 fiendo, sive screando, sive simpliciter exspuendo, re-
 jiciatur, 4. de loc. affect. 5.

Hæmorrhagia, id est, sanguinis eruptio, & abundans
 effusio, quæ si per magnum vulnus fiat, per largum
 obitur fluxum; sin angustum, per jaculationem, ut in
 venis secandis. Differt autem *Hæmorrhagia*, ab *Hæmor-
 rhoide*, quod illa sit abundans effusio sanguinis ex ve-
 nis, indifferenter qualibuscunque, hæc verò effusio
 sanguinis, ex ani, sedive venis per dissultationem, ac
 paulatim facta, ut quæ ut plurimum per vasorum ero-
 sionem fiat, lib. de finit; unde *Hæmorrhoidas*, sangui-
 fluas venas, in ano existentes, appellant, 4. de artic. 40.
 Sanguinis è venâ, vel arteriâ vacuatio interdum criti-
 ca, ut plurimum verò symptomatica est, & tribus de
 causis contingere potest; tunicâ earum divisâ, aut re-
 ferato earum ore per ἀνασίμωσιν, aut transcolatus sive
 transmissus per ἀγπήθησιν. Dividitur tunica vulnere,
 contusione, ruptione, erosione. ἀνασίμωσις accidit pro-
 pter tum vasis imbecillitatem, tum sanguinis, qui ad os
 ejus impetu ruit copiam, adhæc acrem quampiam,
 quæ illi extrinsecus incidat qualitatem. ἀγπήθησις ex
 tunicâ quidem ipsâ rarefactâ, sanguine verò tenuato
 oritur: accidere præterea interim potest & ex gracili-
 um vasorum ore adaperto. Cæterum à partibus fer-
 mē omnibus profluere sanguis potest, Naribus, Ore,
 Thorace, Pulmone, Ventriculo, Jecinore, Intestinis,
 & Hæmorrhoidibus; atque earum partium ἡ αἰμορρα-
 γία dicitur, à quibus ille profluit. Verùm apud Hip-
 pocrat. cùm simpliciter αἰμορραγία dicitur, non addito

partis nomine, quæ sanguinem fundit, id modò sanguinis profluvium intelligitur, quòd è naribus manat, ut annotavit Galen. 1. Epid. Cùm autem τὸ αἱμορραγίας, nomine omne sanguinis profluvium intelligi possit; eo tamen propriè dicitur, quòd confertim fit ἀπὸ τῆς πύλης, quòd apud Hippocrat. significat ἀθρόως ἔρχεσθαι, hoc est, impetu & confertim prodire, ut Galenus in gloss. explicavit.

Hæmorrhoides, vide *Hæmorrhagia*.

Halituosa, seu *vaporosa*, sunt quæcumque per cutem foràs exhalare apta sunt; *humida*, quæ per vesicam; *ficca*, quæ per alvum; quippe à vincenti in singulis eorum substantiâ, nomina ipsis imponuntur. Contraria *Halituosis*, & *Diureticis*, dicuntur *Emplattomena*, quæ exiguis meatibus cutis, & vesicæ inhærentia obstruunt, & ea detinent, quæ per cutim & urinas expurgantur: quæ verò opponuntur *solutivis*, dicuntur *Stryphna*, quòd valenter adstringant, 8. method. 2.

Halituosus vapor & spiritus, est alicujus corporis partis humiditas, quæ ad summum concocta, in tenuem halitum, virtute insiti, & validi caloris soluta, insensibili transpiratione in ambientem effluit; qui halituosus spiritus in animalis corpore ex succis, qui lentè, sensimque excalescunt, nascitur; ubi verò calor imbecillior est, vel naturalis humor, tùm semicoctus, tùm crassus, tùm glutinosus, atque particula densior, ibi crassior excitatur halitus, quàm ut transpirare possit, 14. method. cap. 7.

Harmonia in ossibus, species συσσερπώσεως est, in quâ ossium structura, per simplicem lineam fit, non autem, ut in futurâ anfractuosa. Sunt autem maxillæ superioris, adhæc narium, & quædam etiam capitis ossa, ad hunc modum inter se juncta, lib. de ossibus in proœmio. Eo modo & pars occipitis infima, & ossa nasi, carpi, tarsi, secum connectuntur. Galenus etiam ad finem commentar. 3. εἰς τὸ κατ' ἰσθμίου scribit capitis ossa,

offa, ubi se tangunt, propriè dici *ἀρμονίας*, sed transi-
to vocabulo, *ῥαφάς* appellari. Ciliaræ enim offe ait, in-
ter le *ἕρμους*, id est, committuntur; atque idcirco
ipforum contactus, καθ' *ἀρμονίαν* committi meritò di-
cuntur: verùm à similitudine eorum quæ fiuntur,
ῥαφάς nuncupantur. *Ἀρμονία* etiam medicamenti no-
men est in catapotia coacti, & perutilis ad sistendas de-
stillationes. Galen. lib. 7. τὸ *ἕρμους*. Est etiam me-
dicamentum *ἀνώδυνον βηχικόν*, hoc est, ad tussim compa-
ratum doloris expers; cujus descriptio est apud Aë-
tium, lib. 8. Est etiam *ἀρμονία* emplastri nomen, quòd
describitur ab Aëtio.

Hebetudo visus, quæ & *offuscatio visum* nominatur, est
summa offensio visionis, sine causâ manifestâ, lib. In-
trod. c. 15. Græci vocant *ἀμαύρωσιν*, Arabes, *Guitam*
serenam: differtque ab *Amblyopia*, (*ἀμβλυωπία*) in eo,
quòd magis in illâ, quàm in hâc læditur visio. Si pau-
latim *ἀμαύρωσις* conflatâ est, causas habet easdem, quas
etiam ἡ *ἀμβλυωπία*; si verò repente unoque impetu in-
cidit, in causâ est nervi visivi obstructio, à crassis & vis-
cosis humoribus subito illapsis, aut ejusdem nervi re-
solutio. Habet & plures alias latentes & internas cau-
sas, habet etiam externas: ut frequentes cruditates,
crapulas, insolationem, capitis inustionem, atque ardo-
rem aut refrigerationem, aut multam lætionem à cibo,
aut balnei usum post cibum, vomitiones, & concubi-
tus immoderatos intempetivosque, spiritus violentam
cohibitionem, à quibus omnibus caput valdè reple-
tur. Hæc quidem atque his similia, si minora imbecil-
lioraque sint, *ἀμβλυωπία*: si verò & magnitudo, & ve-
hementia ipsis accesserit, *ἀμαύρωσις* efficiunt.

Hæctica febris, duplicem habet significationem; sic
enim dicitur omnis febris solutu difficilis (sive sit pi-
tuitosa, sive melancholica, opposita τῇ *χετικῇ*, hoc est,
febri solutu facili.) Alterâ verò significatione, spe-
ciatim magis dicitur *Hæctica febris*, quæ & *purridæ*,

& *Diaria* opposita sit, diciturque *Heſtica*, quòd in habitu corporis, ἥξι appellat, tanquam in ſubjecto conſiſtat; eſt enim *Heſtica febris*, calor præter naturam in ſolidis partibus ipſius cordis accenſus; vide *Febris heſtica*.

Heſticus pulſus, ita ut *Febris heſtica* vocatur, qui non magnoperè ullo modo variat, cæterum manet in perpetuum ſibi ſimilis, cohæretque, nec ſolvitur unquam, quòd totus corporis habitus morbum induat, in ejuſmodi febribus, & pulſibus, libr. de pulſib. ad Tyrones, capit. 8. *Ἐκπνεῖς σφυγμὸς* eſt ſpecies inæqualis pulſus in unâ pulſatione, & diverſis arteriæ partibus, confinis formicanti, qui Græcis *μυρμηκίζων* dicitur, ſed eo adhuc minor. Pthysi, Empyemati, & Febri heſticæ proprius eſt, & ſicut hæc, ita nec ipſe magnam mutationem ſuſtinet, ſed perpetuò eſt gracilis parvulusque, quia propter ſiccitatem in longum & latum deduci nequit arteria, & debilis ob facultatis vitalis imbecillitatem, & præterea frequens: quia cùm propter auctum calorem pulſus velox eſſe deberet, nec tamen talis eſſe heſticis poſſit propter virium infirmitatem, necelle ſit frequentiam magnitudinem & velocitatem ſuppleri.

Heſticus ſpiritus ſeu *inſitus*, & naturâ partium ſubſtantia complantatus, *ſpiritu influenti* opponitur *naturali*, & *animali*, cum primis ſolidis corporis in partibus continetur, ex quo quippe compositæ ſunt, iisdemque in univerſo corpore, nec diviſis, nec condensatis, nec è loco ſuo motis conſervatur; reſolvitur autem ſpiritibus influentibus intenſis: ut in phreniticis, vel diſſolatis: ut in lethargicis, vel iis, qui cardiaco affectu laborant, libr. Introd. cap. 13.

Hederarius fluxus, vide *Glanduloſi aſſiſtentes*.

Hedra, *Sedes*, *Anus*, *Podex*, dicitur & Græcis alio nomine *δακτύλιος*, & *περικτὸς*; eſt autem meatus ventris inferior, continendis, transmittendisque excrementis

mentis destinatus. Cùm enim venter totus peritonæo undique conclusus sit, duo tamen in eo sunt meatus, superior quidem ad stomachum, *πυλωρός* dictus: inferior verò hic, de quo sermo est, ad rectum intestinum, cujus oræ ultimæ incumbit: Est autem instrumentum vacuandis excrementis comparatum. Cujus generis instrumenta cùm sint duplicia, aliis excrementorum effluuium intempestivum cohibentibus, aliis verò tempestivum incitantibus, ea quidem ne intempestivè & præproperè labantur, muscoli sedem ipsam constituentes non sinunt. Sunt autem duo ad sedem muscoli, quorum unus rotundus est, solutus, & sine pari sive opposito musculo, per transversum ipsi circumfusus, adeò ut rectum intestinum exactè & firmiter occludat, & excrementa intus contineat. Alter verò sedis musculus est geminus, vel etiam tergeminus (eum namque in duos vel tres dividere possis) qui obliquè supra rotundum musculum situs sedem sursum retrahit. Quo fit, ut si quando resolvatur aut reddatur imbecillior, sedem ipsam procidua & prolabentem, ut in magnis contentionibus corporis fieri aliquando solet, sursum retrahere & revocare non possit, sed ea omnino eversa maneat, nisi manu reponatur. Adhuc *Hedra* apud Hippocratem, libr. de vulneribus capitis, est ossis fracturæ species talis, ut in eo teli vestigium remaneat, atque appareat, quâ telum infederit. Quem quidem affectum à telo acuto fieri necesse est, autore Galeno.

Hedysma, id est, *Unguentum odoratum*, 1. de compos. medic. loc. cap. 2. *Ἡδύσματι* dicuntur unguenta ipsa, quibus ad suavitatem odoris, *Aromata* adjuncta sunt. Unguenta autem ea, quæ *ἡδύσματι* olim vocabantur, succus tantum erant, hoc est, liquida, ut quæ solis ferè constarent oleis, eoque differebant, *ἀπὸ τῶν σωματικῶν*, ut Plinius scribit, quòd hæc corpus haberent, hoc est, solidiora essent: utrisque tamen eadem

odoris gratiâ. Dicuntur ἀπὸ τῆς ἡδύτης, quòd est suave & odore gratum facere: unde & ἡδύματα generaliter dici possunt quæcunque rem aliquam jucundiorē gratiorēque reddunt. In quâ significatione Galenus libr. 3. de alimentis, pinguedinem & adipem carniū ἡδύματα esse dixit: Cibis enim suavitatem potiùs conciliant, quàm in alimentum vertuntur.

Hegemonice, ἡγεμονικὰ, id est, principes animæ virtutes, sunt rectrices, & animales, quæ in capite collocantur, videlicet facultas imaginatrix, ratiocinatrix, & recordatrix, lib. de sympt. diff. cap. 3.

Helcydria, id est, pustulæ ulcerosæ in capite genitæ, 1. de comp. med. loc. cap. 9. Ἐλκύδιον dicitur omne ulcus parvum, nec eo nomine certa ulla species ulceris designatur.

Heliosis, Ἡλίωσις, *Insolatio*, est corporis in Sole apricatio. Remedii genus est veteribus Medicis usurpatum variis modis, quo alii ad Solem ejusque radios exponebantur, sive stantes, sive ambulantes, sive jacentes; quo remedio præmissâ per alvum evacuatione, juvabantur Hydropici, Ischiadici, Nephritici, Paralytici, Elephantici, Cæliaci, Hystericæ mulieres, & alba uteri fluxione laborantes, & Cephalalgici, ubi ex eo auxilio, corporis perspirationem uberiorem, sudores, alvi adstrictionem, adipis consumptionem, tumorum laxorum, tum maximè hydropicorum detumescēntiam, facilem respirationem, omnisque superflui humoris absorptionem fuissent consecuti.

Helodes febrî, vide *Febrî Helodes*.

Helos, sive *Clavus*, est callosum tuberculum, album, rotundum, capiti clavorum simile, toto in corpore proveniens; sed pedum plantis, digitisque potissimum, & calcaneis accidit, & oculis; vide *Clavus*.

Helosis, est curva ac reflexa palpebræ everfio, utroque oculi musculo convulsio, partemque Tarsi sibi continuam, ad se ipsum trahente, quòd in magnis morbis,

bis, magnum malum significat. Hanc ipsam palpebrarum contorsionem, Hippocr. vocat *Campylon*, 10. de usu part. cap. 9.

Helminthes, vide *Elminthes*.

Hemitritæos febris, ἡμιτρίταιος πυρετός, *Semitertiana febris*, vide *Febris semitertiana*.

Hemicrania, affectio est dolorosa, circa dimidiam capitis partem, aliquando dexteram, aliquando sinistram (quæ juxta suturam sagittalem terminatur) ut plurimum per circuitum exacerbatur, plerisque circa temporum musculos dolentibus, quibusdam in vertice capitis; quidam verò adeò vehementer dolent, ut ne manuum contactum facillè ferant, in quibus pellicula Calviam ambiens, læsa est. Dicitur etiam aliquando *Heterocrania*, Græcè ἡμιεργία, & ἑτεροεργία, 2. de compos. medic. loc. capit. 3. Estque & aliud *Hemicraniæ* genus, quòd *Sphacelodis* nominant, estque convulsorius dimidiæ partis capitis dolor, 2. de loc. affect. 7. Causa doloris tanti est vaporum, aut humorum, aut utrorumque vel multorum, vel calidorum, vel frigidorum, vel acrium salforumque influxus, sive per venas, sive per arterias. Affluunt autem hi, vel quòd à cerebro, ejusque membranis foras pellantur tanquam redundantes aut vitiosi, vel quòd à subjèctis partibus sursum mittantur; ac vapores quidem tensivis doloribus afficiunt: biliosa excrementa mordaces inducunt: plenitudo gravitatis sensum adfert: rubor & calor, calidos humores significant. Ἡμιεργίαι φάρμακα dicuntur medicamenta topica, curandis *hemicranii* convenientia. Ea non sunt unius generis: alia enim magis, alia minùs calida sunt: omnia tamen calida esse oportet, multùm quidem, ubi non est multus calor, moderatius verò, si multa caliditas in dolore percipitur: tunc enim ad reprimendum caloris excessum, calidis pharmacis aliquid refrigerans miscendum. Omnia etiam aliquid habere oportet, quòd firmitatem &

robur addat, quòd astringentem scilicet habeat facultatem.

Hemiplexia, ἡμιπληξία, *Paraplegiam* significat, vide *Paraplegia*.

Hepar, quòd & *Iecur*, est membrum princeps in dextro hypochondrio collocatum, venarum omnium principium, & primum sanguificationis, (quam *Hæmatosin* vocant) officina, & instrumentum est, & nutrientis virtutis fons, 4. de usu part. cap. 12.

Hepatica vena, vide *Axillaris*.

Hepaticus affectus, (quæ & *Hepatitis* nominatur, de sympt. differ. 5.) est Jecoris imbecillitas citra phlegmonem, cum nutrimentum per vasa, quæ in mesenterio sunt, veluti per ora quædam semicoctum attraxit, rursusque per eadem semicoctum ablegat in intestina; unde oritur excretionis species, maximè similis loturæ carniū cruentarum, ac recenter enectarum, sive, quòd idem est, aquosi sanguinis. Atque hoc quidem symptoma semicoctorum ciborum, vomitioni ob p. n. affectum ventriculi quæ excitatur, proportionatum est, 3. de sympt. caus. cap. 2. Eos igitur, qui sic affecti sunt, & quibus visceris ipsius vires fuerint imbecillæ, *Hepaticos* vocat, affectumque hunc, *Hepaticum fluxum*, alium à *Dysenteria* facit, 5. de loc. aff. 7. Affectio igitur *Hepatica* appellata, veluti etiam & *Cæliaca*, & *Stomachica*, citra tumores præter naturam, circa ipsas partes contingit; inflammatum enim esse hepar, aut abscessu laborare, aut induratum esse Medici dicunt, aut aliud quippiam tale, non tamen *hepaticum* vocant hominem ipsum, cui tale quid accidit, 8. de comp. med. loc. cap. 6.

Hepiala febris, ἡπιάλα πυρετός, vide *Febris hepiala*.

Hepsema, id est, *Sapa*, vide *Apothermis*.

Herculeus morbus, vide *Comitialis*.

Hermaphroditon, Ἑρμαφρόδιτων, est vitiosa membrorum genitalium conformatio, præter legitimum pudendum,

dendum, alterius etiam sexus pudendo apparente. Hujus vitii quatuor differentias esse, Leonides memoriae prodidit, tres quidem in viris, unam in mulieribus. In viris quidem aliàs juxta τὸ ὠσθίων; aliàs in medio scroto, pudendum muliebri pilosum apparet; aliàs verò, quæ tertia differentia est, per id ipsum quòd in medio scroto pudendi formam habet, urina emittitur. In mulieribus autem suprà pudendum juxta pubem virile frequenter genitale reperitur tribus quibusdam extantibus corporibus, uno tanquam cole, duobus autem veluti testiculis. Sed ferè fit, ut è duobus pudendis alterum iners sit & invalidum, nec nisi rarissimè utrumque ad Venerem idoneum habetur. Pluribus verò etiam utrumque imperfectum est, ut nec maris, nec fœminæ opus exercere possit. Quod Ausonius hoc Epigrammate indicavit.

*Mercurio genitore satus, genitrice Cythere,
Nominis ut misti, sic corporis Hermaphroditus,
Concretus sexu, sed non perfectus utroque,
Ambiguæ Veneris, neutro potiundus amori.*

Nomen huic malo datum est ab Hermaphrodito, quem Mercurii & Veneris filium fuisse, & ἀνδρόγυνος, hoc est, virum, & mulierem perhibent: A quo qui utrumque similiter sexum habent, ἐρμαφρόδιτος καὶ ἀνδρόγυνος appellantur.

Hernia, vide Ramex, & Celes.

Herpes, qui & Serpigo nominatur, est repens inflammatio, ex syncerâ flavâ bile, suam servante naturam; quæ ipsa bilis flava si cum sanguine per totum corpus deferatur, morbum facit, qui Icterus, id est, Regius, appellatur; sola verò quando ab aliis succis secreta est, & in aliquo externo membro consistit, Herpes vocatur, quæ si crassa sit, totam exulcerans cutem, usque ad suppositam carnem, Herpes exedens, sive Esthiomenos, sive Phagedæna; si verò tenuior fuerit, id quòd in superficie est, tantùm veluti deurens, generis fortitur

tur appellationem, ac simpliciter, & sine adjectione *Herpes* vocatur. Altera *Herpesi* species *miliaris*, Græcis *Cenchrìa* vocatur, quoniam parvæ pustulæ, ac multæ per summam cutem, similes *miliis*, in eâ excitantur, quæ non protinus ulcus faciunt, quemadmodum alter, sed interposito tempore in ulcus abeunt, 2. de Glæuc. 1. & 6. aphorif. 45. Est autem omnis *Herpes* ejusdem generis cum *Erysipelate*, atque hujus quoque magis cum eo, quod exulceratum est: differunt autem humoris tenuitate: est enim admodum tenuis, qui *Herpetem* excitat, adeo ut non solum interiores partes, quæ utique carnosæ substantiâ sunt, transeat, sed etiam cutem ipsam, ad summam usque cuticulam tum erodat, tum exedat, quando si hanc quoque sudoris vice transfret, haudquamquam ulcus excitaret, 14. method. 17. & 2. method. 2.

Heterocrania, vide *Hemicrania*.

Heterogeneum, vide *Dissimilare*.

Heterorhythnum pulsus vocamus, qui alterius ætatis habet rhythnum, libr. finit. vide *Pararhythmus*.

Hexis, *Habitus*, varia significat. Primum quidem eo nomine in re omni uti solemus, quæ stabilis est, & ægrè movetur à subjecto: Quomodo & Aristoteles usurpavit in Logicis, distinguens ἀπό τῆς ἀφαιρέσεως, id est, à dispositione. Hic comparatur à multâ longâque ἀφαιρέσει: Proinde secundum eam significationem, id quod est, ἐν ἀσφάλει ἀφαιρέσει, sive sanitas, sive morbus, sive aliud quodlibet, καὶ ἔστιν ἀφαιρέσει dicitur, ut scribit Galenus, lib. 2. method. medic. Huic contrarium est κατὰ χάριν, sive ἐν χάριτι, ut idem docet lib. 8. idem significans quod simpliciter ἐστὶ τῆς ἀφαιρέσεως. Sic autem simpliciter dictus *Habitus* neque bonum neque malum significat; sed eum in hominis valetudine designare volentes, illum *ευεξίαν*, hunc *καχεξίαν* nuncupamus. Sunt enim hæ duæ τῆς ἐξίως, differentię Medicis supra cæteras usurpatæ; vide *Affectus*, qui & *Scheffis*.

Hia-

Hiatuli, qui & *Hyatuli* dicuntur, & *σωοδύτης* Græcè vocantur, ii sunt, quorum venter inter comedendum in ore invenitur, quòd accidit in vehementiore appetentiâ, & famenimiâ, in quâ venter quibusdam animalibus sursum procurrit, adeò ut nonnulli cùm primùm incipere eum affectum sentiunt, foràs reperere sibi ventrem dicant: aliis verò, cibos, quos adhuc mandunt, nec dum satis ore confecerunt, tamelicus ventriculus eripit planè invitis, 3. de anatom. facultat. 8.

Hidroa, *ιδρῶα τὰ*, pustulæ quædam genitalium partium sunt, summam cutem occupantes, & exulcerantes, 3. aphor. 21. Oriuntur, ut ipsum nomen ostendit, ab earum partium sudore acri, bilioso, & mordaci, qui perfacilè iis in partibus putrescens, pruriginem movet, cutemque velut ulceribus exasperat. Dicuntur & *Intertrigines*, 6. de simplic. cap. de Balauftio; Græci vocant *ιδρῶα*, & *ἰδρωματὰ* Plinius vocat *Astricta*. vide *Sudamina*.

Hidròs, *Sudor*, *ἰδρῶς*, est humidum terciæ concoctionis excrementum, per cutem in aquæ speciem erumpens. Et cùm tenuissimum quidem sit hujusmodi excrementum, facilè sanè ejicitur, partim in speciem halitus ab insito calore solutum, & per transpirationem vacuatum: partim violento motu confer-tim in aquæ speciem erumpens. Appellant autem Medici, quòd ita excernitur, *Sudorem*: quòd aliter erumpit, non *Sudor*, sed *ἰσχυρῶς*, & *ἰσχυρία*, & *δυσωδῶς*, hoc est, *Mador*, à plerisque appellatur. vidi *Sudor*.

Himas, affectus est *Gurgulionii*, à *Corrigiarum* similitudine sic dictus, cùm longior, gracilior, sicciorque evaserit: (talís enim *Loro* non ineptè comparari potest, quòd Græci *ἱμάς* nuncupant) differt à *Cionide*, quòd in hâc *Gurgulio* non extenuatus est, sed crassitiem ex fluxione solito majorem ut plurimùm adeptus esse

esse videtur. Provenit, inquit Aëcius, cum ex suffitu nimirum ignescit: tunc enim gracilescit, & secundum omnem dimensionem comminuitur.

Hippocratica facies, vide *Facies Hippocratica*.

Hippocraticum scamnum, est machina quædam, quam Hippocrates consulit præparandam iis, qui in aliquâ magnâ urbe curaturi sunt, 1. de artic. 4.

Hippos, vide *Equus*.

Hirqui, vide *Anguli*.

Homiomeres, & *Homæomeres*, ὁμομερῆς, *Homogeneæ*, id est, *Similares*, *Elementares*, & primæ corporis nostri particulæ, 6. de sanitat. tuend. cap. 2. quas etiam prima corpora vocat, 8. de placit. 8. Sic autem dicuntur partes, quæ in similes dividuntur particulas, id est, omnes earum partes, tum sibi mutuò, tum toti similes habentur, quæ & simplices etiam & primæ, & incompositæ nonnunquam appellantur, quòd ex illis constitutæ sint particulæ, quæ organicæ, id est, *Instrumentales*, sive *Officiales* vocantur: Sunt autem hæ; *Os*, *Caro*, *Vena*, *Arteria*, *Nervus*, *Ligamentum*, *Tendo*, *Membrana*, *Adeps*, *Unguis*, *Cutis*. His adduntur humores; ut sanguis: & qui in oculo sunt, *crystallinus*, & *vitreus humor*.

Homonyma, duplicia sunt; aliqua quidem nullo pacto inter se communicantia, & convenientia; ut, cum *Canem* dicimus *terrestrem*, & *marinum*, atque hæc *equivoca* dicimus: alia verò, quæ cum synonymis, id est, *univocis*, aliquatenus conveniunt, quatenus ab uno factam appellationem habuerint, lib. 4. de vict. rat. 13.

Homoplateæ, aut *Omoplateæ*, quas *opertas scopulas* vocant, partes sunt, quas ii, qui toto thorace respirant, attollunt sensibilibiter, & notabiliter, ex difficultate respirationis, præcordia sursum variè & inæqualiter trahentes, 10. meth. cap. 8. vide *Omoplateæ*.

Homotona, vide *Continua*, & *Epacmastica*.

Horam vocat Galenus, id tempus anni, in cujus medio

dio caniculam exoriri contingit, 2. de aliment. facult. cap. 2. vide *Fugaces*.

Horarii fructus, vide *Fugaces*.

Hordeolum, est Apoptema, nascens in extremitate palpebrarum, libr. de ocul. cap. 9. appellaturque *Crishe*, *Hordeum*, sive *Oculorum tuberculum*, libr. de remed. part. facult. cap. 10. vide *Crishe*.

Horctica medicamenta, quæ fastidium cibi auferunt, & appetentiam ejusdem cient, & intendunt, de *Dynamid.* in proœmio.

Horrida febris, *Φεικώδης πυρετός*, dicitur apud Hippocratem, 1. de morb. vulg. non simpliciter ea febris, quæ cum horrore invadit (id enim innumerabilibus accidit febribus) sed exquisitus hemitritæus, in quo videlicet magnâ accessionis partem horrores sæviunt, eo maximè die, in quo tertiana, & quotidiana continua simul concurrunt, 2. de differ. febr. vide *Febris horrida*. Eum biliosus pituitosusque humor ex æquo misti committunt, itaque confusi horrorem movent, non per initia modò accessionis, sed etiam per totam propè accessionem. Tunc autem duobus modis horror iste commovetur per reduplicationem, & per inæqualem incrementi motum: Hoc brevioribus horroris intervallis, illud longioribus distinguitur: Utrumque autem febrî semitertianæ proprium est, propter humoris, à quo gignitur, inæqualitatem, ut docet Galenus.

Horror, est inæqualis concussio totius corporis, & punctio quædam quasi, seu ulceratio summæ cutis, & ipsius carnis sensibilis, ab humore tenui, & acri, per illam transeunte, 3. de san. tuend. cap. 5. & 10. meth. c. 4. fit eodem modo, & ab iisdem causis, à quibus rigor; sed horroris causæ mitiores, pauciores, quiescentes, & minùs motæ sunt, quàm rigoris. Nam excrementum mordax, erodens, nitrosum, salsum, amarum in cute, vel subditâ illi carne motum, ut intensione qualitatis & motus rigorem vel maximum, vel medium,

dium, vel minimum excitat, prout causæ magis vel minùs erodunt, abundant, moventur, ita paucitate, tenuitate, & motionis impetu inferius, horrorem tantum movet. Ut autem horror minus quiddam est quàm rigor, sic majus quiddam est refrigeratione & inæqualitate. Qui enim refrigerationem committit, humor frigidus est, crassus & immotus. Qui verò inæqualitatem, minimum calidus, tenuis, motusque, ut in eâ ferè non motus, sed sensus tantum, qualis in ulcerosâ lassitu sine, vel pruritu sentiatur. Qui corpore sunt robusto, & vix patiente, horrore vel rigore minùs tentantur, quam qui sunt corpore imbecillo, & sensu facili præditi. vide *Frigus*.

Humeraria vena est, quæ in superficie brachii exteriori collocata, juxta interiorem superficiem muscoli Deltocoidis, ad extremum ipsius protenditur, 3. de anatom. adm. cap. 5. Hanc *Omicæam* Græci vocant. 1. de anatom. adm. cap. 11. Dicitur autem *Humeraria*; vel *Humeralis*, quòd obliquior à Claviculâ sensim recedens, se porrigat ad Humerum, lib. de venar. & arter. dissect. capit. 6. Eadem *Vena capitis, Cephalica*; & *Vena cubiti externa* dicitur; vide *Cephalica*.

Humerus, totum illud est, quòd apparet in eâ dearticulatione, quâ superior humeri pars, quæ *Epomis*, & *Superhumeralis* dicitur, ad Collum vergit, & à posteriori parte, ossi scapulæ; ab inferiori autem, ei ossi, quod, dum totum brachium attollitur, manifestum fit, & *Ala* nuncupatur, 1. de artic. 4. & 62.

Humilis pulsus, vide *Latus*.

Humor, & *Succus*, non idem est; *Humor* enim est humiditas quædam, quæ in corpore animantis est; *Succus*, humiditas est, quæ in fructibus, quibus vescimur, continetur, & ex medicamentis vegetabilibus exprimitur, libr. de humor. comm. 1.

Humor urinæ, est id, quòd re ipsâ urina est, sub quo nomine, & substantia, & color urinæ continetur; præter

ter hæc, quòd in urinâ reliquum est, *inhærens* dicitur, & ejusdem contentum, lib. de urinâ, cap. 1.

Humorem mucosum, eum appellare consuevit Hippocrates; qui lentore quodam & albedine præditus, ad exangues partes, id est, ossa & cartilagine, pro nutrimento cogi consuevit; cum imbecilla ita natura est eorum, ut benè conficere alimentum in ipsis nequeat; sed quasi semicoctum relinquat, 3. de artic. 65.

Hyalœides humor, Υαλοειδὲς ὕγρον, est humor oculi tertius, in posteriori illius sede collocatus, qui & *Vitreus* dicitur, & *Hyalinos*; qui quantò crassior & albius est sanguine, tantò à crystallino humore, humiditate secedit atque albedine, 10. de usu part. cap. 1. Hic non ambit universum crystallinum, sed dimidium tantum posteriore parte, ut qui ejus diametrum non excedat; qui à dextrâ ejus parte in sinistram ducitur. In eum usum à naturâ comparatus est, ut crystallino humori alimento esset, eamque ob causam inter eum & sanguinem propè medius factus. Vitreus hic humidus est instar vitri, à quo nomen habet; igne liquefacti, & tam albus, quàm cum minimum nigri multo albo permixtum est. Sed cum neutri horum humorum vena insit; per Diadosim crystallinus à vitreo, & vitreus à tunica ipsam ambiente, quam ἀμφιβληστροειδῆ vocant, nutritur, quæ non est aliud quàm nervi optici substantia in mucum cerebro similem soluta; vide *Crystallinum*.

Hyatuli, vide *Hiatuli*.

Hyboma, *Curvamen*, *Gibbositas*, Ὑβωμα, idem est ac Κύρτωμα, vox generalis est apud Hippocratem, significans omnem vertebrarum eversionem, & luxationem, præter naturam. 3. de artic.

Hydarsis, *Aquula*, substratæ superiori genæ pinguedinis extimâ parte augmentum est, quâ fluunt præter naturam oculi, libr. finit. Sunt autem *Hydatide*, humiditates illæ, quæ circa unctuosas, & viscosas corpora per medium spatium, inter duas portiones tunicæ Pe-

riostii adnascuntur, quæ corpora molliendarum suâ pinguedine palpebrarum gratiâ, à naturâ fuerunt creata, 10. de usu part. cap. 7. Pinguis autem ea substantia palpebræ cuti naturaliter substantia in aliquibus, & præsertim pueris, ceu natura humidioribus, augescens supra modum *ὕδασις* parit, quæ oculum pondere suo gravans, fluxionem in eo excitat, facitque ut ab oculis humor præter naturam stillet. Palpebræ igitur hoc vitio detentis infra supercilia aquam intercutem repræsentant, nec sursum attolli possunt: si verò digitis ipsas deprimamus, inde digitos quòd medium intercedit, inflatur. Horis autem antelucanis potissimum defluxione tentantur, neque contra Solis splendores cernere sustinent, sed illacrymant, continuisque lippitudinibus infestantur. Si magna *ὕδασις* est, non nisi manu curatur: quæ parva est, siccantibus remediis juvatur.

Hydatodes vinum, *ὑδατώδης οἶνος*, est, quòd multâ aquâ dilui potest, vel jam dilutum est, 5. de san. tuen. cap. 12. Vinum autem *Oenodes* vocant, quòd multam sustineat aquæ mistionem, & imbecilles vires feriat: cui opponitur *ἀλιζόφορον*, id est, *aquosum vinum*, quòd paucam sustineat aquæ mistionem, 7. meth. 6.

Hydatocides, *ὕδατοειδής ἢ ὑδατώδης ὕγρον*, aqueus humor, unus ex oculi humoribus, crystallinum anteriore parte circumdans, & medium complectens. Hic totum illud spatium, quòd inter crystallinum humorem & pupillam intercedit, replet, scētâque corneâ tunicâ primus effluit. Censetur autem verus humor, ut qui aquæ modo effluit, & pellucidus sit: inde *ὕδατώδης* dictus est. Alii verò ipsum *ἀοειδής*, hoc est, Ovo similem, sive Albugineum nuncuparunt, ut Aëtius, lib. 7. cap. 1. quòd magnam gerat cum ovo humore similitudinem albo ac tenui. Cæterum cùm eo humore permultum etiam spiritus inest, qui oculi tunicas ita distendit, ut nullâ usquam parte laxæ aut corrugatæ videantur;

deantur ; magno usui est non modò replens spatium inter corneam & crystallinum medium ; sed vetans etiam , ne ab externo aëre & ipse crystallinus humor , & uveæ tunica exiccentur , simulque colorum discrimina primus excipiens , ne primo statim eorum objectu crystallinus perculsus læderetur.

Hyderici , qui & *Hydropici* , & *Vtricularii* dicuntur & lib. de atrâ bile , cap. 9. sunt laborantes aquâ inter cutem , §. de loc. affect. 7.

Hyderos Phlegmaticus , vide *Leucophlegmaticus*.

Hyderos , est species *Hydropis* , quæ *Anasarca* dicitur , de symptom. caus. cap. 2.

Hydragoga medicamenta sunt , quæ aquam Utriculariis , *Hydropicis*que educunt , lib. de atrâ bile ; cap. 6. inde *Hydragogia* , Latinis *Aquæ ductus* , sanguinis lationem per venas (nomine à similitudine fluminis , ad rivus translato) significat ; qui fit spiritu , unâ cum caliditate per ventrem exeunte , ac deinde secum contractas nutrimenti particulas deferente ; Galenus in *Timœum Platonis* , fol. 578.

Hydrelæum , est compositio ex aquâ & oleo ; Ὑδρῆλαιον , incerta autem & multiplex misturæ ratio est. Refrigerat , ideoque à Galeno adhibetur ad dolores capitis ex febre ; & ciendis vomitionibus convenit , si tepida detur , 2. simpl. 25.

Hydrenterocele , Herniæ species est composita ; quando videlicet , unâ cum intestino , aquosus humor in Scrotum descenderit ; lib. finit.

Hydrocele , vide *Cele* , *Enterocèle* , & *Sarcocèle*.

Hydrocephalon , est humoris aquosi , vel sæculenti sanguinis collectus tumor , in parte aliquâ corporum eorum ; quæ caput concinnant , libr. finit. Est autem is humor piger & deses , tribusque in locis colligitur : aut inter Cutem & Pericranium , aut inter Cranium , & Pericranium , aut inter Cranium , & Cerebri membranas : aliqui addunt ex Aëtio quartum locum , inter

Cerebrum, & ejus membranas, sed tunc nullam recipit curationem. Puerulis maximè familiaris morbus est, & eorum proprius. Multis autem de causis aqueus ille humor colligitur, quarum aliæ evidentes, aliæ internæ sunt. Interna quidem est, cùm spontè suâ vasa capitis rarefcunt, & aquosam illam substantiam, quæ sanguini mista est, in locum aliquem effundunt, unde totum caput intumescat. Externa verò evidensque causa est plaga, aut contusio, non omnis quidem, sed quæ infantibus præsertim ab obstetrice infertur in puerperio, rudiùs contracto, appressoque eorum capite.

Hydromphalon, coïtio, & concretio in umbilico est lenti humoris, qui sub tunicâ ibidem congeritur, & continetur, libr. finit. Græcè, Ὑδρομφάλον.

Hydrophobus, id est, *aquæ timidus*. Ὑδροφοβός is propriè dicitur, qui ex morfu canis rabidi, aquam reformidat, 9. method. 5. inde *Hydrophobia*, id est, *aquæ timor*, ex rabidi animantis mordicatione prognatus. Aliis statim, aliis quadragesimo die, aliis etiam seriùs supervenit. Sed nemo eorum qui à rabioso cane demorfi fuerint, immunis ab eâ affectione est, qui neglexerit, aut malè subierit curationem, idque maximè, si corpore fuerit cacochymo & melancholico. In tantum autem aquam (nec eam modò ut fertur, sed omne etiam liquoris genus) metuunt, ut eâ visâ animo vehementissimè perturbentur. Res quidem admiratione digna, cùm ita affecti canibus ferè similes evadant non modò rabie, latratibus & morfibus æquè pestiferis, quibus obviam factos petunt, sed calidâ etiam siccâque intemperie & siti. Hujus causas qui investigarunt, existimant eos aquâ tantoperè adversari, quòd in eâ tanquam in speculo, intueantur se rubenti facie, torvis oculis, & supra humanum morem efferatis: unde non aquam modò, sed quicquid etiam pellucidum est, abhorrent. Alii dicunt fieri in iis *Hydrophobiam*,

phobiam, quo *Canis*, à quo demorfi sunt, imaginem in aquâ cernere sibi videantur. Nam ut fertur, cùm Philosophus quidam eo affectu laboraret, & falso, sicut cæteris, *Canis* species antè oculos obversaretur, & propterea à bibendo deterreretur, animum fortiter recolligens, secumque reputans, quàm absurdum sit canem in balneo versari, aquam intrepidè bibisset, sitimque expleffet, curationem est consecutus. Alii, metum aquæ gigni docent, ab immodicâ siccitate, quasi in contrarium habitum mutata penitus humida eorum substantiâ. Sunt qui vanam esse hujus rei causæ inquisitionem dicant, ipsamque *ὕδρῳ φόβῳ* nihil aliud esse, quàm insanix ex atrâ bile genus. Est enim magna hujus veneni cum eo humore similitudo, notumque est valdè differentes esse melancholix differentias, cùmque omnium melancholicorum communis sit metus, alios tamen alia timere.

Hydropici, vide *Hyderici*.

Hydrops, ὕδρωψ, est aqua inter cutem, in quo per cutem extentam, sive aër & flatus, sive humor aliquis in profundo conclusus, locatur; si igitur in membranâ abdominis interiore, *Peritonæo* Græcè dicta, aër recludatur, fit *Hydropis* species, quæ *sicca* ab Hippocrate vocatur; si verò humor, fit *Ascites*, qui & *Hydrops aquosus* ab eodem dicitur, 4. aphor. 11. Ejus tres sunt species: prima, *Ascites*, ἀσπίτης, quæ fit, cùm inter membranam *Peritonæum*, & *Intestina*, plurimus aquosus humor coacervatur, qui locus, aquoso humore, utris modo impletus videatur, unde & *utricularem* appellant, Barbari corruptâ voce *Asclicium*. Altera, *Tympania*, Τυμπαίτις, καὶ Τυμπαίτης, dicitur, qui fit, ubi flatus, ac spiritus copiosus, in iisdem ventris locis congregatur; Hoc nomine à *Tympano* omnibus notissimo instrumento, appellata est; si enim pulsetur venter inferior, instar *Tympani*

sonum edit. Tertia *Anasarca*, Ἀνασάρκη, ὑπερσάρκη, καὶ Ἀσκήφλεγμοσπίας, dicitur, fitque quoties per totum corpus humor pituitosus diffunditur, adeo ut instar spongiarum, aut papyri, universa caro permadida appareat, ideoque in eâ totum corpus intumescit, ac mortuo simile evadit. Sed omnium ferè communia ista sunt, quòd jecinore vehementer refrigerato orientur, sintque depravatæ sanguificationis symptomata, sive primario propter phlegmonem, aut scirrhum, aut aliud vitium, jecur malè affectum sit, sive lege consortii, quod illi cum aliis partibus intercedit, quodque omnis à cachexiâ initium sumat. Fieri quidem non potest ut hydrops ullus citra hepatis refrigerationem gignatur: id quod illi contingit tum per se, tum etiam liene, aut ventriculo refrigerato. Compatitur præterea alvo & intestinis, maxime jejuno, pulmone, renibus, & septo transverso. Sed & immodica per hæmorrhoidas, aut uterum, aut dysenteriam, sanguinis evacuationio, hydropem gignit, sicut & consuetæ vacationis suppressio: His enim de causis refrigeratur hepar, post verò aliquando & durum fit. Quamvis autem frigida intemperies hydropem pariat, omnes tamen hydropici & febricitant & sitiunt, quod humor circa viscera deses nec perflatus, salsedinem putredinemque colligat. Sed febris quamvis assidua, lenta tamen est, cum pulsu parvo. Adhæc omnes spirandi difficultatem, tumorem, gravitatem, colorem vitiosum, cibique fastidium incurrunt.

Hydrops aquosus, & siccus, vide Hydrops.

Hydrops matellæ, vide Diabetes.

Hydrops in vas urinale, vide Diabetes.

Hyeloides, vide Crystallinus.

Hygieia, id est, *Sanitas*, est affectio, constitutioque partium, cujus ope, functiones secundum naturam edimus, i. meth. 9. Inde ὑγιεινὴ salubris medicinæ pars est, quæ sanitatem tuetur, & imminentes morbos præcavet.

cauet, libr. Introd. cap. 7. *ὕζια* (per syncopen *ὕζια*) Emplastrum etiam Cephalicum est, quod & *Pana-seam*, & *Trium fratrum* vocant. Heras *ὕζια* facit ad nomas, & omnia ulcera maligna. Valet ad plurima, ad quæ commendat ipsum Aëtius, libr. 13. cap. de Emplast. Cephal. *ὕζια* verò, cæteras medicinæ partes dignitate antecellit, duobusque summis continetur præceptis: optimè valentia corpora similibus esse conservanda: quæ parùm ab optimâ constitutione desciscunt, aut quodammodo ad neutrum statum accedunt, modico contrariorum usu ad mediocritatem revocanda esse. Itaque ad eam pertinent aëris, cibi, potus, exercitationum, somni, vigiliarum, excretionum, atque affectuum animi discrimina; de quibus Galenus copiosissimè disseruit. *ὕζια*, salubre tripliciter apud Medicos dicitur: ut corpus, ut causa, ut signum. Salubre autem corpus tripliciter dicitur: aut simpliciter, quod ab ipso naturæ ortu bonam habet temperaturam in simplicibus & primis particulis, atque in his quæ ex ipsis componuntur, est commensuratum, aut, ut nunc, quod in præsentia est, sanum. Est verò & hoc ipso tempore quo sanum existit, si non optimam, at sibi propriam habens temperaturam, ut multum autem, quod à constitutione optimâ non admodum deficit, ut explicat Galenus in art. med.

Hygroeyrsocele, id est, *aquosus*, simul & *varicosus ramex*, est dilatatio vasorum testem nutrientium, & lenti humoris copiosissimi in Scroti aliquâ parte collectio, lib. finit.

Hymen, Hymenæon, vide *Colliculum*.

Hyoïdes, sive *Hypsiloeïdes*, sive *Lambdoeïdes*, à similitudine, quam cum Υ , & Λ , (quæ inversa, non est valdè dissimilis ab ν) Græcis litteris obtinet, dictum est os capiti gutturis incumbens, rectum secundum colli longitudinem, & leniter cavum, pluribus officulis contextum, & ad radicem linguæ situm, firma-

mentum est linguæ & laryngis musculorum. Os namque ejus maximum, quod totius ossis velut basis est, anteriore parte ad securitatem gibbum est, posteriore linguam spectante cavum, ad continendum. Huic autem alia duo utrinque ossicula, velut duo cornua ununtur: unum brevius & inferius, osse unico constans, in thyreoidea (est autem laryngis cartilago) apophysim prælongam inserto: alterum gracilius, longius, rotundius, ossiculis tribus vel quatuor colligatis invicem, ad styloëidis radicem ascendentibus conflatum: Quo loco quibusdam, præsertim mulieribus ligamenta sunt tantum sine ossiculis, ab osse hyoëide ad styloëides ascendentia. Est autem os hyoëides quadrupedibus multum diversum ab humano, lib. de muscul. dissect. cap. 13. quod & *Pharyngæbron* vocant, lib. de vocal. instr. dissect. capit. 6.

Hypelata, Catotherica, sive Dejectoria medicamenta, sunt, quæ renes, vesicam, & gibbam jecinoris partem, cum multo vitioso succo sunt referta, expurgant, 7. method. 13.

Hyperbolica figura corporis est, quoties quatuor membra, Græcè *Κῶλα*, id est, *Cyrua*, ac *Manus*, aut summè extenduntur, aut immodicè inflectuntur, ipsa item spina, cujus partes vertebræ quoque in cervice existunt, cum plus nimium incurvatur, aut extenditur, 1. prognost. 13.

Hypercatharsis, Υπερκαθαρσις, Superpurgatio, immodica est ex medicamento violentiori epoto purgatio, in causâ ergo est vis nimia medicamenti, quod vasa ad ventrem attinentia, mordens, aperiens, & continenter irritans, atque convellens, corpora tota, eorundemque omnes vires naturales cumprimis enervat ac dissolvit. Sed cum initio vasa modicè pateant, nec multum imbecilla sint, non nisi quod tenuissimum est, minimeque naturæ familiare excernitur. Tandem verò vasis tum multum deliscentibus, tum imbecillioribus

red-

redditis, succedit eorum vacuatio, quæ sunt naturæ charissima. Quamobrem in ὑπερκαθάρσει primùm flava bilis, deinde pituita, demùm atra bilis, postremò sanguis, (quippè quem sanguinem natura habet familiarissimum) excernitur, initio tenuissimus, demùm crassissimus: Itaque medicamento dato pituitam ducente, si immodica fiat purgatio, primum flava bilis, mox atra, ultimo loco sanguis excernitur. Si verò quòd flavam ducat bilem exhibitum sit, pituita sequetur, tertia atra bilis, quartus tandem sanguis. Quod si medicamentum datum sit atram bilem purgans, eam quidem primùm vacuabit, deinde flavam, postea pituitam, postremò sanguinem, tanquam ex inanitis jam vasculis effluentem. Cùm enim ea non amplius in se continere alios succos præ imbecillitate possint, eorum verò ora aperta fuerint, nec irritare medicamentum desinat, nec familiarem præterea succum possit attrahere, necesse est reliquos eo ordine, quem diximus, excerni. Si verò humoris vel sanguinis evacuatio, spontè fiat, à naturâ, vel sanguinis, vel humorum multitudine aggravatâ, & ad ipsorum quæ onerosa sunt, evacuationem excitatâ, & modum obtinere nequeunt, *Hypercrisis* dicitur, seu *Supervacuatio*, 3. prorrh. 5.

Hypercrisis, vide *Hypercatharsis*.

Hyperoa, ὑπερώα, est pars oris superior, modicè concava, foraminulis pertusa, per quæ à cerebro pituita ad os descendit. Extenditur à faucibus ad dentes usque, & in fornicis aut camerae modum concava est, sed leniter, nec supra modum, ut iis accidit qui sunt acuto capite, ut libr. 6. Epidem. Hippocrates annotavit, Latinè *Palatum*, & *Basis cerebri*, ossè *sphenoeide firmata*; quòd propterea Galen. τὸ πρὸ τῆς ὑπερώων ὀστέου aliquando appellat.

Hypersarcon, ulcus est, cui caro supercrescit, veluti *Hypersarcosis*, carnis excrementia, ὑπερσάρκωσις Græcè, 4. meth. 2. & 3. meth. 6. Neque in ulceribus solùm,

verùm etiam in oculis, auribus, gingivis, naso, testiculis, & aliis plerisque partibus caro supercrescit. Est igitur morbus in incommoderatione magnitudinis, si-ve ex eo genere quòd in quantitate, magnitudinè partium spectatur: Itaque vel excindi debet, vel medicamentis cathæreticis absorbi. Hujusmodi incrementi præcipua causa est boni sanguinis in carnem uberior affluxus: Quare curatio ejus perficitur iis, quæ contrariam sarcoticis habent facultatem: vocantur autem ea *καταρρετικὰ*.

Hypozocotes membranæ, si-ve *Subcingentes*, sunt, quæ telæ araneorum similes, naturâ simplices, internam utramque thoracis regionem subcingunt: quæ verò rectæ ad jugulum usque perferuntur, *Diaphragmatones*, id est, *Intercipientes*, si-ve *Intersepientes*: ubi autem pulmōni cohærescunt, hujus *Operimentum* dicuntur, 5. de anat. adm. capit. 8. Has ipsas pleuræ tunicas, omnium spirationis instrumentorum communes esse, communemque iis largiri tunicam, scribit Galenus, 7. de anatom. adm. cap. 2. vide *Cingentes*.

Hypnoticum medicamentum est, quòd somnum conciliat, *Υπνοτικὸν*, Soporemque & Cataphoram, epotum molitur: refrigerat enim corpus, & sensum eò usque stupefacit, ut, si paulò liberaliùs ebibatur, mortem quoque afferat, 5. simpl. cap. 19. vide *Narcoticum*.

Hypocaustata, id est, *calorù nostri fomites*, alimenta nominant juxta omnium philosophorum dogma, qui eorum, quæ animalia constituunt, Elementorum, Ignem maximè vitæ esse causam existimarunt, qui rursus suis pabulis, tanquam alimentis alitur, ut lucernæ flamma, oleo, 1. aphor. 14.

Hypochoemēni, id est, *Suffusi*, 6. de sanitat. tuend. cap. 9.

Hypochondria, id est, *Subcartilaginea*, aut quasi dicas, *sub cartilaginibus posita*, sunt partes illæ, quæ sub ventriculi ore, ad partem exteriorē apparent, cujusmodi sunt

sunt musculi, qui expansi, membranæ prætenui, veluti Araneæ, quam *Peritonæon* vocant, incumbunt, extrinsecus verò cute conteguntur. Æquivoco autem cum his vocabulo, etiam interiora viscera vocamus *Hypochondria*, quoniam & ipsa sub cartilaginibus notharum costarum ab interiori parte existunt, libr. Intr. cap. 10. In priori significato, dictum, *febres ab Hypochondriis moderatæ*, id est, omnium febrium acutarum, quæ ab *Hypochondriis* proficiscuntur, sunt mitissimæ: in posteriori significato, quando voce *Hypochondriorum* comprehendimur, Ventrem, Jecur, Lienem, & Septum transversum, quædam *malignæ*, quædam *mites* sunt, com. 2. in 3. de morb. vulg. Atque in hoc secundo significato, *Hypochondrion*, ἵπποχόνδριον, ab Epigastrio non distinguitur. Ubi Hippocrates *Hypochondrium* simpliciter nominat; dextrum interpretatur, propter excellentiam, quæ præstat alteri.

Hypochondriacus, sive *Flatuosus affectus*, qui & simpliciter *Melancholia* dicitur *Hypochondriaca*, morbus est ex tertio melancholiæ genere, à ventriculo & finitimarum partium ex affectu p. n. ortum ducens, pravis symptomatibus stipatus, imprimis metu, & mœlitiâ. Idem alvi dejectione, vomitione, probâ concoctione, & ructibus levatur, 3. de loc. aff. cap. 7. Græcè ἵπποχονδριακὴ μελαγχολία dicitur.

Hypochyma, (quæ & *Hypochymis*.) est crassi humoris coalitio, in corneâ membranâ, vel inter corneam, tunnicam, & crystallinum humorem, juxta pupillam concretio: Quâ in re; *Hypochymatos*, & *Glaucomas*, differentiam recentiores posuere, dicentes, τὸ ἵπποχυμα, non aliud esse, quàm humorem illic concretum; *Γλαύκαυμα* autem alterationem esse humoris crystallini, in glaucum colorem ab humiditate quâdam intra ipsum congestâ, cùm tamen veteribus Medicis, idem esset uterque affectus: nec tamen hoc solo differunt, sed etiam, quòd omnes suffusione laborantes, lucem videant

deant multam, aut paucam : qui verò *Γλαύκωμα*, quique *ἀμφοτέρωσιν*, patiuntur, lucem omnino nullam cernant. Est autem *Suffusio* duplex ; una, propriè dicta, quæ est oculorum per se suffusorum morbus, ab humore crasso pupillam obscurante ; altera verò impropiè, in quâ oculi non primò, & per se patiuntur, sed visâ quædam visis propriè suffusorum similia repræsentant, quæ est per consensum suffusio, (ut illa per essentiam) sive à ventriculo sursum ad oculos ascendendo, sive à cerebro deorsum, sive à toto corpore, ut in febribus, crisi instante per sanguinis fluorem è naribus. vide *Glaucosis*. Alia etiam *Suffusio* recens est, & quæ nondum radices egit ; alia verò confirmata est, & ex toto concrevit : quas quomodo ab invicem distinguere oporteat, Paulus libr. 6. hoc modo explicavit : Oculus suffusione tentatus, concluditur, & palpebra magno digito ad oculum premitur, eique adducitur, simulque hâc illâc exprimitur, deinde oculo aperto perattentè suffusionem contemplamur : in iis enim in quibus humor nondum coaluit, fusio quædam ex digiti impressione oboritur, ac primùm latior apparet, rursus in suam & figuram & magnitudinem recurrit : At in confirmatis suffusionibus nullâ immutatio, nec latitudinis, nec figuræ, ex impressurâ obvenit. Quoniam verò commune hoc est signum, & eorum in quibus modicè, & illorum in quibus supra modum humor concrevit, colore ipsas discernemus. Nam si ferri, aut marinæ aquæ, aut plumbi colorem suffusio habeat, moderatè coaluit, & ad educationem idonea redditur : si verò gypso aut grandini similis color suffusionis est, supra quam par est, concrevit.

Hypogastrion, vide *Abdomen*.

Hypoglossis, medicamentum est, leniens, lævigans, & corrigens asperitates asperæ arteriæ, quin & omne, quòd in viis spiritalibus inflammationis reliquum est, concoquit, & persanat ; quod medicamentum, quia
linguæ

linguæ subditur, eoque paulatim liquefcente, asperæ arteriæ summum madescit, & irrigatur, ob id Ὑπόγλωσσις dicitur, de quibus sub linguacibus præfidiis, Galenus fusè, 7. de comp. med. loc. Ejusmodi pharmaca parantur ex passo, gummi, tragacanthâ, glycyrrhizâ, quibus si libet addere detergentia, convenient mel despumatum, amygdalæ, resina, terebinthina, ficus, uva passa, semen iridis, & alia hujusmodi. Oportet autem reniti tussi, & ne excitetur cavere. Obluctantes autem ut ne tussiant, quòd ex pharmaco defluit, in asperam arteriam excipient; vide *Arteriace*. Hypoglossis etiam dicitur inferior linguæ pars, quæ subjectam attingit maxillam.

Hypophoræ, sunt fistulæ, & vitia profunda, quæ dehiscunt, ut sinus, ulcera, aliaque hujusmodi omnia, quæ ex defectu repletionē desiderant, atq; indicant, l. Intr. c. 3.

Hypophysis, seu *Hypochysis*, id est, *Suffusio*, 3. meth. 2.

Hypopyos vocamus, quibus pus in oculis congregatum est, quòd vacuari solet, divisâ eâ tunicâ, quæ cornu est similis, paulò supra locum quo committuntur inter se tunicæ oculi universæ, quem alii *Irim*, alii *Staphanon*, alii *Coronam* vocant, differtque ab *Hypochymate*, in quo non pus, sed levis quædam nebula, tunicis oculi interponitur, 14. method. cap. 19. Quòd autem *Hypopyon* sub oculis fiat, nomen ipsum indicat, idem enim est, veluti si quis *Hypophthalmiam* dicat, quòd ipsum sub oculis sonat. Est autem ex genere effusionum, & *Ecchymomatum* appellatarum; Appellant ita Hippocrates, & alii multi Medici, circa cutem affectionem, cum tenuibus in ipsâ venis contusis, sanguis per fissuras effunditur, non uno loco acervatim, ac statim ita excretus in grumos coit; sed postquam per *Diapedesim*, effusio ista est facta, tunc enim temporis progressu, contingit livescere & denigrari oculum, parvis nimirum grumulis, ex disperso in multas cutis partes sanguine coactis, 5. de compos. medic. loc.

loc. capit. 1. & libr. de Virtute Centauræ, capit. 4.
 Ὑπόπυον καὶ Ὑπόπυς Græci vocant. Sunt autem Ὑπόπυς
 συμπτώματα dolor pulsatorius vehemens, rubor
 oculi totius, & temporum dolor.

Hypophthalmia, & Hypophthalmium, vide Hypopyos.

Hypofarca, quæ & Hypofarciadium, & Epifarciadium di-
 citur, species hydropis est, in quâ habitus totius cor-
 poris pituitâ plenus redditur, 4. de rat vict. 11. vide
Anasarca.

Hyposphigmata, plagas oculi illatas, & obortas ex eis
 cruentas suffusiones, appellant, 4. de compos. medic.
 loc. cap. 8. species ἑπιχρωμάσεως. Fit autem cum rup-
 tis aut contulis ex plaga vasis, quæ in oculorum tu-
 nicis habentur; sed iis maximè, quæ sunt in adnatâ
 membranâ, sanguis sub eam subit; ac primum qui-
 dem is rubet, postea verò livescit. Eorum qui sic af-
 fecti sunt, hoc unum symptoma esse dicitur, quòd quæ-
 cunque videant, rubra esse putent, ut Galenus libr. de
 sympt. caus. annotavit, sed præsertim recentè malo:
 ob id etiam ab Archigene αἰμαλωπα dictum esse pu-
 tant: Sed tamen αἰμαλωψ generalius dicitur, quàm
 ὑπόσφαιγμα.

Hypospadiæi, Ὑποσπιδιῖοι, ii sunt, quibus ob vin-
 culum, quòd ad finem virgæ habent, meatus semina-
 lis est contortus, & ob læsa genitalia steriles sunt, non
 quòd semen fœcundum non habeant, sed quòd in vir-
 gæ flexibus hærens ferri prorsus nequeat, rectâ in ute-
 rum, quam rem curatio ipsa comprobat, vinculo enim
 abscisso, generant, 15 de usu part. capit. 3. Κύμα, si-
 νε κνώδισμιόν, hoc est, Canem, vel Caninum vincu-
 lum vocant id, quo cutis membri genitalis cum Glan-
 de colligatur; vitium id à primâ origine contrahitur.
 Et quia Glans non rectâ forata est; sed sub eo vinculo,
 qui sic affecti sunt, urinam quoque antè facere ne-
 queunt, nisi pudendum ad pubem reflectant; differunt
 ἀπὸ τῶ ἀσθητων. Quod ἀσθητοι dicantur tam viri quàm

mulieres, quibus anus aut genitalia perforata non sunt, five id ex naturâ sit, five ex morbo acciderit, carne vel membranâ supercrescente, & meatum obstruente.

Hypostasis, five *Sedimentum*, est id, quòd in urinâ residet, tanquam crassior urinæ portio, & in sanis quidem tertiæ concoctionis excrementorum, in ægris verò morbidi succi pars, ab urinæ liquore secreta, & in fundo subsidens, lib. de urinis, cap. 16. Licet generaliter quidquid subsidet, atque in imo cujusque liquidioris excrementi subsistit, *Hypostasis* sit; quæ crassior urinæ pars, si ad supremam superficiem terminatur, dicitur *Nubecula*; si ad mediam regionem, *Suspensum*; si profundiore parte inferiorem locum occupet, dicitur *Hypostasis*; ibidem, cap. 21. quæ si divulsa non sit, sed continua, apud Hippoc. dicitur *Plana*; quòd si per omne tempus sui similis est, ita ut, si primo die sit cocta, sit etiam postero die; & insuper quæ sedimentum, & humorem urinarium habet non distantem à se, sed totum sibi æqualem, quæque continuo sibi similis perseverat, *æqualis* apud Hippocratem dicitur, ibidem capit. 38. Optima urina vesicæ (cui maximè facultas inest urinam concoquendi, sicut & renibus attrahendi) optimè se habentis indicium primò est; secundò, renum; tertio, sanguinis & vasorum quibus ipse continetur; quartò, jecinoris; deinde verò ventriculi. Sic enim urinæ concoctio procedit, nec potest subsequens præcedentis vitium omnino corrigere & abolere. Quamobrem si optima est *Hypostasis* è vesicâ prodiens, omnibus iis in partibus optimam factam esse concoctionem testatur, & proinde partium solidarum robur, vimque caloris nativi ostendit, sicut è contrario mala, partium solidarum, & caloris imbecillitatem, à quo certum est, omnia naturæ opera perfici: Ad hunc modum in mammis lac, in testibus semen, in abscessibus pus album evadit, ex continuâ vasorum, nervorum, ligamentorum, membranarum, cartilagi-

num, ossium, & reliquarum solidarum partium, quæ sunt in sede affectâ, alteratione. Quòd ad ejus substantiam quoque pertinet Hypostasin, & consistentiâ & eopiâ mediocrem esse oportet, præterea, quæ omnium maxima laus est, albam, lævem, & æqualem. Horum enim trium signorum in Hypostasi tanta vis est, ut iis tantùm tribus optimam urinam Medici definierint. Si enim hæc adsint, reliquorum nullum omnino defuturum viderur: Sunt namque perfectæ concoctionis iudicia, ex quâ reliquæ omnes notæ dependent. Nec tamen ulla Hypostasis perfectè cocta est, sed cùm sit ex genere excrementorum, aliquid præter naturam in se contineat, necesse est. Quicquid enim alimenti in sanguinem converti non potest, subsidet in urinâ. Itaque prout concocta apparet, sanguinem etiam unde manavit, tantùm decoctum esse declarat. Crassa enim crassum, sublimis flatulentum, flava biliosum, livida vel nigra melancholicum aut corruptum significat. Ex consequenti verò caloris nativi, à quo concoctio perficitur, vim aut imbecillitatem denotat.

Hypothenar, id est, *subvola*, pars ea manus est, quæ opponitur *vola manus*, quæ *Thenar* dicitur, libr. Introd. cap. 10.

Hypsilocides, vide *Hyocides os*.

Hystera, id est, *Vterus*, *Vulva*, *Matrix*, fœtus gestandi sive generationis organum, foris nervosum, intus carnosius, diciturque à Græcis *Υστερ*, quòd postrema sit partium omnium, lib. finit. Unde *hystERICA mulier*, id est, ab utero suffocata, sive hunc affectum *uteri suffocationem*, sive *spirationis ob uterum ablationem* vocites, quo interdum mulieres, sine sensu immobiles jacent, cum nullo, aut parvo, aut quam obscurissimo pulsu, interdum mitiori existente malo sentientes, & moveri potentes, atque integrâ ratione: tamen animi defectio-
ne, & difficili spiratione laborantes, etiam crura, & brachia contrahunt, §. de loc. aff. §. *Præfocatas etiam*

utera.

uterarias vocant, id est, utero laborantes, comm. 1. in 6. de morb. vulg. 2. unde *Hysteralgia*, uteri dolor: *Hystericus typus*, & *morbis*, accessionis est retardatio, cum posterior accessio seriùs invaserit, quàm præcedens.

I.

IANITOR, vide *Piloros*.

Ianitrix vena, id est, *Vena porta*, 6. de placit. cap. 5.

Ichor, est tenue excrementum ulceris, ut sordes crassum, 3. method. 3. Vocat etiam *Ichores* Hippocrates, tenues, acres, aquosas, & mordaces sanguinis humiditates, sanguinis veluti vehicula, 4. de rat. vict. 2. Appellat adhuc *Ichores*, superfluas sanies, quas corpus acervat, ex quarum vapore, non solum capitis dolores nonnullis oboriuntur, sed etiam suffusorum, symptomata; aliquibus verò & Comitialis convulsio concitatur, 6. de sanitat. tuend. capit. 9. Dicuntur adhuc *Ichores*, fluentes humiditates ex Coryzâ, & Catarrho, 2. de rat. vict. 44. Græcè ἰχώρ dicitur; ex Latinis quidam vertunt, *serosum humorem*, quidam *aquosum*, quidam *tenuem*, alii verò, *saniem* interpretantur. *Ichoroëides* autem *sanguis* non simpliciter tenuis, & aquosus ab Hippocrate vocatur: sed qui venenosâ aliquâ, & malignâ facultate præditus sit: unde Galenus ex Platone: *Ichor* autem, sanguinis quidem serum, mitis; nigræ verò, bilis, acris, & ferus. *Ichoroëides* quoque sanguis vocatur, in seipso pravam ac tenuem humiditatem continens, mordacem, & erodentem, non aqueam, & morsu carentem, commentar. 2. in 6. de morb. vulg. 38. Celsus lib. 5. capit. 26. ἰχώρ dicit saniei speciem esse tenuis, subalbidæ, & ex malo ulcere exeuntis, maximèque ubi nervo læso inflammatio secuta est. Ego verò sic dijudicandum censeo, ut intra corpus quidem ἰχώρ, aquosa vel serosa humiditas,

S

five

sive sanguinis, sive alterius humoris Latinè reddi possit, extra corpus verò saniem verti debere. Sic Plinius inassati jecinoris saniem appellavit, eum humorem significans, qui à jecinore, dum assatur, emanat. Itaque apud Galenum, tenue in ulceribus excrementum non absurdè sanies exponitur: Et in capitis vitiis, quæ *αἰχμηγες* vocantur, *ιχθυες* sanies non ineptè verti possunt; vide *Sordes*.

Icteros, est discoloratio ex flavâ bile, sui servante naturam, unâ cum sanguine per totum corpus delata, 2. ad Glaucon. 1. sic dictum hoc malum, vel ab Ave, quæ Græcis *ἰκτιγῶ*, Latinis verò *Galbula* dicitur; hæc enim si spectetur, sanari malum dicitur, & Avem mori; vel ab Ave, quæ *Ictinos*, *ἰκτινῶ* Græcis, *Milvus* Latinis appellatur; oculi siquidem, hoc vitio laborantium, Milvinis oculis similes, hoc est, Auricolores videntur; vel à mustelâ sylvestri, quæ auricolores oculos habet, & Græcis *ἰκτις*, Latinis *Viverra* nominatur. Etiam *Regius morbus* dicitur, quoniam mulso, (quod genus potionis in Regum delitiis erat) curabatur, rebusque omnibus hominis mentem exhilarantibus. *Aurigo* quoque nominatur à Celso, ab Auri colore, quem bilis, per universum diffusa corpus refert. *Arquatus* denique nuncupatur, quod ejusdem coloris respectu referat cœlestis arcus similitudinem. Oritur propter causarum diversitatem: Aliquando enim fit ab obstructione illius vesicæ, quæ bilem excipit. Tunc autem bilis non patentibus illis meatibus, per quos discerni & evacuari debet, regurgitat in jecur & venas, & sanguine permistâ effunditur in universum habitum. Inde tota cutis flavescit aureo colore, sed imprimis oculi, in quibus vitiosus color propter ingenitum illis candorem magis conspicuus est. Et quia destinatis à naturâ locis non potest excerni, maximâ sui parte propellitur à naturâ in renes unâ cum urinâ, eamque colore suo inficit, & crassam impuramque reddit: è contrario autem

autem intestina bile vacua sunt, & eorum excrementa candida; deijciendi autem cupiditas nulla vel segnis admodum. Alia *Icteri* species est, quàm nulla parit obstructio, sed vel calida & sicca totius corporis, maximeque hepatis intemperies, vel facultatis secreticis imbecillitas: illa quidem quòd multam bilem gignat toto corpore, hæc verò, quòd genitam secernere à sanguine non possit. Ea hoc uno argumento maxime deprehenditur, quòd intestina, & quæ in his continentur excrementa multâ bile, perinde atque reliquæ corporis partes, perfusa sint. Ad hanc speciem referri poterit is *Icterus*, qui à venenatorum moribus aut potu pharmacorum deleteriorum solet contingere, quique nascitur ab omni alio jecinoris vitio quo sanguis depravatur, & flavus, vel porraceus, vel pallidus, vel plumbeus evadit, sive id inflammatio sit, sive durities, sive compositus ex utroque morbus. Tertia autem *Icteri* species est, qui fit per morborum biliosorum crises. Natura enim aliquando bilem quæ morbum fecit ad cutem propellit, unde color biliosus universo corpori inducitur. Cæterum, quæ dicta sunt omnia, communia sunt tam flavo quàm nigro *Ictero*: nisi quòd *Icterus niger* non fit obstructione illius vesiculæ bilem continentis, sed lienis, quodque in eo non flava bilis, sed nigra effusa sit in corpus, & proinde color non flavus, sed niger appareat.

Ictus, est arteriæ motus, tactui occurrens, *interval-lum* autem, est tempus interpositum inter duos *Ictus*, quo distenditur, contrahiturque arteria, de puls. ad *Tyrones*, cap. 4.

Idea morbi, id est, *Morbi essentia*, 3. de cris. 4.

Idiopathia, ἰδιοπάθεια, proprius affectus est, qui & ἀνεργοπάθεια, id est, primarius affectus dicitur, ex adverso distinctus ab affectu per consensum: seu per viciniam, & secundarium, seu posteriorem: Ei verò, qui per consensum infestat, qui συμπάθεια, quod δευτερο-

πιδειν dicitur, proprium opponimus, 1. de loc. aff. 3. Per *consensum* autem *affici* tribus modis membrum aliquod dicitur, vel propter viciniam, vel propter familiaritatem generis, vel operis: *generis*, ubi nervosum nervoso, venosum venoso consentit; *operis*, cum mammæ, & thorax, partibus genitalibus condolet, com. 3. in 3. de morb. vulg. 4. vide *Sympathia*.

Idiosyncrasia, id est, corporum proprietas, & convenientia, ac cujuslibet peculiaris temperatura, 3. method. 2. & 7.

Iecoraria vena, vide *Cava vena*.

Iecoris vena, vide *Choledocos*.

Iecur, vide *Hepar*.

Jejunum intestinum, secundum est intestinum in ordine, quod à Duodeno intestino (quod vocant) multifariam in orbis convoivitur, vasorum complurium serie contextos: Dicitur autem *jejunum*, quod semper cibo vacuum reperiatur, 6. de anatom. admod. cap. 9. quapropter *Νήπις*, hoc est, *jejunum*, appellatur, quod semper inane permaneat, nec tantillum quidem in se ipso alimenti contineat, 5. de usu part. cap. 3.

Ignem, suo more Hippocrat. *febrem vehementissimam* appellat, com. 3. in 1. de morb. vulg. 19.

Ignis sacer, id est, *Erysipelas*, 8. de plac. 4. & libr. de purg. med. fac. cap. 5. vide *Sacer ignis*.

Ile, aliàs, *Κελεύων*, locus appellatur, qui est inter thoracem, & os coxæ, propterea quod *Κελεύων*, id est, cavum, & vacuum, depressumque est, 2. de his quæ in medic. 16. Tota ea regio inanis videtur, si tam cum inferis quam superis partibus, utrisque ossibus confertur. Quem locum etiam Græci *Λαπαρίδιον* appellant, qui inter thoracis & iliorum ossa subidet, propterea quod eo loco cingulum circumdatur, unde & *Λαγόνιας ἰξύων* etiam nominant, secundo de fract. 70.

Ileon, *εἰλεὼν*, intestinum est ordine à ventriculo tertium, quod incipit ubi jejunum desinit; eo scilicet loco,

Loco, in quo chylus jam crassior effectus incipit consistere: chylus enim admodum liquidus è ventriculo prodiens, facilè per Ecphysim & Jejunum intestinum effluit: exuctus verò à venis quæ jejunum circumstant, attractaque liquidiore ejus parte, paulò crassior redditur, & in Ileo diutius cunctatur, præsertim obtusâ jam bilis acrimoniâ in Ecphysim excretæ, Ileoque ab eâ minus demorso atque irritato, diciturque *ἰλεὸν*, à multis anfractibus, & circumvolutionibus, idem verò & *λεπτὸν*, hoc est, *tenuis*, simpliciter dicitur, nomine duobus etiam superioribus communi. A quâ parte affectâ, obstructâ, & inflammâtâ, nomen desumpsit is morbus peracutus, qui *Ileos*, Græcè *ἰλεὸς* appellatur, sed nihil vetat in crassiori intestino colo, eundem affectum progigni, sed mitiorem, & minùs mortiferum, comm. 2. in 3. de morb. vulg. Licèt aliqui eundem in pleniore intestino factum vocent *ἰλεὸν*, in tenuiori *ἰλεὸς*, (cùm priùs *χόρδαψ* diceretur) quòd per eum intestina *ἰλεῖαχ*, id est, *convolvi*, videantur: unde quidam Latinè *Volvulum* dixere: *Chordapsum* autem, quòd qui manum loco dolenti admoverit extensione, & *χόρδης ἀππτει*, hoc est, *Chordam attingere* videatur, 3. aph. 22. & 6. aph. 44. Sunt autem hujus morbi symptomata, signaque ventris tormina, stomachus multâ humiditate perfusus, exolutiones animi, ructus inanes, vomitus pituitosi & biliosi, & inde aliquando desipientiæ, & convulsionones. Morituris verò sudor frigidus, urinæ difficultas, podex ita astrictus, ut vel specilli extremum nequeat admittere, & vomitio stercoris. Verùm hæc omnia non omnibus pariter contingunt: unum tantum est huic morbo proprium inseparabile, quòd nihil ad inferiora descendat, nisi fortè liquida quædam pauca & serosa. Vomitus non semper adest, sed morbo tantum exitiali. Quòd si vehementiùs æger laboret, stercus in os usque ascendit, & singultus oritur. Cùm enim intestina, quæ hoc malo tentan-

tur, appetant à se expellere quòd nocet, quòdque jam longo tempore cæpit esse molestum, nec se propter obstructionem exonerare possint, concitant violentiùs noxiam materiam, & in partes superiores contra naturam propellunt. Obstructionis autem causæ sunt cruditates, & continua ciborum corruptio, lethalia medicamenta, Enterocèle, Inflammatio, Colicus affectus, & aliquando stercoreis nimia resiccatio.

Ilingus, ἰλιγγίς, est tenebrosa vertigo, quæ fit, cum humor crudus, cum flatuoso crasso spiritu, in capite movetur, & idcirco præcedit Epilepsiam, & Apoplexiam, 3. aphor. 17.

Ilium, λαγόνων ὀστέον, est apophysis ossis sacri, superna, & ampla, continens intus ventris imi partem plurimam, tangensque Iliæ. Os enim sacrum tres habet apophyses rectas, nec deorsum, nec sursum repentes, *Ilium*, *Coxæ*, & *Pubis os*: tamen os totum, sæpè *Os ilium* vocamus, quòd id magnitudine, & crassitie præpolleat reliquis.

Illegitimæ costæ, quæ *Nothæ*, *Spuriæ*, & *Mendosæ* dicuntur, 5. de anatom. admod. cap. 1. cartilagineæ admodum existentes, sunt quatuor ultimæ costæ, quæ ad pectoris os non pertingunt, 8. de anat. adm. cap. 1.

Illisio, vide *Collisio*.

Illofis, ab ἰλλοϛ, *Oculus*, & *Strabismus*, seu *Strabilismus*, sunt invitæ, musculorum palpebras moventium, concussionis, 2. de sympt. caus. cap. 1.

Imeis, vide *Gargaron*.

Imbecilla corporis pars est, vel quæ à primo ortu suo, & naturâ, est intemperatior, vel quæ ex præcedente aliquo morbo, intemperiem contraxit, vel quæ ex præsentis affectu intemperata reddita, promptiùs verò in iis partibus imbecilibus supervacaneum, quæcunque id sit, & morbidum congeritur, & suscipitur, quàm in membris fortioribus, 11. meth. 20,

Immutatus morbus est, cujus longior est accessio, &
minor

minor satis remissio ; quo genere Antiqui *Typum quotidianarum*, & *semisertianarum* reponebant, lib. de *Typis*, cap. 3.

Impetigo, $\Lambda\epsilon\iota\chi\eta\iota$, est summæ cutis asperitas cum multâ prurigine, squamis, & furfuribus, lib. finit. *Agrestes* verò *impetigines* nominant, quæ à medicamentis imbecilliter siccantibus, nihil juvantur, à validis irritantur, 6. de comp. med. per gener. cap. 2. Ea autem *Impetigo*, quæ cum pruritu fit, etsi non aspera, sed tenior, quàm vel *Psora*, vel *Lepra* est ; adeò ut si solâ salivâ quotidiè defricetur, sanescat : sed ubi increverit, extremam cutem in furfures resolvens, in *Psoram* transit, atque deinde in *Lepram*, ubi pro furfuribus, piscium quasi squamulæ concresecunt, & per frictionem decedunt, 5. de compos. medic. loc. cap. 5. & cap. 7. (nec tamen est is morbus, quem *Gallicum*, seu *Neapolitanum*, seu *Hispanam scabiem* vocant, ut alibi mihi fortè ostendendum erit.) Cæterùm $\Lambda\epsilon\iota\chi\eta\iota$, *Lichenis* nomine, illum etiam *impetiginosum morbum*, *Mentagram* Romanis appellatum, multò magis ferum, & ægrestem. Plinius comprehendit, non squamis, ut *Lepra*, sed sædo cutis furfure, totos primùm vultus, deinde verò & collum, pectusque, & manus occupans, oculis tantùm immunibus. Fuit autem, ut idem author est, novus morbus, & ante Tiberii Principatum penitus incognitus : nec verò in iis tantùm notis feritas ejus erat, sed quòd admodum contagiosus esset, soloque osculo vel contactu, non humilem aut mediam plebem, sed solos proceres invaderet. *Celsus* *Lichenem*, non *Impetiginem* interpretatur, sed *Papulam*; cujus duas, quas habet & *Lichen*, differentias, statuit *feram*, & *mitiorem* : Nam quæ ab eo describitur *Impetigo*, *Lepra* est.

Impetum facientia, vide *Continentia*.

Implicatus affectus est, in quo multæ sunt affectæ partes ; nam potest idem homo, non solum laborare

ex Thorace, sed etiam ex pulmone, capite, ventre, jecino-
re, com. 2. in 3. de morb. vulg.

Imum ventrem, vocat Hippocrates regionem ventris
imam, quæ umbilicum ac pudenda interjacet, ita ut
in hæc tria totum Abdomen dividatur; in Hypo-
chondrium, & loca ad umbilicum attinentia & imum
ventrem, 2. aphor. 35. Aut, sicuti Anatomici faciunt,
in Epigastrium, Regionem umbilicalem, & Hypoga-
strium.

Inæqualis, & *Inordinatus pulsus* est, cujus circuitus
nullus profusus aut ordo servatur; Est verò *æqualis*, &
ordinatus, quando pari pulsuum æqualium numero in-
tercurrit pulsus unus impar, qui æqualitatem corrup-
pit, proportionem circuituum observatâ, de puls. ad
Tyron. cap. 6. *Inæqualis autem deficiens pulsus* est, in
quo nulla servatur æqualitas, motuque ipso semper de-
ficit, 1. de differ. puls. cap. 12.

Inanes, illæ corporis partes vocantur, quæcunque
inter extremam Thoracis costam, & Femoris *Æz* ossa
habentur; inanis siquidem videtur omnis talis se-
des, si eam cum supernis, infernisque partibus, utris-
que ossibus conferas, 2. prognost. 1.

Inensiones, Hippocrates vocat, *Inflammationes*, un-
de etiam nomen calidis tumoribus impositum est, 3. de
his quæ in medic. 30.

Incidentes dies, vide *Decretorius*.

Incisio, vide *Unionis solutio*.

Incisorii dentes, vide *Dentes*, & *Torni dentes*.

Incoctionem vocat Galenus non coctionis tantum in
ventriculo frustrationem, sed in vasis quoque, & jeco-
re, & universo corporis habitu, lib. de med. art. const.
cap. 15.

Incrementum morbi, vide *Ascensus morbi*.

Increscens, vide *Continua*.

Incubus, vide *Ephialtes*.

Incurvatio, quæ & *Gibberositas* dicitur, est distortio
spinæ

spinæ in posteriorem partem, ex Panis, & Tuberculis immaturis in spinâ exortis magnis, & duris, & diuturnis, ut nonnulli arbitrantur, 3. de art. 2.

Index digitus, est proximus à Pollice, qui nomen ab usu sortitus est, lib. Introd. cap. 10. Dicitur & *Index, Dies contemplatorius*, qui eam habet naturam, ut qualifnam dies, cujus est index, sit futurus decretorius, prænunciet velut, & indicet, 1. prorrh. 1. & 2. aph. 24.

Indicatio, est juvantis comprehensio, simul cum comprehensione nocentis eveniens, sine observatione, & ratiocinatione; ad Thrasib. cap. 11. Quippe ipsam sequentis, sive agendi & ejus, quod fieri debet, *Indicationem* dicimus; Ergo, *ex ipsâ rei naturâ exordiri, atque ita, quod sequens sit, citra experientiam invenire, idem est, quod indicatione invenire.* Ut si quærat de sanitate, quid sentiendum sit; primùm perpendere oportet sanitatis naturam, quæ, quia bona omnibus mortalibus videtur, facit, ut judicemus eam à nobis servandam esse; quamobrem sui custodia, sanitatis indicatio est. Idem verò & in morbo agendum, qui, quoniam totus præter naturam est, & toto genere malus, iudicat, & ostendit, se tollendum esse.

Indicatoria, vide Prognostica.

Indices, & spectabiles dies, consueto more appellat Hippocrates, in quibus signum aliquod judicationis apparet, alio quopiam ex diebus decretoriis futuræ, quos ipse, 3. progn. 4. per quaterniones digessit, singulis septimanis bipartito sectis, 2. aphor. 24. qui Græcè *πίδηλοι, & θεωρητικοί*, hoc est, *Indices, & Contemplabiles*, nuncupantur, quòd majorem vim, & potestatem habeant, ad præfagiendam, contemplandamque futuram crifim, quàm ad judicandos morbos; licèt in eis, aliquando perfecta crifis possit accidere, ut dies quarta, undecima, decimaseptima. Nulla crudi humoris excretio critica est; ut crifim igitur concoctio præcedat, omninò necesse est, quòque perfectior con-

coctio fuerit, eò melior futura est crisis. Itaque ubi concoctionis signa videri incipiunt, spes est propediem futuram crism: ut, si quarto appareant, futuram septimo: si undecimo, futuram decimoquarto: si decimoseptimo, futuram vigesimo: atque ita deinceps aliis septimanis: Hippoc. aphor. 24. lib. 2. Si igitur quarto die cujusque septimanæ signa mortifera appareant, certa pernities septimo expectanda: contrà, si illo die salutifera signa se prodant, salus die septimo promittitur. Quòd, cum in omnibus morbis verum sit, in acutis tamen omnium manifestissimè deprehenditur, in quibus mutationes majores magisque subitæ contingunt. Adeò verum est, quòd scripsit Hippocrates, septenorum semper quartum diem esse indicem. Quod si fuerit aliter aliquando observatum, sciendum id non ex diei ipsius naturâ, sed aliâ de causâ contigisse. Ex suâ namque naturâ, hoc est, si nihil rarum magnumque vel extrinsecus, vel ex ipsâ morbi specie, moreque, vel etiam ægrotantis habitus acciderit, quartus omnino septimum, qualis futurus sit, declarat; ut Galenus libr. 1. cap. 11. de diebus criticis apertissimè demonstravit.

Indicia, & signa certa, Prognostica, illa sola nominantur, ex quibus licet certò colligere aliquid de salute, & internecone infirmi, quæ comprehendens uno capite dicet aliquis esse significationes virium gubernantium corpus, quo pacto robore valeant, aut deficient, in quibus scilicet cruditatis etiam, aut coctionis signa continentur, 3. prognost. 39.

Inflammatà lassitudo, & Lassitudo contusifva, Phlegmonodes, musculorum est affectio, quæ manibus, cruribus, lumbis, spinæ, musculis, ac ubi plurimum laborem pertulerint, accidit; iisque, qui ex vehementi clamore, organa vocis, id est, arteriæ asperæ caput, laryngem, & fauces oblæsas habent, vocemque raucam effecerunt, 7. de comp. med. loc. capit. 1.

Inflam.

Inflammationis nomen, propriissimè dicitur de tumore partium carnosarum, conjuncto cum renitentia, tensione, feбри, calore, dolore, & rubore, libr. de tumore, capit. 2. *Phlegmone*, fit vel propter concidentiam, vel propter impactionem, obstructionemque omnium vasorum, sive ob circumstantiam quandam mollium, vicinarumque partium molestias, quæ meatus occupant. Tandem etiam ex abundantia sanguinis, inflammatio oboritur multoties, libr. de totius morbi temper. cap. 3. Dicitur verò *Inflammatiō*, *Phlegmone*, multoties esse nihil aliud, quàm *Phlogosis*, sive *Inflammen*. Est igitur *Inflammatiō*, omnis genus, si spectes, immoderata caliditas; in specie autem est, cum, sanguine optimo, ac mediocrem crassitudinem obtinente, ad particulam aliquam universim fluente, atque ob multitudinem edomari nequeunte, vehemens dolor arripit hominem (nisi membrum sensum omninò hebetem habuerit,) pulsusque in profundo molestus accidit, tendique omninò, ac contundi membrum, apparet, & vehementem calorem persentit, adeò ut comburi videatur, & refrigerari desideret; talisque rubor per summa viget, qualis ex balneis accidit, aut ex igne, aut quovis alio modo calefactis. Multæque sunt hujus species; nam aut affluente sanguine, aut flavâ bile altera, ambobusque simul humoribus, alia tertia oritur *Phlegmone*, 2. ad *Glauc.* 1.

Inflammen, vide *Inflammatiō*.

Inflatio, vide *Physis*, 14. meth. 7.

Infractiones oculorum, affectus est, in quo palpebræ invertuntur, com. 5. in 6. de morb. vulg. 2.

Infundibulum, vide *Choana*.

Inion, est ea capitis pars, quæ *occiput* dicitur, principium medullæ spinalis, ad stipitis modum in multos ramos divisæ, in sexaginta ferè, juxta numerum nervorum, 2. de compos. med. loc. cap. 1. τὸ ἴδιον terminatur futurâ *Λαρυγγιδειδῆς*. Quinque videtur lateribus

con-

constare. Est autem valdè inæquale: siquidem parte posticâ admodum crassum est, infernâ quâ mulculos excipit, aut emittit, asperum, tenue, solidum. Duæ illi sunt acutæ apophyses, quæ in cavitates duas primæ vertebræ inseruntur. Intus quidem læve, minimèque asperum est: infernis autem partibus, & ubi non minimam capitis basis portionem constituit, valdè asperum & inæquale, ut commodiùs inde ligamenta & muscoli nascerentur, quibus caput collumque vel extenderetur, vel flecteretur. Sic quidem Medici anaxomes periti *ἰσὶον* describunt: Sed à quibusdam Grammaticis definitur tendo cervicis, quæ concidente ad inferiora, & contracto ad humeros *ἰδὲσθῶ*, hoc est, incurvari dicitur, qui id patitur. Plerisque placet *ἰσὶον* sic dictum esse *Ἀλφ᾽ τὸ νευγὰ δὲς εἶναι*, quia nervosum sit: quòd Græcis *ἴναι*, Nervi dicantur, à capite in collum descendentes, quos alii *τίοντρας* vocant.

Initiatrix, vide *Antegressa*.

Innominata cartilago, vide *Cricoides*.

Innominatus morbus est, qui medio loco, inter *Lethargum* & *Prenitum* collocatur; aliàs dicitur *Coma pervigil*, in quo ægri connivent oculis, somnolenti stertunt, oculis fixis intuentur, difficiles & tardi ad respondendum, stultè loquuntur, & temerè nugantur, libr. de Pul. ad Iyron. cap. 11. quem affectum, cùm longo tempore perduraverit, *Typhomaniam* vocant, 1. prorhet. 1.

Innuens, circumnuens pulsus est, qui inæqualis est in unâ distentione, 1. de diff. puls. cap. 20. & 4. de caus. puls. cap. 10.

Inordinata febris est, quæ omni periodo, & certo circuitu caret; 5. de placit. cap. 2. Aliàs, *Erratica* dicitur, 8. de placit. cap. 6. vide *Erratica*.

Insanire, est desipere citra febrem.

Inspiratio, est externi aëris intra thoracem facta attractio, 4. de loc. aff. 7. ad nativi caloris conservatiōnem,

nem, & spiritus animalis nutritionem, 7. de usu part. capit. 9. Duplex est; lenis, & coacta. *Lenem*, & *non coactam* appellant, quæ in benè valentibus, nullaque vehementi agitatione motis cernitur, ac solo peragitur Diaphragmatis motu. *Coactam* verò, quæ tum in morbis nonnullis, (imprimis in Apoplexiâ forti) tum in exercitationibus paulò vehementioribus accidit, in quâ protinus omnes etiam scapularum partes simul attolli conspiciuntur, 2. de placit. cap. 4. *Inspiratio*, & *Exspiratio*, ἐκπνοὴ καὶ ἐκπνοὴ, oppositi motus sunt; *Ille* est, quo distensus Thorax per asperam arteriam, necessariò in pulmones aërem exteriorem attrahit, tribus de causis; ut refrigeret, ut ventilet calorem nativum, & ut spiritum animale gignat; *Hic* est, quo thorax contractus, eundem aërem exprimit, ut quicquid in ipso fuliginosum, tumosumque ex humoribus creatum fuerit, id exprimendo elidat. Utrique nomen *Respiratio*, & *Respiratus*, ἀναπνοή, 4. de loc. aff. 7. Per *inspirationem* autem attrahit in se homo exteriorem aërem, per os, in pulmonem; per raritatem autem cutis, & carnis, in arterias. Horum motuum uterque tam ille, quo per os, quàm is, quo per cutim fit aëris attractio, uno nomine *inspiratio* appellatur. Per *expirationem* verò, per eosdem meatus, per quos aërem recipit, eundem remittit; qui cum per os remittitur, *exspiratio*; cum per cutis meatus, *transpiratio*, *perspiratio*, *difflatio*, *transpiratus*, *perspiratus*, *difflatus*, Ἀετιοὴ dicitur, 8. de plac. c. 8.

Instrumenta prima censentur, quæcunque ex similibus partibus simplicis alicujus operationis gratiâ sunt constituta; quæcunque verò rursus ex his componuntur, etsi uni totius instrumenti actui quàm maximè inserviant, tamen inter secunda connumerantur; musculus enim & vena, & arteria, inter prima instrumenta numerantur, digitus verò inter secunda, atque hoc magis pes, & pede magis crus, lib. de morbis temp. capit. 4. Unde *instrumentales corporis partes*
sunt

sunt, Cerebrum, Cor, Pulmo, Hepar, Venter, Splen, Oculi, Renes, ibid. cap. 3. *Instrumentales* autem morbi fiunt, vel naturali harum partium formatione permutatâ, vel non servato numero partium ea componentium opportuno, aut unicuique parti convenienti magnitudine sublatâ, vel quòd non ut naturalis positus expetebat, ipsæ cohæreant; ibid. cap. 6. vide *Similare*.

Insultus accessionis, est indivisibile illud tempus, quo accessio primùm invadit, quòd alii *Febris significati- nem*, *Annotationem*, & *Episemasiam* vocant, libr. de morb. temp. 6.

Intemperies morbosa, Græcis Νοσίδης δυσκρασία partium similarium morbus est, fitque, ubi qualitates primæ, seu elementa ipsa à naturali symmetriâ & commoderatione deflectunt. Non autem citra rationem adjectum est *morbosa*; duplex enim existit intemperies, ex Galen. 2. de temperam. Alia enim est naturalis, seu sanitatis, & alia morbi (ut nos tetigimus in nostrâ Synopsi medicinæ, quàm anno superiori typis dedimus, tab. 5.) *Sanitas* sive *naturalis* est, quæ à mediâ temperie paululùm abest, citra evidentem interim functionis noxam, vel in quâ nulla functio animalis adhuc manifestè læditur, licet imbecillior reddatur; tunc etenim intemperatior sanè erit, sed non ægrotabit homo. Quòd si quis hoc denegaverit, horum alterum fateatur necesse est, vel omnes homines ægrotare semper, vel unam esse omnium intemperiem; utrumque verò absurdum est. *Morbosa* verò *intemperies* est, cùm animal naturalis temperamenti vitio ægrotat; quæ si omnibus corporis partibus æqualiter insit, ut in *Hecticâ* febre, æqualis intemperies appellatur, & dolorem non efficit; secùs verò doloris sensum efficit, & inæqualis dicitur, ut docet Galenus de inæquali intemper. 1. de sanitat. tuend. libr. de constit. art. & cap. 8. artis parvæ.

Inter-

Intercceptiones venarum, ἀπολήψεις τ̄ φλεβῶν, sunt op-
pletiones vasorum à copiâ sanguinis; venæ enim cùm
supra modum oppletæ fuerint, premi virtutem, gra-
varique est necesse, atque in extinctionis agi pericu-
lum nativam caliditatem; quippe quæ ob multitu-
dinem, copiamque, suffocationi quippiam simile pa-
titur, 4. aph. 23. Ubi verò intercipiuntur, quæ sunt
in animali arteriæ, & ita oppletæ sanguine fuerint, ut
nullus in ipsis vacuus relinquatur locus, in quem dum
attolluntur, aërem externum attrahere possint, tunc
strangulatur, atque extinguitur calor innatus: & qui
ita affecti sunt, subitò sensum & motum totius corpo-
ris amittunt, libr. de caus. morb. capit. 3. nequeunti-
bus spiritibus naturales pertransire meatus, atque ob
id ab Hippocrate, *interceptiones spirituum* nuncupantur,
4. de rat. vict. 27.

Intercidentes, vide *Decretorius*. *Intercidens* autem pul-
sus est, cùm inter duos ictus, qui ordine proprio infe-
runtur, ictus medius intercurrit, libr. finit.

Intercidentia, vide *Coincidentia*, & *Paremptosis*.

Intercipientes membranæ, vide *Cingentes*, & *Hypozoo-*
cotes.

Intercostales musculi, μεσοπλευρικοί μύες, sunt musculi
inter medias costas siti, quorum bini sunt in singulis
costarum intervallis; alter externam partem spectans;
alter interiorem: *externi*, thoracem dilatant, ad inspi-
rationem; *interni*, contrahunt ad expirationem, 5. de
caus. respir. 3. de anat. adm. & 7. de usu part. Hi nu-
mero sunt quadraginta quatuor, utrimque videlicet
duo & viginti. Horum autem undecim interni, & to-
tidem externi sunt. Externi quidem singuli in singu-
lis costarum intervallis oriuntur, & fibras habent ex
superiore costâ in inferiorem obliquè deductas. Inter-
ni verò contrario & oriuntur, & procedunt modò,
originem quidem ex inferiore costâ ducentes, & obli-
què sursum in superiorem protensû, & externos ubique

in $\times$ literæ formam interfecantes. Cùm autem ejusmodi fibras eoque modo protensas habere hi muscoli dicuntur, intelligendum est de spuriarum quidem costarum intervallis totis: verarum autem costarum non totis, sed ad eam tantum costarum sedem, ubi in cartilagineum degenerant. Siquidem inter verarum costarum cartilagineum, utriusque muscoli intercostales villosorum situm prædicto contrarium sortiuntur, ut propterea unus idemque musculus inter verarum costarum cartilagineum situs, non unus, sed geminus plerisque existimatus fuerit.

Intercurrens pulsus est, qui inæqualis est, inæqualitate crebritatis, 1. de differ. puls. cap. 12.

Interfemineum, quòd *Perinaeon* Græci vocant, est media illa pars corporis, quæ inter totum id, quòd inter inguina utriusque cruris est, (quòd *Gressuram* solet Hippocrates appellare) interjacet, quòd duobus feminibus sit interpositum. Sive est intercapedo, quæ ab exortu pudendi usque ad anum pertinet, ubi etiam vesicæ collum collocatum est, 4. de artic. 45. 2. de fractur. 43.

Intermissionem febris, vocat Galenus, cùm febris in quietem desierit, 1. de cris. cap. 3. & ad infebriçitationem devenerit, Græcis *ἀπυρεξία*, 3. de cris. cap. 4.

Intermittens pulsus est, qui inæqualitate constat raritatis, & parvitatatis, alio atque alio utrobique modo. Habet raritatis inæqualitatem, quòd quies sit longissimè producta; parvitatatis autem quòd dissentio minimum dilatata, 1. de differ. puls. 12.

Internodia, vide *Phalanx*, & *Digiti*.

Intersepientes, vide *Hypozocotes*.

Interseptum, ea est pars narium, quæ alas seu pinnulas narium nominatas, internamque illam cavitatem in duas partes discriminat, libr. Introd. capit. 10.

Interstitium, est duodecim horarum spatium, in quo febris terminatur, 2. cris. 9.

Inter-

Intertrigines, vide *Hidroa*.

Intervallum, vide *Ictus*, *Ablatio*.

Intestinum; vide *Entera*.

Intestinum cæcum, τυφλόν, est intestinum à ventriculo; ordine quartum, quòd parvus quidam velut venter est, unde figura à reliquis differt; nec enim, ut reliqua, oblongum est, sed in modum ventriculi rotundius; ex quâ figurâ efficitur, ut unâ tantùm parte pertusum videatur, & uno foramine tanquam oculo præditum esse; pervium tamen est, quodque ad ipsum ex tenui intestino ileo descendit, facilè in Colon delabitur. Principium est crassi intestini. Ubi enim tenue intestinum desinit, illinc ad dextram quidem cæcum, ad sinistram autem Colon emergit, dextra priùs ilia prætervectum. Cum avibus ferè omnibus cæcum intestinum duplex sit, homini tamen unicum est. Et gibbosum cùm sit, unum foramen habet à latere, cui junguntur duo foramina duorum proximorum intestinorum, quorum uni infrâ, alteri suprâ continuum est. Id propter magnitudinem aliquando absolutè *ἕντερον* appellatur, ut scribit Galenus; comm. 4. in lib. 6. Epid. quamvis alii eo nomine absolutè posito, *πῶλον* intelligi velint. Cùm autem reliqua omnia intestina lastibus alligentur, solùm cæcum omni vinculo solutum est, ideòque descendit in Scrotum per Enterocelen.

Intestinorum difficultas, est velox exitus eorum, quæ comeduntur & bibuntur, quæ talia dejiciuntur, qualia fuerunt devorata, 4. aph. 12. Propriè, *lienteria* dicitur, 6. de loc aff. 2. quæ duabus potissimùm notis à *Cœliacâ dispositione* discernitur, siquidem lientericis alimentis profus cruda, protinus ut sumpta sunt, infernè prodeunt, tantâ, tamque manifestâ cruditate, ut alimenti assumpti genus apertè dignoscatur; verùm in *Cœliacis* jam adepta sunt aliquam coctionem, & diutius in ventriculo morantur, neque tam citò per alvum descendunt. Cruda tamen sunt, & aliquando foetida,

T

non

non mordacia, sed quòd sapiùs excreta, animi deliquium inducant.

Intumescencias, quas *οιδηματῶς* Græci vocant, Hippocrates omnes tumores præter naturam vocare consuevit, cum cæteri posteriores, in inflammationes, & durities, & intumescencias, eos distinguant, 3. de his quæ in medic. 30.

Inviolata membrana, vide *Membrana dura*.

Inviscatio oculi, est quædam viscositas, palpebram cum pupillâ jungens, sive in eius albedine, sive in ejus nigredine; vel utrasque palpebras simul jungens, qualis fit propter vulnera in oculis, lib. de ocul. cap. 9.

Involucrum cordis, vide *Membrana pericardios*, libr. de ven. & art. diff. cap. 2.

Involutum intestinum, quod & *Ileon*, & *Tenuë* dicitur, vide *Ileon*, & *Tenuë*.

Inustio in ventre, oritur, propter acrem eorum, quæ ingesta sunt, caliditatem, ob quam & febrile contingit: *Colliquatio* verò fit, febrili à caliditate absumptâ pinguedine, colliquatâque molli carne. 4. acut. 112.

Iovis Græcè, Latinè *Varius*, tumor parvus & durus, in faciei cute ortus, à crasso videlicet succo nullius serosæ tenuitatis particeps, 5. de comp. med. loc. cap. 3. eam ob rem pruriginosus non est, neque ad scalpendum invitât. Ex iis quæ scribuntur à Paulo, lib. 3. cap. 25. apparet, duplex esse *Vari* genus: unum, duriorè & veluti callosum; alterum verò, minùs durum. Aëtius scribit *Ἰοῦδος*, alio nomine *ἀκνὴ* vocari.

Iris oculi, quem alii *Stephazon*, alii *Coronam* vocant, est medius ille oculi locus, quo committuntur inter se tunicæ universæ, 14. meth. 19. sive *Iris*, est oculi tunica mollissima, alba, desinens in circulo, ubi & aliæ omnes subjectæ sunt tunicæ, & album nigro conjungitur, 10. de usu part. cap. 2. Inditum ei fuit nomen, ab arcus cœlestis similitudine. Hujus partes quæ pupillæ proximæ sunt nigræ, *παρωσῆ* dicuntur: circulus verò qui

qui candido proximus est, *άλως*. *Irys* herba etiam est, folia ferens gladioli, sed majora, latiora, pinguiora. Flores in summitate cujusque caulis æqualibus inter se spatiis distant, incurvi, varii, siquidem candidi, pallentes, lutei, purpurei aut cærulei conspiciuntur: quæ diversi coloris specie, quædam cœlestis arcus imago in cavo caliculi sinu repræsentatur. Radices subjacent geniculatæ, solidæ, odoratæ: quæ frustratim dissectæ in umbrâ secantur, & trajectæ lino reconduntur. Melior est Illyica & Macedonica; atque est fativa & sylvestris. *Irys* nomen quoque est Pastilli, Croco, Myrrhâ, & Alumine constantis, ut refert Aëtius. Est etiam gemmæ nomen, quæ non est aliud quàm Crystallus candida,lympida, sexangula, quæ exposita Solis radiis, per rimam aut aliter subeuntibus, angulorum repercussu arcus cœlestis speciem in proximis parietibus imprimit. Sed in ipsâ in se arcus illius imaginem habere videtur in uno aut altero sui angulo, si luci obversa conspiciatur.

Isatodes bilis, vide *Bilis pallida*.

Ischæmon, medicamentum est ad sanguinem fluentem continendum, §. de compos. medic. loc. cap. 14. Græcè, *ἰσχάμων*, paulò diversum *ἀπὸ τῆς ἐνάμης*; hoc enim non sanguinem modò suppressit, sed & inflammationem arcet; illud verò rationem habet tantùm sistendi sanguinem. Hujus, cùm aliquot formulæ descriptæ sint apud Galenum, omnes constare reperias urentibus, crustamque inducentibus medicamentis.

Ischiadica vena est, quæ supernè descendens, ad partem cruris intimam tendit, & occultatur, quod usque ad *Malleolum* veniat exteriorem, libr. de anat. viv. quæ vena, *externa Malleoli* dicitur, & *Ischiadica*, quòd secta *Ischiadicis* conferat.

Ischias, & *Ischion*, vide *Coxa*, & *Arthritis*, 2. method. 2. & 15. de usu part. 8.

Ischuria, *ἰσχυρία*, est urinæ suppressio, & retentio

Dysuria, in quâ urina fertur cum difficultate ; *Stranguria*, cum guttatim destillat, quam & *urinæ stillicidium* appellant, de const. artic. 6. & 8. de placit. 6. Fit autem urinæ suppressio, vesicâ, vel excernere non valente, vel ejus collo oclusio ; vocat autem vulgus Medicorum, non secus *Ischuriam*, (quanquam *Ischuria* non sit,) illud quoque symptoma, cum urina in vesicam omninò non venit, perditâ scilicet renum aëtionē, & permittendi profectò sunt ita nominare, cum propriam appellationem non habent ; Collum siquidem vesicæ clauditur, vel propter obstructionem à sanguine concreto, tum crasso pure, tum calculo, tum topho, tum aliquo germine carneo ibidem enato, vel propter conniventiam, ab aliquo tumore præter naturam, aut cum immodicè est repleta ; 3. de symptom. caus. cap. 2.

Isis emplastrum, est *Cephalicum emplastrum*, 2. de compos. medic. per gener. capit. 18. Ad cruenta vulnera efficax, præsertim capitis, ad glutinandum, carnem inducendum, purgandum, & reliqua multa, ut habetur apud Aëtium, libr. 15. quo loco descriptionem ejus habet, & dicit à quibusdam referri ad Hermonem Sacerdotem, & appellari *Hermonis viride*. Habetur & apud Scribonium Largum, capit. 206. (sed *Viride Glyconis* nominat) diversâ quidem ratione compositum, quam sit ab Aëtio & Paulo, sed magnâ ex parte iisdem medicamentis constans. Est & *Isis* alterum Emplastrum, quod Epigono inscribitur apud Aëtium eodem loco. Est igitur hujus nominis Emplastrum triplex ; Ἴσις Γλύκωνος, Ἴσις Ἐρμωνος, Ἴσις Ἐπιγόνου.

Isthmus, est regio communis gulæ, & gutturi, in quâ utriusque osculum ascendit, angusta & longa ; corpus verò hunc locum ambiens, *Pharynga*, id est, *Fauces*, vocant, lib. de muscul. diss. cap. 15. *Isthmus* ea pars corporis est, quæ os, & gulam interjacet, quæ per
me-

metaphoram quandam ita nominatur ab iis, qui propriè dicuntur *Isthmi*; sunt autem angusti quidam terræ processus, inter duo maria siti: Unde *Paristhmia*, id est, *Tonsillæ*, sunt inflammationes locorum, & partium ad hunc *Isthmum* pertinentium, 2. aph. 26. quâ ratione *ἰσθμὸς καὶ φάρυγξ*, idem erunt, hoc est, quæ inter stomachum, & laryngem, id est, guttur, interjacet latitudo & capacitas.

Isthmoidea ossa, vide *Cavernosa*.

Iudicatoria signa, ab Hippocrate vocata sunt, sudores, rigores, sanguinis fluxus, multum alvi profluvium, multus vomitus, dolor capitis repentiè invadens, vehemens spirandi difficultas præter rationem, cordis morsus, quædam in Hypochondriis citra dolorem tensio, vigiliæ vehementes, delirium, nox absque ratione molesta, accessio anticipans, lacrymæ involuntariæ, nihil patientibus oculis, neque ex tristitiâ provenientes, rubor faciei, labrum inferius agitatam, livida, vel obscura, & tenebrosa quædam ante oculos obversantia, hallucinationes quædam, genæ vel nares repentiè tubescerentes, parotides, aut denique abscessus alicujus in articulum decumbentis generatio, & similia, quæ secundum eorum substantiam Casus vel Symptomata nominata, quatenus subitam mutationem ostendunt, *Iudicatoria signa* appellantur; ita enim morbum judicant, ut cocto morbo futuram sanitatem; crudo autem, vel perniciem, vel morbi longitudinem decernant, 1. aphor. 12. vide *Decretorium*.

Iudicium, sive *Iudicatio*, vide *Crisis*.

Iugaleos, vide *Zygoma*.

Iugulares venæ, *Σφαγίτις φλέψ*, sunt duo rami magni venæ cavæ à gibbis hepatis exortæ, qui postquam ad dextram Cordis aurem sanguinem tulerint, ab eo, tanquam ab initio progressi, ad collum recto tramite festinant: In quo fiunt duæ magnæ, & insignes venæ, quæ ob id *Iugulares* vocantur, 2. acut. 10. & libr.

de ven. & art. diff. cap. 7. Dicuntur etiam *Externæ*, *Superficialiæ*, *Apoplecticae*, *Guidæz*. *Manifestæ*, à quibus quippè superficialiæ ferè omnes colli, & capitis, partes nutriuntur, 2. acut. 10. Interna jugularis gracilior secundum latus asperæ arteriæ ascendit ad fauces, & inde in cranium, venulis exilibus obiter missis in asperam arteriam, & membranas vicinas, & nervos sexti quidem paris in collo, septimi verò in faucibus. Ubi autem cranium attingit, bipertita majore ramo per cranium basim reflexo, ubi furculum dedit musculo colli interni longo, per foramen paris sexti cum minore carotide arteriâ sibi conjugæ cranium ingressa coit in vas commune. Minore autem ramo, ubi ramulum auditus organo dimisit per foramen transversum sibi commune, & portioni nervi quintæ conjugationis crotaphiten petenti, cranium intrat per foramen sæpè geminum, sed exiguum propè latus externum foraminis tertiæ & quartæ conjugationis, in crassam meningem ramosè absumitur. Externa verò jugularis sæpè simplex, interdum etiam divisa multipliciter, idque nunc initio sui, nunc in collo medio ascendit sub colli latus, sub cute & musculo lato, furculis obiter in vicinos musculos, cutim, membranas dimissis. Est autem notandum, externas jugulares nullas habere adjunctas arterias, etiamsi quandoque motu aliquo pulsui cuidam non dissimili agitari videantur, ut à se observatum esse, Galenus prodidit.

Jugulum, vide *Claves*.

Julib, vide *Zulapium*.

Juxtagina, id est, *Cynanche*, 1. aphor. 12.

Ixiæ, *Varices*, sic dicuntur ab Aristotele, *οἱ κίρσι*; sunt tamen qui differre putent, vocantes *κίρσις* venas omnes dilatatas, in quâcunque corporis parte; *ἰξίαις* verò, eas modò, quæ in cruribus habentur: sed discrimen nullum censendum est.

L.

L A B O R , ab Hippocrate sæpiùs consuevit sumi pro *exercitatione*, interdum pro *dolore*, aut absolute pro *quâlibet noxâ*, & *læsione*, com. 5. in 6. de morb. vulg. 10.

Labrum, sive *Labium*, χεῖλος, est oris extremitas musculosa, ipsum vicissim claudens, & aperiens; quòd in labiis prominet *ὠχρόχλον* dicitur, 11. de usu part.

Labyrinthus, vide *Cæcum foramen*.

Lactes, apud Hermolaum Barbarum, & Plinium, significant potissimum molliora intestina, & sunt in homine, & ove, per quæ cibus & chylus labitur; sed apud Aristotelem, Gazam, Budæum, & Galenum, 5. de loc. aff. cap. 7. *Lactes* sunt, & significant omentum reti aucupatio simile, seu pingue illud, quòd intestini superiora ambit; quòd nostrates in piscibus *lactantias*, & *lactumas* vocant.

Lacuna, vide *Choana*.

Læves arteriæ, *Arteriæ venosæ*, & *Venæ arteriosæ*, per pulmonum substantiam propagatæ, & dispersæ propagine sunt, quas omnes natura per anastomosis, ad unum principium applicuit, sinistro cordis ventriculo, in quo siquidem nativi caloris est principium, ut per eas refrigeratio continua cordi comparetur, 7. de usu part. cap. 9. vide *Arteria*.

Lævitas intestinorum, quæ *Λειπτερίς* dicitur, quasi *λειότης ἤ ἐντὲρον*, est velox, & sine ullâ omainò transmutatione, ciborum dejectio, eveniens, aut propter exulcerationem in superficie ventriculi, & intestinorum, aut propter potentiaë retentricis eorundem imbecillitatem; quorum primum ex mordacibus substantiam tenuem habentibus humoribus fit, quæ in pueris etiam Græco vocabulo *Ἄφραι*, id est, *orî ulcera*, nominantur; alterum verò, ex magnâ ventriculi, atque intestinorum provenit intemperie, 3. aphor. 22.

Ex quâcunque autem causâ lienteria orta sit, ægri cibum non sentiunt, & in cachexiam incidunt, cruda asiduè excernunt, colore subalbida, inæqualia, atque aquosissima, nullo prorsus sanguine aut bile perfusa. Ardor præterea tota præcordia occupat, cibique fastidium consequitur. vide *Intestinorum difficultas*.

Lagochilos, vide *Lagophthalmos*.

Lagonas, vide *Ile*.

Lagophthalmos, id est, *Leporinus oculus*, est, cùm superior gena adeò retrahitur, ut oculum, dum clauditur, totum non contegat, estque affectus in partibus instrumentalibus, non magnitudine, sed defectu, non ut supervacaneum, sed veluti deficiens, cujusmodi mutila, & curta omnia, sicut in labris, sic & in oculis cernitur; sic etiam *Lagochilos* dicitur, qui leporina habet labia, libr. Introd. capit. 3. & libr. finit. Id vitii aliquando naturaliter provenit: aliquando à causâ præter naturam, ut ustione, cicatrice, futurâ latiore, & malefactâ: interdum etiam senectute. Idem si inferiori palpebræ contingat, *εὐρόπιον* appellatur.

Lambdoeides, futura capitis posterior est, & transversa, quâ occiput incipit, quæ à *Lambda* literæ Græcæ similitudine ita nominatur, lib. de ossib. c. 1. Sunt autem hujus futuræ extremæ partes, quæ propter occipitii humiliora non amplius exactam futuræ compagem expriment, & versus capitis basim protenduntur, sensimque sibi mutuò appropinquant. Cæterum, *λαμβδοειδής* futuram Galenus deesse scribit, quibus eminentia occipitis nulla est. *Λαμβδοειδής* etiam appellatur ab Actuario divisio venæ cavæ inferioris, quâ in duo crura abit paulò suprâ initium ossis sacri, non dubium quin à formâ literæ Λ . Eandem divisionem Galenus lib. de anat. venarum elemento, comparat.

Lambdoeides os, vide *Hyoeides*.

Laminas, communi vocabulo Anatomici appellare consueverunt, instrumenta ad secanda corpora accommodata,

modata, cujusmodi etiam sunt Scalpella, Spathomelæ, Amphismelæ, Spicilla, Oricularia, Melotidæ, quæ & ex ligno densiori, & aliquando ex buxo, confici solent, 6. de anatom. adm. cap. 10.

Lana succida, id est, non lota, quæ & *Oesyrum* dicitur, 14. method. cap. 7. *Όισυρον*, proprie dicuntur ovium sordes earum lanis adhærescentes: deinde verò pro ipsâ etiam lanâ adhuc fordida & illota dici cœpit. Sordes autem eæ, pecudum ex sudore foeminum & alarum colliguntur, adhærentque lanis, quæ quòd *όισυρον* habeant; *όισυρηράς*, *ρύπειράς*; & ab Hippocrate *πινόεσσαι* & *πινόεις* appellantur: Est enim *πινό* idem quod *ρύπ*. Latini, *Sordidas* & *Succidas* vocant, quod tales sint, quales ubi primum succisæ detonsæque sunt. De *Oesyro* sic scripsit Ovidius:

*Osyra quid redolent, quamvis mittantur Athenis,
Demptus ab immundæ vellere succus ovis?*

Dioscor. *Oesyrum* appellavit succidarum lanarum pinguetudinem, ejusque extrahendi parandique rationem lib. 2. explicavit. Ex eo conficitur *Pharmacum* à Paulo descriptum, lib. 7. & ab Aëtio, lib. 15. quòd Græci aliàs *όισυρον φάρμακον*, aliàs, *όισυρον κηρωτήν*, aliàs, *όισυρον κηρωτοειδή*, aliàs, *όισυρον ύγρόν* nuncupant, ejusdem prorsus cum ipso *Oesyro* facultatis, adeò ut promiscuus sit amborum usus, ut tradidit Galenus, l. 14. method. medic. Habet autem vim non simplicem, sed mistam ex contrariis qualitatibus ac viribus, adstringendi scilicet, & modicè calfaciendi. Ex quo constat, vim illi inesse leniendi, digerendi, & repellendi. Dicitur non tantùm *όισυρον*, gener. masc. sed etiam *όισυρον*, & *όισύπη*.

Laparon, Græcis, molle & vacuum; *Hypolaparon* autem *subvacuum* & *submolle* significat, 3. de diffi. respir. cap. 12. Sumitur & pro ventris dolore, com. 3. in 6. de morb. 32. vide *Ile*.

Lapideum os, vide *Lithooides*.

Lapis in vesicâ, propria passio est ferè puerorum, qui ob edacitatem non paucos crudos humores coacervant; ex quibus pars crassior, unâ cum urinis ad vesicam perveniens, fit lapidum generationis materia: acervatur verò hic crudus humor sæpè ob edacitatem, & ingluviem, ut in pueris, sæpè etiam ob potentiæ concoquentis imbecillitatem, ut in senibus, 3. aph. 26

Lapis specularis, vide *Diaphanes*.

Larynx, sive *Guttur*, est superior bronchii terminus, seu bronchii caput, prima asperæ arteriæ pars, primum vocis instrumentum, summo ori continua, lib. de vocal. instrum. diss. cap. 2. ex cartilaginibus, musculis, nervis, & substrata membranâ constans, cap. 4. quæ Larynx in collo extare apparet, tangentibusque dura sentitur, sursumque nobis transglutientibus fertur, 7. de usu part. cap. 5. Λάρυγξ Græcè. Componitur ex tribus cartilaginibus: Una *Thyreoidis* dicitur, quæ anterior veluti scutum quoddam aliis præposita est; alia *arytænoeides* ori vasis olearii adsimilis cartilagine tamen duas sortita: tertia verò, innominata, infima os œnophori (quòd *Brochum Galli* vocant) referens: harum autem *arytænoeides* & *thyreoidis*, mobiles sunt, sola autem innominata immobilis est. Ob eam causam in eâ firmantur aliarum duarum musculi. Nam cum duodecim sint musculi Laryngis proprii, duo quidem prodeunt à Thyreoeide mediâ internâ in anteriorem Aritænoeidem quam claudunt: duoque similiter ab Aritænoeidis posteriore basi in ejusdem basim anteriorem quam comprimunt: reliqui verò octo omnes ab innominatâ, partim anteriore, partim posteriore parte, partim etiam lateribus. Cæterum horum musculorum beneficio, totus Larynx præcipuum vocis organum est, quam tamen acutam vel gravem præcipuè facit Arytæoneides adjunctâ cartilagine epiglottide, Aritænoeidem magis minusve claudente, laxatis aut

aut contractis duobus musculis ipsam relevantibus, ad-
jutâ quoque gargareone, vocem ipsam plectri ritu mo-
dulante.

Lassitudines, κόπης, Græci homines vocant affe-
ctus, ex multo, vehementive motu corporibus vel to-
tis, vel particulis, quæ ampliùs laborârunt, oboriri so-
liti; unde *Acopa medicamenta*, quæ talem latitudinem
tollunt, appellantur, 7. de comp. med. per gen. cap. 11.
Cujus *lassitudinis* species tres sunt; ἐλκώδης, τοιῶδης,
φλεγμογιῶδης, *ulcerosa, tensiva, inflammatoria*; quæ notis
& signis propriis distinguuntur: in *ulcerosa*, partes las-
situdine, ulceris sensus, cùm moventur enim, se exhi-
bet; in *tensivâ*, incendi, tendique sibi videntur, qui
laborant; in *inflammatoriâ*, accensa, inflammata, con-
tusaque apparent membra.

Lateralis morbus, vide *Pleuritiâ*.

Lotum os, vide *Dorsum*.

Latus musculus, sive musculosa natura, vel substan-
tia, μῦδες πλάτους, apud Galenum, libr. de muscul.
diff. cap. 1. est latus ille musculus, qui sub cute in col-
lo habetur. Incipit in priori quidem parte ex labro-
rum, ac buccarum; in posteriori verò, ex spinæ re-
gionibus toti cuti, quæ circa collum est, in orbem sub-
tensus, & membranofus, ut interdum membrana po-
tiùs, quàm musculus videatur.

Latus pulsus est, qui pulsu naturali, in latitudine ma-
jor est; *longus*, qui in longitudine; *altus*, qui in pro-
funditate; è contrâ, *angustus, brevis, humilis*; de puls.
ad Tyron. cap. 2.

Laxius intestinum, id est, *Colon*. 2. aphor. 40.

Lea, seu *Lenia medicamenta*, sunt, quæ partes aspe-
ras leniunt; de Dynam. in proœmio. Λείον, *lave*, id
dicitur, quòd continuum est, nullâque ex parte divul-
sum, sed sibi undique cohærens æquabili superficie:
Contrarium est τὸ τραχὺ, hoc est, *aspero*. Λείον etiam
apud Hippocratem; Galenus interpretatur ἄτερον.

Lim-

Lemmata, sunt propositiones per se credibiles, quas vocare consuevit Aristoteles, *dignitates*, vel *proloquia*, vel *postulata*, 2. acut. 20.

Leno, sive *Linon*, Græcè *Λινός*, est regio in summo vertice cerebri, ubi duæ venæ invicem congregiuntur, à torcularis similitudine propter tenuem membranam. Est & aliter *Leno*, id est, exilium in superficie venarum sibi incumbentium congressus, propter crassam membranam, similiter factus, 9. de anatom. adm. cap. 1. vide *Torcular*.

Lepidoeides futurae, *Λεπιδειδεῖς*, vel *conglutinationes*, (quas Galenus *futuras juxta aures* vocat) sunt duæ lineæ à media sagittali quæ rectà in longitudinem fertur, æquè distantes, per capitis longitudinem à posteriore in priorem partem, super aures feruntur, quæ in ossibus ad squamæ similitudinem structis, habentur, quæ fiunt duobus inter se ossibus cohærentibus, non per futuram quidem, sicuti *Coronalis*, & *Lambdoeides*, sed paulatim sincipitis os, instar squamæ attenuatum descendit, atque in id os, quòd infrà ab auribus ascendit, subintrat, libr. de ossibus, capit. 1. quæ & *squamose agglutinationes* nuncupantur, 9. de usu part. capit. 18. *Mendosæ* adhuc, & *Temporales* dicuntur.

Leporinus, vide *Lagophthalmos*.

Lepra, *Λέπρα*, est cutis mutatio, in habitum qui præter naturam est, cum asperitate, & pruribus, & doloribus, nonnunquam & squamis decidentibus, interdum secùs, pluresque corporis partes depascuntur, libr. finit. *Lepra*, & *Psora*, seu *Scabies*, affectus sunt valde affines & congeneres, ita ut non aliud *Psora* sit, quàm mitior *Lepra*: est enim *Psora* ad *Lepram* quædam quasi via, ut *Lepra* ad *Elephantiasim*, si magis humor uratur, malignior evadat, & morbus diutiùs protrahatur. Uterque affectus prurimum habet inseparabilem, sed in *Lepra* tantus est, ut æger etiam vehementissimè
scal-

scalpendo nullo modo juvetur, sed omnis potiùs generis ulcera, & phlegmonas accersat, quòd cutem exasperet, & subjectam illi carnem, multò quàm in Pforâ profundius depascatur: Unde & squamulas procreat, quales in Pforâ non generantur, quæ furfuracea tantùm corpora ex se remittit, ut quæ à minori gignatur intemperie, & humore minùs crasso, terrestri affato, & maligno. Dicitur *Λέπρωα*, ab his squamulis, quasi *Λεπίρωί*, id est, *squamosa*. Ab Avicennâ dicitur *Albaras nigra*, & *Impetigo excoriicativa*, quòd cutis in cortices quasi squamasque resolvatur. *Lepram* hanc Celsus vocat *Impetiginem*, non eam quidem quàm superiùs nos *Λείχλω* appellavimus, sed quam ipse declarat lib. 5. quæ in quatuor species distinguit, quæ à superiori *Impetigine* plurimùm distat. Ejus causa melancholicus humor est multus, viscosus, crassus, sed tamen acris & immotus sub cute, & subjectâ carne latens, sensumque eum doloris excitans, qui *Pruritus* dicitur.

Lethargus, Græcè *Λήθαργος* καὶ *ληθαργία*, passio est Phrenitidi contraria, si quidem in eâ inexpugnabilis dormiendi necessitas adest, perindè ut perennes vigiliæ phreneticos infestant. Dicta autem *Lethargus*, quòd ea correptis omnium rerum oblivio accidat. *Somnus*, siquidem si in longius producat, difficilemque habuerit expergefactionem, *Coma* dicetur: Si verò solo tempore naturæ modum convenientem excesserit, & non habuerit difficilem expergefactionem, *somnus longus* rectè nominatur; qui fit refrigerata primâ parte sensitivâ, hoc est, Cerebro ipso; quæ refrigeratio cùm fortis fuerit, mista quidem humiditati, facit *lethargicas passiones*; cum siccitate verò eas, quæ Græco vocabulo *Καταλήψεις*, id est, *Deprehensiones*, vocantur, 2. aph. 3. *Lethargicorum* alii unam continuamque habent *Lethargi* accessionem, alii per circuitus quosdam in somnum ruunt, & rursus revocantur, ut excitati audiant, moxque in somnum relabantur. Sunt autem,

tem, omnes obliviosi, stupidi, mente capti, crebrò oscitant & hiant, ac sæpè hiante ore persistunt, velut os claudere obliti. Urinam reddunt jumentorum lotio similem, ac sæpè in manus sumptâ maculâ, eam se tenere non meminerunt.

Leuce, λεύκη, id est, *Alba vitiligo*, 2. method. 2. seu corporis, & pilorum in album colorem mutatio præter naturam, libr. finit. & 1. de compos. med. loc. 1. Neque verò ad solam cutem, sed ad subditam quoque ejus carnem, vitium hoc pertinet. Fit porro cutis, & caro alba, & pituitosa, qualem Polypodes, & locustæ, cæteraque crustacea, exanguis, & albâ carne prædita obtinent. Idque malum videtur esse, quòd nostrate *Lepram albam*, Avicenna, *Albaram albam* nuncupavit; Differt â *Leprâ*, & *Elephantiasi*, quòd hæc sint cum asperitate cutis, rosione, pruritu, & squamulis: *Leucè* verò, cutem habeat lenem, sine ullâ aspredine & rosione. Fit errore facultatis nutritoriæ, sanguinem pituitosum, lentum, & viscosum gignentis. Nam cum tali sanguine caro diutiùs alta regenerataque fuerit, facillimè albedo in altâ carne contrahitur, talemque habitum accipit, ut omnia facilè in album convertat, & non jam simpliciter caro, sed alba caro sit. Cùm enim diutiùs ea affectio perseverârit, caro quidem adhuc manet, mutatur tamen ejus forma, & in alteram speciem vertitur, mediam inter sanguineam carnem, & exanguem, proque naturali habitu cachexia inducitur. Nomen habet λεύκη, vel δὲ τὸ λευκόπιλον, vel à quâdam similitudine cum populo arbore, quam itidem λεύκην appellant. Ut enim foliis & cortice candida est, sic & cutis ejus, quem is morbus occupavit.

Leucoma, λευκωμα, id est, oculorum albugo, de remed. part. facult. est cicatrix oculorum altior, magisque profunda; sicuti quæ superficialis est, νεφέλιον dicitur.

Leucophlegmatia, id est, *Alba pituita*, quædam aquæ inter cutem, species est; sic dicta, quod sui quidem ratione semper sit alba, sed propter mixturem quorundam aliorum humorum, verum mutet colorem; 7. aphor. 29. quam eandem dicit esse cum eâ Hydrophis specie, quæ *Hypofarcidium*, sive *Anasarca* dicitur; Ὑδρῶς φλεγματίας, libr. Introd. cap. 13.

Lichen, Affectio, λεῖχην, dicitur etiam callus in equorum genibus, & supra ungulas in flexu earum partium duratus, fertur Comitibus prodesse. Est etiam herbæ species, quàm aliqui βρύον appellant: saxi enim adhæret, ut muscus. Sunt qui putent esse hepaticam in offic. dictam: Exterit, purgat, siccatur, refrigerat vide *Impetigo*.

Lien, vide *Splen*.

Lienteria, vide *Intestinatorum difficultas*.

Ligamentum, quod Græci σύνδεσμον vocant, est corpus nervosum, ex osse quidem omninò ortum habens, insertum in os, aut in musculum, cui nomen ab usu est inditum, 1. de motu musc. cap. 1. quod & *Copula* dicitur, lib. Tigni, cap. 9.

Ligatio, dicitur de obstructis articulis, & difficultibus artuum motibus, quos Græci *Ancylas* vocant, 7. de comp. med. per gen. cap. 6. Est & affectus, qui interdum naturaliter accidit, membranis linguam continentibus durioribus, & brevioribus statim à primo ortu factis; Interdum ex acquisitio, ob cicatricem quampiam durioris, ex ulcere contractam; quam Græci ἀγκυλόγλωσσοι vocant. Qui hoc malo laborant, tardè sermonem explicare incipiunt; atque ob id, hoc vitii genus, Latinis, *ligatio linguæ* dici potest,

Lingula vide *Epiglottis*.

Linon, vide *Leno*, & *Torcular*.

Linospermon, id est, *semen lini*, 1. de alim. fac. 327

Lipodermis, defectus est pelliculæ, regentis glandera Colis, adeò, ut distrahi amplius non possit, libr. finit.

finit. *λειπόθυμοι* dicuntur, quibus præputium ex morbo vel sectione deest, aut ita contractum est, ut glandem ampliùs tegere non possit. Romani, *Apellas & Recutitos* vocarunt.

Lipopsychia, id est, *animi deliquium*, idem quod *Lipothymia*, *λειποψυχία*, καὶ *λειποθυμία*, solo differunt gradu, quòd ex ipso nominis etymo liquet: *Lipothymia*, vitalis facultatis defectum, *Lipopsychia*, animalis facultatis exolutionem significat; attamen utriusque facultatis defectu, omnium virtutum exsolutione contingit, ut sensu, motuque destituantur ægri, non minùs quàm animo, quale advenit iis, qui nisi frequentius nutriantur, resolvuntur, 12. meth. capit. 5.

Lipothymia, vide *Lipopsychia*.

Lippitudo dura, vide *Sclerophthalmia*.

Lippitudo oculi est, cum album rubescit, & palpebræ attolluntur, cum dolore connivent, & ægrè manus admotas ferunt; libr. Introd. cap. 15. vide *Ophthalmia*.

Lipyria febrilis, vide *Febrilisipyria*.

Liquabilia medicamenta vocantur, tum quæ ignis contactu colliquantur, tum quæ ex humidis quibusdam, velut aquâ, aceto, vino, constant. Igne liquefcit propolis, cera, resina, ladanum, sebum, galbanum; *Aceto* solo liquefcunt citra ignem, Ammoniacum, Saggapenum, Opopanacum, 3. de comp. medic. per gen. capit. 5.

Liquida alvus, in quâ liquida dejiciuntur, com. 2. in 2. prorrh. 3.

Lithiasis, id est, *calculi morbus*, renibus & vesicæ familiaris, in quibus ut plurimum calculi generantur, libr. de renum aff. digno. cap. 2. Dicitur & *λιθίασις* oculi morbus, in exteriori parte palpebrarum, in quâ alba quædam & crassa, callis, aut lapillis similia apparent, oculum pungentia.

Lithoeides os, *λιθοειδής*, id est, *lapideum*, *petrosum*,
9. de

2. de usu part. capit. 10. est, quod utrimque ad aures positum, petrae speciem referens, lambdoeides futuræ finibus terminatur, in quo inest processus columnæ similis, ad acus, stylyve similitudinem: unde *Styloides*, *Belenoëides*, & *Graphioëides*, *στυλοειδής*, *βελενοειδής*, & *γραφοειδής* appellatur, sub quo auditorius meatus continetur, libr. de ossib. cap. 1.

Lividium, *πελιδιον*, dicitur color inter planè nigrum & rubrum, aut aliquem alium ex floridis colorem medius: fit autem vel ex ipsis floridis in nigrum abeuntibus, vel ex nigro in album cedente, ut apparet in supurationibus, in quibus quod nigrum erat, livescere incipit, & ex livido ad colorem ignis tendere, & paulatim candidius fieri, proximè accedit ad fuscum. Contrahitur in corporibus à sanguinis & caloris nativi defectu: frigus enim lividum & nigrum colorem inducit. Designat & humorem, veluti viridis, pravâ qualitate præditum, uti rabidus sanguinis copiam.

Lobi, id est, *Fibræ*, quibus tanquam digitis hepar, ventriculum, & pulmo cor ad unguem complectitur. 4. de usu part. c. 8. & lib. 7. c. 10. & 7. de anat. adm. cap. 11. Dicitur & *Lobus*, ima & carnosa aurium pars.

Localia medicamenta, quæ *Topica* dicuntur, medicamenta sunt, quæ extrinsecus applicantur corporis particulis, quibus non prius utendum, quàm totum corpus purgaveris, venamve incideris, si redundantia in toto corpore subest; alioquin, implebis potiùs corpus, quàm vacuabis, 13. meth. 22.

Lochia, *λόχεια*, dicuntur omnia, quæ à puerperâ post exclusum foetum & secundas exeunt, quæ Aristoteles vocat *purgamenta*; sunt autem revera *τὰ κρεταμήνια*, à quibus etiam solâ ratione differunt, quod hæc ante partum, illa post partum, sic appellentur, l. de atrâ bile, c. 8.

Locus, à recentioribus Medicis, corporis particula quælibet p. n. affecta appellatur, 1. de loc. aff. 1.

Longaon, sive *Longanon intestinum*, vide *Rectum*.

Longitudinalis sutura est, quæ à medio posterioris Calvariæ, per capitis longitudinem, ad mediam usque anteriorem, extenditur, unde Græcis ὀβελαία, id est, *recta*, vulgò *sagittalis*, & *longitudinalis* appellatur, à Lambdoeide ad Coronalem finiens, libr. de ossibus, cap. 1.

Longus pulsus, vide *Latus*.

Lopidoeides sutura, quæ & *Lepidoeides* dicuntur, vide *Lepidoeides*.

Lordosis, id est, Excavatio, facta per vertebrarum luxationem, ad internis corporis partes, 4. de loc aff. vide *Cyphosis*. Λόρδωσις, *vitium spinæ*, cùm ejus vertebræ loco suo motæ sunt, & in priorem sive anteriorem partem conversæ. Vel inclinatio seu incurvatio in anteriorâ, cùm homo vitiosâ dorsi spinâ semper capite pronus est, & cernuus.

Lotium est, cùm renes serosum sanguinis excrementum attraxerint, utilem, qui in eo est, sanguinem retinent, & ex eo nutriuntur; excrementum verò ipsum serosum à facultate segregatrice, seu inutile expellitur per uretres in vesicam; sed quamdiu in venis atque arteriis hoc cum sanguine currit, *excremensum serosum*, & *serositas* vocatur: ut, cùm segregatum est, *lotium*, & *urina* dicitur, libr. de ren. aff. dign. cap. 1.

Luctuosa respiratio, est interrupta inspiratio, & quasi duplicata geminataque aëris revocatio, stante interim thorace, deinde rursus id, quòd deest adjiciente, qualis infantibus accidit, quo tempore plorant, veluti superinspirantibus, 6. aphor. 54.

Lumbi, ὀσφύς, propriè pars est totius spinæ infra dorsum, sive thoracem, quinque vertebris omnium crassissimis, maximisque compacta, inter dorsum, & os sacrum mediis. Breviùs alii ajunt, *Lumbi* sunt dorsi ea pars, quâ cingimur. vide *Dorsum*.

Lumbrici, vide *Elminthes*.

Lupus, seu *Strangulator*, Græcè λυγιδής, dicitur, affectus

affectus iis eveniens, qui sperma diu præter naturam retinuerint; quòd veneni naturam induens in venis & arteriis, dum nequivit ejici, anginosam generat passionem in faucibus, & quandam quasi suffocationem, lib. de spermat. fol. 36.

Lusciosis dicitur, qui eo affectu, qui *Nyctalops* dicitur, vexatur, 10. de simplic. *Μύωψ* is dicitur, qui à primo ortu, non nisi oculis propiùs admota videt, eademque propè oculis contingit, & limis semiclusisque oculis aspicit, etiam si parva sint; remota verò, quamvis magna, videre non potest. Vitium oculorum est congenitum ab imbecillitate visivæ virtutis animalis, & spiritus visivi, eamque ob causam incurabile; differt à *Nyctalope*, quippe qui non naturâ, sed ex morbo talis evasit. *Μύωπις* Græci vocant, Latini *Lusciosos*, & *Luscitiosos*, appellant, ipsa verò affectio *μυωπία*, & *μυωπίασις* appellatur.

Lutea bilis; id est, *Vitellina*, 8. de placit. 4. vide *Bilis pallida*.

Luxationes, quas ossium ex cavitatibus suis excidentias, *exarticulationes*, & *exarticulata* interdum vocat Hippocrates, sunt ossium à propriâ sede excessus, sine fractione eorundem facti, 1. de fract. 1.

Lycanthropia, Græcè *Λυκανθρωπία*, *Λυκάνθρωπος*; *Κυνάνθρωπία*, *Κυνάνθρωπος*, *Λυγίων*: Arabicè, *Catrab*, *Cutubut*; Latinè, *Lupina*, vel *Canina insania*, species est melancholiæ, ut testantur Aëtius & Paulus, quâ ægri imprimis mense Februario, quo præsertim humor melancholicus redundat, noctu domo egressi, urbem circumeunt, quadrupedum more incedentes, lupos imitantur ululantes, donec dies illucescat, defunctorum monumenta quæritant, adaperiunt, cadaverum frustra arripientes; secumque collo gestantes, fugiuntque die vivos homines, nocte insequentes mortuos. Sunt autem eorum notæ; facies pallida, oculi sicci & cavi, visus hebes, lingua siccissima, saliva in ore

nulla, sitis immodica, tibiæ perpetuò exulceratæ propter frequentes casus : atque ut canes mordent, ex quo arbitror morbum ipsum etiam *κωανθρωπίαν* vocatum fuisse Veteribus.

Licoeides, vide *Lupus*.

Lytheria, id est, solutoria signa, quæ magni, & vehementis morbi solutionem firmam solent præcedere 1. de diebus decret. cap. 1.

M.

MADAROSIS, *Μαδάρωσις* ò *Μαδαρόσις*, id est, *Glabrities*, *Calvitium*, capillorum defluvium est, à cacochymiâ, & vitiosis humoribus proveniens, quales affectus sunt *Ophiasis*, & *Alopecia*; quæ omnes passiones sanabiles sunt, vitiosis humoribus, qui ad radices capillorum hærebant, vel resolutis, vel aliò translatis & vacuatis, 6. aph. 34.

Madorem, & *Pladorem*, id est, superfluentes humiditates, appellare consuevit Hippocrates, sive tenues, sive crassiores, cuiusmodi & pus est, 3. de fract. 19.

Magma, in specie, mirobalanorum fæcem vocant, 7. de comp. med. per gen. cap. 7. Aliqui verò omnem unguenti fæcem, quæ expressâ reliquâ liquidiori materiâ utili relinquitur, *μύγμα* vocant; extenditur quoque nomen hoc ad omne unguentum spissum, paucò liquore subactum.

Magna arteria, vide *Arteria aorta*.

Magna febris, vide *Febris magna*.

Magnus morbus, vide *Affectus gravis*.

Magnus pulsus est, qui naturalem pulsum omnibus tribus dimensionibus superat : qui verò iisdem dimensionibus è naturali superatur, *parvus* dicitur, de puls. ad Tyron. cap. 2.

Mala, carneæ partes sunt, quæ inter nasum, & aures jacent, quæ Priscis *Genæ* dicuntur, libr. Introd. cap. 10. sic dictæ, quod rubentes ad mali similitudinem

nem sub oculis leniter rotundæ promineat, 1. de art. 3.

Malactica medicamenta sunt, quæ induratorum solvunt duritiem; quemadmodum *relaxantia*, quæ tensioni medentur, nuncupantur, 7. de compos. med. per gen. cap. 9. *Malacticum* autem *emolliens* dicitur eorum corporum, quæ indurasse, ac in quibus contentus est humor præter naturam, velut partes sunt scirrhosæ; quod verò à siccitate induratum est, humectari postulat; quod à congelatione, calefieri. Græcè *μαλακτικὰ φάρμακα*, 5. simpl. 5. Quæ verè emolliunt, calida esse oportet, secundo aut tertio ordine: Nam quæ minùs calida sunt, ea potiùs in genere pus moventium habentur: quæ verò sunt calidiora, potiùs digerendo vacuandoque indurant, quàm emolliunt: Itaque facitas quoque emplastica in iis inesse debet.

Malagmata, aliàs *Cataplasmata*, vocant omnia pharmaca, quæ forinsecùs imponuntur, sive adstringendo condensent, sive indurent, sive emolliant, 8. de comp. med. loc. 5. Propriè autem *Malagmata* vocantur, quæ partes præter naturam induratas emolliunt, moderatè sunt calida, non tamen exsiccantia, aut humectantia insigniter. Nam, cum exactè molliantia, medium quodammodo ordinem inter humectantia, siccantiaque sortiuntur, proin moderato suo calore indurescentium substantiæ, veluti fusionem quandam molliuntur; ubi verò diutiùs diffusa fuerint, digerentium medicamentorum loco esse possunt, 7. de comp. med. loc. cap. 1. unde quidam nullum discrimen constituunt inter *Μαλαγµατα*, *ἐμπλάστρα*, *τροχισκες*. Porro *Malagmata*, aut mediis corporis regionibus (quæ propriè *ἐπιθήµατα*, Paulus appellat) ut ventriculo, jecinori, lieni, cordi imponuntur; aut extremis partibus, ut capiti, & articulis admoventur.

Maligna, vide *Cacoëthe*.

Malleoli, sunt imæ ab utroque latere tibiæ, suræ, partes gibbæ, ex parte exteriori, intrinsecùs cavæ, carne

carentes, extra alia prominentes, sub quibus utrimque talus continetur, lib. de ossib. cap. 22.

Malleoli vena duplex est, altera *interna*, ad interiorē tibiæ partem (*Cream* Latini vocant) procedens, ac inde ad *malleolum*, ad ipsum tibiæ extremum pervenit, quæ & *Saphena* corrupto vocabulo, pro *Saphea*, id est *manifesta*, dicitur; altera, *externa*, & *superficiaria*, per exteriorē alterius ossis tibiæ, quòd *περόλιον* vocant Græci, producitur, ad pedis pertingens articulum, unde *externa malleoli*, & *Ischiadica vena* aliquibus dicitur.

Malthacode emplastrum, id est, *mollicinum*, quo genere Hippocrates omne medicamen vocat, quòd connatam humiditatem habet, qualis in pinguibus est singulisque oleosis medicamentis, & quidem in ipso oleo, aquâ, resinâ, & cerâ, 4. de compos. medic per gener. cap. 9. Μαλθηκάδη φάρμακα. Μάλθη, *ceram* significat, eam præsertim quæ mollis est.

Malum Granatum, & *Malum Punicum*, vide *Cartilago ensiformis*.

Mamma (*Μαστός* & *τιττός* Græcè) est carnosâ in pectore, ad utrumque latus eminentia glandulosa, semicircularis, in cujus medio papilla (Græcè *θήλη*) extuberat, quam ambit circulus quidam subniger, qui *φᾶς* dicitur, gignendi lactis vim à naturâ habens, 1. de fantuend. Verùm glandulosa illa substantia admodum varia est. Viris namque (in quibus propriè *μαζός* dicitur, ut *μαστός*, sive *μασθός* in mulieribus) calidioribus scilicet & siccoribus penè nulla est, eademque arida, ut etiam admodum puellis. Juvenculis verò compactior est & duriuscula, vetulis verò flaccida. Eam autem multæ sed parvæ glandulæ constituunt, sibi mutuò incumbentes, & inter se commissæ, adipis & fibrarum interventu, quæ ex carneâ membranâ in cutem pertinent. Semicircularis illi est forma, non tam quò minus pateret injuriis, quàm quo plus lactis contineret:

tineret: Est enim rotundum omnium capacissimum. Sic quidem condita mamma aptissimum fit gignendi continendique lactis organum, quòd quia è sanguine gignitur, idcirco natura venas & frequentes mammis largita est; aliàs quidem externas à ramo venæ cavæ axillam jam petentis, descendentes, aliàs verò internas à venâ cavâ pariter descendentes ex jugulo summoque sterno. Hæ partim absumuntur in mammas & musculos pectoris internos, partim verò ad Xiphoëidem cartilaginem, & musculos rectos delapsæ, inque eos & vicinas partes distributæ, paulò supra umbilicum, furculis aliquot suis occurrunt furculis totidem venarum epigastrii: indeque fit consensus ille mammarum cum utero. Habent & hæ venæ arterias aliquot comites, sed perpauca & graciles.

Mammillaris, Μαστειδής, est apophysis ossis temporalis, papillis mammarum, præsertim vaccinarum, similis; Extuberat, & cavus est, quo aër in amplâ, & anfractuosa ejus cavitate conclusus, magis resonet auribus. Dicuntur & à quibusdam *uteri cornua*, Κερατὸς dicta, Μαστειδῆς ὀστέου propter similitudinem, quam habent cum mammis.

Mancum, & *Mancinitatem*, aliàs *Cyllon*, & *Cylosin*, nonnulli, de omni longorum membrorum distortionem intelligendum censent, generaleque ei attribuunt significatum; alii, eam tantummodò distortionem significare asserunt, in quâ ad interiorem partem membrum inclinatur, quòd cum accidit necesse est, ut summum ejus, E. G. pes intrò contortus, quasi mancus & mutilus appareat, 3. de artic. 87. vide *Cyllum*.

Mandibularii, *Manducatorii*, *Mansorii*, *Masseteres muscoli*, Græcè *μωσωνθηες μῦες*, alii sunt à temporali- bus, quos *Crotaphitas* vocant; nam posteriores Anatomici, eos *temporales*, seu *temporinos* nominant, qui ex ossibus temporum capitis exoriuntur, quos, cum intenduntur, committere, ac claudere os, manifestè con-

spicimus, alios verò, qui latis inferioris maxillæ partibus superjecti sunt, utrimque alter, propterea quòd in manducando, maxillam circumagunt, *Manducatorios* vocant, cùm illi, qui è superiori parte deferuntur, efficere id minimè valeant; attrahunt enim sursum eam tantummodò, non traducere etiam hàc illàc queunt: Unde in committendo quoque ore, ipsorum auxilio indigemus, 2. de artic. 5. à mandendo sic dicti, quos etiam *Mandibularios*, *Mansorios*, & *Masticatorios* vocant, 4. de anat. adm. cap. 2. & cap. 4.

Mania, *Furor*, *Insania*, *Μανία*, species delirii vehementioris, 2. de caus. sumpt. ut enim τὸ Ὠραφροσύνης, seu delirii est citra febrem insanire, & mente alienari, ita si huic insanix adjungatur magnitudo, & vehementia symptomatum, (ut, cùm ægri calcitrant, mordicus impetunt vel ingredienti, vel quoscunque obvios, ferarum more discerpunt) *Mania* dicetur, ex assatâ, vel atrâ, vel flavâ bile procedens, 3. de loc. affect. cap. 7. Quòd si à sanguinis copiâ non putrente originem ducat, erit quidem *Mania*, sed cum risu, hilari vultu, & perpetuo cantu. Aliquando Hippocrates *Maniæ* nomine pro melancholiâ morbo propriè dicto usurpavit, ut testatur Galenus, 6. aphor. 21. Cerebro accidit vel per se, vel per consensum affecto. Nunquam pituitosus humor eam parit, sed eum acrem & mordacem esse oportet. Quod autem delirium parvum miteque est, Hippocrates λήγρον appellare consuevit.

Manifesta vena, ramus est venæ à corde ad furculas ascendentis, quæ per faciem, oculos, caput, & nares dividitur, ut omnia membra nutriat, quæ inde *Manifesta* vocatur, lib. de anat. viv.

Maniodes paraphrosynæ, sunt vehementes insanix, propter atræ bilis malignitatem, cùm flava bilis Cerebrum apprehenderit, febrisque vehementia assatum hunc succum melancholicum reddiderit, comm. 1. in 1. prorrh. 10.

Manna,

Manna, mel roridum, vel aërium dici potest ; Mellis species est non ignota veteribus, Galeno, Plinio, Dioscoridi ; sed mellis nomine, & titulo comprehensa, ne quis eam ab Arabibus primùm cognitam, proditamque putet ; sic enim de eâ scriptum reliquit Galenus : *In foliis, inquit, stirpium adnascitur quippiam, quòd nec eorum succus, nec fructus, nec pars existimari possit, sed roridum quiddam, nec tamen continenter, neque copiose progna-sci soleat. Nec me præterit, per æstatem, in arborum, fruticum, herbarumque foliis plurimum fuisse inventum, sic ut à ludensibus rusticis, Iupiter diceretur melle pluisse ; præcesserat tùm nox frigidior, pridie calida, siccæque cæli constitutio diluxerat ; quapropter inter rerum naturæ peritos conveniebat halitus, quos terra, vel aqua exspirasset extenuatos & excoctos, nocturni frigoris beneficio coaluisse. Id in regione nostrâ varius evenit, in Libano monte quotannis, adeò ut extensis pellibus arbores succutiant, receptoque quòd profluit, ollas & fictilia compleant : privatoque nomine vocant ῥοσίδμελι, id est, roscidum mel, & etiam αἰερόμελι, id est, mel aërium. Hæc Galenus, 3. de alim. fac. cap. 39. de melle. Cuique igitur patere debet, notam Galeno, Mannam, quæ gustu prorsus mellea sentitur. Concre-scit maximè Vergiliarum exortu, vel sydere Syrio splendente. Vim habet modicam ciendi alvum, & flavam bilem pellendi, tutoque pueris, & fœminis uterum gestantibus, exhiberi potest. Dicitur item & *Manna thuris*, (quæ & *Succussio*, & *Pollen* nuncupatur, 2. de art. 44.) id est, *Thuris micæ* concussu elisæ, corticis parùm participes, adstringendi vim totam, & qualitatem possidentes, 5. de comp. med. per gen. cap. 2. Videturque aliquibus Mannam thuris nihil à *Thure trito*, ac *levigato* differre ; Mannam enim propriè appellant id, quòd excussum est à *Thure*, circa magna onera confracto ; auferuntur enim ab ipso fragmenta quædam parva corticis thuris, 4. de compol. med. loc. 4. & 13. method. cap. 5.*

Manforii musculi, vide *Mandibularii*.

Manus (quas homo pro corporis nuditate, quòd armis nudum sortitus est, armorum loco obtinuit, sunt juxta Aristot. organum ante omnia organa; cùm nullum sint eorum, quæ particularia organa sunt, sed quodlibet eorum possint recipere, 1. de usu part. cap. 4. *Manus* autem nunc *totum* artum superiorem, brachium scilicet, cubitum & manum significat; nunc *extremam manum* tantùm, 2. de usu part. cap. 2.

Manus dolor, Græcè *ἄρθρα*, arthritidis species est, quæ manuum articulos occupavit, ut *Gonagra*, quæ genu, & *Podagra*, quæ pedes. Nec verò morbus ipse sic appellatur, cùm viget & dolorem facit, sed ipsa etiam articulorum contortio, & imbecillitas post morbum relicta. Tophis enim articuli manent intercepti, Id enim significat ἡ ἄρθρα τὸ ἄρθρον, hoc est, *manus captura*; quamvis alii *ἄρθρα*, quasi *ἄρθρα*, hoc est, *manus dolorem*, διὰ τὸ ἀλγίματα derivari malint.

Marasmus, sive *Ex morbo senium*, est frigidum, & siccum corporis temperamentum, non naturâ, vel annorum multitudinis ratione comparatum, sed febrili morbo: quòd non in animalibus modò, verùm etiam in stirpibus supra modum arefactis visitur, 5. de sanitate tuend. cap. 9. *Marasmus* itaque idem est quòd *Tabes*, quæ non idem est, ac *febris marasmodes*, sive *tabida*; *Marasmus* enim absque febre in decrepitâ ætate solet accidere, extincto nativo calore, & superveniente morte, quæ sine sensu doloris, ac secundùm naturam ex siccitate contingit; sicuti his, qui præter naturam tabescunt; *altera* advenit species, quæ *ex ægritudine senectus* vocatur, in quam non solùm senes, sed etiam pueros vidimus incidisse quamplurimos. *Tabida* verò *febris*, non tantùm sicca, sed calida est, 1. de diff. febr. cap. 8. Facile hic morbus innotescit, oculorum ingenti cavitate veluti in foveis quibusdam reconditorum, & universi corporis squalore, caloris vitalis
flore

flore destituti, cutis circa frontem siccitate & tensione, palpebris instantibus & tanquam somno gravatis ab impotentia quâdam vigilandi: sunt & tempora collapsa atque cava. Breviter, totus homo non aliud est, quàm ossa atque cutis. In ventre nulla intestina, nulla viscera inesse credas: adeò contracta sunt præcordia, & consumpti ventris muscoli, ut nihil ex iis præter fibras & cutem supersit. Hæc autem symptomata aut adhuc fieri intelliguntur, aut jam planè facta absolutaque esse. Inde duplex marasmi differentia existit, unius quidem nondum perfecti, sed adhuc ad majorem consumptionem tendentis: alterius verò jam planè consummati. Hic prorsus immedicabilis est, illi remedia quædam possunt adhiberi. Verus autem marasmus est, per quem omnes corporis solidæ partes similiter marcescunt, initio ab ipso corde facto; non verus autem, qui in certâ quâdam parte consistit, ut in ventriculo & jecinore, in quibus Galenus magnâ ex parte hæcticas marasmodesque febres se contemplatum esse scribit. Superveniunt aliquando & pulmone, sed rarius, tum propter ejus humiditatem, tum quòd spirando refrigeretur. Incidunt & pectori & mesaræo, & jejuno, & colo, interim verò & utero & renibus. In septo autem transverso marasmm, se nunquam vidisse Galen. scripto testatus est, sed hæcticam sanè febrem vidisse, & hanc semel quidem plane absolutam, sæpè verò citiùs interimentem quam planè esset completa, quòd eam & spirandi difficultas & delirium excipiat.

Marcor, Marcor frigidus, torridus, vide Febris marcida, & Ex ægritudine senectus.

Mariscæ, venulæ sedis sunt, quæ aliquando foris extuberant, ore hiantes, & statò tempore sanguinem melancholicum excernentes, aliàs, *hæmorrhoides* dicuntur, quibus plus justò fluentibus, aqua inter cutem subsequitur; interdum superiùs dilitescunt, & cæcæ *æmorrhoides* appellantur. vide *Sicosis*.

Mar-

Marmarygæ, id est, *oculorum hallucinationes*, 3. *cris.* 11. & *cap.* 7. *Μαρμαρυγῶν* apud Hippocratem splendores crebri, & veluti fulgura frequentia, subita & ardentia. Sunt autem nihil aliud quàm splendores oculis obversantes.

Masseteres, vide *Mandibularii*.

Mater dura, & *pia*, vide *Membrana dura*.

Matrix, *Μήτρα*, id est, *Vulva*, foris nervosa, intus carnosior, vas foetus gestandi, quæ à Græcis *Ἡστέρα* quoque appellatur, quòd omnium partium sit postrema, *libr.* finit.

Maxillæ, sunt illæ faciei partes, quæ genis subjectæ, ad mentum usque descendunt, & hæc in mucronem desinunt, *libr.* *Introd.*

Maxillares dentes, vide *Dentes*, *Tomi*, *Incisorii*.

Meatum, sive *Porum*, simpliciter Herophilus appellat, Nervum opticum, qui à cerebro ad oculum pertinet, sensibilis spiritus via, quòd ejus solius foramen clarè cernitur, 1. *de sympt. caus.* *cap.* 2.

Meatus auditorius est, qui in osse lapidoso est, satis involutus & anfractuosus, ne quid eorum, quæ extrinsecus incidunt, ipsi noceret, ipsasque aures facilè offenderet, proin in medio situs, extrinsecus quidem convexarum, intrinsecus autem cavarum, 11. *de usu part. capit.* 12. Constituitur autem in medio nervi quintæ conjugationis, qui unà cum durâ cerebri membranâ, involucro velut suo, in auditus foramen incidit. Dicitur autem & hic meatus *cæcum foramen*, propterea quòd anfractum illum, per quem nervus foras post aures excidit, haud possunt dissectores perfectè perforare, *lib.* *de nerv. diss.* *cap.* 6. vide *Cæcum foramen*.

Meatus genitalis est, qui genituram à testibus haustam, ad Colis radicem defert, qui meatus juxta radicem vesicæ varicosior conspicitur; unde ei nomen inditum est, *Varicosus assistens*, 1. *de sem.* *cap.* 15.

Meatus varicosus, vide *Meatus genitalis*.

Meconium, excrementum est, ex toto foetus nutrimento, in utero, in urinaculo congeri solitum, toto uteri gestationis tempore, lib. quòd animal sit id, c. 5. Est quoque Μηκώσιον, papaveris succus concretus, qui & ὄπιον appellatur, 3. simplic. 20. Sunt tamen qui ea distinguant, Plinium secuti, qui libr. 20. cap. 18. scriptum reliquit, cum capita ipsa & folia papaveris decoquantur, succum meconium vocari, multò Opio ignavio-riorem.

Media, seu *Mediana cubiti vena*, est, quæ communis est ei, quæ *humeralis* nominatur, & ei, quæ per axillam fertur, 3. loc. affect. cap. 7. quæ & *purpurea*, & *nigra* vocatur, libr. de anat. viv. vide *Communis vena*.

Medianum, seu *Mediastinum*, sunt duæ membranæ, utràque parte singulæ totum thoracem Διαφραγίστες, id est, *Intersepientes*, quæ posteriore parte spinæ, vertebris, anteriore verò, ossi medio pectoris infiguntur, sursumque ad claves, & deorsum ad ensiformem cartilagineum porriguntur; in duas partes totum thoracem dividentes; unde vulgò *Mediastinum*, sive *Medianum* vocant; his enim medius thorax dirimitur, 6. de usu part. & 5. de anat. admod. quæ membranæ non aliter differunt, nisi quòd in costis, ὀπτεζώστες, id est, *Succingentes*, appellantur; ubi verò rectæ ad claves feruntur, Διαφραγίστες, id est, *Intersepientes*, 5. de anat. admod. vide *Diaphragmatones*.

Medicamentum, omne id dicimus, quòd nostram naturam alterare potest, 1. simpl. cap. 1.

Medicari, generaliter loquendo, idem est, quòd *mederi*; propriè est idem quòd *purgare*: neque de omni medicamento exhibitione intelligit Hippocrates, sed de eorum tantum quæ purgant, 2. de fract. 29.

Medulla spinalis, (quæ & *Dorsi medulla*, ἑσπέρτης μευελός, & vulgò *Nucha* nominatur) est, quæ omnibus, & singulis vertebris inest, 8. de usu part. capit. 4. estque *Cerebro*, velut principio suo, continua, ejusdem

dem cum eo generis & naturæ, nisi quòd ipso multò est durior & compactior, potissimùm in infernis spinæ finibus; eam tamen perperam *medullam* appellant; cùm *medulla* ipsa, non modò spinali hâc, verùm etiam Cerebro ipso sit humidior, mollior, & pinguior; quòd verò in spinæ ossibus contineatur, coloremque habeat *medullæ* assimilem, ob id ipsam *medullam* nominant; quo modo etiam quidam ipsum Cerebrum vocitârunt, 3. de alim. facult. cap. 10. Communiter eam *spinalem* vocant *medullam*, additâ scilicet *medullæ* appellatione; interdum verò sine additione simpliciter *spinam* nuncupant, 3. loc. affect. 10. vide *Myelos*, Oritur ex cerebri totius basi, eique corporis substantiâ similis est, & ejusdem cum eo generis, nervosque ut & cerebrum producit, donec velut effæta desinat in finem brevem, acutum simplicem cum coccyce. Nervi autem hi subjectas cerebro partes movent, & sentientes efficiunt. Ut planè constet *spinalem medullam* partibus capiti subjectis tanquam cerebrum esse, & multa cum cerebro habere communia, substantiæ similitudinem, principium nervorum, sentiendi vim propè parem, & præterea meningas duas, unam tenuem à tenui meninge cerebri ortam, quæ vasa ipsam nutritura colligat, & substantiam ejus admodum mollem, cerebro tamen non paulò duriores constringit; alteram crassam, à crassâ similiter cerebri meninge prodeuntem, quæ tenuem ambit & munit contra spondylorum duritiem. Nec tamen propterea medullam hanc cum cerebro eandem esse, censendum est: habet enim utrumque quædam propria & discrepantia. Nam cùm cerebrum pulset atque moveatur, quamquam ossè immobili contineatur, medulla tamen non movetur, tametsi à spondylis mobilibus continetur, nullumque habet medium intervallum, ut cerebrum, sed præter meningas duas, tertiam, quâ cerebrum caret, tunicam nervosam, validam, crassam, asperam,

ram, humore circumfusam viscoso. Hæc non modo duas illas meningas, sed etiam spondylos & totam rachitidem vestit, & contra motus violentos & injurias alias omnes, tum internas, tum externas, tutò communit. Nascitur autem ab osse occipitis, quo loco spondylis committitur, & ad imam usque spinam, sicut & ipsæ meningæ, excurrit.

Megalosphlanchnos, vocat Hippocrates non eos duntaxat, quibus magna ex naturâ ipsâ sunt viscera, sed quibus ea, ex affectu aliquo, intumuerunt, siue Scirrhum, siue Phlegmonem, siue Oedema, nacta sint, 3. acut. 9. Μεγαλόσπλαγχνος dicitur etiam ὁ οἶνος, hoc est, Vinum, apud Hippocrat. quod Galenus interpretatur viscera in molem attollens, seu magna viscera faciens: Id quòd ipse inprimis tribuit vino dulci.

Melancholia morbus, est delirii species, ab humore melancholico, (à quo etiam nomen sortitus est) in ipso Cerebri corpore p. n. contento proveniens, qui ipse humor si affetur, maniam facit, & furorem, 3. loc. aff. 7.

Melancholia flatuosa, siue *hypochondriaca affectio*, morbus est, ex tertiâ melancholiæ specie, indicante nomine humorem, qui ipsius causa est. Cùm circa ventriculum prima incæperint accidentia, ipsisque auctis melancholica sequetur affectio, deinde alvi dejectione, vomitu, probâ coctione, ructibusque levatur is, qui laborat, Hypochondriacum, flatuosumque morbum ipsum nominabimus, 3. loc. affect. 7. Μελαγχολία est desipientia sine febre, timorem & mæstitiam sine causâ inducens: Species est τῆς ἀφροσύνης. Habet enim depravatam facultatis imaginatricis & ratiocinatricis, motionem, multa vana animo volvens quæ metuat, magnumque inde mœrorem concipiens. Sunt enim timor & mæstitia duo perpetua communiaque omnium, melancholicâ laborantium symptomata, ut ait Hippoc. aphor. 23. libr. 6. Humor autem melancholicus

licus gignitur, & abundat vel in cerebro solo, vel in solis hypochondriis, sed maximè sinistro, unde humor atque vapor cerebrum petunt; vel in universo corpore. Hypochondriaca autem omnium mitissima esse solet, secundùm eam, quæ totius corporis vitiò provenit: Pessima verò, & ferè incurabilis, quæ ex privato cerebri affectu oritur. Cùm verò duæ sint potissimum humoris melancholici differentiæ, unus frigidus & siccus, vinorum fæci respondens, alter calidior, acrior, & ustione redditus ferocior, qui μέλανα χόλη propriè appellatur, ille, morbum de quo agimus, parit, ideoque febrem non habet: qui verò ab illo fit, non simpliciter μελαγχολία, sed μελαγχολικὸ ἐκστασις, hoc est, σφοδρὰ καὶ θηελώδης nuncupatur, febremque habet adjunctam, tanquam phrenitidis & inflammationis cujusdam particeps.

Melancholicam ecstasim vocat Hippocrat. motionem mentis, aberrationemque vehementem & ferinam, quæ, irrigante Cerebrum affatâ flavâ bile, oritur, quæ in nigram permutari solet, 1. prorrh. 14.

Melancholicus humor, duplex; alter est, qui propriè melancholicus succus, sive melancholicus sanguis à Galeno dicitur, estque veluti fæx sanguinis, satis crassus, fæcibus vini non absimilis, qui in terram effusus, non inducit fermentationem, nisi fortè in ardenti febre affectur, neque ullius acidæ qualitatis est particeps; qui in meatibus Cerebri contentus, Comitiale morbum, in corpore Cerebri melancholiam morbum generat; vide *Nigrabilis*. Alter est tenuior, gustu acidus, qui terram radit, attollit, fermentat, ampullasque excitat, qui *atra bilis* appellari potest, quâ præaffatâ nascuntur ferina deliramenta, modò cum febre, modò sine febre, 3. loc. aff. cap. 7. & 2. de differ. febr. 9.

Meliceris, Μελικηρίς, humorem melli similem, membranâ conclusum habens, species est apostematis, ut & ἀδερωμα, & τεύτωμα, quorum hoc ab adipe; illud à pulci-

pulculâ intra membranam conclusâ, nomen habet. Meliceride dissectâ, inibi contentus humor non aliter, quàm mel è favis diffluit. Sed dicitur eodem etiam nomine aliud ulceris genus, quòd propriè καρίοι appellatum est, ut testatur Aëtius, libr. 6. cap. 68. vide *Atheromata*.

Melicratum, sive *Aqua mulsa*, aut *Hydromel*, est mellis & aquæ compositio, vel ex æquâ utriusque portione (ut viam urinæ paret, & ad distributionem agit) vel alterâ alteram superante factâ, 3. acut. 13. licet quidam velint, μελίκρατον, ἀπὸ Ἰὺδρομέλιτος vetustate differre; quòd *Melicratum* sit aqua mulsa subita & recens, hoc est, ex tempore comparata; *Hydromel* autem, inveterata, & recondita. Quoniam aqua melle mista, non admodum utilis ex iis, qui amaram bilem coacervant, & facillè in iis vertitur in bilem, nisi prius per intestina aut vesicam transeat, ejusmodi naturis dilutior dari debet, ut nec sitim adferat, nec bilem gignat. Similiter iis, quibus viscera scirrho aut phlegmone, aut œdemate tentantur, aut aliquo morbo acuto laborant. Nam cùm mel in iis, tum propter inorram, quàm in obstructis visceribus trahit, tum propter eorum ardorem protinus in bilem vertatur, eamque ob causam noceat, aqua autem tardò penetret, & nimis diu moretur in hypochondriis, ex utrisque mistum *Melicratum* idoneum redditur ita temperatum melle & aqua, ut & facillè distribuitur in corpus, & bilem non gignat, nec sitim. Meracius verò exhibere convenit, si alvi dejectionem molimur. Paratur autem utrumque duobus modis: unum crudum est, alterum decoquitur. Crudo utimur, cùm alvum dejicere, aut vomitionem incitare volumus: Probè autem coctum, valentiùs alit. Coquitur autem ad hunc modum: Primùm multum aquæ melli indimus (Paulus, libr. 1. in octo partes aquæ, unam mellis miscet) deinde tantisper coquimus, quoad spumare desinat.

Spumam autem, cùm primùm emergit, tollere ab eo oportet. Convenit microsphyctis, tussientibus, peripneumonicis, & iis, qui immodico sudore digeruntur.

Melon, est tertius modus egressionis uveæ oculi, cùm tantum egreditur, ut palpebræ minùs prævaleant, & pili palpebrarum pungentes, clausis oculis dolorem inferant, libr. de ocul. part. 4. cap. 11. Sic dicta ea est prociencia, quòd ita protuberet oculus, ut malum extertum appareat. *Μῆλον* enim etiam id est, quòd Galli Pomum vocant, cujus flores, folia, & germina adstringunt; dicitur etiam *μηλον*, mala, gena, pars faciei, inter nasum & aurem sub oculo leviter eminens. Ea pilis nuda est, non modò propter os subjectum, sed etiam ad ornatum & decorem vultus, quodque natura voluerit eam esse sedem pudoris, ibique maximè ostendi ruborem. Sic dicta est à Mali similitudine, sive rubeum Mali colorem spectemus, sive rotunditatem, quam illi natura donavit, ut sic oculum ab externis injuriis infra tutaretur. Pollux etiam Author est, *μηλα* vocari tonsillas duas penitiores, in intimo ore positas ad radicem linguæ.

Membrana, quam Græci nunc *ὕμδρα*, nunc *χρῶνα*, nunc *μυωίσα* vocant, est pars simplex, alba, nervosa, lata, plana, valida, tenuis, facileque dilatabilis. Cùm partem aliquam vestit, *χρῶν*: cùm cerebrum foris integit, *μηνίγξ*; aliàs, *ὕμην* dicitur; vide *Tunicarum*.

Membrana Adelos, *ἀδελ*, quasi minùs apparens, est quarta oculi tunica, à nonnullis inuenta, quam Amphiblestroides tunica, quasi in summo excipit, membrana minima simul, & tenuissima, quam Hippocrates non cognovit, libr. Introd. cap. 11.

Membrana dura, *inviolata*, *crassa*, *cuticularis*, (idem enim significant) est, quæ primùm calvariæ ossibus exemptis, aut saltem apertis. Cerebrum in orbem contingens apparet, (quæ vulgò *Dura mater* appellatur.)

cui altera *tenuis*, *mollisque* subnectitur, quæ *Pia mater* nominatur, 9. de anat. adm. cap. 1. Utamque *meningem* vocant, solis Cerebri membranis nuncupatione hac reservatâ; cùm Veteres non has solùm *Membranas*, sed omnes etiam, *Meningas* vocarent; ibid. cap. 2: quas etiam *Vaginas* vocant, 3. de artic. 33.

Membrana Pericardios, quæ & *Tunica*, & *Domicilium*, *Theca*, item & *Vagina*, & *securum vallum cordi circumjectum* dicitur, est Membrana, in cujus medio Cor est suspensum, quæ ex capite seu basi ipsius ampla valdè exorta, post autem paulatim coarctat sese, eo planè modo, quo Cor ipsum, in quandam Coni acutiem definit, ossi pectoris annexa, 16. de usu part. cap. 16. quæ *Capsula cordis*, & *Cordis involucrem* vulgò appellatur.

Membrana Perioftios, est involucrem tenue, & fibrosum, velut indumentum ossium, à naturâ condita, librâ finit. per quam ossa sentiunt, (si modò quid sentiunt,) generaleque quidem nomen est, habetque pro varietate partium, specialia quædam nomina; in Cranio enim *Ἐπιφυσία*, in Costis, *ὑπεζωκία* dicitur. vide *Perioftios*.

Membrana pinguis, id est, *Mesaraeum*, & *Mesenterium*, 19. method. 8.

Membrana secundi formis, vide *Chorooides*.

Membranae Sigmoides, sunt tres illæ membranæ in venâ arteriosâ, à quâ Pulmo alitur, intus ortæ foras spectantes, quas à figurâ literæ Sigma, *Sigmoides* appellârunt, 6. de usu part. cap. 14. Dicitur etiam *σγμοειδής ἀπόφυσις*, processus unus Omoplatæ, quòd instar antiquæ Græcorum literæ C cavus fit. Idem *ἀγκυροειδής* & *κροταφειδής* appellatur. Dicitur & hoc nomine, Sinus, seu Cavitas semicircularis in cubito, inter duas cubiti apophyses comprehensa, in quam brachii extremum, Trochleæ simile inseritur. Refert etiam figuram C, unde *Σγμοειδής*, vel *Σγματαιδής* appellatur. Dicuntur & *χόνδροι σγμοειδής*, cartilagines quibus

aspera arteria contextitur, quòd semicirculares sint in-
star C.

Membrana subcingentes, vide *Hypozocotes*, *Cingentes*,
Diaphragmantes, & *Medianum*.

Membrana Triglochinae, sunt membranæ arteriæ ve-
nosæ, (quæ in pulmonem distribuitur) foris intrò per-
tinentes, quas *Triglochinas* appellârunt, non à figurâ
aliquâ, sed à mutuâ inter se ipsarum compositione,
quæ cuspidum telorum eminentiis, atque angulis,
quos *glochinas* vocant, penitus est similis, 6. de usu
part. cap. 14.

Membra spiritalia sunt, Pulmo, Cor, Thorax, & du-
plex arteriarum genus, læve & asperum, 7. de anatom.
adm. cap. 1.

Membrum simplex est, cuius quamcunque partem
sensibilem assumpseris, erit illa toti communicans in
nomine, essentiâ & definitione, ut caro, & os, opposi-
tum illi est *membrum compositum*, lib. de anat. viv.

Mendosæ costæ, vide *Illegitimæ*.

Mendosæ futuræ, vide *Lepidoeides*.

Meningophylax, id est, *membrana custos*, lamina ænea
est, firma, paulùm resima, ab exteriori parte lævis, quâ
Chirurgi in vulneribus capitis utuntur, quoties exci-
dendum, & attollendum est os, metusque imminet,
ne in ipso opere Cerebri membrana, negligentius &
ultrâ quàm res expostulat, premendo, lædatur, &
contundatur, ex quo sopores, & graves inflammatio-
nes cum mortis periculo oriuntur; propterea quòd
membranam à curationis injuriis & graviori oblæsio-
ne tueatur, *μηνιχοφύλαξ* appellata est, 4. loc. affect. 2.
Huic autem simile, quoddam ferramentum habent
Chirurgi nostri, inquit Gorr. quòd *Vestem* dicunt. cum
eo attollant os, quòd ferme totum excisum est, & jam
labat, non secus quàm grandiores lapides vectibus im-
pelluntur, quanquam eodem ferramento cerebri mem-
branam custodiant. Est enim lamina ferrea angustior

ab eâ parte quâ os tangit aspera, ab alterâ lævis, non recta, sed media duobus locis recurvata.

Meninx, Græcè *μηνιγξ*, vide *Membrana dura*.

Menses, id est, menstruæ mulierum purgationes, quæ per uterum singulis mensibus fiunt, libr. de atrâ bile, cap. 8. quæ & *muliebrû fluxus*, & *uteri rheuma* appellatur, 3. de caus. sympt. cap. 4. Unde *menses* moventia medicamenta sunt, quæ in pessis, aut formentis, aut quovis alio modo vulvæ admota, non habent vim familiarium succorum attractricem, sed hoc solo nomine bibuntur, ut sanguinem extenuent, & meatus uteri, obstructione liberent, 5. simpl. 20.

Mentagra, vide *Impetigo*.

Menti eruptiones, sunt affectiones ulcerosæ & asperæ, in *Mento* suâ sponte nascentes, quæ & *Menti papule*, & *Mentigræ* appellantur, 5. de com. med. loc. cap. 6. & 7.

Mentum, quòd Græci *μειον* dicunt, id omne est, quòd labro inferiori, longâ & orbiculari figurâ subjacet, libr. Introd. cap. 10.

Meri, Arabibus, *Gula*, Latinis, Græcis propriè *οισφάγος* dicitur, communiter *στόμαχος*; omni enim ventri, collum præpositum, instar Isthmi cujusdam angustum, nominatur *Stomachus*. *Meri* autem communis quædam via est, quæ ab ore cibos & potum fert ad ventriculum, inter hunc, & fauces media, 4. de usu part. & 13. method. capit. 4.

Mesaraicæ venæ, vide *Mesenterium*.

Mesenterium (quòd & *Mesaraeon* dicitur) utroque nomine ab accidentibus ipsi indito; *Mesenterio* quidem à situ, *Mesaraeo* autem à peculiari substantiâ; nam corpus membranofum medium inter intestina situm est, & omnes venas ex jecore in ipsum descendentes, (quæ ob id *Mesaraicæ* dicuntur) unâ cum vicinis arteriis & nervis in orbem complectitur, quemadmodum etiam in intestina singula, 6. de anatom. admod.

cap. 6. Est autem illi gemina tunica, quarum utraque à Peritonæo juxta lumbos exoritur & connascitur, nisi qua venas & arterias continent, aut qua adeps multus intercessit, aut qua ipsa intestina conveſtiunt. Nam Ecphyſis à Peritonæo, Colon, quâ fundum ventriculi supervehitur, ab Epiplooo posteriore veſtitur. Illis autem in partibus intercedentia vaſa, adeps & intestina, tunicas meſaræi connasce prohibent. Cæterum, per eas venæ diſperſæ ſunt propè infinitæ, quibus tanquam manibus jecur ſuccum ad ſe trahit, quem in ſanguinem vertat, eaſque tunicæ illæ fulciunt, ne dum homo ſalit aut eadit, vehementiùs feritur, contundantur, aut diſrumpantur. Nec verò *Mefenterium* venas modò continet, ſed & arterias à magnæ trunco, quæ ſecundum lumbos fertur: eaſ enim omnes ſimul amplectitur, conveſtit, & tuetur. Nec tamen eo contenta natura, ad majorem eorum vaſorum munitionem adipem multum *meſenterio* indidit, præterque adipem glanduloſum corpus, quòd *πάρυξιας* vocant, machinata eſt, eoque medias eorum vaſorum ſciſſuras communivit, ne propter infirmitatem motionibus violentis læderentur.

Mefenterii appendiculum nominant, illud unum principium, in quo *Mefenterii* venæ, ac arteriæ, (quæ veluti radices in arboribus, in concavam anfractuam partem, inferuntur) invicem coeunt, & (in quo totum *Mefenterium* cum inteſtinis continetur) ligamentis naturâ præditum, ſuſum tendens, adjacentes ſibi habens venas, ad jecoris portas; arterias autem, ad eam ſpinæ partem, quæ in ſeptum tranſverſum, & renes verſum tendit, 6. de anat. adm. cap. 6.

Mefopleuria, id eſt, *Intercostalialoca*, lib. de muſc. diſſ. cap. 23. vide *Intercostales muſculi*.

Metacarpium, vide *Brachiale*.

Metalepticus, id eſt, *tranſumptivus*, vel *tranſlativus motus*, quem natura muſculis quibuſdam conciliavit,

7. de usupart. cap. 14. vide *Transumptivum*, & *Eusthyporos*.

Metaphrenum, id est, *Dorsum*, media est scapularum pars, cui stomachus intus subjacet, lib. Introd. cap. 10. cui Thorax configitur, tanquam ad carinam navis, lib. tegni, cap. 29. Verisimile est ex ipso etymo, eam Dorsi partem significare, quæ ad septum transversum sita est, quasi τὸ μὲν πρὸς φρένας. Sic enim Veteres, Septum transversum appellarunt. Rufus vocat partem inter Dorsum & Lumbos mediam, quâ Renes adjacent. Nec tamen inter partes spinæ numeratur, quam Veteres totam dividerunt in Cervicem, Dorsum, Lumbos, & Os sacrum. vide *Spina*, & *Dorsum*.

Metaporopœsis, est exiguorum meatuum statusque morbidi mutatio, ad naturalem statum; nomen est, idem planè potestate significans, quòd μετασύχρησις, à quo μεταποροποίησης, nihil differt, 14. method. cap. 4. Unde *Metasyncriticum medicamentum*, quod à dolore tollendo, etiam *Anodynon* sæpè nominatur; *Confirmatorium* est, & persanat, lib. de Dynam, in procem. & 7. de comp. med. per gen. cap. 11. ex alto quin & humores evocat ac transfert, 1. de comp. loc. cap. 8.

Metaptosis, transitus est, sive transmutatio alicujus morbi, vel febris in aliam speciem, ut, si ex acuto fiat non acutus, tunc morbus acutus ἐκ τῆ μεταπλώσεως fieri dicitur.

Metastasis morbi propriè appellatur, cùm ex parte unâ, in alteram, malum (morbus videlicet, causaque morbida) migrat: per abusionem autem ipsius etiam morbi solutio, ita nominatur; 5. aphor. 7.

Metasyncrasis, vide *Metaporopœsis*.

Metopon, μέτωπον, pars faciei supra oculos sita, & ad tempora usque protensa, ex substantiâ musculosâ, & osse subjecto constans. Aliis, *frons* tantùm dicitur, quantum inter supercilia, & capillos patet, pilis nudum. Alii, totum id spatium, quòd ab oculis, ad co-

ronalem usque futuram extenditur, *frontem*, & *frontis* os appellant.

Metrenchisæ, i. e. uteri clysteres, instrumenta sunt per quæ in uterum medicamenta idonea immittimus; perindè ut *otenchisæ*, i. e. *auricularii clysteres*, per quos in aures, & *recti syphones*, (quos *Catheteras* vocant) instrumenta sunt, quibus in vesicam aliquid infunditur, 5. met. 11.

Methodica medicina est, quæ communitatibus, & similium speculationi unicè intenta, omnes particulares affectus, ad generales duos reducit, adstrictum, & fluentem, quos *communitates* vocant, lib. Intr. c. 3. *Μεθoδoγi*, Medici methodicæ sectæ addicti, quam illi definiebant esse cognitionem apparentium communitatum ad sanitatis finem spectantium. Statuebant autem ad curationis indicationem nihil conferre cognitionem loci, affecti, causæ, ætatis, regionis, anni temporis, considerationem virium ægrotantis, aut naturæ, aut habitudinis ipsius, neque consuetudinem, sed à solo morbo, convenientis remedii indicationem sumendam censebant, neque ab eo secundum speciem, sed ab ejus communi & universali notione, quam quidem appellabant *κοινότητα*, hoc est, *Communitatem*, ut quæ in singulis particularibus spectaretur. Constituebant autem in universum tres *κοινότητας*: *adstrictam*, *fluentem*, & *mixtam ex utràque*. Atque in *adstrictâ* quidem relaxandi; in *fluente* verò, comprimendi indicationem sumebant; in *mixtâ* verò, quòd magis urgeret: Præter hæc tria nihil Medico considerandum judicabant, quòd ad remedii inventionem pertinere videretur. Ecquid enim, ajunt, juvat, refrigerationes, æstus, ebrietates, cruditates, plenitudines, defectus, lassitudines, otia, ciborum qualitates, consuetudinum mutationes tam anxie rimari? Eâne, contemptis iis, qui in corpore sunt affectibus, sananda suscipimus, quorum nullum prorsus superest: Nam illa quidem abeunt, quòd autem ab illis excitatum est, in corpore manet; id ipsum curare oportet.

tet. Hoc enim morbus est. Considerandum est igitur qualisnam ille sit: Si namque adstrictus est, laxari: si fluidus est, reprimere oportet quâcunque tandem ex causâ uterque originem duxerit. Quid ergo jam causa valet, cum nec quod fluidum est, laxari, nec quod adstrictum est, adstringi unquam debeat? Atque ut reliqua similiter expendamus, proponatur phlegmone, in quâ cum adstrictionis vitium sit, non si æstate acciderit, relaxantia remedia postulat: hyeme autem alia, sed utroque anni tempore iisdem percuratur: nec puerili ætate relaxantibus, senili verò reprimentibus: nec in Ægypto quidem laxatoriis, Athenis autê comprimentibus. Similiter si phlegmonę contraria fluida affectio statuatur, ea nunquam relaxantibus, sed perpetuò adstrictoriis remediis medicanda est, hyeme, vere, æstate, autumno, pueris ætate florentibus, senibus, sive Thraciam, sive Scythiam, sive Æthiopiam incolant. Itaque si nihil horum ad curationē conducit, frustra in his omnibus studium ponitur. Quid verò corporis partes? nonne & hæ supervacaneæ sunt ad indicationem curationis? vel audeat aliquis dicere phlegmonē in parte quidem nervosâ relaxandam, sed in arteriosâ, aut venosâ, aut adiposâ, aut carnosâ adstringendam esse? vel si aliqua sit in corporis quâdâ parte adstricta affectio, audeat dicere eam non esse comprimendam, vel quod fluidum dissolutumque est, constringendum non esse; quamobrem si partis natura non immutat curationis modum, sed auxiliorum inventio ex ipso affectiois genere dependet, in vanum partis ipsius ratio habetur. Ab eâ methodo nimiū compendiarie μεθοδικῶς dicti fuere: quorum Princeps proditur Themison Laodic. Syrus, qui ab Asclep. *rationali* institutus, ad Methodicę sectę inventionē se contulit. Hinc est, quod illum Gal. multis in locis *communitatum repertorem* nominat. Eam postea Thessalus Trall. absolvit, contra quem Gal. tam acriter sæpè debacchatur.

Milphosis, Μελφοσις ἢ μέλφοσις, idem est, ac Madarosis

pilorum defluuium est ex palpebris, ab acri fluxione;
vide *Μαδάρωσις*,

Μνᾶ, sive *Mina Attica*, & *Ægyptia*, habet uncias sexdecim, hoc est, drachmas 128, *Romana*, uncias viginti, libr. de ponder. & mens. cap.3. Dicitur etiam *Mina*. Cordis capsula, & glandula, libr. de anat. viv. Plinius autem lib.21. cap. ult. *Mna*, inquit, quam nostri *Minam* vocant, pendet drachmas Atticas centum. Quin etiam Fannius: *Mnam* vocitant, nostrique *Minam* dixere priores, centum hæ sunt drachmæ.

Mochlia, traductio est ossium ad naturalem locum, ab eo, qui præter naturam, lib. finit.

Modus morbi, vide *Morbi mos*,

Mola, *Μόλη*, est os latum & rotundum, toti genu suprapositum, ob figuræ similitudinem sic dictum. Siquidem ut *Mola pitrinenfis* & rotundum est, & ab anteriore parte lateribusque asperum, à quibusdam *patella*, *rotula*, & *ἐπιθροαπὶς* dicitur. Est adhæc *Mola*, caro informis, & inutilis, in muliebri utero concepta; quem conceptum inutilem in utero concretum, si subdurus fit, *μούλον*, sive *μούλω* Græci appellitant, id est, *Sciryhum*. Ea interdum rudimentum cuiusdam formæ obtinet, sed inchoatum duntaxat. Cute vel membranis obducitur, intus venis abundat compluribus, sine ossibus, sine intestinis, sine visceribus. Fit à semine imperfecto atque infœcundo, ut cui calor desit, quantum adesse expedit ad fœtus conformationem, non tamen planè frigidus, humidoque: siquidem ex eo nihil omnino effici potest. Quo fit, ut mulier sola citra viri congressum *Molam* non gignat, quoniam ejus semen frigidius atque humidius fit, sed semen viri præterea accedere oportet, naturali tamen frigidius, atque ob id infœcundum, nec eo usque progredi valens, ut hominis formam effigiet: id enim vegeti caloris nativi spiritusque opus est. Sed non sic gallinæ: solæ namque sine coïtu ova *ὑπηρίμια*, id est, subvertanea concipiunt, quæ

quæ planè muliebri molæ respondent. In causâ est ficcior volucrum temperatura humoris frigidi redundantiam in femine absumens: Attamen *Mola* quamvis prorsus inutilis concepti foetus speciem per initia exhibet, menses sistit, nauseas & vomitiones excitat, uterum attollit: Postea verò naturam proritat ad sui excretionem: Id quòd sæpè quadragesimo die, interdum autem tertio mense contingit, vel multo etiam ferius, adeò ut pleræque novem decemve menses, aliæ toto etiam vitæ spatio eam in utero gestaverint. Alimentum namque per venas uteri non aliter quàm foetus attrahit, eoque nutritur & augetur, vitâ perinde atque planta prædita. Ab excretionem verò puerperia citantur, quæ λόγια vocant, lac in mammis colligitur, cæteraque contingunt ut in legitimo partu.

Molares dentes, vide *Dentes*, & *Tomi*.

Mollicinum emplastrum, vide *Malibacode*.

Mollis pulsus est, in quo arteria quasi carnosior diutius contrectata apparet: *durus*, ubi ficcior, rigidiorque in modum *Corii*, de puls. ad Tyron. cap. 3. *mollitudo* autem & *durities*, sunt tunicæ arteriarum qualitates. *ibid.*

Mollities oculorum (quæ & *Paralysis oculorum* dicitur) morbus est, cùm illorum voluntarius motus omnino aufertur; quemadmodum cùm minuitur, *tremor*, & *titillatio* dicitur: cùm verò depravatur, ipsiusque lacerti contorquentur, & non ut decet, moventur, *Spasmus* nuncupatur, libr. de ocul. part. 4. cap. 7. vide *Paralysis*.

Monoculum, vide *Cæcum intestinum*.

Monohemera collyria sunt, quæ unius diei operâ, lipitudines apta sunt curare, 4. de compos. medic. loc. cap. 2. *Μονοήμερα* dicta, quòd intra diem unum curationem absolvant, sunt collyria, quæ cum ovi candido, aut muliebri lacte, aliquando verò etiam aquâ simplici illita, oculis inflammatione laborantibus eam *stac-*
tim

tim mitigant. Constant magnâ ex parte iis, quæ mediocriter adstringunt, concoquunt, & discutiunt; cujusmodi sunt acacia (quam quidem quæ habent collyria *τρυγώδι*, hoc est, fæculenta, appellantur) æris squama, æs ultum, Crocus, Myrrha, Lycium Indicum, Castorium, Thus. Verùm in quibus astringentia prædominantur, plurimo ovi candido diluenda sunt, præsertim si quid ex metallicis complectantur. In quibus autem Crocus, Myrrha, Castorium, Thus, Lycium prævalent, in his parcius ovi candidum commiscendum. Cæterum vitari oportet usum τὸ μνηστικῶν χαλαρίων, in plenitudine totius corporis: Nam quia facultate frigida sunt, obstruunt, densantque meatus, ac si copia humoris in oculis fuerit, in causâ sunt plerumque ut tunica *καστριώδης* rumpatur.

Moram, id est, *Trivon*, sive *Attritionem*, Hippocrates appellat, callo obduratam sedem, quæ ex diuturnâ capitis brachii immoratione efficitur, in eâ carnis circumjectæ parte, in quam id primâ prolapsione incuberat, 1. de artic. 21.

Morbidus rigor, corporis concussio est, sanis eveniens, à nullâ exteriori causâ violentâ, sed ex ipsâ dispositione corporis intrinsecâ; at cùm aquâ frigidâ corpori affusâ, rigor excitatur, non est morbidus rigor, uti cùm ex ipsâ corporis dispositione suscitatur. libr. de trem. conv. cap. 6.

Morbi mos, quem etiam *modum* vocant, ut si morbus benignus, vel malignus sit, tùm ex propriâ suâ specie, tùm ex supervenientibus ei symptomatibus spectatur, 1. de cris. cap. 3.

Morbosum (*νοσώδες*) dicitur, ut *corpus*, ut *causa*, ut *signum*; nam *corpora*, quæ morbos continent; *causæ*, quæ hos efficiunt; & *signa*, quæ ipsos indicant, *νοσώδη* Græcis, nobis *morbosa* dicuntur. Gal. init. artis parvæ.

Morbus, νόσος, est dispositio præter naturam lædens operationes, 2. cris. cap. 2. primò per se, & non per accidens,

cidens, libr. de sympt. diff. cap. 1. *Præter naturam*, & *contra naturam*, idem sunt; utrumque enim uno verbo *ἄρῃ φῶσι* Græci dicunt; nam & fædus Ictericorum color, & lentigo, & alius quivis etiam levissimus affectus, contra naturam est, nec tamen morbus dicitur, si propter sui exiguitatem & obscuritatem, summam actionem non lædat.

Morbus Herculeus, vide *Comitialis*.

Morbus magnus, vide *Comitialis*,

Morbus puerilis, sive *Comitialis affectus*, à Cerebri intemperie provenit iis, quibus humidum naturâ est Cerebrum, teste Hippoc. lib. de aère, aquâ, & locis, ubi dicit, pueris accidere convulsiones & suspiria, quæ putant puerulum efficere, & sacrum morbum esse: ubi per *puerulum*, intelligit affectum comitiale, com. 1. in 6. de morb. vulg. 5. vide *Comitialis*.

Morbus Regius, qui *Arquatus*, *Aurigo*, & *Icteros* dicitur, est bilis flavæ refusio in cutem, & corporis superficiem, quæ proinde etiam hic tingitur, luteaque fit: albæ quoque ventris dejectiones fiunt eo morbo affectis; lib. finit. vide *Icteros*.

Morbus sacer, vide *Comitialis*.

Moria, & *Morosis*, est imminuta functio ratiocinatricis facultatis, quæ etiam *fatuitas* dicitur, Græcè *μωρία*, *μώρωσις*, de sympt. differ. cap. 3. vide *Fatuitas*.

Mortifera facies est, de quâ in Prognostico dixit, *nafus acutus, oculi concavi, collapsa tempora*, 3. acut. 5 4. vide *Facies Hippocratica*.

Morôs, *Morôs*, Linamentum, seu Linteum carptum, quòd vulneribus, ulceribus, apertionibus corporis seu flicum, seu medicamentis, (quæ ob id *ἐμμολαι* vocantur) oblitum, inditur; vel ad sistendum sanguinem, vel ad detergendum, siccandum, exedendum: Prætereà *Morôs*, Linamenta vocant, & Medicamenta, quibus foris impositis, vel eschara ulceribus inducitur, vel meatus obstruuntur, vel carnosæ partes, quæ

circa

circa ulcus sunt, exceduntur, & consumuntur, ῥ. method. 3. Sunt ῥ μωτῶν quinque differentiæ: Tortile, Rafile, Concerptum, Ellychnio pudendoque simile. Indita sunt his differentiis nomina partim à formis ac figuris quibus effinguntur, partim à materiâ ex quâ constant. σρεπτὸν, hoc est, Tortile, à formâ nomen habet: ξυσὲν κὲ πλτὲν, hoc est, Rafile, Concerptumque, ab ipsâ linteolorum materiâ; hoc quidem concerpta, illud verò derasa: quare etiam aliquando simpliciter ξύσμοσ ἢ τίλμοσ ὀθονίων, hoc est, rasura aut vulsura linteolorum, appellantur: ἐλλυχνιωτὲν verò dictum est, non quòd ad lychni seu funiculi lucernarum similitudinem contorqueretur, sed quòd ex ellychnio fieret; id quòd ex Galeno apparet, lib. 13. meth. ubi ait: extrinsecus autem convenit linamentum vel siccum, vel ex vino, præsertim autem quòd ex molli ellychnio est, cujusmodi sunt tarsica. Subdit autem ejusmodi linamenta etiam vim quandam habere ad superexcrecentem ulcerum carnem consumendam. Πελαπισκωτὸν autem vocatum fuit à pudendi humani similitudine. Verùm præter hæc quinque alia etiam apud Veteres leguntur, ut apud Celsum, ληνίσκω, quòd ille in longitudinem implicitum linamentum interpretatur, & aliquando linamentum involutum & oblongum: & apud Aëtium σφηνίσκω, quòd linamentum significat ad cunei parvi similitudinem intortum, vel quòd cunei modo ea quæ conjunguntur & adhærescunt, separet. vide *Emmota*.

Motus naturalis, vel *secundùm naturam*, est, qui voluntatis imperium sequitur, sicuti qui *involuntariè in corpore fiunt*, præter naturam sunt; ad Thrasib. c. 26. *Motus enim sensibiles*, in animantium corporibus, cum sana sunt, duplices genere apparent; alii quidem ex arbitrio sanè, ac voluntate, & impetu fientes, qui nervorum, musculorumque ministerio fiunt; atque has Medici *voluntarias actiones* appellare solent; alii verò, *motus in animantium corporibus* existunt, qui arteriarum, & cor-

& cordis officio obeuntur, quos *vitales* nuncupant. Ac aliud quoddam tertium motuum genus, in venis habetur, quòd & *naturale* dicitur, & sensibus non percipitur, libr. de trem. palp. cap. 2. unde *motus naturalis*, & genus, & species motûs est.

Mox apparentia symptomata, vide Affidentia, vel Assistentia.

Mucor, vide Coxendix.

Mucosum humorem, eum consuevit appellare Hippocrates, qui lentore quodam, & albedine præditus, ad exangues partes, hoc est, ossa, & cartilagine cogi consuevit, cùm imbecilla ita natura est, ut benè conficere alimentum in ipsis nequeat, sed quasi semicoctum quid relinquat: Non secus atque in oculis membranæ relinquunt, & promunt de sese mucorem quendam, cùm lippitudine laborant. Evadit autem natura imbecillior, aut ex propriâ intemperaturâ, aut ex multitudine humoris, qui ad partes confluit, ut in præternaturalibus tumoribus. 3. de artic. 65.

Mucro, est inferna cordis pars, quæ tantum protenditur, quantum cordis magnitudo occupat spatii, 2. de placit. 4. vide *Basis cordis*.

Mucronata cartilago, vide Cartilago ensiformis.

Mucus, sive *Mucor*, est excrementum pituitosum, quòd à capite distillat, in gravedine, coryzâ, & aliis catharris, 2. natur. fac. 9. *Mucus*, sive *Blena*, est crassior pituita, 2. de sem. cap. 6. Erasistratus, *Mucum* vocat *Pblegma frigidum & humidum albi coloris*, 2. de natur. fac. 9. Hippoc. 4. de artic. 42. vide *Coryza*, *Blena*, & *Pblegma*.

Muliebri fluxus, est humorum vitiosorum ex toto corpore vacuatio, & delatio per uterum, ad multum tempus perdurans, quam ejus facit excretio, lib. finit. Unde *muliebria* sæpè notant menstruarum purgationum vacationem, quæ per circuitum repetitur, 3. prorrh. 50. 5. aphor. 28. vide *Menses*.

Mulsa,

Mulsa, vide *Melicratum*.

Multitudinē (quæ & *Plenitudo* dicitur) *notæ* sunt; *vasorum* distentio, gravitas universi corporis, pigritia ad motiones, & distentiones membrorum, ulcerosa, & lassitudinaria sensio, traducta in otio prior vita, non sine ciborum, ac potuum largiore ingestione, & solitarum excretionum suppressione, lib. de mult. cap. 1. & lib. de cur. rat. per san. cap. 4. Est autem *multitudo*, omnium humorum æquabilis redundantia, vel solius sanguinis, non qui sincerus sit, & aliis humoribus impermixtus, sed cum iis naturæ modo confusus; qui, cum in hominum corporibus exuperat, ejus excessus *πληθώρα* vocatur; Ea autem duplex est; una, *πρὸς ἀγγεία*, vel, ut alii vocant, *καὶ τὸ ἔγγυμω*, hoc est, quoad *vasa*, quoniam humoribus per vasa infusis, consistit, quæ & *vasorum plenitudo* dicitur, cum venæ tunicæ in tumorem impletæ supra naturalem cuique modum se attollunt, iisdemque tensio accidit, de mult. cap. 10. Altera, *πρὸς τὴν δυνάμιν*, id est, quoad *vires*, cum ægri, qui consuetæ etiamnum munia obeunt, sentire sese graves, pigros, segnes, atque ægrè mobiles, referunt, lib. de cur. rat. per san. cap. 4. illa propriè *Plethora* dicitur, qualis *athletarum* est.

Musculus lacertus, *Μύς*, nervosum corpus est, permixtâ huic carne, ad partium corporis motum voluntarium procreatus, lib. finit. esque proprium Instrumentum motûs voluntarii in animalibus, 16. de usu part. cap. 2. cujus substantia duobus constat, carne, & fibris, positû simplicibus, & secundum longitudinem ut plurimum exporrectis: cujus tres sunt partes; *caput*, quod & *principium* appellant, in quod nervus, & ligamentum inferi solent; *venter*, carnosus magis, & musculum præcipuè circumscribens; & *finis*, ex quo *Tendo*, & *Aponeurosis* oritur, atque in partes movendas inferitur; 1. de motu musc. & 12. de usu part. Quæ ad musculos vasa perveniunt, velut rivi quidam sunt, qui non

non eorum substantiam complent, sed iis alimentum subministrant, ut nutriantur & vivant. Musculo propè omni adversus alter musculus, contrariæ actionis author attributus est, ut flexori tensor, adductori abductor, levatori depressor, clausori apertor. Pauci enim omnino sunt, qui Antagonista careant, ut Sphincteres, & Diaphragma. Nec tamen numero, aut magnitudine, aut robore pares semper sunt *Musculi* actionum contrariarum effectores, pro partis movendæ pondere, aut actionis vehementia. Sunt autem *Musculorum* differentiæ plures: aliquæ ab ipsorum substantiâ carnosa, nervosa, magis membranosa: aliæ, à magnitudine, magnus, longus, latus: aliæ, à numero partium, biceps, triceps, sive gemelli, & trigemini: aliæ, à figurâ, deltoeides, rhomboeides, scalenus: aliæ, à partibus corporis, crotaphitæ, rhachitæ: aliæ, à situ, anteriores, posteriores, interni, externi, recti, transversî, obliqui: aliæ verò, ab actione, ut sphincter, & masseter. Cæterum, dictus est *Musculus* vel quod excoriatum murem formâ imitetur, vel quod pisci, (quod mihi videtur probabilius) quem *Musculum* appellant, similis sit. Dicitur alio nomine *Lacertus*, à quo lacertosus musculosum significat.

Musculi carnosî, sunt musculi recti, quibus nulla caro subest; unde ambientibus musculis candidiores sunt, §. de anat. admod. cap. 7.

Musculi cremasteres, id est, *suspensores*, sunt duo graciles musculi, in utrumque testem pervenientes, quorum alter à pubis, alter ab ilium osse, per membranosum ligamentum tenue exoritur, atque illinc per meatum, qui ad testem devenit, perferuntur, qui testem sursum attollunt, libr. de musc. diff. cap. 27.

Musculi masticorii, vide *Mandibularii*.

Musculi rhachytæ, id est, *spinales*, libr. de musc. diff. cap. 24.

Musculi temporales, vide *Crotaphitæ*, & *Mandibularii*.

Musculus cuticulosus, vel *carnosa cutis*, quæ extremis cutis sedis partibus, admiscetur, lib. de musc. diff. c. 30.

Musculus latus, *Μυῶδες πλάτυμυς*, vide *Latus musculus*.

Musculus maximus, qui *Psoa* dicitur, est, qui ab imis regionibus exortum habens, ad humeri dearticulationem ascendit, lib. de musc. diff. cap. 1. vide *Psoa*.

Mydefis, commune nomen est partium, quæ ex putrefactione corrumpuntur, ἀπὸ τοῦ μυδαίν, quòd Grammaticis & σήπιαξ, & διύγραίνιαξ interpretantur: Adeò ut τῷ μυδῆσις nomen iis competat, quæ putrefacta liquefcunt, & stillant. Ac quanquam omnibus, sicut ἐν τῇ ἐισπερωγῇ habetur, partibus communis sit, ἢ μυδῆσις, in oculis tamen ante omnia usurpatur, eorumque præsertim palpebris, quæ adipe tumentes humorem assiduè remittunt, lib. Introd. cap. 15.

Mydriasis dicitur, cùm pupilla quidem, nihil colore variat; dilatatur autem magis, quàm natura poscat, ut Iridis circulo fiat proxima, & visioni noceat; & proindè est pupillæ nimia dilatatio, 3. meth. 2. & lib. Introd. c. 15. Eo malo visus, quandoque in totum adimitur, nonnunquam impeditur, ut omnia minora quam sint, esse videantur, diffuso scilicet eo spiritu per quem videtur. Causa hujus est humorum influxus, sive paulatim factus, sive repente coacervatus, à quibus tunica ἢ ραγείδης distenditur, & pupilla effunditur, atque dilatatur, aciesque ejus hebescit. Non multum à pupillæ resolutione morbus hic distat, & non nisi difficillimè eliditur. Cùm enim tunica ἢ ραγείδης membranosa sit, ubi semel distenta fuerit, induratur, neque facilè postea contrahi potest. Accidit præsertim pueris propter tunicarum mollitiem & imbecillitatem. Sed & qui naturâ nigros oculos habent, magnis sunt pupillis, ideoque in hanc affectionem promptè incidunt: Eadem verò etiam πλάτυμορσία, hoc est, pupillæ dilatatio, appellatur. Cæterum, μυδρίασις dicta est, vel ἀπὸ τοῦ ἀμυδρῶς ὄψεσιν, è visu obscuriore, quasi ἀμυδρίασις: vel ἀπὸ

ἄπο τῆς μυδαῖν, ταυτίστι ὑγραίνεσθ, quòd pupilla superfluo
redundet humore.

Myelos, quasi *Medulla*, μέλας, familiare ossis nutri-
mentum est, 2. de usu part. 16. substantia simplex est,
humida, pinguis, alba, sensus expers, in cavis ossium
contenta, exanguis quidem, sed ex sanguine in ipsas
cavitates per venas illabente, ortum habens. Evadit
autem candida, & veluti spermatica, quòd ab ossibus
ejusmodi mutationem accipiat. Sic mammæ lac ge-
nerant candidum, & adenes humorem dealbant, quem
intra se continent, testesque similiter, quæ substantia
in cerebro consistens, dicitur μέλας ἐγκεφαλίτης, id
est, *medulla cerebralis*, & *spinalis*, vel νωλιαῖα, vel Ἀγυ-
χίαι, vel ψάιτης, ad alterius differentiam.

Myle, vide *Patella*.

Mylphæ. appellantur defluvia palpebrarum, 4. de
compos. medic. loc. 5. Sunt quoque pharmaca arida,
quæ scabris palpebris conveniunt, & ad palpebrarum
defluvia conducunt, & obtusè cernentibus, sive per
ætatem, sive ob crassitudinem, aut frigiditatem humo-
rum in oculis, aut denique propter status caliginosi re-
dundantiam id accidat, ibid.

Myocephalon, id est, *muscæ caput*, est exigua uveæ tu-
nicæ porrectio, in nigro oculi, muscæ capitis similis,
per ulcerationem facta, lib. finit. species est τῆς προπί-
σεως, id est, *procidentiæ oculi*. Cùm ulcera, quæ erosâ
vel ruptâ corneâ tunicâ accidunt; profunda evaserint,
portio uveæ excidit, quodque prolapsum est, nigrum
aut cæruleum apparet; in circuitu verò circa fundum
ejus partis quæ procidit, labra erosæ ruptæve corneæ
candida apparent, eoque magis si quod prolapsum est,
induruerit, & corneæ tunicæ labra callum contraxe-
rint. Cæterùm, prolabente uveâ, pupilla omnino di-
vellitur, adeò ut vel nullo modo appareat, vel alio
prorsus situ & figura. Et his quidem notis τὸ μυοκέφα-
λον δὲ τῆς φλυκταῖνης distinguitur.

Myodes platysma, vide *Latus musculus*.

Myopiasis, est dispositio ab ortu contracta, quâ propinqua & propè oculis admota, limis semiclusisque oculis cernimus, remota vel parùm, vel omnino nihil; libr. finit. *Μυωπία*, affectio; *μύωψ*, qui afficitur; differt à *Nyctalope*, qui non naturâ, sed morbo talis evasit; vide *Lusciosus*.

Myracopa medicamenta sunt, quæ lassitudines tollunt, cum quâdam odoris suavitate, 6. de compos. medic. per gen. cap. 11. *μυράκωπα* Græcè. Id sicut acopo liquidius, ita unguento crassius est: recipit enim aut ceram, aut resinam. aut aliquid ejusmodi, quorum nullum in unguenta admittitur.

Myrmecia, *Μυρμηκία* κ̄ *ἀκροχόρδων*, utrumque malum; cutis exigua est excrescentia callosa, & magnâ ex parte rotunda. Sed *Myrmecia* latiore basi & sessilis est, ac in scalpendo & attritu mordentis formicæ sensum efficit, ideoque Latinis *formica* appellatur. *Acrochordon* autem basim angustiore obtinet, ut chordæ nexu suspensa esse videatur, Latini *Verrucam* vocant simpliciter, aut cum adjectione *Pensilem*, 2. meth. 2. quas *Clavos*, *Callos*, & *Τύλες* vocant, quas aceto acri, macerantes corticem salicis combustum, tollunt, 6. simplic. vide *Formica*.

Myfis, id est, *meatum conniventia*, vide *Stegnosis*.

Myftax, *Μύσταξ*, pars est faciei, quæ supra labra est, & infra nares: Sed & barba ibi exoriens, eodem nomine dicitur.

Myurus pulsus, sive *Sorici cauda*, est, qui soricis, murisve caudam imitatur, quæ in acutum terminatur ut, cum secundus ictus primo est paulò minor, tertius secundo, quartus tertio, 1. de diff. puls. c. 11. A figuris nomen, quæ in acutum terminant, mutuant hoc Medici, ibid. Adhuc *Myuri pulsus* dicuntur, qui ex majori adaucto, fiunt minores, ex frequenti rariores, ex celeri tardiores, libr. finit. *Μυρίζων σφυγμός* Græcè. *Pulsus Μυρξ*, hoc est, decrepescens, duplex est differentia.

Nam

Nam vel non cessat decrefcere atque minui, donēc omnino aboleatur, & definat prorsus moveri, qui *ἐκλείπων μύς* appellatur: vel cessat decrefcere & minui, qui etiam duas habet differentias: alius enim in quâ defuit parvitate, hanc perpetuò servat; alius verò rursus augetur, quem *μύς* *παλινοδρομῆς* vocant, & redit ad aliquam magnitudinem, eamque vel priori parem, vel majorem, vel etiam minorem: ac nonnulli quidem quâ ante proportionem sunt imminuti, eâdem rursus augentur, alii verò, majoribus vel minoribus accessionibus utuntur. Pulsus omnis *μύς*, provenit ab imbecillitate facultatis pulsficæ, quæ tanta est, ut ei oneri sint admoti arteriæ digiti. Verùm ea imbecillitas in eo qui *μύς* *ἐκλείπων* dicitur, maxima est, neque enim se recipit & recolligit, postea in eo qui in quâ defuit parvitate hanc servat; minor verò, ubi magnitudinem recuperat.

Μυξα, Græcè *Μύξα*, est humor pituitosus ex naribus fluens; Latinis, *mucus*, & *pituitanarium* dicitur. Is humor pituitosus, lentus & albus in partibus exanguibus, ossibus & cartilaginibus colligi consuevit, cùm ad eam imbecillitatem pervenerint, ut alimentum suum nequeant concoquere: sic enim veluti semi-coctum quid relinquitur, non secus atque in oculis membranæ laborantes, sordem eam reponunt, quam *λήμνη* appellant. Nec tamen is humor qui *μύξα* dicitur, perpetuò contra naturam est. Siquidem in omnibus articulis mucosum quendam humorem videre licet, ut inde & motio promptior, & articulus injuriis minùs esset obnoxius, quod quæ sicca sunt, abrumpi in motionibus facillè soleant; eamque ob causam vertebrarum vincula, *μυξάδια* Hipp. l. de art. appellavit. Sed contra naturam in juncturis plerumque ille succrescit, de quo scriptum est aph. penult. sect. 6. atque etiam in utero, unde abortus sequitur, ut aph. 45. sect. 5. scriptum est. *Μυξάτηρες* idem quod *μυκτῆρες*, à *mucos* arbitror, qui per nares exit. Et *nares*, Sophocles etiam *μύξας* appellavit.

M.

NARCOTICA, quæ & Hypnotica, Stupefacientia, Somnifera, Græcè, Ναρκωτικὰ Φάρμακα (Colica etiam, 5. de comp. medic. loc. cap. 9. & lib. 7. cap. 5.) nuncupantur, hoc est, somnum conciliantia medicamenta, quæ temperiem fortiuntur, summè adversam iis, quæ revera sunt *anodyna*; refrigerant siquidem omnia corpus, & sensum eò usque obstupefaciunt, ut, si paulò liberaliùs ebibantur, mortem afferant, 5. simplic. 19. vide *Anodyna*, *Colica*, *Hypnotica*.

Nares, *μυκτῆρες*, propriè dicuntur concavæ nasi partes utrinque positæ, quæ meatum præbent spiritui & odoribus; verumtamen quandoque totum etiam id membrum *μυκτῆρ* à Medicis appellatur, qui Latinè *Nasus* dicitur, odoratus instrumentum; quippe si oclusis naribus, spiritum ore adducimus, odorem nullum sentimus; si autem spiritum apertis naribus attrahimus, odor sensum protinus movet, in medio oculorum prominens, libr. de instrum. odor. cap. 1. *Nasus* verò in se septum quoddam cartilagineum per media loca diductum habet, duoque foramina satis conspicua; hæc, inquam, quæ cernuntur, & in singulis naribus singula sunt, *Nares* dicuntur, ibid. cap. 2.

Narium alæ, vide *Alæ narium*.

Nasus, vide *Nares*.

Nates, quas *πυγᾶς*, & *γλῆδῆς* Græci vocant, sunt inferiores corporis partes posticæ, ad animalis factæ quietem & sessionem, quamobrem Natis carnosa corpora substrata sunt, quarum gibbæ partes, quod orbiculares sint, *sphæromata*, ceu modo orbium factæ, Græcis appellantur, lib. Introd. cap. 10.

Nates cerebri, vide *Glutia*.

Nativus calor, (quem & *Calidum innatum* vocant, cujus vi omnia animantia vivunt & vigent) apud Galenum

lentum est aut anima, aut primum & præcipuum animæ instrumentum, quo omnia quæ sunt ad vitam necessaria, administrantur. Infiti caloris præsentia, *vita* est, ut absentia, *mors*; inæqualiter in singulis corporis partibus dispersus; In corde flagrantissimus; in ventriculo & præcordiis moderatior; in capite & cerebro, adhuc minor; in ossibus perexiguus; prout natura unicuique particulæ expedire & convenire adjudicavit. Hic *fixum*, *insitus*que dicitur, hoc est, à naturâ, in primâ conformatione singulis partibus certâ mensurâ & debitâ proportione inditus; cui *calor fluens*, & *adventivus* opponitur, quem natura in corde tanquam in quodam penu collocavit, undè per arterias cum spiritu & sanguine, suis velut vehiculis & pabulis continenter depromitur, ferturque in singulas partes, ut earum calorem nativum, fixum, insitumque foveat, atque instauret. Idem ille calor influens, in mœrore, metu, verecundiæ initio, frigore, accessionum principis, & somno, intrò cum sanguine & spiritu ad cor recurrit, & ob id per eos affectus, & cutis, & subditæ illi partes frigent, & pallent; contrâ in gaudio, verecundiâ jam vigente, statu accessionum, ac vigiliâ, calor ad cutim copiosior effunditur, cum spiritu & sanguine, & pronus calor, rubor, tumor & nitor, hic partibus inducitur.

Naturæ nomine, *temperamentum* intellexisse Hippocratem, atque id esse præcipuum, & maximè proprium *Naturæ* significatum, ab ipsa naturæ substantia desumptum, cum sæpissimè, tum libro toto de Naturâ humanâ, Galenus testatur, 3. aphorif. 2. ubi naturarum has dicit, æstate, has hyeme, malè benève se habere.

Naturales facultates, *φυσικὰ δυνάμεις*, à Galeno in arte parvâ distinguuntur; in primas, seu principes, & in secundarias, sive ministras: *Primæ* statuuntur tres; *generatrix, auctrix, nutritrix*. His omnibus singulis, aliæ

quatuor inserviunt, *attractrix*, *retentrix*, *concoctrix*, *expultrix*, quæ non in jecinore modo, sed in omnibus vel minimis corporis partibus, à primò statim ortu insunt.

Naturalis motus, vide *Motus naturalis*.

Naviforme os, vide *Scaphooides*.

Nausea, vide *Vomitus*.

Nauseationes in vennis, id est, *ναυσίωσης*, appellat Hippocrates, quis priùs vocaverat *exuccationes*, hoc est, *sugillationes*, cùm venæ (more eorum, qui nauseam patiuntur, & evomunt,) sanguinem expuunt, ac quasi evomunt, tùm ex propriâ imbecillitate virtutis retentricis, quam ex inflammatione contraxerunt, tùm ex ipsius sanguinis copiâ, & pravitate, 2. de fract. 24.

Nebulæ, Græcè *νεφέλαι*, sunt utriusque oculi membranæ ex aliquo ulcere tenues, & superficiariæ albedines quasi & caligines; nam si crassiores sint, & profundum petant, *Αδουράματα*, & *albugines* dicuntur, lib. de remed. part. fac. cap. 12.

Nephritis dicitur renum affectus, sive is similis sit, ut *intemperies*; sive instrumentalis, ut *calculus*; sive communis, ut *ulcus inflammatum*; propriè tamen *Lithiasis*, id est, calculi morbus, *Nephritis* appellatur, lib. de ren. affect. dign. cap. 2. Omnes verò homines, qui subinde difficulter mejunt, aut etiam suppressam urinam omninò habent, ubi circa lumbos dolent, ac arenosa mejunt, *Nephriticos* dicunt, quo calculo emisto, eorum protinùs dolor, & urinæ suppressio desinit, 1. de placit. cap. 13. unde *nephriticas*, *antidotes*, & *compositiones* appellant, quas renibus affectis accommodant, ut ex ipsâ appellatione manifestum est; *nephriticæ* enim nihil aliud, quàm renales sonant, 10. de compos. med. loc. cap. 1. Est autem duplex earum differentia generalissima: quædam enim calculosos renes juvant; quædam verò inflammatos & ulceratos, quæ etiam ad vesicam similiter affectam conveniunt. Habent autem contrarias inter se facultates: quæ enim inflammatio-

nibus,

nibus, & ulceribus conveniunt, mitigatiora esse oportet, conjuncta tamen diureticis: quæ verò calculosis medentur, unicam facultatem sortiuntur; quæ secare & extergere potest cum manifestâ caliditate: sunt autem talia omnia ferè amara.

Nervum, quidam appellant omnia simularium corporum genera in animalibus, quæ & exsanguia sunt, & sensu carent, ut, quæ ex ossibus oborta, ab Hippocrate *copula*, & *ligamenta* vocantur. Insuper, quæ ex cerebro & dorsali medulla prodeuntia, ab eodem propriè *Nervi*, & *Toni* dicuntur. Denique ex musculis qui proveniunt, *Tendones* quoque sic vocitant. Quidam igitur omnia hæc *Nervos* appellantes, primum, ipsorum genus *colligatorium* esse ajunt; secundum autem, *sensibile*, atque *electorium*; tertium, *aponeurosim*, hoc est, *nervorum propaginem*, cognominant, com. 1. in 6. de morb. vulgar. *νεῦρον* autem *ἀπό τῆς ἰσθμίας*, Græcis dictum est, quod *nutare*, & *flectere* significat, ut docet Galenus, initio libri de motu muscul. vide *Tonos*.

Nervum colligantem, Medici vocant *νεῦρον σπαστικόν*, quem Hippocrates vocat *ligamentum*, seu *σπασμομύον*, *copulam*; ex ossibus ortum ducit. vide *Nervum*.

Nervi duri, & *molles*, ejusdem quidem substantiæ, ac non unius modi sunt usus: *molles* enim ad sensum; *duri*, ad motum sunt destinati; non quidem quòd *duri* non sentiant, sed à duris hebetior & obtusior sit sensus, quàm à mollibus: mollium principium est *cerebrum*; durorum, *spinalis medulla*; ab hoc principio, singuli in suas sedes, à naturâ mittuntur; *molles* quidem, in organa sensuum; *duri*, in musculos: dicuntur autem *molles*, vel *duri*, sibi invicem simul, & ad cerebrum, collati.

Nervi optici, seu *visivi*, vide *Nervos sensificos*.

Nervi recurrentes, *Νεῦρα περιδρομήντις*, sunt rami duo nervorum sextæ conjugationis à Cerebro prodeuntium, quorum dexter circum arteriam, quæ axillam adit; sinister verò, circum magnum arteriæ descendens

truncum obvolutus, sursum revertitur, & recurren-
 si in laryngem, ad vocem efformandam; quare Gale-
 nus, 4. loc. aff. *φωνητικὸς*, maluit appellare. id est, vo-
 cales; ita enim sunt necessarii ad vocem, ut secti, vel
 intercepti, vocem profus aboleant; refrigerati verò,
 tantisper vocem impediunt, donec calefacti, natura-
 lem temperiem recuperaverint, 1. loc. aff. 6.

Nervi vocales, sunt nervi gutturis, qui ad instrumen-
 ta vocem concinnantia propriè pertinent, quos Gale-
 nus & invenit, & eo nomine donavit, quibus vel in-
 cisis, vel laqueo interceptis, vox perit; non differunt
 à nervis apud arterias existentibus, quos *recurrentes* no-
 minant: ipsorum enim essentia pars sunt, & utrique
 vocem efformant, 1. loc. aff. 6.

Nervi voluntarii dicuntur, qui ex cerebro, dorisque
 medullâ ortum ducunt: sicuti *Nervi*, qui ex musculis
tendones; & qui ex ossibus proveniunt, *ligamenta* ap-
 pellantur, lib. de ossib. in proœmio.

Nervorum conjugatio dicitur, quoniam nervus non
 unus, simplex, aut à *ζυγίς*, à suo principio proficiscitur,
 sed omnes conjugati feruntur, ideoque ab Anatomicis
nervorum paria appellantur, ac septem quidem pa-
 ria à cerebro, triginta verò à spinali medullâ proficif-
 euntur.

Nervos sensificos in genere vocant, qui ad sensuum
 instrumenta mittuntur, aliis quidem, qui movent mem-
 brum, molliores, 7. de plac. 5. Propriè autem *sensifi-*
cos vocant *Nervos*, sive *Poros*, nervos à cerebro ad ocu-
 los descendentes, qui soli sunt conspicuæ, & sensibiles
 viæ spiritus, 10. de usu part. 12. & proin eisdem *Opti-*
cos vocant, 16. usu part. cap. 3. atque etiam *Vistros*, ab
 actione nomen imponentes, lib. de nerv. diff. cap. 2.

Nervosa discriminationes, sunt fines membranarum,
 quæ orificiis cordis adjacent, 1. de placit. 10.

Nervosum, *σπερμὰδες*, corpus spermaticum, & exan-
 gue, ad nervi naturam & similitudinem accedens;
 licèt

licet enim Galenus tria nervorum genera dicat initio, lib. 15. de usu part. & com. 1. in 6. τ̄ ἐπιδημιῶν; præter illa tamen tria genera, sedes, uterus, vesica, & pudendum virile, *nervosa* dicuntur, cum tamen nullo prædictorum generum contineantur, aut componantur, sed quòd nervosorum corporum similitudinem gerant; contrahi enim in angustum, & extendi in latum possunt, quæ corpori carnosò & pingui non conveniunt: unde quidam Penis colem, *nervum cavernosum* appellant, ab eoque Penem & ipsum, totum *cavernosum* vocant, quòd arrigi, flaccessere, item contrahi, extendique possit, com. 1. in 6. de morb. vulg. 2.

Nervus cavernosus, vide *Nervosum*.

Nestis, νῆσις, Intestinum, vide *Entera*, & *Iejunum*.

Neurotonus dicitur is, qui in nervis vel tendonibus, sine discrimine, vulneratus est, 3. de compos. med. per gener. 2.

Neutrum corpus est, vel quòd neutrius extremæ dispositionis est particeps, vel quòd utriusque, vel quòd nunc hujus, nunc illius particeps, salubre nunc, nunc infalubre est, libr. regn. cap. 6.

Nigra bilis, est humor melancholicus, qui dum animal naturaliter se habet, quotidie gignitur, & proinde omnino alia est ab eâ, quæ ex ustione, ac velut affatione conflatur, 14. method. cap. 9.

Nigra vena, vide *Communis*, & *Media*.

Nigritia, & *Nigror*, vide *Contusio*, & *Effusa*.

Nodi, sunt extrema pars postbrachialis, à quibus digiti incipiunt, quos *Condylus* Græci vocant, libr. Iustrod. cap. 10.

Nomas appellare Medicis mos est, putrescentia ulcera, ἄνο τρεμεῶς, id est, à *pascendo*, quòd putredo depascatur membra, & ad vicinas partes serpat, adeoque unà cum parte primùm vitiatâ, & ipsas finitimas sedes corrumpat, 9. simpl. Putredinem autem acquirit vel diuturnitate temporis, quo omnia, quanquam initio

ἀήθη sint, tandem κακώθη redduntur, vel statim à principio, ut quod à venenatis animalibus factum est. Progressu quidem temporis, & Aphthæ, & Dysenterix, in Nomas transeunt, teste Galeno. Sunt autem omnia ejusmodi ulcera ægrè sanabilia, & vehementissimis prorsus medicamentis opus habent, ad eò ut citra usuriam sanari non possunt. vide *Phagedæna*.

Nothæ costæ, vide *Illegitimæ*.

Nothon, vide *Tergum*.

Notyæos myelos, vide *Mvelos*.

Nubi nomen, solent Medici, ab aëre, ad urinas transferre, pro aliquâ eorum, quæ in urinarum superficie pendent specie, vel evaporatione. Ut ergò in aëre interim tempestas fit, ubi nubibus condensatus, ater, & nubilosus dicitur, videnturque nubes quædam per eum disjectæ; quo quidem tempore nubium cernimus colorem, non exquisitè atrum, nec lucidum, sed inter hos medium: haud aliter, *nubes in urinâ* (quam vocat etiam Hippocrates *nebulosam suspensionem*) alia alba, alia nigra, alia media, oritur ex evaporationibus, ad urinæ summam partem delatis, com. 1. in 3. de morb. vulg. 4. quæ etiam dicitur, *Nebula*, *Nubecula*, *Sublimamentum*, ἐκαιώρησις ἐπιγενέφελον. Cæterum, id omne crudum esse, & à flatuoso spiritu in altum efferri, Galenus docuit; quod verò perfectè concoctum, secretum, æquale, simileque est, id certè quoniam nihil flatûs habet, in fundum vasis urinarii descendit, ac vocatur *Hypostasis*.

Nucha, vulgò appellatur *spinalis medullæ initium*, Græcè νωπῶιον μυελόν, vide *Medulla spinalis*.

Nutrimētum est, quicquid substantiam nostri corporis conservare, & augere, & in eandem converti, aptum est, 1. simpl. cap. 1.

Nutritio, est continuò effluentis substantiæ redintegratio; unumquodque verò, eâ ipsâ substantiâ, quâ primùm

primūm genitum est, ali etiam perpetuò consuevit; 1. de sem, cap. 16. vide *Prosthesis*. Vocatur autem omnis illa alteratio, quæ alimenti in substantiam partis, quæ nutritur, transmutationem præcedit, *concoctio*; ubi verò jam parti apponitur *nutritio*, 8. de compos. med. loc. cap. 6.

Nyctalops, νυκτέλωψ, *Lusciosus*, is est, qui die videt obtusius, Sole occiduo acrius, nocte magis adhuc; vel contrà, die parūm, vesperi aut nocte profus nihil, unde *nocturna oculorum cæcitas* appellatur, 2. method. 2. 4. de compos. medic. loc. 8. & libr. Introd. Accidit propter capitis imbecillitatem, & maximè spiritus vivi crassitudinem, itemque reliquorum oculi humorum ac tunicarum. Cæterum, νυκτέλωψ dicitur non ille modò qui ita laborat, sed ipsius etiam affectionis nomen est. Sic autem dicitur quasi ὁ τῆς νυκτὸς ἀλάος, hoc est, *noctu cæcus*: λαεῖν enim *videre* significat. vide *Lusciosus*.

Nympha, vide *Colliculum*.

O.

OBAUDITUS, sive *Obauditio*, est vitiata actio auditricis facultatis, proportionem respondens vitioso visui, veluti cum oculis, colore, figurâ, magnitudine, vel situ mutata videntur, differens à *Baricoia*, quæ est audiendi difficultas, gravis auditus, seu diminuta audiendi actio; ut *surditas*, est ablata audiendi actio. Aufertur autem, minuitur, vel depravatur auditus, aut læsâ aliquâ aurium particulâ, aut nervo, qui in has à cerebro pertingit, aut cerebri eâ parte, quâ is nervus exoritur, 1. de sympt. caus. cap. 3, 4, 5. vide *Baricoia*.

Obelæa suturæ, est cranii commissura recta, quæ à mediâ sincipitis futurâ ad mediam futuram occipitis secundum longitudinem extenditur; Græcè dicitur ὀβελαία, καὶ ῥαβοειδὴς ῥαφή. Utrumque nomen inditum est,

est, quòd veru, aut sagittæ, aut virgæ instar rectâ incedit, Latini proindè *rectam*, & *sagittalem* vocant, 9. de usu part. cap. 17. & lib. de ossibus in proœmio.

Obliquatus pulsus est, qui oritur non constitutâ in rectum arteriâ: seu, qui editur, cùm arteriæ situs obliquus est, lib. finit. med.

Oblongum & depressum dicunt ossis caput, ad cervicem & sinum, cui inseritur, id ipsum referentes, lib. de ossibus in proœmio.

Observatio, Τάξις, Empiricorum vox est, qui quicquid observâssent fieri in morbis, τάξις vocabant: quorum, cùm magnam haberent copiam, eam omnem ἀποστομα nuncupabant: & ab observatione quidem memoriam, à memoriâ verò, experientiam manare dicebant, & ab eâ proximè artem constitui, dum meminimus quid cum quo, quid ante quod, quid post quod observavimus, atque id quidem vel semper, vel plerumque, vel utrovis modo: semper, ut vulnerato corde mortem sequi: plerumque, ut scammoniâ ventrem purgari: utrovis modo, ut percussâ superiori membranâ cerebri mortem sequi: rarò, ut vulneratâ cerebri substantiâ salutem contingere.

Obstipitas, est distortio spinæ, ad lateralem corporis partem, 3. art. 2. quam *Scoliosin* Græci vocant; vide *Cyphosis*.

Obstructio, vide *Compressio*.

Obstruentia corpora (quæ Græcè *Stegnotica*, quæque generaliori nomine *contrahentia*, *occludentia*, & *constringentia* dicuntur) sunt, quæ ora vasorum occludunt, & sensibiles excretiones cohibent, *Corpus enim stegnoticum*, quòd claudit, & continet in se, nec quicquam quòd sensu queat percipi, ex sese emittit, Græcè στεγνόν nuncupatur. Differunt à *condensantibus*, quòd hæc poros & meatus corporis contrahant; *obstruentia* autem & *oppilantia*, vasorum corpora claudant, 5. simpl. 14. illa στεγνῶν, hæc πυκνῶν Græci vocant.

Obstru-

Obstupescencia est, cùm æger jacens, neque aliquid dicit, neque agit, sed apertis oculis quietus manet, similis iis, qui ex timore sunt attoniti, 7. aph. 14.

Occiput, ἰνὸν, ea est capitis pars, quæ à vertice tanquam à centro circuli, unde capillorum proventus incipit, ad posteriorem capitis partem, usque ad Tendones & Nucham descendit, libr. Introd. cap. 10.

Ochema, ὀφθαλμῶν, id est, *vehiculum nutrimenti*, simul cum appellatione, usum ostendens, quòd Hippocrates vocat *serosum recrementum*, est aquosa & tenuis sanguinis humiditas, ad crassam substantiam Chymi, per arctas venas, in totum corpus ferendam, à naturâ comparata, 4. de usu part. cap. 5.

Ochihode, ὀχθῶδη *ulcera*, id est, *verrucosa*, quæ non maligna, & contumacia sunt, sed solùm labra callosa, & dura habent, 4. de comp. med. per gen. cap. 5. vide *Dura ulcera*, ὀχθαί, tumores verrucosi, tuberosique, quales in Elephanticis apparent.

Ocrea, vide *Tibia*.

Odaxismus, ὀδαξισμὸς, est pruritus is, qui conceptis jam intra gingivas dentibus, & erumpere festinantibus, sentitur, quo solent infantes relatis ad os digitis, identidem eos mordere, & ipsi gingivas suis confricare. Aliud autem est ὀδαξισμὸς, quàm ὀδοντίασις: hæc enim est dentis jam concreti eruptio extra gingivam, (alio nomine ὀδοντοφυΐα) ille verò dentis ipsius concretio & conformatio intra gingivam, seu dolor ex ejusmodi concretionem exoritur. Hermolaus Barb. apud Dioscoridem gingivarum commersionem vertit. Reperitur & ὀδαξισμὸς, ab ὀδαξία.

Odontalgia, id est, *Dentium dolor*, 2. meth. 2.

Odontoeides, vide *Dentem*.

Odontophya, puerorum est dentitio, ubi scilicet è gingivis prorumpunt dentes.

Odoratum, nominent non solùm odoris sensum, sed etiam vim ipsam, cujus odorandi officium est, libr. de

Instrum. odor. capit: 1. ὄσφρησις Græcè. Sic & γάστρις non modò saporis sensum, sed ipsam etiam facultatem significat, per quam gustamus. Hujus autem tum sensus, tum facultatis instrumentum intra calvariam conditum est, sive id sint ventriculi cerebri anteriores, seu potius continuæ cum iis propagines; similiter cavæ, prope ossium ethmoidearum initium desinentes. De eo namque dubitare Galenus videtur, modò hoc, modò illud asserens.

Oedema, οἰδημα, videtur Hippocrat. omnes præter naturam tumores, nominare, sive dolore careant, durique sint, quos *scirrhus* Græci appellant, sive dolorem inferant, quos *phlegmonas*, id est, *inflammationes*, propriè vocant; sive absque dolore laxi, atque molles sint; quos solos in specie οἰδηματῶν, Græci nominant, com. 1. in 6. de morb. vulg. 2. Et proin *Oedema* est tumor præter naturam, qui dolore caret, & digitis cedit: aliquando tamen apud Hippocratem significat, *durum*, & *dolentem tumorem*, 1. prognost. 29.

Oenodes vinum, id est, *vinum vinosum*, quod multam suslinet aquæ mistionem, & imbecilles vires ferit; quod & *Polyphorum* & *Multiferum* appellatur, quod ut benè temperetur, multam exigit aquam: Contrariò autem modo, *Oligophoron*, sive *Pauciferum*, quod ut bibatur, minimâ eget aquæ mistione, 3. acut. 20. & 7. method. 6. vide *Hydatodes*.

Oesophagum, Veteres nominabant eam partem, quæ inter fauces, & os ventriculi superius, inter media est; Aristoteles; & qui post ejus seculum scripserunt, *Stomachum*, nos *Gulam* appellamus: via est eorum, quæ tùm devorantur, tùm vomitione dejiciuntur, 5. loc. aff. 5. *Gula*, Arabibus, *Meri* dicitur. Οἰσφάγῳ dictus est, quod ea ferat quæ eduntur; est enim via cibi. Habet duas proprias tunicas, quarum interna oris tunicæ continua est, & ibi crassior atque durior, ubique autem nervosa; externa verò carnosa. Utraque fibris
con-

contexta est: interna rectis, externa transversis, sed utrisque quidem deglutitionem accelerantibus, & vomitum, dum illi trahunt, hi expellunt. Incumbit septem spondylis colli, & quatuor metaphreni, nonnihil in dextrum latus, à quorum interim spondylorum ligamentis ortam habet tertiam tunicam, quâ ille obligatus fertur in ventriculum, nonnihil in dextrum latus abscedens, ut cedat aortæ descendenti. Ad nonum denique spondylum ligamentis valentibus ab eo natis in altum levatus arteriamque prætervectus, jam sinister, pertuso diaphragmate cum duobus nervis insignibus à sexto pari demissis ventriculo unitur. *Ὀσφάγος* etiam ab Hippocrate dici os ventriculi, Galenus in linguarum interpretatione explicavit.

Oesophus. id est, *Lana succida*, sive non lota, 14. method. 7. vide *Lana succida*.

Olecranos, quartus est musculus, qui per profunda adit cubitum, in medio gibberi interioris, inferiorisque brachii, 3. de anat. adm. cap. 4. à quo & *Cubitus*, & *Cubiti os*, *Olecranos* appellantur, vide *Ancon*.

Oligophoron, vide *Oenodes*.

Oligotrophia, id est, *parcior nutritio*, 3. sanit. tuend. cap. 8.

Omentum, *ἐπιπλοον*, ἢ *ἐπιπλεον*, est corpus membranosum ex duplici peritonæo, ceu plexû & adiposâ substantiâ compositum, medium inter vasa, quæ in ipso continentur, quibusdam aut multò infrâ quàm umbilicus consistens, quibusdam ad pubis ossa descendens, cum in primum, ceu ad umbilicum, parvæ magnorum vasorum soboles, ex alto deferuntur, 6. de anat. adm. 5. ex duabus tunicis densis, & subtilibus sibi incumben-
tibus, quàm plurimis arteriis, & venis, & pinguedine non paucâ conflatum, gratiâ calefaciendi, & ventriculorum roborandi factum, 4. de usu part. 9. quod *Epi-
ploon*, sive *Epiplum*, Arabibus *Zirbus*, Antiquis *Retes*, quod ita adipe instructum *Omentum*, reti non sit absi-

mile, indeque *γαλακτὸν*, & *σπερμίνη*, à plerisque dictum fuit, libr. de nerv. & art. diff. cap. 1. Id sexto peritonæo primùm in conspectum venit; Dorso ad undecimam thoracis vertebram, & jocinoris cavo, & ventriculi fundo, & duodeno intestino, & lieni, & colo ligamenti adhæret, reliquis autem intestinis prætenditur, & quodammodo *ἐπιπλέει*, hoc est, *innatat*, unde & nomen habet. Usus ejus maximus est, ut ventriculum, cujus fundo incumbit, foveat, innatumque calorem etiam per inediam tueatur; deinde verò, ut venæ portæ ramos quoquo versus protensos, sibi que implexos fulciat, & arterias pariter nervosque proximis ipsi partibus inferendos tutò deducat.

Omicæ vena, *ὀμικήνα*, id est, *humeralis*, ramus est venæ cavæ claviculas supergressæ, per Omoplatam in brachium descendens, quam Galenus interdum *externam* vocat, ad differentiam axillaris, quam *internam* nominat: Vulgus nunc Cephalicam appellat, quòd ad capitis mo bos magnâ utilitate soleat secari. vide *Humeraria*.

Omotribis, sive *Omphacinum oleum*, id est, *crudum oleum*, ex Olivis immaturis expressum, 8. method. 3. *ὀμοτριβὲς ἔλαιον* etiam *ὀμφάκιον* vocatur, hoc est, *acribum*; refrigerat & astringit.

Omoplatæ (quæ & *Homoplatæ* dicuntur, & *Scoptulæ*, 8. method. 8.) id est, *Scapulæ*, quæ humeri articulum constituunt; est enim in extremo scapularum insculpta capacitas, tantâ magnitudine, quanta capiti ipsius brachii dearticulando, cui inseritur, esset aptissima, 13. de usu part. cap. 10. Sunt ossa duo (utrimque videlicet singula) post thoracem in dorso sita, clavibus & brachio inarticulata. Sunt autem hæc ossa, ut scribit Galenus, admodum inæqualia, & omnibus suis partibus dissimilia. Foris enim gibba, intus sima existunt: item ima basi tenuia ac longa, superno fine crassa & parva. Utraque autem *Homoplatæ* duobus ossibus in-

arti-

articulatur, summâ quidem suâ spinâ acromio clavi per Synarthosim, cavitate autem suæ cervicis ipsi brachio per Diarthrosim.

Omos, humerus, propriè dicitur id totum, quòd in articulatione brachii, cum Omoplatâ apparet, adeoque revera ipse articulus brachii, cum Omoplatâ sic vocatur. Rufus κεφαλὴν τοῦ βραχίονος, hoc est, *caput brachii* appellavit. Apud Aristotelem ferè pro *humeri articulo* accipitur, quem Celsus *Scapulam* vocat.

Oncos, apud Hippocratem idem est ac *tumor*, significatque omne id, quòd est supra naturalem constitutionem, incrementum, lib. de tumoribus, cap. 1. *Oncos* verò & *Poros*, quidam nostri, *corporis meatus* vocant, 1. simplic. cap. 1.

Onyx, idem quòd *πύσις*, lib. finit. est puris collectio in nigro oculi, cum phlegmone, juxta Iridem ungui similis, Græcè ὄνυξ, *unguis*; qui propriè dicitur pars digitorum extrema, lata duraque quâ ipsi firman- tur. Sunt autem qui ungues partis nomine non dignentur, ut nec pilos, quòd nulla sit eorum propria actio, ut qui facultate omni carere dicantur, à quâ omnis actio primario proficiscitur. Nullam enim, inquit Galenus, gubernationem habent, sed ortum tantummodo. Usus tamen aliquem atque utilitatem afferunt, quòd iis extremi digiti firmiores sint; & meliùs apprehendant. Ex recrementis autem orti sunt ungues ad eundem modum quo & pili crescunt, alio atque alio subinde excremento ad unguium radices expulso, & imæ eorum parti adhærente, eamque ut clavus clavum trudit, pellente. Sunt autem duri, quod ex solidis corporibus solida quoque duraque excrementa prodeant. Est etiam ὄνυξ lapis, qui & ὄνυχίτης dicitur, quod illi candor sit unguis humani.

Ophiasis, est affectus capitis, quo capilli primùm extenuantur; deinde decidunt in certis spatiis & capitis sedibus, in Serpentis similitudinem; Idem revera

cum *Alopeciciâ* malum est, solâque figura ab eo differet; vide *Calvities*, & *Madarosis*.

Ophthalmia, hoc est, *Lippitudo*, frequentissima oculorum affectio, est inflammatio tunicæ, seu pelliculæ, os capitis, & *Calvariam* ambientis, quam & *membra-nam agnatam, adnatam, conjunctivam*, vocant, propterea quod aliis, quæ oculum ipsum constituunt, tunicis, forinsecus adnata sit; ligamentum insuper totius oculi ad circumfrita ossa, & ob id omnia, quæ circumcirca oculos sita sunt, usque ad malas, quandoque in vehementi lippitudine attollens & colligans, 4. de comp. med. loc. cap. 2.

Opium, est papaveris lacryma & succus, 2. de antidot. 7. Ejus parandi rationem hanc Dioscorides prodidit: *Cum ros in papavere exaruerit, cultro decussatum in stellas, ne penitus adigatur, ex obliquo in rectum summam cutem incidere oportet, lacrymam exeuntem digito in concham abstergere, nec multò post redire, ut concreta inveniantur. Etenim quæ tum, aut postero die etiam offenditur, in veteri pilâ teri debet, & in pastillos cogi, Id Opium dici, testatur Scribonius Largus, in descriptione Collyrii, quod Diaglaucion vocat: Opium, inquit, quod ex lacte ipso sylvatici papaveris capitum fit, non ex succo foliorum ejus, ut pigmentarii insitiores ejus rei compendii causâ faciunt. Illud enim cum magno labore exiguum conficitur, hoc sine molestiâ & abundanter teritur. Dioscorides ab aliquibus capita ipsa & folia tundi, & prælo exprimi, terique in mortario, & digeri in pastillos, scribit: vocari autem *μυκώσιον*, multum *Opio* ignavius. Galen. *Opium* interdum Hispanicum, interdum Libycum, & album commendat. Aëtius aliquando Asianum, aliquoties Achaicum, Officinæ nostræ uno ore Thebaicum prædicant, emuntque à Mercatoribus alicunde comparatum; sed ubi & quomodo paratum sit, prorsus ignorant. Optimum habetur, inquit Dioscorides, grave, & densum, gustu amarum, odoratu sopo-*

foporiferum, quod faciliè aquâ diluitur, læve, candidum, neque asperum, neque grumosum, quod inter colandum non ut cera coëat, & in Sole diffundatur, dein admotum lucernis non atra luceat flamma, extinctum denique odoris vim conservet. Adulteratur autem multis modis, ut glaucio gummi aut sylvestris lactucæ succo: Unde *opiata medicamenta* somnifera sunt, quibus *Opium* admiscetur, quæ Arabes vocant *Alfabiar*.

Opiſthotonos, vide *Distentio*.

Opopanacem vocant Panacis guttam, & liquorem, 3. de compos. med. per gen. cap. 5. Excipitur lachryma caule vel radice incisâ, cum recens eruperit caulis: Ea redditur candida ubi adaruerit: Croci exterius præfert colorem. Probatum amarissimum, internè candidus & subrufus, extra lenis, pinguis, friabilis, tener, faciliè tabescens, odore gravi. Damnatur niger ac mollis. Excalfacit ordine tertio, tenuat, emollit; siccat secundo.

Oppilatio, vide *Compressio*, & *Obstruentia*.

Optici nervi, sunt primum nervorum par, quod cum utroque Cerebri panniculo, ad oculos descendit, secum visibilem spiritum ducens, libr. de ocul. part. 2. cap. 3. vide *Nervos sensificos*.

Ordinans pulsus est, quando ictus pari semper numero, paribus partibus, & stas procedunt circuitibus, de puls. ad Tyron. cap. 6.

Orexis, ὀρεξις, *appetitus*, sive *appetentia*, est concupiscentia cibi & potus, quam Hippocrates λιμὸν, hoc est, *famem*, appellavit, eo aphorismo, quo scripsit, *famens meri potione solvi*, ut in Commento Galenus annotavit: Ea autem à jecinore principium habet. Est enim totum hoc opus naturalis facultatis, quam non φυσικὴν modò, sed & ἐπιθυμητικὴν & ὀρεκτικὴν Veteres appellaverunt. Sed advertendum est appetentiæ nomen ambiguum esse. Unâ enim significatione dicitur naturalis

quædam inclinatio, quâ singulæ corporis partes alimentum desiderant, quòd in vacuatæ substantiæ locum succedat: & hæc quidem naturalis appetentia est. Alterâ verò significatione appetentia dicitur desiderium cibi & potus, quo ventriculus exugi se sentiens tenetur: Et hæc quidem animalis appetentia est: siquidem natura animalibus non item stirpibus vacationis & penuriæ sensum dedit, quo scilicet ad cibum potionemque proritata sese impleri appetant. Fit autem is penuriæ sensus, cum venæ ex ipso ventriculo veluti emulgentes, fugentesque aliud trahunt: non ferens enim eum suctum ventriculus, sed veluti divulsus, offensæ ejus medelam cibum desiderat.

Oricularia, vide *Laminas*.

Oroboides urina, quæ habet hypostasin similem *Orobis*, eaque fit à colliquatione, & dissolutione carnis, libr. de Urinis, cap. 26.

Oros dicitur à quibusdam τὸ πῖδιον, hoc est, pars tota pedis superior, quam alii πολυόσσειον appellant, id est, multorum ossium. *Orros* verò, tum *serum lactis* significat, tum *Perinæon*, tum etiam *saeri ossis extremitum*, ad caudam usque protensum.

Orthocolon, ὀρθόκωλον, quasi *rectus articulus*, est articuli vitium, quando ob durum aliquem tumorem, musculi partem aliquam inflectentes, non sequuntur, sed perpetuò articulus tenditur, nec inflecti potest, 3. de artic.

Orthopncea, ὀρθόπνοια, quasi *rectam spirationem dixeris*, est magna spirandi difficultas, ut non aliter ea fieri possit, quàm rectâ cervice, & thorace elato; quòd etiam iis accidit, qui velociter cucurrerunt: qui sic affecti, dicuntur ὀρθόπνοιοι. Cum aspera arteria, ut scribit Galenus, principium à gutture habens, in pulmonem dividatur; quoties quidem thoracem cum collo rectè extendimus, arteriam ipsam dilatari contingit, atque etiam quæ ex eâ in pulmones distribuuntur pro-

pagines omnes, atque interim regionem augeri eis internam : hæc quidem causa est, cur recti spirare affectent. Idem malum ab alio symptomate, *Asthma* nuncupatur ; à viscosis & crassis humoribus, circa asperas in pulmone arterias, sine febre congregatis , de diffic. respir. cap. 11. & com. 4. in 6. de morb. vulg. 4. vide *Anhelosi*.

Os, Στόμα, duobus modis dicitur ; primùm, quantum diducta labra parent ; secundò & propriè, totum id spacium, quòd dictis labris, ad imas usque fauces interjacet, in quo dentes, palatum, lingua, gurgulio, & tonsillæ duæ continentur, quarum omnium partium una tunica est, etiam naribus communis, à peritonæo prognata, 3. de usu part. cap. 3.

Os ballistæ, vide *Astrogalus*.

Os cartilagineum est, quòd ad caput cordis invenitur, ad quod omnium ipsius ligamentorum principia adaptantur, quòd alii *Cartilaginem osseam* nominant, 7. de anat. admod.

Os cubiforme, vide *Os cyboeides*.

Os cyboeides, id est, *cubiforme*, est, quod ab externis Tarsi partibus est locatum, firmumque in terrâ constituitur, 3. de usu part. cap. 7. & dearticulatur cavitati calcanei, ad finem adjacenti, ibid. cap. 8. *Os cubicum*, est unum ex quatuor tarsi ossibus, solum nomine donatum, cum reliqua tria careant nominibus. Id calci articulatur, ipsamque excipit, cum reliqua tria tarsi ossa scaphoeidi conjuncta sint. Sic dictum est, quòd *Cubo* simile sit : Verùm lateribus omnibus est admodum inæqualibus, & ferè asperis, ut vix quicquam aliud quod latera sex habeat cum *Cubo* communia : Sed & internum ejus latus geminum apparet.

Os frontis, quod vulgus *Coronale* vocat, vide *Coronale os*.

Os humeri, quod Arabes *Os adjutorii* vocant, vide *Adjutorii os*.

Os jugale, vide *Zygoma*.

Os latum, vide *Spina*.

Os magnum, vide *Spina*.

Os naviforme, vide *Os scaphooides*,

Os palati, vide *Sphenon os*.

Os petrosum, Λιθοειδὲς ὄσεν, ossis nomen, sic dicitur pars ossis temporalis, protensis futuræ lambdoeideæ finibus terminata; sic dicta, quòd petræ, vel rupi videatur similis, duritie & soliditate. In eo osse apophysis est *συλοειδής*, quam Galenus *βελονοειδής*, & *ραφιοειδής* appellat; & alia præterea quæ meatum auditorium concernunt.

Os sacrum, ὄσεν ἱερὸν, duobus modis à Galeno sumitur: primùm, latius, ut *Coccygem* etiam comprehendat; ut 12. de usu part. scribit, *Os sacrum* constare ossibus quatuor, tribus scilicet propriis, & *Coccyge*; hæc enim ossa sibi unita per symphysis, efficiunt unum os, quod parte supernâ vocatur *sacrum*, infernâ *Coccyx*. Sicut ipse humerus quâ parte à nobis spectatur, *ἑπωμὴς*, parte spinæ suæ summa *ἀκράμιον*, parte latâ *ἀμφοπλάτη* vocatur, atque similiter *Os sacri* ipsius ossis lateribus annexum, *Os ilium*, ad cotylen *Ischion*, anticâ verò parte *Os pubis*. Deindè, sumitur pro eâ tantùm parte, quæ reverâ sacra est, id est, magna, & lata, quâ parte hoc os, cum osse ilio per synarthrosin jungitur. Hâc enim solâ parte reverâ *ἱερὸν* est, id est, magnum & latum, tuncque ejus reliquum gracilescens semper ac tenuatum, in tres cartilagineas acutissimas definit, quas *Coccygem* vocant, libr. de ossib. cap. 12. & 3. de artic. 104.

Os scaphooides, vide *Scaphooides os*.

Ossa, ὄσῳ, partes humani corporis durissimæ, siccissimæ, maximèque terrestres & frigidæ sunt, quæ se mutuò, & alias partes omnes, tanquam fundamenta sustinent, & firman, atque ad universam corporis substantiam sustentandam & gestandam factæ, quibus pro-

proin omnia adnascuntur, & stabiliuntur, lib. de ossibus in procemio. Eorum differentiae sunt permultae ab apophysibus, epiphysibus, cartilaginibus, cervicibus, capitibus, soliditate, cavitatibus, harum quorundam superciliis, medullâ, & aliis quibusdam ipsorum particulis, & à consistentiâ, magnitudine, numero, figurâ, situ, & aliis, substantiam necessario consequentibus, in sceletis visu tactuque observandæ. *O'sa 2a*, Instrumentum chirurgicum, quo ossa vel attolluntur, vel deprimuntur, vel omnino loco moventur.

Ossa alata, vide *Pterigoidea*.

Ossa cavernosa, vide *Ossa Ithmoeidea*.

Ossa colatoria, sive *Colo similia*, vide *Ossa Ithmoeidea*.

Ossa foraminulenta, vide *Ossa Ithmoeidea*.

Ossa Ithmoeidea, sunt ossa quaedam foraminulenta, & cavernosa, ad radicem & principium narium in meatu olfactorio posita, quæ natura variè pertusa, velut spongiam & cribrum formavit, ne aliud corpus durum extrinsecus insuper incidat; in illâ ne viribus integris aer frigidus inspirantibus nobis, rectâ in cerebri ventriculos sese insinuet, quin &, ut vapor odorem secum ferens, per ea foramina à cerebro recipiatur; simul, ut cerebrum vacuaret repenti, si quando usus incidit, excrementorum copiam; quæ quoniam ad cribrum & Spongiæ similitudinem perforata sunt, *Ithmoeidea*, & *Spongoeidea* dicuntur, 8. de usu part. capit. 6. & 7. quæ ossa Galenus, 3. loc. affect. 10. *Colatoria*, vel *Colo similia* vocat, quod per illa crassum cerebri excrementum purgetur, & percoletur; quod Aristoteles vocat *Perittoma*, tenuiora autem excrementa, & quæ vaporum similia sunt, in sublime lata per calvariæ futuras excernuntur; crassiora autem prona feruntur, quorum altera pars in eas vias, quæ ad os pertinent, influit, & per screatum ejicitur; altera, quæ *mucus* dicitur, in nares, & per efflatum vehementem, excernitur, lib. de inst. odor. cap. 2.

Ossa spongoeidea, vide *Ossa isthmoeidea*.

Oscitatio, & *Pandiculatio*, sunt mediocres motus virtutis expultricis celebri, 2. de sympt. caus. cap. 6. per quæ contenta in musculis (per quos quoque voluntarii fiunt motus) humida, flatulenta, vel spiritus flatuosi expurgantur, 7. aphor. 56. Per *oscitationem* tale quid solis maxillæ inferioris musculis accidit, quale in *pandiculatione* in omnibus musculis symptoma est; utraque enim evacuandorum in musculis halituosorum excrementorum causâ fit, com. 1. in 6. de morb. vulgar. 4. & 7. aphorif. 56. *χίσμη* illa; hæc, *σκορδισμῦς*, vel *σκορδισμὸς* Græcè.

Osculorum apertio, quæ, tùm in arteriis & venis fit per resudantiam, & dicitur *Anastomosis*, sive *Exanastomosis*, tùm in ulceribus & vulneribus, quæ sinuosa sunt, fistulosa, & angulti orificii, cùm scilicet hæc dehiscunt, 6. de comp. med. loc. cap. 2.

Ostocopi, id est, *ossium dolores*, nominantur, cùm membranarum, quæ ossibus adjacent, dolores, & profundi sunt (id est, in intimo corpore sensum excitantes,) & ossium ipsorum veluti dolentium inducunt imaginem, qui magnâ ex parte ab exercitationibus evenire solent, interdum etiam à frigore, & plenitudine, quin & ab humorum cacoëthia in lue venereâ, 2. loc. aff. 8. qui sic laborant, ne minimum quidem motum sustinent, sed omnem formidant. Sentiunt autem manifestum calorem unâ cum demorsu & tensione, vitioso humore in totam corporis molem largè effuso.

Ostracoderma, animal omne est, cui pro cute testa est, libr. 1. de aliment. fac. 1.

Otalgia, *ὠτελγία*, aurium dolor, est is cum primis, qui ad profundum auditorii meatum pertinet, 2. meth. 2.

OtENCHITÆ, instrumenta sunt chirurgica, quibus aliquid in aures infunditur. *Aurifusoria specilla* ab aliquibus, à Celso *Strygiles*, aliter, *Auriculares clysteres* appellantur.

Oxelæum, ὀξέλαον, id est, compositio ex aceto, & oleo, 1. de compos. med. per gen. cap. 7.

Oxyratum, id est, compositio ex aquâ, & aceto, 1. simplic. 29. Ὀξύρατον, *Posca*, vel *Pusca* dicitur. Miscendi autem ratio nunquam certa fuit: variè namque temperari potest. Sed, ut author est Aëtius, si simplici ratione construatur, refrigerat, & humectat: sin condiatur, & calorem, & siccitatem adsciscit. Inter Veteres, ut idem inquit, omnes ferè convenit, noxium parere succum, nervis officere, flatuosos spiritus creare, capitis dolores concitare, contra sacrum morbum prodesse, vini crapulam mitigare, sanguinis acrimoniam lenire. Consuluntque eâ potione abstinendum, quòd facile putrilaginem concipiat, qui ex eo contrahitur humor, item propter noxam, quam nervis infert. Græcorum juniores imitatione Latinorum, etiam *Φέσκων* id genus potionis appellarunt.

Oxydergica facultas est, quæ oculos, (ubi nullum insit illis sensibile pathema) malè tamen munere suo fungentes, corrigit, & in integrum restituit, ac nimirum & in auribus & in naribus, aliisque sensoriis cunctis id ipsum præstat, & proin in auribus, E. gr. *Oxycoos* dicitur, 5. simpl. 23.

Oxygala, id est, *acidum lac*, 3. alim. 16. Lac quòd acuit, seu coacuit, sit certâ quâdam lactis præparatione, per quam sola caseosa substantia relinquatur, eaque ipsa non ejusdem omnino naturæ cujus ab initio fuit, verùm multo frigidior, ut ægerrimè, nec nisi à ventriculo valdè calido concoquatur. Neque enim calidam & acrem seri qualitatem retinet, neque pinguem & calidam, butyri, sed solâ crassiore substantiâ constat, quæ in caseum abit, ὀξυγαλάκτινον appellatum: Id genus hodiè Galli videntur *Iunceam* appellare: Est autem vehementer frigidum, crassum, & concoctu difficilè.

Oxymel, non ex aceti, mellisque mixtione tantùm compositio est, verùm ex mulsâ, paulùm aceti accipiente

piante, 3. acut. 24. & 4. sanit. tuend. cap. 6. Acetum
 mulsum, vel Mulsum acetosum, ὀξύμελι, potio vetu-
 stissima certa, ut quæ etiam ante Hippocratis seculum
 in sanitatis usum venerit. Hujus duæ sunt summæ dif-
 ferentiæ: alia simplex est, alia composita. Nec verò
 etiam simplicis ratio una est: quidam enim ita præpa-
 rant; Mellis optimo super carbones despumato addi-
 tur aceti tantum, unde gustanti nec acidum ñimis, nec
 dulce videatur: ac denuo super prunas coquitur, do-
 nec planè unitæ amborum qualitates sint, nec appa-
 reat gustanti acetum adhuc crudum: hinc ab igni de-
 ponitur; cùmque eo utendum est, aqua mista ita tem-
 peratur ut vinum, nimirum ex sumentis gustu. Id enim
 ut jucundissimum est, ita etiam utile: & contrà, ut
 injucundum, ita adversissimum. Alii verò, cum mel-
 lis, cum aceti modum definiunt, vini aceti parti mellis,
 à quo detracta spuma sit, duplum miscentes, deinde
 ambo leni igni coquentes, donec eorum qualitates in
 unum coierint. Alii autem cum aquâ statim ipsum fa-
 ciunt, melli quadruplum optimæ aquæ miscentes, de-
 inde coquentes modico igni, quoad spumare desinat:
 post verò dimidio aceti adjecto, rursus coquentes, do-
 nec qualitatatum omnino sit unitas, nec acetum crudum
 etiam appareat. Oxymeli omne extergit viscosos hu-
 mores, & crassos attenuat, quapropter viscerum om-
 nium obstructions dissolvit, sive in febribus, sive ci-
 tra febrem detur; verùm aquæ multæ mistione vires
 ejus exsolvantur. Tussim autem movere, quæ non est,
 & intestina radere oxymeli, Hippocrates & Galenus
 scripsere, non in corporibus quidem crassis & glutino-
 so humore redundantibus, sed puris ab excrementis,
 aut iis quæ tenui & acri fluxione vexantur, quæque
 nervosas partes valdè sensû exquisitissimo præditas ha-
 bent. Oxymeli compositum est σκελιπικόν & αλληλικόν,
 item κωδαρατικόν, &c.

Oxyregmia, id est, *acidus viscus*, qui sine aliquâ pi-
 tuitâ,

tuità, quandoque in ventriculo frigidiorè, & in quibusdam lævitatibus intestinorum, quæ ex frigiditate ortum habent, fiunt, 6. aphorif. 1. non ubi nulla prorsus facta est ciborum alteratio, acidi ructus excitantur, uti nec ubi optimè concocti fuerint, sed tantùm, ubi modicam à ventriculi calore alterationem perpessi fuerint, nec perfectam adipisci potuerint. Fiunt etiam propter frigidam pituitam in ventriculo acervatam, & frigidam fluxionem in ipsum decumbentem, adhæc ciborum tum frigiditatem, tum copiam: his enim omnibus causis commune est, calorem ventriculi ingenitum vinci à cibus, non eos vincere.

Oxyrrhodinum, quod & *Rhodinum* dicunt, est frontis linimentum, ex aceto, oleo, & rosaceâ placentâ capiti phreniticorum, aut quâcunque intemperie calidâ laborantium permixtum, 13. meth. 21. Sed cùm varius possit esse utriusque modus, qui temperatissimus, recipit olei rosacei partes quatuor, aceti unam, ut ait Gal. sic enim mediocriter refrigerat: Quod verò plus aceti habet, vehementiùs refrigerat, ut contrà minùs, quod minùs habet aceti: Habet etiam vim repellendi. Itaque in morborum principiis magnâ utilitate illinitur, præsertim si calidus morbus est. Sed & in œdematis atque ipsis etiam lethargicis, Galenus in libr. method. med. admovet, quo humor quisquis fuerit is, à parte affectâ repellatur. Tanta adeò vis est *Oxyrrhodini*, in frigidis etiam morbis, sive per se, sive cum sale, aut thymo, aut alio exhibitì, ne frigiditate nocere possit.

Oxys, id est, *acutus*, à quo ὀξείας πυρετός, *acutus febris*, ὀξείας νόσος, & ὀξὺ νόσημα dicunt. Consistunt autem acuti morbi essentia, non in celeri tantùm motu, sed cum primis in magnitudine, & periculo, 2. aphor. 23.

Ozæna, est ulceratio in naribus profunda, tetri odoris halitus emittens, lib. finit. & 3. de comp. med. loc. cap. 3. undè ex ulcerum genere est, eoque à Polypo differt, quippe qui in tumorum tantùm genere est,
non

non ulcerum ; nascitur ex influxu humorum acrimis, & putrescibilium, à cerebro in nares facto, unde, vel earum alæ, vel interstitium, vel aliæ ipsarum partes exulcerantur ; Et humoris quidem acrimonia difficilem admodum ejus curationem reddit, putrilago verò graveolentiam & fætorem inducit ; unde morbo nomen Veteres indidere. Quando, inquit Celsus, ulcera circa nares sunt, pluresque crustas & odorem fœdum habent, id genus Græci ῥοζαίωμα appellant. Id mali genus nobis multò frequentius est, quàm Antiquis fuerit, ut quòd luem veneream sæpissimè consequatur.

P.

PÆDOPROPICA, est medicinæ pars, de puerorum sanitate, & regimine, libr. de part. art. med. capit. 5.

Palatum, partem illam in ore altioris sedis cavam vocant, quæ super foramina è naribus in ipsum pertinentia, sublimis est. com. 1. in 6. de morb. vulg. 3.

Palimbolus, περιβόλος, homo dolosus est, qui aliud loquitur, aliud sentit, & qui facilè sententiam mutat ; ejusmodi quoque morbus appellatur, qui speciem quidem & spem facit levationis, sed tamen intùs malignus est, com. 1. in 6. de morb. vulg. 6.

Pallidabilis, vide *Bilis pallida*, & *amara*.

Palma, est ea pars manùs, quæ *Metacarpium*, & *Postbrachiale* dicitur, 1. de musc. cap. 21.

Palmos, vide *Palpitatio*.

Palpitatio, quæ & *Subsultio*, & Πάλμῆς Græcè dicitur, similiter atque *Tremor*, motus est, quo partes palpitantes, citra voluntatem nostram, nobisque invitis attolluntur, & deorsum aguntur, à crasso & vaporoso spiritu, quærente exitum ; differunt verò *palpitatio* à *tremore*, quòd nemo, qui artus movere non instituerit, tremat ; palpitantes autem particulæ, etiamsi in quiete fuerint, nullusque illis motus sit indultus, palpitent ;

Etenim

Etenim supercilium, palpebræ, & oculus subindè citra omnem voluntatem attolluntur; tremor autem totius & integri membri motus est, ut totius manûs, brachii, capitis; palpitat verò pars membri, ut vel sola cutis, vel sola arteria, ut censebat Praxagoras, vel solus musculus, ut Herophilus. Adhæc quæ tremunt, totum mutant locum; quæ autem palpitant partes, eundem obtinent, sed modò ampliorem, modò minorem; in seipsas enim concidunt partes palpitantes, dum contrahuntur; aliò autem moventur, quæ tremunt; libr. de trem. palp. cap. 4. & 5. Adhæc, *Palpitatio* est contractio quædam præter naturam, in illis corporis partibus, in quibus ob substantiæ earum mollitiem, distentio, dilatatio, & contractio accidere potest, 2. de sympt. caus. cap. 2. non enim os, vel cartilago palpitant, quòd dilatari non possint. Denique *palpitatio* motus est toto genere præter naturam; *tremor* autem, mistus, ex motu secundùm naturam, membrum movente, & motu præter naturam, virtutem ad violenter movendum proritante & cogente, 2. de sympt. caus. cap. 2.

Palpebræ, sunt externæ oculi partes, superciliis subjacentes, supernè, infernèque interiores oculi tunicas contegentes, hæc inferior, illa superior dicitur, lib. Introduct. cap. 10.

Pancæus, vide *Endemus*.

Pancreatium, vide *Pancreas*.

Pancreas, & *Pancreon*, *Calicreas*, & *Calicreon*, corpus glandulosum, vel caro glandulosa est, in medio mesenterio sita, quam natura quatuor vasis, venæ, arteriæ, nervo, & vesicæ bilis, in orbem substravit, divisionesque inter se mutuas replevit, ne ullum ipsorum facile scindatur, propter vehementem motum, sed molli cedente corpore, conquiescat, 5. de usu part. capit. 2. quòd corpus vocatur etiam *Pancreatium*, 2. de motu musc. 6. Cùm infiniti propè rami venæ portæ per mesenterium

fenterium dispersi sint, chylum ab intestinis præsertim tenuibus exuentes, & in jecur deferentes, sciens natura eos propter exiguitatem infirmos esse, & injuriis obnoxios, ventre præsertim sæpè laborante saltu, ictu, compressu, vociferatione, spiritus contentione, & rerum gravium impulsu, glandibus singulas vasorum scissuras munivit, securasque reddidit. Qui usus est non hujus modo glandulosi corporis, sed aliarum quoque glandularum, *αδένες* vocant, quæ pluribus aliis corporis partibus inditæ sunt à naturâ.

Pandemus, vide *Endemus*.

Pandiculatio, vide *Oscitatio*.

Panus, id est, *Tuberculum immaturum*; quod aliquando & magnum, & durum, & diuturnum exoritur, 3. de artic. 2. est tumor non altus, sed latus, in quo quoddam pustulæ simile est, panis similitudinem habens: hinc Latini *Panum* etiam appellant. vide *Phygethlon*.

Papilla mammae, id est, extremum mammæ mulieris, quod ori infantis inditur, 15. de usu part. cap. 7.

Papula, nomen est iis, quæ spontè extuberant in cute, ex anthematibus conveniens, quæ superfluis constant humoribus, atque qualitatem illorum etiam non injuriâ subsequuntur; cum tenues humores sunt, exulcerationem potius, quàm tumores creant; at crassi, in tumorem cutim attollunt, com. 3. in 3. de morb. vulgar. 51.

Paracentesis, id est, *punctio*, quæ Hydropicis, & Herniosis adhibetur, ad aquam evocandam, 14. meth. 13. & 6. apher. 27. Paulus non omnibus aquæ intercutis generibus, sed asciti tantum convenire scripsit: ejusque tres in universum differentias statuit; unam sectione factâ directè sub umbilico, tribus digitis interpositis, si sitis ab intestinis orta fuerit: aliam eâdem factâ à sinistro umbilici parte, si primario jecoris affectui malum feratur acceptum; tertiam autem à dextrâ ejusdem

dem parte, si à liene vitium traxerit originem. Scalpello ejusmodi sectio fieri debet, aut aculeo intra peritonæum adacto; deinde in foramen immisâ æneâ fistula, per eam humor sensim effundendus pro cuiusque virium ratione, cavendo ubique subitam cumulatamque vacuationem.

Paraemastica, vide *Continua*. Παρημαστική ηλικία, ætas jam vergens & inclinata. Ætas declinans, media est inter juventutem & senectutem. Incipit secundum Galenum, à tricesimo quinto anno, duratque ad annum quadragesimum nonum, quo scilicet senectus incipit.

Paracynanche, vide *Cynanche*.

Paralysis, (quæ & *Paresis* à Medicis recentioribus dicitur) est nervorum resolutio, cùm nervi & corporis partes, omninò sensûs, & motûs expertes sunt, 1. de sympt. caus. cap. 5. fit, cùm humorum multitudo indissolubiliter in aliquâ corporis parte, non principe, impacta fuerit, ut & *Epilepsia*, & *Apoplexia*, partis dici possit, 4. acut. 27. *Exquisita* autem *Paralysis* est, in quâ nervi & membra sentientia omninò sensum & motum perdiderunt; *imperfecta*, in quâ motus quidem perit, servato sensu; *imperfectior*, in quâ incolumi motu, sensus aboletur: est enim *Paralysis*, motûs potius, quàm sensûs affectio; quæ si fiat in universo corpore, *Apoplexia* potius dicenda est, quam vera *Paralysis*. Accidit insuper *Paralysis* oculis, ubi & *mollities* dicitur, cùm oculus, vel motu, vel visu, vel utroque privatur, læso vel cerebro, vel nervo concavo, vel spiritu visibili, lib. de ocul. part. 4. cap. 13. Est *Paralysis* etiam imaginatricis facultatis affectio, qualis & *Caros*, & *Catalepsis* nominatur, de sympt. differ. cap. 3. vide *Resolutio*.

Paramesus digitus, id est, *Digitus annularis*, libr. de musc. diff. cap. 22. Παράμεσος δάκτυλος, digitus minimo proximus, *Medicus* à Latinis dictus, quod *Medicinæ* dicatus tradatur.

Parophimosi, vitium est *Phimosi* contrarium, cum videlicet ea, quæ naturales meatus concludunt, opercula & tegumenta ita diducta sunt, ut reduci nequeant; propriè tamen dicitur de præputio retrorsum adducto, ut glandem tegere nequeat; quod malum ex nervi contractione maximè contingit; fit & ex immodicâ præputii siccitate; ei contrarium vitium *Phimosi* appellatur, lib. finit.

Paraphrosyne, parvus erransque motus virtutis imaginatricis cerebri est, qui & *delirium* dicitur, de sympt. differ. cap. 3. Differt verò ab *anoxiâ*, & *amentiâ*, quòd illa sit imaginatricis, aut ratiocinatricis depravatus, vel diminutus motus; hæc verò, earundem facultatum paralysis existat, & resolutio.

Paraplegia, *παρὰ πλῆξια*, sive *ἡμιπληξία*, est plerumque alterutro in latere corporis partium immobilitas sensusque privatio, quam etiam *Apoplexiam* vocat Hippocrates, com. 2. in 1. prorrh. 50. quod utraque à frigidis, & pituitosis fiat humoribus. *Paraplegia*, affectio unius partis corporis talis est, qualis *Paraplexia* totius, com. 3. in 1. prorrh. 26. Interdum facta absque convulsione *Apoplexia*, in partis alicujus resolutionem finiens, *Paraplexia* appellatur, 4. acut. 27. & com. 2. in 1. de morb. vulg. 59. *Apoplexia*, à *Paraplexiâ*, ut à toto, pars, differt: *Apoplectici* namque prorsus & *Paraplectici* sunt; *Paraplectici* verò, non omnino & *Apoplectici*. Adde, sanos mente, *Paraplecticos*, resolutos parte unâ corporis, dextrâ, vel sinistra, *Apoplecticos* & mente, & toto corpore resolutos esse constat, lib. finit.

Pararhythmus pulsus est, *παρὰ ῥυθμοῦ σφογμῶς*, qui, (cum quæque ætas proprium pulsus agnoscat) non convenit illi ætati, in quo est ille pulsus, sed alterius proximioris; quemadmodum *Heierorhythmus pulsus* vocamus, qui alterius ætatis habet *rhythmus*, lib. finit.

Pararosis, est depravata visus actio, cum oculis colore,

fore, figurâ, magnitudine, vel situ, mutata videntur
veluti *Amblyopia* est diminuta actio visûs, & cæcitas
visioque ablata, r. de sympt. caus. cap. 5.

Parastatae, qui & *seminarii meatus* dicuntur, & La-
tinè *Astites* nominantur, sunt, qui ex venâ & arteriâ
constant, in unam naturam confertis, semen confoven-
tes, & perficientes, lib. finit. Α'πὸ τῆς πυρσίδος ἀστῆται. *Adstare*.
Id enim quadrat utrique corpori, quod Veteres ἀστῆται
appellarunt. Duo enim eodem nomine appel-
lantur; unum, ἀστῆταις κερσοειδῆς; alterum, ἀστῆται-
ς αἰδανοειδῆς. Dicitur autem ἀστῆταις κερσοειδῆς, hoc
est, *Varicosus*, corpus id, quod utrique testis antestat in
modum pyramidis efformatum, incipiens paulò suprâ
testem, quâ venæ & arteriæ spermaticæ coeunt &
commiscentur, deinde post multos gyros & circum-
volutiones varicum in modum parùm latescens, & in
superiorem testis partem insertum: Itaque vasis sper-
maticis coalescentibus gignitur, primùmque seminis
materiam, seu semen rude & imperfectum excipit,
quod postea testiculus absolvit: Ergo, ut facultate
cum testiculo conspirat, sic quadamtenus etiam figurâ
convenit; habet enim parvi cujusdam testis effigiem.
Verùm ἀστῆταις αἰδανοειδῆς, id est, *glandulosus*, dici-
tur corpus seu glandula meatui urinario supraposita,
vasorum semen deferentium insertionem excipiens. In
eam enim deferentia semen vasa postquam coire, in-
feruntur ad securitatem. Est autem ad humillimam
vesicæ partem sita, media quodammodo inter vesicæ
corpus, & ejus cervicem. Verùm hanc aliqui non
ἀστῆταις, sed ἀρσῆταις appellant, quo vitent ambigui-
tatem. Sunt etiam qui ἀρσῆταις vocant *Os vocoides*,
quod situm est ad radicem linguæ. vide *Glandulosi as-*
sistentes.

Parasynanche, vide *Cynanche*.

Paregorica, id est, *mitigatoria medicamenta*, quæ non
sanant, sed mitigant, ne malum crescat, lib. de Dyna-

mid. in procemio, *παρηγεμὸν* idem profusus, quod *ῥέδιον*. hoc est, dolorem sedans. Dicitur & *παυρτι-
ξὸν*, hoc est, mitigatorium.

Paroimptosis, (quam & *Periptosis*, hoc est, *Incidentiam*, & *Casum* vocat, lib. 3. *Ἐξ ὄν*) est intercidentia, sive coincidentia; cùm E. gr. ea plenitudo, quæ ex ingestione eorum, quæ comeduntur, & bibuntur, in venis gignitur, à venis in arterias delabitur, libr. de caus. procatart. cap. 3. Atque universim *paremptosis* est, quando aliundè in aliud vas humor fluit, 7. de anat. adm. cap. 16. speciatim, transumptio spirituum, ex arteriis in venas, *paremptosis* dicitur, libr. de venæ sect. contra Erasistratum, cap. 2. vide *Coincidentia*.

Parencephalis, quod & *Cerebellum*, & *Encranion* dicitur, est posterius Cerebrum, quod à priori (anterius enim propter sui magnitudinem, nomen totius sibi vendicaverat,) crassiæ meningis duplicatione est diremptum, 8. de usu part. cap. 1. vide *Cerebrum*.

Parenchymata, Græci vocant carneam illam substantiam, quæ inter vasorum intercapedines recipitur, 7. de anat. adm. cap. 5. ut quæ in visceribus, in jecinore, renibus, liene, & pulmone visitur; quam substantiam Galenus non vult vocari carnem; ea enim solum caro dicitur, quæ in musculo est; reliquarum nullam homines carnem vocant, præterquam admodum pauci; sed quæ in visceribus, ceu jecinore, renibus, liene, & pulmone visuntur, eas *Parenchymata*, (quasi *affusiones* dixeris) Græci vocant; quæ verò in intestinis ventriculo, stomacho. & utero sunt, sine nomine relinquunt, 10. method. 11. *παρήχημα* ergo dictum est ab Erasistrato, quod existimaret viscerum eorum molem ex sanguine è venis effuso concreescere, ut scribit Galenus, lib. 2. simpl. medic. Qui tamen neglectâ Erasistrati opinione, eorum viscerum propriam substantiam non *παρήχημα*, sed carnem sæpè appellat.

Paresis, idem quasi *Paralysis*, id est, *resolutio*, vide

Para-

Paralyfis; propriè contractio artuum, in quam passio colica terminatur.

Parietalia, vide *Bregma*.

Paristhmia, quæ & *Tonfillas*, & *Amygdalas* vocant, sunt locorum ad Isthmum (id est, eam oris regionem, quæ os & gulam interjacet) atinentium inflammationes, 3. aph. 26. *Paristhmia*, *Tonfillæ*, & *Uvæ*, nihil aliud sunt, quàm inflammationes; *Uvæ* quidem Gargareonis; *Tonfillæ* verò, adenum, qui in principio faucium inter se oppositi sunt; *Paristhmia*, corporum eorum, quæ in faucibus continentur, lib. de tumo. c. 17. quo nomine non solum inflammationem, sed etiam faucium partem illam nominant. Sic autem eam appellaverunt Græci, quòd locus ille, cui adjacent, veluti Isthmus quispiam angustus est, quum inflammatione tumet, & multò quàm antea angustior fit. Latini, *Tonfillas*, diminutivâ voce à *tollis*, hoc est, *tumore faucium*, appellant. Alio nomine etiam *ἀντριάδης* vocant. vide *Isthmus*.

Parochoteusis, id est, *derivatio*, est, cùm sanguis avertitur, atque ad alia membra proximiora conversus derivatur; si verò sanguis ad contraria revellitur, *Antispasin* Græci vocant, Latini, *revulsionem*, §. method. cap. 2. Est autem *παροχέωσις* curationis genus ad humores pertinens, ut scribit Galenus, cùm id quod per palatum vacuatur, per nares trahitur, nobis irritantibus, aut per acria medicamenta provocantibus; cùm quòd fluit ad oculos, aut aures, tum in nares, tum in os trahitur, collutionibus & gargarismatis acribus atque aliis ejusdem generis remediis: cùm quòd defluit per asperam arteriam, in pulmonem ad stomachum convertimus, id enim potiùs optandum: cùm sanguinem per sedem profluentem in muliere, per vulvam derivamus: similiter cùm mulieri sanguinem vomenti ex Hippocratis consilio, menses ducimus. Sed hoc exemplum revulsionis potiùs fuerit, quàm derivationis. Revulsio enim fit per loca plurimùm distantia, eoque solo

à derivatione differt. Fit derivatio à dextris ad sinistra, ab anterioribus ad posteriora, & contrà, sed brevissimâ viâ: alioqui ad revulsionis naturam magis accedit; estque humoris tum fluentis, tum jam impacti, & in ægrâ parte consistentis; in quo etiam videtur à revulsione differre, quæ fluenti tantum humori adhibetur.

Paronychia, Abscessus, est, qui ad latera unguium enascitur, 8. de compos. med. loc. cap. 2. alii malunt Inflammationem vocare. Non leve prorsus malum est, ut quod dolores & febres aliquando moveat: & tamen Latini *reduviam* curare, pro occupari in re minimâ, proverbii loco, usurpant. Ex quo arbitror, *reduviæ* nomine non tantum *παραonychίαν* designari, sed eum etiam affectum, in quo ad unguium latera caruncula, aut cutis portio resolvitur nullo fermè dolore. Inde Latini *reduviam*, vel *rediviam*, malum hoc nuncuparunt; *redivire* enim *resolvere* est, ut scribit Festus; quam Hermol. Barbar. *reluvium* etiam vocet à *reluendo*, hoc est, *resolvendo*: Arabes *Panaritium* vocant.

Parosides, vide *Eparmata*.

Paroxysmus, vide *Accessio*.

Partes inanes corporis sunt, quæcunque inter extremam thoracis collam, & femoris ossa continentur, 2. prognost. 1.

Partus, *τῆξ*, actio est partim uteri ipsius, ad aucti foetus gravitate, & excrementorum redundantiam onerati & distenti, vi propriâ expultrice, foetum ejicientis; partim ejusdem foetus grandiores effecti, & majori alimento, quàm quòd in utero recipere possit, indigentis, atque ex uteri angustiâ, ad aucto nativo calore ad suffocationis imminentis periculum averfandum festinantis, & (quum non sufficiat illi amplius spiritus maternus, quem illa per arterias subministrat) ad exitum repentè concitati.

Parulides, *παρῦλις*, est inflammatio partis alicujus
gin-

gingivarum. Ea autem omnium inflammationum modo, nisi discussa fuerit, suppuratur & vertitur in abscessum; proindeque Paulus libr. 6. *παρυσλίδα* abscessum esse dixit. Ex eâ plerumque gingivæ putrescunt & decidunt, gigniturque *έπυλις*, hoc est, carnis excreſcentia, maximè ad intimos molares dentes. Vidi autem parulidem ab imperito Chirurgo malè curatam, in quâ caro non modò supercrevit, sed cum adverso etiam buccarum musculo prorsus coaluit.

Parygron, id est, humidum, seu liquidum medicamentum, quod medetur particulæ parvâ adhuc phlegmone, conflictanti, huic protinùs impositum; ubi duritiem à dolore alienam pars affecta acquirat; quemadmodum etiam, si phlegmonoso affectu, omninò sit libera, 7. de compos. medic. per gen. cap. 2. *Πάρυγρον* emplastrum, est ab Hera primum descriptum hunc in modum, sicut Galenus prodidit: ℞, Adipis suilli recentis & liquati, uncias 44; ceræ, uncias 24; cerusæ, uncias 6; argenti spumæ, uncias 6; liquida cum aridis promiscetur, ac manebit aliquamdiu liquidius, postea verò consistet per se, & compagem acquirat: Alii verò postea aliter pro suo quisque arbitrio composuere. Emollit primo ordine, præsertim recens: inveteratum enim magis digerit; Inflammationem quidem coercet & lenit, sed ulcera fordida reddit. vide apud Paulum & Aëtium.

Passio, *πάθος*, *πάθησις*, generaliter quidem dicitur omnis motus, qui ab altero in alterum fit, siue secundum naturam fiat, siue præter naturam, quâ parte ab altero recipitur; hinc visio, auditio, calefactio, frige- factio, humectatio, delectari, dolere, gaudere, tristari, *passiones* dicuntur, quorum essentia in fieri est, cum motus sint, cujus nullæ sunt partes permanentes, sed dum fiunt, solùm sunt, solùmque in fieri & mutari essentiam suam habent: Cum autem motus desit, non *affectio*, aut *passio*, sed *affectum* esse, & *passum* dicitur,

Græcè *Ἀσθησις*, speciatim verò non solùm, dum fit alteratio, *passio* dicitur, sed dum facta est, & quæ motu absoluto superstes est, quam etiam *πάθος* appellant; ut ex contusione, nigror; ex febre, tabes; ex continuis vigiliis, insipientia. Tertiò adhuc specialius, non modò *passio*, quæ fit, nec quæ facta est, sed quæ est præter naturam tantùm facta affectio, *Passio* vocatur, ut ex vulnere cæcitas: quâ significatione, *morbi*, & *symptomata*, à Medicis *Passiones* dicuntur; vide *Affectus*, & *Symptoma*.

Pastilli, Græcis *περὶτρονί*, seu *rotulae* & *orbiculi*, ab efformationis figurâ, sic dicuntur medicamenta plana, in rotæ, aut circuli formam coacta, 5. de med. per gen. 11. & 1. de antid. cap. 9.

Pastio, id est, *ulcus depascens*, 5. med. per gen. c. 3.

Patella, est os cartilagosum, rotundum, & gibbum, quâ femur tibiæ connectitur; aliterque *Mola* dicitur, lib. de ossib. 23. quin & *Rotula*, *Myle*, *Epigonatis*, & *Epigonis*, id est, *Supergenualis*, appellatur, 3. de usu part. cap. 15.

Pathema, id est, *Passio*, vide *Affectus*, *Passio*, & *Symptoma*.

Pathognomonica syndrome, id est, *concursum*, symptomatum, affectuum p. n. index, 1. loc. aff. 1. *Pathognomonica* autem signa sunt, quæ & *homogenea*, & *homoeidea* dicuntur, id est, ejusdem speciei, vel generis, quæ in unâ aliquâ fiunt affectione, quæ perpetuò & soli illi insunt, tanquam soli propria, & inseparabilia existentia, veluti quæ per sputa excernuntur, affectionis tùm pulmonum, tùm thoracis, tum asperæ arteriæ, tùm gutturis, & tandem respirationi subservientium instrumentorum, signa sunt, quæ & in respiratione, vitium per se & primùm contraxerunt, non per consensum: atque hæc signa sunt certissima, non autem ea, quæ perpetuò, sed non soli insunt, vel soli, sed non perpetuò, com. 1. in 1. prorrh. vide *Affidentia*.

Patho-

Pathologica, five *Ætiologica*, medicinæ pars est, quæ causas & symptomata, & morbos inquirat; vide *Ætiologica*. Eam in totum neglexerunt olim Methodici, sed maximè olim fecêre dogmatici Hippocratis vestigiis insistentes.

Pauciferum vinum, vide *Oenodes*.

Pechys, vide *Cubitus*.

Pecsis, id est, *Congelatio*; *κρῖσις* Græcè, idem quod *ἀδρῆσις*, hoc est, *firmitas*, *stabilitas*, *fixio*, quum verò illa, quæ frigore concresecunt & congelant, firma quoque sicut ac stabilia, ob id malum hoc, (ubi corporis partes præ frigore rigent, adeòque stabiles sunt) *κρῖσις*, id est, *Congelatio*, dicitur. Fit exiccatione, quod proprium sit sicci terminari, atque definiri. Inducitur autem siccitas vel sicco corpore superinducto, vel summotâ, quæ inerat humiditatis redundantiam. Cujus summovendæ ratio etiam duplex est, scilicet per compressionem humiditatis à terrestribus partibus siccioribus factam, sed adhuc tamen in corpore latentis & contentæ, vel per resolutionem. Causæ verò coagulationis seu concretionis sunt tum calidum, tum frigidum. Calidum quidem tam per se, quàm per accidens; frigidum verò nonnisi per accidens, ut Aristoteles lib. 4. meth. demonstravit.

Pecten, est sinus ipse, quo muliebri pudendum clauditur, lib. Introd. cap. 10. Est adhuc *Pecten* ea plantæ pedis; quâ terram contingimus, pars, & quæ post concavum ad digitos affurgit: Dicitur & *Pecten*, ea pars manus, unde digiti procedunt, ibidem. *Pectorale os* medio pectore situm, costis utrinque alligatum est; constat autem septem parvis ossibus, per synarthrosim colligatis, quibus singulis, singulæ costæ connectuntur; quæ tota pectoralis ossis figura à nonnullis, quia gladii similitudinem repræsentat, *Xiphoides*, id est, *ensiformis*, lib. de ossib. cap. 13. imò & *Sternon* appellatur, 7. de anat. adm. cap. 2. vide *Sternon*.

Pectus, ea est corporis pars, quæ inter medias costas, & utrumque latus jacet, lib. *Introd.* cap. 10.

Pedem summum, partem eam pedis vocat Hippocrates, quæ à plantâ & solo, usque ad digitos, & unguis porrigitur, 3. de artic. 106.

Pedicularis morbus, vide *Phtiriasis*.

Pedion, id est, *Planities*, *Planta*, seu *Planum*, est pars pedis, quæ est ante digitos; quæ verò pars ante hanc sita est, *Tarsus* dicitur, 3. de usu part. 5. Arabicè, *Achmas*. Illud, *Metacarpio* manûs; hoc, *Carpo* proportionè respondet, cap. 6 atqui & interiorem summæ manûs regionem, & quantum infra pedem est, *πλάμα* Græcè, *Plantam* Latinè dicunt, 3. de anatom. adm. cap. 1.

Pelignus, est color lividus, 14. method. 9.

Pelma, vide *Pedion*.

Peltali cartilago, vide *Cricoeides cartilago*.

Pelvis, vide *Infundibulum*, & *Choana*.

Pemphygodes febrî, vide *Febrî pemphygodes*.

Penis, *σῆμα*, virile membrum, quod & *αἰδοῖον*, & *καυλὸς* dicitur, 2. de symptom. caus. cap. 2. Rufus definit *σῆμα* dici τὸ ἐκκρεμὸς ἔαἰδοῖς, hoc est, partem pendulam & prominentem; eique subjectam, quæ non propendet, *ὑπόσῆμα*, & *περίαιον* appellari.

Pensilis verruca, (vide *Acrochordon*) dicitur, quod in imo usque adeò sit angustâ, ut pendere videatur; zota enim foràs prominet, adeò ut excisa nullam radiculam relinquat, angustiore basi prædita, & summæ chordæ similis; à *Myrmeciâ* differt, quæ basim habet latiore, & nigro colore præditam, atque ubi à *Chirurgo* tollitur, sanguinem fundit copiosiore, unde & *Sessilis verruca* appellatur, vide *Myrmeciæ*.

Pepasmus, *πεπασμός*, morbi est, & eorum, quæ præter naturam sunt, veluti coctio quædam & maturatio, & ad excretionem præparatio, in quâ quod assimilatur, paucum est; quod autem semicoctum, & superfluum, multum; quamquam alibi *πεπασμὸς* significatum latius

exten-

extendit Galenus, dum omnem deductionem in mediocrem temperiem *πεπυσμὸν* appellat; & alibi omnem morborum *πέψιν*, id est, coctionem, in succorum alteratione consistere scribit.

Pepsis, vide *Pepasmus*.

Peracutus morbus, vide *Acutus simpliciter*.

Per consensum morbus, vide *Idiopathia*.

Perditio, vide *Abortus*.

Perforatio, est sectio, quæ in spatiosam pulmonis sedis capacitatem, ipsumque usque in pulmonis cavum penetrat; reliqua verò omnis divisio ipsius, *vulneratio* quidem dicitur, *perforatio* non item, 7. de anat. adm. capit. 14. Nominatur quoque *perforatio*, insignis quidam ventriculus, & meatus, qui ab anterioribus duobus Cerebri ventriculis in ipsum Cerebellum prorumpit, per quem parencephalis Cerebro est communis & connexa. Cùm enim Cerebrum sit à Parencephalide, crassæ meningis duplicatione diremptum, ipsumque oporteret aliquâ parte illi conjungi, quò prædictum meatum produceret, in unum prius locum utroque ventriculos terminavit, quem sanè *quartum* totius Cerebri *ventriculum* nonnulli nuncupant; alii rectius, non *ventriculum*, sed *perforationem* nominant, ex quâ cavitate animalis spiritus parencephalidi transmittitur, 8. de usu part. cap. 11.

Perfrictio, est nativi caloris frigiditas sine sensu doloris, longiori temporis spatio, & paulatim facta, libr. de tremor. convul. cap. 9. quæ nativam caliditatem, ab humorum multitudine gravari ostendit, 4. acut. 26. vide *Frigus*.

Periapta medicamenta, sunt capitis dolori conferentia, quæ Latinis *Amuleta* appellantur, quod de collo suspendantur, aut alicui corporis parti alligentur, libr. de remed. part. fac. cap. 1. Dicuntur & *περάματα*, cujus generis Galenus plurima recenset, quæ capiti coronæ modo imposita, dolorem ejus levent. Per multa
etiam

etiam quotidie experimur, quæ brachiali admota febres reprimunt. vide *Amuleta*.

Pericardium, quod & *membrana*, & *tunica* dicitur: *membrana*, à substantiâ; *tunica*, ab usu, 7. de anatom. adm. cap. 2. vide *Membrana pericardios*. Eam verò & altera tunica involvit, prodiens à membranâ costas succingente, quâ thoracem dividit. Quibus thorax brevior est, attingit septum transversum; non attingit verò quibus septem ossa fortitum est. In eo serofus humor continetur, parcior quidem, quibus cor est calidius; copiosior, quibus frigidius, vaporibus multis in aquam resolutis. Nervos habet à sextâ cerebri conjugatione, seu à recurrente sinistro, venas & arterias à septo transverso, & membranâ medium thoracem dividitibus.

Pericharia, *ἡεὐχάρια*, hoc est, subitum & vehemens gaudium; contrarium *Ecplexia*, quæ est subitus timor. Ex amborum occasione scimus multos interiisse, 12. meth. cap. 5. vide *Ecplexis*.

Pericholus, id est, *biliosus*, sive is homo sit, sive dejectio, sive urina, sive morbus, com. 2. in 1. prorrh. 18. Consueverunt autem excrementa, bilem substantiâ tenuem circiter habentia, atque ea circumvoluta, vocare *Periebra*, id est, *circiter colorata*, ibid.

Pericranios membrana, tunica est cranio superimposita, quæ ex duplicatione duræ meningis connatæ undique, & adhærescentis intrinsecùs cranio, per suturas extra cranium egressæ, ut cranium duræ meningi, & cerebro arctius vinciret, oborta, ipsi cranio extrinsecùs in orbem circumfunditur. 8. de usu part. cap. 9.

Perinæon, *ἡεἰςαἰον*, & *ἡεἰςαον*, *femen*, & *interfemineum* dicitur, vide *Interfemineum*.

Periodus, vide *Circuitus*.

Periostios membrana, tunica est ea, quæ singulis ossibus proximè adjacet; aggeneravit enim natura, ac circumjecit omnibus ossibus carnes, simulque ipsa pinguis-

guiffimâ quoque parte extractâ, terrestria, atque arida, nec non pinguedine omni prorsus carentia reddidit; atque ex eo, quod extraxit, lentum ac tenax singulis, & in capitibus colligamina, quibus inter se connectuntur, & in longitudine circum undique tenues membranas produxit, quæ circum ossa, hoc est, ossium involucra, & perioftia nuncupantur, quibus carnes aggeneravit, 1. de semin. cap. 10. Est insuper *perioftios* membrana, succingentem & costas circumdans, quæ costis intus tenditur, ita ut inter costas & succingentem, media collocetur, 8. de anat. adm. cap. 10. Est quoque *Perioftios* oculi tunica, septima in ordine, quæ totum oculum cum ossibus colligat, & simul quoque moventes ipsum musculos operit, 10. de usu part. capit. 2.

Peripneumonia, seu *Pulmonia*, pulmonis inflammatio est, quam semper continua & acuta febris comitatur; *Pulmo* autem, cum viscus sit laxum & molle, fistulisque inanibus undique infinitis cavum, cordi vicinum, à pituitosiore proin atque crassiore sanguine inflammatur, cum subtilis, biliosusque fluat ferè, nec cum viscere ullâ ratione cohærescere possit, 4. de caus. puls. cap. 12. & 2. progn. 64. quam sequitur spirandi difficultas, tantaque angustia, ut suffocari laborantes videantur, ac recti sedere cogantur, calidam sentiunt expirationem, multumque aërem frigidum attrahere concupiscunt, atque inter tussendum sputum varium colore ejiciunt, insuper gravitatis cujusdam, thoraci incumbentis sensum sæpè percipiunt, ac dolorem, ex imo ad ipsum pervenire, & ad os pectorale, & ad spinam ulque extendi conqueruntur, 2. loc. aff. cap. 9.

Periptosis, vide *Pareptosis*.

Peritonæum, membrana est, à Græci vocabuli etymologiâ sic dicta, quod alimenti vasis *περιτονεύου*, hoc est, prætendatur; quæ & *peritoneos membrana peritoneos tunica*, & *tegumentum* appellatur; tenuis substantiæ est,

ex simplicium & primorum corporum numero, præ-
tenditurque tum visceribus, tum intestinis, tum vasis
quæ inter septum transversum & crura habentur, tum
etiam iis, quæ interjacent, quale est vulva, & vesica,
tenuè admodum corpus, latis araneorum telis simili-
mum, 6. de anat. admod. cap. 4. abdomini superstra-
tum, 4. meth. 6. Arabibus *Siphac* dicitur.

Peritonæi vertex, membrana est, telis araneorum si-
milis, inferioribus septi partibus circumjecta, conti-
nua, totam inferiorem septi transversæ regionem sub-
vestiens, eidemque circumhærens, 6. de anat. admod.
cap. 3.

Perittoma, est id, quod post completam coctionem,
nec confectum, nec assimilatum relinquitur, adeoque
corpori nec adnascitur, nec accrescit, sed per ipsius
laxiora spatia, tanquam supervacaneum errat: Unde
nomen quoque rectè à majoribus ei *Perittoma* est indi-
tum, 1. de sanit. tuend. cap. 3. quod est idem ac ex-
crementum, sive id spiritus, sive corpus aliud solidum
sit, *περιττωμα* Græcè. Solida quædam corpora inter
excrementa reputantur, ut calculi arenulæ lumbrici,
& si quæ præterea ejus generis in corpore continen-
tur.

Perniones, quæ & *Chimæbla* dicuntur, sunt intertri-
menta, & scissuræ manuum, & pedum, hyberno tem-
pore à summis algoribus factæ, libr. de med. fac. part.
cap. 203. Oritur verò *χίμαθλον* in talo frequentissimè.
Sic dicitur *ὅτι τὸ χίμαθλον*, quod hyeme maximè pro-
veniat; unde & *χίμαθλον* quidam scribunt.

Perona, *Sura*, *Fibula*, quibusdam est alterum os tibie
exterius & tenuius; alterum enim quod crassissimum
est, & interiori in parte situm, *κνήμη* Græcis, & eo-
dem cum totâ parte, nomine, Latinis *Tibia* appella-
tur. Galenus autem ex Hippocrate in *τῆς γλάσσης*
dicit, *Peronam* diversa significare, aliquando quidem
os totum membri, aliquando ipsius ossis epiphysin, in-
terdum

terdum ejus protuberantiam, five malleolum. Est autem *ἡ πρὸς ἄνω* suprâ brevior paulò, ut quæ genu ipsum non contingat, infrâ verò longior multò quàm tibia: habet autem & suprâ & infrâ epiphyſim, quarum ſuperiore jungitur cum offe tibiæ membranofò ligamento; inferiore verò prominente & gibbâ malleolum externum conſtituit, ſicut tibia epiphyſi ſimili internum.

Perofis, hoc eſt, *obleſio*, eſt privatio & impedimentum naturalis functionis, aut alicujus particulæ mutilatio, libr. finit.

Persistentes morbi ſunt, qui eiſdem horis accedunt ac remittunt, libr. de Typis, cap. 3.

Perſpiratio, & *Perſpiratus*, vide *Inſpiratio*.

Per viciniam affici, vide *Idiopathia*.

Pes, *πῆξ*, pars infima cruris eſt, quæ multiplici offe conſtat, malleolis, talo, & digitis. *Pes* etiam meſura eſt, quâ rerum intervalla dimetimur. Conſtat unciis duodecim, five ſedecim digitis, five palmis quatuor.

Peffarium, *peſſus*, *πρωός*, eſt lana concerpta, aut pannus, aut bombax, aut linamentum, ad digiti figuram, rotundum factum, quod immerſum in medicamentum aliquod, involutum ſerico, filoque appenſum, in uterum inditur. Fiunt etiam ex gummi, & reſinis, & cerâ, aliisque liquoribus ad talem formam redactis. Ut autem ex Antyllo refert Oribafius, tres ſunt Peſſorum differentiæ: alii namque molliunt, alii adſtringunt, alii aperiunt. Mollientibus ad uteri inflammationes, exulcerationes, perfrictiones, ſtrangulatus, averſiones, & inflationes utimur. Fiunt autem ex cerâ tyrthenicâ, cyprino, ſuſino, pinguedine anſeris, & gallinæ, butyro inſulſo, reſinâ deuſtâ, medullâ cervinâ, ſænogræco & ſimilibus. Aperientes utiles ſunt, cum purgationem ſuppreſſam provocare volumus, aut continentem compreſſamque vulvam emendare: hique ex melle, artemiſiâ, dictanno, braſſicâ, dulcis radicis ſucco,

succo, rutâ, & scammonêâ. Adstringentium usus contrarius est aperientibus : nam fluorem muliebrem cohibent, & uterum suspensum contrahunt, & prolapsum reprimunt.

Pestilentia, *febris pestilens*, *morbis pestilens*, Δοιμὸς, idem significat, estque morbus non quidem patrius, sed Epidemius, contagiosus, perniciosissimus, communis, è communi causâ natus, adventitius, præsentissimi periculi, ut qui malignâ & venenatâ putredine, humores, vitales spiritus, & substantiam cordis labefactet. Pestem itaque excitat aër totâ suâ substantiâ putris & corruptus : sive quod is inclusus non diffletur, sive à non humatis cadaveribus, & qui exhalant vaporibus, & halitibus putridis non discussis. An verò corporum cœlestium aspectus infauti, & influxus pestilentem reddant aërem, dubitare malim, quàm credere ; præsertim cùm Medico sensus magis sequenti, aëris mutationes pro omni sint Astrologiâ, ut ex Hippocrate conjicere licet, 3. aphorif. & initio prognost. & lib. de aquâ, aëre, & locis.

Petaloides urina, est, quæ habet hypostasim similem squamis piscium, libr. de Urinis, capit. 27. Πετρωλῶδες ἔρον, *foliosa urina*, dicitur ea, in quâ foliis similia, sive squamis aut laminis subsident : dicuntur autem πέτρωλα, inquit Actuarius, quæ & longitudinem & latitudinem habent, non etiam evidentem profunditatem. Eodem etiam, ait ille, donata sunt nomine instrumenta quædam ad oculos comparata. Quin etiam lapis quidam πετρωλίτης dicitur, quasi εἰς πέτρωλα, hoc est, in laminas solutus. Ex quibus omnibus τῆ πετρωλῶδη ὑπόστασιν, sive quæ subsident in urinis, foliis similia considerare oportet. Fit autem ejusmodi, vesica resoluta & erosa, ut testatur Galenus, com. aphor. 76. lib. 4.

Petia oculi, est sanguis fluens de aliquâ arteriâ, vel venâ oblæsâ & sauciatâ, lib. de ocul. part. 4. cap. 7.

Phacos, faciei macula, est nigra, lentis similitudinem

nem obtinens. Latini *lentiginem* & *lenticulam* vocant; φακός, *lens cruda*. Proverbialiter, φακὸν κέπλειν dicitur, qui operam ludit; φακός ὁ ἐπὶ τῷ πελμοῦτι, *lens palustris* apud Dioscoridem. Est etiam vas lenticularis formæ, dictum *lenticula*. Dicitur & de vase, in quo mortuorum cineres conduntur: Item nigra quædam oculi macula, Hesych.

Phagedænas Antiqui nominant ulcera maligna, quæ semper majora & deteriora fiunt, vel cicatrice nullo modo adveniente, vel si facta sit, resolutâ; vel propter influxum vitiosorum humorum, vel propter dispositionem partis latentem longo tempore contractam, ex influentibus humoribus, vel ob aliquam dispositionem ossis eo loco corrupti: sed nobis sufficiat, ex iis ulceribus pravis, alia nominare *Herpetes*, quæ summam cutem tantum infestant; alia, *Phagedænas*, id est, *exedentes*, quæ carnem subjectam corrumpunt; nam quod *putridum*, atque *depascens*, à nonnullis *ulcus* vocatur, non est *propria ulceris differentia*, sed *passio implicita*, ex *ulcere atque putredine*, 6. aphor. 45. & libr. de aquâ, aëre, & loc. capit. 2. Aliis, *Phagedæna* sunt illa ulcera, quæ partes vicinas continuo depascunt, non tamen eas putrefaciunt, febresque inferunt; quod si depastionem cum putrilagine sustinent partes, alii *Nomæ* dicuntur, id est, *depastionis*, 6. de comp. med. per gen. cap. 1. φαγεδαῖνας Græcè.

Phalacrofis, φαλακρωσις, *calvitium*, seu *calvities*, pilorum capitis defluvium est, propter humoris alimentarii penuriam, non autem humorum vitio; nam tunc diceretur *Alopecia*, *Area*, vel *Ophiafis*, vide *Madarosis*. Deficit autem pilis alimentum propter siccitatem cerebri, quæ vel à senio est, vel maturius etiam accidit propter calidum & siccum hominis temperamentum. Fiunt autem calvi homines à sincipite magis, cum senescunt, quoniam illud omnium capitis partium est siccissimum; hæret enim cutis illic ossi nudo, Cæte-

rum, quamvis propriè *φωλάκρωσις* de capite intelligatur, sunt tamen, qui ad mentum etiam pertinere dicant. At si rem diligentius consideremus, de mento impropriè *φωλάκρωσις* dici videbitur, ex quo nonnisi vitio humoris defluere pili solent, cùm illa propter so- lam, ut Galenus ait, alimenti penuriam eveniat.

Phalangosis, affectus est, quo pilorum subnascen- tium, duplex, triplexve acies, in superiore, vel in infe- riore palpebrâ, provenit, lib. Introd. cap. 15. Ex quo videtur Author Introduc̄torii *Phalangosin* confundere cum *Distichiasis*, quod falsum videtur, quoniam in hâc novi pili, & non naturales succrescunt; in illâ verò soli naturales pili sunt, qui inversi negotium oculo fa- cessunt, in quâ cilium intrò spectat, pilorum acie si- mul cum eo inversâ, sic enim oculum compungunt; quibus duobus affectibus, cõmune genus est *Trichia- sis*, id est, *νοχα οculus*, inversis à pilis, proveniens; qui pili, si recenter exoriuntur, *Distichiasim* efficiunt; si nativi, & naturales, *Phalangosim*; Paulus.

Phalanx, articulus est, is maximè, quo magnus di- gitus, ossi Carpi propinquo, dearticulatur, 2. de usu part. cap. 9. Græcè, *σφυτείδης φάλαγξ*. vide *Digiti*. Sunt etiam qui *Phalangis* nomine, Metacarpii ossa comprehendant, ordine etiam eodem velut in acie constituta, quo ossa digitorum; *φάλαγξ* autem *agmen militum* significat.

Pharmaceutica, medicinæ pars est, quæ medicamen- tis per os assumptis, affectibus p. n. medetur, 3. de compos. medic. per gen. capit. 2. altera, *Therapeuticæ* medicinæ pars est.

Pharmacia, purgatio, *καίτησις, ἀνακαίτησις*, duplicem habet apud Hippocratem & Medicos, significatio- nem: Primo enim significat, humorum, qui suâ qua- litate molestant, evacuationem, sive naturâ, sive arte factam, per quamcunque regiõnem; E. gr. vomitum, sudorem, urinam, nares, tussim, alvum, uterum; se- cundò.

eundò, solam vitiosi humoris evacuationem per alvum tantùm, ope medicamenti factam notat ; prior significatio habetur, com. 4. in 6. de morb. vulg. posterior, in eo aphorismo, *qui bene corpore habent, difficulter ferunt purgationes, & corpora sana cum purgantur, exolvuntur.* Φαρμακῶδεν usurpatur sæpe ab Hippocr. ἀπὸ τῆς καθαρίσεως, quod est medicamento purgare.

Pharyngethron, apud Galenum, nunc pro *Pharynge* fumitur, nunc pro *osse hyoeide*, ceu portione maximâ *Pharyngis*. vide *Hyooides*.

Pharynx, duo significat, nimirum primùm fauces (id est, regionem intra os, ubi tùm gulæ, tùm asperæ arteriæ extrema concurrunt, sive medium illud spatium inter laryngem & gulam, & ipsam asperam arteriam, cujus summum *laryngem* vocant,) verumtamen loci vicinia effecit, ut *Pharyngis* nomine, nunc pro medio inter Laryngem & gulam spatio ; nunc pro asperâ arteriâ, nunc pro ipsius asperæ arteriæ summo capite, id est, Larynge, indifferenter sumatur; ut ex pluribus Galeni, & Hippocratis locis elicere est.

Pharnia, sunt ossa, dentes continentia, libr. de offibus ; vel, ut alii, sunt alveoli, præsepiola, & cavitates, quibus per *ζυφωσιν* dentes inseruntur, quas Græci, *βόθρια* vocant ; unde videntur hæ duæ voces *φάρνια* & *βόθρια*, idem significare. Apud Rufum etiam *φάρνια* legimus : Apud Poll. & *φάρνια* & *φάρνια*.

Phaulon, simplicem & vulgarem victus rationem vocat Hippocrates ; eam verò, quæ huic contraria est, *exquisitam* inter utramque autem mediam, *hypophaulon*, id est, *subvulgarem*, nuncupavit, 1. de fract. 45.

Phimos, & *Phimosis*, vitium quoddam in masculis est, ut docet Celsus, libr. 7. capit. 25. in quo Colis glans : ita præputio contacta est, ut nudari non possit ; huic contrarium malum, in quo propter cutem decurtatam, aut retrò abactam, glans tegi non potest, *Periphimosis*, vel *Paraphimosis* appellatur.

Phimosis est, cùm cutis palpebrarum extrinsecùs inflammatur eò usque, ut vicinæ regionis partes quoque occupentur, & palpebræ invertantur; cùm verò modica quidem in cute inflammatio est, at membrana, quæ intùs ad Irim usque extenditur, valdè abbreviata, tunc fit, ut intrò palpebra convertatur: quod vitium, cùm utrisque palpebris accidit, *Phimosis*, hoc est, *Capistratio*, nuncupatur, cùm diducere eas æger, atque aperire oculum nequit. Idem morbus interdum in labiis oritur, & præputio, & ano, cujus causa ubique eadem est, 3. de iis, quæ in med. 32. Fit etiam cicatrice, quæ in meatibus concreverit *Φίμωσις*, aut carnis incrementò, quæ unâ in parte redundans, cum opposita coaluerit. Nascitur in omnibus meatibus & locis quæ naturâ diduci possunt. vide *Paraphimosis*.

Phleborrhagia, φλεβορραγία, ἡ ῥήξις τῆ φλεβῶν, id est, venarum ruptio, 4. acut. 86.

Phlebotomia, id est, venæ sectio, aut sanguinis per venæ sectionem, emissio, 11. meth. 1. Remedium est in medicinâ, si quod aliud, nobile, valens non tantùm ad demendam plenitudinem, nimisq; sanguinis etiam optimi copiam, sed etiam ad vitia ejus tollenda. Nihil enim æquè plenitudinem demit, sive ea simpliciter, & ad vasa dicatur, sive ad vires tantùm; nihilque perinde vitia sanguinis emendat, ac venæ sectio. De vitiosâ autem sanguinis dispositione aliquis fortè instare possit eam non necessariam videri. Attamen Galenus, secutus auctoritatem veterum Medicorum, eam adhibet, cùm & pituita, & flava bilis, atque etiam atra in sanguine exuperant, si modò ætas & vires cum magnitudine morbi consentiant. His ad hunc modum habentibus, non dubitabis incipiente anasarçâ, sive leucophlegmatîâ sanguinem detrahare, neque ubi sanguis fervidior est, & febrem committit, vel tertianam, vel continuam, neque in elephante, febre quartanâ, & in omnibus lienosis affectibus. Similiter in phlegmone, cede-

œdemate, erysipelate, & scirrho, vel simplicibus, vel complicatis, atque inter se conjunctis. Quod tamen ita accipi debet, non ut intelligamus humorem, qui manabit incisâ venâ, esse vel omnino album, vel valdè flavum, vel exquisitè nigrum. Neque enim is sanguis esse potest, cùm phlebotomiam sanguinis detractio- nem esse dixerimus: hoc est, ejus humoris, qui modicè calidus sit atque rubicundus. Quare cùm præcipuæ mittendi sanguinis indicationes sint virium robur & magnitudo morbi (etenim sub virium robore, ætas comprehenditur) quantò hæ majores valentioresque fuerint, tantò majorem vacationem faciendam esse indicant: sicut è contrario evacuationis quantitatem minuere oportet, in quantum hæ fuerint minores. Secari autem vena debet, eaque varia, sive vacuare, sive revellere, sive derivare volumus. Hisce enim tribus de causis omnis vena secanda suscipitur, quorum consilia habentur varia pro diversitate locorum, à quibus sanguis fluxurus est.

Phlegma, Latinis *Pituita*, humor est frigidus & humidus, albi coloris, insipidus, qui tùm in senibus, tùm iis, qui ratione quâvis sunt perfrigerati, plurimus acervatur, autumno abundans; quem Prodicus *Blenam*, & *Mucum* vocat, 2. de natur. fac. cap. 9. vide *Pituita*, *Gravedo*, & *Coryza*.

Phlegmasia φλεγμασία, significant, sive illas, quæ propriè phlegmonæ, id est, inflammationes, nominantur; sive etiam libeat febres unâ complecti, secundum antiquam vocabuli acceptionem, 1. aphor. 7.

Phlegmone, est tumor p. n. in quo sanguis calidus copiosior in aliquam animalis partem procumbens, majora ejus vasa distendit, ab his ad minora procedit, à quibus exudat foràs, in ea ampla spatia, quæ inter vasa sunt, ut etiam omnia, quæ in carne habentur, loca inania occupet, 10. meth. 6. Solet Hippocrates *Phlegmonas* appellare omnes inflammationes, etsi tumore

præter naturam careant ; sed ipso posteriores , nomen phlegmones tumoribus præter naturam attribuunt, quâ cum inflammatione , & resistentiâ , & pulsatorio dolore consistunt, com. 4. in 6. de morb. vulg. 1. Con-
sueverunt Antiqui, in omni caliditate, nomine Phlogosis, id est, Inflammis, & Phlegmones, hæc est, Inflammationis, uti, 2. Glauc. 1. & 4. acut. 21. & 13. meth. cap. 1. φλεγμονή, καὶ φλόγωσις Græcè. Non omnes phlegmonæ pares existunt. Earum enim aliæ non modò majores minoresve sunt, sed aliquæ magis minusve exquisitæ. Sed exquisita quidem sinceraque est, quæ fit ex optimo sanguine & mediocris consistentiæ: non exquisita verò, quæ fit à sanguine, cui aliquis alius humor admistus sit. Illa φλεγμονή simpliciter dicitur; hæc non absolutè, sed vel φλεγμονή ἐρυσιπελαϊώδης, vel οἰδηματώδης, vel σκιρτώδης. Cæterùm, omnis phlegmone contrahitur à fluxione, quam vel manifesta causa, vel occulta etiam excitarit. Manifesta quidem, ut cum offenso pede glandulæ inflammantur: Occulta verò, quando aliquâ parte delegante, aut toto corpore transmittente, & affectâ parte ob debilitatem recipiente, aut propter dolorem vel calorem attrahente, sanguinis copia affluerit. Verùm omnis phlegmone quæ sanescit, aut digeritur, aut concoquitur: si digeritur, ex toto curatur: si verò concoquitur, in abscessum transit, qui ἀπίσημα dicitur,

Phlegmone erysipelatoſa, est tumor præter naturam, à sanguine & bilioso humore subortus, sed sanguine in prædominio peccante, bile in subdominio: è contrâ, *Erysipelas phlegmonosum*, in quo prædominatur bilis, sanguine in subdominio peccante, ita ut ab eo, quod in mitturâ exuperat, nomen ipsi tumori indatur, ac *phlegmone erysipelatoſa*, vel *erysipelas phlegmonosum* vocetur: Ubi autem neutrum vincit, ibi vitium, phlegmones, erysipelatosque medium nominetur, 14. meth. cap. 2. vide *Inflammatiō*,

Phleg

Phlegmone oculi, tumor est circa oculos, qui cum rubore & caliditate multâ, & motu difficili, & punctio- nibus gignitur; lib. finit. vide *Inflammatiô*.

Phlogosis, id est, inflamminis nomen, sæpè Hippo- crates affert pro phlegmones, hoc est, inflammationis vocabulo singulari, 3. prognost. 71. vide *Inflammatiô* & *Phlegmone*.

Phlyctenam vocant propriissimè, ubi per exulcera- tionem, vel etiam sine hâc, exterior *Ceratoidis* tuni- cæ membrana tenuissima, & sublimis elata, intra se hu- morem collegerit, aut sub tunicæ spatio, crassior hu- mor currens, intumescens parit. *Introd. capit. 16.* Inde ad pustulas per corpus erumpentes, ob serofos hu- mores ad cutem translatos, nomen transfertur, 2. pro- gnost. 70.

Phlyctides, φλυκτῖδες, sunt pustulæ, quæ in ardentis- simâ febre in vigore & statu per caloris intensiorem, in ore generantur, lib. finit. vide *Febris pemphigodes*.

Phocatos, instrumenti genus est, quo in fracturis cal- variæ utimur, à lenticulæ specie ita dictum, 6. meth. 6.

Phœnigmus, φαινιγμός, rubrificatio, est ruboris per me- dicamenta, in aliquâ corporis parte, excitatio; quæ- dam enim medicamenta, eam vim habent, ut cuti ad- mota, ruborem concitent, caloremque accendant, at- que etiam si diutius immorentur, vesiculas excitent, tandemque exulcerent, ab Arabibus proinde *Vesican- tia*, & *Vesicatoria* appellantur; ex quo patet ea vehe- menter calida, sicca, & acria esse oportere. Ejusmodi sunt sinapi, thapsia, fimus caprarum, nasturtii semen, helenii radix, scilla, fimus columbinus, staphis agria, cantharides, & reliqua id genus. Est autem præsidii genus à Veteribus usurpatum, maximè ad eas partium imbecillitates, quæ vel ex frigore, vel plurimo humo- re citra manifestum calorem accidunt. Quippe ejusmo- di medicamenta omnia calefaciunt, desiccant, & cu- turbitulæ ritu humorem altiùs insidentem attrahunt.

Phoxòs, est depravata capitis figura, cùm caput acuminato est vèrtice, & non ad oblongæ sphæræ similitudinem, qualem secundum naturam humanum caput habet, formatum est, libr. de ossib. cap. 1. *φοξοί* propriè dicuntur, quibus capitis acumen admodum est fastigiatum, & vehementer turbinatum, atque adeò indecorum, qualem fuisse Therfitem scribit Homerus. *φοξός* autem quasi *φλοξός* dici videtur ex flammæ similitudine, quæ in pyramidem fastigiatur.

Phrenas, vide *Diaphragma*.

Phrenicæ venæ, sunt duæ propaggines venarum, è trunco venæ cavæ superioris orientes, insertæ in *Diaphragma*, ipsæque totum nutriendes.

Phrenitim, eam affectionem appellant, in quâ *Phrenas*, id est, *mentem læsam*, esse vident, 1. prorrh. 1. Est verò *Phrenitis* mentis alienatio, cum febre acutâ, quando cerebrum propriâ, primariâque affectione laborat: si verò cerebrum per consensum afficiatur, dicitur *Delirium* & *Paraphrenitis*, 5. loc. affect. 4. Est autem affectio hæc, inflammatio in meningibus; & in ipsum etiam cerebrum aliquando pervadens, adeoque perpetuum cum acutâ febre *delirium* efficiens, 1. prorrh. 1. Quòd si febrem adjunctam non habeat, tunc non *phrenitis*, sed vel *delirium*, vel *mania*, appellatur; si verò perpetuum non sit *delirium*, tunc haudquaquam *phrenitis* dici debet, sed vel *paraphrenitis*, vel *paraphrosyne*, ut quæ tum à ventriculo, tum à diaphragmate, tum in summo febris vigore, excitatur; ac declinante paroxysmo, spontè cessat mentis alienatio, com. 3. in 3. de morb. vulg. 45. unde omnia signa, quæ eam, vel efficiunt, vel significant, dicuntur *phrenitica*, comm. 1. in 1. prorrh. 4.

Phtharticum, vide *Deleterium*.

Phthiriasis, est scabies, circa palpebrarum radices, quæ squamas furfuri similes dimittit, lib. finit. vocaturque *morbis pedicularis*, cujus generatio quibusdam

con-

contingit in capite acervatim, ex multis videlicet humoribus viscidis, & calidis quidem, sed non ad talem tantamque caliditatem progressis, ad quantam perveniunt acres Ichores, id est, sanies, 1. loc. aff. 7. *φθισιασις*, & toti corpori, & singulis partibus accidere potest. Gignuntur verò pediculi non in superficie cutis, ut furfures, sed in ejus profundo, ideoque medicamentis indigent valdè exsiccantibus, & quæ ex alto trahere possunt.

Phthisicus, Græcè *φθισικός*, is dicitur, vel qui Phthisi correptus est, & contabuit; vel qui quâvis ex causâ macilentus evaserit; vel qui ad phthisim naturâ proclivis est, angusto scilicet adstrictoque existens thorace, collo oblongo, cui insuper à tergo, operata scoptula instar alarum prominent, (unde *πτερωτός*, hoc est, *alatus*, nominatur) tandem cui caput imbecillum est, organaque respiratoria facilè omnem ejus fluxionem recipiunt, com. 2. in 1. de morb. vulg. 13. Nam si hæc duo simul coëant, thoracis figura, & capitis imbecillitas, ejusmodi natura tibi valdè obnoxia est.

Phthisis, quæ *Tabes* Latinis dicitur, si communiter sumatur, est diminutio, & colliquatio corporis: *Tabes* verò propriè est à pulmonis ulceratione, thoracis item fauciumque oblæsione, quam proin tussicula & lentæ comitantur febres, & corporis consumptio. *Phthoë*, proprio vocabulo dicta, est consumptio ex ulcere, lib. finit. *φθισις* Græcè, & *φθίν*. *Φθίν* Athenienses nominant, ob pulmonis ulcera insanabilia, totius corporis cum parvâ febre factâ in extenuationem, eandemque Hippocrates vocavit *Phthisim*, 7. aphor. 16. atque ideo aliquando Galenus sanguinis sputum, vocat *Phthoen*, 5. meth. 15. eandem vocat *Tabem*, 1. aphor. 12.

Phthisis oculi, vide *Tabes oculi*.

Phthoë, vide *Phthisis*.

Phthoria, *φθόρα*, id est, medicamenta, quæ valent ad ejiciendos foetus, vivos vel mortuos: alio nomine,

Ecboia appellantur, ἀπὸ τῆς ἐκβάλλειν, hoc est, ab eji-
ciendo.

Pthoropœum, φθοροποιόν, vide *Deleterium*.

Phygethlon, inflammatio est adenum, quæ in ingui-
nibus & alis sunt, calore scilicet & celeritate genera-
tionis, ab aliis tuberculis distincta, libr. de tumoribus,
cap. 15. *Phygethlon*, est erysipelas inflammationis par-
ticeps, 2. Glau. 1. Figurâ suâ illi pano similis, quo
textores utuntur; atque ideo *panus* & *panis* dicitur.
Dolor distentioque vehemens est, & major quàm pro
magnitudinè tumoris; interdum etiam febricula: id-
que tardè maturescit, neque magnoperè in pus con-
vertitur. Ex celsi verbis, libr. 5. cap. 25. apparet, φύ-
ζεθλον esse *Phlegmonem erysipelatodem*, vel *Erysipelas phleg-
monodes*. Quòd enim hic tumor multæ bilis sit parti-
ceps, ideò non altè affurgit, neque in profundum val-
dè subit, sed erysipelatis modo latior est. Occupat ta-
men & subjectæ carnis aliquid, quod aliquâ ex parte
phlegmone sit. Φύμα autem verior phlegmone est, ma-
gisque exquisita, proindeque faciliùs in pus converti-
tur, præterea tantò minus doloris adfert, minusque
calidum (nisi dum suppurat) sentitur, quantò bilis fla-
va sanguisve biliosus sincero sanguine plus doloris mo-
vet, calidiorque est. Differt autem φύζεθλον à Bubo-
ne, authore Galeno, quòd Bubo phlegmone sit: φύζε-
θλον verò, ut dictum est, sit φλεγμονῆς ἐρυσιπέλας, ἢ
ἐρυσιπέλας ἀδῆς; φλεγμονὴ τῆς ἀδῆος.

Phyma, est phlegmone glandulis (sicubi fluxio in eas
procubuit) citra ulceris occasionem accidens, 13. me-
thod. cap. 5. quæ statim augetur, atque ad suppuratio-
nem venit, 2. ad Glau. 1. vide *Tuberculum*, & *Furun-
culus*.

Physema, φύσημα, est resinæ species, quam & *pityi-
nam*, & *piceam* nominant, expers pinguitudinis, admo-
dum exsiccans, 7. de compos. med. loc. cap. 3.

Physiognomonica signa sunt, quæ hominum vultui &
faciei

faciei impressa, rei naturam indicant, libr. quod animi morb. cap. 6.

Physiologia, sive *naturalis scientia*, 1. de elem. medicinæ pars prima est, quæ & *Physiologica* appellatur. nomine sumpto à materiâ, quæ cognitioni Medicorum subiecta est, ipsissimaque est corporis humani natura, lib. de part. art. med. cap. 6. *Φυσιολογική* quippe naturam hominis universam à conceptu ad extremum usque senium disquirat. Ad eam pertinet omnis de femine, deque menstruo sanguine, de partium conformatione, & principatu, de foetus perfectione, similitudine cum parentibus, de anatomîâ singularum partium, earumque differentiis, & temperamentis, de ætatibus, de calore nativo, & spiritibus, de tribus facultatibus nostrum corpus dispensantibus, de humoribus, aquis, aëre, locis, consuetudine, & cæteris id genus disputatio. In quâ communibus quidem naturalis scientiæ principiis atque theorematis utitur, sed quatenus hominis cognitioni inservire, atque accommodari possunt. Eam quidem Medicinæ partem. Empirici atque Methodici aspernati sunt, sed Dogmatici, quorum Princeps fuit Hippocrates, plurimi fecere.

Physis, apud Hippocratem, nunc *naturam*, nunc *temperamentum* significat. 2. acut. 31. Vocatur adhuc *Physis*, flatus, aut flatusosus sive halituosus spiritus, succis quibusdam pituitosis, in ventre, à deficiente calore in halitum solutis, qui, cum per os excernitur, ructum creat; cum per sedem, sonorum silentemve flatum; cum verò neutrâ parte emittitur, symptoma creat, quod *Empneumatosis*, hoc est, *Inflatio*, vocatur, ventre scilicet impotente ad excrementosum, nebulosumque excernendum spiritum; qui retentus propter magnam spiritus vim, & intestinorum latitudinem, graviter sonat, & murmur, quod Græci *Borborygmon* vocant, causatur, 3. de sympt. caus. cap. 2. vide *Clydones*.

Pia & Dura mater, vide *Membrana dura*.

Pica,

Pica, vide *Picatio*, & *Cittosa*.

Picatio, auxilium medicum est, quo partium corporis pilos excindimus, tùm maximè, cum quidam novaculæ præsidium formident, præsertim in gutture, iisque abrasis pharmacum aliquod applicamus, 1. de comp. med. loc. cap. 5. Aliqui verò *picationem*, & *piceam*, significare inquirunt, symptoma depravatæ, vitiosæque appetentiæ, cùm stomachus vitiosos, & à naturâ alienos cibos concupiscit præter morem: quo malo mulieres gravidæ infestantur, ad secundum, vel tertium usque mensem, quarto namque ferè eo liberantur: quod malum & *Citta*, & *Cittosa passio*, ab ave, quæ *Pica* dicitur, denominatur. vide *Cittosa*.

Picea, vide *Physema*.

Picra simpliciter, sive *Hierva picra*, est idem ac medicamentum ex aloë, 4. loc. aff. 2. quod sui amaritudine morbos & humores expellit; de Dynam. in procem. Eadem & *Amara* simpliciter appellatur, de cur. rat. per sanguin. cap. 18. Sunt multæ ἤ ἰσρῶν differentiæ, quæ tamen ad duas omnes referuntur, videlicet εἰς τὴν δὲ ἀλόης, vel εἰς τὴν ἀπὸ κροκοκωθιδῶ. Sunt autem ambarum effectus varii: illa maximè ventriculo, hæc capiti, & etiam universo corpori purgando convenit: quanquam & singulæ aliis etiam usibus privatim inserviant.

Picrocholus homo, id est, amarâ bile abundans, 2. auct. 29. Πικρόχολοι dicuntur ab Hippocrate, qui amaro humore, qualis est flava bilis, abundant, quasi amaræ bilis homines. Colligitur autem humor ille aliquando toto corpore, aliquando superiore corporis parte, ut Paulo Rhetori, ut Galenus narrat: quandoque verò inferiore, ut Eudemo Philosopho. Itaque pro locorum, in quibus ille regurgitat varietate, πικρόχολοι τὴν ὀλίω ἔξιν, ἢ τὰ κρῖτα, hoc est, Picrocholi toto habitu, aut supernis partibus, aut inferioribus, ab Hippocrate appellantur.

Pin-

Pinguedo, est effusi alimenti, circa membranas maximè facta concretio, sensu carens, libr. finit. vide *Adeps*.

Pinnæ, seu *Pinnulæ*, sunt alæ narium, libr. finit. vide *Alæ narium*.

Pituita, est omnis frigidus & humidus naturâ humor, qui & *Phlegma* dicitur, 8. de placit. cap. 9. quatuorque principum humorum unus est, omnis qualitatis & saporis expers, nonnunquam verò & dulcis particeps fit qualitatis, libr. de atrâ bile, cap. 2. *Scindapson* Galenus jocandi gratiâ, nunc *pituitam*, 8. de placit. capit. 6. nunc *Cerebrum* nominat, 8. de placit. capit. 4.

Pityina, vide *Physema*.

Pityriasis, & *Pityra*, vide *Furfuratio*.

Pityrooides urina, quæ habet hypostasim similem furfuri, id est, furfuraceam hypostasim, libr. de Urinis, cap. 28. *Πιτυρόδης ὑπόστασις*, fit à vehementi calore febrili, supra modum colliquante, urente, & resiccante solidas partes.

Pladarotes, *πλαδαρότης*, sunt mollia veluti corpora vetusta, & maximè decolora, palpebrarum parte internâ, nondum aspredinem habentia, libr. Intr. c. 15.

Plados, omnis humiditas redundans, & excrementitia dicitur; sive tenuis ea sit, sive in modum puris crassa, 3. de fract. nam & *πλαδαρά ἐλεη* eâ ratione ab Hippocrate dicuntur, & *πλαδῶντα* simpliciter, quæ humida sunt. Quoniam verò quæcunque superfluo humore madent, infirma ut plurimum sunt, & laxa, factum est, ut *πλαδῶν* etiam *πλὴ ἀπνίας* significet, ut notat Galenus.

Plagulæ, quæ & *Splenia* dicuntur, à splenis formâ, firmamenta sunt quæ stabiliunt deligationem; luxato enim, fracto, vel comminuto ossi fasciæ imponuntur, quæ confirmatum ac repositum os continent, prohibentque ab affectâ parte inflammationem, præsentem

sentem humorem repellendo, & adveniēti obfistēdo, quæ *fasciæ*, & *subfasciationes*, & *subligamina* appellantur; supra has, ne dimoveantur, ac divertant, plagulæ imponuntur, cerato aliquo imbutæ, quatum duplex est usus; unus, ut subligamina contineant; alter, ut ea membra circùm expleant, quæ in acutum desinunt; Plagulis tertio aliæ fasciæ, quas *superligamina* nominant. induntur, quibus ferulæ superponuntur, quæ totam deligationem firment, ac stabiliant, 3. de iis quæ in medic. 11.

Planities, vide *Pedion*.

Planta, vide *Pedion*.

Planum, vide *Pedion*.

Platysma, hoc est, *latius linteum*, quod ulceribus extrinsecus superadditur, 4. de comp. med. per gen 14. *Platysma* autem *myodes*, est dilatatio musculosa, sive latus ille musculus, qui cuti subnascens, buccam, sine maxillâ, movet, libr. de nervor. diff. cap. 6. vide *Latus musculus*.

Plestrum, vide *Pharynx*, & *Isthmus*.

Plenitudo, vide *Multitudo*.

Plenus pulsus, qui arteriam pleniorē tactui exhibet, & humidam, 1. de diff. puls. cap. 6.

Plethora est, ubi æqualiter inter se omnes succi sunt adaucti; *πληθώρα* Græci vocant, nos, *plenitudinem*, & *succorum redundantiam* dixerimus; ubi verò vel flavâ bile, vel nigrâ, vel pituitâ, vel serosis humoribus repletum jam corpus fuerit, eum habitum *Cacochymiam*, quasi succorum vitium dicas, non autem *Plethoram* vocant, 3. method. cap. 6. & 13. method. cap. 4. vide *Multitudo*.

Pleuritîs, quæ & *Pleuresis* dicitur, & *morbus lateralis*, est inflammatio illius membranæ, quæ costas intus subcingit, 6. aphor. 33. Quæ membrana (mutato à costis nomine, quæ *Pleura* dicuntur) etiam *Pleura* vulgò dicitur. *Exquisita* verò *pleuritîs* fit, ubi subcingens membrana

brana costas, primario affectu laborat ; & dolor, vel ad jugulum, vel ad præcordia pervenit ; ad jugulum quidem, superioribus ejus partibus affectis ; ad præcordia verò, ubi inferiores afficiuntur : vehemens quoque febris hanc inflammationem perpetuò sequitur, quia sedes affecta, & parùm distat à corde, & cum ipsius involucro, ac septo transverso, cognationem habet, 5. de loc. aff. 3. libr. de constit. art. cap. 15. Arabibus, *Sofati, Birsen, & Pleuresis*, Græcis, *πλευρητις* appellatur. *Non exquisita* verò, *Pleuritis* est, in quâ dolor externus est, qui contactu loco movetur, & exacerbatur, vel quod sine febre, vel sine sputo, vel sine tussi, vel sine spirandi difficultate sit ; vel quod neque tensionem, neque duritiem ullam pulsus habet, quæ tamen singula exquisitam efficiunt pleuritidem. *Pleuritidem* verò, *incoctam* appellant, quæ vel celeriter hominem jugulat, vel non nisi longo tempore finitur, 5. loc. affect. cap. 2. Omnis in genere inflammationum est, totque propterea recipit differentias ; quot habet ipsa phlegmone, sumptas à materiæ, unde gignitur, varietate. *Alia* enim verè simpliciterque phlegmone est, quæ scilicet nascitur ex fluxione sanguinis calidi & copiosius alia verò non simpliciter, sed vel œdematodes, vel erysipelatodes, vel scirrholes, prout sanguini pituita aut bilis flava aut atra mista fuerit. Non tamen ut phlegmone, sic etiam pleuritis ab humoris specie, vera aut non vera dicitur, sed quod ipsum præ se fert nomen, ab ipsâ parte affectâ.

Plexus choroeides, vide *Choroëides plexus*.

Plexus retiformis, seu *reticularis*, est involucrum ex multis arteriis complicatis, sub durâ meninge collocatum, ad retardandum spiritum animale, ne statim effluat ; ubi enim natura voluit diutius morari, materias, ibi transitum ipsis difficilem molita est ; quemadmodum in ventriculo quidem Pylorus, in intestinis, involucra, anfractus, & gyri, & ante testiculos arteriæ
& venæ

& venæ multipliciter involvuntur ; non secus in capite sub durâ meninge plexus arteriarum *retiformis*, & *reticularis* & *Choroïdes* dictus, 4. de usu part. capit. 13. & 9. de usu part. cap. 7. quem vulgò *rete mirabile* appellant : vide *Glandulosi assistentes*.

Plexus variciformis, vide *Flexus variciformis*.

Plichada, id est, *gressuram*, totum id, quod inter inguina utriusque cruris est, solet Hippocrates appellare, 4. de artic. 45. Πληχάς, Galenus etiam inquit, apud Hippocratem dicitur, quod inter utrumque crus spatium est. Nam & ἐπιπλήαξ, & ἀπιπλήαξ *divaricari* significat, dicunturque ea verba de cruribus gressum facientibus, atque inter se distantibus : ipsaque crurum diductio digressioque *πληχάς*, sicut & ipse gressus *πληχάς* à Græcis nuncupatur. Sunt autem ut scribit Galenus, qui *πληχάδες* per γ scribant ; quidam etiam *πληχάδοι*.

Pneumatias, & *Pneumatodes*, vocat Hippocrates anhelosos, qui densum spiritum sive crebram & densam respirationem habent, 3. de diffic. respir. cap. 12. *Pneumatodes* vocat insuper Hippocrates eos, qui ventrem inflatum habent. ibid. Vocantur Græce *πνευματία*, *πνευματέμφοι*, *πνευματώδες*, & *πνευματώδεις*, tum anhelosi, tum inflati. Utrumque enim licet, inquit Galenus, libr. 3. de dysp. tum ipsum difficultate spirandi laborare, ob hypochondriorum affectus, tum ei etiam ventrem flatibus distendi.

Pneumaticus, id est, *spiritalis*, qui omnia spiritibus attribuit, libr. Introd. capit. 9. vel, qui de spiritibus agit, 3. de differ. puls. capit. 6. *Πνευματικὸί* dicti sunt Medici quidam, qui à flatu seu spiritu in corpora subeunte, omnia vel secundum naturam se habere, vel in morbos incidere censebant. Forte Hippocrates, aut quisquis author fuit de flatibus libelli, huic sectæ occasionem præbuit, cui se inter Medicos Athenæus & Archigenes in primis addixerunt.

Πνευματικήλη, tamex ventosus. Is genere, ut Paulus ait, *αἰσθησιμα* est, ut qui dilatatione fiat à flatulento spiritu. Verùm duobus modis accidit, vel ex quatuor vasis testiculum alentibus, qui durior est, nec compassu digitorum evanescit, sed recipere curationem potest: vel ab arteriis darton membranam intercurrentibus, qui appresso digito intrò recurrit & evanescit: curationem verò non recipit, propter periculum, quod ab incessabili sanguinis profluvio impendet.

Pneumophalon, Umbilici est dilatatio, à flatuoso spiritu, libr. finit. *Πνευματόμφαλον*, cui umbilicus à flatu protuberat: species est τ' *ἕξομφάλων*.

Prigalion morbus, Incubus Latinis dictus, alio nomine *Ephialtes*, vide *Ephialtes*. *Πριζαλίον* dicitur *ἀπὸ τ' πριζαδ*, quod eo laborantes prope suffocari videantur. Reperitur & *πριζάμων* pro eodem.

Podagra, est *Arthritis pedum*; ut enim *Arthritis*, universi corporis & articulorum omnium, morbus est, ita si solùm pedum sit passio, ab affectà parte, *Podagra*; si manuum, *Chiragra* nuncupatur, vide *Arthritis*.

Pollex, est brevior & major digitus manûs, quem *Anticheira* & *Promanum* vocant, lib. de ossib. cap. 22. vide *Digitum*.

Polychresta medicamenta sunt, quæ multis affectibus conveniunt, quæ contrariis medicamentis constant, etiam juxta secundas qualitates ac vires, non tantùm primas, s. de comp. med. per gen. cap. 1. Aliter enim uni tantùm simplicique affectioni, non etiam multis, atque inter se etiam sæpe contrariis prodesse. Coëgit autem Medicos necessitas contraria aliquando medicamenta miscere, non modò ut unum alterius vires frangeret, atque minueret, sed quod conducibilius esse judicarent, habere unum aliquod medicamentum per multis affectionibus conveniens, quam tam multa singulis affectibus destinata, etiam si ea *πολυχρήστis* in medicinâ longè præstent. Sic enim uno eodemque me-

dicamento repelluntur & digeruntur, detergentur & lævigantur, incrassantur & attenuantur humores, quod diversas in se facultates contineat. Ejus generis est Panacea, Isis, Icesium, aliaque plurima emplastra, de quibus agit Galenus. Et si in simplicibus quidem medicamentis, ut Aloë, Rheo barbarico, Mastiche, & aliis sexcentis ea vis inesse cernitur, ut contrarios simul effectus in hominum corporibus producant, nemo mirari debet in compositis contrariorum pariter inesse facultatem.

Polychronius morbus, qui longo tempore durat, & etiam *Chronius* dicitur, cui opponitur *Brachichronius*, qui brevi tempore finitur, 3. di. decr. cap. 13.

Polymorphum, vide *Sphenon os*.

Polypus, πολύπους, tumor est præter naturam, in naribus genitus, polypodis carni assimilis, juxta substantiæ proprietatem, 3. de compos. med. loc. cap. 3. Proprietatem substantiæ intelligo, non colorem modò & consistentiam, sed reliqua etiam quæ sunt *Polyppi* propria, quibus tumorem hunc similem esse, Veteres prodiderunt, nempe quod multas radices, ut & ille pedes habeat, quodque ut ille venantes ulciscitur, acetabulis suis manus eorum apprehendens, ita & vitium hoc laborantium nares obstruat, ut & difficulter spirent, & ægrè loqui possint. Hæc enim substantiæ *Polypi* proprietatem consequuntur, non minùs quàm color atque consistentia: Ac color quidem varius est, aliis albidus, aliis subflavus, aliis subruber: Substantia pariter aliis mollis, & quodammodo fluida, aliis durior, magisque contracta. Celsus libr. 6. cap. 8. graphicè *Polypum* depinxit his verbis: *Polypus in naribus, est caruncula modò alba, modò subrubra, quæ narium ossi inhæret, & modò ad labra pendens, narem implet; modò retro per id foramen, quo spiritus à naribus ad fauces descendit, aded increscit, ut post uvam conspici possit, strangulatque hominem, maximè Austro vel Euro flante, ferèque mollis est, rarò dura,*

dura, eaque magis spiritum impedit, & nares dilatat, quæ ferè σπικινώδης est; itaque attingi non debet. His quidem verbis, Celsus omnes Polyporum differentias complexus est: Quarum quinque affect species Hippocr. libr. αἰὲ πικρῶν.

Pompholyx, *Bulla*, est elevatio in humore facta à flutuoso spiritu, quo intra humorem concluso bulla excitari solet, præsertim si humor tenax, viscosusque est, & calor in illum agat debilis; tunc enim bulla permanet, nec facillè solvitur; quales sæpè in urinis visuntur, renalem & longum morbum significantes. Est & *Pompholyx* metallicum medicamentum, quod in cocturâ æris sursum fertur, & in cameris parietibusque fornacum bullarum modo tumens colligitur. Nihil enim aliud est quàm æris favilla. Effertur autem vel ex ære solo, vel ex cadmiâ solâ, vel ex ære & cadmiâ, quod eam aliquando friatam metallici inspergant æri. Primùm autem in bullas, ut aqua, tumet, atque ex eo nomen accepit: mox majore accedente incremento; lanarum assimilatur peniculis: atque ita quidem suâ sponte gignitur in fornacibus. Rara nunc est *Pompholyx*, & pene ignota, ut & pleraque alia recrementa metallorum. Sunt tamen qui in Officinis eam *Nil album* appellant, ut & *Spodium* (sic dictum à cineris similitudine, quod deorsum fertur) *Nil nigrum*, aut *Gryseum*. Inter ἀδηκτα φάρμακα numeratur πομφόλυξ: adstringit & siccat lenissimè, præsertim lota, habetque tenuitatem partium citra calorem.

Ponos, nunc laborem propriè dictum, nunc dolorem, seu malam affectionem, quâ in acutis morbis, ægri malè tractantur, significat, 2. acut. 47. Πόνος est motus omnis vehementior; idem omnino cum exercitatione generaliter dicta. Quoniam autem ex immodico labore plerumque lassitudo dolorque oritur, factum est, ut πόνος non modò *vehementem motum*, sed *dolorem* etiam significet, & quicquid hominem offen-

dit. Sed cùm in omni dolore duo esse oporteat, affectum à naturali constitutione alienum, & ejus affectionis sensum, Hippocrates utrumque πόνος appellavit. Nam cùm scribit dolorem fieri propter calidum, frigidum, plus vel minus, ipsum alterationis sensum sine dubio intelligit. Ut autem ὁ πόνος apud Græcos, sic apud Latinos labor accipitur, ut ex Cicerone videre licet, qui laborem definivit esse functionem quandam vel animi, vel corporis gravioris operis & muneris: & ex Virgilio, qui pariendi dolorem Lucinæ labores appellat.

Poples, sive *Ancyle*, est articulus ille, quo os magnum femoris articulatur ossi tibiæ; in quo pars exterior genu dicitur; interna verò, quâ crus flectitur, dicitur *Poples*, vel *Ancyle*, libr. Introd. cap. 10.

Porocèle, est ramex callosus, sive tophus in testiculo, aut in membranâ *Erythroide* concresecens, insignis, renitens, durus, & inæqualis. His notis ab *Hydrocele*, & *Sarocèle*, distinguitur, lib. finit.

Poromphalon, est concretio Tophi in Umbilico, libr. finit.

Poropœia, est exiguorum meatuum apertio, 4. method. 4.

Porracea bilis, vide *Bilis pallida*.

Porrigo, id est, *Furfuratio*, vide *Furfuratio*.

Porta vena, vide *Cava vena*.

Porta hepatis, πύλαι ἡπαιτος, sunt pars sima hepatis, in quâ radicata est ea vena magna, quam vocant venam portam, vel venam portæ, quâ est ingressus chyli in jecur, sicut ex gibbâ sanguinis est egressus.

Porta ventriculi, est inferius ventriculi orificium, quod πυλωρὸς Græcis, Latinis *Ianitor* dicitur, 3. loc. aff. 7. vide *Pyloros*.

Portonarium, est primum intestinorum, quod *Duodenum* appellatur, libr. de anatom. viv. vide *Dodica-dactylon*.

Porus, est in specie opticus nervus mollis, ex primâ conjugatione nervorum, à cerebro ad oculos pertinens, quippè qui solus manifestum habet foramen, unde & *visificus* & *meatus* absolutè dicitur, 4. loc. aff. 2. *Porus* deindè dicitur exiguus omnis corporeæ molis meatus, 1. san. tuend. cap. 12. per quem aliquid influit vel effluit, sive id spiritus sit, sive aër, sive humor, sive excrementum. Ad hæc *meatus*, tùm per quos cibus vel in ventriculum subit, vel ab eo exit; tùm quibus chylus in jecur effunditur, aut bilis in suam vesiculam ingreditur, vel ex eâ effunditur, *πύροι* appellantur: præterea & exigua illa foramina per totam dispersa cutim, quæ corporis universi perspirationem moliantur. Sunt autem in universum duo pororum genera: alii sensibiles, alii insensibiles habentur. Illi magni & patentes sunt, quales in ventre, jecinore, liene, intestinis, venis, arteriis, & reliquis ejusmodi instrumentis visuntur: hi verò parvi & visum fugientes, non solam quidem partium superficiem occupantes, sed per totam etiam carnis ossium, cartilaginum, nervorum, ligamentorum, membranarum, & cutis substantiam disseminati. Neque enim externi modo sunt, & superficiales, sed etiam intimi. Siquidem iis plenum est totum corpus, & tota cutis; aliter putredo vitari nullo modo posset. Iis enim foraminibus totius corporis perspiratio fit, quæ constat & frigidi aëris intromissione, & fuliginosorum, quæ in singulis partibus colliguntur, excrementorum vacuatione. Ex quibus perspicuum est, meatus omnes in optimâ corporis constitutione patentes esse semper oportere. Quod ut plurimum valet ad tuendam sanitatem, sic eorum obstructio maximorum morborum occasionem præbet. Atqui & *Porus Tophum* significat, tùm qui in arthriticis, tùm qui in calculosis generatur; cùm enim humor crudus lentorem assumpit, & transitus per renes in quibusdam naturis sunt angusti, id, quod crassissimum est, & maximè len-

tum, diutius moratur, & tophum gignit, 1. de alim. facult. capit. 5. *Porus* denique & *Callum* significat, ad quem gignendum cogi, concrefcereque aliquid proprii offium alimenti oportet, id quod in fracturis offium cumprimis accidit, 6. method. capit. 5. vide *Meatus*, & *Oncos*.

Post-apparentia, vide *Affidentia*.

Post-brachiale, vide *Brachiale*.

Posterius cerebrum, vide *Cerebellum*.

Posthia, sive *Crishe* dicitur, cum parte internâ etiam juxta coronam palpebrarum, suppuratum tuberculum oblongum, figurâ hordeo simile fit, unde appellatum est. Fiunt & alia quoque majora in mediis palpebris eodem dicta nomine, lib. Introd. cap. 15, vide *Crishe*.

Præcedentes causæ, vide *Antegressa*, & *Febres putridæ*.

Præcognitio, αἰγιώσις, prænotio est futuri decursûs & eventus morbi, uti etiam futuri symptomatis ejus, quod necessariam habet generationem, non autem omnium, quæ circa ægros eveniunt, accidentium; modò nihil aut ab ægro, aut ab affidentibus fuerit commissum, quod morbi naturam dissolvat, & cogat naturam in aliud tempus differre morbi solutionem. Verbi gratiâ, prædicit Medicus septimo die, si omnia ut oportet, agantur, solum iri morbum. Ubi verò quicquam admissum est, si parvus quidem error hic sit, relabi solutionem ex septimo in nonum posse; si major, in undecimum; si multò major, in quartumdecimum; si perquam magnus, periculum pro certâ salute secuturum: Hæc quidem ad morbum attinent. Nec verò de symptomatibus aliter sentiendum est, sed necessariis & magnâ ex parte morbum comitantibus. Tumultus enim ex vicinis per noctem & canes latrantes, & injucundi quidam nuncii, insomnes ægros reddunt; quorum nullum neque generationem habet necessariam, neque firmam divinationem. Quare eorum tantum, uti dictum, est αἰγιώσις, quæ generationem habent

habent necessariam, ut tussis & doloris lateris in pleuride, capitis doloris in febre, tumoris & ruboris in phlegmone.

Præcordia, aliàs *Phrænas*, Vetères, *Diaphragma*. & *transversum septum* appellarunt; infra verò hæc præcordia, tum venter, & intestina, tum jecur ipsum sita sunt, 8. de placit. cap. 9.

Bregma ossa duo sunt, capiti desuper incumbentia, parte posteriori os occipitis, anteriori verò os frontis, utrimque ab ossibus temporum, lineis fuerunt distincta, quæ & *Bregmatis ossa* appellantur, 12. de usu part. cap. 20. vide *Bregma*.

Præincipientes causæ, vide *Antegressa*.

Præputium, cutis est, quæ glandem pudendi vestit, 5. method. 15. vide *Glans*.

Præsepiola, vide *Phathnia*.

Præter naturam, vide *Secundum naturam*.

Prætextus, manifestissimas causas, & verissimas, vocavit Hippocrates, cum tamen in usu sit, ut falsæ causæ, *prætextus* appellentur, 2. de fract. 62. quin & *prætextus* aliquando non falsas causas, sed veras dicit, 3. de fract. 46.

Priapismus, (qui & *Tentigo*) est auctio pudendi stabilis in longitudinem, ac orbem tumefacti, citra rei venereæ appetentiam, 9. de comp. medic. loc. cap. 9. à flatuoso spiritu, 14. meth. 7. nullo præsentente stimulo ad libidinem, aut desiderio coitûs; ut quibusdam accidere consuevit, qui supini decumbunt, ductâ denominatione à Priapo; nam hunc, ut cui suapte naturâ hujusmodi Coles esset, ita finxerunt, atque picturâ descripserunt homines, 6. loc. affect. 6. Addit Aëtius, dolores inde moveri, quales esse in tetano solent, quod inflatum distentumque pudendum convulsionis modo afficiatur. Scribit etiam, eos qui sic laborant, cito perire ventre inflatos, & frigidum sudantes, nisi ilico auxilium eis adferatur. Accedit etiam iis quandoque

inflammatio. Fit hic morbus à flatu vaporoso, ab humoribus viscosis crassisque sublato, & cavernosum penis nervum distendente. Aliquando verò ipsis etiam arteriis eo flatu repletis oritur, nullo præcipuo proprioque affectu colem infestante: quem affectum etiam *satyriasm*, & *satyriasmum* Græci vocant, quòd Satyri arrigere semper crediti sint, de tumor. cap. 14.

Prima corpora, vide *Hæmiomeres*.

Præmæ venæ, (quæ & *magna vasa* appellantur, & *vasorum radices*, s. meth. 3.) sunt, quæ circa jecur, & mesenterium, & cor visenda sese præbent, 12. method. cap. 3. vide *Radicem vasis*.

Prima particula, vide *Similare*.

Primarius affectus, vide *Idiopathia*.

Primitiva causa, vide *Antegressa*.

Princeps intestinum, vide *Rectum*.

Principium morbi triplex dicitur; primùm quidem de primo insultu, qui simplex est, & latitudine caret; secundo, de eo, quod ad tertium extenditur diem; & præter hæc etiam id, quod tanquam pars accipitur totius morbi, in quod manifestæ coctionis signa desiderantur, 1. de cris. cap. 8. & 19.

Proboscis, sive *Pronomæa*, est pars quædam pendens angusta, & longa in Elephante animali (quo loco aliis est nasus) adeò ut ad terram pertingat, 16. de usu part. 14.

Procatartica causa, vide *Antegressa*.

Processus anchoralis, vide *Ancyroëides*.

Processus cornicularis, vide *Ancyroëides*.

Procidentia oculi est, cum ab ictu aliquo violento, aut strangulatione, cum febre continuâ, vel capitis dolore, prolapsus oculus fuerit, libr. finit.

Procondyli dicuntur, primi digitorum articuli, metacarpio proximi, perindè ut medii digitorum articuli, *condyli*, extremi verò, *metacondyli*, nuncupantur.

Productio, vide *Dodecadactylon*.

Proëgumena, causa interna est, quam *antecedentem* solent nominare: Celsus vocat *abditam*, in occulto positam, & *morbi continentem causam*, quanquam talis in specie dicitur, *causa morbi conjuncta*, quâ positâ, ponitur; sublatâ, tollitur morbus.

Prognostica signa nuncupantur, quæ futura prænunciant; *Diagnostica*, quæ præsentia declarant; *Indicatoria*, quæ instantem crisin, & curationem indicant, lib. de Optim. sec. emp. cap. 6.

Prolapsiones, id est, ossium absolutas & integras alternationes, sive dearticulationes. *Dimotiones non integras* appellat Hipp. 3. de fract. 51. & 2. de fract. 36.

Prolepticus morbus, vide *Anticipans*, & *Cinumenus*.

Promanus, vide *Digiti*, & *Pollex*.

Pronervationes, vide *Tendones*, & *Aponeurosis*.

Pronomæa, vide *Proboscis*.

Prophasis, vide *Antegressa*.

Prophylaxe, ea est artis medicæ pars, quæ morbi causam adimit; *Prophylacticè* verò, quæ à morbo præservat, 11. meth. cap. 2. *Προφυλακτικὴ* pars, est τὸ ὑγιεινὸς; tuetur enim sanitatem. Tota consistit in causarum, quæ morbum alioqui facturæ erant, ablatione, hoc est, tota circa humores præcipuè negotiatur. Siquidem maximæ præcipuæque impendentis morbi causæ humores sunt lenti, crassi, multi, valdè calidi, frigidi, mordaces, putres, pestilentes, aut aliâ quadam vitiosâ qualitate præditi. Quæ ergò iis adhibetur provisio, lentos incidendo, crassos attenuando, multos vacuando, calidos refrigerando, frigidos calcificando, mordaces temperando, putres & pestilentes immutando, ne morbum gignant, *προφυλακτικὴ* appellatur.

Proprius affectus, vide *Idiopathia*.

Proptosis, procidentia oculi appellatur, ubi cum inflammatione illi ex sede suâ procidunt, libr. Introd. capit. 15.

Profartesis, *προσάρτησις*, hoc est, Appensio, lon-

giorum est membranarum ad vicina loca applicatio
libr. finit.

Prosspheromena, id est, *assumenda*, vocantur, quæ intra corpus sumuntur, ut quæ eduntur, bibuntur, & ipse inspiratus aër, 10. meth. 7. *προσφέρειν* propriè de ciborum oblatione dicitur, & iis quæ in alimentum cedunt, ut & τὰ προσφερόμενα: sæpè tamen eâ dictione externa præsidia & auxilia, quæque circa ægrum parantur & admoventur, intelliguntur, ut ea quæ circa partem affectam diutius adherescere oportet, cuiusmodi sunt deligaturæ medicamenta, circumposita ulceri lintea, & cataplasmata.

Prossphysis, vide *Prosthesis*.

Prosthesis, est adjectio eorum, quæ corpori ad sanitatem desunt, pars scilicet medicinæ altera, quam nonnulli celebres quidem Medici definiverunt esse *προσθεσις καὶ ἀφάγεσις*, id est, *adjectionem*, & *detractionem*. Etiam prior est virtutis nutritivæ facultas, quæ nutrimentum membro, quod nutrirî debet, apponit, unde *appositio* dicitur, quam subsequitur *Prossphysis*, id est, *agglutinatio*, sive *unio*, quæ nutrimentum appositum agglutinat, & unit membro. Tertia est *ὁμοίωσις*, quæ unitum nutrimentum eidem assimilât, diciturque in specie Nutritio, 3. de natur. facult. cap. 1. & 13. Postquam succus is, qui omnem animalis particulam nutriturus est, è vasis excidit, in totam eam primùm dispergitur, mox adjungitur, deinde agglutinatur, demum assimilatur. Differre autem inter se *ἰσομοίωσις καὶ προσφύσις*, id est, *assimilationem* atque *agglutinationem*, docet vitiligo illa, quæ *λόκη* dicitur, in quâ adhærentia quidem nutrimenti facta cernitur, non tamen assimilatio; sicuti etiam adjunctionis atque agglutinationis differentiam prodit genus illud hydropis, quod *αἰμαστέρις* vocant. Siquidem in eo apertissimè affluentis nutrimenti appositio quædam fit, quod tamen propterea quod aquosius adhuc est, nec ad succum sufficien-

ficienter redactum, sed lentitiam glutinisque consistentiam, quæ naturalis ope caloris provenit, adeptum adhærentiam consequi non valet. Etenim ut agglutinatio fiat, oportet ea quæ agglutinari debent, nec plus æquo dura esse, nec nimis humida & fluentia, sed mediocriter lenta & tenacia, & in eo loco consistere, ubi assimilanda sunt.

Prostethis, *προσθητὶς*, est pars carnosâ, quæ in manuum, & pedum cavâ parte & inter digitos nascitur. In manu, *σῆθητὸς χροῦς*; in pede, *σῆθητὸς ποδὸς* vocatur.

Protopathia, vide *Idiopathia*.

Prurigo, *Pruritus*, sensus pruriginosus est, cum exiguâ quâdam molestiâ, qualis puerorum, qui jam dentire incipiunt, gingivis accidit, 3. aphor. 35.

Psalidæ, vide *Fornices*.

Psalidoëides, sive *Psalöëides*, vide *Camarion*.

Psamismus, curationis genus est, quo Hydropici arenâ calidâ, exerto tantum & tecto capite, ad aquam ab universo corpore ciendam, & ejiciendam, sepeliabantur, & soli ardenti exponebantur.

Psilosthra medicamenta sunt, quæ pilos & capillos aut ex toto auferunt, vel duços, magnos, multos, crassos, & veluti suillos pilos attenuant, & minores reddunt, vel ipsos penitus extirpant, & partes corporis depiles reddunt, 1. de compos. medic. loc. cap. 4. Differunt à *Dropace*, quod sint viribus *Dropace* valentiora. vide *Dropax*.

Psoa, quasi *pulpam*, id est, lumbrorum carnem dixeris, est magnus musculus, ab undecimâ thoracis costâ incipiens, & per universa ilia, ipsamque pubem progrediens, libr. de muscul. diff. cap. 31. *Ψόα* dicuntur duo maximi musculi in internâ lumborum regione sita, Hipp. eamque partem spinæ, quæ secundum ipsos est, inflectunt: Idem verò & *νδρομήτρες*, & *ἀλώπεκες* à quibusdam vocantur. Sunt verò & qui externos spinæ musculos *Ψόας* vocent. Marcellus *Ψόας* lumbos

propriè dici contendit, quod nomen à libidine meritò deduci volunt. Nam illic libidinis pruritus excitatur maximè, quod iis renes subjacent.

Pfora, scabies est; cum asperitate summæ cutis cum pruritu, furfuribus, & corporis insigni absorptione, lib. Introd. c. 13. quæ omnia, etsi illi cum leprâ communia sint, differunt tamen, quod in *psorâ* summâ cutis occupatur, in *leprâ* malum altius descendit, subiectasque sævit in partes. Insuper, in *psorâ*, furfuracea fit cutis; in *leprâ*, squamosa: Adhæc *psora*, variè figurata est; *lepra* vero, circularibus magis erosionibus cutem depascitur. *Pforam* Avicenna distinxit in excorticatam, & non excorticatam; scædam, & non scædam; humidam, & siccam; quòd fortè aliud sit Græcis *Pfora*, ac Arabibus. Ex melancholico humore nascitur malum, atque inter melancholicos affectus numeratur.

Psofiasis, *ψωρίασις*, est scabies, & duritia scroti, cum intensâ pruriginè; quandoque verò & ulceratione, libr. finit.

Psorica medicamenta sunt, quæ scabras in palpebris affectiones sanant, 2. de comp. med. loc. cap. 3. *ψωρικὰ* vocantur etiam, quæ contra *ψώρας* profunt, & cutis asperitates emendant, qualia medicamenta attrahunt, desiccant, partiumque tenuitatem habent. *ψωρικόν* medicamenti compositi ex duabus chalcitidis partibus, una cadmiæ, ex aceto tritis, in fictili repositis, & fimo diebus quadraginta sub caniculæ ardoribus obrutis, meminit Diosc. & Celsus, lib. 6. cap. 6. Sunt & *Heracidæ psorica* ad circumrosos oculorum canthos.

Psofophthalmia, id est, pruriginosa scabies, à Sole, & pulvere orta, lib. de remed. part. fac. cap. 10. Lippitudo scabra, nihil aliud est quam oculi psoriasis. Causa ejus est salsus quidam, & nitrosus humor. Inde succedunt angulorum exulcerationes, rubores, pruritus. Rubent etiam palpebræ, & lacrymæ salsæ nitrosæque

ex

ex oculis stillant. Differt δὲ τὸ ξηροφθαλμίας asperitate & reliquorum ferè symptomatum magnitudine.

Psychrophobus, e. qui frigidae aquae exhibendae est timidus; sicut & *haemophobus*, est sanguinis mittendi timidus; & *hydrophobus*, qui à rabido cane morsus, aquam reformidat, 9. method. 5.

Psyclica medicamenta, sunt refrigeratoria, quae omnem calorem, & lassitudinem mitigant, lib. de Dynamid. in proem. Ψύξις, frigus, refrigeratio, ut aphor. 1. & 26. libr. 7. Ψύξις ἀκροτηρίων, extremarum partium refrigeratio damnatur, & in Philini uxore, lib. 1. Epid. ἀκρεῖα ψυχρὰ, extremæ partes frigidae ascribuntur; ubi scribit Galen. *Istud quidem inter summè perniciosà reponitur, si morbi initio cum vehementissimâ febre contingat.* Ψύξις ποδῶν, pedum refrigeratio, pro magno in vasuræ accessionis febrilis indicio ponitur apud Hippocr.

Psudracia, Ψυδράκσια, sunt parvæ efflorescences, factæ in capite similes vesicis eminentibus in superficie, lib. de med. fac. part. cap. 5. Differunt à *Phlyctænis*, quæ in toto corpore, non tantum capite, ut *Psudracia*, oriuntur. Item, quod *Phlyctænae* à calidiori, acriorique, hæc à minùs calido humore, minusque acri gignantur.

Pterna, calx, os pedis omnium maximum est, parte, quâ ingredimur, leniter rotundum, & latiusculum, posteriore tibiæ rectitudinem longè excedens, inferiore astragalo, anteriore osse scaphoeidi inarticulatum. Ex partibus ejus anterioribus, quæ quidem è regione magni digiti sita est, astragali capiti subjacet; neque cum altero osse copulatur.

Pterygium dicitur, nervosa superinnatae oculi membranae eminentia, incipiens ab angulis, & procedens usque ad corneam; quando verò insuper augetur, cooperit & pupillam, lib. de med. fac. part. c. 12. *Pterygia* etiam vocant *alas narium*, id est, fines ejus infernos, qui moventur, 11. de usu part. capit. 1. Insuper

Ptery-

Pterygium etiam *Ungula* appellatur, & *Unguis*, differens ab *Encanthide*, quæ est carnis in majore angulo excrescentia; *Pterygium* verò, nervosa caruncula est, 10. de usu part. cap. 10. Sunt autem πτερύγια propriè, volucrum alæ, duræ quidem & fibrosæ, sed pauci excrementi, & salubres. Inde ducta vox ad alia est. In mulieribus πτερύγια appellari eminentias illas duas, uteri sinum ambientes, scriptum reliquit, quisquis ille est Introductionis seu Medici Author. Πτερυγιάδης alatus, is dicitur, cui scapulæ sine carne nudæque sunt, & alarum instar prominent, retrosumque producuntur.

Pterygoidea, quæ & *alaria ossa* dicuntur, vide *Sphenois os*.

Pilos, *glabras*, simulque nascentes, aliàs, *palpebras*, quique pilos non habent, Græci vocant, 4. de comp. med. loc. cap. 8. Πίλοι, inquit Galenus, libr. 14. method. medic. quibus periere ex ciliis pili. Alii verò non omnes simpliciter quibus ii pili deciderunt, πύλοι vocandos censent, sed quibus præterea adjuncta est crassities, callositas, ac rubedo palpebrarum, quod aliter inter eos, qui τῆ πύλωσῃ, & eos, qui μιλώσῃ laborant, non liceat distinguere: Est enim utrisque commune pilorum defluvium.

Pilosis, est casus pilorum palpebræ, libr. de medic. fac. part. cap. 12.

Ptisana, nunc pro succo hordei percolato, nunc pro jusculo ex hordeo parato, sumitur, 9. de plac. cap. 6. Πτισάνη, propria est hordei decorticati appellatio, ἀπὸ τῆ πύωσῃ, quod *pinsere* & *decorticare* significat, quoniam hordeum tundendo degluberetur, ac suo cortice castratum ita conderetur: *Mundatum hordeum* Officinæ vocant. Tunditur enim hoc, non molitur. *Ptisana* laudes Hippocrates uno volumine profecutus est, eam omnibus sorbitionibus præferens, quoniam lenis & lubrica ex facili hauriretur, quoniam sicim arceret, quo-

quoniam in alvo non intumesceret, quoniam facile redderetur, & assuetis is solus cibus in febribus bis die dari possit, multum remotus ab iis, tum qui medicinam tame exercent, tum qui ægros ciborum copiâ obruunt. Est enim Ptisianæ succus seu cremor, alimentum medii generis, tenue à Galeno dictum, quod vires nec onerat ut plenus victus, nec ut tenuissimus dissolvit.

Profsis, oculi vitium est, quod alio nomine *φελύσσισ* appellatur, vide *Phalangosis*.

Pubes, *Pubertas*, tempus est ætatis primæ, quo lanugo circa mentum & pudenda oriri incipit: quod initio anni decimi quarti incipit, ad vigesimum quintum terminatur, 5. aphor. 7. Est & *Pubes*, idem quod *Pecten*, postrema pars hypogastrii, sive aqualiculi, cui pili innascuntur. vide *Aqualiculus*. Cujus Pubis, seu *Pectinis* ossa, *Apophyfes* sunt ossis sacri tenues perforatæ, & in arteriora protensæ.

Publicè grassantes, vide *Communis*, & *Endemus*.

Puerilis morbus, vide *Comitialis*.

Pulmo, ex genere est parenchymatum, caro rara, tenera, & spongiosa est, in cujus cavis & fistulis cartilagineis, aer attractus, modicè retinetur, & rectificatur à suis pravis qualitatibus, indèque in cordis transmittitur ventriculum sinistrum, pro spirituum vitalium generatione, lib. de anat. viv. unde respirationis & vocis instrumentum est, 7. de usu part. 1. Est itaque *Pulmo*, viscus quemadmodum hepar, vasis quam plurimis contextum, quorum intervalla carne molli, instar stoebes cujusdam, opplentur, quo omne id, quod inter vasa est inane, repletur, essetque firmamentum ac propugnaculum imbecillitatis ipsorum, ibid. cap. 2.

& 8. *πύμων* Græcè dicitur, spongiosus est, quò folli instar, aère impleri, distendique citra noxam possit & contrahi, substantiâ spumam sanguinis referens. Intra thoracem situs est pulmo, ipsumque totum replet,

& oc-

& occupat, & ejus motum sequitur. Cùm enim per se immobilis sit, ab alio moveri debet: Itaque distensus thorax, pulmonem unà distendit: subsidens autem atque contractus, ipsum quoque subidere facit, & aërem, quem dilatatus attraxerat exsuffiare, atque ita aëris inspirationem expirationemque perficit. Ut autem thorax ipse in duo divisus est, & media membrana (mediastinum vocant) distinguitur, ita pulmo in duas partes divisus est, dextram & sinistram. Rursum verò pars ejus utraque duobus lobis constat, uno superiore, altero inferiore, sæpè palam discretis, interdum obscure. Præter hos nonnunquam tertius est dexter lobeus exiguus, vasis perpaucis textus, mediâ cavitate venam cavam in cor subeuntem ceu pulvino molli excipiens ac firmans, in hominibus sternon ossibus septem compositum sortitis. Nam quibus cum sternon tunica in phrenas magnâ suæ cavitatis parte incidit, & in hanc cavitatem vena cava, lobo hoc quinto propter viæ brevitate non indigens. Tria autem vasa per ejus substantiam dispersa sunt, ante quidem arteria venosa, post verò vena arteriosa, & media harum aspera arteria: & hæc quidem jam inde à quarto thoracis spondylo, vena à dextro cordis ventriculo, arteria à sinistro profiscitur. Distribuuntur autem singula in totos pulmones numerosâ ramorum serie. Cæterùm, pulmonem ipsum unà cum suis vasis tunica obducit, orta ab eâ quæ costas succingit, & nervulos à sextâ cerebri conjugatione sortita, quorum beneficio tunica quidem ipsa mediocrem sensum possidet, cùm tamen pulmo ipse nullam vim sentiendi sortitus sit.

Pulmonia, vide *Peripneumonia*.

Pulsativus dolor, vide *Dolor pulsativus*.

Pulsus, est sensibilis cordis, & arteriarum motus, dilatione, & contractione factus, 1. de differ. puls. capit. 2. & 4. de differ. puls. cap. 3. Hoc nomen *pulsus* veter-

veteres primùm adhibuerunt designandis motibus dolorificis pulsantibus, ex inflammatione concitatis, vehementique motu arteriarum. Deinde, Medici eâ voce significant motum secundùm naturam in corde & arteriis factum per systolen & diastolen, cujus naturam Hippocrates vel non callebat, vel ut fallacem neglexit; in quo si Medici tactus ipsâ in diastole evertitur, aut violenter impellitur, & cum renixu quodam ipsa arteria pulsat, *vehemens pulsus*, *φοδρὸς σφυγμὸς* dicitur: cui oppositus, *ἀμυδρὸς*, *languidus* dicitur. Motus ille vitam moderatur, ut qui vel non aliud sit quàm vita, aut causæ certè rationem obtineat, per quam vita est, aut sine quâ esse non potest. Neque enim aliud vita videtur esse, quàm actio quædam, sive motus activus. Cùm autem motus plures sunt in omnibus vitâ præditis, is meritò præstantissimus est, & in eo maximè vitam positam esse censendum, qui perpetuus sit, & à quo cæteri omnes dependent. Ejusmodi cordis motus est, cùm reliquæ partes interdum ferientur, eo perseverante, nec unquam, stante quidem vitâ, muneris sui vocationem habente. Nec verò cor sibi tantùm motum illum ciet, sed corpori etiam universo, quod ita singulis partibus, quantum quæque meretur, calorem nativum, cujus opifex est, impertiat. Constat autem motus is duobus motibus inter se contrariis, quorum unus cor & ejus arteriam à medio quoquo versum distendit, & loco movet; alter, distentum rursus contrahit, & in locum priorem reducit. Illum *ἀγσθάλω*, hunc *συσθάλω* Græci Veteres dixerunt. Hi quia contrarii sunt, necesse est inter eos media quies intercedat, eaque gemina, una, quæ diastolen; altera, quæ systolen excipiat. Ab his differentiæ plurimæ pulsuum oriuntur. Cùm enim certis quibusdam numeris ea in edendo pulsu sibi invicem succedere oporteat, si in aliquo peccetur, pulsus protinus varium fieri necesse est. Numeros appello, non rhythmum modò, sed etiam velocitatem,

magnitudinem, frequentiam, vehementiam, aliaque ejusmodi, ex quibus pulsuum differentiae sumuntur, quarum aliae ab ipsâ diastole, aliae verò à systole, nonnullae à mediâ quiete, quae ab ipsâ arteriâ, plurimae ab ipsâ facultate aut usu sumuntur.

Pulvis pinguis est, in quo nec asperum quippiam, nec acre subest, 5. sanit. tuend. cap. 3.

Punctio, solutio continuitatis, in carne est, ab aliquo acuto incidente, & tenui facta; Græcè *ρύξις*, & *ρύγμα* dicitur. Est adhuc *punctio*, quae & *compunctio* appellatur, incisionis ratio, quae hydropicis ad ciendam aquam debetur, *ὑδρῆσις* Græcè dicta, Arabibus, *punctura*.

Punctorius dolor, vide *Dolor tristis*.

Pupilla, Græcè *κόρη*, foramen medium uveae tunicae oculi est, in quo fit visio, libr. de anat. viv. estque media totius Iridis pars, lib. Introd. cap. 10. Per *pupillam* quidem cernimus, non quod ea sit praecipuum videndi instrumentum, sed quod spiritui visorio per eam via pateat, nec possit aliter visio fieri. Argumento sunt hypochymata. Est autem locus ille, qui ad *pupillam* est, totus spiritu plenus, & praeterea caeruleo viridique colore, aut aliis etiam praeditus, quibus & ipsa uvea, cujus ille pars quodammodo dici potest.

Purgatio, evacuatio est vitiosorum, & qualitatibus suis peccantium humorum per propria loca; *Derivatio* per propinquiora; *Revulsio* per contraria, 4. meth. 6. & 5. meth. 3. *Vacuationem* appello proprie materiae, ubi quantitate exuperat; *Purgationem* verò materiae, qualitatibus suis infensae, 2. prognost. 14. 1. aphor. 2. vide *Evacuatio*, & *Pharmacia*.

Purgamenta, *Ἀβζδα* Græcè, dicuntur ea omnia, quae à puerperâ, post fetum & secundas exeunt per uterum, quae & *Catamenia* appellantur; soloque hoc differunt, quod *haec* ante partum sint, *illa* post partum.

Purgatoriam facultatem non omnes intelligunt; duo enim

enim significat ; alterum , commune omnium , quæ quovis modo animalis excrementa expurgant ; alterum verò , per excellentiam de iis tantùm dicitur , quæ aut per vomitum , aut per ventris dejectionem substantiæ suæ familiaris expurgant , 5. de simpl. med. c. 20. vide *Cathartica*.

Purpurea vena, vide *Communis*, & *Media*.

Purulentiam, *Suppurationem*que appellat Hippocrates , ubi pus universum confiterit, concocto tumore quopiam præter naturam ; 1. prognost. 40.

Purulentus, & *Suppuratus*, vide *Empyus*, & *Empyus*.

Pus, πύον, est humor putris, sive suppuratus, partium spermaticarum substantiæ magnâ ex parte assimilis. Dicitur humor, quod in humoris modum fluat, atque ex humore habet originem, qui in partem inflammatione laborantem decumbens, & per inania ejus spatia diffusus, occlusis undique meatibus, perspiratione interceptâ computrescit ; perinde atque alia omnia, quæ perspiratu carentia ; alieno in loco vehementius incalescunt.

Pustula, Græcis *Hydatides*, & *Exanthemata* dicuntur, 4. sanit. tuend. cap. 4. Sunt & *Pustula*, abscessus in nigro oculi, cum phlegmone & humorum affluxu, lib. finit. vide *Exanthemata*.

Pustula lata, sive *tubercula omnia*, duplicem habent differentiam, quoniam quædam tendunt in acumen, & altum petunt ; quædam ad majorem & ampliorem extenduntur locum, non tamen in altum attolluntur ; unde *Pustula* nonnullæ *sublimes*, nonnullæ *lata* fiunt ; 6. aphor. 9. *Lata* quidem, tum ob humoris frigiditatem, lentorem, & crassitudinem ; tum propter continentis membranæ densitatem : *sublimes* verò, tum propter humoris caliditatem, & tunicæ raritatem, tum propter virtutis robur, foràs expellentis pus : unde Coni similitudinem referunt, & in mucronem fastigiantur, 1. prognost. 40.

Putredo, est mutatio totius putrescentis corporis substantiæ ad corruptelam, à calido externo, 11. method. 8. Secundum Philos. lib. de gen. & corrupt. est corruptio caloris in unoquoque calido & humido, ab extraneâ caliditate. Cæterùm, non quicquid corrumpitur, *σπρωξ*, hoc est, *putrescere*, dicimus, sed quibus id cum foetore accidit, 5. simpl. 15. dicitur autem *putredo*, sive *putrefactio*, Græcè *σπυσις*, quam duplicem Galenus facit, 1. de diff. febr. *unam*, quæ fit superante naturâ; *alteram*, quæ fit superatâ: Galenum eo loco consule. Et superante quidem, sicut in inflammationibus, & similibus tumoribus omnibus pus, in humoribus autem, qui in venis atque arteriis continentur, quiddam quòd puri proportionem respondet, subsidens in urinis. At talis quidem putredo, non simpliciter putredo existit, sed aliquid in se continet coctionis. Nam adhuc vi coquendi vasorum remanente, qui interim putrescit humor, ad talem pervenit alterationem. Sed & alterum est putredinis genus, cùm ea vis, cui demandatum est concoquendi officium, adeò imbecillis facta est, ut nullam amplius facere possit in putrescente superfluitate ad optimum transmutationem. Quod quidem usu contingit nonnunquam cum eadem vis ad ultimum imbecillitatis pervenerit, etiamsi id quod putrescit, mediocriter sit vitiatum. Interdum uno fieri potest, ut vis quidè ipsa non omnino sit imbecillis, humor verò putrescens maximè sit vitiatus. Hujus autem superfluitatis putredo, neque consistentiam, neque aut colorem aut odorem habet unum, sed semper permutat, ac multis modis illud evariat quod putrescit, Altera verò putrefactio, quam & coctionem esse diximus, semper ad unam puris speciem terminatur, coloremque ac consistentiam suscipit atque odorem.

Pycnotica, & *Pycnosis*, vide *Condensantia*, & *Obstruentia*.

Pyelos, vide *Choana*.

Pyelus,

Pyelus, Græci vocant parvos alveos, in quibus nationes instituuntur, 7. method. 6.

Πύλωσ, posterior est, & inferior ventriculi terminus, sic dictus, quoniam portæ modo, ne nutrimentum ex eo confestim dilabatur, prohibet, libr. Introd. cap. 11. qui & *Pyloron* dicitur, ad dextram propè jecur situm habens, libr. de ven. & art. dissect. cap. 1. Latinis *Ianitor*, vide *Porta ventriculi*.

Pyæsis, vide *Onyx*.

Pyrenoeides, πυρηνοειδής δάπτυσις vide *Dentem*.

Pyriama, fofus, fomentum est, non uno modo corpori admotum, sed vel per suffitum, vel calidam spongiam humido aliquo decocto imbutam, vel vaporem per arundinem, vel cucurbitulas. *Πυρίαιμα* in genere id dicitur, quod corpori admotum, ipsum quovis modo exalfacit: Dicitur enim & *πυρίαι δάπτυ τοῦ πυρός*. Sunt autem & fomentorum multiplices differentiæ: alia humida, alia sicca sunt, vel ex utrisque mista. Humida, vel actu, vel potestate dicuntur: conveniunt phlegmonis, quæ à biliosiore succo factæ sunt. Sicca similiter vel actu ejusmodi sunt, vel facultate; phlegmonis opitulatur, quas tenuis & aquosus sanguis excitavit. Omnia calida sunt, nulla frigida. Proinde fomentum omne cutem rarefacit, & faciliè transpirabilem reddit, sanguinemque in inflammationibus attenuat, atque discutit. Alia præterea mordentia sunt, alia morfu carentia, vel ex iis mista: Illa extenuant, profuntque crassis & viscosis humoribus; hæc verò, acribus & mordacibus. Quoniam verò fomenta calore suo foràs humores attrahunt, idcirco non ante totius corporis vacuationem illis utendum est: Nam quæ redundant in corpore superflua, eorum usu trahentur potius in partem affectam, quàm discutiantur. Cæterùm fomentorum materia varia est, & modis variis adhiberi potest, per spongiam, per linteum, per pannos, per utrem, per vesicam, per vas æneum, vel testa-

ceum, per cucurbitam, per ollam, per arundinem: quorum exempla passim apud Galenum occurrunt.

Pyricauston, id est, *ambustum igne*: simul & is affectus eodem nomine appellatur, quo quis in aquâ fermenti ustus fuerit, 1. de compos. med. per gen. cap. 4. *Πυρκαυστῶ*, *ambustus* dicitur. Prodeunt primùm bullæ, deinde phlegmone & ulcus, nisi lenibus emplastris, & sine morsu exsiccantibus, nec calidis, nec frigidis, sed temperatis protinus succurratur.

Pyulcon, *πυυλιόν*, Organum, sive Instrumentum est, quo mulsâ per ulcus infusâ, jubemus ut ægri, inclinati in laborantem partem, tussiant; aliquando etiam mollior thoracem concutiendo, pus universum, saniemque ulceris extrahimus, 5. meth. cap. 8. Fortè idem fuit cum Chirurgorum organo, quod nunc *Syringam* vocant, per quam ut aliquid infunditur, ita facilè attrahitur: à quo & *Pyulea*, id est, Puris attractiva medicamenta denominantur, 2. ad Glau. 8.

Q.

QUADRATUM corpus (quod & *Eusarcon* vocant) est, quod nec gracile, nec crassum, nec calidum, aut frigidum, aut alio quovis modo intemperatum; 1. de temper. capit. 9. sed inter hæc omnia extrema, medium constituitur, 3. de caus. puls. cap. 11.

Quartana febris, *πάρτυ* *πυρετός*, est, cujus circuitus est quarto quoque die, quo unam accessionem facit, ac unam remissionem, lib. de Typis, cap. 4.

Quassatio, est quartus luxationis vertebrarum modus; tria enim vitia ex vertebrarum luxatione contingunt; cum retrò abeunt, *gibberositas*; cum intrò, *re-panditas*, cum in latus torquentur, *obstipitas*; præter hæc, quantum vertebrarum vitium accedit, cum dimotæ quidem juncturæ ac compages sunt, sed vertebræ

bræ tamen in suâ sede permanent, *quassationem* hanc appellant, 3. de artic. 2.

Quotidiana febris, vide Cathemerina.

Quotidianarum febrium typus est, qui quotidie unam, & eandem accessionem, & eam quidem longitudine commensuratam, & unam eandemque remissionem habet; ut *Tertianus* circuitus est, qui tertio quoque die, unam & eandem accessionem longitudine commensuratam, & unam, & eandem remissionem facit, libr. de *Typis*, cap. 4.

R.

R A D E N S *bili*, vide *Ater succus*, & *Acida bilis*.

Radicem vasis, seu *venæ*, vocant priorem ejus partem, quæ vel jocinori propior est, vel etiam cordi: hæc in collo ab inferiore est parte, in brachiis & cruribus à superiore, 5. meth. cap. 3.

Radius, vide *Cubitus*.

Ramenta, sunt membranarum in intestinis rasuræ, aliquando etiam cruentosæ, 1. loc. aff. 4. vide *Strigmenta*.

Ramex, *Hernia*, Græcè *Cele*, est omnis in *Scroto* tumor, sive ex delapsu Intestini, sive Omenti, sive Vasorum spermaticorum, varicis, tophi, sive lenti humoris, sive aquosæ substantiæ, lib. finit. Fit autem & aliquando *Ramex* in inguine, quoties validus ille Tendo (qui & membranæ dicitur, & ante inguina ortum habet, ac pubis ossi inferitur) laxescit, ejusque robur infirmius fit, & cum eo totus inguinum locus, laxior redditus, partes quasdam corporis subjacentium in se recipit, velut intestinorum, vel omenti, 4. de anatom. admod. cap. 6. vide *Celes*.

Ranula, tumor est phlegmonodes, sub linguâ consistens, potissimum in pueris, quem Græci *βάτραχος* vocant. Dicuntur quoque *Ranæ*, sublinguales venæ, sanguine copiosiore distentæ.

Rarefacientia medicamenta, quæ *Aræotica* Græci vocant, sunt, quæ cutis meatus referant, 5. simplic. 14. vide *Anastomotica*. Ἀραιωτικὰ φάρμακα calida sint oportet, & tenuium partium, minimèque desiccantia, quod aliter substantiam nec diffundere, nec laxare possint. Ad hoc autem consequitur, ut & Pori dilatentur. Id quod præstare nequeunt, tùm valdè calida, tùm multùm exsiccantia: illa quidem, quod acria sint, atque horrores moveant; hæc autem, quia sensilia corpora colliquant, quorum neutrum sine dolore fieri potest. At quæ citra molestiam excalfaciunt, ea sola omnium sunt rarefacientia. Siquidem rarefactio, dilatatioque voluptatis, non etiam doloris opus est: Ut enim dolor comprimit, ita voluptas expandit. Contraria iis sunt τὰ πυκνωτικὰ, hoc est, condensantia.

Rarum corpus est, cujus partes multis spatiis inani-
bus interceptæ sunt, aëre plenæ: è contrà, *corpus den-*
sum, seu *spissum*, quod ejusmodi porositatibus carens,
compactum est, 1. simplic. 13. sive *rarum corpus* est,
quod meatus, & poros magnos habet, 2. de sanitate
tuenda, capit. 5.

Rarus pulsus, vide *Creber pulsus*.

Rascetta, vide *Brachiale*.

Rationalis medicorum secta est, quæ naturæ rationem
& ductum secuta, morborum causas inquirat, & signis
ad illarum inventionem utitur, curationem capiens à
contrario, prout causæ exigunt, in *Introd. cap. 3.*

Raucedines, vide *Bronchos*.

Recidiva febris est, quam pravorum humorum reli-
quæ putrescentes, de novo accendunt; cùm omnis
humor, alienus à naturâ corporis, in quo continetur,
aptus non sit ad ejus nutritionem, & proin necessariò
ad putredinem convertatur, 2. aphor. 12.

Reciprocus decurtatus, vide *Deficiens decurtatus*.

Reciprocus pulsus, vide *Deficiens*, & *Recurrentis*.

Recrementum, vide *Callosum corpus*.

Recru-

Recrudescētia, ulcera maligna vocat; & *recrudescere*, quasi rursus crudum fieri, atque in pristinam malignitatem quippiam redire statuunt Medici, 2. de frast. 28.

Recta sutura Calvariae, vide *Obelæa*.

Rectum intestinum, est ultimum intestinorum omnium, quod ad sedem usque porrectum est, 6. de anat. adm. cap. 9. quod & *princeps intestinum* vocatur; ad cuius finem est *sphincter*, id est, constrictorius musculus, ad cuius distinctionem reliquam recti intestini infimam partem, quâ maximè dilatatur & laxatur, *laxam* appellamus, libr. de vulv. diff. cap. 1. Idem etiam *extensum*, & *longum* dicitur, lib. de anat. viv.

Recurrentis pulsus est, qui ad quantum excurrit magnitudinis aut vehementiæ, in aliis rursus ad tantundem recurrit, libr. finit.

Recurrentes nervi, vide *Nervi recurrentes*.

Reduvia, vide *Paronychia*.

Refrictio, vide *Anatripsis*.

Regius morbus est, qui amaram bilem in toto corpore redundantem, comitatur: Fiunt perindè ut *erisypelata*, & *ulcera serpētia*, cùm eadem amara bilis unam quampiam particulam obsidet; nigram verò bilem in toto quidem corpore, *elephantiasis*; in unâ quapiam particulâ, *Cancer* subsequitur. Picitoso excremento in toto quidem corpore luxurianti succedit *hydrops leucophlegmatis* dictus; cùm in unâ insedit particulâ, *tumor œdematosus* oritur, 3. de sympt. caus. cap. 2. vide *Arquatus*, & *Icteros*.

Relaxantia medicamenta vocantur, Græcè *Chalastica*, familiari omnibus propè recentioribus Medicis vocabulo, inde nimirum, sicut & nomen ipsum indicat, quòd tenfas laxent particulas; quippe *relaxari ac intendi*, contraria inter se dicunt, 7. de compos. medic. per gen. cap. 9. vide *Chalastica*.

Remissio febris, secunda totius circuitus paroxyismi pars mitior est ad infebrecitationem properans, in duo

liquidem periodus uniuersa diuisa est, in accessionem & remissionem, libr. de totius morbi temp. capit. 8. vide *Ablatio*.

Remissus pulsus, vide *Vehemens*,

Renes, νεφροί, peculiare quoddam corpus sunt, densum, ex carne & fibris constitutum, adeoque carneâ substantia, non paucas habens involutiones, figurâ Græcæ literæ C, aut phaseolis similes, habentes in medio cavitatem quandam, quâ ex venis & arteriis serosum excrementum excipiunt: ad *Renes* enim non maiores solùm venæ (quarum aliæ in cavitatem hanc inferuntur, aliæ in membranam, quæ eos tegit,) sed meatus etiam capillorum modo exiles deferuntur. *Re-nes* siti, paulò altiùs, quàm ilia, à quibus duo urinarii meatus emergunt, per quos ad vesicam urina deducitur. *Renum operatio* est, secernere, & percolare serosum excrementum, à sanguine, libr. de ren. aff. dign. cap. 1. In omnibus propè *Renibus* dexter sinistro sublimior est. Uterque membranâ à peritonæo nascente involvitur, nervulumque gracilem recipit à ramis sextæ conjugationis, qui costarum radicibus exporriguntur. Sunt autem *Renes* pravi succi, & concoctu difficiles, & resipiunt nescio quid urinæ, ut testatur *Galenus*, lib. 3. de alim.

Repanditas, vide *Obstipitas*, *Quassatio*, *Cyphosis*.

Repercutientia, vide *Attrahens*.

Respiratio, & *respiratus*, vide *Inspiratio*, & *transpiratio*.

Resolutio nervorum, est deperditio motûs, cum prius in aliquâ corporis parte, non autem semper sensûs; si enim deperditur sensus, dicitur sensûs resolutio, 3. loc. affect. 10. licet ejusdem capitis initio dicat: ubi omnes pariter nervi, tum sensum, tum motum amiserint, *Apoplexia* hæc affectio appellatur; ubi verò alteri laterum soli, aut dextro, aut sinistro, id accidat, *resolutio*, ejus scilicet partis, in quâ consistit affectio, interdum dextræ, interdum sinistræ: quòd si in
ali-

aliquo membrorum idem evenerit, ejusdem membri resolutio, Græcè *paralysis* esse dicetur, 3. loc. aff. 10.

Resolutus oculus dicitur, ubi naturali motu destitutus, neque sursum, neque deorsum moveri potest, verùm sensûs expers fit; frequenter id mali, partibus etiam oculi accidit, lib. Introd. cap. 15.

Restitutio, est ossis vel membri, in propriam sedem collocatio, reductio, & repositio, 3. de fract. 38.

Rete, vide *Omentum*.

Retentrix facultas, vide *Attrahitrix*.

Retiforme corpus, est tunica, aut tunicæ quid simile humorem vitreum oculi ambiens, quod ex Cerebri portione, aut veriùs ex nervo optico supernè discendente, atque amplificato constat, reti simile, quod à Choroeide, id est, tenui Cerebri tunicâ, quæ illi supernè dimittitur, continetur; unde tunica oculi *Choroeides*, id est, *secundina*, nominatur, 10. de usu part. cap. 2. vide *Choroeides*.

Retiformis plexus, vide *Flexus variciformis*, & *Amphiblestroides*.

Retina, est panniculus, vitreum humorem oculi circumdans quasi rete; cui annectitur alius, qui dicitur *secundina*, quòd secundinæ sit similis, juxtâ quem tertius est, qui ossa contingit, durus & solidus, undè *πρωτος* dicitur, libr. de ocul. cap. 2,

Reversiva febris nominatur, quæ non est acuta, sed diuturna, & imperfectas habet solutiones, erroneasque accessiones, com. 2. in 6. de morb. vulg. 21.

Revulsio, est evacuatio alienæ materiæ per loca opposita. vide *Purgatio*, & *Derivatio*. Est autem *Revulsio*, facienda deorsum quidem, ubi succi ad superiora feruntur; sursum, ubi ad inferiora vergunt; & ubi introrsum, ad exteriora; ubi extrorsum, ad interiora; ubi dextrorsum inclinant, in sinistrum; si sinistrorsum, ad dextram revulsio faciendâ: sic sanè fluxiones, quæ retrò inclinant, in priora revellendæ; quæ in
prio-

priora, in posteriorem regionem abducendæ sunt, lib. de hyrudin. cap. 2. libr. de Derivat. cap. 19. Motum hunc Græci *Antispasin* vocant; vide *Antispasis*, *Derivatio*, & *Purgatio*.

Rhabdoeides futura, eadem est ac recta capitis futura, vide *Obelæa*.

Rhachitæ, qui & *Rhachicæ*, sunt *Dorsales musculi*. 4. de anat. adm. cap. 6. 7. aphor. 36. Illi enim, ut annotat Galenus, universis costarum commissuris in toto thorace superinjecti sunt à posteriore parte, nihil relinquentes quod non contegant, sed omnes costarum radices, & vertebrarum processus, qui à lateribus sunt, adhæc quod inter ipsas radices est, complectuntur: Unde *Rhachitis medulla*, id est, *spinalis medulla*, quæ & *Rhachis spina* dicitur; vide *Dorsum*, & *Medulla*.

Rhacodes, *ῥακώδης*, id est, *lacerosa*, universa dicitur cutis, erosa instar laceræ vestis, à pure circa abscessum aggregato, sufficienter extenuato: idque accidit, ubi qui ad abscessum perveniunt tumores, tardè secti fuerint, aut ob medicantium imperitiam, aut eorum, quibus medela adhibetur, timiditatem, qui secari non patiuntur, sed expectant, ut longiori tempore cutis à pure rodatur, 2. Glauc. 8.

Rhacosis, *ῥακώσις ὀρχέως*, id est, *detritio*, laxata scroti cutis, seu multa scroti extensio est, lib. finit.

Rhagades, sunt rugæ ani intumescences, rimæque, ac fissuræ sedis, 1. de compos. medic. loc. cap. 8. quæ & *rimæ sedis* dicuntur, non aliter quàm labra, quandoque & manus, ex vehementi frigore; Plinius *fissas* appellat. Fiunt plerumque ab acris humoris affluxu, interdum autem propter condylomatum inflammationem & distensionem rumpitur cutis, rimæque ejusmodi emergunt. Dicuntur & à Veteribus quibusdam *ῥηγείας*.

Rhagas, *ῥαγῆσις*, id est, *scissura*, *fissurave*, divisio est labia obtinens callo obdurata, dura, libr. finit.

Rhages,

Rhages, dicuntur extremi digitorum fines, qui Græcis *ῥαγεφαί* vocantur.

Rhagoïdes tunica, quæ *cærulea*, *uvea*, & *uviformis* dicitur, est oculi panniculus, albugineum humorem tangens, & circumdans, nigri coloris; unde *uvea tunica* ab uvarum colore dicitur, post quem est alius panniculus, cornu similis; unde *Ceratoides*, id est, *Cornem*. appellatur; juxta quem est tertius, non circumdans alios, sed eos inter se jungens, quem *Conjunctivam* vocant, & *Adnatam*, sive *Agnatam*: Inter crystallinum autem & albugineum, est tela aranea, libr. de ocul. cap. 2. & Introd. cap. 11. & 10. usu part. cap. 4. *Ραγοειδης χιτων*, est oculi tunica corneæ subjecta, & anteriore quidem oculi parte humorem *ὕδατοςειδης*, posteriore verò tunicam *ἀμφιβληστροειδης* proximè comprehendens. Ducit originem ex tenui cerebri meninge, quæ unà cum nervo optico ad oculi constructionem concurrat: ex quo quidam etiam *χροειδης* illam appellarunt. Dilatata enim & soluta tenuis illa meninx circulo oculum ambit, totaque sphaerica est, nisi ubi ad pupillæ locum accedit. Eo enim loco leniter comprimitur, atque mediâ eâ parte quâ comprimitur, foramine rotundo pervia est, quod pupilla appellatur. Dicta est *ραγοειδης*, quod uvæ folliculo, à quo pedunculus avulsus est, quam simillima sit: ut enim ille, ita hæc tunica parte sui anteriore leviter compressa est, & in medio ad pupillam perforata. Habet verò & coloris cum uvâ similitudinem, variis interstincta coloribus cæruleo & viridi, quibus se defatigatus oculus recrearet. Præterea verò acini uvæ lævitatem externam, & asperitatem internam æmularur, ut eam Medici rectè illi comparasse videantur.

Raphe, id est, *Sutura*, *Commissura*, *Syntaxis serrata*, vide *Commissura*.

Rhegma, id est, *ruptum*, est solutio continuitatis in vase: ut, *Fractura*, in osse; *Convulsio*, seu *Spasmus*, in nervo;

nervo ; Apospasma in ligamentis ; Thlasma in musculis ; ita Rhegma in vasis, ex violento ictu, vel gravi casu, vel alio quopiam valente motu excitata, est unionis solutio, 4. method. cap. 1. Aliis est carnosæ partis solutio citra vulnerationem : cum ecchymosi quidem omnino, aliquando verò & cum contusione circum ipsam præruptam carnem consistit.

Rhetidosis, id est, *oculi tabes*, & *corrugatio*, 3. meth. 2. vide *Tabes oculi*.

Rheuma, id est, *fluxio*, & *humorum decubitus*, 1. de compos. medic. per gen. vide *Fluxio*.

Rheumaticus, vocatus *affectus* provenit, quando toto videlicet corpore infirmo, & cachectico, principibusque partibus (paulùm licèt ipsis insit sanguinis) gravari solitis, noxios humores, illæ, ad carnosas cutis partes protrudunt, potissimumque ad adenas, excipiendis recrementis idoneos, tùm ob substantiæ laxitatem, tùm quia omnium partium minimè robustas habent naturales virtutes, sicut & pinguedo ; partes enim infirmiores omnium primæ, excrementitiis morbis corripuntur, libr. de cur. rat. per sing. cap. 8. Fluentibus verò humoribus, *Rheuma*, seu *fluxio* dicitur ; cùm verò in aliquâ parte eidem illi constiterint, is affectus, qui inde generatur, *Rheumaticus* appellatur, 2. Gluc. cap. 2.

Rhexis, id est, *ruptio*, ab ictu, vel aliâ quâpiam causâ violentâ, in alto, totas subinde membranas dividens ; & persæpè humores, quibus videndi facultas administratur, effundens, lib. Introd. cap. 15.

Rhodinum, vide *Oxyrhodinum*.

Rhodomeli, id est, *mel rosaceum*, quod aliquando simplex, interdum purgatorium paratur.

Rheas, sive *Rhyas*, *ῥέας*. seu *ῥέας*, vide *Encanthis*.

Rhogme, est ossis ruptio, sive interruptio, per superficiem recta, vel angusta, vel lata, lib. finit. *ῥωγμή*, est divisio calvariæ superficialia, vel profunda quidem, sed eatenus ut fractum os loco non moveatur ; differentia est

est fracturæ capitis, ut est apud Paulum, lib. 6. cap. 90.

Rhopalosis, ῥοπαλίωσις, concretio est summorum pilorum indivisibilis, veluti in baculos, qui etiam amplius non crescunt, libr. finit.

Rhus, profluvium fœminarum propriè apud Medicos significat, fluente sanguine assiduè penè & inordinatè per uterum; longèque diversa fluxio est ab eâ, quâ fluit sanguis per uterum menstruis periodis; cùm illa præter naturam sit, hæc verò, secundum naturam; Morbi nomen est ῥῆς γυναικείης, fluxus muliebris. Additur autem nomini coloris diversitas, ut intelligatur quis humor fluat, dicendo ῥῆς λευκῆς, vel ῥῆς ἐρυθρῆς.

Rhyas, est oculorum vitium, quando meatus, qui ab oculis in palatum definit, vel obstructus, vel connivens, excrementa, non ad loca consueta transmittit, sed in oculos regurgitare permittit, comm. 2. in 6. de morb. vulg. 32. vide *Rhœas*, & *Encanthi*.

Rhypodea medicamenta sunt, quæ à sordium similitudine, quasi strigmentosa nominantur, 2. de comp. medic. per gen. cap. 1.

Rhyptica, ῥυπτικά, sive *extergentia medicamenta*, nominantur, quæ in superficie, sive in cute, sive in ulceribus ῥύπον, id est, sordem, auferunt; quæ verò altiùs Poros ab excrementis expurgant, ea *Ecphrastica*, & *Eccathartica* (quasi expurgantia, & ab infarctu liberantia dicas) appellantur, 5. simplic. 12. Quæ tergens, alia imbecillius, alia vehementius id agunt. Modicè detergent farina fabarum, hordei, ciceris, semen lini torrefactum, saccharum, oxymeli: magis, terebynthina, thus, mel despumatum, amygdalæ amaræ: valentiùs, ervi farina, semen hormini, radix ireos & panacis, nitrum ustum, nitri spuma, fictiles testæ, pumex, buccinorum & purpurarum, & cæterorum ostreorum testæ ustæ, tritæ, tenui cribro cretæ, quorum quidem aliqua tam valenter tergent, ut etiam pilos tenuent; sed hæc impropriè ῥυπτικά appellantur. Quæ verò propriè &

Speciatim dicta sunt, tergunt tantum, non etiam obstructa liberant, quia sunt amaris imbecilliora, salsa scilicet & dulcia: quæ autem valenter detergent, omnino etiam digerunt, & ob id valdè siccant.

Rhythmus in pulsu, est proportio temporis ictus, ad tempus quietis. 1. de differ. puls. cap. 7. Cùm pulsus constet quatuor partibus, duobus scilicet motibus, & geminâ quiete, sibi invicem perpetuâ quâdam serie succedentibus, eorum inter se proportio comparatioque *Rhythmus* est: Eum omnis pulsus habet, sed varium. Suus enim est cuique naturæ, ætati, anni tempore, sexui, & reliquis: quem quidem qui servat, is *ῥυθμικὸς* dicitur, qui non servat, *ἀρρυθμικὸς*.

Rigor, *πίγος*, est infiti caloris exagitatio, cum sensu doloris subita & universim facta, libr. de tremor. convuls. capit. 6. nominaturque etiam *Rigor*. Nervorum convulsio, & *Tetanos*, 3. loc. aff. 10. Est autem propriè sic dictus, concussio, & commotio inæqualis totius corporis à tenui & magis acri, copiosiorique humore, quàm qui in horrore peccet, 3. sanit. tuend. 5. & 1. de sympt. caus. cap. 8. vide *Frigus* & *Horror*.

Rigor sine febre, nonnullis quidem accidit semel, nonnullis autem per vices interpolatas multorum spacio dierum interjecto, vel à principio usque ad finem continuatur; aut est ita omninò exiguus, ut neque adesse videatur, cùm se quieti tradiderint, sed cùm moveri cœperint, tunc demùm eum sentiunt; aut etiam sine motu molestus accidit, pituitâ humore redundante, sed non putrescente; quando autem hic humor etiam putruerit, non modò rigent, sed etiam febricitant ægri, 2. de differ. febr. cap. 5.

Rob, vide *Succum medicatum*.

Ros, tertia est humiditatis species, unde partes nostri corporis nutriuntur, quæ continetur in omnibus animalis partibus, ceu *Ros* quidam, per earum substantiam sparsus, 7. method. 6.

Rotula, vide *Patella*.

Rubra bilis, vide *Bilis pallida*.

Ructus, est flatûs excretio per gulam; cùm & alius fit, qui per intestinum rectum fecernitur; com. 5. in 6. de morb. vulg. 4.

Ruptura, vide *Unionis solutio*.

S.

S A C C U S, vide *Cœcum intestinum*.

Sacer morbus (ἱερός νόσος, id est, *Epilepsia*) dicitur, quò ejus magnitudo designetur; *Sacrum* enim apud Antiquos, significat *magnitudinem*; alii verò *sacrum* dici putant, quòd divinus esset, & à Diis in peccatorum vindictam mitteretur; quos Galenus reprehendit, lib. 2. de caus. sympt. cap. 3.

Sacer ignis, id est, *Erysipelas*, libr. de purg. med. facult. licèt Celsus, *Ignem sacrum*, parvum ulcus existimet dici.

Sacrum os, vide *Dorsum*.

Sagittalis sutura, vide *Obelœa*.

Sahafatum, apud Avicennam, & Plinium, *manantia capitis ulcera* nominantur, quæ Græci ἀχίνας & χήσια. *Aliabbas*, *tineam*, sub quo & *ficus*, & ψυδράνια, & ἕξαστήματα collocavit, nominant.

Salsa pituita est, quæ ab alieno calore computruit, 2. de natur. fac. cap. 9. & salsa redditur, aut propter putredinem, aut propter falsæ serosæ humiditatis admistionem, 2. de differ. febr. capit. 6.

Saltus, qui & *Palpitatio*, & *Palmos* dicitur, 2. method. 2. vide *Palpitatio*.

Salvatella vena, est ramus venæ axillaris media percurrentes inter medium digitum manûs, & auricularem, 3. de anat. adm. cap. 5. & lib. de anat. viv.

Salubre corpus, simpliciter est, quod ab ipso naturæ ortu, bonam habet temperaturam, in simplicibus &

primis particulis, atque in iis, quæ ex illis componuntur, instrumentis est probè conformatum & commenturatum, libr. art. med. cap. 4.

Sanguificatio, quæ & *Æmatosis* nominatur, est mutatio alimenti, in sanguinem, libr. finit. vide *Attraxatrix*, & *Hepar*.

Sanguifluas venas, eas appellat Hippoc. quæ magnæ sunt, quibus ruptis, insignes sanguinis eruptiones contingunt; id quod ex parvis evenire non consuevit. nam & paucus ex hujusmodi sanguis effunditur, & citò ad oras ipsas divisas coalescit, nocumentumque non affert, 2. de fract. 24.

Sanguinarium medicamentum (quod & *glutinatorium*, *cruentis opitulans*; Græcè autem *Enæmon* dicitur) est, quod vulneris oras committere, & glutinare molitur, 3. de compos. medic. per gen. cap. 2. vide *Glutinatorium*.

Sanguineus cordis ventriculus, dexter ipsius est thalamus, per cujus orificium unum sanguis in cor immittitur, per alterum autem, ex ipso in pulmonem deducitur: alius cordis ventriculus sinister, *spirituosus* nominatur; per cujus prius quidem orificium cor iis, quæ in pulmone sunt, arteriis; per posterius autem, omnibus, quæ per totum animal sunt diffusæ, arteriis cor est continuum, 6. de usu part. 7.

Sanguis, nunc sumitur pro omni in venis concluso succo (in quo pituita scilicet, utraque bilis, & tenues ferosique liquores continentur) nunc pro quartâ substantiâ, è directore reliquis humoribus oppositâ, quæ propriè *sanguis* dicitur, & è cujus exuberantiâ tota massa nominatur, commen. 4. in 6. de morb. vulg. 29. & comm. 2. in 6. de morb. vulg. 38. & lib. de multitud. cap. 10.

Sanies, vide *Sordes*.

Sanitas partium similarium, est calidi, frigidi, humiditatis, & sicci symmetria; *dissimilarium* verò, compositio, nume-

numerus, magnitudo, figura conveniens, 1. de sanitat. tuend. cap. 1. & 4. & com. 2. in 1. de morb. vulg. 3.

Sapa, quam alii *Siraon* vocant, est mustum plurimum coctum; sunt qui & ficuum ficcarum decoctum ita nominant, libr. de attenuante diæta, cap. 12. vide *Apothermus*.

Saphæna vena est, quæ desuper ad partem cruris intimam descendit, quæ descendendo occultatur, donec partem super malleolum interiorem attingere incipiat, libr. de anat. viv. vide *Malleoli vena*.

Sapor, vide *Chymus*.

Sarcocele, σαρκωκέλη, est morbus testiculis induratis conveniens, quod si aquosus humor in tunicis, quæ circa testiculos sunt, aggregetur, *Hydrocele*; omentum autem & intestina, quod si eadem in loca illabantur, *Epiplocele*, & *Enteroccele* dicitur, libr. de tumor. cap. 15. *Sarcocele* verò simpliciter *Ramex* dicitur, 14. method. cap. 17.

Sarcoma, est carnis in naribus aut aliis partibus præter naturam auctio, differens à *Polypo* magnitudine, opificio, & formâ, libr. finit. Est autem *Polypus* quidem *Sarcoma*, non contrâ. *Polypus* enim similitudinem pilcis *Polypi* gerat oportet, cum σαρκωμοσ informe sit potius carnis incrementum.

Sarcomphalon, incrementum carnis est, præter naturam in umbilico, vel mitis, vel malignæ, libr. finit.

Sarcosis in utero, est carnis ibidem prognatæ & collectæ expullulatio, quam, si magna sit, recidere convenit vellicatam scalpris, quod celerius emoriatur; si parva, protinus tollere, libr. finit. videtur proinde nihil aliud esse quàm mola.

Sarcoticum medicamentum est, quod carne ulcus implet, 3. meth. 2. Nam quamvis carnis generatio naturæ opus esse videatur, jûvatur tamen illa quidem plurimum in replendo ulcere medicamentis, quæ modicè calefaciunt, moderatè detergent & purgant, atque mi-

nimùm siccant, nulloque modo adstringunt. Talem namque *σχεματικῶν* facultatem esse oportet. Carnis enim generatio fit, cùm & membra ipsa quibus adnasci vel circumnasci caro debet, in calore & frigore temperata fuerint, & sanguis qui illuc affluit, tum qualitate salubris, tum quantitate moderatus. Verùm calidiora paulò ipsâ carne esse oportet sarcotica, quo sanguinem attrahant; neque ullo modo adstringere oportet, ne quod influit, repellant, sordemque ulceribus arctiùs affingant; minimùmque siccare, ne absument, sed modicè prorsus siccare quo in carnem densetur. Detergendi autem purgandique vi prædita esse decet, ne mala caro & vitiosa gignatur, si quid sordis & vitii in sanguine relictum sit, sed citra omnem morsum & acrimoniam.

Satyriasis, & Satyriasmus, vide Priapismus, & Elephas.

Scabies, vide Psora.

Scabies oculi, est summarum genarum, angulorumque oculi erosio, cum pruritu, quam acerrima fluxio progignit, lib. finit.

Scalpella, vide Laminas.

Scalptum vocant frictionem, motumque per ungues effectum, quod in prurientibus particulis animalia naturaliter faciunt, idque in ipsis omnibus reperitur, com. 5. in 6. de morb. vulg. 4.

Scamnum Hippocraticum, vide Hippocraticum scamnum.

Scaphoides, id est, *Os naviculare*, sive *naviforme*, est os profundo sinu excavatum, Tali caput anterius & oblongum excipiens; sic dictum à Scaphæ similitudine; cavitatem enim habet oblongam, Scaphæ similem, in quam simile caput Astragali, seu Tali, intra se admittit. vide *Cubiforme*.

Scapulae, sunt ossa in dorso post thoracem sita, cum osse occipitis, spinâque thoracis, costis, & osse, quod gutturi præjacet, musculorum operâ copulata, lib. de

ossib.

offib. cap. 14. quæ & *Omoplatæ* dicuntur, lib. Introd. cap. 10. vide *Omoplatæ*.

Scarificatio, est cutis incisio, lib. de cucurbit. cap. 4: vide *Enebaraxis*.

Sceletos, σκελετός, quasi cadaver afficcatum & aridum, est ossium humani corporis invicem cohærentium universorum universa compactio, libr. de offib. in proœmio; & 1. de anat. adm. cap. 2.

Scelos, *crus*, pars est corporis organica, à coxendice ad imum pedem protensa, præcipuum ambulationis instrumentum, cui innitimur; in femur, tibia. & pedem parvum dividitur. Quod enim in manu cubitus, id in crure tibia; & quale in manu brachium, tale in crure femur est; quodque in manu manus extrema, id in crure pes est.

Scelotyrbe, quasi cruris turbam, vel perturbationem dicas, species est resolutionis, quâ erectus ambulare homo nequiens, latus quandoque sinistrum in dextrum, nonnunquam dextrum in sinistrum circumfert; interdum quoque pedem non attollit, sed attrahit, velut ii, qui magnos clivos ascendunt, libr. finit. Nomen hoc, ut & morbus ipse, cæpit primùm Germanici tempore, cùm trans Rhenum exercitum duxisset. Vitio enim aquæ milites, ut ait Plinius, duobus malis tentari cæperunt, quæ Stomacacem & Scelotyrben vocarunt. Ante hæc tempora nomen hoc à Græcis usurpatum non reperies.

Sceptica, est illorum Medicorum Schola, qui nihil sciri posse dicebant, libr. an sanguis in art. nat. cont. cap. 5. atque in singulis rebus hærent, atque hæsitant, libel. de subfig. emp. capit. 1.

Schesis, id est, *dispositio*, est, quæ facilè discutitur, ut calefactum in Sole lignum; ex adverso ei affectioni, quæ ægrè solvitur; lignum E. gr. quod igni eatenus excalefactum est, ut jam accendatur, & fumum edat, 8. method. cap. 1. *Schesis* quoque adventitius corporis

habitus dicitur, 3. de caus. puls. capit. 10, vide *Affectus*.

Schetica febris est, quæ facillè discutitur; è contrà, *Hectica*, quæ difficulter solvitur, 8. method. 1.

Scheron, exquisitum victum vocat Hippocr. *Phaulon* autem, victum simplicem ac vulgarem; Medium autem, *Hypophaulon*, id est, *Subvulgarem*, nuncupavit, 1. fract. 45. Galenus *σκηρὸν* Ionibus dici vult πὶ ἀκέραις exquisitum & accuratum; & *σκηρὸν διαίτην* Hippocrati ἀκέραιῃ, exactam victus rationem, eique oppositam τῷ φαύλῳ, καὶ ἀπὸ λαῶ.

Schidacedon, est divisio per longitudinem facta, conveniens fractis ossibus, quæ non omnino separantur à se invicem, sed veluti per rectitudinem finduntur; veluti *Cauledon*, divisio est per transversum facta, 6. method. cap. 5.

Scindapsos, vide *Pituita*.

Scirrhis, est livescens & crescens caro, ex vehementiâ diuturnæ inflammationis orta, libr. Introduct. cap. 5.

Scirrhum, tumor est durus, qui sine dolore est, non tamen omni sine sensu; talis enim sanabilis non est. Sunt, qui eos duntaxat tumores præter naturam, qui omninò insensibiles sunt, *Scirrhos* appellandos censeant; reliquos, non *scirrhos*, sed *scirrhosos tumores*, 14. method. capit. 6. *Exquisitus* verò *Scirrhus* nominatur, qui omninò durus, sensuque privatus est; qui verò non omninò insensibilis est, & difficulter sentit, ex humore lento & crasso, qui partibus, quæ indurantur, tenaciter infigitur, *non-exquisitus*, 2. ad Glauc. 4. Durities propter humoris siccitatem crassitiemque accedit. Doloris autem sensus abest propter crassitiem & lentorem. Ubi enim crassus & lentus humor inania partis alicujus spacia subierit, & nervos nervosaque alia corpora repleverit, facillè viam intercludit spiritui animali, à quo vis omnis sentiendi proficiscitur, gummi in-

Nar omnia quibus inciderit spiracula oblinens atque obturans. Si humori melancholico flavæ bilis portio aliqua remissa est, aut sanguinis, aut pituitæ, jam non absolute scirrhus, sed erysipelatodes, aut phlegmonodes aut œdematodes dicetur. Quo factum est, ut priori definitioni à veteribus traditæ, Medici recentiores humoris speciem addiderint, definiens scirrhum tumorem esse præter naturam ab humore melancholico durum sine ullo doloris sensu. Cùm enim quatuor genera sint tumorum simplicium, à totidem humoribus pariter simplicibus prodeuntia, ut sanguis phlegmonem, pituita œdema, flava bilis erysipelas parit: ita scirrhus ab humore melancholico originem ducere, dicendus est, neque humoris species in ejus definitione omittenda est, quod non minima pars sit ejus substantiæ.

Scleriasis, id est, *durities*, est tumor palpebræ cum rubore, & dolore; difficile tollitur, & durat magis, quàm inflammatio, lib. Introd. cap. 15.

Scleroma, *durities*, tumor est duriusculus, qui in parte vulvæ aliquâ nascitur, fitque plerumque ex phlegmones, quæ diù permanfit, induratione, lib. finit.

Sclerophthalmia, id est, *dura lippitudo*, in quâ oculus durior, ad motum pigrior, dolens, rubicundus redditur, palpebræque similiter duriores, siccioresque redditæ, post somnum aperiri facile non possunt, vel inverti, propter duritiem: differt à *Xerophthalmia*, solâ magnitudine doloris, duritiei, & siccitatis, quod hæc sit illâ satis imbecillior.

Scleros tunica, vide *Retina*.

Scleruntica pharmaca, id est, *indurantia medicamenta*, quæ duritiem corpori inducunt; quod tribus auxiliis præstatur; congelatione, siccitate, & repletione, ac tensione.

Scoliosis, vide *Cyphosis*, & *Obstipitas*.

Scoprula, vide *Omoplasæ*.

Scorodinos, hoc est, tenebricosa vertigo; cùm enim

caput circumagi videtur: *Dinos*, sive *Vertigo* nuncupatur, cum insuper & tenebrosa fuerit visio, *Scotodinos*, hoc est, *tenebrosa vertigo*, affectio appellatur; fit autem ob inordinatam spiritus flatuosi motionem; qui vel in capite primam suam habet generationem, vel sursum ex infernis fertur partibus, 4. acut. 42. Est ergo *Scotodinos*, seu *tenebrosa vertigo*, quando simul res conspectæ videntur circumvolvi, & sensus visus repente obscuratur, & ægrotus sibi tenebras circumfundi opinatur, 4. aphor. 17. Idem affectus, & *Scotomia*, & *Scotoma*, & *affectus scotomaticus*; appellatur; ex ipsâ appellatione qualis sit apparens, quippè à parvâ occasione hebetantur ii, qui sic laborant, adeò, ut interdum cadant, maximè si aliquando in gyrum rotentur; seu alium quempiam rotari viderint; sive rotam, aut id genus aliud quippiam, aut ipsos quoque, quos vocant in aquis vortices, circumagi viderint, 3. loc. aff. 8.

Scotomia, *Scotoma*, *Scotomaticus affectus*, vide *Scotodinos*.

Scrofulæ, quæ & *Strumæ*, *Chærades*, & *Parotides*, & *Eparmata* dicuntur, sunt apostemata secus aures, libr. de med. fac. part. cap. 11.

Scrotum, est tunica crassissima extrinsecus testiculos ambiens, lib. Introd. cap. 10. quod & *Scortum*, & vulgò *Bursa testium* dicitur; multis rugis & mediâ suturâ distincta, Græcè *ὄρχιον*, vel *ὄρχη*.

Scutiformis cartilago, vide *Cricoides*.

Scybala excrementa, sicciora, & quasi in nucleum formata, combusta scilicet à visceris phlegmone, sunt *σκιώματα*, 4. acut.

Scypho, vide *Choana*.

Scyros, id est, *Callus*, & *Porus*.

Scytalides, vide *Digiti*.

Sebum, sive *Sevum*, est oleosa, & pinguis substantia adipe siccior, & magis concreta, compactaque, ejusdemque interim cum adipe generis, (utrumque enim sanguis

sanguis est concoctus, ex nutrimenti bonitate) nisi quod *Sevum* fragile usquequaque sit, nec ad ignem admotum tam facile liqueſcat, & cum reſrixit, de novo concreſcat, ut ovis, & capræ; *pinguedo* autem liquidior fit, minimèque apta durari, oleo longâ vetuſtate increſſato ſimilis, ut equi, & ſuis.

Secunda, ſive *Secundina*, vide *Chorion*, *Retiforme*, & *Retina*.

Secundiformis tunica, Græcè *Choroëides*, vide *Choroëides*.

Secundum naturam fieri, cum multis modis dicatur, in eum tamen ſenſum frequentius accipiendum eſt, ut ſignificetur, quod primâ ratione à naturâ fit, & quaſi finis ab eâ intenditur, non quod ex conſecutione quâdam aliis ſuccedere conſuevit; talis motus ſecundum naturam eſt, cum ex ſe aliquid, inſitâque naturâ ſuâ movetur: ut, motus cordis, qui in pulſibus fit, eſt operatio, & ea quidem ſecundum naturam, qui verò in palpitationibus fit, is & à corde fit, ſed p. n. à cauſis morbidis exagitato; unde etiam Palpitatio affectio eſt, & ea quidem præter naturam, 6. de placit. cap. 1. *Præter naturam* autem quicquid eſt, aut affectus ſunt, à quibus functio læditur, aut cauſæ horum, aut ſymptomata, 3. de præſag. ex pulſ. cap. 1. differtque ab eo, quod eſt, *non naturaliter ſe habere*, 8. meth. cap. 9.

Sedes, vide *Unionis ſolutio*.

Sedimentum, eſt id, quod in urinæ parte infimâ ſubſidet, libr. de Urinis, capit. 16. Quod ſi ad ſupremam ſuperficiem terminatur, dicitur *Nubicula*; ſi ad mediam regionem, *Suſpenſum*: ſi profundiori parte, inferioremque occupat locum, *Hypoſtaſis*, ibidem, cap. 21.

Semeioſis, vide *Annotatio*.

Semeiotica, hoc eſt, *Adnotatrix*, medicinæ pars eſt, quæ de ſignis ſalubribus, inſalubribus, & neutris agit, curationi morborum per victum, ſummè neceſſaria,

præterita, præsentiaque symptomata ad morbi causam
inveniendam, & ad prælagendum, diligenter inspi-
ciens, lib. Introd. cap. 8. Σημειωτική, pars est medici-
næ signorum omnium differentias & vires expendens.
Cum autem signa multipliciter dicantur, ut Galenus
in arte parvâ scripsit, certum est ad istam partem om-
nium contemplationem pertinere, sed eorum maximè,
quibus per morbos & præterita investigamus, & præ-
sentia cognoscimus, atque futura prævidemus, uti ab
Hippocrate proditum initio, libr. prognost.

Semen, ex Aristotele, est quædam pars utilis excre-
menti, à quo, & ex quo singula fœtus membra effor-
mantur, 1. de semin. capit. 14. Alii, *semen* nihil aliud
esse dicunt, quàm sanguinem à venis, quæ ipsum con-
tinent, exquisitè confectum, 2. de sem. cap. 2. quod &
genitales vires vocat, 1. prognost. 42.

Semicostus humores appello, qui à ventriculi calore
alterationem perpeffi, nec tamen perfectè ab eo supe-
rati fuerunt, 4. simpl. cap. 15.

Seminarii meatus, vide *Parastatæ*, & *Glandulosi assi-
stentes*.

Semisyderatus homo, vide *Syderatio*.

Semitertiana, quæ *hemitritæus* dicitur, est febris, quæ
ex quotidianâ continuâ, & tertianâ intermittente fit,
2. de differ. febr. cap. 7. ubi sequentem in modum de
hâc feбри loquitur: frequenter febris secundùm suam
ipfius naturam, ex intermittentium genere est, ut ter-
tiana; complexus autem quotidianæ febris, nullum
integritatis tempus, priori circuitui relinquit, dum se-
cunda accessio, antequam prior absolvatur, invadere
anticipet; hanc ego febrem, compendiosæ, claræque
doctrinæ gratiâ, uno volens appellare vocabulo, impo-
sui ei nomen *Semitertianæ*, libr. de morb. temp. cap. 8.

Sanè nonnulli ajunt, *Semitertianam* ita nominatam fuisse,
veluti semicirculum, ipsam tertiani circuitûs dimi-
dio minorem esse afferentes. Alii dicunt, *Semitertianam*
appel-

appellatam fuisse ideò, quòd dimidio tempore tertianam superet : ut si tertiana accessio ex duodecim horis componatur, semitertiana duodecim ipsas horas tertianæ in sese comprehendat, eisque dimidium duodecim horarum addat, universæque simul evadant duodeviginti, libr. de Typis, 4.

Senecta serpentum est, crassissimus quidam lentor, & velut membrana, ex diuturnâ latitandi morâ, hyemis tempore, sub cavernis terræ contracta, temporis longitudine potius, quàm senescentis ætatis vitio facta, de Theriac. ad Pison. cap. 13.

Senes, à decrepitis nonnulli Hippocratis sectatores distinguunt, nomen *seniorum* ultimæ ætati tribuentes, *senes* autem in priori ætate statuentes, quæ media est inter juvenes & seniores. Aliquando *senes* vocat eos Hippocrates, qui extremam agunt ætatem, 2. aph. 30. estque id, quod propriè omnes homines *senectusem* appellant, non aliud, quàm siccum, & frigidum corporis temperamentum, annorum multitudinis ratione comparatum, 5. de tuend. sanit. cap. 9.

Sensifici nervi, vide *Nervi sensifici*.

Sensus indigentia, est sensus tactûs exquisitissimus, soli ventriculo, & maximè ori ejus superno, per conjugationis sextæ nervos molles, concessus, ad cibum sumendum animal ipsum excitans, & stimulans, 4. de usu part. cap. 7. qui *fames* nuncupatur, lib. 5. cap. 8.

Sensus vitiosus est omnis, qui perperam obitur, & oblæsus est, quando scilicet proprium sensibile non aut omninò sentitur, vel cum vitio sentitur, vel diminutè, vel depravatè, & sub specie peregrinâ percipitur, ut in auditu surditas, auditûs gravitas, obauditio : in visu cæcitas, visûs obscuritas, & depravationes quædam, lib. de sympt. diff. cap. 3.

Sepedonodes, id est, *putredinosos*, Græci vocant eos, qui ad putredinem sunt proni, & dispositi, 8. method. cap. 7. Σηπεδινόδες, *putredine viciatus*; Σηπεδών, *putredo* est.

Ær, & *σπιδίνας*, humorum collectiones & putrilagines quâcunque in parte corporis redundant. Sive enim ad intestina descendant, & illic putrescant aut corrumpantur, putrida intestinorum ulcera gignunt, vel dysenterias; quales *σπιδίνας*, exponit Philotheus; Celsus, cap. 1. lib. 2. Cancros vertit; Galenus, humorum in venis putredines intelligit, unde oriuntur febres putridæ. Quod si fuliginosa & serosa excrementa putrescant in habitu corporis, cutis affectiones putres suboriuntur, ut Alopecia, Ophiasis phthiriasis, furfures, cutis putrilaginosâ, & maligna ulcera, & carniûm corruptiones.

Septa, quæ & *Septica medicamenta* dicuntur, sunt omnia, quæ tùm eliquare, tùm colliquare, ac potissimùm carnem tenellam consumere ferè absque dolore possunt; hujusmodi sunt Arsenicum, Auri pigmentum, Sandaraca, Chryfocolla, Aconitum: Vocantur autem *Septica*, seu *putrefacientia cum putredine*; symptomatis autem similitudo, ut sic appellemus, efficit, inter hæc autem numerantur & *Cathæretica*, hoc est, *Detractoria*; quæ extimam modò superficiem, quam tetigerint, detrahunt, & conficiunt, non tamen in altum subire corporis & sævire valent; ut, Alumen, Galla, Omphacium, Æs combustum lotum, §. simpl. 15.

Septum transversum, vide *Diaphragma*.

Serapium, vocat Aëtuaris potionem eam, quam hodiè *syrupum* voce magis barbarâ nominant; sic verò vocant, quando medicamentosi succi & liquores, cum melie, vel saccharo, donec concreverint, coquuntur. Dividunt Sepiasarii *syrupum* in brevem & longum; *brevem*, quod parùm aquei humoris in se habet, appellant, alioque nomine *communem* vocant, *longum*, quòd humoris aquei multum obtineat, nominantq; aliâ voce *decoctum*; quin & dividunt in *communes* & *magistrales*.

Serosum crecrementum, vide *Ochema*, τρωφῆς.

Serpigo, vide *Herpes*.

Sesumoeidea ossa, à sesami leguminis minuti specie sic dicta, quæ multis manuum, & pedum articulis, natura ex abundanti, velut auctarium circumponit, securitatis gratiâ, 2. de usu part. cap. 12.

Sessilis verruca, vide *Formica*, & *Myrmecia*.

Sextans, pendet uncias duas, 4. de compos. medic. per gen. 14. Sextarius pendet heminas duas, quartarios quatuor, acetabula octo.

Sicca, & *valida frictio* est, quæ corpori foris adhibetur, ad curandam quodammodo lassitudinem nullo humido, aquâ videlicet, vel oleo, foris corpori circumfuso, 2. simpl. cap. 25.

Siccus hydrops, vide *Hydrops*.

Sies, vide *Collyria*.

Sielistmus, Σιελισμός, est salivæ copiosissimæ in os affluxus, sive ab humidiori capite in glandulas, ad radicem linguæ sitas; sive à ventriculo, multâ pituitâ redundante, quæ ex eo secundum gulam in os prorepat, & refluit multoties, etiam absque vomitu, 8. de compos. med. loc. cap. 4.

Sigmoeides apophysis, dicitur processus unus Omoplatæ, quod instar antiquæ Græcorum literæ G, cavus sit, qui & *Ancyroides*, & *Carocoeides*, appellatur. Dicitur & hoc nomine sinus seu cavitas semicircularis in cubito, inter duas cubiti apophyses comprehensa, in quam brachii extremum, trocheæ simile inferitur. Refert quoque figuram G, unde σιγμοειδής, vel σιγμοειδής appellatur.

Sigmoeides membranæ, seu *cartilagine*s, sunt tres tunicae, quæ in venæ cordis arteriolæ orificio visuntur, quæ pulmonem alit, intus foràs spectantes, quas à figurâ Græcæ literæ Σ, (qui accuratiùs tractarunt Anatomias) *Sigmoeides* appellarunt, 6. de usu part. 14. *Sigmoeides* quoque dicuntur, cartilaginum asperæ arteriæ extremæ partes, quæ Sigma literæ figuram referunt, 4. loc. aff. 6. vide *Cricoeides*.

Signa

Signa aliqua mala sunt, tùm ut *signa*, tùm ut *causæ*: ut *signa* quidem, quoties ex difficilioribus sunt affectionibus; ut *causæ* verò, quoties ipsa rursus alias committunt & concitant pravas affectiones, pessimaque inducunt symptomata, prognost. 49.

Signa iudicatoria, vide *Decretorius dies*.

Significatio febris, vide *Insultus accessionis*.

Sima hepatis pars, est concava ipsius pars, quâ ex parte prodit vena porta; Unde per Mesaræi venis alimentum à ventriculo, primisque intestinis jecur attrahit; cujus opposita pars, *convexa* & *gibba* nuncupatur, 4. de usu part. capit. 13.

Similare membrum (quod & *simplex*, homogeneous, & prima corporis particula, quæ ex primis constat elementis, & ex quâ partes organicæ conflatae sunt) est, cujus quamcumque partem sensibilem sumpseris, erit illa toti similis in nomine, & definitione, sicut os & caro, de anat. viv. cujusmodi sunt arteriæ, venæ, nervi, ossa, cartilago, ligamentum, membrana, caro, libr. de morb. differ. cap. 3. vide *Instrumenta*.

Simplex morbus, vel *Compositus*.

Simplex febrem vocat Hippocrates quæ mitis est, & cum signis tutis cum primis: sic dicitur *Febris ephemera*, 1. cris. 16.

Sinapismus, est medicamentum vehementer calidum, ex sinapi compositum, capiti conveniens, 3. loc. aff. 4. Simplicissimus quidem ille est, qui solo sinapi constat, trito & appposito: quo tamen non contenti Veteres sinapismum ita præpararunt: fici pingues tepidâ aquâ pridie macerabantur, postridie manibus diligenter expressæ contundebantur: deinde sinapim quam acerrimam, qualis est *Syriaca* vel *Ægyptia*, privatim terebant, adjecto interim ficuum cremore, quo facilius teri posset, nec tamen aquosum evaderet, postremo in offas simul hæc cogeant. Si sinapismum vehementiorem facere fuisset in animo, binas sinapis portiones

ad unam ficuum addebant: si invalidiorem, contra, si moderatum, æquas utriusque partes commiscebant. In mollioribus autem corporibus sensuque præditis, exquisito, & in quibus circa superficiem affectio est, panem pro caricis miscebant, aut ipsum sinapi aceto macerabant, antequam detereretur, quò magis domaretur ejus acrimonia, quod aceto vis sinapis frangatur. Ita paratus sinapismus vel illinebatur, vel linteo exceptus admovebatur, & quantum opus est sinebatur: Temporis autem spatium certo definire non licebat; Quare frequenter levandum erat cataplasma, & considerandum, an subjecta pars ruborem contraxisset, præsertim si sensu hebetiore prædita esset. Quod ut celerius fieret, partem ipsam spongiis aquâ calente madentibus fovebant, incumbente adhuc cataplasmate, nec soluto: deinde, ubi satis calere, rubere, & tumere videbatur, sinapismus eximebant, post, in balneum ducebant, deinde rosaceo partem illinebant, aut hapso lanæ rosaceo & aquâ imbuto, vel malvâ coctâ tritâque cum pane integebant, donec nihil ex sinapismo mali superesset. Efficacissimum est remedium longis & deploratis ferè valetudinibus, cum jam inveterati morbi cæteris præsidii non cesserunt. Pollet enim plurimum adversus vetustos capitis dolores, hemicranios, lethargicos, comitiales, insaniam, vertigines sive capiti, sive cruribus admoveatur. Valet & ad orthopnoeas, asthmata, longas tusses thoraci impositus. Diuturnis stomachi & intestinorum affectionibus, inappetentiæ, ischiadi, arthritidi, paralyti, perfrictionibus, quæ calori non cedunt, medetur. Sed modum adhibere oportet, desistendumque à medicamento cum locus jam multum intumuit, & inflammatione cingitur, caro turgens succrescit, & cicatricosa livet, & post balneum pustulis leniter exasperatur: neque est committendum, ut partem sensus deficiat ardore nimio victam & velut obstupentem. Non est autem id remedii genus adhi-

adhibendum acutis morbis, in exulceratione pulmonis aut alterius internæ partis vel externæ, quod ulcera sinapis acrimoniâ irritentur, ut nec particulis cartilagineis & carne viduis, quoniam sinapismo faciliè urantur & nigrescant.

Sinciput, est anterior capitis pars, supra frontem sita, capillis intecta, libr. Introd. cap. 10. vide *Bregma*.

Singultuosa febris est, in quâ ægri singultiendo rodentem, acerrimumque humorem vomunt, à quo tamen symptomate febrientes sunt liberati; verùm febris hujusmodi, nequaquam *singultuosa* dici debet, nisi *singultus* per totum morbum, simul cum febre, ægrum excruciauerit, 4. acut. 69.

Singultus, λύγξ, est veluti convulsiva quædam oris ventriculi affectio, quoties illud ex humorum copiâ gravatur, vel mordetur, vel propter frigiditatem contristatur, com. 1. in 1. prorrh. 23. Accedit etiam ex immoderatâ inanitione, 4. acut. 69. Non autem *Singultus* est vera convulsio, utpotè quæ in solis musculis accidit; ventriculus autem nec musculus est, nec ejus os, 3. de caus. sympt. cap. 2.

Sinus, qui & *Vornica*, est solutio continuitatis in carnosâ parte: fit cum sanguinis quâdam in mediam regionem, partium inanem & porosam affluxione; id quod abscessui, & sinui commune est; pars affecta, in exteriori summitate occlusa, os nullum habet, & abscessisse ipsa dicitur à subjectis partibus, cum ejusmodi in ipsam quædam fit fluxio: affectio verò *abscessus* propriè, sive *apostema* vocatur; at ubi aliquâ ex parte aperta est, ut, qui continetur, humor indè excernatur, non ampliùs *abscessus*, sed *sinus* jam appellatur, 2. de his quæ in medic. 27.

Sinus rectus appellatur, cujus os in inferiore parte, fundum in superiore est; *obliquus*, cùm in latus declinat. Fiunt contrario etiam modo *sinus*, quibus deorsum fundum, fursum verò os vergat; quibus neutiquam

quam fundum, quò facilior saniei exitus pateat, aperimus, 2. de his quæ in medic. 28.

Sinus vulvæ, vide *Cornua*.

Siracon, vide *Apothermus*.

Siriafis, est inflammatio Cerebri, & membranarum ejus, quam consequuntur sincipitis, & oculorum cavitates, febris ardens, pallor, totius corporis siccitas, & inappetentia. Morbus hic infantium proprius esse dicitur, cui nomen inditum est à sincipitis cavitate: *σιγή* enim Græci appellant foveam: in quâ semina recondunt & asservant. Scribitur & *σείρασις*.

Sitis, Græcè *δίψας*, potionis desiderium est, id est, appetitus frigidi, & humidus.

Solidas corporis partes, vocant Medici ossa, nervos, cartilagineas, ligamenta, tunicas, musculos, membranas, arterias, lib. Denotatio dogmatum Hippoc. quas etiam particulas, *Elementares*, *Similares*, & *Simplices* appellant, 1. de natur. fac. cap. 7.

Solutio morbi, simpliciter est illa, in quâ vel virtute, vel morbo, sensim emoriente & devicto, vel morbus, vel finitur, 3. cris. 1.

Solutus, est, & dicitur *Paralyticus*, qui laxatos habet articulos, 5. de compos. medic. per gen. cap. 2.

Sopientia, vide *Anodyna*.

Sopor, aliàs, *Coma*, propensio, delatióve in somnum est, cum vigilare ægri nequeunt, non habentes apertos oculos, sed conniventes, alto somno, vel tenui, quin & vigiliis detinentur; idque accidit, vel humectatâ plus nimis eâ parte cerebri, quæ sensûs fons est, ut in ebrüis, vel ejusdem intensissimum ob solum frigus; aliquando ob utrumque, quin & propter viriûm imbecillitatem adeò jam emorientium, ut apertas palpebras moribundi servare nequeant, com. 1. in 3. de morb. vulg. 7, vide *Caros*, & *Coma*.

Soporariæ arteriæ, vulgò *Carotides* dicuntur, sunt duæ illæ, quæ ab arteriâ magnâ sursum ascendente, post-

quàm ex thorace exiens, ac claviculas transgressa, in medium jugulum pervenit, generantur, 1. de placit. cap. 7. vide *Curotides*.

Sordes, crassius nutritionis excrementum est; in ipsâ enim primæ carnis generatione duplex excrementum provenit, quod omnem qualitatis alimenti mutationem superat; alterum, *crassius*; alterum, *tenuius*: quod tenuius est, ipsa est *insensibilis perspiratio*, quæ etiam subindè fit visibilis, quoties vel naturalis calor languet, vel nutrimento utitur, quàm justum sit, ampliore, vel motus quispiam vehementior animali contingit; alterum, crassius, sunt ipsæ *sordes*, quæ in summo corpore nostro colliguntur: quin etiam in ulceribus, tenue excrementum, *Sanies*, Græcè, *Ichor*, appellatur; quod crassum est, *Sordes*, ex priori excremento, ulcus, humidum redditur; ex crasso, fordidum, 3. method. cap. 5. vide *Ichor*.

Sorici cauda, sive *Soricinus*, vide *Myurus*.

Sparganosis est, dum ob lactis redundantiam, mammillæ tumefactæ sic distenduntur, ut copiam hanc vix ferre queant, lib. 2. ad Glauc. cap. 2.

Spasma, vide *Rhegma*.

Spasmus, id est, *Convulsio*, musculi est ad suum principium contractio, vide *Convulsio*. Inde *Spasmosus affectus*, id est, *Convulsivus*, qui in suo principio, aut non multò post, quàm fieri cœperit, convulsionem accersit, com. 3. in 1. prorrh. Sic *convulsivum affectum* appellant, qui ante mortem necessario convulsionis aliquod periculum inducit, 1. de prælag. ex puls. *Spasmosus* autem *pulsus*, sive *convulsivus*, est pulsus inæqualis in unâ pulsatione, & diversis arteriæ partibus, & ejusmodi quidem, in quo utrinque ab extremis retrahi, tendi, convellique arteria videtur, in modum chordæ tensæ.

Spasmus oculi, vide *Mollities*.

Spata, vulgò *Spatula*, Instrumentum est, quo Pharmacopolæ confecturas in cacabo, seu mortario movent,

vent, 1. de comp. medic. per gener. capite quarto.

Spathomela, vide *Laminas*.

Sperma, *Spermatice arteriæ*, *Spermatice venæ*, *Spermatice pori*, vide *Semen*, *Glandulosi assistentes*, & *Parastatæ*.

Sphacelare, Hippocr. in lib. de fract. & artic. pro *corrumpere* usus est; *Sphacelus* autem est corruptio substantiæ uniuscujusque partis, que *sphacelari* dicitur: partis carnosæ autem interitum, ex magnitudine inflammationis, propriè Medici *Gangrænam* nominant, 7. aphor. 50. *Sphacelon*, in specie etiam vocant *offis cariæ*. 14. meth. 17. *Sphacelos* vocem, sunt qui dicunt, *vehementem dolorem* declarare; alii tantùm inflammationis excessum, qui partem ad corruptionis periculum deducat, 2. loc. affect. 7.

Sphacelodes hemicrania, id est, alterius capitæ partis convulsorius dolor, 2. loc. aff. cap. 7.

Sphacelos, vide *Sphacelare*, & *Syderatio*.

Speromata, vide *Nates*.

Sphage, vide *Anticardion*.

Sphagitides, id est, *Venæ jugulares*, 5. meth. cap. 4.

Sphenoides os, (quod & *Polymorphum* appellatur, libr. Introd. cap. 12.) est, quod ad cunei similitudinem, ex utroque latere *Calvariæ* ad palatum tendit, superiorem maxillam constituens, cujus offis apophyses utrimque concavæ, ab alarum similitudine *Pterygodes* nuncupantur, lib. de ossib. cap. 1.

Sphincter, quasi constrictor, seu constrictorius, est musculus constringens orificium recti intestini, & vesicæ urinariæ, 6. de anat. adm. 4. vide *Rectum intestinum*.

Spicilla, vide *Laminas*.

Spina, est omnium vertebrarum, quas *spondylos* vocant, basis, compages, & structura: sumitur & *spina* aliquando pro *medullâ spinali*, 3. loc. aff. 10. vide *Dorsum*, *Myelos*, & *Medulla spinalis*.

Spirationem naturalem appellat Hippocr. *spirationis*

facilitatem, quæ neque thoracem, neque cor, aut pulmonem, neque præcordia p. n. affecta, aut dolore aliquo infestata, quin etiam neque partes quasdam iis adjunctas, ventriculum, lienem, jecur, ægrotare significat, 1. prognost. 25.

Spirituosus appellat Hippocrates eos duntaxat, qui copiosum aërem inspirant, & aëre multo indigent, 4. acut. 115.

Spirituosus, vide *Sanguineus*.

Spiritus, πνεῦμα, præcipuum est naturæ simul & animæ instrumentum, quo omnes functiones muniaque exequitur substantia aërea, calida, levissima, tenuissima, omnes in corpore motus naturales ciens; est enim tertia substantia corporis nostri constitutiva, contra distincta aliis duabus solidis, & humoribus, ejusdem planè cum calore nativo originis, & temperiei, cujus calor est perpetuus comes; nam cum ad vitæ munia oporteret calidum innatum per omnia diffundi, is verò singulis solidis partibus, insitus & fixus, & immobilis sit; ei natura spiritum socium ascivit, qui ipsum, suo celeri motu, quò necesse erat, deduceret. Estque tanta *spiritui* cum calore nativo substantiæ communio, & operis societas, ut par sit ejusdem essentia, natura, & proprietas; ut non immeritò Hippocrates *spiritum* vocârit, impetum facientia, à sui motûs celeritate. Aliquando Hippocr. absolutè ipsam respirationem, vocat *spiritum*, com. 4. in 6. de morb. vulg. 4. unde & *densum*, & *ravum spiritum*, id est, *respirationem tardam*, & *ravam* vocitabat, 1. de difficult. resp. cap. 2. Interdum ab eodem, aër inspiratu attractus, qui respirationis, vocisque materia est, *spiritus* appellatur, 1. acut. & in prognost. Aliquando *flatus ipse*, quo nervosa & musculosa corpora distenduntur, *spiritus* appellatur.

Spiritus animalis, est primum animæ instrumentum, in cerebri ventriculis contentus, ad sensificam & moticem vim in universas corporis partes transmittendam,

dam, procreatus, 4. loc. aff. 2. *Spiritus* equidem, qui in arteriis continetur, *vitalis*, & est, & dicitur; qui in cerebro, *animalis*, non quòd de substantiâ animæ sit, sed quòd primum ejus illic habitantis sit instrumentum, qualiscunque substantia ejusdem fuerit, qui ex vitali perfectiùs concocto, & in cerebri anfractibus elaborato, conficitur; qui animalis *Spiritus*, nequaquam animæ domicilium, sed primum tantùm ejus instrumentum est, eò quòd, cùm ex vulneratione fuerit evacuatus, illicò animal quasi mortuum collabitur; cùm iterum colligitur, reviviscit, 7. de plac. capit. 3. *Spiritus animalis*, exhalatio quædam est sanguinis benigni, 6. de usu part. 17.

Spiritus asper, à quibusdam appellatur is *Spiritus*, qui cum sono & stertore ducitur, sive ob angustiam loci, quo ille redditur, sive ab humoris copiâ, 3. de artic.

Spiritus densus, est brevis spiratio, sive motus respiratoriorum organorum, per breve tempus factus, 3. de diff. respir. cap. 10. vide *Inspiratio densa*.

Spiritus detentio, est respirationis ad plurimum tempus voluntaria cohibitio, per quam & singultus, & oscitationes sanantur, 3. de diff. respir. capit. 10.

Spiritus flatuosus, qui & *Flatus* appellatur, crassus, ac vaporosus flatus est, secundùm substantiam aërius, atque tenuis; Cogita verò ejus naturam ex circumstante nos aëre, in memoriam revocans, qualis in Austrinis constitutionibus, & qualis in Aquilonaribus fiat; ei enim, qui in Australibus, assimilatur flatuosus; alteri verò, qui in Aquilonaribus, is, qui in nobis secundùm naturam est, *Spiritus* comparatur, 2. Glauco. 6. vide *Flatus*.

Spiritus inter exeundum offendens, vide *Exspiratus*.

Spiritus naturalis, vide *Spiritus vitalis*.

Spiritus sublimis est, qui sublimioribus thoracis partibus inspicatur, 4. loc. aff. 7.

Spiritus vitalis, à Cordis facultate naturali genitus,

in arteriis continetur, nutriturque respiratione, attracto aëre & sanguine; quòd si naturalis quoque spiritus est, utique is quoque in jecinore, & venis continetur, 12. meth. 5.

Spirituum interceptio, vide *Interceptiones spirituum*.

Spissum corpus, vide *Rarum*.

Splen, sive *Lien*, corpus est rarum admodum, ac laxum instar spongiæ cujusdam, ut succos crassos, & melancholicos faciliè attrahat, & excipiat, hepar ab illis expurget, eisdemque conficiat; unde ipsum *Parenchyma*, id est, *affusionem*, nominant, 4. de usu part. cap. 15. cujus *simæ partes*, seu *concaavæ* jecur, & ventriculum spectant, *gibbæ* his opponuntur, capit. 16. Eiusdem lienis corpus tantò est rarius hepate, quanto est crassius pulmone, cap. 15. Quia autem nigro sanguine compositus est, idcirco non modò nigricat, & prominentibus quibusdam tuberibus inæqualis est, sed etiam familiaritate suæ substantiæ, quicquid atri humoris ac fæcis est in sanguine, ad se attrahit; hoc enim illi à naturâ propriè tributum est. Trahit autem per eum venæ portæ ramum, qui superior & minor est. Ac ejus quidem fæcis parte sibi cognatâ magis & familiari, per arteriarum præcipuè calorem & motum elaborata nutritur: reliquum autem excernit nunc in portam & intestina per eundem portæ ramum, nunc in ventriculi latus sinistrum, per insignem venam ex summo aut propinquo in lienis simâ ramo prodeuntem; nunc in sedem per hæmorrhoidas, nunc in renes per arterias ab aortâ supra renes natas. Id quoniam debuit esse fæculenti sanguinis receptaculum, prævidens natura ne faciliè obstrueretur, duo præsertim illi remedia comparavit, substantiæ raritatem, & arteriarum copiam. Est enim valdè laxus & spongiosus, habetque tum plures, tum grandiores arterias, quàm magnitudini suæ conveniat, ab aortâ quâ per lumbos fertur, prodeuntes. Situs est in hypochondrio sinistro, quâ

ven-

ventriculo incumbit cavus, quâ verò septum contingit, leviter gibbus. Tunicam habet à peritonæo, nervulum autem à ramo sextæ conjugationis, qui sinistrarum costarum radicibus inseritur: Neque enim expediebat majores eum nervos habere.

Splendentem urinam vocavit Galenus, quæ & flava est, & peculiari, ac propriâ mistione constat, ita ut gemini coloris esse videatur, & rufi, & rubei; splendorem enim à rufo, nitorem autem à rubeo accipit, lib. de urin. cap. 4.

Splenia, vide *Plagula*.

Splenica vena, est ramus sinister superior & minor venæ portæ, qui totus per lienem spargitur; nam cum vena porta in duos præcipuos ramos mesentericum videlicet & splenicum distincta sit, hic in lienem abit, ille in mesenterium diffunditur.

Splenici, dicuntur ii propriè, qui induratum splenis scirrhosamque substantiam habent: non quibus inflammatum viscus est, 9. de compos. med. loc. cap. 2. quamvis ita dici possint omnes qui ex liene laborant. Evadunt autem lienosi, à copiâ melancholici humoris lieni infarcti, quam defluxiones, & fœdus corporis color subsequitur: Unde fit, ut humore melancholico sub morbi finem crismque per alvum erumpente, dysenteria promptè excitetur: quæ si diutius perseveret, omnino lethalis est; sin brevi finiatur, magnâ ex parte salutaris est, ut est apud Hipp. aph. 43. & 48. lib. 6.

Spondylus, *Sphondylus*, *Spondylon*, & *Vertebra*, idem significant; sunt autem viginti quatuor ossa, quibus Rhachis, id est, Spina, constituitur; tot enim sunt in homine secundùm naturam se habente: aliquando verò plura, aliquando pauciora visa sunt, omnia cava & forata, spinam habent, & apophyses obliquas, & transversas, descendentes, & ascendentes. vide *Dorsum*.

Spongoidea ossa, vide *Ossa Isthmoidea*, & *Cavernosa ossa*.

Spontanea vocantur *ulcera*, quæ ex mordente humore oriuntur, qui sistitur in exitu, ac tardat, extremamque cuticulam solam, propterea quod ab eâ remoratur, tùm erodit, tùm exedit; quam nec ipsam, si eandem quoque sudoris vice transfiret, ulceraret, 14. method. cap. 17.

Spontanum, apud Medicos dicitur, non quod sine causâ fit, sed quod nostrâ causâ non fit: item quod fit absque opera Medici, solius naturæ vi, 6. aphor. 14.

Sponte evacuari ex corpore dicimus, quæcunque sine aliquâ Medici operâ excernuntur; ea scilicet, quæ nostrum regit corpus, potentiâ ipsum expurgante, aut quæ ex irritamento aliquo, aut quia à vasis non continentur, rejiciuntur, 4. aphor. 2.

Sporades morbi, sive *Sporadici* sunt, qui sparsim privatimqueprehendunt, ægros discrepanter fatigantes, neque secundum communem modum constantes, 1. a-cut. 9. vide *Communni*, & *Endemus*.

Sporades venæ, sunt propagines quædam venæ maximæ cavæ, trunci, in totum crus ab interiore ipsius parte per inguina procurrentis, inordinatæ, ad cutem permeantes, modicis intervallis dispersæ, 3. de anat. adm. cap. 12.

Spuriæ costæ, vide *Illegitimæ*.

Sputamen, est *Sputum*, cui aliquid alieni humoris est admistum: ut bilis, sanguinis, sanici, 1. de cris. 5. *Sputum* autem, quod secundum naturam se habet, est, cui flavum aliquid admistum est, ibidem.

Sputum appellatur, non quod sanguineum, biliosum, atque spumosum est; tale enim propriè *sputamen* nominamus, sed quod neque sanguini, neque bili pallidæ, vel nigræ commistum, spuendo rejectum fuerit, 7. de cris. 5.

Spyratus, vocant Caprarum dejectiones; sunt autem hæ siccæ, atque id quod excernitur propriâ circumscriptione rotundum, circumductumque existit. Cùm igitur

igitur quis hoc pacto, sicca, & circumducta dejecerit excrementa, *Spyratode*, id est, *in spyras voluta*, appellantur, fiuntque talia. & quod plusculo tempore retineatur, & propter copiam igneæ caliditatis, comm. i. in 1. prorrh. 6. quæ & *Scybala excrementa* vocantur; vide *Scybala excrementa*. *Σπύρατοι* dicuntur Galen. caprarum stercorea, & pilulæ stercoreis caprini, quas ad muliebres morbos, & uteri suffitum usurpat Hippocr. *σπυρατώδεις ηγίλιαι* sunt apud Hippocratem alvi siccæ & duræ, & quæ caprinis stercoreibus similia reddunt.

Squamosæ agglutinationes, quæ & *Mendosæ commissuræ*, & *Temporales* dicuntur. vide *Lepidoeides*.

Staltica medicamenta, quæ carnes vulnerebus æquant. lib. de Dynam. in proœmio.

Staphyle, est carnosâ quædam particula, quæ in summo ore apparet pendula, si quis, aperto plurimum ore toto, linguam deprimat; hæc ipsa caruncula duobus nominibus appellatur, à veteribus Græcis, *Gargareon*, & *Cion*, hoc est, *Gurgulio*, & *Columna*; Cæterum, posteriores Medici ferò omnes non ita, sed *Cionidem*, id est, *Columellam*, vocant: nam qui *Staphylen*, id est, *Uvam*, & *Acinum*, ipsam appellant, eorum non meminisse præstat. Propriè enim non particulam illam, sed unam aliquam ejus affectionem, *Staphylen* sive *Uvam* nominamus; rarò autem hæc affectio circa columellam contingit, tametsi sæpè inflammetur gravissimè, 6. de comp. med. loc. cap. 3. & lib. de anat. viv. Est igitur *Staphyle*, non illius partis inflammatio, ut quidam putant, sed quædam illius passio, in quâ tota *Columella* laxata, extremâ sui parte major est, & livida; superna verò tenuis, ut similitudinem fructus uvæ, unde nomen accepit, præ se ferat; Latini, *Uvam*, & *Uvulam* nominant; Galenus ibidem.

Staphyloma, est oculi morbus, cum in summâ tuni-
câ, quiddam acino simile evenit, 2. meth. cap. 2. *Στα-
φύλωμα* differentia una est τὸ ἀποπλώσεως, cum scilicet

erosâ ruptâve tuniculâ corneâ , altera ei subdita, quæ *ραρυειδής* dicitur , excidit ad eum modum , ut acinum uvæ repræsentet. Cùm enim infra istum modum excidit, *μοοκέφαλος* ; cùm modum hunc superat, *μήλον* vocatur, ut docet Paulus, lib. 3. cap. 22. Interdum verò aliter fit *σπυύλωμα* , sine rptione aut erosione corneæ, quando ipsa cornea intumescit certâ quâdam parte, atque attollitur, & prominere in modum acini uvæ. Id quod plerumque contingit ex defluxione , humoribus intra corneam coacervatis, quos ea propter imbecillitatem sustinere non valens, laxatur, & quasi incurvatur. apparetque veluti acinus uvæ exertus , qui *Staphyloma* appellatur. Differunt inter se hæ duæ species *staphylomatis*, quod una integrâ fiat corneâ tunicâ, tumorque ipse candidior appareat; altera verò fiat eadem ruptâ aut erosâ, in quâ quod prolabitur, cæruleum aut nigrum cernitur. His addit & tertiam speciem Aëtii, libr. 7. cap. 34. scribens aliquando fieri ex pustulâ quâdam inter strias corneæ tunicæ satis profundè excitata, quæ tunicam attollat, non tamen rumpat. Causæ hujus *staphylomatis* variæ esse possunt , sed quæcunque ea fuerit, certum est visum omni *staphylomate* aboleri.

Status, ab Hippocrate solere non temperamentum tantùm aëris præter naturam, sed etiam omnem cujusque rei formam appellari, recordemur, com. 3. in 3. in morb. vulg. in proœmio.

Status morbi, est vehementissima totius morbi pars, 1. de cris. 8. vel *status morbi* aliud non est, quàm morbi, quantum ad casus, & symptomata attinet, maximum, 1. apher. 7. vide *Consistentia*.

Steatocèle, affectio est scroti, succrescente in eo quopiam sevo simili corpore, lib. Introd.

Steatoma, vide *Atheromata*.

Stegnosis, *Stipatio*, cutis vitium, quo per occultos meatus prohibetur transmitti, quod superfluum est, excrementum fuliginosum, obstructis, sive densatis

meati-

meatibus, quam densitatem $\mu\upsilon\sigma\iota\tau$, id est, *conniventiam*, vocant, 3. de san. tuend. cap. 10.

Stegnotica medicamenta, hoc est, *obstruentia*, quæ sensibiles excretiones cohibent; corpus enim quod claudit, & continet in se, nec quicquam quod sensu queat percipi, ex sese emittit, Græcè $\sigma\acute{\epsilon}\gamma\gamma\omicron\tau$, sive *Stegnoticum* nuncupatur, 5. simpl. 14. vide *Obstruentia*.

Stelechiaea, vena est superficialis, & caudicis more sita, unde omnes aliæ venæ, sanguineis ac pedestribus animalibus procedunt, 6. de anat. adm. cap. 8. Estque vena magna, ad portas jecoris sita, aliarum omnium caudex, ibid. cap. 10.

Stephaniea, sive *Coronaria* vena, sutura, & os, vide *Coronale os*.

Stephanos, *Corona*, & *Iris*, sunt locus ille communis, in quo universæ oculi tunicæ simul committuntur, 14. method. cap. 19.

Sternon, est anterius thoracis os, sive os pectoris, 7. de anat. admod. cap. 2. Sedes enim omnibus costis duplex est; prior, *Sternon*, id est, *pectoris os*; posterior, *Vertebræ*; quæ totidem numero omnino sunt, quot & costæ habentur, duodecim inquam; enimvero pectoris os, unum quidem os apparet, membranis autem detractis, quod & plura ossa sint, & numero totidem, quot cum eo costæ dearticulantur, palàm innotescit, 8. de anat. adm. cap. 1. Tenerum admodum est recens natis, ut ossium pars plurima & epiphyses omnes, nil aliud quàm cartilago. Deinde verò in medio inter costarum articulationes paulatim siccescit: utique tamen unumquodque ejus os rotundissimum est. Quod reliquum est omne singula hæc ossicula ambiens, cartilago adhuc est, costarum cartilagini tam simile, ut idem videri possit. Cæterùm parte *sterni* imâ cartilago triangula adnascitur, quam $\xi\sigma\phi\omicron\epsilon\iota\delta\eta$ appellant. *Sternon* manubrio, cartilago gladio similis videtur.

Sternisatio, maximum remedium capitis halicibus repleta

repleti est, quâ uno impulsu, tùm à pulmone, tùm à capite spiritus emittitur copiosissimus, ad expurganda ea, quæ in anterioribus cerebri ventriculis, & in naribus offendunt, 2. de caus. sympt. cap. 4. *Sternutatoria* verò *medicamenta* sunt, quæ naribus admota, vapore ad cerebrum sublato, crassitudinem humoris attenuant, & per nares seu palatum cerebrum expurgant, 13. method. 21.

Stigmata, inter cutis vitia numerantur, & dicuntur non puncta, sed maculæ punctorum magnitudine suâ & formâ hominis cutem & superficiem deformantes, ac variantes; *Vermicatam* vulgò nominant.

Stomachi paralysis, symptoma est virtutis attractricis stomachi, cùm alimentum aut omninò trahere non potest, aut quam trahit debilissimè, 3. de sympt. caus. c. 2.

Stomachicos eos appellant, qui appetentiam perdiderunt, & quibus post acceptum cibum, ventris os gravatur, atque opprimitur, ægros intolerabilis anxietas habet. Appellant *stomachicos* etiam illos, quibus nausea contingit, & maximè si ad vomitum impellantur, & iisdem simul cibi corrumpantur, quandoque acidi, quandoque nidorosi facti, quandoque aliam vitiatam qualitatem adepti. Insuper eos *stomachicos* appellant, quibus ructus huiusmodi cum molestiâ quâdam, anxietate, & subversione contingunt, sæpè cùm nondum cibum acceperunt: quin etiam, quibus per plurimum tempus cibi in ore ventris morantur, gravantes, & vix descendentes, tales etiam *stomachicos* appellant. Alios item appetitum caninum habentes, ut & plurima edant, & maximè gravati, paulò post revomant, vocant *stomachicos*. Alios rursus, qui fortiter exsolvuntur, ubi diutiùs in ediam pertulerint, & si non citiùs cibum accipiant, in ore ventris morsus percipiunt, quorum aliqui etiam nauseosi fiunt, nisi citiùs potum ac cibum acceptent, *stomachicos* etiam vocant, 8. de compos. medic. loc. cap. 2.

Stomachum, os ventris appellant Medici superius si-
ve finistrum, qui etiam *stomachica animi deliquia* appel-
lant, & quosdam *stomachicos* esse dicunt : sic in eo loco
oborto ab affectu p. n. appellantes, velut *Hepaticos* ab
Hepate, *Colicos*, à Colo, *Nephriticos*, à Renibus, *Sple-
nicos*, à Splene affecto, 2. de comp. med. loc. capit. 1.
& 4. de caus. puls. 23. licet *Stomachi* nomine collum,
omni ventri præpositum, instar isthmi cujusdam angu-
stum, intelligatur, 4. de usu part. cap. 1. quin & *Oeso-
phagus*, *Stomachus* dicitur; vide *Oesophagus*. Est igitur
Stomachus, os ventriculi, id est, meatus superior ven-
triculi, per quem cibi in ipsum ventriculum intromit-
tuntur: aliud habet & ventriculus os infernum, quod
Græci *πύλωρον*, per quod chylus descendit, vocitant;
duobus enim nominibus, Veteres *Os ventriculi* nomi-
nabant *Stomachum*, & *Cardiam*, id est, *Cor*, propter
consensum, quem habet cum corde maximum, 8. de
compos. med. loc. Est autem *σμάχ* maximo sensu
præditus, & longè acutiore quàm reliquæ ullæ partes,
propter duorum nervorum magnitudinem, qui à sextâ
cerebri conjugatione in ipsum inferuntur: per eos &
alimenti penuriam & rosionem sentit, ventriculique
affectus cerebro, & contrâ, ventriculo cerebri commu-
nicantur. Ad ipsum propriè pertinet appetentia, quam
ut bene habens secundum naturam excitat, sic malè af-
fectus inappetentiam, & vitiosum appetitum inducit.
Situs est sub cartilagine *ἐπιφρενίδει*, quam ob id natura
videtur comparasse, ut ipsius esset propugnaculum.

Stomatica medicamenta sunt, quæ modicè siccant;
sic vocata, quòd in assiduo sint usu; cujusmodi sunt,
quod ex Moris conficitur, & quod ex Rubi fructu, &
quod ex succo corticis juglandium viridis, atque etiam
his magis, quod ex musto, & cupressi sphaerulis compo-
nitur, 5. meth. 10. *Στοματικὰ φάρμακα* dicuntur propriè
medicamenta, quæ ad uvas, tonsillas, & omnes quæ in
ore fiunt, detrepente inflammationis conveniunt Gale.
Gene

Generaliter verò dici possunt quæcunque gargarizata, illita, aut alio quovis modo admota, medentur oris affectibus: Nam & citra inflammationem ulcera admodum humida stomaticis medicamentis curantur.

Strabilismus, qui & *Strabismus* dicitur, est musculorum oculi, non omnium, sed aliquorum resolutio, ob quam causam, vel sursum, vel deorsum, vel in latera nuunt oculi, libr. finit. vide *Illofis*.

Strangulatio, est internecio, ob respirationis defectum facta; vel propter angustiam, & coarctationem alicujus spiritualium, id est, respirationi servientium organorum; vel propter virtutis thoracem moventis imbecillitatem; vel propter vitalis principii vehementem refrigerationem: Angustia autem fit, vel repletâ eâ regione, quæ inter thoracem & pulmonem media est, vel pulmonis cavernis & fistulis obstructis, vel inflammatione quâdam totum viscus habente, vel asperâ arteriâ, vel ejus arteriæ capite, quod Græci *Laryngem* & *Bronchon* nominant, Latini *Guttur*; vel illâ gutturi præjacente capacitâ, quam Græci *Pharynga*, Latini, *Fauces* nominant, affectum quempiam repetente; 4. aphor. 34.

Strangulatio uteri, & *apnœæ*, id est, spiritûs interceptiones, quæ mulieribus quidem assidue, & præsertim viduis accidunt; fiunt innatâ caliditate, à multitudine materiæ frigidæ gravatâ, ad similitudinem flammæ, quæ præ multis humidis lignis suffocatur, 3. de diffic. respir. cap. 10. & 6. loc. affect. 5. Qui affectus à Græcis ὕστερος, καὶ ὑστερικὴ πνίξις, à quibusdam ἀπνοια ὕστερικὴ, dicitur: Latini autem, *uteri strangulatum*, *uterinam suffocationem*, vel *spirationis ob uterum privationem*, tum à parte affectâ, tum à superveniente symptomate appellant.

Strangulator, vide *Lycoeides*, & *Lupus*.

Stranguria, est vesicæ affectus, quo urina non retinetur, sed guttatim destillat, libr. finit. undè & *urine stil-*

Stillicidium appellatur, 8. de placit. 6. Fit autem vel imbecillitate vesicæ, vel urinæ acrimoniâ, 3. de caus. sympt. cap. 2. Cùm neque inflammatio, neque calculus, nec aliud quicquam infestat, si urina acris est, totus habitus, aut reliqua signa bilem ostendunt, ex hâc vel *δυσουρία*, vel *σπυρσουρία* contrahitur. vide *Ischuria*, & *Cœliaca*.

Strictor, vide *Anulus*, *Rectum*, & *Sphincter*.

Strigmenta, sunt particulæ quædam intestinorum, quæ in excretionibus biliosis simul dejiciuntur, summâ intestinorum tunicâ humoris acrimoniâ derasâ, 4. de art. 31. vide *Rhypodea*.

Struma, vide *Chæras*, *Parotides*, & *Serofulæ*.

Stryphna, vide *Halituosa*.

Stultitia, est rationis deperditio, cum læsione memoriæ, & phantasiæ, 3. loc. aff. 5.

Stupefacientia, vide *Anodyna*.

Stupor, insignis est refrigeratio, idcirco corporibus ita dispositis, & sensûs & motûs difficultatem inducit; quemadmodum completa refrigeratio, & sensum & motum omninò tollit, & paralytin inducit. Equidem novî quosdam adeò refrigeratis pedibus, ut primis quidem diebus sensus periret, sequentibus deinde diebus emortui pedes putrescerent, 2. loc. aff. 2. Est insuper *Stupor* symptoma, quale dentibus evenit post esum malorum immaturorum, & aliorum acerborum, & acidorum, proprio nomine appellatur *αμωδία*, 3. de aliment. facult. cap. 16. Est denique *stupor*, cùm nervus aliquo obstruente, vel adstringente cogitur, adeò, ut spiritus animalis ad membrum transmitti nequeat, hinc membra sensu & motu privantur, lib. de ren. aff. dign. cap. 3.

Styloides, vide *Graphocides*, & *Lithooides*.

Stymmata, spissamenta sunt, quæ oleis adduntur, aut odoris gratiâ, aut ut confecta diutius ab injuriis immunita permaneant, 2. de comp. med. per gen. 2. *Στρίμα*

μετα dicebantur Veteribus unguenta solidiora & corpus habentia: Ea autem odorata erant; cujusmodi sunt, Costus, Nardus, Amaracus, Amomum, Mentha. Differabant *ἀπὸ τῆς ἰδύσμενται*, quod liquida essent, nec ut *σύμματα* solida.

Styptica medicamenta sunt, quæ stringunt partes relaxatas, libr. de Dynam. in proœmio. *Στυπτικὸί* vel *σύφοι*, adstringens, id dicitur, quod terreum est, & compagis quidem suæ mole crassarum partium, frigidum autem qualitate. Est autem adstringens duplex, sicut & calfaciens. Ut enim hoc partim simplex & summum est, velut ignis, partim per exsuperantiam caloris, ut Vinum, Crocus, Piper: ita illud vel summum est, ut exempli causâ, Alumen, Melantheria, Galia, & Rhus: vel modicæ cujusdam astringentis particeps, velut Pyrum, Malum, Rosa. Est autem adstringens genus commune austeri & acerbi; Utrumque enim eorum adstringit, hoc magis, illud minus. Omnia autem adstringentia contrahunt ac densant meatus, siccant, reprimunt: adhæc vinciunt & continent partium sibi invicem cohærentium substantiam, & vehementer refrigerant. Id quod de puris adstringentibus intelligi debet, quoniam plæraque ex dissimilibus particulis composita non adstringunt modò, sed & acria sunt aut pinguia, aut dulcia, aut amara, aut falsa, aut acida. *Στύψις*, astringitio, per accidens calorem excitat & auget, conducitque ad concoctionem.

Subalari vena, vide *Axillaris*.

Subcartilaginea, vide *Hypochondria*.

Subcinctura, vide *Diaphragma*,

Subcingentes membranæ, vide *Hypozocotes*.

Subclavium, vide *Cataclida*.

Subductiones, solitus est Hippocrates appellare per alvum exeuntia, 7. aphor. 64. Dicitur autem *Subductio*, de eâ tantum excretionem, quæ per alvum fit, non de eâ, quæ fit per universum corpus, 2. aphor. 18.

Sub-

Subfasciaciones, & Subligamina, vide Epidesmus, & Plagulae.

Subligamentum, Enæorema, & Nubecula, apud Hippocratem sunt id, quod in urinâ, neque in summitate, neque in fundo vasis, sed in mediâ sede sublimè & exquisitè medium existit, licèt apud Galenum *Nubecula* sit id, quod supernatat in urinâ desuper, 1. progn. 26.

Sublimis spiritus, est externus aër, qui ob suffocationis periculum, toto thorace, in suspiriosis cynanchicis, suppuratis, peripneumoniacis magnâ vi attrahitur; nam nobis inculpatè degentibus, solis inferioribus thoracis, quæ ad septum transversum sunt, partibus inspiramus; sin ampliorem spirationem requirimus, etiam partes infernis vicinas unâ movemus. Ubi plurimâ indigemus respiratione, tùm partes etiam ad opera scopula agitamus, totius thoracis validâ operâ utentes, comm. 2. in 3. de morb. vulg. 4.

Submissio, vide Ablatio.

Substitutus medicinas appello, quæ in alterius locum subrogari queunt, libr. de substit. med.

Subsultio, vide Palpitatio.

Subversio stomachi, aliquando appetitûs deperditionem, aliquando nauseosas affectiones ab accepto cibo factas, significat, 8. de comp. med. loc. 3.

Subversio volvulosa stomachi, appellatur fortis & contentiosus vomitus; nam quemadmodum in volvulis subversiones fiunt, cum magnâ contentione & violentiâ, adeò ut stercus etiam evomant; sic etiam alios vomitus violentiores concitatos quis appellare *Volvulos* posset, 8. de comp. med. loc. cap. 3.

Subvola, manûs pars est exterior; ut enim supina pars manûs, juxta pollicem assurgens *Thenar,* & *Vola* dicitur; ita huic opposita, *Hypothenar,* id est, *Subvola,* nominatur, libr. Introd. cap. 10.

Succum medicatum vocamus eum, qui primùm defæcatur, exinde verò Solis aut ignis calore sic densatur,

tur, ut longiore tempore citra corruptionem asservari queat: Arabes, *Rob* vocant. Ex hoc genere est, quod ab iisdem *Miva* dicitur; sic enim appellant succum fructuum, eò usque defæcatum & decoctum, ut sapæ aut mellis consistentiam acquirat.

Succus, vide *Humor*.

Sudamina, (Græcè *ιδρώα*) è genere sunt pustularum in summâ hærentium corporis parte, quæ instar ulcerum cutem exasperant; proveniunt autem, veluti & ipsum ostendit nomen. propter multos sudores, qui vel biliosiores, vel omninò mordaciores existunt; mordent enim hi cutem, & pruriginosam efficiunt, & per modum ulcerum exasperant, 3. aphor. 21.

Sudor, Græcè *ιδρώς*, est humidum terciæ concoctionis excrementum, per cutem in aquæ speciem erumpens, cujus materia est humor tenuis, & serosus, alimento permixtus, quò id faciliùs exiguas, & capillorum modo tenues venas subeat, atque ab his in partes, quæ eo ali debent, sese insinuet; est quin imò ejusdem cum *urinâ* generis, in eo tantùm ab illâ differens, quod *hæc* ad vesicam, *ille* longiùs in corporis habitum deferatur: magisque propterea concocta sit, quod ad cutem usque pervenerit, permeatis omnibus quæ intersunt partibus magno calore præditis. Quo fit plerumque, ut si copiosior urina sit, exigua aut penè nulla sit sudoris materia: aut contrà, si ea nequeat aut insensibili perspiratu vacuari, aut per poros confertim erumpere, referatur in venas, per quas in habitum corporis delata fuerat; & urinæ vim atque copiam majorem efficiat. Ergo non procedit à visceribus materia sudoris, nisi fortè id communi eâ ratione fieri intelligatur, quâ jecur omnium humorum, qui per corpus feruntur, officina esse proditur. Cæterùm, causa sudoris efficiens calor est, non ille quidem acris, qui siccandi vim habeat, sed humidus, qui per habitum corporis diffusus, sudorum materiam calefaciat, fundat, attenuet, cutemque

que simul emolliat & relaxet ; Proinde pueris & adolescentibus , & aliis, in quibus multum est hujusmodi caloris , sudores perfacilè moventur : siccioribus autem , sive per ætatem , sive per morbum, ut hecticis, & quibus jecur vel lien inaruit, nulli omnino fiunt , ut nec iis quibus habitus corporis refrigeratus est, veluti hydropicis. Hi namque propter hujus caloris imbecillitatem maximam sudare nullo modo possunt, etiamsi universo corpori humor abundè suppetat. Duabus iis sudorum causis, etiam cutis raritas accedat oportet, ut causa sine quâ sudores erumpere non possunt: qui enim cute sunt densâ ac durâ, inepti sunt ad sudandum : qui secundum naturam se habet sudor , particeps est falsuginis & amaritudinis , atque ut urina , modicè pallet. Cui hæc infra modum contigerint, vel materiæ frigiditas, vel caloris nativi imbecillitas designatur : cui verò supra modum, contraria. Is calidus sit oportet, quod frigidus vel humoris frigiditatem, vel caloris nativi extinctionem significet : cujus humoris excretio secundum naturam est, non minùs , quàm urinæ , & aliorum excrementorum.

Sudor bonus est, in febribus, qui evenit die judicatorio, ex toto promanat corpore , calidus, insuper integrè febrem finit, vel morbum tolerabiliorem efficit, idque in acutis morbis , 1. prognost. 26.

Suffocatio, vide *Strangulatio*.

Suffumigium, vide *Thymiama*.

Suffusio, vide *Hypochyma*.

Sugillatio, vide *Contusio*, *Exuccatio*, *Hæmalopa*, & *Hyposphagma*.

Sumen, vide *Ephebeon*.

Summum humerum, vide *Acromion*.

Supercilia, sunt ea pars faciei, ubi frons à superioribus descendens desinit, ceu termini ejus eminentes, & pilis confiti, libr. Introd. cap. 10.

Superexcretionem, aut *Superpurgationem*, recentiores

Medici vocant, eas eruptiones, in quibus natura, ad iudicatorium auxilium concitata, modum excessit, 3. de compos. med. loc. cap. 3.

Supergeminalis, vide *Epididymii*.

Supergenualis, vide *Purcella*.

Superhumeralis, quæ & *Epomii* dicitur, vide *Humerus*.

Superimprægnatio, vide *Epicyma*.

Superligamina, vide *Epidesmus*, & *Plagula*.

Superligula, vide *Epiglottis*.

Superpurgatio, & *Supervacuatio*, vide *Hypercatharsis*.

Supinitas, stomachi affectio est; quâ quidam accepto cibo, si paulò fortiori motu moveantur, statim vomunt; vulgò *supinitas stomachi* appellatur; contingit juxta intemperiam quamcunque, citra vitiatos humores. Aliquando sequitur ad solam oris ventriculi debilitatem, quòd cibos amplecti, eisque obvolvi non potest, veluti tota ventris amplitudo solet. Fit etiam propter humiditatem multam quidem, non tamen malignæ qualitatis. Irriguus enim stomachus per largam humectationem, similiter ut ligamenta nervorum, laxatur; quandoque verò cum vitiatæ alicujus, medicæ tamen humiditatis complexu; etenim sicuti multa, ita & valdè vitiata perittomata, citra cibum nauseam efficiunt, 8. de compos. med. loc. cap. 3.

Suppuratio, vide *Purulentia*.

Suppuratus est, qui multum puris in capedine inter thoracem & pulmonem collectum habet; communiter verò omnes, quibus inflammatum viscus aliquod suppuratum est, *Suppuratos*, *Empyos*, & *Empyicos* vocant, 4. de caus. capit. 6. Suppurari autem aliquando idem est quod corrumpi: sic enim sanguis, cum è suo loco exciderit, & per minimas partes ad eas, quæ in musculis sunt, cavitates, aut per mania spatia, quæ vasis circumjacent, fuerit effusus, suppuratur, aliquando nigrescit, aliquando in grumos vertitur, præsertim quando in magnam cavitatem præter naturam exciderit,

derit, 6. aphorif. 20. vide *Empyemata*, & *Purulentus*

Sura, est tibiæ venter, quem Græci *Gastrocnemion* vocant, 3. de usu part. cap. 10. Estque posterior tibiæ pars carnofa, 16. de usu part. cap. 8. veluti anteriorem carnis expertem, *Anticnemion*, & *Ocream* nominant, 2. de anat. adm. cap. 4. vide *Tibia*.

Surditas, *Κώφωσις*, est actio auditûs abolita, à causâ aliquâ præter naturam, videlicet à læsâ audiendi facultate, ejusve primario instrumento, (quod est animalis spiritus in aurem affluens) p. n. affecto, aut læsis reliquis organis, quæ natura ad audiendum comparavit. vide *Cophosis*.

Suspendiculum appellatur, quod fœminis intra abdominis membranam situm, à musculo dependens, atque ad vulvam ex utrâque parte dexterâ & sinistrâ transmittitur, utrimque ab Ilium musculis per membranæ abdominis foramina, 2. de semin. capit. 5.

Suspensum, vide *Sedimentum*, & *Hypostasis*.

Suspiriosus, id est, *Asthmaticus*, lib. de rem. part. fac:

Sutura, vide *Commissura*, & *Compages*. *Sutura* adhæc dicitur inferior pars penis in longitudinem vergens.

Sycosis, *Marisca*, *Ficus*, & *Ficatio*, est tumor à fici similitudine sic dictus, ulcerosus, rotundus, subdurus, rubicundus, dolorificus, ex quo aliquando exiguum, & glutinosum quid inæquale & graveolens, egreditur, in barbâ maximè exoriens; aliquando, & præcipuè in capillo proveniens, quod semper fici similitudinem fert, & carnis excrescentiam. Interdum in mento fit, ab humore non solum crasso, sed etiam particeps serosæ & tenuis humiditatis, quâ exulceratur, eoque differt à *Iontho*. Nascitur & in Ano, solâ magnitudine à *Thymo* differens: Latini *Mariscam* appellant, quam aliqui dicunt esse *Ficum præ pinguedine hiantem*, 2. method. 2. & 10. simplic. Appellatur etiam *Sycosis*, interioris palpebræ dura, & asperior scissura, com. 2. in 6. de morb. vulg. 4. & lib. de ocul. cap. 9.

Sycota, id est, *Ficata*, ex caricarum esu appellantur, tùm maxima, tùm suavissima jecinore ipso, ut liquet, ex dulcium esu alimentum uberius accipiente, 3. acut. 11. *Συκωτίον ἤπαρ*, *Ficatum jecur*, sic dicitur, ficuum esse præparatum. Sic fit omnium præstantissimum, non modò ad voluptatem, sed etiam ad alia omnia, si mactandi animalis jecur multarum siccarum ficuum esu præparetur. Quam rem in suis maximè faciunt, quod suilla viscera sint aliorum visceribus multo suaviora.

Syderatio, seu *Sideratio*, est corruptio solidorum corporum omnium, ut ipsis quoque ossibus insit, ne dum carnibus, aut vasis solis, quo differt à *Gangrenâ*, quæ est mortificatio solidorum corporum, non ossium, lib. de tumor. cap. 11. quam siderationem *Sphacelon* Græci vocant, 7. de anat. adm. cap. 13. Totam substantiæ uniuscujusque partis corruptionem, *Syderationem*, (id est, *Sphacelon*) Veteres appellant, sed in partibus carnosis, aliis quoque nominibus eandem vocant; quin ipse Hippocrat. *putridam carnem, marcidam, & vitiatam* dicit, aliisque hujusmodi eandem nuncupare consuevit; de osse verò, quod in totâ substantiâ vitiatur, *syderationis* seu *sphaceli* nomine uti consuevit. Tale autem vitium ossibus contingit, quando adjacens caro, pravas sanies producit, quibus ipsa madefaciendo corrumpit, 2. de fract. 20. unde *sphacelare*, id est, *corrumpere*, & *sphacelos*, id est, *caries*, 5. loc. affect. 3. *Semisyderatus* autem homo dicitur, qui alterâ tantùm parte, dextrâ aut sinistrâ computruit, libr. de aquâ, aère, & loc. cap. 6. & 4. de artic. 17.

Symbebecos, *Συμβεβηκός*, idem est ac accidens; apud Philosophos id est, quod substantiæ opponitur, sed à Medicis, tùm maximè Galen. 1. meth. contrâ distinguitur symptomaticus; quæ enim, inquit, constitutionem partium, unde actio nascitur, necessario sequuntur, sanis quidem nobis *Symbebecota*, id est, *Accidentia*, ægrotantibus, *symptomata* nuncupantur. *Accidentium* autem

autem differentias, 2. meth. tres constituit; sunt enim vel ut *affectus*, vel ut *actiones*, vel ut *passiones*: quorum etiam hæc exempla ponit, *inambulare*, *uri*, *cædi*, *album* aut *nigrum esse*; prætereà, id ex accidenti dicitur fieri, quod nec primum, nec per se fit: quod exemplo calculorum motorum declarat Galenus, libr. de differ. sympt.

Symmetria, est temperies, & contemperatura, temperata sive debita convenientia, & proportio inter se tùm similarium partium, in calido, frigido, humido, & sicco; tùm instrumentalium in compositione, numero, magnitudine, figurâ, 1. de san. tuend. cap. 1.

Symmetrum absolutè, est, quod nulli collatum, medium est, & mediocre, adeoque omnis temperiei, tùm activarum, tùm passivarum qualitatum, norma constituitur: tale & *Eusarcon*, & *Quadratum* est; non absolutè verò *Symmetrum*, quod in aliquâ specie, vel genere, tale est, ut ad ipsius comparisonem aliquid temperatum, vel intemperatum dicatur, 1. de temper. cap. 6.

Symmetrum verò medicamentum est, quod & similis temperamenti est cum eo, cui admovetur, & medi temperamenti est omnium primarum qualitatum, 5. simp. 25.

Sympaschein, est per consensum, seu per viciniam affici, quoties pars aliqua, non proprio affectu, sed alieno afficitur, 1. loc. aff. 6. *Συμπάσχειν*, coaffici. *compati*, non de simplici aut quovis affectu dicitur, sed de vehementi affectione, cùm partes quædam vehementi passione laborantes, reliquas in consensionem secum trahunt. Hâc igitur ratione, jecore affecto, singultus quidam succedit, compatiente stomacho: tussis autem & spirandi difficultas, respirationi destinatis instrumentis per consensum affectis. Sic igitur instrumentis respirationi dicatis graviter affectis hepar compatitur.

Sympathia, est affectio compatientium alteri cuidam primò patienti partium, idque vel propter vicinitatem, vel propter societatem, quæ in eâ sunt, comm. 1.

in 1. prorrh. 20. Sic à Medicis ferè usurpatur. Est autem συμπαθεια quoque duorum naturalis quædam conjunctio & concordia. Eam similitudo vel generis, vel naturæ, vel temperamenti, vel morum, vel rerum aliarum conciliat. In plurimis verò causa ignoratur, eamque Philosophi & Medici eam sapientissimi, ad substantiæ totius familiaritatem, atque occultam quandam vim & proprietatem retulerunt, quam si quis sit, qui se nosse profiteatur, non caret arrogantia impudentiæque notâ. Hujusmodi *sympathia* exempla per multa à Philosophis referuntur, ut magnetis cum ferro, purgantium medicamentorum cum humoribus, elephanti cum homine, hominis cum plerisque animalibus, herbis & fructibus, quibus salubriter vescitur. Huic *sympathia* contraria est *antipathia*, quæ non est aliud, quàm cæca rerum inter se discordia. vi. *Idiopathia*.

Sympepsis, (Græcis πεπαισμός) est concoctio, quâ natura crassis & crudis humoribus, & concoctu difficilioribus, per abscessum providet, veluti calidioribus & tenuioribus per excretionem, 3. prognost. 23.

Symphysis, est naturalis ossium unio, quando duo ossa sibi invicem aut immediatè coalescunt, (veluti quæ fungosiora, mollioraque sunt,) vel quando aliorum interventu connascuntur, (ut sunt sicciora, & densiora) nempe mediâ cartilagine, & dicitur *Synchondrosis*; vel mediis nervis, & dicitur *synneurosis*; vel mediâ carne, & dicitur *syssarcosis*, li. de ossib. in proœ. Ossa autem omnia inter se conjunguntur vel κατ' ἄρθρον, vel κατὰ σύμφυσις. Est autem σύμφυσις apud Hipp, idem quod σπυάρθρωσις.

Symptoma, (quod & Passio, & Pathos, & Pathema, & Epigenema, quasi *supergenium*, vel *supergenitum* dixeris, appellant) generatim nominatur quicquid animali præter naturam accidit, ut sunt tùm morbi ipsi, tùm morborum causæ, quæ intra corpus subsistunt. Alterâ verò significatione, ac magis propriâ, (exceptis tùm morbis, tùm eorum causis) reliqua omnia, quæ præter naturam

turam sunt, *symptomata* nominantur, lib. de *sympt. diff.* c. 1. & 2. Sic *lumptum*, *symptoma* non aliud est quàm affectus præter naturam qui morbum sequitur, vel umbra corpus. Hujus tres à Medicis differentia affignantur; aut enim consistit in actionum offensâ; aut in corporum ipsorum affectu; aut in retentis vacuatisve immodicè. Quorum *symptomatum* singula varias etiam habent differentias. Siquidem animalium actionum noxæ triplices sunt: Primæ quidem sensilium, ut visionis, auditionis, gustus, odoratus, tactusq; aboliti, debilis, aut depravati; vel sunt motricum actionum, vel principum, ut imaginationis, ratiocinationis, & memoriæ similiter abolitæ, vel debilis, vel depravatæ. Secundæ verò sunt naturalium; ut attractionis, retentionis, alterationis, & expulsionis. Tertiæ verò, vitalium; ut pulsationis abolitæ, debilis, aut depravatæ. Eorum autem *symptomatum*, quæ consistunt in corporum affectionibus, quinque sunt differentia, pro sensuum numero. Aut enim consistunt in visu, cuiusmodi sunt colores præter naturam in toto corpore, aut certis quibusdam partibus: aut in auditu, cuiusmodi sunt voces clangulosæ, tremulæ, raucæ, & soni, strepitus, atque murmura in quâvis parte excitata: aut in olfactu, quæ non sunt aliud quàm graveolentia respirando, aut transpiratu totius corporis percepta, vel prodiens ab auribus, naribus, axillis, aut ventriculo per ructus æcidos, nidorosos & virosos: aut in gustu, quæ non aliud sunt quàm sapor varius excrementorum è singulis partibus prodeuntium: aut in tactu, cuiusmodi sunt calor, frigus, humiditas siccitasque, & ex iis inducta mollities, durities, aut alia quædam qualitas in quâvis parte. Tertiæ verò sunt eorum, quæ præter naturam vel excernuntur, vel retinentur in corpore; quorum triplex differentia est: Aut enim totâ substantiâ præter naturâ sunt, ut sanguinis profluvium, ex morbo, aut aliquo *symptomate* (morbos enim *symptomata* consequuntur, non modò primo,

sed plerumque alterius symptomatis interventu) excitatum : aut qualitate, aut quantitate, quorum exempla notissima sunt.

Symptosis, affectus est quo meatus, qui oculo videnti facultatem tribuit, ex atrophîâ, vel resolutione fit arctior, conciditque, lib. Introd. capit. 15. *Σύμπτωσης*, est vasorum subsidentia & contractio.

Synætia, vide *Continentes causæ*.

Synanche, vide *Cynanche*.

Synarthrosis, vide *Articulus*.

Synceras dejectiones, vocat Hippocrates, impermixtas aquosæ humiditati, quibus solus humor aliquis evacuatus dejicitur, sive sit biliosus, sive melancholicus, sive porri colorem præ se ferens, sive bilis, quæ *æruginosâ* nominatur; cujusmodi omnes dejectiones, exultam esse omnem nativam humiditatem à calore febrili demonstrant, 7. aphor. 6.

Synchisis, est oculi vitium, confusis secum ejus humoribus : id quod accidit ut plurimum ex vehementi plagâ, interdum verò & ex uveæ tunicæ inflammatione, ruptis ejus vasis, effusioque eorundem humore. Inde pupilla discolor & turbida evadit, & principio quidem major cernitur, tandem verò contabescit, minorque se ipsa apparet.

Synchondrosis, vide *Symphysis*.

Syncomistus panis, *Συνκομιστὸς ἄρτος*, vide *Autopyrum*.

Syncope, est præceps virium lapsus, 12. method. 5. quem virium lapsum duo præcipua symptomata consequuntur, exsoluto quidem nativo calore, frigiditas totius corporis; colliquatâ verò solidorum corporum substantiâ, sudor, quem Medici *synopticon*, & *diaphoreticum* appellant; ex quibus pulsus defectio, & sensus motusque privatio consequuntur. Differt à *lipopsychiâ*, & *lipothymiâ*, quod, licet utraque affectio hæc affatim & confertim fiat, in syncope tamen plurimus subsequens sudor diaphoreticus, languidiores vires reddit; sudor

dor autem aut nullus, aut modicus est in exolutione, lipopsychiâ, & lipothymiâ, minoremque noxam viribus infert.

Syncrimata, vocant corporum simplicium & elementorum compositiones, seu concretiones, de diff. morb. capit. 5. Methodici, συγκεῖματᾶ animantium corpora appellabant, quasi ex individuorum corpusculorum mixturâ constarent, & meatuum miscellaneâ, cui medicandæ, si quando confusa esset, μετασυγκεῖταικᾶ φάρμακᾶ ab iis dicta, adhibebant, quæ & μεταποροποιήτικᾶ vocabant.

Syncrîsis, id est, *Concretio*, & *Contemperatio*, libr. de marcor. cap. 4. Συγκρίνειν enim *coagmentari*, *concretere*, aut *compingi*, significat.

Syncritica, hoc est, relaxantia medicamenta, a coagmento sic dicta, 2. de anat. adm. cap. 1. Συγκεῖταικᾶς coagmentandi vim habens.

Syndesmi, sunt ligamenta, sensûs expertia, ex ossertum ducentia, (non ex cerebro, aut spinali medullâ) rotunda, alba, & exanguia, cavitare carentiâ, in fibras divisa, 6. method. 4. vide *Ligamentum*. *Syndesmorum* tres sunt usus præcipui; nimirum ligandi, muniendi, ac vestiendi.

Syndrome, concursus est, & congressus symptomatum, aliquid faciendum præscribens, libr. finit. *Plethorica* autem *syndrome*, est omnium humorum concursus; *Syndrome* autem *pathognomonica*, est concursus symptomatum, morbum hujus scilicet speciem, sedem & causam conjunctam indicantium, libr. de cur. rat. per sangu. capit. 9. Is signorum cumulus proprius est *Empiricorum*. Qui enim experienciâ solâ rem investigat, tales concursus respicit, & quæ accidisse viderit, in unum colligit. Cùmque sæpè eadem viderit uno in morbo, omnia memoriæ commendit, atque ubi ex hâc observatione multos concursus fuerit expertus, tunc quæ in multis concursibus, quæ item in uno tantum

tum evenisse comperit, diligenter observat, atque ita demum in communium & propriorum cognitionem venit; quam consequitur signorum in vi & efficaciam diversitatis animadversio. Quod enim in multis concursibus fuit observatum, quam quod in paucis; quod in paucis, quam quod in duobus; quod in duobus, quam quod in uno tantum, majorem vim habet. Exempli causa; Empiricus ex nonnullis quæ liquidò apparent notis circa ægrum, dicet sibi comperitum esse sanguinem ægro mitti debere. Si quæras quænam eæ sint, respondebit distentionem vasorum, & ruborem, & gravitatem corporis universi, & pigritiam ad motiones & tensiones membrorum, adhæc ulcerosæ lassitudinis sensum, & traductam in otio priorem vitam, ciborum & potus copiam, & solitarum excretionum suppressionem, atque ex hâc Syndrome sive concursu venæ secundæ utilitatem à se observatam esse. Talis quidem est Empiricorum *συνδρομή πληθωρική*, ad cujus similitudinem alios in aliis morbis concursus æstimare potes, ut *πνευμονική*, *σπλαγχνική*, *ἐπιληπτική*, & reliquas. Verùm tales *συνδρομῆς* Galen. ridet, quod tum rarissimæ, tum longissimæ sint, quodque non protinus appareant, ut interea dum concursus omnium symptomatum expectatur, mora adhibendi remedii periculum adferat. Facilius multò & citiùs qui ratione signorum uniuscujusque morbi inventionem indagat, & communia, & propria cognoscit. Ubi enim brachium ex propriâ sede excidisse, & in alam prolapsum esse animadverterit, reliqua omnia etiam simul intelliget, ut tumorem illic præter naturam esse appariturum, deinde sinuatam in superhumerali locum futurum, capite brachii, quod in alam recessit, privatam tum dolore vehementi infestandos musculos, & eventurum ut brachium doleat, si admovere id ad costas velit. Itaque non expectato eorum omnium concursu, statim judicabit brachium è propriâ sede excidisse, & supervenien-

venientibus Symptomatis remedia comparabit ; ut non immeritò talem Empiricorum *συνδρομήν* Galenus reprehendisse videatur.

Synneurosis, vide *Symphysis*.

Synocha, hoc est, continens febris, est, cujus univ-
sum tempus una accessio est, & quæ vel semper in eo-
dem vigore consistit, vel minuitur, vel augetur, do-
nec judicetur ; quæcunque enim, per circuitus certos
ægritudinis accessiones fiunt, ex membrorum disposi-
tionibus ortum habent, quæ scilicet membra vel mit-
tunt, vel suscipiunt, vel generant, vel attrahunt super-
fluitates ; sed quæ circuitum non habent, in his nulla
est corporis pars, quæ præcipuè sit læsa ; sed qui in
venis & arteriis omnibus continentur humores, atque
ii præsertim, qui in maximis, atque plurimo calore
abundantibus vasis sunt, aut ob aliam quamvis causam,
ut in Ephemeris, aut ob putrefactionem ferventes, fe-
brem accendunt, *Synocham* appellatam, quæ à princi-
pio, usque ad finem, nullam habet intermissionem, ac
tam diu perseverat, hominemque deürit, donec qui ei
causam afferunt humores, aut ex toto absumantur, aut
coquantur, aut utrumque patiantur, 2. de differ. febr.
is hac & *Synochus putrida*, *deürrens*, *ardens*, *Causon* &
Succensa appellatur, 2. de cris. cap. 6. vide *Continua*,
& *Febrem Synochon*.

Synochus, id est, *Continens febris*, quartum febrium
genus numeratur, quod quia ex sui naturâ ultra ter-
tium diem extenditur, nec humorem putrescentem
habeat, nec febrilem calorem, ut habitum possideat,
propterea nec *diaria*, nec *putrida*, nec *hæctica* dici po-
test ; sed vel *diaria plurium dierum*, vel *synochus non pu-
trida*, vel *synochus conclusa*, meritò appellari potest ;
quam febrem vel conniventia meatuum, vel recens
corporum densatio & stipatio excitat. 9. meth. 1.

Synodontes, vide *Hiatuli*.

Synonyma, id est, *Univoca*, quæ inter se commu-
nican-

nicantia, & in aliquo tertio convenientia, ab uno factam denominationem habent, 4. acut. 23.

Synopsis, id est, *Compendium*, lib. de nerv. diff. c. 17.

Syntaxis, *distentio*, opposita est laxitati, utraque & in cute, & in articulis contingens, aut resiccatis, aut perfrigeratis, aut inflammatis, aut induratis; in cute verò non his tantùm modis, sed etiam ubi muscoli inter ipsam, quovis modo auferunt, tùm maximè ex carnis copiâ & abundantia, ut & in utre pleno aquâ, & Tympaniâ, quod Galenus in pluribus libris Methodi testatur.

Syntaxis, id est, mutua compositio, & connexio, 1. de usu part. 14.

Syntexis, *Colliquatio*, vide *Febris colliquativa*.

Synthesis, est ossium inter se compositio, qualiscunque ea sit: est enim universi generis nomen, quam aliis quoque nominibus vocari, tradit Galen. *Syntaxin*, scilicet, & *Homiliam*, lib. de ossib. ubi & σύνθεσις dividitur in duas species, ἀρθρον καὶ σύμφυσην. Præterea C. Plinius Secundus, lib. 1. de Medicinâ, scribit σύνθεσιν morbum esse, nec periculo, nec facie Phthisi dissimilem: inter tam multos Authores solus qui id scripserit.

Synulotica medicamenta sunt, quæ ulceribus cicatricem inducunt, 13. meth. cap. 5. Συωλωτικὰ φάρμακα ἰδὲμ quod ἐπλωτικόν.

Syphon, vide *Metrenchytæ*.

Syræon, vide *Sapa*.

Syringotomata, instrumenta sunt, quæ ad fistulas incidendas sunt comparata, 6. meth. 4.

Syrinx, id est, *Fistula*, tubulus est callosus, angustus, oblongus, interdum etiam obliquus, os habens cui cicatrix obduci nequit, per quod humor statis temporibus ichorosus, acris excernitur. Porro fistularum, aliæ cœcæ nominantur, quæ osculum in profundo, sinum ad superficiem habent; aliæ, *occultæ*, quæ & os, & sinum obtinent in profundo, lib. finit. vide *Fistula*.

Systrar.

Syffareosis, vide *Symphysis*.

Systematica inæqualitas, est congregatio multarum inæqualitatum, & pulsus ex congerie multarum pulsationum inæqualium consurgens, 4. loc. aff. 8. Σύστημα enim *acervum* significat, & *cumulum*. Hujus tres habentur differentiæ, *Ἀγλείπων, παρεμπίπτων, μύσθου*, sive *μυσθίζων*. Est autem inæqualitas illa, *συσηματικὴ* cognitu omnium facillima. Dicitur etiam alio nomine *σύσημα*.

Systole, est submissio pulsûs, 1. de diff. febr. cap. 7. (dicitur etiam *Systole*, & *Diastole*, id est, contractio, & dilatatio, de motibus thoracis & pulmonis, lib. de vocal. inst. diff. cap. 2.) quo motu facultas fuliginosa excrementa expellit, & repurgat, atque ita refrigerium calori nativo molitur.

Systrophe, Phyma, & *Scleria*, hoc est, *Tuberculum durum*, ut exponit Galenus in suo Lexico Hippocr. sed 4. acut. scribit, eam esse, quæ à partibus excitatur intumescens.

T.

T A B E S, quæ *Phthisis* Græcè communiter appellatur, est ulceratio pulmonis, vel thoracis, vel faucium, ut & tussicula, & debiles comitentur febres, & corpus universum consumatur, libr. finit. Nominatur etiam *Tabes*, alicujus corporis particulæ præter naturam diminutio, sive ea in primâ formatione hujusmodi appareat, sive post; eandemque ejusdem particulæ *atrophiam* vocant, de differ. morb. cap. 9. vide *Ex ægritudine senectus*, & *Phthisis*.

Tabes oculi, quæ & *Rhetidosis* dicitur, est solius imminutæ pupillæ corrugatio, incidentibus aliis super alias rugis, quod spiritus parcior à Cerebro, quam pronaturâ deberet, affluat. Differt à *Tabes oculi senum*, quæ est corrugatio corneæ tunicæ, & pupillæ angustia, ab imbecillitate senectæ, tùm ex defectu humoris tenuis,
quo

quo repletur ; tùm ex spiritûs supernè affluentis inopiâ, 10. de usu part. 5. 3. aphor. 16.

Tabida febris, vide *Ex ægritudine senectus*, & *Marasmus*.

Tabidos appellant veteres Medici, qui morbo tabifico, quem *Phischoën* vocant, sunt obnoxii. Tales propriissimè sunt, qui adeò sunt angusto thorace, & restricto, ut à tergo in morem alarum promineant aperta scoptula ; undè hos etiam *Pterygodes*, id est, *Alatos*, vocant : Prætereà, quibus caput faciliè impletur, & spiritus organis multas destillationes dimittit, hi faciliè tabescunt, com. 1. in 1. de morb. vulg. 18.

Talpa, & *Tesfudo*, sunt affectus, cutis capitis proprii ; quæ nomina recentiores addiderunt, cùm apud Antiquos hi affectus, neque nomen, neque tractationem invenerint. *Tesfudo* autem Guidoni, abscessus est magnus, mollis, humoralis, latiore formâ in modum testudinis, undè nomen accepit ; quæ si in capite nascatur, *Talparia*, vel *Talpa* dicitur ; in collo, *bocium* ; in testiculis, *hernia* ; interdum autem cum pure, squamis, vel fistulis reperitur ; reponitur sub abscessuum genere, & sub meliceride potiùs, quàm atheromate. *Talpa* verò, cùm albam materiam contineat, ad atheromata potiùs, quàm meliceridem refertur. *Bocium* verò vulgus vocat, mollem & laxum tumorem in anteriore gutturis parte, quam Græci *Bronchocelen*, nostri *herniam gutturis*, & eo affectos, *gutturifos* vocant. Est autem colli tumor grandis, & rotundus inter cutem, & asperam arteriam, in quo, modò caro hebes, modò humor aliquis, melli, adipi, pulti, aquæve similis includitur. Huic similis affectus est, quem Guido vocat *Natam*, seu *Naptam*, quæ est excrescentia magna, carnosa, veluti caro natium, vel anchorum, diversarum quidem formarum, & magnitudinum, cujusmodi sunt *Melopepon*, & *Cucurbita*.

Talus, non idem est ac *Malleolus*, sed dicitur os sub mal-

malleolis contentum , undequaque contactum, quòd ne tangere quidem possis, lib. de ossib. cap. 22.

Taraxis, seu *Conturbatio*, est, cùm oculus leviter ac mediocriter commotus, rubicundior evadit, ac obscurè videt, lib. introd. capit. 15. Paulus definit, esse humiditatem & caliditatem oculi, cum rubore præter naturam, à causâ externâ inductam; ut Sole, fumo, pulvere, oleo: differt ergo ab *ophthalmiâ*, quæ causam tantùm internam agnoscit. Paulus lib. 3. cap. 22. *Ταραξις*, turbare, vehementiùs commovere significat. Neque enim eo verbo aliquid moderatè, sed supra modum fieri intelligitur, ut Galenus comment. 3. explicavit.

Tardus pulsus, est, cùm longo tempore, arteria distenditur, 1. de diff. puls. cap. 7.

Tarsus oculi, est substantia quædam membranæ durior, ac tensa, quâ parte Periostris, sive conjunctiva oculi tunica remeare ad corneam incipit, tenuibus pertusa foraminibus, ex quibus palpebrarum pili emicant propter suam duritiem, extendens in rectitudinem palpebras, 10. de usu part. Rufus autem non cartilagineam illam in ambitu palpebrarum sitam, sed pilos ex eâ nascentes, *Ταρσὸς καὶ βλεφαρίδας* scribit nuncupari; vide *Cilia*. *Ταρσὸς* est pars pedis, quatuor ossium serie constans. Ex his tria carent nomine, quartum *κυβοειδὲς* dicitur. Illa cum osse schaphoeide junguntur, hoc cum calce articulatur. Differunt inter se figurâ, magnitudine, & situ. Verùm omnia intus cava ad ambulationis & apprehensionis firmitatem, foris gibba ad dyspathiam. Videtur in pede *ταρσὸς* esse, quod est *καρπὸς* in manu, nisi quod τὴν *καρπῶν* ossa sint octo, τὴν *ταρσῶν* verò, quatuor: ex minoribus namque particulis apprehensionis organum constare debuit; ex grandioribus verò id quod ad ambulandum comparatum est. *Ταρσὸς* etiam dicitur omne quod dilatatum est: ex quo vocabulum hoc manavit apud Hippocratem *πεπίρστανται*,

H h

quod

quod significat, dilatata fuerunt, ut scribit Galenus in Interpret. lingu.

Taurus dicitur quoque inter cætera inferior Colis pars, vel futura in longitudinem ejus vergens, usque ad sedem porrecta, lib. Introd. cap. 10.

Tela aranea, vide *Rhagoeides*.

Telephia, & *Chironia*, ulcera dicuntur inveterata, & quæ vix curam recipiunt, cicatricemque difficillimè contrahunt; sic dicta, quòd Chirone medicinæ peritissimo, ad sanationem indigeant. vide *Chironia*.

Telma, est solidum, & tensum, durum, ac pilis etiam nudum, pedis vestigium, libr. de musc. diss. capit. 33. *Τίλμα* dicitur pars ea pedis, quâ terram contingimus, & calcamus.

Temperies, (Græcis *κρῆσις*) miscibilium est concentus & harmonia s. vel c. s. h. l. elementi mixtio, ad mixti actiones obeundas necessaria, lib. 1. de temper. cap. 2. & 3.

Tempora, *Κρόταφοι*, appellantur partes, ab utroque sincipitis latere supra aures sitæ, lib. Introd. cap. 10.

Tempora morborum tale quid sunt in morbis, quale quid in animalibus sunt differentię secundum ætates; neque enim *tempus* simpliciter hoc vocabulo significatur; neque conveniens illud tempus, in quo præsidia etiam usurpari debent, sed tantum morborum ætas, quæ temporum vicissitudine immutatur; ut, animal ætatibus, libr. de morb. temp. cap. 1.

Temporales muscoli, vide *Crotaphitæ*, & *Mandibularii*.

Temporales futuræ, vide *Lepidoeides*.

Tendones, fines sunt musculorum, quos *Pronervationes*, seu *Aponeuroseis*, vocant Anatomici; qui quidem mediis partibus sunt nervosiores, inter se tamen in eo differunt, quòd aliquando minùs vel carnosæ, vel nervosæ substantiæ in se habeant; quando carnis substantia inest amplior, *carnosam pronervationem*; quando parcior, *nervosam* appellant, 2. de art. 5. Dicitur *Ten-*
do,

do, τήνω δὲ τείνει, id est, à *tendendo*, quod ejus actio præcipuâ intensione seu contractione est: horum enim unusquisque fibris suis versus muscoli caput retractis, partem, cui inseritur, eodem contrahit atque evellit.

Tenesmus, est continua & implacabilis desidendi cupiditas, quâ tamen nihil, præter cruenta pauca, & mucosa, egeritur; quæ affectio etiam *tentio*, & *tensio* appellatur, quoniam in eâ fit in recto intestino tentio, cum dejicere vehementer homines expetentes, continuo exsurgunt, 7. apheris. 27. *Tentio* item aliquando *tractum corporis* significat, lib. finit.

Tenor, apud Hippocratem est idem, quod *nervus intentus*, 1. de placit. 9. & 1. de artic. 47.

Tensio, vide *Tenesmus*.

Tensivus dolor, est, qui tensionis sensum inducit ægris particulis, 3. loc. aff. 9. unde tensiva lassitudo, quæ & phlegmonosa est, 7. de comp. med. loc. capit. 1. vide *Dolor tristis*.

Tentigo, vide *Priapismus*.

Tenuè intestinum, est tertium in ordine, jejuno intestino substantiâ simile: differt autem, quod neque vacuum reperiatur, neque tot vasis, & involucris sca-teat, 6. de anat. adm. cap. 9. Idem & *Ileon*, & *Involucrum* appellatur, lib. de anat. viv.

Tenuia appellantur *medicamenta*, quæ facilè in tenues comminui partes possunt; *Leptomeri* Græcè; *Crassa*, quæ contrâ, *Parimeri* appellata, 1. simplic. 3.

Tenuis pulsus, vide *Gracilis*.

Terebella, vide *Abapista*.

Teredo, sive *Teredon*, est caries in osse, 3. method. 1. *Τρηχδών*, est solutio continuitatis in osse ab erosione facta. Causa est humor acutus & acris in osse putrescens, ipsumque exulcerans. Sed initio quidem hoc malum reducitur ad aliud ægritudinis genus, & ossis asperitas potius, quam *Caries* nominatur. Majori autem facto foramine, & quodam veluti sinu uno vel vario appa-

rente, *περηδών* dicitur. Dicitur enim quasi *περηδών*, ἀπὸ τοῦ *τρήματι*, inquit Galenus; quod in eo affectu os pertusum sit: nisi fortè denominetur à *περηδών*, quod vermen significat, qui ligna erodit: namque & os quasi à vermibus corrosus videtur. Sunt autem in osse *περηδών* & *σφάκελ* idem: quorum utrumque eodem nomine *Cariam* Latinè dicere possumus.

Teretes lumbrici, sunt palmi longitudine, vel etiam majore, ad stomachum usque proserpentes vermes, libr. Introd. cap. 13.

Tergum, Νότοι Græcè, sunt posteriores corporis partes, quæ collo subjacent, E. G. *Scapula*, *Dorsum*, *Spina*, & *Lumbi*, libr. Introd. cap. 10.

Terminthi, vide *Therminthi*.

Terra Argyrite, vide *Argyrite*.

Terra intestinalis, γαστέριος Græcè, *Lumbrici terrestres* sunt, 11. simplic.

Terra medicaminosa, quod aquâ irrigata, facilè in lutum solvitur, appellatur; quia verò eâ utimur, velut aliis medicamentis, idcirco non injuriâ. *Pharmacitū*, Latinè *medicaminosa* vocatur, nempe, quia sola est ejusmodi, ut evidentiore vim medicaminosam possideat, 9. simplic.

Tertiana simpliciter, est tertiana intermittens; contingit enim, hanc ipsam, sine aliquâ adjectione *tertianam simpliciter* nominari; quemadmodum, & quotidiana intermittens, *quotidiana simpliciter* appellatur, 2. de differ. febr. cap. 7. Earum februm intermittentium, quæ tertiâ quoque die accessionem faciunt, quæ quidem breve habent accessionis tempus (quod duodecim horarum æquinoctialium spatio ad summum finitur, 2. de differ. febr. capit. 3.) ac cum rigore invadunt, & per sudores, & bilis vomitum, & biliosa excrementa finiuntur; his tertianæ exquisitæ nomen impositum est: quibus verò aliquid horum deficit, hæ non *exquisitæ*, sed *simpliciter tertianæ* appellantur; quod

quod si intermissionem minorem habuerint, accessione videlicet in longius tempus protractâ, hæ *tertiana extensa* vocantur, 2. de diff. febr. cap. 8. *Exquisita* verò *tertiana* est, quæ sui ipsius naturam puram, sinceramque servat, id est, flavam bilem redundantem, & motam, tempus æstivum, locum calidum & siccum, hominis ætatem, & temperiem similem, 4. aph. 59.

Tertianus circuitus, vide *Quotidianus*.

Testes, testiculi, ὄρχις, sunt corpora duo glandulosa, alba, mollia, rara, laxa, cavernosa, rotunda, seminis, & generationis principium, quæ quod duo sint, ἰδίδυμοι appellantur, quos ipsos Galen. 3. de aliment. fac. glandibus annumeravit: Est autem naturale & proprium eorum munus seminis generatio. Itaque ejus materiam per vasa spermatica attractam, & per Epididymidem propriam ipsorum tunicam, atque inde per parastatam testi impositum corpus testis alterius quâdam effigie permeantem propriâ facultate alterant, dealbant, concoquunt, verumque semen efficiunt, uti mammæ, lac, & ossa medullam ex sanguine generant. Pluribus tunicis seu involucris integuntur, & primum quidem suâ propriâ, ac intimâ, & ubique contiguâ, quæ ἰπιδιδυμις dicitur: deinde alia, quam ἐξυπροειδὴ vocant, propterea quod à suis vasis, & à musculo testium gracili rubescat, testem ipsum, testisque epididymidem totam involvente: præterea verò duabus aliis communibus, quarum una ὄρχις, seu *scrotum* dicitur: altera verò δαρτὸς illi subjecta. Cæterum, testes in maribus extra membranam abdominis sunt, & propendent musculis, quos κρεμαστῆρας vocant; mulieribus intus latent à lateribus uteri, frigidiores, minores, & imperfectiores longè quàm marium, 14. de usu, c. 10. Sic quidem conditi testes in principum partium numero habentur, non quod ad præsentem vitam necessarii sint, sed quod ad vitam natorum serie propagandam, & ad speciem quandam immortalitatis eorum actio sit

necessaria. Sunt enim generationis principium, quod à nullâ aliâ parte, sed à se ipsis habent. Nec tamen est in præsentî vitâ vis eorum tam exigua & nullius momenti: imò verò corpus universum valdè afficiunt & immutant. Ab his enim in totum corpus vis quædam per venas effertur; quæ quidem in maribus, robusti & masculi habitus; in foeminis verò, foemineæ ipsius naturæ causa est. Ea autem vis est *σπερματοποιητική*, hoc est, feminis generatrix, quâ partes solidæ præditæ semen generant, quo optimè aluntur, & robustissimæ evadunt. Ex eo namque fit, ut quibus testes frigidiores sunt & humidiores, iis corpus universum frigidum, humidum, infirmumque sit, & morbis obnoxium. Nam cum aquosam & tenuem habeant genituram, malè solidæ eorum partes aluntur: quare robustæ esse non possunt, quoniam basis hæ sunt totius corporis & fundamentum, quo infirmo necesse est reliquas corporis partes infirmas esse.

Testudo, vide *Camarion*, *Fornices*, & *Talpa*.

Tetanos, *Rigor*, *Distentio nervorum*, est convulsio perpetua totius corporis rigidi, & in neutram partem se inclinare queuntis, contractis ad suum principium nervis, & musculis, quibus caput annuit, renuit, circumagitur, æqualiter videlicet iis antè & retrò tensis; Galenus lib. de musc. diss. vide *Distentio*.

Tetrapharmacum medicamentum est, quod ex cerâ, adipe, resinâ, pice, æquâ omnium portione constat. Adversus Lycum, capit. 7. *Τετραφάρμακον* emplastri nomen est, quod & *Βασιλικόν* appellatur. Constat ex quatuor simplicibus medicamentis, unde & nomen habet. Puri movendo non est aliud melius vel expeditius. Est & *πτεράφάρμακον* Antidoti nomen, quam alio nomine *μυσθήριον* vocarunt. Constat quatuor medicamentis, Gentiana, Aristolochia, Baccis Lauri, & Myrrha, æquali pondere commistis: Valet ad podagræ præcautionem.

Thele,

Thele, Papilla, mammæ capitulum est, unde infans lac fugit, medium in mammâ protuberans, quam ambit circulus quidam subniger, qui φῶς appellatur. Θήλη substantiâ constat ad penem proximè accedente. Est enim nervea illi quodammodo cutis, spongiosam intus substantiam continens, quæ erigi ac vicissim laxari non minùs quàm penis potest. Habet autem tenues & conspicuos meatus, fibræ prorsus ac nervi modo albicantes, qui venarum furculi sunt, multiplici serie per glandulosam mammarum substantiam excurrentium, ex quibus lac effunditur.

Thenara, Θείαε, propriè vocant prominentes volæ manûs partes, à verbo θένειν, quod est *verberare*, ut nonnulli volunt, qui Etymologiis gaudent; quippè cum his prominentibus partibus percutere soleamus ea, quæ percutimus; alii, non omnes partes prominentes palmæ ita appellari ajunt, sed solas eas, quæ sub pollicibus extant, 1. de fract. 20.

Therapeutice, id est, medendi methodus, 7. de compos. med. per gen. cap. 1. quæ & *Curatoria* dicitur.

Theriacam appellarunt Crito, & eum secuti, quod viperæ carnes acciperet; Andromachus verò, qui primus illam composuit, Neronis ferè tempore. Γαλλωλώ, hoc est, *Tranquillam*, atque etiam ιλαρλώ, & ὀδον, libt. de usu Theriac. ad Pamph. prope finem.

Therionia, teterrimum ulcus est, tùm ex se nascens, tùm alteri superveniens, ut refert Celsus, colore lividum, nigrum, odore fœdum, multo mucoso humore repletum, quod inflammatio, febris, prurigo, & dolor comitantur, à quo sanguis interdum fluit, serpit, & exedit illud partes finitimas, atque ob id aliqui *herpetem exedentem* vocant. Aliqui dicunt idem esse cum *Carcinomate*, quod Galenus comm. 2. in 6. Epid. dicit in solo pulmone generari; alii in quâcunque corporis parte carnosâ provenire id ipsum statuunt.

Thermantica, calefactoria medicamenta sunt, quæ,

fuo calore omnem partem calefaciunt, lib. de Dynam. in proœmio.

Therminthi nomen, nigras quasdam pustulas in crûribus maximè orientes, significat; a figurâ, coloris, magnitudinisque similitudine, quam cum Terminthorum, id est, cicerum fructu habent, derivatum, com. 3. in 6. de morb. vulg. 37. Τέρμιθος, species est Phymatis, inquit Oribasius, supra quod pustula nigra eminent, quâ rupta, internè similis desquamato apparet; eo autem dissecto, pus invenitur. Est & τέρμιθος, Terebinthus arboris nomen, cujus folia, & semen, & cortex adstringunt, & ad eadem, ad quæ lentiscus, conveniunt. Excalfacit ordine secundo, & adstrictorium quiddam habet; siccatur etiam ordine secundo.

Thlasma, quæ & *Thlasis* dicitur, vide *Rhegma*, & *Unionis solutio*.

Thlipsis, vide *Epiparoxinestai*.

Thoracem consueverunt Medici appellare, totum illud corporis spatium, quod duodecim costis, utrinque circumscribitur; pertinet anteriore quidem parte ad pectorale os, ac septum transversum; declinat verò posteriore ad spinam duodecim vertebra circumscriptum, lib. de ossib. cap. 13. & 6. de usu part. cap. 2.

Thorexin nominare consuevit Hippocrates, vini potionem, 2. aphor. 21. Θώρηξις, όνοποσία κ' άκροτοποσία, vini meracioris potio est. Phavorinus inquit, θωρησθαι inebriari dicitur, quod excalfaciat pectus, aut thoracem repleat, aut quod pugnaces sint ebrii: Inde άκροθωραξ dictus, qui vel leviter, ut interpretatur Erotianus, vel ut quidam exponunt, summè ebrius est.

Thrombos, sanguinis grumus est, seu sanguis concretus, 5. meth. 8. vide *Grumus*.

Thrombosis, est affectus, in quo lac grumescit in mammis, & in casei formam transit; *grumescentiam lactis* Interpretes nonnulli vocant.

Thymiana, Latinis *Suffumigium*, quod ex moderatè adstrin-

adstringentibus, resiccantibus, ac discutientibus viciosos & serosos humores, & corrigentibus humorum malitiam, & contrariam vim habentibus adversus putrefactiones, quorum plurima ex aromatum sylvâ habentur, constat, 8. de comp. med. loc. cap. 7. *Θυμίαμα* dictum volunt, quasi *θυμὸς ἰαμα*, quoniam languescens animus suffitu ejusmodi recreetur. Sed non desunt, qui à Thyo odoriferâ herbâ deductum velint; ut neque qui *ἀπὸ τῆς θυεῖν*, hoc est, à *sacrificando*, quoniam odores diis suffiebantur: De eo aphorismus celeberrimus habetur apud Hippocratem, suffitus aromatum muliebria ducere, & ad pleraque alia utiles esse, nisi gravitatem capitis inducerent.

Thymus, asperæ carnis extuberatio est, circa genitalia, ac sedem oriri solita, lib. finit. & 14. method. 13. est & tumor præter naturam, vide *Epulis*. Est & *Thymus* idem quod *Glandium*, seu *Aden*, seu *Glandula*, vide *Aden*, & *Glandula*. Vel, ut alii, *Thymos* carnosâ est excrescentia, nunc in Glande, nunc in Præputio, nunc in ipsâ sede consistens; sic dictus, quod *Corymbis Thymi* sit similis. *Thymorum* autem alii *mites*, alii *maligni*. *Mites* sunt exigui, scabri, candidi, dolore carentes; *feri* autem, ampliores, scabriori, lividi, dolorifici.

Thyroeides, est ossis pubis foramen ab ostii similitudine, sic appellatum, 3. de anat. adm. cap. 13.

Thyroeides cartilago, vide *Scutiformis*, & *Cricocides*.

Tibia, est tota cruris pars, inter talum genuque, in interiori parte sita; cujus tibiæ pars anterior, tenuis, & carnis experta, *Ocrea* appellatur, lib. de ossib. cap. 22. eademque infra genu *Anticnemion*, 2. de anat. admod. cap. 4. posterior carnosâ pars, *Sura*, & *Gastrocnemion* dicitur, 16. de usu part. cap. 8.

Tilmata, sunt divisiones factæ in fibris musculorum, dum scilicet illæ nimis distentæ, interdum rumpuntur, 4. de iis, quæ in medic.

Titillatio oculorum, vide *Mollities*.

Toma, pro *Phlebotomia* usurpatum legimus, 2. de natur. human. 9.

Tomii dentes, *τομῆς*, sive *τρυγῆ*, aliàs, *Incisorii*, dicuntur quatuor primi anteriores, ad cultri similitudinem, ad eos cibos incidendos, qui mollitiem in se habent; sicuti ad dura confringenda, alii utrinque proximi constituuntur; cæteri ferè omnes dentes, *molares*, sive *maxillares* appellantur, lib. de ossib. cap. 4. quos etiam *Mylas*, id est, *Molas*, vocant, 11. de usu part. cap. 8.

Tonica, sive *Tonotica medicamenta*, sunt, quæ extrinsecùs illiniuntur partibus nervosis, ad robur hisce conciliandum, 13. meth. cap. 22.

Tonicus motus, est, qui exercetur imprimis à corpore laborante *Tetano*, duabus contrariis virtutibus oppositorum musculorum, inter se quasi pugnantibus, 1. de motu musc. cap. 8.

Tonos, *Nervus* nuncupatur, ab ipsis operationibus: uti enim *Nervus* ἀπὸ τῆς ἰσχύος, id est, à *flectendo*; ita *Tonos*, ἀπὸ τῆς τένειας, id est, à *tendendo*, deductum est, 1. de motu musc. cap. 1. vide *Nervus*. Usurpatur etiam τῆς ἐπιθυμίας, pro vehementi desiderio, magnoque conatu, qualis esse solet per dyspnœas, & tenesmos; ut docuit Galenus, comment. 1. in prorrhæti.

Tonsillæ, vide *Isthmus*, *Paristhmia*, & *Uvæ*.

Tophus, vide *Callus*.

Topica remedia, id est, *localia*, 13. meth. cap. 22. quæ loco affecto non priùs applicari debent, quàm totum priùs corpus purgatum sit, ne his irritato affectu, plus etiam affluat ad membrum læsum, vitiosi succi, lib. de remed. part. fac. cap. 6.

Torcular, sive *Lenos*, est locus quidam vacuus, quasi cisterna in vertice capitis, in quem meningis duplicationes sanguinem redundantem deducunt, unde rursus velut ab arce quâdam, omnibus subjectis partibus, sanguinis rivi mittuntur, 9. de usu part. cap. 6. &

cap. 9.

cap. 9. de anatom. adm. cap. 1. *Αηδός*, nomen est profectum primum ab Herophilo, deinde ab Anatomicis usurpatum.

Tormina, Dysenteria, propriè non pro *ulceratione intestinorum*, ut plerique Medici solent, sed pro *cruenta ex intestinis proluvie* sumit Hippo. ut etiam, quando ex jecoris imbecillitate, cruenta dejiuntur, affectio talis quoque *torminum* nomine appellatur: id quod & fieri, & dici à Medicis quoque videtur, 4. de art. 4. Fiunt autem *tormina*, & propter morsum vehementem, & propter spiritum flatuosum, qui non habet exitum, sed in intestinorum involucris est interceptus, & præter naturam detentus, 4. aph. 11. vide *Dysenteria*.

Torpor, est motus & sensus difficultas, diminutiòve in toto corpore, & maximè in artubus à frigore, & compressione nervosorum corporum, concitata, 1. de caus. sympt. cap. 5. Aliquando *torpor* significat, ventriculi in concoquendis cibus imbecillitatem, com. 3. in 6, de morb. vulg. 1.

Tortio est, cum articulus quidem est illæsus, sed nervosæ circa ipsum partes tortæ, & p. n. contractæ sunt; id quod maximè in iis contingit, quorum in vacuum gressus dilabitur, 3. de iis quæ in med. 31.

Toxica, hoc est, venena, quæ mortem inferunt, lib. de Dynamid. *Τοξικόν*, apud Antiquos, certa quædam species veneni fuit teterrimi, nec tamen quid esset constare adhuc arbitror. Videatur Plin. libr. 16. cap. 10.

Trachea, sunt aspera medicamenta, quæ suffocata loca ulcerant, & exasperant, libr. de Dynam. in proœmio. *Τετραχύτης, asperitas*, est vitiosa conformatio parti cui accidit, inæqualitatem absumpto humore inducens. Huic contraria affectio *λειότης*, id est, *lævitas*, dicitur, suntque primi generis morbi, qui in formatione consistunt, & à causis contrariis proficiuntur. Exasperantur enim quæ prius erant lævia; & lævigantur, quæ prius erant aspera; illa quidem ab humorum acrimoniâ,

moniâ, aut medicamentis adstringentibus resiccata; (sunt enim & acria & adstringentia potestate sicca) hæc verò à pingui & lento humore madentia. Præcipuè verò in ossibus hoc malum apparet, cùm non rectè à Medicis curantur.

Trachea arteria, vide *Aspera arteria*.

Trachoma, altera est species scabiei internæ palpebrarum, aspera, dolorem, & gravitatem faciens in oculis, humiditatemque nimiam ingenerans, lib. de ocul. part. 4. cap. 9. Provenit sæpè ex malâ curatione, affusis nimium diu collyriis. Nam sicut in vulneribus aliarum partium illita pingua carnis excrescentiam inducunt, sic etiam in palpebrâ. Potest etiam ob diuturnam defluxionem excitari, sed non mordacem: humor enim mordax, non palpebram, sed oculum potiùs ipsum infestat. Hoc vitium sunt qui *δάσυμα*, sive *δασύτητα* appellent. Attamen ea distinguit Aëtius, scribens *δισύτητα* esse inæqualitatem quandam palpebræ interioris superficialiam, & cum rubore: *τραχύτητα* verò, sive *τρέχμα*, esse palpebræ internæ inæqualitatem & asperitatem multò majorem, adeò ut intra eam emineant veluti Milii grana, aut Ervi femina cum dolore & gravitate. Malum autem utrumque oculos habet humidiores. Idem verò, si intendatur, magisque promineat, *σύκωσις* appellatur; tandem ubi ad extremum pervenit, *τύλωσις*. *Τραχωματικὸν κηλίβριον*, est collyriorum certa species, tollendis oculorum asperitatibus efficax. *Τραχωματικὸν* autem pharmacum dicitur, quod deterget ea quæ adhuc mollia sunt, nec adhuc chirurgiam videntur postulare.

Traductio, est diducti ossis in naturalem statum reductio, lib. finit.

Tragemata, sunt ea, quæ post cœnam, voluptatis inter bibendum excitandę gratiâ assumuntur, i. de ali. fac. 34.

Translativus motus, vide *Metalepticus*.

Transpiratio, seu *Perspiratio*, est insensibilis per poros dif-

diffatus excrementorum fuliginosorum flatus, 1. de sanitat. tuend. cap. 12. vide *Inspiratio*.

Transumptivus motus, quem *Metalepticum* vocant. est, quo per machinas utuntur plurimi, tùm architecti, qui *Mechanici* dicuntur, tùm *Medici*, qui organici nuacupantur, qualem motum natura musculis conciliavit, quoniam nervorum principio existens, *Cerebrum* & *ratio*, ibidem radicata, per nervos, tanquam habenas, musculos laryngis *E. G.* intendit; sic etiam nervus, qui à cerebro proficiscitur, à superiori loco per totum collum fertur deorsum, ad multam usque thoracis partem, indeque rursus redit usque ad laryngem, ubi nervis in laryngis musculos insertis, quasi à manibus quibusdam, singuli muscoli deorsum trahuntur, 7. de usu part. 14.

Traulotes, Latinis *Blasitas* nominatur, qui hâc passione correpti sunt, τραυλοὶ Græcis, *Blasi* verò Latinis dicuntur, & sunt, qui certas literas Alphabeti exprimere non valent. Affectio autem varia esse potest. Primum quidem brevitâs linguæ, quæ tamen rarissima est: Deinde ejus intemperies humida & mollities. Hæ namque sunt naturalis balbutiei causæ, à quibus fit, ut lingua prioribus dentibus malè innitatur; brevior quidem propter brevitatem; humidior verò propter imbecillitatem. Humidiores enim linguæ musculi non possunt firmiter stabiliri, quod est tamen necessarium ad literarum *t* & *r* pronuntiationem. Itaque eas tanquam *t* & *l* pronuntiant, pro τραυλὸς dicentes τραυλός. Plurimi quoque balbutiunt ab externâ causâ, ut qui plurimum dicendo, aut tibiâ canendo, & ex febre vehementem linguæ siccitatem contraxerunt. Lingua enim his evadit imbecilla, nec propter siccitatem dilatari potest. Balbutiunt etiam aliquando ebrii, lingua & cerebro humore nimio perfusis & prægravatis. Itaque patet præcipuam ferè balbutiei causam sitam esse in superflua humiditate:

propterea scripsit Hippocrates balbos alvi profluvio maximè corripì.

Tremor, vide *Palpitatio*.

Tremor oculorum, vide *Mollities*.

Trichiasis, id est, *Pilare malum*, morbus est, in quo cum crassâ urinâ, veluti capilli unâ exeunt, 4. aph. 76. Siquidem talia quædam corpora in renibus possunt concreescere, ab humore crasso & viscoso, usto à calore, ut docet Galenus. Adhæc *Trichiasis* est affectio, in quâ pili inutiles, & pungentes palpebris innascuntur, 4. de compos. med. loc. cap. 8. vide *Phalangosis*. Provenit malum hoc ex superfluâ humiditate, ex quâ pili, tanquam herbæ in humidâ terrâ luxuriant, vel palpebræ ipsæ resolvuntur, nimio humore redundantes. *Trisuris* etiam vocatur mammærum dolor, quem pilus aliquando movet in poculo fortè haustus. Is autem non sedatur, donec pilus vel pressus spontè exeat, vel cum lacte exugatur. Id mali genus etiam *τριξίω* vocant.

Triens, hoc est, uncix quatuor, 4. de compos. med. per loc. cap. 84.

Triglochina, sive *Trisulca*, figura est, qualis E. G. inest quinque membranis cordis, tribus in dexterâ parte, duabus in sinistrâ consistentibus, similis figuræ triangulari, & telorum cuspidibus, 7. de anat. adm. cap. 2.

Trigona medicamenta sunt, ex seminibus composita, quæ sicut ad torporem inducendum mitiora, ita in futurum sunt minùs tuta: quibus omnibus utiliùs anodyna sumuntur, 12. method. cap. 1. *Τριγων*, *Pastillus*, in medicinâ olim celebris ad sistendos dolores: est enim stupefactorius. Sic dictus fuit à figurâ, quâ fingebatur, non à numero medicamentorum. Constat enim quatuor medicamentis; semine apii, semine hyoscyami, aniso, & opio, sed quorum pondera non sunt eadem Galeno, Paulo, & Aëtio.

Tripsis, vide *Anatripsis*.

Trismus,

Trismus, sive *Trysmos*, Latinis *Stridor*, est convulsio musculorum mandibularum, ex quâ fit dentium invita concussio, 2. de caus. sympt. cap. 2. Τεισμός, sive τρυσμός, sonitum edit, sed tenuem ex instrumentorum angustia. Ex flatuoso autem spiritu cum exiguo humore efficitur.

Trifulca, vide *Triglochina*.

Tritæophyes (quæ & *Tritæus*) febris; est tertianæ naturam sapiens, quæ tertio die exasperatur, & fermè in integritatem remittitur; sed si qua febris, tertio quoque die exacerbatur, neque per minimum intervallum ita mitescat, ut in eo febricitans propè sinceram infebritatem assequi videatur; hanc si quis *tritæophyes* nominare velit, forsan & ipse non sine ratione in hanc sententiam descendere videbitur, comment. 2. in 6. de morb. vulg. 23.

Tritæus, vide *Tritæophyes*.

Trivus, Græcè Τριῖς, apud Hippocratem significat eam corporis partem, cui sive stantes, sive ambulantes, sive sedentes, sive jacentes, innitimur; ut stantibus nobis, atque ambulantes, plantæ pedum; nates, sedentibus; spina tota, supinis; cubito, innitentibus cubitus, 2. de his quæ in med. Sic etiam ut author est Galenus apud Hippocratem, locus tritus dicitur & callosus.

Trochantera, Latinis *Tuberculum*, magni ossis femoris processum in specie sic vocant, 2. de anatom. adm. cap. 6. & libr. de ossib. cap. 21. vide *Femur*.

Trochiscus, vide *Pastilli*.

Trochlea brachii, vide *Bathmides*.

Tromata, Latinis *Itus*, nominat Hippocrates magnas noxas, ab aliquo extrinsecus, etiam sine vulnere illatas, com. 5. in 6. de morb. vulg. 12. Unde Hippocrates τειραμδρος vocat eum, qui quovis modo offensus sit.

Tromos, id est, *tremor*, 2. meth. 2.

Trysmos,

Trysmos, vide *Trismos*.

Tubercula, sunt quædam spontè nascentes, & celerrimè factæ inflammationes, quæ celerrimè in altum attolluntur acumen, & celerrimè suppurantur, & plurima horum in inguinibus, & alis, est generatio, quoniam in his partibus multi sunt adenes, qui apti naturâ sunt ad has superfluitates promptè excipiendas, 3. aphor. 26. *Tuberculum* insuper *Phyma* nominat Hippocrates, quod alibi ipse solitus est vocare *Suppurationem*, Græcè *Empyema*, 7. aph. 8. de tumor. cap. 15.

Tumor, vide *Oncos*.

Tunicæ cordis, sunt corpora tegentia extrinsecùs utrumque ventriculum cordis, 6. de usu part. cap. 8.

Tunicarum nomine, quidam sola composita operimenta designant; alii autem crassa; alii, nisi composita simul & crassa extiterint, eis appellationem hanc non tribuunt. Ad eundem autem modum, & de *membranis* litigant; quibusdam enim simplicitas sufficit; aliis autem tenuitas; alii ambobus opus esse arbitrantur, ut ita nominentur; & nisi tenue fuerit simul, & simplex operimentum, id nolunt vocare membranam: At Antiqui certè, *tunicas*, *membranas*, *meningas*, præter hæc omnia alia operimenta sic vocant; quos nos quoque sequentes, à vanâ quidem in nominibus garrulitate discedemus, 4. de usu part. cap. 9.

Turgere, verbum est translatum ab animalibus concubitu appetentibus, ad humores; nam sicuti illa stare loco non possunt, quâdam titillatione impulsæ, eoquè affectu concitata, motu feruntur turbulento; sic & humores plerumque in motu vehementiore, atque transfluxu à partibus ad partes, in morbi principio, moventes, titillantes, & quiescere non permittentes, cùm & ipsi pariter moveantur, & transfluant, & perenni hâc suâ latione ægrum molestant, turgere dicuntur. Tales ergò dicuntur *humores turgentes*, qui sunt in motu, latione, & fluxu, 2. aphor. 22.

Tur-

Turgidus dolor est, qui à parte primariò affectâ, veluti è radice incipiens, celeriter in partes adjacentes transfertur, 2. loc. aff. 7.

Turgidus pulsus, vide *Gracili*.

Tussis, est vehementissima quædam efflatio, quâ plurimus simul, celerrimèque foràs actus spiritus attrahit, propellitque unâ secum suo impetu, quæ vias suas obstruunt, 2. de sympt. caus. 4. Cùm enim externus aër in asperas arterias trahatur, quæ cartilagineæ duræque sunt, nec contrahi circa id, quod continent, possunt, incitatum hunc excogitavit spiritus exitum, quem vocant *tussim*, quo spiritus sibi ipsi violenter, & cum impetu delatus, vias expurgat, non aliter quàm tubos, & fistulas expurgant harum opifices, 4. de caus. sympt. 3.

Tussis sicca, in quâ nihil expuitur, 4. aphorif. 54.

Tylosis, id est, *callus*; sic autem nuncupatur, cùm in palpebris asperitates ex senectute crassiores, albidiores, & parùm sensiles extiterint; eoque minùs deleri possunt, lib. Introd. cap. 15.

Tympanias, qui & *Tympanites*, Hydropis est species, in quo spiritus flatûsve crassi, frigidi, totam thoracis superiorem, & inferiorem regionem, tumentes facit, 4. acut. III. vide *Ascites*.

Tynesmus, qui & *Tinesmus*, & *Tenesmus*, appellatur, est recti intestini vehemens tensio, & assidua dejiciendi cupiditas, paucis admodùm sequentibus excrementis, quæ quidem ab initio pituitosa & pinguis, progressu verò temporis, etiam abrasionis specie dejiciantur, & iis, quæ à supernis descendunt, haud quaquam misceri videntur, 6. loc. aff. 2. *Tinesmus* (alibi dicit Galenus) ulcus est in recto intestino factum, quod quidem infert symptomata Dysenterix similia, nixus tamen multò vehementiores, quàm sunt dysentericorum, 3. de symptom. caus. cap. 2.

Typhodes febres, id est, Succedentes, ut *Causodes*. Incedentes, sunt, quarum media est *semiteriana*, 1. apho-

ris. 12. *Τυφώδης πυρετός*, nomen est febris continuæ & ardentis, non per se quidem natae & essentialis, ut vocant, sed symptomaticæ, & à jecinoris erysipelate excitatae. Ubi enim viscus id erysipelate afficitur, febrem inde ortam, *τυφώδη* Veteres appellarunt, sicut à ventriculi erysipelate *λειπυρίαια*, & ab eo qui pulmonem infestat, *πρυμώδη*. Galenus comment. in aph. 42. libr. 7. vide *Febrim typhodes*.

Typhomania, (quæ & *Typhonia*) est Delirus lethargus, vel Lethargicum delirium, libr. finit. *Typhomia* appellatur, commistus affectus ex lethargo, & phrenitide, libr. de Comat. cap. 2. Ego verò, quoties ad finem usque tum desipientia, tum Coma persistunt, affectionem hanc ex phrenitide, & lethargo mistam, appello; quidam *Typhomaniam* vocaverunt, 1. prorrh. 1.

Tyris, est ordo intentionum, & remissionum; *Periodus*, sive *circuitus*, est tempus intentionum, ac remissionum in morbis factum, lib. de Typis, cap. 2. sive, est formula quædam accessionis, cum vel subsequitur, vel anticipat. Definitur quoque, quod sit reditus ab eodem, ad idem, 1. cris. 3.

Tyria, apud Arabes, & barbaram sectantes medicinam, idem est, ac *Ophiasis*; *Tyri* enim voce, *omnes serpentes*, & potissimum *Viperas* intelligunt.

V.

V A C U A T I O, Græcè *Κησις*, vide *Purgatio*.
Vacuum pulsus est, qui arteriæ elevationem facit bullosam, ut digitorum impressioni egressus, per vacua occurrat, 1. de diff. puls. cap. 6.

Vagina, vide *Membrana dura*.

Vaginalis tunica, vide *Elytroides*.

Valga, appellantur crura, in exteriorem partem vergentia; quæ verò in interiorem, *vara*, & *manca*, 3. de his, quæ in med. 31.

Vapor,

Vapor, humor est extenuatus, qui pluribus est in spiramentorum raritate, corporis mollitie, substantiæ fusione, 1. simplic. 8.

Varices, sive *Cirfos*, venas omnes dilatatas antiqui appellabant, libr. de tumor. 16. *Varices*, sunt venæ latiores in coxis, testiculis, & cruribus, quæ ex crasso & melancholico sanguine turgent, adeo ut pellente naturâ, ad partes ignobiliores, humores crassos, & melancholicos, dictarum passionum generatio sequatur, 6. aphor. 21.

Variciformis flexus, vide *Flexus variciformis*.

Varicosus assistens, vide *Genitalis*, *Glandulosi assistentes*, & *Meatus genitalis*.

Varicosus Meatus, vide *Genitalis*.

Varus, exiguus durusque tumor est, in faciei cute obortus, Græcè *Ionthos*, qui differt à ficosis tumoribus in mento provenientes, non solum quod ex crasso humore consistat, verum etiam quod participet tenui quâdam sanie, ratione cujus facilè ulceratur, non rectè, atque ex arte curatus, libr. de remed. part. fac. cap. 11. vide *Ionthos*, & *Ficosus tumor*.

Vasa deferentia, vide *Glandulosi assistentes*.

Vasa spermatica, *Seminaria*, quæ vulgò *Præparantia* appellantur, vide *Glandulosi assistentes*.

Vehemens pulsus (sive *Validus*, & *Fortis*) est, qui violenter tactum impellit, & quasi ferit: *remissus*, sive *languidus*, qui debiliter, de puls. ad Tyron. capit. 3. & lib. 3. de differ. puls. cap. 5.

Vehementia morbi, est ea, quam *magnitudinem* vocant; & *mos morbi*, quem *modum* sive *naturam morbi* appellant, 1. cris. 3.

Vellicationes, seu *discriptiones*, junioribus Medicis appellantur *convulsiones*, quæ in *fibrâ musculorum* contingunt, dum nimis intentæ, interdum rumpuntur, 3. de his, quæ in med. 30.

Vena, φλέψ, est vas spermaticum, unâ constans tu-

nicâ, fibris triplicibus contextum, sanguini deferendo destinatum: *venæ* etiam nomine, *arterias* comprehenderunt Veteres: quo sensu Plato in *Timæo*, *venas* à corde oriri asserit, ut testatur Galen. 6. de Placit. vide *Arteria*. Prodit autem Vena omnis ab hepate, quæ modò verè & simpliciter Vena dicitur. Nam si quis contendat Venam arteriosam à dextro cordis ventre nasci, ut certum id est, sic ea non simpliciter Vena dicitur. In universum autem duæ ab hepate oriuntur; una, à simâ ejus parte; altera, à gibbâ. Quæ ex simâ oritur, variis nominibus appellatur, *μεγάλη*, *ἢ ἐπὶ τῆς πύλας*, *μεγάλη ἐπὶ πύλας*, & *πλεγμαία*, quod sit aliarum velut quidam truncus: Vulgò *Vena portæ* dicitur. Hæc in simâ parte hepatis quinque interdum pluribus paucioribusve radicibus actis, & postea in unum truncum coalescentibus, jecinoris portis una amplexu egreditur: paulòque postea in duos majores ramos dividitur, quorum unus lienem petit, alter fertur in mesenterium, uterque in quamplurimos ramos divisus. Quæ autem à gibbâ parte jecinoris proficiscitur, pluribus similiter nominibus vocata est ab ipso Galeno, *μεγίστη*, *κρίνη*, *ἢ παπίης*. Ea venarium omnium capacissima est, sparsisque aliquot radicibus intra jecoris partem gibbam similes Venæ portæ radices spectantibus, & propemodum tangentibus, mox seu truncus unus emergit, nec multò post in ramos duos scinditur, quorum unus in superiores, alter in inferiores partes fertur.

Vena arteriosa, vide *Arteria venosa*.

Vena axillaris, vide *Axillaris vena*.

Vena azygos Græcè, *Conjugio carens* Latinè, vulgò *Vena sine pari*, ea est, quæ in quibusdam animantibus juxta cor adnascitur; in quibusdam verò ut in hominibus, ex eâ emergit parte, quâ cordis aurem dextram Vena cava tangit: Hinc, si quidem emergens, humilùs depressiùsque per cor defertur, atque in spinam contorquetur, 2. acut. 10.

Vena

- Vena Basilica*, vide *Axillarij*.
Vena capillarij, vide *Apanthismos*.
Vena capitis, vide *Humeraria*.
Vena cava, vide *Cava vena*.
Vena cephalica, vide *Cephalica vena*.
Vena communis, vide *Communis vena*, & *Media vena*.
Vena conjugio carens, vide *Vena azygos*.
Vena coronali, sive *Stephaniæa*, vide *Vena Peristephaniæa*.
Vena crassa, vide *Crassa vena*.
Vena cubiti externa, vide *Humeraria*.
Vena cubiti interna, vide *Axillarij*.
Venæ emulgentes, vide *Emulgentes venæ*.
Venæ & Arteriæ umbilicales sunt, quæ uteri acetabulis adhærescunt, quibus foetus in utero alligatur, & per quas alimentum trahit, 1. de semin.
Venæ guidez, vide *Apoplecticæ*.
Venæ hæmorrhoidales, vide *Hæmorrhagia*,
Venæ jugulares, vide *Apoplecticæ*.
Venæ mesaraicæ, vide *Mesenterium*.
Vena funis brachii, vide *Funis brachii*.
Vena hepatica, vide *Axillarij*.
Vena humerali, vide *Humeraria*.
Vena jecoraria, vide *Cava vena*.
Vena ischiadica, vide *Ischiadica vena*.
Vena lata, & *magna*, dicitur *Vena humerali*, 1. de artic. 53. licet communiter Medici, & Anatomici, *magnam* vocant *Venam Portæ*, sicut *Cavam*, *maximam* appellant.
Vena manifesta, vide *Manifesta vena*.
Vena media, vide *Communis*.
Vena nigra, vide *Media cubiti vena*.
Vena Peristephaniæa (Latinis *Coronaria*) est, quæ cor ipsum coronat, principiumque sui ortus extra membranas habet, 6. de usu part. cap. 14.
Vena Poplitæ, est ramus medius *Venæ cavæ*, qui

deorsum ad Poplitem fertur, ubi vulgò *Vena poplitis* dicitur, & per profundum Suræ procedens, non modicam in musculos ejus ramorum sobolem spargit, atque ob id hæc vena *communis*, seu *media*, dicitur, quemadmodum etiam in manu, lib. de diss. ven.

Vena porta, vide *Cava vena*.

Vena purpurea, vide *Communis vena*, & *Media vena*.

Vena salvatella, vide *Salvatella vena*.

Vena saphena, vide *Saphena vena*.

Vena sine pari, vide *Vena azygos*.

Vena splenica, vide *Splenica vena*.

Veneticos oculos appellant eos, qui suffusione affecti sunt; fiunt autem *Venetici oculi* duobus modis, vel propter aquam, si nimium fuerit coagulata; vel propter siccitatem, quam patitur crystallinus humor, libr. de ocul. part. 4, cap. 12.

Ventralis dispositio, vide *Cœliaca*.

Ventrem superiorem, Veteres appellant *Thoracem*; alimenti autem receptaculum, sive abdomen, omneque id, quod à septo transverso est, *ventrem inferiorem*. Interdum autem *ventrem superiorem* nominabant, in quem cibi assumuntur, quæ ab eo sunt omnia, *ventrem inferiorem*; Interdum quoque sola sic nominant, *crassiora intestina*. Denique sunt, qui Colon duntaxat, *ventrem inferiorem* vocant, 4. acut. 112. 7. aphor. 38.

Ventriculus est, in quem primò animalia cibum pertrahunt, 6. de anat. adm. cap. 2. Aliquando *ventriculi os superius* per abusionem, pro *stomacho* sumitur, libr. de cur. rat. per sang. cap. 1.

Vermiculans pulsus est, cum species nobis tangentibus exhibetur quasi perreptantis arteriam vermis, undarum in modum insurgentis; idem ille parvus est languidus, & creber. Sin autem non parvitati, sed magnitudini sit adjunctus, dicitur *Undosus*: si ad extremam deveniat remissionem, crebritatem, & parvitatem,

tatem, *formicans* dicitur, de Puls. ad Tyronem, cap. 8. & 1. de differ. puls. 26. & 27.

Vermiformis excrescentia, sive *Epiphysis*, vide *Vermis Cerebri*.

Vermis cerebri, est obstaculum quoddam, quod habet pars ea, quâ à medio Cerebri ventriculo, ad posteriorem itur, cujus forma est sicut pinea, libr. de ocul. part. 2. capit. 2. Quin particula quædam Cerebri incumbit meatui, qui est à Cerebro ad Cerebellum, quæ circumscriptionem obtinet figurâ vermi similem, in lignis enascenti : Hinc etiam Anatomici *excrescentiam* & *processum vermiformem*, corpus hoc, quod totum meatum contegit, vocant, 9. de anat. adm. 5. dicitur & *vermiformis epiphyscautes*, 9. de anat. adm. cap. 5. ac *vermiformis epiphysis*, 8. de usu part. cap. 14.

Vernaculus morbus, vide *Communis*, *Endemus*, & *Epidemius*.

Verricularis, vide *Amphiblestroides*,

Verrucosa, vide *Dura ulcera*.

Vertebra, vide *Dorsum*.

Vertex, *Apex*, aut *Mucro cordis*, est inferior visceris terminus, figurâ turbinatus, qui infernæ pectoris ossis regioni cohærescit, ubi etiam mucronata cartilago constituitur, 7. de anat. adm. cap. 3.

Vertex capiti, (Græcè Κόρυφα) in mediâ capitis regione, sinciput superante, est collocatus : unde velut à centro circulus, capillorum proventus, incipere videtur, libr. introd. capite decimo. Sunt qui eo nomine intelligant capitis partem inter sinciput & occiput mediam & summam : Ea *σφαίρη* propriè dicitur. Sunt verò qui partem eam capitis interpretentur, in quâ capilli alii ad dextram, alii ad sinistram invertuntur, ut non sit aliud *χρυσή*, quam linea illa, quæ capillos in duas partes distinguit. Unde & *διχρυσος*, id est, *Bivertices*, dicuntur, non ii quidem, quibus os summum capitis geminum sit, sed illa potius linea, discrimen-

que capillorum. Rufus *κερυφῆ* definit id quod in medio est, per quod maximè volvuntur capilli. Id quod etiam secuti Latini, *verticem* dixerunt, à *vertendo*, nimirum propter flexum capillorum, quod illic velut in gyrum ii vertantur. Quam etiam ob causam quidam ex Græcis, *ἐλιγμὸν*, & *πύλον δὲ τὸ Ἐπολεῖν*, hoc est, à *vertendo*, eandem partem appellarunt.

Vertigo, est affectio, quâ caput absque externis causis in gyrum circumagi videtur, 4. acut. 42. vide *Scotodinos*.

Vesica fellis, vide *Cystis Choledochos*.

Vestigium, vocatur inferior pars pedis, 2. de fractur. cap. 10.

Veternus, est gravis sopor, de caus. morb. cap. 3. sive ignavia & stoliditas cum somnolentia, 1. prorrh. 31. & 2. aphor. 3. Dicitur autem *Veternus*, quasi *veteranus morbus*, qui *Lethargus* vocatur, in quo ægri veteranorum, id est, senum more, inexpergiscibili somno detinentur. Terentius in Eunucho.

Vibratio, sive *Agitatio*, est violentus totius corporis huiusque partium motus, ut conquiescere non liceat, etiam si strenuè admodum renitaris; differens à *Tremore*, qui, nisi partem movere velis, non accidet, libr. de trem. palp. cap. 6.

Vibratus pulsus, (Græcè *κλωνόδης*,) vide *Convulsivus*. Hic pulsus perpetuò durus est, & propter duritiem vehementis. Fit autem cum valida est facultas, instrumentum durum, & urgens usus, quorum unum si absit, *vibratus* fieri non potest. Galen.

Viduum appello, non hunc tantum, qui cibo, & potione constat, verum etiam, qui omnibus aliis, ut ocio, exercitatione, balneo, venere, somno, vigiliis, & omnibus, quæ quovis modo fiunt in humanis corporibus, ipsamque adeò vivendi rationem, comment. 3. in 3. de morb. vulg. 9.

Villi, vide *Fibræ*.

Vina

Vinaciae, sunt solidæ uvarum reliquiæ, cùm in tor-
 enulari succo ipsarum omnis expressus fuerit, 2. de ali-
 ment. facult. 9.

Vinum aparachyton, id est, originale, cui marina aqua
 non est addita, 4. de comp. med. loc. cap. 7. cui pro-
 indè opponitur *vinum tethalassmenon*, 4. acut. 2. Ἀπα-
 ράχυτον οἶνον, dictum vinum est ad ejus laudem à mer-
 catoribus, quasi purum & sincerum, nec adulteratum
 aqua marinæ misturâ, tanquam per se satis firmum &
 generosum. Neque enim nobilibus vinis misceri so-
 let aqua marina, sed imbecillioribus, quæ *θαλάσσια* &
πεθαλασώδηρα ob id dicebantur, ut eo quasi fuso adul-
 terata, calidiora & acriora viderentur, tum ut faciliùs
 à mercatoribus conveherentur, & longæ viæ incom-
 moda perferrent, atque etiam diutius seruari possent.
 Sed temperandi ratio varia fuit, ut docet Dioscorides.
 Alii, inquit, statim cùm decerptæ sunt uvæ, aquam
 maris admiscunt. Alii, in areâ uvas Sole siccant, qui-
 bus calcatis, marinam adjiciunt. Alii, passas priùs
 uvas, in doliis marinâ aquâ macerant, mox calcatas ex-
 primunt: quod tamen magis passi generibus adscribi-
 tur. Omnia ejusmodi vina siccant, sitimque inducunt,
 pro modo aquæ marinæ admistæ stomacho adversan-
 tur, nervos infestant, alvo tamen apta esse, Dioscori-
 des prodidit. Fuerunt hujus generis, ut idem ait, *veua*
Coa & *Claromenia*, quæ propter plurimæ aquæ ma-
 rinæ missionem facilè corrumpuntur, flatus movent,
 alvum turbant, & nervis officiunt. Splenicis quidam
 Veteres exhibuerunt. Dioscorides lib. 5. meminit etiam
 vinorum ἁπαράχυτων, quæ admistam sapam recipiant:
 quæ quidem revera ἁπαράχυτα sunt, id est, aquæ mari-
 næ expertia, sed tamen alio liquore adulterata, sapâ
 scilicet immistâ.

Vinum vinosum, vide *Hydatodes*. & *Oenodes*.

Virtus naturalis, vide *Virtutes*.

Virtus ratiocinatrix, vide *Virtutes*.

Virtus vitalis, vide *Virtutes*.

Virtutes, (quas *facultates* Medici vocant, Plato *animas*) sunt tres illæ, quæ toti corpori, ex principiis, suo veluti fonte distributæ, animal gubernant. Prima, *naturalis*, *atrix*, *appetitrix*, *alterans*, & *concoquens* appellatur, 2. prognost. 26. ad nutriendum animal necessaria, stirpibus communis, quæ Jecur veluti pro fonte habet; canales verò, ab hoc in totum corpus sparfos, obtinet ipsas venas. Altera, *facultas*, seu *anima vitalis*, & *animosa* appellatur *virtus*, quæ non modò ut stirpibus, aut vitâ præditis, sed etiam ut animalibus, anima est insita, sedem habens in corde, cujus canales arteriæ sunt. Posterior, *Ratiocinatrix*, in Cerebro domicilium habens, voluntariis actionibus, unà cum sensibus præsidens, cujus canales sunt nervi, sensum motumque in totum animal deferentes, 9. method. 10.

Vitalis motus, vide *Motuum species*.

Vitellina bilis, quæ & *Lutea* dicitur, vide *Bilis palida*.

Vitiliginum, quas *Alphos* vocant, *generatio* similis est generis, cum eo affectu, quem *Leuce*, sive *albam vitiliginem*, Arabes, *Albaras* appellant, non tamen sub iis tota caro vitiat, ut in *Leuce*, sed in summo corpore, veluti squamæ quæpiam, *Vitilignes* infiguntur; albæ quidem, ex pituitoso; nigræ, ex melancholico succo exortæ, 3. de sympt. caus. cap. 2. In *Vitiligine* autem alba, fit nutrimenti appositio, non assimilatio, 1. de natur. fac. cap. 11. *ἄλφος* est vitiosa macula & fæda in corporis cute apparens, & ex malo corporis habitu excitata, sed sine manifestâ cutis asperitate, sine squamis, sine exulceratione. His enim notis à psorâ, lichene, & Jeprâ, cæterisque hujus notæ tumoribus distinguitur, Dicitur ex eo quod colorem cutis immutet. Immutate enim apud Veteres *ἀλφάρεϊν* dicebatur. Est autem *ἄλφος* non totius quidem carnis affectio, sicut *Cancer* & *Elephas*, sed summæ modo carnis cutisque ab

ab improbo sanguine, aliàs pituitoso, aliàs autem melancholico proveniens, qui cùm probè adhæreat affectæ parti, non tamen assimilari potest. Ejus tres species sunt, ἀλφός, μέλας, λεύκη. Utrum autem aliquod horum sanabile sit, an non sit, experimento facili colligitur: Incidî enim cutis debet, aut acu pungi. Si sanguis exit, quod ferè fit in duobus prioribus, remedio locus est: si humor albidus, sanari non potest.

Vitreus humor, à Praxagorâ appellatur *vitrea pituita*, pituitæ species est frigidissima; quippe vitro fuso, tùm colore, tùm substantia haud absimilis, 2. loc. aff. 5.

Vitreus oculi humor, vide *Hyeloides*, & *Crystallinus*.

Ulcerata dura, vide *Ochthode*, & *Dura ulcera*.

Ulceratio oculi, est ruptio circa corneam tunicam, quæ vel ex ictu, vel ex phlegmone oritur, lib. finit.

Ulcus, quod Græci *Elcos*, vide *Unionis solutio*.

Ulcus depascens, vide *Phagedænas*.

Ulna, vide *Cubitus*.

Ulolomia, id est, *solimembra*, est totius corporis, ex membris compago, 1. de usu part. 8.

Umbilicus, nihil aliud est, quàm multitudo magnorum vasorum, quæ ex multis parvis venis, & arteriis, & propaginibus earundem per totum Chorion dispersis, conflata eo loco unitur, per quæ ipsissima vasa, & sanguis, & spiritus, ad foetum derivatur, in medio urinae habentium, libr. de dissect. vulv. cap. 10.

Uncia, habet drachmas octo, quæ drachmæ etiam *Holce* dicuntur; Drachma habet siliquas duodeviginti, alii dicunt scrupulos tres: scrupulus, sive scriptulus, habet obolos duos, (hodiè gr. xx.) obolus siliquas tres, lib. de pond. & mens. cap. 3.

Undosus pulsus, vide *Vermiculans*.

Unguis, sive *Ungula*, vide *Pterygium*.

Unio, vide *Prosthesis*.

Unionis solutio, sive *Continuitatis solutio*, est morbus, in quo partes, quæ secundum naturam unionem accerunt,

perunt, inter se solvuntur, libr. de const. artic. cap. 6.
 quæ quidem unionis solutio, si in osse fiat, dicitur *Fractura*, seu *Catagma*; in nervosis musculorum partibus ex distentione, *ruptura*; in fibris, *Convulsio*, seu *Spasma*; in carne ex vulnere, *Incisio*; ex aliquo acuto, *Punctura*, seu *Punctio*; ex aliquo gravi, *Contusio*; ex erosione in osse, *Teredon*; in carnosis partibus, *Ulcus*; in instrumentalibus & ligamentis, *Avulsio*, sive *Apospasma*, ibidem; in vasis musculisque, ex violento ictu, vel gravi casu, vel alio quopiam valente motu excitata, *Rhegma*, & *Tblasma*; cum contusione & ruptione, *Ecchymosis*, 4. meth. 1. ab aliquo acuto occursante, atque abscindente, *Incisio*, *Dissectio*, & *Sedes*, lib. de caus. morb. c. 1 v.

Universalis morbus, vide *Communis*.

Univoca, vide *Æquivoca*.

Vocis organa voco, per quæ spiritus redditus vocem efficit; hæc sunt aspera arteria, guttur, fauces, veluti spiritus plectrum, per ipsas transeuntis; nam hæc vocis instrumentum sunt, ut locutionis, lingua.

Vola manûs, nominatur supina pars manûs, juxta pollicem assurgens, Græcè *Ἰνώα*; cui pars opposita, *Hypotenar*, & *Subvola* vocatur, 1. de usu part. cap. 17.

Voluntarius motus, vide *Motuum species*.

Volvulosa, *Stomachi subversio*, vide *Subversio*.

Volvulus, vide *Chordapsus*, & *Ileos*.

Vomica, vide *Fistula*, & *Sinus*.

Vomitus, & *Nausea*, expultricis facultatis ventriculi depravati motus sunt, ad ea, quæ hujus in cavitate continentur, noxia quàm citissimè per stomachum vacuanda; Nec idem est vomitibus & singultientibus motus, quippe in vomitionibus ea, quæ in capacitate sunt ventris, rejiciuntur; in singultu, quæ in ipsâ ventriculi sunt substantiâ, & fibrosis nexibus simili scilicet tùm affectu, tùm motu, qualis est iis, qui ex intemperie tussunt, omnibus nimirùm ventriculi partibus, quod sibi molestum est, expellentibus, 3. de sympt. caus. cap. 2.

Urachòs, appellatur meatus & ligamentum, quod infantis umbilico inseritur, ex quo etiam ille enascitur, & suspensus est, qui ipse meatus mutuo congressu quinque vasorum umbilicalium absolvitur; nam à venis, quæ secundas implent, binæ prodeunt venæ, ab arteriis ibidem sitis, itidem binæ arteriæ, & à nervis unus nervus, qui complicati mutuo, umbilicum absolvunt, lib. Introd. cap. II. vide *Umbilicus*, & *Urinaculum*. *Ὀυρηχὸς*, sive *ἔργαχὸς* allantoëides tunicæ est initium, perforaturque latis lento & evidenti meatu ad fundum vesicæ ipsius foetus, sic ut allantoëides cum vesicâ *τῆς ὀυρηχῆς*, qui medius inter utrasque est, conjungatur. Per eum urina foetus defertur in allantoëidis cavitatem longam, angustam, rotundam, quæ in ipsius fines magis effunditur, ne amnion, chorion, uterum, ipsumque foetum premat. Neque enim urinam retineri intra vesicam expediebat, neque per vesicæ cervicem reddi, ne foetui circumfusa, ejus cutem exulceraret.

Uraniscus, id est, *parvum cælum*, quod Latinè *palatum* dicitur, pars est oris superior, à cœli similitudine nomen accipiens, lib. finit. quod in cœli modum cameratum sit. Dicitur etiam *ἔργαχὸς*.

Urentia, vide *Cautica*.

Ureteres, sunt meatus quidam oblongi, & fortes, *Pori urinarii* dicti, qui renes vesicæ committunt, ducentes per colatoria, urinas à sanguine segregatas, ad vesicam, 5. usu part. 5. Qui urinarii meatus, nec *arteriæ* sunt, cum nec pulsent, nec duplici constent tunicâ; neque *venæ*, quia sanguinem in se nullum continent, nec similem omnino venæ habent tunicam; à nervis autem plùs distant, quàm à jam dictis, 1. natur. fac. c. 6. *Ὀυρητῆρες* & *ἔργαχὸι πόροι* dicuntur Græcè. Habetur autem utrinque unus, qui constans tunicâ tenui, sed densâ, & fibris tantùm obliquis textâ, à renis sinu per ejus sinam partem super lumbos fertur, ubi alteram à peritonæo tunicâ venulis & arteriis intertextam

mutuatur; tandem verò inter vesicæ tunicas spatium brevi interlapsus, paulò supra vesicæ os in ipsius capacitatem erumpit. Ad ipsum autem foramen membranulæ geminæ ex vesicæ corpore propendent, veluti processus quidam, quæ urina in vesicam ab uretere delabente cedunt & aperiuntur, eademque, ubi vesica plena est, urinam in uretera regeri & remeare prohibent.

Urethra, sive *Uvithra*, est meatus penis, urinæ reddendæ accommodatus, quem & *fistulam urinariam* appellant, 4. aph. 82. Oritur à cervice vesicæ, 1. loc. aff. 1. vide *Fistula urinaria*.

Urtica, vide *Diuretica*.

Urina, quam Græci *ουρον* vocant, est excrementum tenue & aquosum sanguinis, 5. usu part. 5. vide *Lotium*.

Urina optima, cujus sedimentum album, & læve, & æquale extiterit omni tempore, usque dum iudicatus fuerit morbus, lib. de atrâ bile, cap. 8.

Urinaculum, quod Græci *ουρητήρ* vocant, est & dicitur illud, quod ex venis duabus, totidemque arteriis, & uno nervo simul in *ουρητήρ*, sive muliebribus locis, quandam quasi caudam conficit: hoc meatu, qui à supremâ foetus vesicæ fundi regione, per umbilicum in cavitatem pertinet, quæ inter secundum & tertium consistit involucrium, lotium in allantoeideâ tunicam derivatur. Hunc solers natura excogitavit atque fabricavit, ut foetus urinam, longiùs à corpore summo veret ipsius, & ne per vesicæ cervicem urina reddita, ad motaque teneræ cuti, ipsam suâ exulceraret acrimoniâ. Apud Hippocratem lib. *περὶ καρδίας*, ita legitur: *οὐδὲ τὴν καρδίαν ἐμέταται τὴν ἐσχάτην, ἀλλ' ἐγκοιλάται αὐτὴν τὸν καὶ σπέρμα ἐστίν;* ubi pro *microne cordis* sumitur. Vel brevius: *Urinaculum* est meatus, qui ex fundo vesicæ exortus, lotium in tunicam allantoeidem prægnantis mulieris derivat; quæ ita à similitudine figuræ, quam

quam habet cum intestinis, appellatur, 15. de usu part. cap. 15. vide *Urachus*, & *Umbilicus*.

Urinarium, vide *Ureteres*.

Urinarium meatum, Græcè *ὀυρητὸς*, *ὀυρητῆρα*, vide *Ureteres*.

Urinae difficultas, & *suppressio*, vide *Ischuria*.

Urinae profluvium, vide *Diabetes*.

Urinae stillicidium, vide *Ischuria*, 3. aphor. 16.

Urinae substantia, vide *Consistentia*.

Uron, vide *Urina*.

Uteraria, vide *Hysterica*.

Uteri suffocatio, est respirationis ob uterum p. n. affectum ablatio, quæ & *Apnoea* vocatur. eandemque *Uterinam suffocationem*, & *strangulationem* appellant, 5. aph. 35. denique & *Hystericum morbum*, 4. de caus. puls. 22.

Uteri Rheuma, vide *Menses*.

Uterus, *Μήτρα*, *Vulva*, & *Matrix* appellatur, est ex corporis pars, quæ mulieribus ad concipiendum & pariendum, à naturâ est concessa, 6. loc. aff. 5. Magnitudo mediocris uteri longa ut plurimum est undecim digitos, à fundo ad pudendum. Ad ilia autem præcipuè cornibus extenditur. Distinguitur autem uterus sinu duplici, quem *κόλπον* appellant, dextro & sinistro, per illam tunicæ propriæ in medio glutinationem futurâ quâdam, qualis scroto inest, obscuriore tamen foris designatam. Uteri os in virginibus & utero gentibus, & sterilibus, & parere cessantibus est glandi virili persimile: parturientibus verò & recens enixis adeò extenditur & patet, ut nihil ejus supersit, sed cavitas una propè æqualis à fundo uteri ad pudendum appareat. Id os à conceptu multum contrahitur, teste Hippocrate, mediocriter autem aperitur, dum semen recipit, aut iptum excernit, vel menses: idem os epiploon inter vesicam & uterum illapsum in valde obelisis comprimit, & conceptum impedit, ut scribit Hipocra-

pocrates. Uteri collum est corpus musculosum carne durâ & cartilaginosa constans, in annos semper magis durum & cartilagosum evadens, ita ut vetulis jam sit simile summitati asperæ arteriæ, ut rectè comparavit Herophil. Colli autem uteri os, *Cunius* Latinè dicitur.

Utricularii, vide *Hyderici*, & *Ascites*.

Uva, vide *Gargareon*, & *Staphyle*.

Uvæ, *Parisibmia*, & *Tonsillæ*, nihil aliud sunt quàm inflammationes: *Uvæ* quidem *Gargareonis*; *Tonsillæ* verò adenum eorum, qui in principio faucium inter se oppositi sunt, quemadmodum *Parisibmia*, corporum eorum, quæ in faucibus sunt. Videtur autem Hippocræ. non omnem *Gargareonis* inflammationem *Uvæ* nominare, sed unam solam speciem, quâ *Gargareonis* terminus similis acino *uvæ* est, lib. de tumor. cap. 17. vide *Staphyle*, & *Gargareon*.

Uvæ vinosæ, quæ nullam vehementem qualitatem habent, 2. de aliment. fac. cap. 9.

Uvea oculi tunica, vide *Rhagoëides*, & *Cœrulea*.

Uviformis, vide *Rhagoëides*, & *Cœrulea*.

Vulgaris morbus, vide *Communis morbus*.

Vulsio (aut potius *Divulsio*) est, cum fibræ musculorum nimis distentiæ rumpuntur; aliàs *Discerptio* appellatur, 3. de iis, quæ in med. 30.

Vulva, vide *Hystera*, & *Uterus*.

Uvula, vide *Staphyle*.

X.

XEROPHTHALMIA, ξηροφθαλμία, id est, arida lippitudo, dicitur, cum anguli oculi ulcera, & aspritudinem, pruritusque contraxerunt, palpebræ insuper rubent, & lacryma falsa, & nitrosa ab oculis profluit, lib. Introd. cap. 15. vide *Sclerophthalmia*.

Xerotes, ξηρότης, siccitas una est ex quatuor primis qualitatibus. Eam autem quadruplicem in nobis accidere,

dere, Galenus annotavit lib. 7. meth. quarum prima est, quæ in exilibus venis & arteriis cujusque particulae propriis consistit, quæ provenit ex sanguinis penuriâ. Secunda est, cum propria humiditas, unde partes nutriuntur, omnino est assumpta. Continetur ea in omnibus animalis partibus, ceu ros quidam per eas sparsus. Est præterea siccitas utique quum ea quorum substantia ex humore concreto constat, sicut caro & adeps, sunt liquata. Quarta est prorsus insanabilis, si consummata fuerit; est autem prorsus consummata, ubi solida similarium partium substantia reddita est siccior. Quippe quod senium est in morbis, id sicca intemperies est in ægris. Porro ejusmodi siccitates proveniunt ex diuturnis evacuationibus, quæ vel ex ventris profluvio, vel intestinorum lævitate, vel dysenteriâ, aut diuturnis vomitibus, aut vigiliis, aut tali aliâ de causâ proveniunt, aut longi temporis fame, & febribus ardentibus longis, atque ut in universum dicatur; quæcunque ipsas animalis solidas partes vehementer exsiccant, sicuti & hæcticæ febres.

Xerotribia, id est, *sicca frictio*, 8. method. 2.

Xiphoides, vide *Pectorale os*, & *Cartilago ensiformis*.

Xyster, vide *Aures*.

Z.

ZOOGONIA, Ζωογονία, id est, animalium perfectorum generatio univoca, libr. de constitut. art. cap. 13.

Zulapium, Actuarius, & alii recentiores Græci, barbarâ voce appellant id, quod hodiè *Iuleb* & *Iulepum* item barbaro vocabulo nuncupamus: fit è stillatitio liquore, aut etiam è succis, & saccharo tantum decoctis, ad justam consistentiam, ut ex Mesue satis constat; licet Seplasiarii ab eâ formâ compositionis, nescio quo jure, nonnihil discesserint.

Zygoma, os jugale est, quod temporis musculo præpositum, transversam in medio futuram habet, cujus posterior pars cum capitis osse, quod juxta aures est, anterior cum parte supercilii extremâ, ad parvum oculi angulum, continuatur, lib. de ossib. cap. 2. quod duplex est, ad utramque aurem, super foramina, per quæ facultas audiendi est, emergit, lib. Introd. cap. 11. vulgò *os paris* vocant, alii *jugamentum*, Græcè autem *ζύγμα*, sive *σζυγῶδες*, quasi *conjugale*, & *ex duobus conjugatum*, vocatur. Est autem solidum & durum in lapidis modum, medullæ expers, & foris quidem gibbum: intus verò cavum, quod musculum temporalem, quem subjectum habet, & cui velut propugnaculum objectum est, contineret, & ab externis injuriis vindicaret. Siquidem sub hoc osse musculus ille magnâ ex parte delitescit.

Zymoma, *Σύμαμα*, seu *ζύμη*, fermentum, est farina subacta, quæ acorem contraxit. Subigitur aquâ, priusquam addatur sal, & quia non perfectè coquitur, putrescit, caloremque & acrimoniam à putredine concipit, ut & alia quæ putrescunt omnia. Simul autem & tenuitatem partium & aciditatem acquirit, veluti acetum, quod putrescente vino tale evadit: Ergo quantò vetustius fermentum fuerit, tantò est præstantius. Sic enim calidius, acrius, & tenuius est, magisque ea quæ in alto fixa sunt, attrahit, & discutit. Miscetur ob id panificiis, leviolemque panem, & concoctu digestuque faciliorem exhibet. Miscetur & medicamentis extrahentibus & digerentibus, atque etiam suppurantibus.

Zymosis, *Σύματος*, fermentatio, ut Plato definivit, est terrenæ substantiæ motus simul, & in aërem resolutio. Est enim motus; fermenti vi factus in terreno crassoque corpore, quo in tumorem levem attollitur, conceptoque aëre distenditur, inflatur, & quodammodo ebullit. Id quod fermentum farinæ tritecæ subactæ inditum evidenter præstat, & in multis rebus tum simplici-

plicibus, tum compositis, quæ per se eam vim fermenti acquirunt, manifestò cernitur. Ipse enim vini fervor in dolio, & solidiorum medicamentorum; ut Michridatii, Theriaces, & Conservarum, ut appellant Pharmacopolæ, ebullitio (neque enim Plato inter ζέσις & ζύμωσις distinguit, utrumque eâdem definitione comprehendens) quædam fermentatio est, etiamsi inde acida non fiant, ut nec ipse panis fermentatus. Idem effectus & in atrâ bile apparet, quæ incendio bilis flavæ genita, terram in quam effusa fuerit, abradit, & partes quæ raduntur omnes in altum attollit. Est enim is humor aceto simillimus, ex quo in terram effuso idem omnino fieri apparet, eumque propterea Veteres humorem acidum nominaverunt, æquè ut pallidæ bilis amarum, Ab eâdem causâ etiam ἕρπη ἐζυμωμένη, hoc est, urinæ fermentatæ dicuntur ab Hippocrate, ut annotat Galenus. Sicut enim in terram acetum acre effusum protinus intumescens, quædam terræ partes sursum simul attollit, fitque compositum quoddam ex terrestri substantiâ aceti, humiditate, & vaporoso spiritu, aut veluti effusâ in terram atrâ bile, aut in fervente musto, motio quædam spirituosâ manifestò assurgit, aut sicut in panibus quotidie, misto farinæ subactæ fermento & mediocriter macerato, fermentatio fieri cernitur, fusâ simul & intumescente, quæ fermentatur, substantiâ: sic & in urinis aliquando crassis multum spissisque levis quidam fervor per agitationem excitatur, motisque & rarefactis spiritibus in eâ conclusis, in majorem, quam cum primùm excretæ fuerant, tumorem attolluntur.

Σύμωσις ἡ πάλαι, jecinoris tumor œdematosus dicitur apud Hippocratem, ut annotavit Erotianus.

Zone, dicitur pars ea corporis quâ cingimur, apud Hippocratem, quanquam sunt qui τὴν ὀσφύν interpretentur, ut annotavit Erotianus. Est & ζώνη ignis sacer, sive herpetis species, sic dicti, quod medium quodammodo cingat, & complectatur hominem, ut author est

Scribonius Largus, cap. 62. scribens, medicamentum Andronis facere ad carbunculos, & ignem sacrum, & ad Zonam, quam Græci *ἰσθητα* dicunt: sed magis usitato nomine *ζωνη* appellatur. C. Plinius Secundus lib. 3. quem scripsit de medicinâ, ait *τὴν ζώνην* à quibusdam *circinum* appellari, fierique hunc in modum: vesicæ tanquam combustæ exeunt & crepant, primum paucae; deinde citò multiplicantur; quæ si hominem cinxerint, occidunt.

Zotica dynamis, *Ζωτική δύναμις*, est facultas vitæ conservatrix. Nam cùm vita nil aliud sit quàm copula animæ & corporis, eaque uno calore nativo contineatur, meritò ea facultas vitæ conservatrix haberi debet, cui à naturâ caloris hujus gignendi, continendi, partibusque omnibus impertiendi cura commissa fuit. Eam facultatem Medici *vitalem* appellarunt multò præstantiore nomine, quàm reliquas facultates, quæ quamvis tam sint ad vitam necessariæ, ut sine ipsis ea nullo modo constare possit, prærogativam tamen eam habet vitalis, ut per eam vita consistat. Siquidem calorem nativum, quo uno vivimus, sola moderatur. Cujus rei causa in corde residet, viscere nobilissimo; quod propterea omnium in corpore primum vita fruitur, & postremum vivere desinit, situmque est medio in corpore, ut quoque versum calorem suum in omne corpus effundat. Neque enim satis naturæ visum est nativum calorem singulis partibus in ipsâ primâ conformatione indidisse, qui fixus à Medicis dicitur: sed quoniam multis de causis alterari, imminui, digeri, extinguique potest, eum perpetuâ alterius caloris *ἰσοζυγῆς* accessione refici, atque instaurari oportuit: Quod quidem munus facultatis proprium est. Eo autem ut defungeretur natura, cor condidit hujus caloris sedem, in cujus ventriculo maximè sinistro tanquam in fornace coqueretur. Materia ejus pabulumque sanguis est, atque sanguinis vapor, quem dexter cordis sinus suppeditat, qui postea
perenni

perenni cordis motu elaborat, & calidior tenuiorque effectus vitalis spiritus nomen accipit, non tam jam pabulum caloris illius nativi quàm vehiculum. Calor namque nativus duobus iis comitibus in singulas corporis partes per arterias decurrit, earumque perpetuâ pulsatione calorem ipsis à naturâ insitum temperat atque refocillat. Idem enim præstat universo corpori arteriarum motus, quod cordi respiratio, quæ aëris inspiratu non modò calorem in corde alioqui exardescentem leniter ventilat, sed etiam adauget, expiratione verò fuliginosis excrementis liberat. Itaque cùm facultatis vitalis munus proprium præcipuumque sit vitæ conservatio, caloris nativi beneficio: vel si mavis caloris nativi; quo uno vita continetur, generatio & custodia: præstari autem id non possit absque cordis & arteriarum pulsu, ut qui in eo in opere habeat rationem causæ per quam vita calorque nativus conservetur: consentaneum est vim quoque pulsificam facultatis vitalis functionem esse: neque enim pulsus aliud est, quàm caloris nativi motus. Sed nec minus inter ejusdem facultatis actiones annumeranda sunt animi pathemata, quæ & ipsa motus sunt nativi caloris, sed diversi à pulsu generis. In pulsu namque, tum in ipso corde motus fit, tum per arterias: per animi verò pathemata non in corde modò cientur caloris motus, sed per universum etiam corporis habitum sentiuntur. Si quidem in mærore & metu, adhæc iræ & verecundiæ initio, calor nativus intro cum spiritu & sanguine recurrit: contrà, in gaudio, irâ, & verecundiâ jam vigente, ad cutem cum spiritu & sanguine plurimus erumpit. Quorum quidem motuum concitandorum facultas *ὑμμενίδης* à Philosophis appellata fuit. Ex quo patet facultatis vitalis geminam esse differentiam *σφυγμειώδη* & *ὑμμενίδη*.

F I N I S.

Kk 3

P R Æ.

PRÆCIPUARUM ARABICARUM

vocum, ad artem medicam facientium, ordine Alphabetico series : in quâ videre est, quæ Arabica vox, cui Græcæ & Latinæ reddatur, & significato respondeat.

Arabicae.	Græcæ.	Latinæ.
A Bgas,	Chorion,	Amnium tunica.
Abortus,	Amblofis,	Abortus, Deperditia,
Abrahamia,	Cacoëthe.	Maligna ulcera.
Accidens,	Symptoma,	Passio, Coincidens.
Achael,	Psellotes,	Traulus, Balbus.
Achilus, Albaras,	Ægilops,	Anehilops.
Achmas,	Pedion,	Planta pedis.
Achimom,	Argemon,	Iridis oculi ulcus,
Acerai, Arsarum,	Priapismus,	Tentigo.
Æthalegi,	Palmòs,	Palpitatio.
Acualis dolor,	Nitticòs,	Perforativus.
Adereb fluxus,	Hepaticus affectus,	Iecoris imbecillitas.
Adorem,	Raphè,	Sutura. (tiones,
Adorem corticales,	Lepidoeides,	Squamosa conglutina-
Adorem laudæ,	Lambdoeides,	Sutura occipitn.
Adorem mendosæ,	Lepidoeides,	Suturae juxta aures.
Adustiva, (me,	Causon,	Adurens febrn.
Adustivum, Anfu-	Epicauma,	Sordidum ulcus oculi,
Asticem,	Ophthalmia.	Lippitudo.
Alabene,	Supinitas,	Succubus.
Alacaran,	Ancyroeides,	Anchoralis processus.
Alachahab,	Pierna,	Calcaneus, Calx.
Alachum,	Larynx,	Asperæ arteriæ capus,
Alagiagi,	Ostoun hieròn,	Os sacrum.
Alaiuanie,	Zoticè dynamis,	Vitalis virtus.
Alandagi,	Anadosis, diapho-	Digestio, Concoctio,
Alarbian,	Sarcomata, (resis,	Polypus narium.
Alasch idem ac	Ilischi, vide infra:	

Arabicæ,

Græcæ,

Latinæ.

Alascilez,	Splenica,	Salvatella vena.
Alastardad,	Apothepia,	Recreatoria.
Alatabal,	Coryza,	Gravedo.
Alatzar,	Estropion,	Palpebræ inversio.
Albaras alba,	Leuce, Alphos,	Morphea alba.
Albaras nigra,	Lepra,	Morphea nigra.
Albarnaber,	Carcinoma,	Cancer narium.
Albatagin,	Carpus,	Brachiale.
Albere,	Mesogastrium,	Ventris medium.
Albhear,	Dyspnœa,	Difficultas spirandi.
Alborati,	Omphalus,	Vmbilicus.
Albothin, (bedo,	Terminthi,	Exitura nigra,
Albugo, Panus, Al-	Leucoma,	Cicatrix oculi.
Alcafa,	Inion,	Occipus.
Alcabab,	Astragalus,	Talus.
Alcangiari,	Sternon,	Os pectoris.
Alcarba,	Phalacrofis,	Calvitium.
Alcusi,	Achlys,	Caligo oculi.
Alchab,	Astragalus,	Clavicula, Talus.
Alchada,	Omoplatâ,	Humerus. (guâ.
Alchael,	Aphonia,	Vocis carentia exlin-
Alchael,	Diaphragma,	Præcordia.
Alchalcum,	Larynx,	Guttur. (cuna.
Alchama,	Choana, Pyelos,	Infundibulum, La-
Alchamar,	Amblyopia,	Cœcitas solis intuitu.
Alchambar,	Anœa,	Amentia.
Alchangeri,	Sternon,	Ensi formis cartilago.
Alchatim,	Psoæ, Ischis,	Lumbi.
Alchep pectinis,	Metacarpium,	Post-brachiale.
Alchepfir,	Porus,	Meatus.
Alchei,	Ostouin hieron,	Os sacrum.
Alchelos,	Taraxis,	Oculi perturbatio.
Alchirunie,	Chironia,	Ulcera rebellia.
Alchool,	Xerocollurion,	Collyrium aridum.
Alchola,	Aphthæ,	Oris ulcera.
Alchola maligna,	Nomē, Phagedenē,	Ulcera depascensia.

Arabicae,	Græcæ,	Latinae.
Alcosbot,	Apostasis, apostema,	Abscessus.
Alcude,	Cephalæa,	Dolor capiti diutur-
Alcurati,	Dysenteria,	Tormina. (nim,
Alcuzez,	Tetanus,	Spasmus, Convulsio.
Aldaragi,	Raphe,	Sutura.
Aldebbha,	Cynanche,	Angina.
Aldebul,	Marasmus,	Marcor. (do motus.
Aldees,	Narce,	Ignavia, torpor, hebetus.
Aldhen,	Diancæa,	Mens.
Aldemamid,	Dothien,	Furunculus.
Aldememul, idē ac	Aldemamil, &	Aldemamir.
Alderab,	Diarrhœa,	Alvi profluvium.
Aiderabe,	Ula,	Gingiva.
Alderez,	Gaster encephalos,	Ventriculus cerebri.
Alduar,	Scotoma, scorodinos,	Tenebricosa vertigo.
Aldubellet, idem ac	Dubellet, &	Dubellati, vide infra.
Alenada.	Anadosis,	Digestio.
Alfasch,	Hypochelon elcos,	Sinuosum ulcus.
Alfasd,	Phlebotomia,	Venæ sectio.
Alfase,	Hæmalops,	Sugillatio oculi.
Alficume,	Epicaua,	Nubes uveæ.
Algaras,	Ægilops.	Fistula lacrimalis.
Algasamach,	Epiglottis,	Superlingula.
Algeromati,	Esthiomenos,	Herpes exedens.
Algeffa,	Emphysema,	Pneumatosis, Inflatio.
Algiebar,	Mydesis,	Lusciosus affectus.
Alguama,	Cittosa, Picatio,	Appetitus depravatus.
Alguardenigi,	Ophthalmia vera,	Lippitudo vera.
Alguasfa,	Melancholia.	Melancholia.
Alguati,	Sperma,	Semen.
Albac,	Tenon, Aponeurosis,	Tendo, Enervatio.
Athacel,	Paraphrosyne,	Delirium. (ta aures.
Albadani,	Paroti, Chœras,	Struma, abscessus jux-
Albadiuth,	Gonorrhœa.	Spermatice egestio.
Albael,	Adenes,	Emunctoria, Glandu-
Alhagiagi,	Ostion hyerôn,	Os sacrum. (la.
		Alba-

Arabica,

Græca,

Latina.

<i>Alhagran,</i>	<i>Perinaeon, Femen,</i>	<i>Interfemineum.</i>
<i>Alhaliben,</i>	<i>Adenes,</i>	<i>Inguina, emunctoria.</i>
<i>Alhamear,</i>	<i>Paraphrosyne,</i>	<i>Insania, Fatuitas.</i>
<i>Alhasad,</i>	<i>Ancon,</i>	<i>Cubitus.</i>
<i>Alhasos,</i>	<i>Coccyx,</i>	<i>Cauda. (ignum.)</i>
<i>Alhauñ,</i>	<i>Ostoin hieron,</i>	<i>Os sacrum, latum, ma-</i>
<i>Alhauti,</i>	<i>Eusarcon,</i>	<i>Quadratum capus.</i>
<i>Albeame,</i>	<i>Phlebs metopæ,</i>	<i>Vena frontis.</i>
<i>Alheafme,</i>	<i>Ecpiesma,</i>	<i>Fractura cranei.</i>
<i>Albumor,</i>	<i>Bothria,</i>	<i>Alveoli dentium.</i>
<i>Alices,</i>	<i>Scordinema,</i>	<i>Pandiculatio.</i>
<i>Alicod,</i>	<i>Proptosis,</i>	<i>Oculi procidentia.</i>
<i>Aliehati venæ,</i>	<i>Carotides,</i>	<i>Soporaria, Apoplecti-</i>
<i>Alintisar,</i>	<i>Mydriasis,</i>	<i>Uveæ dilatatio, (cæ.</i>
<i>Alisema,</i>	<i>Coryphe,</i>	<i>Vertex capiti.</i>
<i>Allebe,</i>	<i>Sphage,</i>	<i>Iugulum.</i>
<i>Allui,</i>	<i>Cynicus spasmus,</i>	<i>Canina convulsio.</i>
<i>Almabad,</i>	<i>Phlebs ancyles,</i>	<i>Vena Popliis.</i>
<i>Almachade,</i>	<i>Hedra, Archus,</i>	<i>Anus, Sedes.</i>
<i>Almachein,</i>	<i>Ranteres,</i>	<i>Anguli majores oculi.</i>
<i>Almadiã, idem ac</i>	<i>Almabad, &</i>	<i>Almadab.</i>
<i>Almadid,</i>	<i>Phlebs,</i>	<i>Vena.</i>
<i>Almagabin,</i>	<i>Adenes,</i>	<i>Emunctoria.</i>
<i>Almagiat,</i>	<i>Proptosis,</i>	<i>Procidentia.</i>
<i>Almaxaben,</i>	<i>Maschalũ,</i>	<i>Axilla.</i>
<i>Almecheni,</i>	<i>Canthus,</i>	<i>Angulus oculi.</i>
<i>Almellietu,</i>	<i>Episemasia,</i>	<i>Annotatio febrũ.</i>
<i>Almeneumat,</i>	<i>Narcotica,</i>	<i>Somnifera, stupefaciẽ-</i>
<i>Almenshenein,</i>	<i>Psoa,</i>	<i>Lumborum caro. (tia.</i>
<i>Almersegi,</i>	<i>Rhagoëidis proptosis,</i>	<i>Uveæ procidentia.</i>
<i>Almes,</i>	<i>Catochus, Catalepsis,</i>	<i>Deprehensio, Aliena-</i>
<i>Almesemar,</i>	<i>Porus, Helos,</i>	<i>Callus, Clavus. (tio.</i>
<i>Almesfat,</i>	<i>Phoxos,</i>	<i>Acuminatum capus.</i>
<i>Almissere,</i>	<i>Erysipelas,</i>	<i>Vicini rubiam.</i>
<i>Almatacargie,</i>	<i>Myxa,</i>	<i>Mucor,</i>
<i>Almirach,</i>	<i>Mys,</i>	<i>Musculus.</i>

Almismar,	Helos,	Clavus.
Almochati,	Pericranion,	Pericranium.
Alnefseme,	Psychicè dynamî,	Animalis virtus.
Alnisuchat,	Errhyna,	Caput purgia.
Alofos,	Lordosis,	Luxatio.
Alofos,	Coccyx,	Cauda.
Atrabin,	Asthma,	Antelatio.
Alrad,	Sarco trauma,	Carnis vulnus.
Alrahaune,	Paraphrosyne,	Delirium.
Alrasafe,	Egigonatis,	Patella.
Alraute,	Prerygia,	Alæ, Pinnulæ, narium.
Atrosbot,	Porus sarcoticus,	Porus carneus.
Alruic,	Paracme,	Declinatio.
Alsabier,	Comatosa,	Somnifera opiata.
Alsaguaid,	Embryon,	Fœtus.
Alsahad,	Pechys,	Vlna, Cubitus.
Alsakafati, idem ac Sabafati, vide infrâ.		
Alsaim,	Nestis enteron,	Iejunum intestinum,
Alsamach,	Typhlon trema,	Cœcum foramen.
Alsamach,	Otys,	Auris.
Alsaria,	Epilepsia,	Morbus comitialis.
Alsarnach,	Hydatis,	Aquila. (tia.)
Alsaterel,	Ancyloblepharon,	Palpebrarum coheren-
Alseda,	Thlasma,	Contusio.
Alsedar,	Scotomia,	Tenebrositas.
Alsedeid,	Brachion,	Brachium.
Alseedic,	Meliceris,	Melleus abscessus.
Alselac,	Scleriasis,	Palpebrarum durities.
Alseriaran,	Catharticum,	Purgans.
Alshara,	Epilepsia,	Comitialis morbus.
Alshautat,	Errhyna,	Caput purgia.
Alshela,	Ganglia,	Contractiones.
Alsiasie,	Hegemonica,	Rectrix virtus anima.
Astrenghi,	Cerion,	Favus.
Alsurbed,	Pblebs hypoglottis,	Vena sub linguâ.
Altarfar,	Hyposphagma,	Cruenta suffusio.

Arabicæ,	Græcæ,	Latinæ.
Altenefes,	Diaphnoë,	Transpiratio.
Alterbet,	Cachexia,	Prævus habitus.
Altharas,	Barycoia,	Obauditus.
Althaun,	Phygethlon,	Apostema pestilens.
Alibeca,	Traulus,	Balbus.
Althoin,	Bubo,	Abscessus pestilens.
Althumar, idem ac	Alchamar,	
Alchute,	Hæmorrhoides,	Sanguiflua vena.
Alualil,	Acrochordon,	Verruca.
Aluardengi,	Chymosis,	Palpebræ distortio,
Aludi,	Gonorrhœa,	Seminis fluxus.
Aluebe,	Palmòs,	Palpitatio.
Alunum,	Bothrion,	Ulcus cavum oculi,
Alureschin,	Exanthemata,	Pustule.
Alusuas,	Parancoa,	Dementia. (litics.)
Alzamane,	Paralyfis,	Resolutio nervorū, mel-
Ancha,	Meros,	Femur, Crus.
Anulus,	Larynx,	Asperæ arteriæ caput.
Anulus,	Bothrion,	Fossula.
Aqua Cranii,	Hydrocephalon,	Aqua capiti.
Aqua descendens,	Hypoehyma,	Suffusio.
Arcuatio,	Scoliosis,	Luxatio postica verte-
Areffatu,	Epigonatis,	Patella, Genu, (brarū.
Arsatum,	Priapysmus,	Tentigo, Penis rigidus.
Arteria Oriibi,	Aorta,	Magna, Crassa.
Arteria Arulidi,	Leiai,	Arteriæ læves.
Arteriæ subnecti,	Carotides,	Soporariæ.
Aretica,	Arthriti,	Articulari morbus.
Asehachilos,	Sphaecelus,	Membrum demortuum.
Asham,	Pathos, Pathema,	Passio.
Asef,	Hydróón,	Sudamen.
Aseid,	Pekhs,	Cubitus, ulna.
Aselha,	Oedema,	Tumor laxus.
Afellata vena,	Maschaliaia,	Axillaris vena.
Asestra,	Etropion,	Palpebræ inversio.
Atanatum,	Bubon, Læmos,	Abscessus pestilens.

Arabicæ,

Græcæ,

Latinæ.

<i>Atafus,</i>	<i>Pneumatosis,</i>	<i>Inflatio.</i>
<i>Athacarugi,</i>	<i>Myxa,</i>	<i>Mucor.</i>
<i>Altherael,</i>	<i>Apostema,</i>	<i>Abscessus.</i>
<i>Aures muris,</i>	<i>Myos otis,</i>	<i>Murn auricula.</i>
<i>Balchee,</i>	<i>Telephion elcos,</i>	<i>Ulcus telephium.</i>
<i>Balchie,</i>	<i>Psydracia,</i>	<i>Pustula capitis.</i>
<i>Bancharas,</i>	<i>Pancreas, Calliereas,</i>	<i>Caro glandulosa.</i>
<i>Barachien,</i>	<i>Bubon, Læmos,</i>	<i>Apostema pestilens.</i>
<i>Baras,</i>	<i>Pforonychia,</i>	<i>Scabrities unguium.</i>
<i>Barbati.</i>	<i>Oscheon, (phum,</i>	<i>Scrotum, Bursa testium.</i>
<i>Basilare os,</i>	<i>Sphenois, Polimor-</i>	<i>Os palati.</i>
<i>Bathara,</i>	<i>Anthrax pestilens,</i>	<i>Carbo, ulcus escha oticæ.</i>
<i>Bawrach,</i>	<i>Aphronitrum,</i>	<i>Sal nitrum.</i>
<i>Beaz,</i>	<i>Dyspnœa,</i>	<i>Difficultas spirandi.</i>
<i>Beditus,</i>	<i>Strumæ, Chærades.</i>	<i>Scrofulæ.</i>
<i>Benat noctis,</i>	<i>Epinyctis,</i>	<i>Nocturna effloratio.</i>
<i>Beriteron,</i>	<i>Peritonæon,</i>	<i>Peritonæos tunica.</i>
<i>Besbeia,</i>	<i>Polypus, Sarcoma,</i>	<i>Care multiples narium.</i>
<i>Betaram.</i>	<i>Encope,</i>	<i>Incisio.</i>
<i>Bezahartica,</i>	<i>Alexipharmaca,</i>	<i>Ad venena pharmaca.</i>
<i>Bezel,</i>	<i>Paracentesis,</i>	<i>Punctio, Perforatio.</i>
<i>Biles,</i>	<i>Allantocides,</i>	<i>Intestinalis tunica.</i>
<i>Birsen,</i>	<i>Pleuritis,</i>	<i>Lateralis dolor.</i>
<i>Bolismos,</i>	<i>Bulimos,</i>	<i>Ingens esuritio.</i>
<i>Bothor,</i>	<i>Bothor,</i>	<i>Pustulæ.</i>
<i>Bothor,</i>	<i>Synchyses,</i>	<i>Exituræ oculi.</i>
<i>Brachium,</i>	<i>Brachion,</i>	<i>Brachium.</i>
<i>Buri,</i>	<i>Sarcocele,</i>	<i>Carnosa hernia.</i>
<i>Cadar,</i>	<i>Hemiplexia,</i>	<i>Dimidii corporis resolutio.</i>
<i>Cafacan,</i>	<i>Cardia,</i>	<i>Cor.</i>
<i>Calcataron,</i>	<i>Pterigium,</i>	<i>Ungula oculi.</i>
<i>Callus,</i>	<i>Helos,</i>	<i>Clavus.</i>
<i>Calvitium,</i>	<i>Phalacrofisis,</i>	<i>Capillorum casus.</i>
<i>Camaduci,</i>	<i>Inion,</i>	<i>Occiput, occipitium.</i>
<i>Cambium,</i>	<i>Chymus,</i>	<i>Sanguis, seu humor.</i>
<i>Camisia fœtus,</i>	<i>Allantocides,</i>	<i>Intestinalis tunica.</i>

Arabicæ.

Græcæ.

Latinæ.

Canalîs,	Porus,	(fis, Meatus.
Cancrena,	Gangræna, Necro-	Gangræna.
Canna pulmonû,	Trachea arteria,	Aspera arteria.
Cannæ tibiæ,	Ocrea, Sura,	Offa duo tibiæ.
Capsula cordû,	Pericardium,	Cordû involucrium.
Carabitus,	Phrenitis,	Deliriû febricis. (vasa.
Caras,	Aphonia, Traulus,	Vox deperdita depra-
Caratin,	Gesenteron,	Lumbrici terrestres.
Carenum,	Sapa, Siræon,	Mustum coctum.
Carmasa,	Bubon,	Glandularû abcessus.
Caro addita,	Hyperсарcosis,	Thymus.
Cassum,	Thorax,	Pectus.
Cataracta,	Hypochyma,	Suffusio.
Catalan,	Encope,	Incisio.
Chadessan,	Derein,	Excoriare.
Chahab.	Astragalus,	Talus.
Chalaban,	Exarthrema,	Luxatio.
Chasem,	Ozæna,	Narium ulcera.
Chatrab,	Lycanthropia,	Lupina insania.
Chede,	Anorexia,	Inappetentia.
Chesaram.	Catagma,	Ossium fractura.
Chila.	Cirsos,	Hernia.
Chû, Saccus,	Cystis,	Vesica.
Chû hordei,	Psisana,	Cremor hordei.
Cholera,	Chole,	Bilû.
Cholera citrina,	Picrocholos chymos,	Bilû pallida.
Cholera famosa,	Chole nota,	Bilû spuria.
Cholera min. famæ,	Chole melæna,	Bilû adusta.
Cholera nigra,	Chole melæna,	Bilû atra.
Cholera rubea,	Picrocholos chymos,	Bilû amara.
Cholera vitellina,	Chole lecithodes,	Bilû vitellina.
Cholirica passio,	Cholera,	Bilarû.
Chranites,	Phrenitû,	Phrenitû.
Chuba,	Leichen, Lepra,	Impetigo.
Chuzez,	Tetanus,	(des, Tensio.
Clypeatû cartilago,	Chondros, Thyroei-	Scutiformis cartilago,

Cym-

Arabicæ,

Græcæ,

Latinæ.

Cymbalarū,	Cricoides,	Cooperetoria cartilago.
Cohol,	Collyrion,	Collyrium fusum.
Colcotar,	Chalcitis,	Vitrioli species.
Complexio,	Craſis, Symmetria,	Temperies.
Coniach,	Hysterice pñix,	Vteri præfocatio.
Congelatio,	Catalepsis,	Deprehensio.
Congelatio dentiū,	Hæmodia,	Stupor dentium.
Confimilia,	Homogenea,	Similares partes.
Contorſio,	Scoliosis,	Obſtipitas.
Conturbatio,	Taraxis,	Vellicatio oculi.
Convulſio canina,	Spasmus cynicus,	Diſtorſio faciei.
Coronale,	Argemon, Leucoma,	Albugo oculi.
Corruptio offis,	Teredon,	Offis caries.
Cortex inteſtini,	Ephelcū, Ramentū,	Inteſtini tunica.
Coxa,	Meros,	Femur, Crux.
Cus,	Cneme,	Tibia,
Cutubuth,	Lycanthropia,	Lupina inſania.
Darb, Darab,	Diarrhœa,	Alvi profluuium.
Debus,	Marasmus,	Tabes.
Demonium,	Mania,	Furor.
Dentes Atham,	Gomphii,	Molares, Sapientiæ.
Derezi,	Raphè,	Commiſſura, Sutura.
Diacuminum,	Diaſpoleticum,	Ex cumino pharmacæ.
Dipſacos,	Diabetes,	Vrinæ profluuium.
Dislocatio,	Lordoſis, Luxatio,	Exarticulatio.
Diſnia,	Dyſpnœa,	Difficultas reſpiratio-
Domeltica vena,	Maſchaliæa,	Interna. (nna)
Dubellati,	Phlegmone,	Absceſſus calidus.
Dura mater,	Meninx Craſſa,	Cuticulariſe tunica.
Durities,	Scirrhus,	Absceſſus durus.
Embroce,	Balaneion,	Balneum.
Empialos,	Hepiala,	Febris Hepiala.
Emulgentes,	Emulgentes,	Percolantes venæ.
Emunctoria,	Adenes,	Glandule.
Encaras,	Pblebs Meſaræi,	Vena meſaraica.
Endros,	Epididymis,	Supergeminalis tunica.

Ener-

Arabicæ,

Græcæ,

Latinæ.

Energatio,	Paralyſis,	Reſolutio.
Epithima,	Epithemata,	Linimenta. (ſic.)
Effere,	Epinycti,	Effulgentia, Efflores-
Effere, cholericum,	Phlegmone, Phlogo-	Inflammatio.
Eſticos febrū,	Hæctica,	(ſis, Habituali facta.
Exitura,	Apoſtēma,	Absceſſus purulēntus.
Exprefſio oculi,	Proptofis,	Vvæ prolapſus.
Fagdan,	Lordofis,	Spinæ luxatio,
Fames vacciva,	Bulimos,	Vehemens eſuritiō.
Faricon,	Cauſon,	Febris ardens.
Fafelan,	Apocope,	Absciſſio,
Febrū triangulata,	Tetartæos,	Quartana.
Fedehan,	Hernia, Ramex,	Ruptura.
Ferifmus,	Priapiſmus,	Tentigo.
Feterat,	Paracme,	Remiſſio morbi.
Fincter musculus,	Sphincter,	Conſtrictor.
Filachaliaſuch,	Stephaniæa,	Sutura coronali.
Fechan,	Diastremma,	Luxatio.
Fiffura,	Rhegme,	Rima.
Focilia duo.	Cercu, Pechys,	Radius, Cubitus.
Fœdion,	Epilepſia,	Puerili morbus.
Formica,	Myrmecia,	Selli verruca.
Formica,	Herpes miliaris,	Serpigo.
Formicali,	Myocephalon,	Muscæ caput.
Foffula,	Botrion,	Vlcus cavum corneæ.
Franites,	Phreniti,	Cum febre delirium.
Fricatio,	Anatripſis,	Fricatio.
Furcula,	Clen,	Clavi, Iugulum.
Furfures,	Pityriafis,	Porrigō.
Fugule, Fulille,	Paroti,	Ad aures morbus.
Furfus,	Nympha,	Colliculum. (lens)
Gadu,	Scirrhus,	Tumor durus indo-
Galea, Ovum,	Cephalæa,	Diuturnus capitis dolor.
Garab, Algaras,	Ægilops,	Vlcus anguli oculi.
Gaſt,	Syncope,	Præceps viri lapsus.
Gannoij,	Parifthmia,	Tonſillæ, Amygdalæ.

Arabicæ,	Græcæ,	Latinæ.
Gedaul,	Mesaræon,	Mesenterium, lactes.
Geleniabin,	Diarrhodomel,	Ex rosâ & melle comp.
Genu,	Gony,	Os tibiæ, Genu.
Gessa palpebræ,	Sclerophthalmia,	Scabrities palpebrarum.
Gibbositas,	Cylofis,	Distortio.
Gienu,	Mania,	Furor.
Gingia mater,	Pericranium,	Pericranium.
Glandula,	Ganglia, (stha,	Contractiones.
Grando oculi,	Chaluzion, Po-	Hordeolum.
Guesques,	Melancholia,	Fatuitas.
Guidex venæ,	Sphagitides,	Apoplecticæ, Iugulares.
Gutta ferena,	Amaurosis,	Visus obscuritas.
Haben,	Hydrops.	Aqua inter cutem.
Hacar,	Aposthema,	Ulcus, sive abscessus.
Hacuna,	Satyriasis,	Tentigo, Penis tensio.
Halmes,	Paraphrosyne,	Delirium.
Hamcha,	Anœa, (mata,	Dementia.
Hamicha,	Lata exanthe-	Variolæ.
Hasef,	Hidroa,	Sudamina.
Hazam,	Encope,	Incisio.
Hedian,	Moria morosis,	Desipientia.
Henadam,	Pepsis,	Concoctio.
Hesme,	Aposphagma,	Avulsio.
Hirqui oculorum,	Canthus,	Anguli oculi.
Humor,	Chymus,	Humor.
Iafuc,	Bregma,	Sinciput.
Iestigatio,	Palmos,	Palpitatio, Saltus.
Iezemet,	Catalepsis, Ca-	Deprehensio.
Ibet, Subeth,	Coma, (ros,	Sopor.
Ignis Persicus,	Anthrax,	Carbo, Carbunculus.
Ilschi,	Eroticos,	Effrenis amore.
Impetigo,	Leichen, Lepra,	Salsa cutis asperitas.
Impetigo aspera,	Leichenes,	Tensa prurigo.
Incubus,	Ephialtes,	Nocturna suffocatio.
Inversa palpebra,	Lagophthalmos,	Leporinus oculus.
Inviscatisio palpebræ,	Ancyleblepharō,	Palpebrarū coherentia.

Arabicæ,

Græcæ,

Latinæ.

Involutus,	Allantoeides, Chorion,	Urinaculū, Secunda.
Istimbre,	Crasis,	Tēperies, Assimilatio.
Iuleb,	Hydrorofaton,	Ex rosaceā & sac-
Iuncus,	Jonthos,	Varus. (charo.
Kef,	Cheir,	Manus.
Kers,	Stomachus,	Ventriculus.
Kili vena,	Hepatiis,	Cava vena.
Lacertus,	Mys,	Musculus.
Lachat,	Encope,	Incisio,
Lactea vena, (li,	Galaxias,	Lactes.
Lapidofitas ocu-	Tylofis,	Callus palpebrarum.
Latica febrū.	Cathemerina,	Quotidiana continua.
Lauda,	Os hyoeides,	Os gutturū.
Laxatie,	Paralyfis,	Resolutio.
Leipyria febrū,	Leipyria,	Leipyria.
Leithargyrium,	Molybdæna, Plumbago,	Limatura plumbi.
Lentigo,	Exsuccatio,	Sugillatio.
Lepores nasi,	Mycteres, Pterygia,	Alæ, Pinulæ narium.
Leucam,	Lepra,	Lepra, (cessus.
Lilimie,	Coiloma,	Profundus oculi abs-
Loch,	Apophlegmatismus,	Pituitæ per os eductivū.
Longaon,	Apeuthysmenon,	Rectum intestinum.
Lulma,	Coilomata,	Ulcera cava uveæ.
Macula oculi,	Hypophthalmia, Hypo-	Sugillatio.
Malū granatum,	Xiphoeides, (sphagma,	Os pectorū.
Manuale opus,	Cheirurgicon,	Manuum opera.
Maram,	Aleimma,	Unguentum.
Masera,	Phlegmone mitū,	Leve inflammen.
Masticatorium,	Apophlegmatismus,	Pituitæ eductivū per os.
Mater puerorum,	Epilepsia,	Comitialis morbus.
Mater sanguinū,	Aneurisma,	Arterialis sanguinū
Maudana,	Catapotia,	Pilulæ. (fluor.
Melon,	Pepon,	Anguria. (da.
Melon Indus,	Melopepones,	Aguria viridū rotun-
Men,	Drosomeli,	Manna. (Pulsus.
Men Giezer,	Systole, Diastole,	Contractio, Dilatatio

Arabicæ,

Græcæ,

Latinæ.

Menstruus sanguis,	Catamenion,	Menses.
Meri,	Oesophagus,	Gula.
Metalachlach,	Tholera,	Turbida urinæ.
Metenen,	Psoa,	Caro lumborum.
Mirach,	Epigastrium,	Abdomen.
Mirachia,	Hypochondriacus,	Flatusus morbus.
Mollificatio,	Paralyfis,	Resolutio.
Monoculum,	Thyphion, (mia,	Cæcum intestinum.
Morbilli,	Exanthemata subli-	Pustula elata.
Morphea,	Alphos, Leuce,	Vitiligo.
Morum,	Condylomata,	Exturberatio ani.
Mucla,	Derma,	Cutis.
Munfis,	Epiefmos,	Totius oculi prolapsus.
Muzum,	Siruphnos,	Austerus sapor, vel
Nascentia,	Apostema,	Exitura. (acribm.
Naviculare os,	Scaphoeides,	Naviforme os.
Nebith,	Oinos,	Vinum,
Nerdi os,	Astragalus,	Talus, Os ballistæ.
Nervalis, Sutura,	Obelicea,	Sagittalis, Recta.
Nocra,	Phlebs,	Vena.
Nodus,	Athera,	Atheroma.
Nubes,	Hypochyma,	Suffusio, Cataracta.
Nucha,	Notyæos myelos,	Spinalis medulla.
Nyctalopa,	Nyctalops,	Nocturna cæcitas.
Oculi egressio,	Epiefmos,	Totius oculi prolapsus.
Oculi profunditas,	Atrophia,	Nutritionis defectus.
Oculi ulcus serpens,	Anthracosis,	Carbunculus.
Oculus Poplitis,	Epigonatis, Myle,	Patella, rotula, genu.
Officialia membra,	Organica,	Instrumentalia. (nus.
Onum,	Cephalæa,	Dolore capitum diurnum.
Opium,	Miconium.	Succus papaveris.
Oregmon,	Catharrus,	Destillatio.
Os cunei,	Sphenois,	Genu.
Os eruris,	Cony,	Basilare, Palati.
Os lande,	Pharyngethron,	Os gutturis.
As latis, Alchatim,	Coxa,	Femur.

Arabicæ,

Græcæ,

Latinæ;

Os Nerdi,	Cyboeides,	Cubiforme.
Os Parū,	Zygoma,	Os jugale, Os temporum,
Os Perdis,	Pedion,	Planta pedis, Pecten.
Ossa Shemie.	Lithoeidea,	Lapidosā, Petrosa.
Ossei mollificatio,	Rhacosis,	Detritio, Scroti extensio.
Osseum,	Scrotum,	Testium involucrium.
Panaritium,	Paronychia,	Reduvia.
Panus,	Phugethlon,	Panus.
Pars domestica,	Oiceion meros,	Interior.
Pars sylvestris,	Exothēn meros,	Exterior.
Patia,	Tonos,	Nervus.
Pecten alchef,	Metacarpium,	Postbrachiale.
Peliomata,	Exsuccatio,	Livor.
Peltali cartilago,	Thyroeides,	Scutiformis.
Periodica febrū,	Typica	Intermittens.
Phitanos febris,	Palimbole,	Reversiva, Erratica,
Phlebotomia,	Phlebotomia,	Vena sectio.
Pia mater,	Choroēides,	Meninx tenuis.
Pixū,	Ischias,	Coxa.
Plaga.	Trauma,	Vulnus.
Planta noctis,	Epinyctides,	Nocturnæ efflorescences.
Porrina,	Praefodes,	Porracea bilis.
Portinarium,	Pyloros,	Ianitor. (spondens.
Proportionalis,	Symbolicus mor-	Naturæ, Loco, tempori re-
Pruna,	(stio, Anthrax, (bis,	Carbo.
Pupillæ constri-	Pibifis oculi.	Tabes oculi.
Quimdegæ venæ,	Sphagitides,	Apoplectica, Iugulares.
Radani,	Thlasma,	Contusio, Attritio.
Radicalia mem-	Spermatia,	Seminalia.
Ragamia, (bra,	Rhogme,	Fissura.
Rahaf,	Hæmorrhoidis na-	Fluxus sanguinis narium.
Ranula,	Sardoa, (rium,	Ranunculus.
Ras,	Cephale,	Supernus venter.
Rascetta,	Carpon,	Brachiale.
Rasga,	Epigonati,	Patella.
Ravedseni,	Rhabarbarum,	Rhabarbarum.

Arabicæ,

Græcæ,

Latinæ.

Renalîs dolor,	Nephriticus,	Renum dolor.
Resudatio,	Hidroa, (des,	Sudamina.
Rete mirabile,	Plegma dyctoei-	Plexus retiformis.
Rhœune,	Anœa.	Amentia, dementia,
Rhia alsabiam,	Hydrocephalon,	Aqua capitis.
Rigil,	Merôs,	Femur, Crus.
Rina alsabiam,	Epilepsia,	Comitialis morbus.
Rob,	Opos,	Succus seipso concrescens.
Rostrum Corvi,	Coracoeides,	Corvicularis processus,
Rotula,	Epigonatis,	Patella, Genu.
Ruptura,	Cele,	Ramex, Hernia.
Ruptura carneæ,	Proptosis,	Oculi prolapsus.
Sacculos,	Cephalalgia,	Capitis dolor.
Saccus,	Catalepsis,	Deprehensio.
Sache,	Tmesis,	Scissura,
Sadacham,	Thlasma,	Contusio.
Sagittalîs,	Obelæa,	Recta futura.
Sahafati,	Achores,	Ulcus capitis manans.
Sabarâ,	Pannychismos,	Pervigilium nocturnum.
Saltus,	Palmôs,	Palpitatio.
Sanguis mortuus,	Exsuccatio,	Sugillatio.
Sanies in siphac,	Hypopyon,	Pus corneæ.
Sanies unguarum,	Onyx,	Unguis oculi.
Sapheiros,	Carcinos,	Cancris species.
Savich,	Piisana,	Cremor hordei.
Sauthac,	Cephalartica,	Caputpurgia.
Scabies oculi,	Trachoma,	Pruritus oculi.
Scarificatio,	Encharaxis,	Cutis incisio.
Scelen vena,	Splenica, (chias,	Salvatella.
Sciatica.	Coxendix, (Is-	Coxendicum morbus.
Sclerosis,	Sceleriasis,	Tumor durus palpebræ.
Scotomia,	Scotodinos,	Tenebriosa vertigo.
Scrofidæ,	Choerades, (as,	Strumæ.
Sebel,	Encâthis, Rhœ-	Inaugularis.
Secaniabin,	Oxyfacchara,	Syrupus acetosus.
Secundina,	Chorion,	Secunda.

Secun-

Arabicæ,

Græcæ,

Latinæ.

Secundina tunica,	Choroëides,	Meninx tenuis.
Sedar,	Cataphora,	Somnolentia.
Sedere,	Scotoma,	Vertigo.
Sehagian,	Trauma,	Vulnus.
Serach,	Emphraxi pylori,	Obstructio pylori.
Serasis,	Hypochondria,	Præcordia.
Sesaseve,	Acantha,	Spina apex.
Sibare,	Mania,	Furor.
Sief,	Hygrocollyria,	Humida collyria.
Silac,	Tylosis,	Depilatio palpebræ.
Siphac,	Peritonæon,	Peritonæos tunica.
Siracost,	Manna,	Manna.
Sirsen calidum,	Phrenitis,	Phrenitis.
Sirsen frigidum,	Lethargus,	Lethargus.
Sisamina ossa,	Sesamoeidea,	Sisamoeidea.
Sochos,	Catalepsis Catoche,	Deprehensio.
Soda,	Cephalæa,	Dolor capitis.
Soram,	Catalepsis,	Deprehensio.
Sofati,	Pleuritis,	Lateralis dolor.
Spasmus humidus,	Notiædes,	Ex repletionem.
Spasmus ficcus,	Xeròs,	Ex inanitionem.
Spatula,	Homoplatæ,	Scapulæ.
Spatularis,	Omiæa vena,	Humeralis vena.
Spina,	Phlegmone cutis,	Inflammen cutis.
Spondylus,	Spondylos,	Vertebra.
Stoliditas,	Paraphrosyne,	Delirium.
Strabrositas,	Illofis, Strabismus,	Palpebræ contorsio.
Subet, Subetia,	Caros, Coma,	Sopor altus. (sopor.
Subet Alsari,	Coma aypron,	Cama vigil, Vigilans
Subeticæ venæ,	Carotides,	Soporariæ, Arteriales.
Suffuf,	Conis,	Pulvis.
Suffumigia.	Thymiamata,	Suffitus. Odoramenta.
Sura,	Omphalos,	Umbilicus. (les.
Sycodei,	(sa, Cyclos propofon,	Extuberatio faciei.
Syncopalis humero-	Chymosa,	Ex crudo humore febre.
Syncopalis minuta,	Leptòs pyretòs,	Ex tenui humore febris.

Arabicae,

Græcæ,

Latinae:

Tabulos,	Lipyrria febrî.	Febris inæqualis.
Tarax,	Cophosis, (tha,	Surditas, Obauditus.
Taraxû,	Ophthalmia no-	Conturbatio oculi.
Tarsati,	Hyposthagma,	Cruenta suffusio.
Tarsus.	Cophosis,	Surditas.
Tebegi,	Emphysema,	Palpebræ inflatio.
Tebiegi,	Cachexia,	Prævus corporis habitus.
Telha,	Sapa, Siræon,	Mustum coctum.
Temos,	Hypogastara,	Ventris concavitas.
Tenur corporis,	Hypogastrion,	Abdomen.
Tereniabin,	Manna,	Mannæ species.
Tharcamatica,	Trachomatica,	Detergentia.
Tharica,	Throchanter,	Tuberculum femoris.
Thau,	Ganglia,	Glandulosi affectus.
Theca,	Cranion,	Calvaria.
Thoeban,	Paracentesis,	Perforatio. (tû.
Tinea,	Achores,	Manantia ulcera capi-
Tinnitus aurium,	Echos, Syrismos,	Sibilus aurium.
Traulus,	Psellotes,	Balbuties.
Trebel.	Oedema,	Tumor laxus.
Triangula,	Tetartæos,	Quartana febrî.
Tyria,	Alopecia, Ophi-	Defluvium capillorum,
Vachzi,	Nygma, (asis,	Punctura nervi.
Vacillatio,	Taraxû,	Spuria lippitudo.
Variolæ,	Exanthemata	Efflorescences.
Varix,	Cirfos, (lata,	Dilatata vena.
Vena algebein.	Metopou,	Frontis vena.
Vena albaleb,	Porus Ureter,	Meatus urinarius.
Vena almabat,	Ignytû,	Poplitis vena.
Vena curvaturæ,	Ancyle,	Poplitis vena.
Vena funi brachilii,	Basilica,	Iecorariæ ramus.
Vena Medeni,	Dracontion,	Dracunculus.
Venæ emulgentes,	Emulgentes,	Colatoriæ.
Venæ subeticæ,	Carotides,	Soporariæ.
Venter,	Sicya,	Cucurbitula.
Verruca,	Achrochordon,	Verruca.

Vesicae,

Arabicæ,

Græcæ,

Latina.

Vesica,	Phlyctæna,	Pustula.
Ugane,	Gnathus,	Gena.
Virga,	Ædoion, Caulos,	Coles, Penſi.
Viriditas oculi,	Glaucoma,	Glaucedo oculi.
Undimia,	Oedema,	Tumor laxus.
Ungula oculi,	Pterygion,	Ala oculi, Unguſ
Uſago,	Leichen,	Impetigo: (oculi.
Uvatio,	Staphyloma,	Uvæ oculi egreſſus.
Zaara,	Agrypnia,	Morbosa vigilia.
Zachema,	Catharrus,	Deſtillatio.
Zemane,	Paralyſis,	Reſolutio.
Zinaria,	Iôdes Cholè,	Æruginoſa bilis.
Zirbus.	Epiplôn, Epiploun,	Omentum.
Zuecarum tabarzet,	Hals Indicòs,	Saccharum album.

F I N I S.

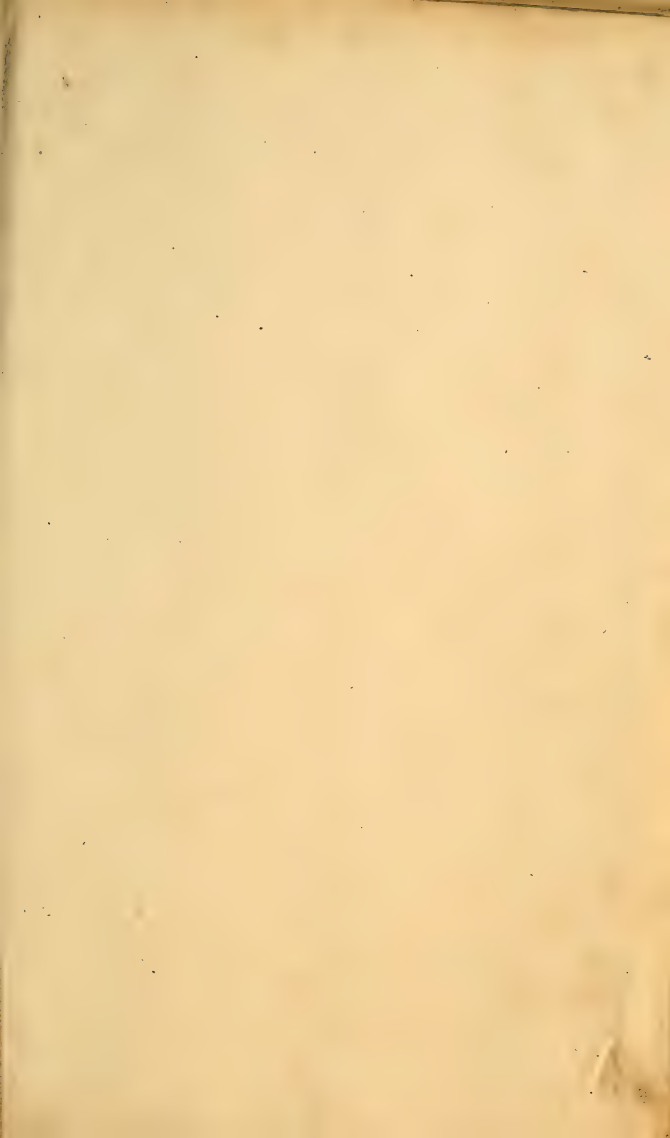

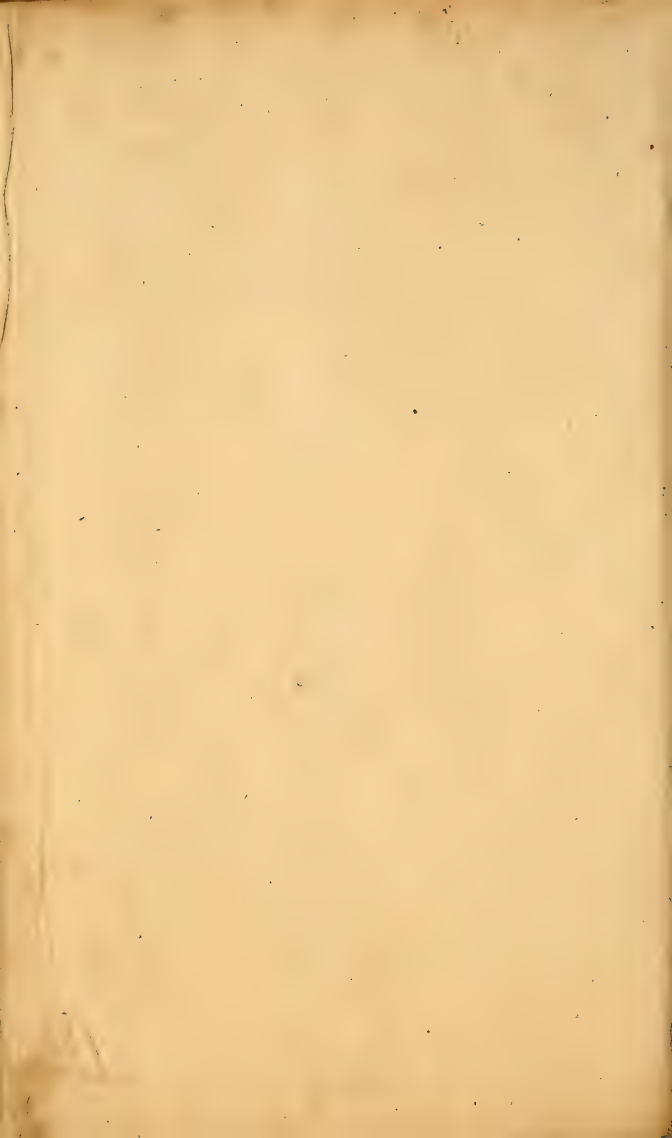
Faint, illegible text, possibly bleed-through from the reverse side of the page. The text is arranged in several columns and appears to be a list or a set of records.

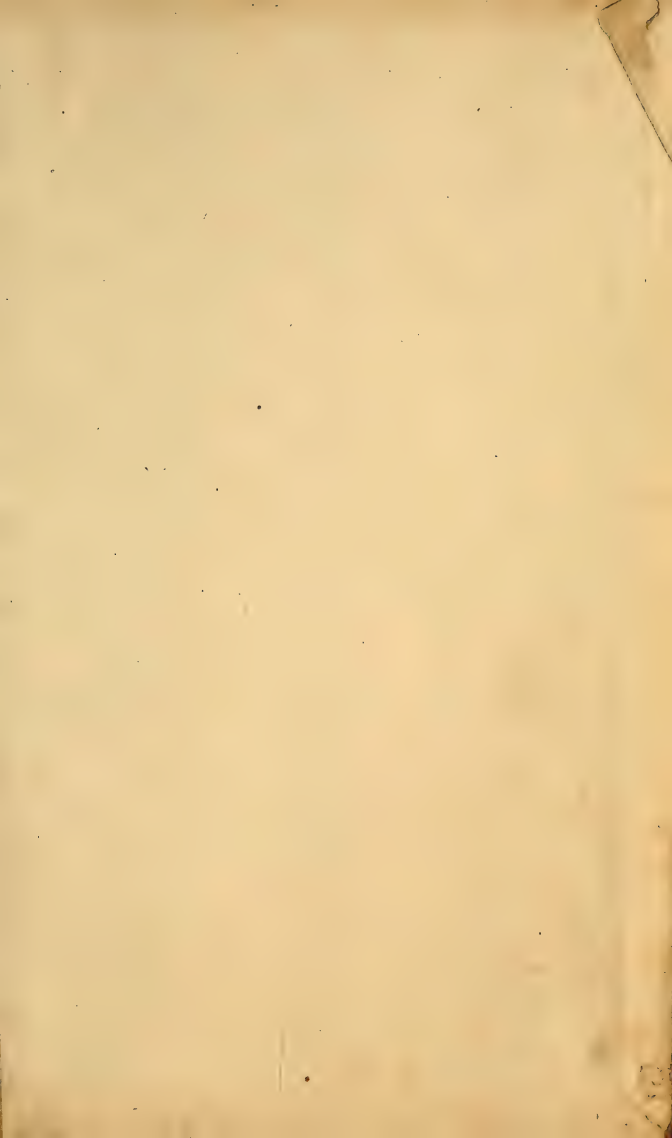
Faint, illegible text, possibly a title or a section header.

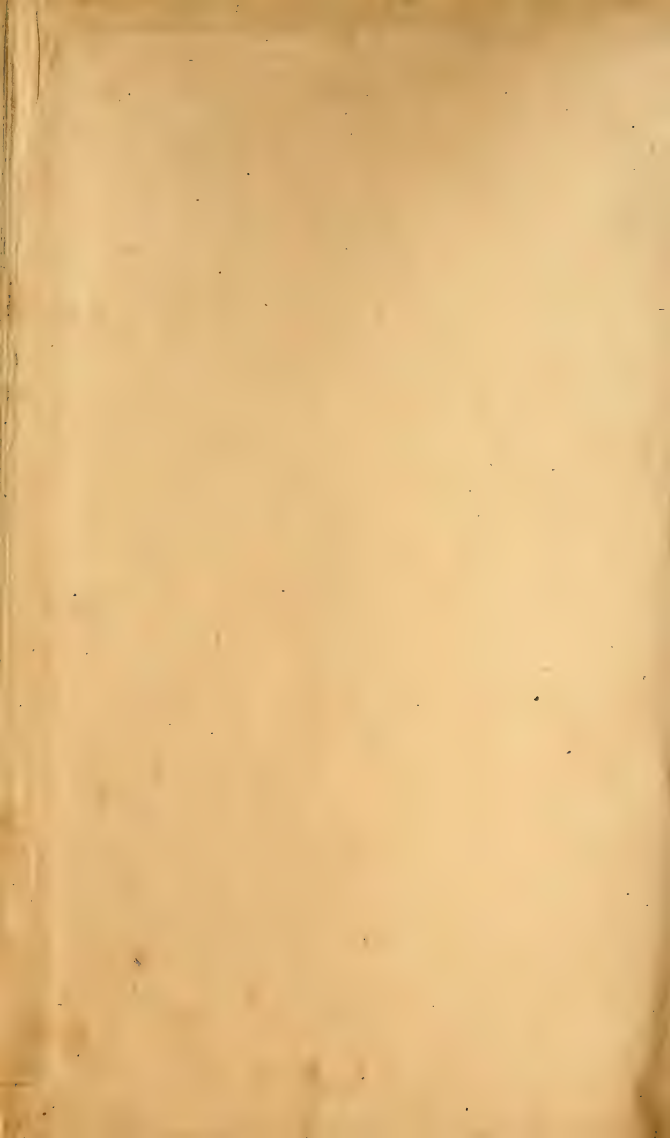

95/4/15961

COUNTWAY LIBRARY OF MEDICINE

R
121
C27
1665
Copy 2

RARE BOOKS DEPARTMENT

